MECMAU'Z-ZEVÂİD
VE-MENBAU'L-FEVÂİD
Cilt 9

مجمع الزوائد ومنبع الفوائد

Nûreddîn el-Heysemî

Ebu'l-Hasan Ali b. Ebî Bekir b. Süleymân b.

Ebî Bekir b. Ömer

el-Kâhirî eş-Şâfiî el-Hâfız

(735-807 H.)

İÇİNDEKİLER

كِتَابُ الخِلَافَةِ

HİLÂFET KİTABI

(بَابُ الخُلَفَاءِ الأَرْبَعَةِ)

Dört Halife

٨٩٠٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَنْبَأَنَا سُفْيَانُ عَنِ الأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ عَلِيٍّ أَنَّهُ قَالَ يَوْمَ الْجَمَلِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَعْهَدْ إِلَيْنَا عَهْداً نَأْخُذُ بِهِ فِي إِمَارَةٍ وَلَكِنَّهُ شَيْءٌ رَأَيْنَاهُ مِنْ قِبَلِ أَنْفُسِنَا ثُمَّ اسْتُخْلِفَ أَبُو بَكْرٍ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَى أَبِي بَكْرٍ فَأَقَامَ وَاسْتَقَامَ ثُمَّ اسْتُخْلِفَ عُمَرُ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَى عُمَرَ فَأَقَامَ وَاسْتَقَامَ حَتَّى ضَرَبَ الدِّينُ بِجِرَانِهِ.

رواه أحمد، وفيه: رجل لم يسم، وبقية رجاله رجال الصحيح .

8907. Hz. Ali'den rivayet edildiğine göre kendisi, Cemel vakası günü: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), halifelik hususunda bize, yerine getireceğimiz bir vasiyette bulunmadı. Ancak bu, bizden önce gördüğümüz bir şeydir. Daha sonra Hz. Ebû Bekr halife tayin edildi. (Dini) ikame etti ve (yaptığı işlevde) dosdoğru oldu. Daha sonra Hz. Ömer halife tayin edildi. O da (dini) ikame etti ve dosdoğru oldu. Nihayet din yerleşip sabitleşti" dedi.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, senedinde isimsiz bir ravi bulunmaktadır. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

٨٩٠٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي سُرَيْجُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ الْفَزَارِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ سَلْعٍ عَنْ عَبْدِ خَيْرٍ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ قَامَ عَلِيٌّ عَلَى الْمِنْبَرِ فَذَكَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتُخْلِفَ أَبُو بَكْرٍ فَعَمِلَ بِعَمَلِهِ وَسَارَ بِسِيرَتِهِ حَتَّى قَبَضَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى ذَلِكَ ثُمَّ اسْتُخْلِفَ عُمَرُ فَعَمِلَ بِعَمَلِهِمَا وَسَارَ بِسِيرَتِهِمَا حَتَّى قَبَضَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى ذَلِكَ. رواه أحمد، ورجاله ثقات .

8908. Abdülmelik b. Sel' bildiriyor: Abdu Hayr'ın şöyle dediğini işittim: "Hz. Ali, minber üzerinde ayağa kalktı. Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bahsederek şöyle dedi: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)

vefat edince, Hz. Ebû Bekr halife tayin edildi. Ebû Bekr, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in ameliyle amel edip sünnetini takip etti. Yüce Allah onun ruhunu kabzedinceye kadar bu şekilde devam etti. Daha sonra Hz. Ömer halife tayin edildi. O da ikisinin ameliyle amel edip sünnetlerini takip etti. Yüce Allah onun ruhunu kabzedinceye kadar bu şekilde devam etti."

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٨٩٠٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ أَبِي جَعْفَرٍ يَعْنِي الْفَرَّاءَ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ زَيْدِ بْنِ يُثَيْعٍ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ يُؤَمَّرُ بَعْدَكَ قَالَ " إِنْ تُؤَمِّرُوا أَبَا بَكْرٍ تَجِدُوهُ أَمِيناً زَاهِداً فِي الدُّنْيَا رَاغِباً فِي الآخِرَةِ وَإِنْ تُؤَمِّرُوا عُمَرَ تَجِدُوهُ قَوِيًّا أَمِيناً لاَ يَخَافُ فِي اللَّهِ لَوْمَةَ لائِمٍ وَإِنْ تُؤَمِّرُوا عَلِيًّا وَلاَ أُرَاكُمْ فَاعِلِينَ تَجِدُوهُ هَادِياً مَهْدِيًّا يَأْخُذُ بِكُمُ الطَّرِيقَ الْمُسْتَقِيمَ " رواه أحمد والبزار والطبراني في الأوسط, ورجال البزار ثقات .

8909. Hz. Ali anlatıyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Sizden sonra kim idareci olacak?" diye sorulunca: *"Ebû Bekr'i halife yaparsanız, onu güvenilir, dünya zevklerini terk etmiş ve âhirete yönelmiş biri olarak bulursunuz. Ömer'i emir yaparsanız onu kuvvetli, güvenilir ve Allah yolunda hiç kimsenin kınamasından korkmayan biri olarak bulursunuz. Ali'yi emir yaparsanız -ki bunu yapacağınızı zannetmiyorum- onu rehber ve hak yoluna iletilmiş olarak, sizi dosdoğru yola sokan biri olarak bulursunuz"* buyurdu.

★Hadisi İmam Ahmed, Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat* 'ta Taberânî rivayet etmiş olup, Bezzâr'ın ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٨٩١٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَضَّاحٍ الْكُوفِيُّ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ الْيَمَانِ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا شَرِيكٌ ، عَنْ أَبِي الْيَقْظَانِ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ ، عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، " أَلا تَسْتَخْلِفُ عَلَيْنَا ؟ ، قَالَ : إِنِّي إِنِ اسْتَخْلَفْتُ عَلَيْكُمْ فَتَعْصُونَ خَلِيفَتِي يُنَزَّلْ عَلَيْكُمُ الْعَذَابُ ، قَالُوا : أَلا تَسْتَخْلِفُ أَبَا بَكْرٍ ؟ ، قَالَ : إِنْ تَسْتَخْلِفُوهُ تَجِدُوهُ ضَعِيفًا فِي بَدَنِهِ ، قَوِيًّا فِي أَمْرِ اللَّهِ ، قَالُوا : أَلا تَسْتَخْلِفُ عُمَرَ ؟ ، قَالَ : إِنْ تَسْتَخْلِفُوهُ تَجِدُوهُ قَوِيًّا فِي بَدَنِهِ ، قَوِيًّا فِي أَمْرِ اللَّهِ ، قَالُوا : أَلا تَسْتَخْلِفُ عَلِيًّا ؟ قَالَ : إِنْ تَسْتَخْلِفُوهُ وَلَنْ تَفْعَلُوا يَسْلُكْ بِكُمُ الطَّرِيقَ وَتَجِدُوهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا " رواه البزار, وفيه: أبو اليقظان عثمان بن عمير, وهو ضعيف .

---

[1] Abdullah b. Ahmed b. Hanbel, *Müsned*'in zevâidi (1055)

[2] *Müsned-i Ahmed* (859) ve *Müsned-i Bezzâr* (1571)

8910. Huzeyfe anlatıyor: Sahâbe: "Ya Resûlallah! Bize halife tayin edecek misiniz?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Size halife tayin etsem halifeme asi olursunuz, böylelikle sizin üzerinize azap iner"* buyurdu. "Ebû Bekr'i halife tayin edecek misiniz?" diye sorduklarında: *"Ebû Bekr'i halife yaparsanız, onu beden olarak zayıf, Allah'ın emrinde ise kuvvetli biri olarak bulursunuz"* buyurdu. "Ömer'i halife tayin edecek misiniz?" diye sorduklarında: *"Ömer'i halife yapsanız onu beden olarak ve Allah'ın emrinde kuvvetli biri olarak bulursunuz"* diye cevap verdi. "Ali'yi halife tayin edecek misiniz?" diye sorduklarında: *"Ali'yi halife yaparsanız- ki bunu asla yapmayacaksınız- sizi yola sokar; onu rehber ve hak yoluna iletilmiş olarak bulursunuz"* karşılığını verdi.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Ebu'l-Yekzân Osmân b.Umeyr zayıf biridir.[1]

٨٩١١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُطِيعٍ ، حَدَّثَنَا هُشَيْمٍ ، عَنِ الْعَوَّامِ ، عَمَّنْ حَدَّثَهُ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : " لَمَّا أَسَّسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَسْجِدَ الْمَدِينَةِ ، جَاءَ بِحَجَرٍ فَوَضَعَهُ ، وَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ بِحَجَرٍ فَوَضَعَهُ ، وَجَاءَ عُمَرُ بِحَجَرٍ فَوَضَعَهُ ، وَجَاءَ عُثْمَانُ بِحَجَرٍ فَوَضَعَهُ ، قَالَتْ : فَسُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ ، فَقَالَ : " هَذَا أَمْرُ الْخِلافَةِ مِنْ بَعْدِي "

رواه أبو يعلى, عن العوام بن حوشب, عمن حدثه, عن عائشة ورجاله رجال الصحيح ,غير التابعي فإنه لم يسم . ويأتي حديث جرير بعد ذلك .

8911. Hz. Âişe anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Medine Mescidi'ni bina ettiğinde bir taş getirip yerine koydu. Sonra Hz. Ebû Bekr bir taş getirip yerine koydu. Akabinde Hz. Ömer bir taş getirerek yerine koydu. Ardından Hz. Osmân bir taş alarak yerine koydu. Bu durum(un hikmeti) Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) sorulunca: *"Bu, benden sonraki halifelik işidir (sıralamasıdır)"* buyurdu.

★Hadisi Ebû Ya'lâ, Avvâm b. Havşeb kanalıyla Hz. Âişe'den rivayette bulunan birinden, o da Âişe'den rivayet etmiştir. Ravileri -tabiûn ravisi hariç- *Sahîh*'in ravileridir. Bu tabiînin (Âişe'den nakleden ravinin) ismi verilmemiştir. Bundan sonra Cerîr'in hadisi ileride gelecek.[2]

٨٩١٢ – حَدَّثَنَا أَبُو بَهْزٍ الصقرُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنُ بِنْتِ مَالِكِ بْنِ مِغْوَلٍ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ ، عَنِ الْمُخْتَارِ بْنِ فُلْفُلٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَخَلَ إِلَى بُسْتَانٍ ، فَجَاءَ آتٍ

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1570)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (4884), başka şahitleri vardır; Hâkim, *Müstedrek* (3/97)

فَدَقَّ الْبَابَ ، فَقَالَ : " يَا أَنَسُ ، قُمْ فَافْتَحْ لَهُ ، وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ ، وَبَشِّرْهُ بِالْخِلافَةِ مِنْ بَعْدِي " ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، " أُعْلِمُهُ ؟ " ، قَالَ : أَعْلِمْهُ ، فَإِذَا أَبُو بَكْرٍ ، قُلْتُ : أَبْشِرْ بِالْجَنَّةِ ، وَأَبْشِرْ بِالْخِلافَةِ مِنْ بَعْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ جَاءَ آتٍ فَدَقَّ الْبَابَ ، فَقَالَ : " يَا أَنَسُ ، قُمْ فَافْتَحْ لَهُ ، وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ ، وَبَشِّرْهُ بِالْخِلافَةِ مِنْ بَعْدِ أَبِي بَكْرٍ " ، قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ أُعْلِمُهُ ؟ ، قَالَ : " أَعْلِمْهُ ؟ " ، قَالَ : فَخَرَجْتُ فَإِذَا عُمَرُ ، قَالَ : قُلْتُ لَهُ : أَبْشِرْ بِالْجَنَّةِ ، وَأَبْشِرْ بِالْخِلافَةِ مِنْ بَعْدِ أَبِي بَكْرٍ ، قَالَ : ثُمَّ جَاءَ آتٍ فَدَقَّ الْبَابَ ، فَقَالَ : " يَا أَنَسُ ، قُمْ فَافْتَحْ لَهُ ، وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ ، وَبَشِّرْهُ بِالْخِلافَةِ مِنْ بَعْدِ عُمَرَ ، وَأَنَّهُ مَقْتُولٌ " ، قَالَ : فَخَرَجْتُ فَإِذَا عُثْمَانُ ، قَالَ : قُلْتُ لَهُ : أَبْشِرْ بِالْجَنَّةِ ، وَبِالْخِلافَةِ مِنْ بَعْدِ عُمَرَ ، وَأَنَّكَ مَقْتُولٌ ، قَالَ : فَدَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لِمَهْ ؟ وَاللَّهِ مَا تَغَنَّيْتُ ، وَلا تَمَنَّيْتُ ، وَلا مَسِسْتُ فَرْجِي مُنْذُ بَايَعْتُكَ ، قَالَ : " هُوَ ذَاكَ يَا عُثْمَانُ "

رواه أبو يعلى والبزار إلا أنه قال : سيلي أمر أمتي من بعد أبي بكر وعمر وأنه سيلقى من الرعية شدة فأمره عند ذلك أن يكف. وفيه: صقر بن عبد الرحمن, وهو كذاب. وفي إسناد البزار, عتبة أبو عمرو ,ضعفه النسائي وغيره, ووثقه ابن حبان, وبقية رجاله ثقات, ورواه الطبراني بإسنادين رجال أحدهما رجال البزار إلا أنه قال في عثمان : فاسترجع ثم دخل , والباقي بمعناه .

8912. Enes anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek bir bahçeye girdi. Biri geldi ve kapıyı çaldı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Enes! Kalk gelen kişiye kapıyı aç. Onu cennetle ve benden sonra halifelikle müjdele"* buyurdu. Ben de: "Ya Resûlallah! Bunu ona söyleyeyim mi?" diye sorunca, *"Ona söyle"* buyurdu. Çıkıp baktım ki (gelen kişi) Ebû Bekr. Ona: "Cennetle ve Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'den sonra halifelikle müjdelenen" dedim. Sonra biri geldi ve kapıyı çaldı. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Enes! Kalk gelen kişiye kapıyı aç. Onu cennetle ve Ebû Bekr'den sonra halifelikle müjdele"* buyurdu. Ben de: "Ya Resûlallah! Bunu ona söyleyeyim mi?" diye sorunca, *"Ona söyle"* karşılığını verdi. Çıkıp baktım ki (gelen kişi) Ömer. Ona: "Cennetle ve Ebû Bekr'den sonra halifelikle müjdelenen" dedim. Daha sonra biri daha geldi ve kapıyı çaldı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Enes! Kalk, gelen kişiye kapıyı aç. Onu cennetle, Ömer'den sonra halifelikle ve öldürülerek şehit edileceğini müjdele"* buyurdu. Çıktım baktım ki (gelen kişi) Hz. Osmân. Ona: "Cennetle, Hz. Ömer'den sonra halifelikle ve öldürülerek şehitlikle müjdelenen" dedim. Hz. Osmân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelerek: "Ya Resûlallah neden? Vallahi sana biat ettiğim günden beri zengin olmadım, yalan söz söylemedim ve

avret yerime dokunmadım" deyince, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Osmân! Bu, budur (dediklerim aynen öyledir, hiç şüphesiz gerçekleşecek)"* buyurdu.

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet etmiştir. Ancak Bezzâr: *"Ebû Bekr ve Ömer'den sonra ümmetimin (halifelik) işini üstlenecek kişi, idare edilen halk tarafından şiddet görecek"* ifadesini kullanmıştır. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), o zaman geldiğinde ona susmasını emretti. Ravilerden Sakar b. Abdirrahman hadis uyduran birisidir. Bezzâr'ın isnadında geçen Utbe Ebû Amr'ı Nesâî ve başkaları zayıf görürken İbn Hibbân güvenilir kabul etmiştir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir. Hadisi, Taberânî ise iki isnâdla rivayet etmiştir. Birinin ravileri Bezzâr'ın ravilerinin aynısıdır. Ancak Osmân hakkında: "Osmân geri dönmek istedi, sonra içeri girdi" ibaresini vermiştir. Metnin geri kalan kısmı, aynı mânâdadır.[1]

٨٩١٣ – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ , وَعُقْبَةُ بْنُ مُكْرَمٍ قَالا : نا أَبُو عَاصِمٍ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ مُحَمَّدٍ ، عَنْ سَالِمٍ ، عَنْ أَبِيهِ , قَالَ : كُنَّا نَقُولُ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ يَعْنِي : فِي الْخِلافَةِ.

قلت : هو في الصحيح خلا قوله : في الخلافة . رواه البزار والطبراني, ورجال البزار رجال الصحيح .

8913. Sâlim, babasından (İbn Ömer'den) naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında iken halifelikteki sıralama hakkında; "Ebû Bekr, Ömer ve Osmân" derdik.

Ben derim ki: Bu hadis halifelikteki sıralama kısmı hariç, *Sahîh*'te geçmektedir.

★Hadisi Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiş olup, Bezzâr'ın ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٨٩١٤– حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ السَّقَطِيُّ , ثنا أَبُو كَامِلٍ الْجَحْدَرِيُّ ، ثنا يُوسُفُ بْنُ خَالِدٍ , ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ , عَنْ نَافِعٍ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ , قَالَ : كُنَّا نَقُولُ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ أَوْلَى النَّاسِ بِهَذَا الأَمْرِ ؟ فَنَقُولُ : أَبُو بَكْرٍ , ثُمَّ نَقُولُ : أَرَأَيْتُمْ إِنْ قُبِضَ أَبُو بَكْرٍ مَنْ يَكُونُ أَوْلَى النَّاسِ بِهَذَا الأَمْرِ ؟ فَنَقُولُ : عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ , ثُمَّ نَقُولُ : أَرَأَيْتُمْ إِنْ قُبِضَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ مَنْ يَكُونُ أَوْلَى النَّاسِ بِهَذَا الأَمْرِ ؟ فَنَقُولُ : عُثْمَانُ "

رواه الطبراني, وفيه: يوسف بن خالد السمتي ,وهو كذاب .

8914. İbn Ömer diyor ki: Biz, Resûlulah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında: "Bu işe (halifeliğe) insanlar arasında en layık kim olur? diye sorar ve "Ebû Bekr" derdik. Sonra: "Şayet Ebû Bekr vefat etse, bu işe

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (3958) ve *Müsned-i Bezzâr* (1572-3)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1569)

insanlar arasında en layık kim olur? Ne dersiniz?" diye sorar, "Ömer b. el-Hattâb" derdik. Daha sonra aramızda: "Ömer b. el-Hattâb vefat etse bu işe insanlar arasında en layık olan kim olur? Ne dersiniz?" der, cevabında: "Osmân" derdik.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Yûsuf b. Hâlid es-Semtî hadis uyduran birisidir.[1]

٨٩١٥ – وعَنْ أَبِي خِرَاشِ بْنِ أُمَيَّةَ قَالَ : كُنْتُ أَطْلُبُ حَاجَةً إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ : فَإِنْ لَمْ أَجِدْكَ ؟ قَالَ : " فَائْتِ أَبَا بَكْرٍ " قُلْتُ : فَإِنْ لَمْ أَجِدْ أَبَا بَكْرٍ؟ قَالَ : " فَائْتِ عُمَرَ " قُلْتُ : فَإِنْ لَمْ أَجِدْ عُمَرَ ؟ قَالَ : " فَعُثْمَانَ " قُلْتُ : فَإِنْ لَمْ أَجِدْ عُثْمَانَ ؟ فَسَكَتَ فَأَعَدْتُ ذَلِكَ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلاَثَةً يَقُولُ ذَلِكَ فَقُلْتُ فِي نَفْسِي: ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ "

رواه البزار, وفيه: الواقدي, ومن لم أعرفه .

8915. Ebû Hırâş b. Ümeyye anlatıyor: Resûllullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bir ihtiyacımın giderilmesini istediğimde, Ona: "Şayet seni bulamazsam, (kime gideyim)?" diye sorunca, *"Ebû Bekr'e git"* buyurdu. "Ebû Bekr'i bulamazsam, (kime gideyim)?" diye sorunca, *"Ömer'e git"* buyurdu. "Ömer'i bulamazsam (kime gideyim)?" diye sorunca, *"Osmân"* buyurdu. "Osmân'ı bulamazsam (kime gideyim)?" diye sorunca, sustu. Bu sorumu iki ya da üç kere tekrarladım. Bunun üzerine kendi kendime: "Bu, Allah'ın bir fazlıdır, dilediğine verir" dedim.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir. Senedinde yer alan Vâkıdî ve tanımadığım bir ravi bulunmaktadır.[2]

٨٩١٦– حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ الْمُثَنَّى ثنا مُسَدَّدٌ ، ثنا خَالِدُ بْنُ زِيَادٍ الزَّيَّاتُ ، حَدَّثَنِي أَبُو زُرْعَةَ بْنُ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ ، عَنْ جَرِيرٍ ، قَالَ : لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ ، قَالَ لأَصْحَابِهِ : " انْطَلِقُوا بِنَا إِلَى أَهْلِ قُبَاءَ فَنُسَلِّمَ عَلَيْهِمْ " ، فَأَتَاهُمْ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ وَرَحَّبُوا بِهِ ، ثُمَّ قَالَ : " يَا أَهْلَ قُبَاءَ إِيتُونِي بِأَحْجَارٍ مِنْ هَذِهِ الْحَرَّةِ " ، فَجُمِعَتْ عِنْدَهُ أَحْجَارٌ كَثِيرَةٌ وَمَعَهُ عَنَزَةٌ لَهُ ، فَخَطَّ قِبْلَتَهُمْ ، فَأَخَذَ حَجَرًا ، فَوَضَعَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ قَالَ : " يَا أَبَا بَكْرٍ خُذْ حَجَرًا ، فَضَعْهُ إِلَى حَجَرِي " ، ثُمَّ قَالَ : " يَا عُمَرُ خُذْ حَجَرًا فَضَعْهُ إِلَى جَنْبِ حَجَرِ ، أَبِي بَكْرٍ " ،

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (13391)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1568)

ثُمَّ الْتَفَتَ ، فَقَالَ : " يَا عُثْمَانُ خُذْ حَجَرًا فَضَعْهُ إِلَى جَنْبِ حَجَرِ عُمَرَ " ، ثُمَّ الْتَفَتَ إِلَى النَّاسِ بِآخِرَةٍ ، فَقَالَ : " وَضَعَ رَجُلٌ حَجَرَهُ حَيْثُ أَحَبَّ عَلَى ذِي الْخَطِّ "

رواه الطبراني, وفيه: من لم أعرفه .

8916. Cerîr anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Medine'ye gelince ashâbına şöyle buyurdu: *"Bizi Kubâ ahalisine götürün, onlara selam verelim."* Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Kubâ ahalisinin yanına gitti. Onlara selam verdi ve Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) ile merhabalaştılar. Daha sonra Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Kubâ ahalisi! Bana şu çamurdan (yapılmış) taşlar (tuğlalar) getirin."* Hemen yanına birçok taş toplandı. Beraberinde bir sopa vardı. Onunla kıblelerini işaretledi. Bir taş alarak yerine koyduktan sonra: *"Ey Ebû Bekr! Bir taş al ve koyduğum taşın yanına koy"* buyurdu. Daha sonra *"Ey Ömer! Bir taş al ve onu Ebû Bekr'in taşının yanına koy"* buyurdu. Daha sonra dönerek şöyle buyurdu: *"Ey Osmân! Bir taş al ve onu Ömer'in taşının yanına koy"* buyurdu. En sonunda insanlara dönerek: *"Bir adam, taşını, çizili yer üzerine, arzuladığı yere koydu"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım bir ravi bulunmaktadır.[1]

٨٩١٧ - حَدَّثَنَا رِزْقُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى ، قَالَ : نَا مُؤَمَّلٌ ، قَالَ : نَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُمْهَانَ ، عَنْ سَفِينَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، أَنَّ رَجُلًا قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، رَأَيْتُ كَأَنَّ مِيزَانًا دُلِّيَ مِنَ السَّمَاءِ ، فَوُزِنْتَ بِأَبِي بَكْرٍ فَرَجَحْتَ بِأَبِي بَكْرٍ ، ثُمَّ وُزِنَ أَبُو بَكْرٍ بِعُمَرَ ، فَرَجَحَ أَبُو بَكْرٍ بِعُمَرَ ، ثُمَّ وُزِنَ عُمَرُ بِعُثْمَانَ ، فَرَجَحَ عُمَرُ بِعُثْمَانَ ، ثُمَّ رُفِعَ الْمِيزَانُ ، فَاسْتَهَلَّهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خِلَافَةَ نُبُوَّةٍ ، ثُمَّ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُلْكَ مَنْ يَشَاءُ "

رواه البزار, وفيه: مؤمل بن إسماعيل, وثقه ابن معين وابن حبان, وضعفه البخاري وغيره, وبقية رجاله ثقات .

8917. Sefîne bildiriyor: Bir adam şöyle anlattı: "Ya Resûlallah! (Rüyada) şöyle gördüm: Gökyüzünden bir terazi yaklaştırılmıştı. Sen, Ebû Bekr ile tartıldın, Ebû Bekr'den ağır geldin. Sonra Ebû Bekr ile Ömer tartıldı. Ebû Bekr, Ömer'den ağır geldi. Sonra Ömer ile Osmân tartıldı. Ömer, Osmân'dan ağır geldi. Sonra terazi kaldırıldı." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bunu nübüvvet hilâfeti olarak yorumladı. Sonra Allah, mülkü (saltanatı) dilediğine verir.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (2418)

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Müemmil b. İsmâîl'i İbn Hibbân ve İbn Maîn güvenilir kabul ederken, Buhârî ve başkaları zayıf addetmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٨٩١٨ – حَدَّثَنَا مُطَّلِبٌ ، نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلالٍ ، عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ سَيْفٍ ، قَالَ : كُنَّا عِنْدَ شُفَيٍّ الأَصْبَحِيِّ قَالَ : حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " يَكُونُ بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ خَلِيفَةً ، مِنْهُمْ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ ، لا يَلْبَثُ بَعْدِي ، إلا يَسِيرًا ، وَصَاحِبُ رَحَا دَارَةِ الْعَرَبِ ، يَعِيشُ حَمِيدًا ، وَيَمُوتُ شَهِيدًا " ، فَقَالَ رَجُلٌ : مَنْ هُوَ ؟ ، قَالَ : " عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ " , ثُمَّ الْتَفَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ ، فَقَالَ : " يَا عُثْمَانُ ، إِنْ أَلْبَسَكَ اللَّهُ قَمِيصًا فَأَرَادَكَ النَّاسُ عَلَى خَلْعِهِ ، فَلا تَخْلَعْهُ ، فَوَاللَّهِ لَئِنْ خَلَعْتَ لا تَرَى الْجَنَّةَ حَتَّى يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير, وفيه: مطلب بن شعيب, قال ابن عدي : لم أر له حديثا منكرا غير حديث واحد غير هذا, وبقية رجاله وثقوا .

8918. Abdullah b. Amr diyor ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Benden sonra on iki halife gelecek. Bunlardan biri Ebû Bekr'dir. Az bir vakit (halife olarak) kalacaktır. Dâratu'l-Arab (denilen yer)'in sahibi gelecek, övülmüş bir hayat yaşayacak ve şehit olarak ölecek."* Bir adam: "Bu kişi kimdir?" diye sorunca: *"Ömer b. el-Hattâb'tır"* karşılığını verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) daha sonra Hz. Osmân'a dönerek şöyle buyurdu: *"Ey Osmân! Allah sana bir uzun gömlek (halifelik) giydirirse, insanlar onu çıkarmak isterlerse sakın çıkartma. Vallahi eğer sen o uzun gömleği çıkarırsan, deve, iğne deliğine girmedikçe cenneti göremezsin."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, İbn Adiy, ravilerden Muttalib b. Şuayb hakkında: "Bu hadis dışında mevcud olan onun hiç münker bir hadisini görmedim" açıklamasını yapmıştır. Diğer ravileri, güvenilir kabul edilen kimselerdir.[2]

٨٩١٩ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَائِلَةَ الأَصْبَهَانِيُّ , ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَمْرٍو , وَالْبَجَلِيُّ , انا أَبُو عَوَانَةَ , عَنْ أَبِي سِنَانٍ , عَنِ الضَّحَّاكِ بْنِ مُزَاحِمٍ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ : ﴿وَإِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا﴾ , قَالَ : دَخَلَتْ حَفْصَةُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِهَا وَهُوَ يَطَأُ مَارِيَةَ , فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا تُخْبِرِي عَائِشَةَ حَتَّى أُبَشِّرَكِ بِبِشَارَةٍ , فَإِنَّ

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1567)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12,142), isnâdında zayıf raviler vardır.

أَبَاكِ يَلِي مِنْ بَعْدِ أَبِي بَكْرٍ إِذَا أَنَا مِتُّ " , فَذَهَبَتْ حَفْصَةُ , فَأَخْبَرَتْ عَائِشَةَ أَنَّهَا رَأَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَطَأُ مَارِيَةَ , وَأَخْبَرَتْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَهَا أَنَّ أَبَا بَكْرٍ يَلِي بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , وَيَلِي عُمَرُ مِنْ بَعْدِهِ , فَقَالَتْ عَائِشَةُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ أَنْبَأَكَ هَذَا ؟ قَالَ : " نَبَّأَنِي الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ " , فَقَالَتْ عَائِشَةُ : لا أَنْظُرُ إِلَيْكَ حَتَّى تُحَرِّمَ مَارِيَةَ فَحَرَّمَهَا , فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : ﴿ يَأَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ ﴾

رواه الطبراني, وفيه :إسماعيل بن عمرو البجلي, وهو ضعيف, وقد وثقه ابن حبان والضحاك بن مزاحم لم يسمع من ابن عباس, وبقية رجاله ثقات .

8919. İbn Abbâs yüce Allah'ın: **"Peygamber, eşlerinden birine gizlice bir söz söylemişti"**[1] âyeti hakkında şu açıklamada bulunmuştur: Hafsa, kendi odasında Resûllullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girince Mâriye'yle ilişkiye girdiğini gördü. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), ona: *"Sana bir müjde vermedikçe bunu Âişe'ye haber verme. Zira baban ben öldüğümde Ebû Bekr'den sonra halife olacak"* buyurdu. Hafsa hemen Hz. Âişe'nin yanına gitti. Ona, Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem), Mâriye ile ilişkiye girerken gördüğünü ve Ebû Bekr'in Hz. Peygamber'den (sallallahu aleyhi vesellem) sonra halife olacağını, ondan sonar da Hz. Ömer'in halife olacağını söyledi. Bunun üzerine Hz. Âişe, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Bunu sana kim haber verdi?" diye soruca: *"Bana bunu herşeyi bilen ve her şeyden haberdar olan (Allah) haber verdi"* buyurdu. Hz. Âişe, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Mâriye'yi kendine haram kılmadıkça sana bakmayacağım" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Mâriye'yi kendine haram kıldı. Bunun üzerine yüce Allah şu âyeti inzal buyurdu: **"Ey Peygamber! Eşlerinin rızasını gözeterek Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi niçin kendine haram kılıyorsun?"**[2]

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İsmâîl b. Amr el-Becelî zayıftır. Dahhâk b. Müzâhim, İbn Abbâs'tan hadis işitmemiştir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[3]

٨٩٢٠ – حدثنا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينِ الْمِصْرِيُّ ، ثنا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ السَّلامِ الصَّدَفِيُّ ، ثنا الْفَضْلُ بْنُ الْمُخْتَارِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهِبٍ, عَنْ عِصْمَةَ ، قَالَ : قَدِمَ رَجُلٌ مِنْ خُزَاعَةَ ، فَلَقِيَهُ عَلِيٌّ فَقَالَ : مَا جَاءَ بِكَ ؟ قَالَ : جِئْتُ أَسْأَلُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى مَنْ نَدْفَعُ صَدَقَةَ أَمْوَالِنَا إِذَا قَبَضَكَ اللَّهُ

---

[1] Tahrîm Sur. 66/3.
[2] Tahrîm Sur. 66/1.
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12640)

؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِلَى أَبِي بَكْرٍ " ، فَإِذَا قَبَضَ اللّٰهُ أَبَا بَكْرٍ ، فَإِلَى مَنْ ؟ قَالَ : " عُمَرَ " ، فَإِذَا قَبَضَ اللّٰهُ عُمَرَ ، فَإِلَى مَنْ ؟ قَالَ : " إِلَى عُثْمَانَ " ، قَالَ : فَإِذَا قَبَضَ اللّٰهُ عُثْمَانَ فَإِلَى مَنْ ؟ قَالَ : " انْظُرُوا لأَنْفُسِكُمْ " رواه الطبراني,وفيه: الفضل بن المختار,وهو ضعيف جدا.

8920. İsmet anlatıyor: Huzâa kabilesinden bir adam geldi. Hz. Ali onunla karşılaşınca, "Seni (buraya) getiren şey nedir?" diye sordu. Adam şöyle anlattı: Resûllullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Senin ruhunu Allah kabzettikten sonra mallarımızın zekâtını kime vereceğiz?" diye sordum. *"Ebû Bekr'e verin"* buyurdu. "Ebû Bekr'in ruhunu Allah kabzedince kime verelim?" diye sorunca, *"Ömer'e (verin)"* diye cevapladı. "Allah Ömer'in de ruhunu kabzedince kime verelim?" deyince, *"Osmân'a (verin)"* cevabını verdi. "Allah, Osmân'ın da ruhuna kabzedince kime verelim?" diye sorunca, *"Kendinize (aranızda birine) bakın"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Fadl b. el-Muhtâr oldukça zayıf biridir.[1]

٨٩٢١ - وَبِإِسْنَادِهِ ، عَنْ عِصْمَةَ ، قَالَ : قَدِمَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ بِإِبِلٍ لَهُ فَلَقِيَهُ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَاشْتَرَاهَا مِنْهُ فَلَقِيَهُ عَلِيٌّ ، فَقَالَ : مَا أَقْدَمَكَ ؟ قَالَ : قَدِمْتُ بِإِبِلٍ فَاشْتَرَاهَا رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : فَنَقَدَكَ ، قَالَ : لا وَلَكِنْ بِعْتُهَا مِنْهُ بِتَأْخِيرٍ ، فَقَالَ عَلِيٌّ : ارْجِعْ فَقُلْ لَهُ : يَا رَسُولَ اللّٰهِ ، إِنْ حَدَثَ بِكَ حَدَثٌ مَنْ يَقْضِينِي مَالِي ؟ وَانْظُرْ مَا يَقُولُ لَكَ ، فَارْجِعْ إِلَيَّ حَتَّى تُعْلِمَنِي ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللّٰهِ ، إِنْ حَدَثَ بِكَ حَدَثٌ فَمَنْ يَقْضِينِي ؟ قَالَ : " أَبُو بَكْرٍ " ، فَأَعْلَمَ عَلِيًّا ، فَقَالَ لَهُ : ارْجِعِ اسْأَلْهُ إِنْ حَدَثَ بِأَبِي بَكْرٍ حَدَثٌ فَمَنْ يَقْضِينِي ؟ فَسَأَلَهُ ، فَقَالَ : " عُمَرُ " فَجَاءَ فَأَعْلَمَ عَلِيًّا ، فَقَالَ لَهُ : ارْجِعْ فَسَلْهُ إِذَا مَاتَ عُمَرُ فَمَنْ يَقْضِينِي ؟ فَجَاءَ فَسَأَلَهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " وَيْحَكَ إِذَا مَاتَ عُمَرُ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَمُوتَ فَمُتْ " رواه الطبراني, وفيه: الفضل بن المختار, وهو ضعيف .

8921. İsmet anlatıyor: Çöl sakinlerinden bir adam, devesiyle beraber geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onunla karşılaşınca devesini ondan satın aldı. Daha sonra adamla Hz. Ali karşılaştı. Ona: "Seni buraya getiren şey nedir?"diye sordu. Adam: "Bir deveyle geldim, onu benden Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) satın aldı" karşılığını verdi. Hz. Ali:

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/180), müellifin hocası İbn Rişdîn hadis uydurmakla töhmetlidir.

"Parasını sana peşin mi verdi?" diye sorunca, adam: "Hayır, ona deveyi veresiye sattım" dedi. Hz. Ali adama şöyle dedi: "Hemen geri dön ona de ki: «Ya Resûlallah! Sana birşey olursa bana malımı kim ödeyecek?» sonra da sana vereceği cevabı bekle, sonra geri dön ve bana bildir." Adam: "Ya Resûlallah! Sana bir şey olursa bana paramı kim ödeyecek?" diye sorunca: *"Ebû Bekr"* karşılığını verdi. Adam gidip bunu Hz. Ali'ye bildirdi. Ali ona: "Geri git ve ona, «Ebû Bekr'e bir şey olursa bana paramı kim ödeyecek?» diye sor" dedi. Adam: "Ya Resûlallah! Ebû Bekr'e bir şey olursa, bana malımı kim ödeyecek?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ömer"* diye cevap verdi. Adam bunu Hz. Ali'ye bildirdi. Ali ona: "Geri git ve ona «Ömer öldüğü günde bana malımı kim ödeyecek?» diye sor" dedi. Adam gitti ve bunu Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem)'e sordu. Resûllullah (sallallahu aleyhi vesellem), adama: *"Ömer öldüğünde vay senin haline! Ölmeye güç getirebiliyorsan sen de öl"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Fadl b. el-Muhtâr zayıf biridir.[1]

٨٩٢٢ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : نا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ الْحَارِثِيُّ ، قال : ثنا أبو أُسَامَةَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبْجَرَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ إِيَادِ بْنِ لَقِيطٍ السَّدُوسِيِّ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ مُعَاوِيَةَ الْبَكَّائِيِّ ، قال : سَمِعْتُ حُذَيْفَةَ ، يَقُولُ : " قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَاسْتَخْلَفَ اللَّهُ أَبَا بَكْرٍ ، ثُمَّ قُبِضَ أَبُو بَكْرٍ فَاسْتَخْلَفَ اللَّهُ عُمَرَ ، ثُمَّ قُبِضَ عُمَرُ فَاسْتَخْلَفَ اللَّهُ عُثْمَانَ "

رواه الطبراني في الأوسط، ورجاله ثقات .

8922. Huzeyfe diyor ki: "Resûllullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edince, Allah, Hz. Ebû Bekr'i halife tayin etti. Sonra Hz. Ebû Bekr vefat edince, Allah, Hz. Ömer'i halife tayin etti. Sonra Hz. Ömer vefat edince, Allah, Hz. Osmân'ı halife tayin etti."

★ Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.

٨٩٢٣ – حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى السَّاجِيُّ , ثنا عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ الْعَطَّارُ , ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ , ثنا قُرَّةُ بْنُ خَالِدٍ , عَنْ رَجُلٍ يُقَالُ لَهُ الْقَاسِمُ , عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ , عَنْ أَبِيهِ , قَالَ : " لَمَّا مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , نَظَرَ الْمُسْلِمُونَ خَيْرَهُمْ , فَاسْتَخْلَفُوهُ , وَهُوَ أَبُو بَكْرٍ , فَلَمَّا مَاتَ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/180-1), müellifin hocası İbn Rişdîn hadis uydurmakla töhmetlidir.

أَبُو بَكْرٍ نَظَرَ خَيْرَ الْمُسْلِمِينَ , فَاسْتَخْلَفُوهُ , وَهُوَ عُمَرُ , فَلَمَّا مَاتَ أَوْ قُتِلَ نَظَرَ الْمُسْلِمُونَ خَيْرَهُمْ , فَاسْتَخْلَفُوهُ , وَهُوَ عُثْمَانُ , إِنْ تَقْتُلُوهُ فَائْتُونِي بِخَيْرٍ مِنْهُ , وَاللَّهِ مَا أَرَى أَنْ تَفْعَلُوا

رواه الطبراني, وفيه :علي بن حسان العطار, و لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

8923. Sâlim b. Abdillah, babasından (İbn Ömer'den) naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edince, müslümanlar içlerinden en hayırlı olanı araştırıp onu halife seçtiler. Bu kişi Hz. Ebû Bekr'dir. Ebû Bekr vefat edince, müslümanlar içlerinden en hayırlı olanı araştırıp onu halife seçtiler. Bu kişi Hz. Ömer'dir. Eğer o ölürse veya öldürülürse, müslümanlar içlerinden en hayırlı olanı araştırıp onu halife seçtiler. Bu kişi Hz. Osmân'dır. Eğer onu öldürürseniz, bana ondan daha hayırlı olan birini getirin (bakalım). Vallahi ondan daha hayırlı olan birini getireceğinizi sanmıyorum.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ali b. Hassân el-Attâr'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٨٩٢٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : نا مَوْهَبُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ مَوْهَبٍ الرَّمْلِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي حُمَيْدٍ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ ، قَالَ : " كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَخَذَ حَصَيَاتٍ فَسَبَّحْنَ فِي يَدِهِ ، ثُمَّ وَضَعَهُنَّ فَخَرِسْنَ ، ثُمَّ أَخَذَهُنَّ فَسَبَّحْنَ فِي يَدِهِ ، ثُمَّ أَعْطَاهُنَّ أَبَا بَكْرٍ ، فَسَبَّحْنَ فِي يَدِهِ ، ثُمَّ أَخَذَهُنَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَسَبَّحْنَ فِي يَدِهِ ، ثُمَّ وَضَعَهُنَّ فَخَرِسْنَ ، ثُمَّ أَعْطَاهُنَّ عُمَرَ ، فَسَبَّحْنَ فِي يَدِهِ ، ثُمَّ أَخَذَهُنَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَسَبَّحْنَ فِي يَدِهِ ، ثُمَّ وَضَعَهُنَّ فَخَرِسْنَ ، ثُمَّ أَعْطَاهُنَّ عُثْمَانَ ، فَسَبَّحْنَ فِي يَدِهِ ، ثُمَّ أَعْطَاهُنَّ عَلِيًّا ، فَوَضَعَهُنَّ فِي يَدِهِ فَخَرِسْنَ " . قَالَ الزُّهْرِيُّ : هِيَ الْخِلَافَةُ الَّتِي أَعْطَاهَا اللَّهُ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ.

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: محمد بن أبي حميد, وهو ضعيف وله طريق أحسن من هذا في علامات النبوة وإسناده صحيح وليس فيها قول الزهري في الخلافة .

8924. Ebû Zer anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındaydık. Bir miktar küçük taş aldı. Taşlar elinde Allah'ı tesbih etti. Sonra onları yere koydu. Taşların sesi kesildi. Sonra onları tekrar aldı. Taşlar elinde Allah'ı tesbih etti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) daha sonra taşları Hz. Ebû Bekr'e verdi. Taşlar onun elinde Allah'ı tesbih etti.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (13232)

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) taşları eline aldı. Elinde taşlar Allah'ı tesbih etti. Taşları yerine koyunca taşların sesi kesildi. Sonra taşları Hz. Ömer'e verdi. Onunda elinde taşlar, Allah'ı tesbih etti. Sonra Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) taşları aldı. Taşlar elinde Allah'ı tesbih etti. Sonra taşları yere koydu. Taşların sesi kesildi. Sonra onları Hz. Osmân'a verdi. Taşlar onun elinde Allah'ı tesbih etti. Sonra onları Hz. Ali'ye verdi. Ali taşları eline koyunca taşların sesi kesildi. Zührî der ki: "Bu, Allah'ın Ebû Bekr, Ömer ve Osmân'a verdiği halifeliktir."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Ebî Humeyd zayıftır. Bu hadisin bundan daha güzel olan varyantı, Nübüvvet Alâmetleri'nde gelecek. Oradaki hadisin isnâdı *sahîh*'tir. Metinde Zührî'nin halifelik hakkındaki yorumu geçmemektedir.[1]

٨٩٢٥ – حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُجَاشِعِيُّ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي يَعْقُوبَ الْكَرْمَانِيُّ ، ثنا الضَّحَّاكُ بْنُ مَيْمُونٍ الثَّقَفِيُّ ، ثنا دَاوُدُ بْنُ أَبِي هِنْدٍ ، عَنْ زَيْدٍ ، أَوْ يَزِيدَ بْنِ نَافِعٍ ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ سَالِمٍ ، عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ ، قَالَ : " بَيْنَمَا زَيْدُ بْنُ خَارِجَةَ ، يَمْشِي فِي بَعْضِ طُرُقِ الْمَدِينَةِ إِذْ خَرَّ مَيِّتًا بَيْنَ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ ، فَنُقِلَ إِلَى أَهْلِهِ وَسُجِّيَ بَيْنَ بُرْدَتَيْنِ وَكِسَاءٍ ، فَلَمَّا كَانَ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ ، اجْتَمَعَ نِسْوَةٌ مِنَ الأَنْصَارِ يَصْرُخْنَ حَوْلَهُ ، إِذْ سَمِعُوا صَوْتًا مِنْ تَحْتِ الْكِسَاءِ ، يَقُولُ : أَنْصِتُوا أَيُّهَا النَّاسُ مَرَّتَيْنِ ، فَحَسَرُوا عَنْ وَجْهِهِ وَصَدْرِهِ ، فَقَالَ : مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّبِيُّ الأُمِّيُّ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ ، كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ الأَوَّلِ ، ثُمَّ قِيلَ عَلَى لِسَانِهِ : صَدَقَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ خَلِيفَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقَوِيُّ الأَمِينُ كَانَ ضَعِيفًا فِي بَدَنِهِ قَوِيًّا فِي أَمْرِ اللَّهِ كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ الأَوَّلِ ، ثُمَّ قِيلَ عَلَى لِسَانِهِ : صَدَقَ صَدَقَ ثَلاثًا ، وَالأَوْسَطُ عَبْدُ اللَّهِ عُمَرُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِي كَانَ لا يَخَافُ فِي اللَّهِ لَوْمَةَ لائِمٍ ، وَكَانَ يَمْنَعُ النَّاسَ أَنْ يَأْكُلَ قَوِيُّهُمْ ضَعِيفَهُمْ ، كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ الأَوَّلِ ، ثُمَّ قِيلَ عَلَى لِسَانِهِ : صَدَقَ صَدَقَ ، ثُمَّ قَالَ : عُثْمَانُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ رَحِيمٌ بِالْمُؤْمِنِينَ ، خَلَتِ اثْنَتَانِ وَبَقِيَ أَرْبَعٌ ، ثُمَّ اخْتَلَفَ النَّاسُ وَلا نِظَامَ لَهُمْ وَأُبِيحَتِ الأَحْمَاءُ يَعْنِي تُنْتَهَكُ الْمَحَارِمُ ، وَدَنَتِ السَّاعَةُ ، وَأَكَلَ النَّاسُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا "

8925. Nu'mân b. Beşîr anlatıyor: Zeyd b. Hârice, Medine yollarının birinde yürürken ikindi ve öğle arasında düşüp öldü. Hemen ailesine nakledilerek, iki kalın kumaş ve bir giysi içerisine sarılarak kefenlendi.

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (1266) ve İbn Ebî Âsım, *Sünne* (1146)

Akşam ile yatsı arası olduğunda Ensar'dan bir grup kadın toplanıp etrafında feryad ederek ağlamaya başladılar. O esnada kefeninin altından bir sesin geldiğini işittiler. O ses: "Ey insanlar! Susun!" diyordu. Bu sesi iki kere işittiler. Hemen yüzünü ve göğsünü açtılar. Şöyle diyordu: "Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem), Allah'ın Resûlü'dür. Ümmi bir Peygamberdir. Peygamberlerin sonuncusudur. Bu (bilgiler) ilk kitapta da vardı." Daha sonra onun lisanı ile şöyle denildi: «Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) halifesi Ebû Bekr doğru söyledi. O güçlü ve güvenilir biridir. Bedeni olarak zayıf, fakat Allah'ın emrinde kuvvetli idi. Bu ilk kitapta da vardı.» Daha sonra onun lisanıyla üç sefer tekrar ederek şöyle denildi: «Doğru söyledi, doğru söyledi.» Ortancası, Allah'ın kulu müminlerin emiri olan Ömer'dir. Allah yolunda hiç kimsenin kınamasından korkmaz, insanlardan güçlü olanlarının, zayıf olanları ezmesini engelledi. Bu ilk kitapta da vardı. Daha sonra onun lisanı üzerine şöyle denildi: «Doğru söyledi, doğru söyledi, doğru söyledi.» Daha sonra şöyle dedi: «Müminlerin emiri Osmân, müminlere karşı son derece merhametlidir. İki sene geçti, dört sene kaldı. Daha sonra insanlar ihtilafa düştü. Onların hiçbir düzeni kalmadı. Namuslar mübah sayıldı. Yani hürmet gösterilen, saygı duyulan şeyler çiğnendi. Kıyamet saati yaklaştı ve insanlar birbirlerini yediler.»"[1]

٨٩٢٦ – وفي رواية حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ مُحَمَّدٍ السِّمْسَارُ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ بَيَانَ ، ثنا إِسْحَاقُ الأَزْرَقُ ، عَنْ شَرِيكٍ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُهَاجِرٍ ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ سَالِمٍ ، عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ ، قَالَ : لَمَّا تُوُفِّيَ زَيْدُ بْنُ خَارِجَةَ ، انْتُظِرَ بِهِ خُرُوجُ عُثْمَانَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ، فَقُلْتُ : يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ فَكَشَفَ الثَّوْبَ عَنْ وَجْهِهِ ، وَقَالَ : السَّلامُ عَلَيْكُمْ ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ ، قَالَ : وَأَهْلُ الْبَيْتِ يَتَكَلَّمُونَ ، قَالَ : فَقُلْتُ وَأَنَا فِي الصَّلاةِ : سُبْحَانَ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ ، فَقَالَ : أَنْصِتُوا والباقي بنحوه. رواه كله الطبراني في الكبير والأوسط باختصار كثير بإسنادين, ورجال أحدهما في الكبير ثقات .

8926. Nu'mân b. Beşîr anlatıyor: Zeyd b. Hârice vefat edince Hz. Osmân'ın çıkması beklendi. Dedim ki: "(Osman) iki rekât namaz kılıyor." Daha sonra Osmân, yüzünden perdeyi kaldırarak: "es-Selâmu aleykum, es-Selâmu aleykum" dedi. Ev ahalisi konuşuyordu. Bu yüzden ben namazda iken (susmaları için) onlara: "Sübhanallah, sübhanallah" dedim. Bunun üzerine onlara: "Susun sessiz olun" dediler. Geri kalan metin, yukarıdakine benzer olarak rivayet edilmiştir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (5145)

★Hadisin tamamını Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta epeyce ihtisar ederek ve iki isnâdla rivayet etmiştir. İsnâdlardan biri *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de geçmektedir. Ravileri güvenilir kimselerdir.

٨٩٢٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم "رَأَيْتُ فِيمَا يَرَى النَّائِمُ كَأَنِّي أَنْزِعُ أَرْضاً وَرَدَتْ عَلَيَّ غَنَمٌ سُودٌ وَغَنَمٌ عُفْرٌ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ فَنَزَعَ ذَنُوباً أَوْ ذَنُوبَيْنِ وَفِيهِمَا ضَعْفٌ وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ ثُمَّ جَاءَ عُمَرُ فَنَزَعَ فَاسْتَحَالَتْ غَرْباً فَمَلأَ الْحَوْضَ وَأَرْوَى الْوَارِدَةَ فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا أَحْسَنَ نَزْعاً مِنْ عُمَرَ فَأَوَّلْتُ أَنَّ السُّودَ الْعَرَبُ وَأَنَّ العُفْرَ الْعَجَمُ"

رواه أحمد, وفيه: علي بن يزيد, وفيه ضعف, وبقية رجاله ثقات .

8927. Ebu't-Tufeyl'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Uyuyan kişinin gördüğü rüya gibi bir rüya gördüm. Ben bir araziden (kovayla) su çekiyordum. Yanıma siyah ve beyaz koyunlar gelmiş. Derken Ebû Bekr geldi. Bir ya da iki büyük kova (su) çekiyor. Kovalarda bir zayıflık var; ama Allah onu bağışlıyor. Daha sonra Ömer geliyor. O da kova (ile su) çekiyor. Derken kovası büyük bir kovaya dönüşüyor, havuzu dolduruyor ve her gelen koyunun susuzluğunu gideriyor. Kovayı, Ömer'den daha güzel çeken birini görmedim. Siyah koyunları Araplar, beyaz koyunları Acemler olarak yorumladım."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Ali b.Yezîd'de zayıflık vardır. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٨٩٢٨ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَاشِدٍ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ ، ثَنَا أَبُو الْجَوَّابِ ، عَنْ عَبْدِ الْجَبَّارِ بْنِ الْعَبَّاسِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ ، عَنْ مُنْذِرٍ الثَّوْرِيِّ ، عَنْ سَعْدِ بْنِ حُذَيْفَةَ ، عَنْ حُذَيْفَةَ ، قَالَ : " بُعِثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى جَزِيرَةِ الْعَرَبِ فَمَلأَهَا قِسْطًا وَعَدْلاً ، ثُمَّ طَعَنَ بِهِمْ أَبُو بَكْرٍ ، فَظَعَنَ بِهِمْ ظَعْنَةً رَغِيبَةً ، ثُمَّ ظَعَنَ بِهِمْ عُمَرُ ، فَظَعَنَ بِهِمْ ظَعْنَةً رَغِيبَةً "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: سعد بن حذيفة, ولم أعرفه .

8928. Huzeyfe diyor ki: "Resûllullah (sallallahu aleyhi vesellem), Arap yarım adasına gönderildi. Orayı adaletle doldurdu. Sonra (halife olarak) Arapları Hz. Ebû Bekr yüklendi. Onları büyük ve geniş bir hevdec[2]

[1] *Müsned-i Ahmed* (5/455)
[2] Deve üzerine konulan taht.

üzerinde taşıdı. Daha sonra (halife olarak) Hz. Ömer onları büyük ve geniş bir hevdec üzerinde taşıdı."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Sa'd b Huzeyfe'yi tanımıyorum.

٨٩٢٩ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا الصَّلْتُ بْنُ مَسْعُودٍ الْجَحْدَرِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَتْنَا أُمُّ عُمَرَ بِنْتُ حَسَّانَ بْنِ زَيْدِ بْنِ أَبِي الْغُصْنِ ، قَالَتْ : حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ قَيْسِ بْنِ عِيسَى ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ حَفْصَةَ ، قَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّكَ إِذَا اعْتَلَلْتَ قَدَّمْتَ أَبَا بَكْرٍ ؟ فَقَالَ : " لَسْتُ أَنَا الَّذِي قَدَّمْتُهُ ، وَلَكِنَّ اللَّهَ الَّذِي قَدَّمَهُ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه من لم أعرفه .

8929. Saîd b. Yahyâ b. Kays b. İsâ, babasından bildiriyor: Hafsa: "Ya Resûlallah! Hastalandığın zaman Ebû Bekr'i (halifeliğe) takdim edecek misin?" diye sorunca, Resûllullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu takdim edecek olan ben değilim. Onu takdim edecek olan sadece Allah'tır"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım bir ravi bulunmaktadır.

٨٩٣٠ – و عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ائْتُونِي بِدَوَاةٍ وَكَتِفٍ أَكْتُبْ لَكُمْ كِتَابًا لاَ تَضِلُّونَ بَعْدَهُ أَبَدًا ثُمَّ وَلاَّنَا قَفَاهُ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا فَقَالَ : " يَأْبَى اللهُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلاَّ أَبَا بَكْرٍ " رواه الطبراني, وفيه من لم أعرفه .

8930. Abdurrahman b. Ebî Bekr'in bildirdiğine göre Resûllullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bana divit ve kürek kemiği getirin, size bir yazı yazayım ki ondan sonra asla (hak yolundan) sapmayınız"* buyurduktan sonra bize arkasını döndü. Daha sonra bize dönerek şöyle buyurdu: *"Allah ve müminler Ebû Bekr'in (halife olması hususunda) ısrar ediyor."*

★ Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım bir ravi bulunmaktadır.

٨٩٣١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنِى عَبْدُ اللهِ بْنُ أَبِى السَّفَرِ عَنِ ابْنِ شُرَحْبِيلَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ الْعَبَّاسِ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ نِسَاؤُهُ فَاسْتَتَرْنَ مِنِّى إِلاَّ مَيْمُونَةَ فَقَالَ " لاَ يَبْقَى فِى الْبَيْتِ أَحَدٌ شَهِدَ اللَّدَّ إِلاَّ لُدَّ إِلاَّ أَنَّ يَمِينِى لَمْ تُصِبِ الْعَبَّاسَ ثُمَّ قَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ . فَقَالَتْ عَائِشَةُ لِحَفْصَةَ قُولِى لَهُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ إِذَا قَامَ مَقَامَكَ بَكَى. قَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ لِيُصَلِّ بِالنَّاسِ" . فَقَامَ فَصَلَّى فَوَجَدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خِفَّةً فَجَاءَ فَنَكَصَ أَبُو بَكْرٍ فَأَرَادَ أَنْ يَتَأَخَّرَ فَجَلَسَ إِلَى جَنْبِهِ ثُمَّ اقْتَرَأَ

رواه أحمد والطبراني والبزار باختصار كثير, وأبو يعلى أتم منهم, وفيه: قيس بن الربيع ,وثقه شعبة والثوري, وبقية رجاله ثقات .

8931. Abbâs anlatıyor: Resûllullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gittim. Yanında hanımları vardı. Meymûne hariç hepsi beni görünce tesettüre büründü. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Evde düşmanlığa şahitlik eden hiç kimse kalmaz ki kendisine düşmanlık yapılmış olmasın. Ancak benim sağ elim Abbâs'a ilişmez."* Daha sonra şöyle buyurdu: *"Ebû Bekr'e emredin, insanlara namaz kıldırsın."* Hz. Âişe, Hafsa'ya, benim, Resûllullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) söylediğim: "Ebû Bekr öyle biridir ki, senin makamına geçince ağlar" sözünü söyledi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) buna rağmen yine de: *"Ebû Bekr'e emredin, insanlara namaz kıldırsın"* buyurdu. Bunun üzerine Ebû Bekr kalkıp insanlara namaz kıldırdı. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem), kendisinde bir hafifleme (iyileşme) hissedince, namaz kılmak için geldi. (İmamlık yapmakta olan) Ebû Bekr geri durmak istedi. Hz. Peygamber, onun yanına oturarak bir şeyler okudu.

★Hadisi İmam Ahmed, Taberânî ve epeyce ihtisar ederek Bezzâr rivayet etmiştir. Ebû Ya'lâ da hadisi diğerlerinden daha kâmil bir surette rivayet etmiştir. Ravilerden Kays b. er-Rebî'yi, Şu'be ve Sevrî güvenilir kabul etmiştir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٨٩٣٢ – حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَلْمٍ الرَّازِيُّ ، ثنا سَهْلُ بْنُ عُثْمَانَ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ، قَالَ : " كَانَ كَوْنٌ فِي الأَنْصَارِ ، فَأَتَاهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، لِيُصْلِحَ بَيْنَهُمْ ، ثُمَّ رَجَعَ وَقَدْ أُقِيمَتِ الصَّلاةُ ، وَأَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي بِالنَّاسِ ، فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَلْفَ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ "

رواه الطبراني وهو في الصحيح خلا قوله : فصلى رسول الله صلى الله عليه و سلم خلف أبي بكر , وفي إسناد الطبراني: عبد الله بن جعفر بن نجيح, وهو ضعيف جدا .

8932. Sehl b. Sa'd anlatıyor: Ensar arasında bir olay olmuştu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), aralarını düzeltmek için yanlarına gitti. Daha sonra geri döndü. Geri döndüğünde namaza durulmuştu. Ebû Bekr insanlara namaz kıldırıyordu. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr'in arkasında namaz kıldı.

[1] *Müsned-i Ahmed* (1785), *Müsned-i Bezzâr* (1566) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6704)

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Hadis: "Bunun üzerine Resûllullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr'in arkasında namaz kıldı" kısmı hariç *Sahîh*'te geçmektedir. Taberânî'nin isnadında geçen Abdullah b. Câfer b. Nüceyh oldukça zayıf biridir.[1]

٨٩٣٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَنْبَأَنَا سُفْيَانُ يَعْنِي ابْنَ حُسَيْنٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسٍ قَالَ لَمَّا مَرِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَضَهُ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ أَتَاهُ بِلَالٌ يُؤْذِنُهُ بِالصَّلَاةِ فَقَالَ بَعْدَ مَرَّتَيْنِ " يَا بِلَالُ قَدْ بَلَّغْتَ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُصَلِّ وَمَنْ شَاءَ فَلْيَدَعْ. فَرَجَعَ إِلَيْهِ بِلَالٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي مَنْ يُصَلِّي بِالنَّاسِ قَالَ مُرْ أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ". فَلَمَّا أَنْ تَقَدَّمَ أَبُو بَكْرٍ رُفِعَتْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ السُّتُورُ قَالَ فَنَظَرْنَا إِلَيْهِ كَأَنَّهُ وَرَقَةٌ بَيْضَاءُ عَلَيْهِ خَمِيصَةٌ فَذَهَبَ أَبُو بَكْرٍ يَتَأَخَّرُ وَظَنَّ أَنَّهُ يُرِيدُ الْخُرُوجَ إِلَى الصَّلَاةِ فَأَشَارَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ أَنْ يَقُومَ فَيُصَلِّيَ فَقَامَ أَبُو بَكْرٍ فَصَلَّى بِالنَّاسِ فَمَا رَأَيْنَاهُ بَعْدُ

رواه أحمد، وفيه: سفيان بن حسين، وهو ضعيف في الزهري، وهذا من حديثه عنه .

8933. Enes anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edeceği hastalığa yakalandığı zaman yanına Bilâl geldi. Ona, namaz vaktinin girdiğini bildiriyordu. İki defa bildirdikten sonra Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Bilâl! Sen tebliğ ettin. Dileyen namaz kılsın, dileyen de terk etsin."* Bilâl tekrar ona dönerek: "Ya Resûlallah! Anam babam sana feda olsun. İnsanlara kim namaz kıldıracak?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ebû Bekr'e emret namazı kıldırsın"* diye emir buyurdu. Ebû Bekr, namaz kıldırmak için öne geçince, Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi vesellem) bulunduğu odadaki perdeler kaldırıldı. Ona baktık üzerinde gömlek vardı. Beyaz bir yaprak gibiydi. Ebû Bekr çekilerek geri durdu. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namaza çıkmak istediğini zannetti. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr'e işaret ederek yerinde durmasını ve namazı kıldırma(ya devam etme)sini emretti. Ebû Bekr yerinde durup, insanlara namaz kıldırdı. Bundan sonra Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) bir daha görmedik.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Süfyân b. Hüseyn'in Zuhrî'den rivayet ettiği hadisler zayıftır. Bu da Süfyân'ın Zührî'den rivayet ettiği bir hadisidir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (5816)

[2] *Müsned-i Ahmed* (3/202)

٨٩٣٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَبْدِ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ مَرِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ " مُرُوا أَبَا بَكْرٍ يُصَلِّي بِالنَّاسِ. فَقَالَتْ عَائِشَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبِي رَجُلٌ رَقِيقٌ. فَقَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ يُصَلِّي بِالنَّاسِ فَإِنَّكُنَّ صَوَاحِبَاتُ يُوسُفَ ". فَأَمَّ أَبُو بَكْرٍ النَّاسَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيٌّ.

رواه أحمد, ورجاله رجال الصحيح .

8934. İbn Büreyde, babasından naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hastalandığında şöyle buyurdu: *"Ebû Bekr'e emredin, namazı kıldırsın."* Bunun üzerine Hz. Âişe: "Ya Resûlallah! Babam cok yufka yürekli biridir" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yine: *"Ebû Bekr'e emredin, namazı kıldırsın. Çünkü siz (ey hanımlar), Hz. Yûsuf'un (yani onu fitneye süreklemeye çalışan) oda arkadaşlarısınız"* buyurdu. Böylelikle Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), hayatta iken Ebû Bekr insanlara imamlık yaptı.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٨٩٣٥ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ الْمُثَنَّى ، ثنا مُسَدَّدٌ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ ، ثنا سَلَمَةُ بْنُ نُبَيْطٍ ، عَنْ نُعَيْمِ بْنِ أَبِي هِنْدٍ ، عَنْ نُبَيْطِ بْنِ شَرِيْطٍ ، عَنْ سَالِمِ بْنِ عُبَيْدٍ ، قَالَ : أُغْمِيَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَرَضِهِ ، فَأَفَاقَ ، فَقَالَ : " حَضَرَتِ الصَّلاةُ ؟ " فَقُلْتُ : نَعَمْ . فَقَالَ : " مُرُوا بِلالا فَلْيُؤَذِّنْ ، وَمُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ " ، فَقَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا : إِنَّ أَبِي رَجُلٌ أَسِيفٌ ، فَلَوْ أَمَرْتَ غَيْرَهُ , فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ ، ثُمَّ أُغْمِيَ عَلَيْهِ ، فَأَفَاقَ ، فَقَالَ : " هَلْ حَضَرَتِ الصَّلاةُ ؟ " قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ : " مُرُوا بِلالا فَلْيُؤَذِّنْ ، وَمُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ " ، فَقَالَتْ عَائِشَةُ : إِنَّ أَبِي رَجُلٌ أَسِيفٌ ، فَلَوْ أَمَرْتَ غَيْرَهُ , فَيُصَلِّيَ بِالنَّاسِ ، ثُمَّ أُغْمِيَ عَلَيْهِ ، فَأَفَاقَ ، فَقَالَ : " أُقِيمَتِ الصَّلاةُ ؟ " قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ : " ائْتُونِي بِإِنْسَانٍ أَعْتَمِدُ عَلَيْهِ " ، فَجَاءَ بُرَيْدَةُ وَإِنْسَانٌ آخَرُ ، فَاعْتَمَدَ عَلَيْهِمَا ، فَأَتَى الْمَسْجِدَ ، فَدَخَلَ وَأَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَائِمٌ يُصَلِّي بِالنَّاسِ ، فَذَهَبَ أَبُو بَكْرٍ يَتَنَحَّى ، فَمَنَعَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأُجْلِسَ إِلَى جَنْبِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ حَتَّى فَرَغَ مِنْ صَلاتِهِ ، فَقُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ : لا أَسْمَعُ رَجُلا يَقُولُ مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , إِلا ضَرَبْتُهُ بِالسَّيْفِ ، فَأَخَذَ بِذِرَاعِي

[1] *Müsned-i Ahmed* (5/361)

, فَاعْتَمَدَ عَلَيَّ ، وَقَامَ يَمْشِي حَتَّى جِئْنَا ، قَالَ : أَوْسِعُوا ، فَأَوْسَعُوا لَهُ ، فَأَكَبَّ عَلَيْهِ ، وَمَسَّهُ ، وَقَالَ : ﴿ إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴾، قَالُوا : يَا صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ ، مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، فَعَلِمُوا أَنَّهُ كَمَا قَالَ . قَالُوا : يَا صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ ، أَنُصَلِّي عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالَ : نَعَمْ . قَالُوا : كَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْهِ ؟ قَالَ : يَدْخُلُ قَوْمٌ فَيُكَبِّرُونَ ، وَيَدْعُونَ وَيُصَلُّونَ ، ثُمَّ يَنْصَرِفُونَ ، وَيَجِيءُ آخَرُونَ ، حَتَّى يَفْرُغُوا ، قَالُوا : يَا صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ ، أَيُدْفَنُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، قَالُوا : وَأَيْنَ يُدْفَنُ ؟ قَالَ : حَيْثُ قُبِضَ ، فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يَقْبِضْهُ إلا فِي بُقْعَةٍ طَيِّبَةٍ ، فَعَلِمُوا أَنَّهُ كَمَا قَالَ ، ثُمَّ قَامَ ، فَقَالَ : عِنْدَكُمْ صَاحِبُكُمْ ، فَأَمَرَهُمْ يُغَسِّلُونَهُ ، ثُمَّ خَرَجَ ، وَاجْتَمَعَ الْمُهَاجِرُونَ يَتَشَاوَرُونَ ، فَقَالُوا : انْطَلِقُوا إِلَى إِخْوَانِنَا مِنَ الأَنْصَارِ ، فَإِنَّ لَهُمْ فِي هَذَا الأَمْرِ نَصِيبًا ، فَانْطَلَقُوا ، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ : مِنَّا أَمِيرٌ , وَمِنْكُمْ أَمِيرٌ ، فَأَخَذَ عُمَرُ بِيَدِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا ، فَقَالَ : أَخْبِرُونِي مَنْ لَهُ هَذِهِ الثَّلاثَةُ : ﴿ ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ ﴾, مَنْ هُمَا ؟ ﴿ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لا تَحْزَنْ ﴾ , مَنْ صَاحِبُهُ ؟ ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا ﴾ ، فَأَخَذَ بِيَدِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ، فَضَرَبَ عَلَيْهَا ، وَقَالَ لِلنَّاسِ : بَايِعُوهُ ، فَبَايَعُوهُ بَيْعَةً حَسَنَةً جَمِيلَةً.

قلت : روى ابن ماجة بعضه. رواه الطبراني, ورجاله ثقات .

8935. Sâlim b. Ubeyd anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hastalandığı zaman baygınlık geçirdi. Kendine gelince: *"Namaz vakti geldi mi?"* diye sorduğunda, ben: "Evet" deyince, *"Bilâl'e emredin ezan okusun, Ebû Bekr'e de emredin insanlara namaz kıldırsın"* buyurdu. Bunun üzerine Hz. Âişe: "Benim babam ince yapılı bir adamdır, başkasına emretsenizde namazı insanlara o kıldırsa" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) daha sonra yine baygınlık geçirdi. Kendine geldiğinde şöyle buyurdu: *"Namaz vakti geldi mi?"* ben: "Evet" deyince, *"Bilâl'e emredin ezan okusun, Ebû Bekr'e emredin insanlara namaz kıldırsın"* diye emretti. Hz. Âişe de: "Benim babam ince yapılı bir adamdır, başkasına emretseniz de namazı insanlara o kıldırsa?" dedi. Bir süre sonra Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yine baygınlık geçirdi. Kendine geldiğinde: *"Namaz kılındı mı?"* diye sorunca, ben: "Evet" dediğimde, *"Bana dayanacağım bir adam getirin"* buyurdu. Büreyde ve başka bir insan geldi. Onlara tutnarak Mescid'e çıktı. Mescid'e geldiğinde, Ebû Bekr insanlara namaz kıldırıyordu. Ebû Bekr geri çekilmeye çalışıp ta Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), onu engelleyince, Ebû Bekr'in yanına oturtuldu. Ebû Bekr namazı bitirinceye kadar, Resûlullah (sallallahu

aleyhi vesellem), onun yanında oturarak namaza devam etti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bir süre sonra vefat edince, Hz. Ömer: "Hiç kimsenin Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) öldü dediğini duymayacağım, yoksa kılıcımla kellesini vururum" deyince, Ebû Bekr kolumdan tutarak bana yaslandı. Yürümeye başladı, nihayet insanların yanına geldik. "Açılın" dedi. Ebû Bekr'e yer açtılar. Ömer'e eğilerek ona dokundu ve şu âyeti okudu: **"(Ya Muhammed) sen öleceksin, onlarda ölecekler."**[1] İnsanlar: "Ey Resûlullah'ın arkadaşı! Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) öldü mü?" diye sorduklarında, "Evet" cevabını verdi. Ebû Bekr böyle deyince durumun dediği gibi olduğunu anladılar. "Ey Resûlullah'ın arkadaşı! Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in üzerine (cenaze) namazı kılacak mıyız?" diye sorduklarında, "Evet" dedi. "Üzerine nasıl namaz kılacağız?" dediklerinde şöyle anlattı: "Bir cemaat gelir, tekbir getirir, dua eder ve namaz kılar. Sonra çekip giderler. Diğerleri gelir ve insanlar bitinceye kadar devam ederler." İnsanlar: "Ey Resûlullah'ın arkadaşı! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) defnedilecek mi?" diye sorduklarında "Evet" diye cevap verdi. "Nereye defnedilecek?" diye sordular. "Vefat ettiği yere. Çünkü Allah onun ruhunu temiz bir yerde kabzetmiştir" karşılığını verdi. Ebû Bekr böyle deyince insanlar durumunun dediği gibi olduğunu anladılar. Daha sonra kalkarak: "Arkadaşınız yanınızda" dedi. Onlara, Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) yıkamalarını emretti. Muhacirler müşavere etmek üzere toplanıp: "Ensar'dan olan kardeşlerimize gidin, çünkü onların da bu işte faydaları var" dediler. Gittiler. Ensar'dan bir adam: "Bizden bir emir, sizden bir emir olsun" dedi. Bunun üzerine Ömer, Ebû Bekr'in elini tutarak: "Bana haber verin bakalım, şu üç âyette bahsi geçen kişi kim? **"Hani, kâfirler onu iki kişiden biri olarak çıkarmışlardı, hani onlar mağaradaydı; o arkadaşına «üzülme çünkü Allah bizimle beraberdir» diyordu"**[2] Âyette geçen iki kişi kim, onun arkadaşı kim, söyleyin bakalım?" diyordu. Ömer, Ebû Bekr'in elinden tuttu ve eline vurarak insanlara: "Ona biat edin!" dedi. Bunun üzerine insanlar, Ebû Bekr'e güzel bir şekilde biat ettiler.

Ben derim ki: İbn Mâce bu hadisten bir bölüm rivayet etmiştir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[3]

٨٩٣٦ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ زِرٍّ عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ
قَالَ لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتِ الأَنْصَارُ مِنَّا أَمِيرٌ وَمِنْكُمْ أَمِيرٌ. قَالَ فَأَتَاهُمْ عُمَرُ

---

[1] Zümer sur. 39/30.
[2] Tevbe Sur. 9/40.
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6367)

فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ أَلَسْتُمْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ أَبَا بَكْرٍ أَنْ يَؤُمَّ النَّاسَ فَأَيُّكُمْ تَطِيبُ نَفْسُهُ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَبَا بَكْرٍ فَقَالُوا نَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ نَتَقَدَّمَ أَبَا بَكْرٍ.

رواه أحمد وأبو يعلى, وفيه: عاصم بن أبي النجود, وهو ثقة, وفيه ضعف, وبقية رجاله رجال الصحيح .

8936. Abdullah (b. Mes'ûd) anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edince, Ensar: "Bizden bir emir, sizden (Muhacirlerden) bir emir olsun" dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer yanlarına giderek onlara: "Ey Ensar topluluğu! Bilmez misiniz ki, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr'e insanlara imamlık yapmasını emretti. Hanginizin gönlü, Ebû Bekr'in önüne geçmeyi arzular" deyince, Ensar topluluğu: "Ebû Bekr'in önüne geçmekten Allah'a sığınırız" dediler.

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Âsım b. Ebi'n-Necûd güvenilir biridir. Kendisinde zayıflık bulunmaktadır. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravilerdir.[1]

٨٩٣٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ سُمَيْعٍ عَنْ مُسْلِمٍ الْبَطِينِ عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ قَالَ قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ لأَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ الْجَرَّاحِ ابْسُطْ يَدَكَ حَتَّى أُبَايِعَكَ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " أَنْتَ أَمِينُ هَذِهِ الأُمَّةِ ". فَقَالَ أَبُو عُبَيْدَةَ مَا كُنْتُ لأَتَقَدَّمَ بَيْنَ يَدَيْ رَجُلٍ أَمَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَؤُمَّنَا فَأَمَّنَا حَتَّى مَاتَ. رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح, إلا أن أبا البختري لم يسمع من عمر .

8937. Ebu'l-Bahterî anlatıyor: Hz. Ömer b. el-Hattâb, Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh'a: "Elini aç ta sana biat edeyim. Çünkü ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: «*Sen bu ümmetin emini (güvenilir kimsesi)sin.*»" Bunun üzerine Ebû Ubeyde: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ölünceye kadar, bize imamlık yapmasını emrettiği ve bize imamlık yapan bir adamın önüne geçecek değilim" karşılığını verdi.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Ebu'l Bahterî, Ömer'den hadis işitmemiştir.[2]

٨٩٣٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ الْمُسَاوِرِ الْجَوَاهِرِيُّ ، ثنا عَفَّانُ بْنُ مُسْلِمٍ ، ثنا وُهَيْبُ بْنُ خَالِدٍ ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدٍ ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ، قَالَ : لَمَّا تُوُفِّيَ النَّبِيُّ

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (3765)

[2] *Müsned-i Ahmed* (233)

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ خُطَبَاءُ الأَنْصَارِ ، فَقَالُوا : يَا مَعْشَرَ الْمُهَاجِرِينَ ، إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " كَانَ إِذَا بَعَثَ رَجُلا مِنْكُمْ قَرَنَهُ بِرَجُلٍ مِنَّا " ، فَنَحْنُ نَرَى أَنْ يَلِيَ هَذَا الأَمْرَ رَجُلانِ رَجُلٌ مِنْكُمْ وَرَجُلٌ مِنَّا ، فَقَامَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ ، فَقَالَ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ ، وَكُنَّا أَنْصَارَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَنَحْنُ أَنْصَارُ مَنْ يَقُومُ مَقَامَهُ ، فَقَالَ : أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ : جَزَاكُمُ اللَّهُ خَيْرًا مِنْ حَيٍّ يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ ، وَثَبَّتَ قَائِلَكُمْ ، وَاللَّهِ لَوْ قُلْتُ غَيْرَ ذَلِكَ مَا صَالَحْنَاكُمْ. رواه الطبراني وأحمد, ورجاله رجال الصحيح .

8938. Ebû Saîd el-Hudrî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edince, Ensar'ın hatibleri kalkarak: "Ey Muhacirler topluluğu! Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sizden bir adamı gönderdiğinde, bizden bir adamı da onunla beraber gönderirdi. Biz bu (halifelik işini), biri bizden, biri sizden olmak üzere iki adamın üstlenmesini uygun görüyoruz" dediler. Bunun üzerine Zeyd b Sâbit ayağa kalkarak: "Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), muhacirlerdendir. Biz, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in Ensar'ı (yardımcıları) olduk. Dolayısıyla biz onun makamına dikilecek olan kişinin yardımcılarıyız" dedi. Ebû Bekr ise: "Ey Ensar topluluğu! Allah sizin gibi bir kabileyi hayırla mükâfatlandırsın, konuşmacınızın kalbini sarsılmaz kılsın. Vallahi ben bundan farklı bir şey söyleseydim sizinle anlaşamazdık" dedi.

★Hadisi Taberânî ve İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٨٩٣٩ – حَدَّثَنَا مُنْتَصِرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرِو بْنِ أَبَانَ ، نا عَبْدُ الرَّحِيمِ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الأَفْرِيقِيِّ ، ثَنَا عِيسَى بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ عِيسَى بْنِ عَطِيَّةَ ، قَالَ : قَامَ أَبُو بَكْرٍ ، الْغَدَ حِينَ بُويِعَ ، فَخَطَبَ النَّاسَ ، فَقَالَ : " يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي قَدْ أَقَلْتُكُمْ رَأْيَكُمْ ، إِنِّي لَسْتُ بِخَيْرِكُمْ ، فَبَايِعُوا خَيْرَكُمْ " ، فَقَامُوا إِلَيْهِ ، فَقَالُوا : يَا خَلِيفَةَ رَسُولِ اللَّهِ ، أَنْتَ وَاللَّهِ خَيْرُنَا ، فَقَالَ : " يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّ النَّاسَ دَخَلُوا فِي الإِسْلامِ طَوْعًا وَكَرْهًا ، فَهُمْ عُوَّاذُ اللَّهِ وَجِيرَانُ اللَّهِ ، فَإِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ لا يَطْلُبَكُمُ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِنْ ذِمَّتِهِ فَافْعَلُوا ، إِنَّ لِي شَيْطَانًا يَحْضُرُنِي ، فَإِذَا رَأَيْتُمُونِي قَدْ غَضِبْتُ فَاجْتَنِبُونِي ، لا أُمَثِّلُ بِأَشْعَارِكُمْ وَأَبْشَارِكُمْ ، يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، تَفَقَّدُوا ضَرَائِبَ غِلْمَانِكُمْ ، إِنَّهُ لا يَنْبَغِي لِلَحْمٍ نَبَتَ مِنْ سُحْتٍ أَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ ، أَلا وَرَاعُونِي

[1] *Müsned-i Ahmed* (1855-6) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (4785)

بِأَبْصَارِكُمْ ، فَإِنِ اسْتَقَمْتُ فَاتَّبِعُونِي ، وَإِنْ زُغْتُ فَقَوِّمُونِي ، وَإِنْ أَطَعْتُ اللَّهَ فَأَطِيعُونِي ، وَإِنْ عَصَيْتُ اللَّهَ فَاعْصُونِي "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عيسى بن سليمان, وهو ضعيف, وعيسى بن عطية لم أعرفه .

8939. İsâ b. Atiyye anlatıyor: Hz. Ebû Bekr, kendisine biat edildiği günden bir gün sonra kalkarak insanlara şöyle hutbe verdi: "Ey insanlar! Sizin görüşünüzü kabul etmiyorum. Ben sizin en hayırlınız değilim. Öyleyse en hayırlınıza biat edin." Bunun üzerine insanlar ayağa kalkarak: "Ey Resûlullah'ın halifesi! Vallahi sen en hayırlımızsın" deyince, Ebû Bekr onlara: "Ey insanlar! İnsanların kimisi isteyerek, kimisi zorla İslâm'a girdi. Onlar, Allah'a sığınan kimseler ve Allah'ın komşularıdır. Allah'ın sizden, kendi zimmetinden (güvencesinden) hiçbir şey talep etmemesine gücünüz yetiyorsa bunu yapın. Benim yanımda hazır bulunan bir şeytanım var. Benim kızdığımı gördüğünüzde benden uzaklaşın. Ben sizin kıllarınızı ve tenlerinizi dahi temsil edemem. Ey insanlar! Kölelerinizin gelirlerini araştırın. Çünkü haramdan beslenen hiçbir et (yani insan) cennete giremez. Dikkat edin! Beni gözlerinizle gözetleyin. Eğer istikamet üzere olursam, bana tabi olun. Eğer kayarsam, beni doğrultun. Allah'a itaat edersem bana itaat edin. Allah'a asi olursam (siz de) bana asi olun" karşılığını verdi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden İsâ b. Süleymân zayıftır. İsâ b. Atiyye'yi ise tanımıyorum.

٨٩٤٠ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ قَالَ حَدَّثَنَا عِيسَى يَعْنِي ابْنَ الْمُسَيَّبِ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ قَالَ إِنِّي لَجَالِسٌ عِنْدَ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ خَلِيفَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ وَفَاةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَهْرٍ فَذَكَرَ قِصَّةً فَنُودِيَ فِي النَّاسِ أَنَّ الصَّلَاةَ جَامِعَةٌ وَهِيَ أَوَّلُ صَلَاةٍ فِي الْمُسْلِمِينَ نُودِيَ بِهَا إِنَّ الصَّلَاةَ جَامِعَةٌ. فَاجْتَمَعَ النَّاسُ فَصَعِدَ الْمِنْبَرَ شَيْئاً صُنِعَ لَهُ كَانَ يَخْطُبُ عَلَيْهِ وَهِيَ أَوَّلُ خُطْبَةٍ خَطَبَهَا فِي الإِسْلَامِ قَالَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ وَلَوَدِدْتُ أَنَّ هَذَا كَفَانِيهِ غَيْرِي وَلَئِنْ أَخَذْتُمُونِي بِسُنَّةِ نَبِيِّكُمْ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أُطِيقُهَا إِنْ كَانَ لَمَعْصُوماً مِنَ الشَّيْطَانِ وَإِنْ كَانَ لَيَنْزِلُ عَلَيْهِ الْوَحْيُ مِنَ السَّمَاءِ

رواه أحمد, وفيه :عيسى بن المسيب البجلي, وهو ضعيف .

8940. Kays b. Ebî Hâzım anlatıyor: Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem)'in vefatından bir ay sonra Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) halifesi Hz. Ebû Bekr'in yanında oturuyordum. Ebû Bekr bir kıssa anlattı. İnsanlara: "es-Salâtü câmiatun, (namaz toplayıcıdır)" diye nida

edildi. Bu, müslümanlara "es-Salâtü camiatun" diye çağrı yapılan ilk namazdı. Bütün insanlar toplandı. Kendisi için konuşma yapmak üzere hazırlanmış bir minbere çıktı. Bu, İslâm'da verdiği ilk konuşmadır. Allah'a hamdü senada bulunduktan sonra: "Ey insanlar! Bu işte başkasının benim yerimde olmasını arzulamıştım. Beni Peygamber'inizin (sallallahu aleyhi vesellem) sünneti ile mesul tutarsanız buna güç getiremem. O, şeytandan korunmuştu. Onun üzerine semadan vahiy nazil olurdu" dedi.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden İsâ b. el-Müseyyeb el-Becelî zayıftır.[1]

٨٩٤١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا نَافِعٌ يَعْنِى ابْنَ عُمَرَ عَنِ ابْنِ أَبِى مُلَيْكَةَ قَالَ قِيلَ لأَبِى بَكْرٍ يَا خَلِيفَةَ اللّٰهِ. فَقَالَ أَنَا خَلِيفَةُ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا رَاضٍ بِهِ وَأَنَا رَاضٍ بِهِ وَأَنَا رَاضٍ. رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح إلا أن ابن أبي مليكة لم يدرك الصديق .

8941. İbn Ebî Müleyke anlatıyor: Ebû Bekr'e: "Ey Allah'ın halifesi!" denilince: "Ben Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) halifesiyim. Ben buna razıyım, ben buna razıyım, ben buna razıyım" dedi.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak İbn Ebî Müleyke, Ebû Bekr es-Sıddîk'a yetişememiştir.[2]

٨٩٤٢ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنِ ابْنِ أَبِى خَالِدٍ عَنْ قَيْسٍ قَالَ رَأَيْتُ عُمَرَ وَبِيَدِهِ عَسِيبُ نَخْلٍ وَهُوَ يُجْلِسُ النَّاسَ يَقُولُ اسْمَعُوا لِقَوْلِ خَلِيفَةِ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ مَوْلًى لأَبِى بَكْرٍ يُقَالُ لَهُ شَدِيدٌ بِصَحِيفَةٍ فَقَرَأَهَا عَلَى النَّاسِ فَقَالَ يَقُولُ أَبُو بَكْرٍ اسْمَعُوا وَأَطِيعُوا لِمَا فِى هَذِهِ الصَّحِيفَةِ فَوَاللّٰهِ مَا أَلَوْتُكُمْ. قَالَ قَيْسٌ فَرَأَيْتُ عُمَرَ بَعْدَ ذَلِكَ عَلَى الْمِنْبَرِ.

رواه أحمد, ورجاله رجال الصحيح .

8942. Kays anlatıyor: Hz. Ömer'i elinde hurma dalı varken gördüm. İnsanları oturtuyor, onlara: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) halifesinin sözüne kulak verin" diyordu. Ebû Bekr'in, Şedîd isminde bir azatlısı, elinde bir sahifeyle gelerek insanlara okudu. "Ebû Bekr'i dinleyin. Bu sahifede yazılı olan şeylere itaat edin. Vallahi ben, size karşı bir ihmalde bulunmadım" diyordu. Kays ekledi: "Ben, Ömer'in bundan sonra minbere çıktığını gördüm."

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (80)

[2] *Müsned-i Ahmed* (59)

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٨٩٤٣ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ دَاوُدَ قَالَ حَدَّثَنَا فَرَجُ بْنُ فَضَالَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ الزُّبَيْدِيِّ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ " يَا عَائِشَةُ لَوْ كَانَ عِنْدَنَا مَنْ يُحَدِّثُنَا . قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ أَلاَ أَبْعَثُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَسَكَتَ ثُمَّ قَالَ لَوْ كَانَ عِنْدَنَا مَنْ يُحَدِّثُنَا . فَقُلْتُ أَلاَ أَبْعَثُ إِلَى عُمَرَ فَسَكَتَ قَالَتْ ثُمَّ دَعَا وَصِيفاً بَيْنَ يَدَيْهِ فَسَارَّهُ فَذَهَبَ . قَالَتْ فَإِذَا عُثْمَانُ يَسْتَأْذِنُ فَأَذِنَ لَهُ فَدَخَلَ فَنَاجَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَوِيلاً ثُمَّ قَالَ يَا عُثْمَانُ إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ مُقَمِّصُكَ قَمِيصاً فَإِنْ أَرَادَكَ الْمُنَافِقُونَ عَلَى أَنْ تَخْلَعَهُ فَلاَ تَخْلَعْهُ لَهُمْ وَلاَ كَرَامَةَ . يَقُولُهَا لَهُ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلاَثاً.

قلت : رواه ابن ماجة باختصار .

رواه أحمد, وفيه: فرج بن فضالة, وقد وثق وفيه ضعف, وبقية رجاله رجال الصحيح .

8943. Hz. Âişe anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındaydım. Bana: *"Ey Âişe! Yanımızda bizimle konuşacak biri olsaydı?"* diye buyurunca, "Ya Resûlallah! Ebû Bekr'e birini göndermesem olur mu?" diye sorduğumda sükût etti. Daha sonra yine: *"Ey Âişe! Yanımızda bizimle konuşacak biri olsaydı"* buyurdu. Ben: "Ömer'e birini göndermesem olur mu?" diye sorunca, yine sükût etti. Daha sonra bir hizmetçiyi yanına çağırdı. Onunla gizlice konuştu. Hizmetçi, Hz. Peygamber'le (sallallahu aleyhi vesellem) konuştuktan sonra gitti. Bir de baktım ki Hz. Osmân içeri girmek için izin istiyor. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona izin verdi. Osmân içeri girince, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) uzun bir süre onunla fısıldaştıktan sonra: *"Ey Osmân! Allah sana bir gömlek giydirecek. Münafıklar gömleği senden çıkartmak isterlerse, gömleği onlar için asla çıkartma. Onlara saygı göstermeye kalkışma"* buyurdu. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) bu sözü iki ya da üç kez tekrarladı.

Ben derim ki: İbn Mâce bu hadisi kısa metinle rivayet etmiştir.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiştir. Ravilerden Ferec b. Fadâle güvenilir kabul edilen birisi olmakla beraber, onda zayıflık bulunmaktadır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

---

1 *Müsned-i Ahmed* (259)

2 *Müsned-i Ahmed* (6/75)

٨٩٤٤ – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، نا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ ، نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ عُمَرَ ، قَالَ لِلسِّتَّةِ : هُمُ الَّذِينَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الدُّنْيَا وَهُوَ عَنْهُمْ رَاضٍ ، قَالَ : " بَايِعُوا لِمَنْ بَايَعَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ ، فَإِذَا بَايَعْتُمْ لِمَنْ بَايَعَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ ، فَمَنْ أَبَى فَاضْرِبُوا عُنُقَهُ " قلت : في الصحيح طرف من أوله.

رواه الطبراني في الأوسط , وزيد لم يدرك عمر, وولده عبد الله وثقه معن بن عيسى وغيره, وضعفه الجمهور .

8944. Abdullah b. Zeyd b. Eslem, babasından naklediyor: Hz. Ömer, (kendine sonraki halfie adayları olan) altı kişi hakkında: "Bunlar, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bu dünyadan ayrıldığında kendilerinden razı olduğu kişilerdir" demiştir. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Abdurrahman b. Avf'ın biat ettiği kimseye biat edin. Abdurrahman b. Avf'ın biat ettiği kimseye biat ettiğinde, buna yanaşmayan olursa boynunu vurun."*

Ben derim ki: Bu hadisin başından bir bölüm, *Sahîh*'te geçmektedir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ayrıca Zeyd, Hz. Ömer'e yetişmemiştir. Zeyd'in oğlu Abdullah'ı Ma'n b. İsâ ve başkası güvenilir kabul etmiş, çoğunluk âlimler ise zayıf addetmiştir.

٨٩٤٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ حَدَّثَنِي قَبِيصَةُ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَيَّاشٍ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قُلْتُ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ كَيْفَ بَايَعْتُمْ عُثْمَانَ وَتَرَكْتُمْ عَلِيًّا قَالَ مَا ذَنْبِي قَدْ بَدَأْتُ بِعَلِيٍّ فَقُلْتُ أُبَايِعُكَ عَلَى كِتَابِ اللَّهِ وَسُنَّةِ رَسُولِهِ وَسِيرَةِ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ. قَالَ فَقَالَ فِيمَا اسْتَطَعْتُ. قَالَ ثُمَّ عَرَضْتُهَا عَلَى عُثْمَانَ فَقَبِلَهَا.

رواه عبد الله بن أحمد, وفيه :سفيان بن وكيع,وهو ضعيف جدا.

8945. Ebû Vâil anlatıyor: Abdurrahman b. Avf'a: "Nasıl oldu da Ali'yi bırakıp Osmân'a biat ettiniz?" diye sorunca, "Ben (biat etmeye) Ali'den başladığım halde ne suçum olacak ki?" Ali'ye: "Allah'ın Kitab'ı Resûlü'nün sünneti, Ebû Bekr ve Ömer'in sünneti üzere sana biat ediyorum" deyince, Ali bana: "Güç yetirebildiğim konularda (onların sünnetine uyarım)" karşılığını verdi. Daha sonra biatımı Osmân'a sundum. O da kabul etti.

★Hadisi Abdullah b. Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Süfyân b. Vekî' oldukça zayıf biridir.[1]

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (557, oğlu Abdullah'ın zevaidinden)

٨٩٤٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ - يَعْنِي ابْنَ رَاشِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَبِي فَضَالَةَ الأَنْصَارِيِّ وَكَانَ أَبُو فَضَالَةَ مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ قَالَ خَرَجْتُ مَعَ أَبِي عَائِدًا لِعَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ مِنْ مَرَضٍ أَصَابَهُ ثَقُلَ مِنْهُ قَالَ فَقَالَ لَهُ أَبِي مَا يُقِيمُكَ بِمَنْزِلِكَ هَذَا لَوْ أَصَابَكَ أَجَلُكَ لَمْ يَلِكَ إِلاَّ أَعْرَابُ جُهَيْنَةَ تُحْمَلُ إِلَى الْمَدِينَةِ فَإِنْ أَصَابَكَ أَجَلُكَ وَلِيَكَ أَصْحَابُكَ وَصَلَّوْا عَلَيْكَ. فَقَالَ عَلِيٌّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَهِدَ إِلَيَّ أَنْ لاَ أَمُوتَ حَتَّى أُؤَمَّرَ ثُمَّ تُخْضَبَ هَذِهِ يَعْنِي لِحْيَتَهُ مِنْ دَمِ هَذِهِ يَعْنِي هَامَتَهُ. فَقُتِلَ وَقُتِلَ أَبُو فَضَالَةَ مَعَ عَلِيٍّ يَوْمَ صِفِّينَ.

رواه أحمد, وفيه :عبد الله بن محمد بن عقيل, وهو حسن الحديث, وبقية رجاله ثقات .

8946. Bedir savaşına katılanlardan olan Fadâle b. Ebî Fadâle el-Ensârî anlatıyor: Babamla beraber Hz. Ali'yi hastalanıp da hastalığı ağırlaştığında ziyaret ettik. Babam ona: "Seni bu evinde durduran nedir? Ecelin sana burada gelirse işin başına Cüheyne Arapları geçer. Medine'ye taşınırsın. Ecelin sana orada gelirse arkadaşların seninle ilgilenir ve (ölürsen) namazını da kılarlar" deyince Hz. Ali: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), emir (halife) olup, şu sakalım, şu kafamın kanlarıyla boyanmadıkça benim ölmeyeceğimi bana bildirdi" karşılığını verdi. Ali (bir süre sonra) öldürüldü. Ebû Fadâle de Hz. Ali ile beraber Sıffîn savaşında öldürüldü.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Muhammed b. Akîl, hadisi hasen olan biridir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٨٩٤٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا خَلَفٌ حَدَّثَنَا قَيْسٌ عَنِ الأَشْعَثِ بْنِ سَوَّارٍ عَنْ عَدِيٍّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي ظَبْيَانَ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم" يَا عَلِيُّ إِنْ أَنْتَ وُلِّيتَ هَذَا الأَمْرَ بَعْدِي فَأَخْرِجْ أَهْلَ نَجْرَانَ مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ"

رواه أحمد, وفيه: قيس ,غير منسوب والظاهر أنه قيس بن الربيع, وهو ضعيف وقد وثقه شعبة والثوري, وبقية رجاله ثقات .

8947. Hz. Ali'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ey Ali! Bu (halifelik) işine benden sonra sen getirilirsen, Necrân halkını Arap yarımadasından çıkar."*

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (802)

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Kays'ın nisbesi yoktur. Görünen o ki bu kişi Kays b. er-Rebî'dir. Bu zat zayıf biridir. Şu'be ve Sevrî bu zatı güvenilir olarak addetmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٨٩٤٨ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، ثنا عَبْدُ الرَّزَّاقِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ مِينَاءَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ وَفْدِ الْجِنِّ ، فَتَنَفَّسَ ، فَقُلْتُ : مَالَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : " نُعِيَتْ إِلَيَّ نَفْسِي يَا ابْنَ مَسْعُودٍ " ، قُلْتُ : اسْتَخْلِفْ ، قَالَ : مَنْ ؟ قُلْتُ : أَبُو بَكْرٍ ، قَالَ : فَسَكَتَ ، ثُمَّ مَضَى سَاعَةً ثُمَّ تَنَفَّسَ ، فَقُلْتُ : مَا شَأْنُكَ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : " نُعِيَتْ إِلَيَّ نَفْسِي يَا ابْنَ مَسْعُودٍ " ، قُلْتُ : فَاسْتَخْلِفْ ، قَالَ : مَنْ ؟ قُلْتُ : عُمَرُ ، فَسَكَتَ ، ثُمَّ مَضَى سَاعَةً ، ثُمَّ تَنَفَّسَ ، فَقُلْتُ : مَا شَأْنُكَ ؟ قَالَ : " نُعِيَتْ إِلَيَّ نَفْسِي يَا ابْنَ مَسْعُودٍ " ، قُلْتُ : فَاسْتَخْلِفْ ، قَالَ : مَنْ ؟ قُلْتُ : عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ، قَالَ : " أَمَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لَئِنْ أَطَاعُوهُ لَيَدْخُلُنَّ الْجَنَّةَ أَجْمَعِينَ أَكْتَعِينَ "

رواه الطبراني، وفيه: ميناء، وهو كذاب .

8948. Abdullah b. Mes'ûd anlatıyor: Cinlerin elçilerinin geldiği gece, Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraberdim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) nefes nefese kalmıştı. Ona: "Neyin var Ya Resûlallah!" diye sorunca, *"Nefsim bana öleceğimi haber veriyor, ey İbn Mes'ûd!"* karşılığını verdi. Ben de: "Halife tayin edin" deyince, *"Kimi?"* diye sordu. "Ebû Bekr'i" diye cevap verdim. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) bunun üzerine sükût etti. Bir süre geçtikten sonra yine nefes nefese kaldı. "Neyin var anam babam sana feda olsun, ya Resûlallah!?" diye sorunca, yine: *"Nefsim bana öleceğimi haber veriyor, ey İbn Mes'ûd!"* diye cevap verdi. Ben yine: "Halife tayin edin" deyince, *"Kimi?"* diye sorduğunda "Ömer'i" dedim. Sükût etti. Bir süre geçtikten sonra yine nefes nefese kaldı. "Neyin var?" diye sordum. Yine: *"Nefsim bana öleceğimi haber veriyor"* buyurdu. "Halife tayin edin" dedim. *"Kimi?"* diye sorunca, "Ali b. Ebî Tâlib'i" karşılığını verdim. Bunun üzerine: *"Canım elinde olan Allah'a yemin ederim ki ona itaat ederlerse şüphesiz cennete girerler"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Mînâ' hadis uyduran biridir.[2]

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (661)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9970) ve *Müsned-i Ahmed* (4294)

٨٩٤٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ نَجْدَةَ ، وَأَبُو زَيْدٍ أَحْمَدُ بْنُ زَيْدٍ , قَالا : ثنا أَبُو الْمُغِيرَةِ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ بَشِيرٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَبِي مَيْمُونَةَ ، قَالَ : قَالَ مُعَاوِيَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ : " إِنَّ أَهْلَ مَكَّةَ أَخْرَجُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلا تَكُونُ فِيهِمُ الْخِلافَةُ ، وَإِنَّ أَهْلَ الْمَدِينَةِ قَتَلُوا عُثْمَانَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ فَلا تَعُودُ الْخِلافَةُ فِيهِمْ أَبَدًا " رواه الطبراني, ورجاله ثقات .

8949. Ebû Meymûne anlatıyor: Muâviye b. Ebî Süfyân diyor ki: "Mekke halkı Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) Mekke'den çıkardı. Dolayısıyla halifelik onlarda olmaz. Medine ahalisi ise Hz. Osmân'ı öldürdü. Dolayısıyla halifelik bir daha asla onlara dönmez."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٨٩٥٠ - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ ، حَدَّثَنَا جَرِيرٌ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ رَجَاءٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " إِنَّ مِنْكُمْ مَنْ يُقَاتِلُ عَلَى تَأْوِيلِ الْقُرْآنِ كَمَا قَاتَلْتُ عَلَى تَنْزِيلِهِ " ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ : أَنَا هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : " لا " ، قَالَ عُمَرُ : أَنَا هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : " لا ، وَلَكِنَّهُ خَاصِفُ النَّعْلِ " ، وَكَانَ أَعْطَى عَلِيًّا نَعْلَهُ يَخْصِفُهَا. رواه أبو يعلى, ورجاله رجال الصحيح .

8950. Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Sizden bir kişi benim Kur'ân'ın inişi uğrunda savaştığım gibi, tevili üzerine savaş yapacak."* Hz. Ebû Bekr: "Ya Resûlallah! O kişi ben miyim?" diye sorunca, *"Hayır"* cevabını verdi. Hz. Ömer de: "Ya Resûlallah! O kişi ben miyim?" diye sorunca, *"Hayır, lakin o kişi ayakkabı tamir eden birisidir"* buyurdu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), onarması için ayakkabısını Hz. Ali'ye vermişti. O esnada tamir ediyordu.[2]

٨٩٥١ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُوسَى ، حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ سَهْلٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ عُبَيْدٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبِيعَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ عَلِيًّا ، عَلَى مِنْبَرِكُمْ هَذَا ، يَقُولُ : " عَهِدَ إِلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاكِثِينَ ، وَالْقَاسِطِينَ ، وَالْمَارِقِينَ "

رواه أبو يعلى, وفيه :الربيع بن سهل, و لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/358), Saîd b. Beşîr zayıftır.

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1086) ve *Müsned-i Ahmed* (3/33-82)

8951. Ali b. Rebîa anlatıyor: Sizin şu minberinizde Hz. Ali'nin şöyle dediğini işittim: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bana, ahdi bozanlarla, haktan sapanlarla ve dinden çıkanlarla savaşmamı vasiyet etti."

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Rebî' b. Sehl'i tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ إِمْرَةِ مُعَاوِيَةَ)

Muâviye'nin Halifeliği

٨٩٥٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا رَوْحٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أُمَيَّةَ عَمْرُو بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ جَدِّي يُحَدِّثُ أَنَّ مُعَاوِيَةَ أَخَذَ الإِدَاوَةَ بَعْدَ أَبِي هُرَيْرَةَ يَتْبَعُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَا وَاشْتَكَى أَبُو هُرَيْرَةَ فَبَيْنَا هُوَ يُوَضِّئُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَفَعَ رَأْسَهُ إِلَيْهِ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ فَقَالَ يَا مُعَاوِيَةُ إِنْ وُلِّيتَ أَمْراً فَاتَّقِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَاعْدِلْ. قَالَ فَمَا زِلْتُ أَظُنُّ أَنِّي مُبْتَلًى بِعَمَلٍ لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى ابْتُلِيتُ.

رواه أحمد, وهو مرسل ورجاله رجال الصحيح. ورواه أبو يعلى, عن سعيد عن معاوية, فوصله ورجاله رجال الصحيح. ورواه الطبراني باختصار, عن عبد الملك بن عمير, عن معاوية, وفيه: إسماعيل بن إبراهيم بن مهاجر, وهو ضعيف وقد وثق.

8952. Ebû Umeyye Amr b. Yahyâ b. Saîd diyor ki: Dedemin şöyle haber verdiğini işittim: Muâviye, Ebû Hureyre'den sonra ibriği aldı. İbrikle, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) peşinden gitmeye başladı. Ebû Hureyre, Muâviye'yi (ibriği aldığı için) Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) şikâyet etti. İbrikle, Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) abdest aldırdığında Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem), bir ya da iki kere başını kaldırıp Muâviye'ye baktıktan sonra şöyle buyurdu: *"Bir işin başına getirilirsen Allah'tan kork ve adil ol."* Ben, Peygamber Efendimiz'in (sallallahu aleyhi vesellem) bu sözünden dolayı, bir işle imtihan edileceğimi düşünüp dururdum. En sonunda da (Cemel ve Sıffin gibi olaylarla) imtihan edildim.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiştir. Hadis mürsel bir hadistir. Ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Hadisi Ebû Ya'lâ da, Saîd kanalıyla Muâviye'den muttasıl olarak rivayet etmiştir. Ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Hadisi Taberânî de kısa metinle Abdülmelik b.

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (519), Rabî b. Sehl zayıftır.

Umeyr kanalıyla Muâviye'den rivayet etmiştir. Ravilerden İsmâîl b. İbrâhîm b. Muhâcir zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır.[1]

(بَابُ إِمْرَةِ بَنِي الْعَبَّاسِ)

Abbâsilerin Halifeliği

٨٩٥٣ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ أَبِي قُرَّةَ حَدَّثَنَا لَيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِي قَبِيلٍ عَنْ أَبِي مَيْسَرَةَ عَنِ الْعَبَّاسِ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَقَالَ " انْظُرْ هَلْ تَرَى فِي السَّمَاءِ مِنْ نَجْمٍ قَالَ قُلْتُ نَعَمْ. قَالَ مَا تَرَى قَالَ قُلْتُ أَرَى الثُّرَيَّا. قَالَ أَمَا إِنَّهُ يَلِي هَذِهِ الأُمَّةَ بِعَدَدِهَا مِنْ صُلْبِكَ اثْنَيْنِ فِي فِتْنَةٍ "

رواه أحمد والطبراني, وفيه: أبو ميسرة,مولى العباس, و لم أعرفه إلا في ترجمة أبي قبيل, وبقية رجال أحمد ثقات.

8953. Abbâs anlatıyor: Bir gece Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındaydım. Şöyle buyurdu: *"Bak bakalım gökyüzünde yıldız var mı?"* Ben de: "Evet" dedim. *"Ne görüyorsun?"* diye sordu. "Süreyyâ yıldızını görüyorum" deyince, şöyle buyurdu: *"İyi bilki; bu ümmete, Süreyyâ yıldızları sayısınca sulbünden gelen kişiler idareci olacak. Onlardan ikisi bir fitne içinde olacaklar."*

★Hadisi Taberânî ve İmam Ahmed rivayet etmiş olup ravilerden Abbâs'ın azatlısı olan Ebû Meysere'yi tanımıyorum. İsminin sadece Ebû Kabîl'in biyografisinde geçtiğini biliyorum. Ahmed'in diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٨٩٥٤ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ دَاوُدَ الْمَكِّيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَوْنٍ النَّبِلِيُّ ، ثنا الْحَارِثُ بْنُ مُعَاوِيَةَ بْنِ الْحَارِثِ ، عَنْ جَدِّهِ أَبِي أُمِّهِ ، أَنَّهُ كَانَ ، يَقُولُ : إِنَّ عِنْدِي لَحَدِيثًا لَوْ أَرَدْتُ أَنْ آكُلَ بِهِ الدُّنْيَا لأَكَلْتُهَا ، وَلَكِنْ لا يَسْأَلُنِي اللَّهُ عَنْ حَدِيثٍ أَرْفَعُهُ إِلَى السُّلْطَانِ ، قَالَ أَبِي : فَقُلْتُ : مَا هُوَ ؟ ، فَقَالَ : لَمَّا خَرَجَ زَيْدٌ أَتَيْتُ خَالَتِي الْغَدَ فَقُلْتُ لَهَا : يَا أُمَّهُ قَدْ خَرَجَ زَيْدٌ ، فَقَالَتْ : الْمِسْكِينُ يُقْتَلُ كَمَا قُتِلَ آبَاؤُهُ ، فَقُلْتُ لَهَا : إِنَّهُ خَرَجَ مَعَهُ ذَوُو الْحِجَى ، فَقَالَتْ : كُنْتُ عِنْدَ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَذَاكَرُوا الْخِلافَةَ ، فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ : كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَذَاكَرُوا الْخِلافَةَ بَعْدَهُ ، فَقَالُوا : وَلَدُ فَاطِمَةَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (4/101), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (7380), Süveyd b. Saîd zayıftır. Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/361)

[2] *Müsned-i Ahmed* (1786), isnâdı sahihtir.

الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَنْ يَصِلُوا إِلَيْهَا أَبَدًا وَلَكِنَّهَا فِي وَلَدِ عَمِّي صِنْوِ أَبِي حَتَّى يُسْلِمُوهَا إِلَى الدَّجَّالِ " رواه الطبراني, وفيه: جماعة لم أعرفهم .

8954. Hâris b. Muâviye b. Hâris'in, dedesinden, onun da annesinin babasından naklettiğine göre dedesi şöyle dedi: "Bende öyle bir hadis var ki, o hadis sebebiyle dünyayı yemek istesem hiç şüphesiz yerim. Ancak, Allah benden sultana çıkaracağım bir hadis istemez." Babam: "O hadis nedir?" diye sorunca, şöyle anlattı: Zeyd (sefere) çıkınca, ertesi gün teyzemin yanına giderek ona: "Ey Zeyd'in annesi! Zeyd (sefere) çıktı" dedim. Teyzem bana: "Miskin (Zeyd) de babalarının katledildiği öldürülecek" karşılığını verdi. Ben de ona: "Onunla beraber akıllı insanlar da yola çıktı" karşılığını verdim. Bunun üzerine şöyle anlattı: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) eşi Ümmü Seleme'nin yanındaydım. Hilâfetin müzakeresini yapıyorlardı. Ümmü Seleme dedi ki: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanındaydım. Kendisinden sonra halifenin kim olacağı hususunu müzakere ettiler. "Fâtıma'nın evlatları" olsun dediler. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Onlar (Fâtıma'nın evlatları) halifeliğe asla ulaşamayacaklar. Ancak halifelik, Deccâl'e teslim edecekleri vakte kadar babamın öz kardeşi olan amcamın (Abbâs'ın) çocuklarında olacaktır."*

★**Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım bir grup ravi vardır.**[1]

٨٩٥٥ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مَنْصُورٍ الْكَيْسِيُّ الْجُعْفِيُّ ، قال : نا بَكْرُ بْنُ يُونُسَ بْنِ بُكَيْرٍ ، قال : ثنا أَبُو سَلَمَةَ الْفَزَارِيُّ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ ، يَقُولُ : " لا يَمْلِكُ أَحَدٌ مِنْ بَنِي أُمَيَّةَ سَنَةً إِلا مَلِكَ وَلَدُ الْعَبَّاسِ سَنَتَيْنِ " ، فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ مِنْ جُلَسَائِهِ : يَا أَبَا حَمْزَةَ ، أَقَالَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ ، قَالَ : " نَعَمْ ، هُوَ كَمَا أَنَّكَ هَاهُنَا "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: بكر بن يونس, وهو ضعيف .

8955. Enes b. Mâlik diyor ki: "Umeyye oğullarından biri (halifeliğe) bir sene sahip olunca, Abbâs oğulları (halifeliğe) iki sene sahip olacak." Orada oturanlardan biri Enes b. Mâlik'e: "Ey Ebû Hamza! Bunu sana Resûlullah mı (sallallahu aleyhi vesellem) söyledi?" diye sorunca: "Evet, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem), senin burada olduğun gibi (iken ben bu hadisi ondan işittim)" karşılığını verdi.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (23/420)

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Bekr b. Yûnus zayıftır.

٨٩٥٦ – حَدَّثَنَا النُّعْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، نَا أَحْمَدُ بْنُ رُشْدِ بْنِ خُثَيْمٍ الْهِلالِيُّ ، حَدَّثَنِي عَمِّي سَعِيدُ بْنُ خُثَيْمٍ ، عَنْ حَنْظَلَةَ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ ، عَنْ طَاوُسٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ ، حَدَّثَتْنِي أُمُّ الْفَضْلِ بِنْتُ الْحَارِثِ الْهِلالِيَّةُ ، قَالَتْ : مَرَرْتُ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ جَالِسٌ بِالْحِجْرِ ، فَقَالَ : " يَا أُمَّ الْفَضْلِ " ، قُلْتُ : لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : " إِنَّكِ حَامِلٌ بِغُلامٍ " ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَكَيْفَ وَقَدْ تَحَالَفَتْ قُرَيْشٌ أَنْ لا يَأْتُوا النِّسَاءَ ؟ قَالَ : " هُوَ مَا أَقُولُ لَكِ ، فَإِذَا وَضَعْتِيهِ ، فَأْتِينِي بِهِ " ، قَالَتْ : فَلَمَّا وَضَعْتُهُ أَتَيْتُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَذَّنَ فِي أُذُنِهِ الْيُمْنَى ، وَأَقَامَ فِي أُذُنِهِ الْيُسْرَى ، وَأَلْبَأَهُ مِنْ رِيقِهِ ، وَسَمَّاهُ عَبْدَ اللَّهِ ، ثُمَّ قَالَ : " اذْهَبِي بِأَبِي الْخُلَفَاءِ " ، قَالَتْ : فَأَتَيْتُ الْعَبَّاسَ ، فَأَعْلَمْتُهُ ، وَكَانَ رَجُلا لَبَّاسًا جَمِيلا مُوتَئِدَ الْقَامَةِ ، فَتَلَبَّسَ ، ثُمَّ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلَمَّا رَآهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ إِلَيْهِ ، فَقَبَّلَ مَا بَيْنَ عَيْنَيْهِ ، ثُمَّ أَقْعَدَهُ عَنْ يَمِينِهِ ، ثُمَّ قَالَ : " هَذَا عَمِّي ، فَمَنْ شَاءَ فَلْيُبَاهِ بِعَمِّهِ " ، فَقَالَ الْعَبَّاسُ : بَعْضَ الْقَوْلِ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : " وَلِمَ لا أَقُولُ هَذَا يَا عَمُّ ، وَأَنْتَ عَمِّي ، وَصِنْوُ أَبِي ، وَبَقِيَّةُ آبَائِي ، وَوَارِثِي ، وَخَيْرُ مَنْ أَخْلُفُ مِنْ بَعْدِي مِنْ أَهْلِي ؟ ! " قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَتْ : أُمُّ الْفَضْلِ كَذَا وَكَذَا ؟ قَالَ : " هِيَ لَكَ يَا عَبَّاسُ بَعْدَ ثِنْتَيْنِ وَثَلاثِينَ وَمِائَةٍ ، ثُمَّ مِنْكُمُ السَّفَّاحُ ، وَالْمَنْصُورُ ، وَالْمَهْدِيُّ ، ثُمَّ هِيَ فِي أَوْلادِهِمْ حَتَّى يَكُونَ آخِرُهُمُ الَّذِي يُصَلِّي بِالْمَسِيحِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: أحمد بن راشد الهلالي, وقد اتهم بهذا الحديث .

8956. Ümmü'l-Fadl binti'l-Hâris el-Hilâliyye anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hicr-i İsmâîl'de otururken yanından geçtiğimde: *"Ey Ümmü'l-Fadl!"* diye seslendi. Ben: "Buyur, ya Resûlallah!" diye mukabelede bulundum. Bana: *"Sen bir çocuğa hamilesin"* diye buyurunca, ben: "Ya Resûlallah! Kureyş(in erkekleri) kadınlara yaklaşmayacağına dair yemin etmiş iken, bu nasıl olur?" diye sorunca, *"Bu sana söylediğim bir şeydir (dediğim gibidir). Çocuğunu doğurduğunda yanıma getir"* diye emirde bulundu. Çocuğu doğurunca, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanına getirdim. Sağ kulağına ezan okudu, sol kulağına kamet getirdi. Tükürüğünden çocuğa yedirdi. Ona, Abdullah ismini verdi. Sonra: *"Ebu'l-Hulefâ (halifelerin babası olan Abbâs)'a git"* diye emir buyurdu. Abbâs'ın yanına giderek bunları ona anlattım. Abbâs güzel giyinen ve boylu boslu bir adamdı. Güzel giyinerek, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gitti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onu

görünce ona yönelerek ayağa kalktı. Gözlerinin arasından öptü. Sonra onu sağ tarafına oturttuktan sonra şöyle buyurdu: *"Bu, benim amcamdır. Dileyen amcasıyla övünsün."* Bunun üzerine Abbâs: "Ya Resûlallah?" diyerek böyle söylememesini isteyince Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey amca! Bunu neden söylemeyeyim ki?! Sen benim amcamsın, babamın öz kardeşisin. Babamdan geri kalansın. Benim varisimsin. Benden sonra benim ailemden geriye kalanların en hayırlısısın."* Ben de: "Ya Resûlallah! Ümmü'l-Fadl böyle böyle demedi mi?" diye sorunca, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Abbâs! Halifelik yüz otuz iki sene sonra senin (evlatların)dır. Daha sonra Seffâh (kan döken) sizden olacak, Mansûr ve Mehdî gelecek. Sonrasında halifelik onların evlatlarında olacak. Nihayet en sonuncusu, Mesîh İsâ b. Meryem'e namaz kıldıracak."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Ahmed b. Râşid el-Hilâlî bu hadis sebebiyle hadis uydurmakla itham edilmiştir.

٨٩٥٧ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عِرْسٍ ، نا أَبُو نُعَيْمٍ عَبْدُ الأَوَّلِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْمُعَلِّمُ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ ، نا ابْنُ لَهِيعَةَ ، حَدَّثَنِي وَاهِبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْمَعَافِرِيُّ ، قَالَ : سَمِعْتُ عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ الْجُهَنِيَّ ، يَقُولُ : رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَ بِيَدِ عَمِّهِ الْعَبَّاسِ ، ثُمَّ قَالَ : " يَا عَبَّاسُ ، إِنَّهُ لا يَكُونُ نُبُوَّةٌ إِلا كَانَتْ بَعْدَهَا خِلافَةٌ ، وَسَيَلِي مِنْ وَلَدِكَ فِي آخِرِ الزَّمَانِ سَبْعَةَ عَشَرَ ، مِنْهُمُ السَّفَّاحُ ، وَمِنْهُمُ الْمَنْصُورُ ، وَمِنْهُمُ الْمَهْدِيُّ ، وَلَيْسَ بِمَهْدِيٍّ ، وَمِنْهُمُ الْجَمُوحُ ، وَمِنْهُمُ الْعَاقِبُ ، وَمِنْهُمُ الْوَاهِنُ مِنْ وَلَدِكَ ، وَوَيْلٌ لأُمَّتِي مِنْهُ ، كَيْفَ يَعْقِرُهَا وَيُهْلِكُهَا ، وَيَذْهَبُ بِأَمْوَالِهَا هُوَ وَأَتْبَاعُهُ عَلَى غَيْرِ دِينِ الإِسْلامِ ، فَإِذَا بُويِعَ لِصَبِيِّهِ فَعِنْدَ الثَّامِنِ عَشَرَ انْقِطَاعُ دَوْلَتِهِمْ وَخُرُوجُ أَهْلِ الْغَرْبِ مِنْ بُيُوتِهِمْ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عبد الأول بن عبد الله المعلم و لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

8957. Ukbe b. Âmir el-Cuhenî anlatıyor: Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem), amcası Abbâs'ın elini tutarken gördüm. Daha sonra şöyle buyurdu: *"Ey Abbâs! Hiçbir peygamberlik yoktur ki sonrasında halifelik bulunmuş olmasın. Âhir zamanda senin evlatlarından on yedi halife olacak. Onlardan kan dökenler olacak. Mansûr onlardandır, Mehdî onlardandır. Halbuki Mehdî, (beklenen) Mehdî değildir. Cemûh onlardandır. Âkib onlardandır. Vâhin onlardandır. Senin evlatlarındandır. Ondan dolayı vay ümmetimin başına gelenler! Ümmetimi nasıl da boğazlayıp helak edecek. O ve adamları İslâm dininin (emir ve yasaklarına) aykırı olarak ümmetinin mallarını götürecek. Onun çocuğuna biat edildiği zaman, on sekizincisinde devletleri kesilecek ve garb ehli (batılılar) evlerinden çıkacak (onlar halife olacak)."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Abdülevvel b. Abdillah el-Muallim'i tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

٨٩٥٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عِرْسٍ ، نا أَحْمَدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ يُونُسَ الْيَمَامِيُّ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَدُوسٍ الصَّنْعَانِيُّ ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مِينَاءَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْعَبَّاسِ : " لَنْ تَذْهَبَ الدُّنْيَا ، حَتَّى يَمْلِكَ مِنْ وَلَدِكَ يَا عَمُّ فِي آخِرِ الزَّمَانِ عِنْدَ انْقِطَاعِ دَوْلَتِهِمْ ، وَهُوَ الثَّامِنُ عَشَرَ ، يَكُونُ مَعَهُ فِتْنَةٌ عَمْيَاءُ صَمَّاءُ ، يُقْتَلُ مِنْ كُلِّ عَشَرَةِ آلافٍ تِسْعَةُ آلافٍ وَتِسْعُمِائَةٍ ، لا يَنْجُو مِنْهَا إلا الْيَسِيرُ ، وَيَكُونُ قِتَالُهُمْ بِمَوْضِعٍ مِنَ الْعِرَاقِ " ، قَالَ : فَبَكَى الْعَبَّاسُ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا يُبْكِيكَ ؟ إِنَّهُمْ شِرَارُ أُمَّتِي ، يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ مُرُوقَ السَّهْمِ مِنَ الرَّمِيَّةِ ، يَطْلُبُونَ الدُّنْيَا وَلا يَهْتَمُّونَ الآخِرَةَ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: ميناء, وهو كذاب خبيث .

8958. Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Abbâs'a şöyle buyurmuştur: *"Ey amca! Âhir zamanda senin evlatlarından biri devletleri kesildiği zaman kral olmadıkça dünya yok olup gitmez. Bu kişi on sekizinci halifedir. Onunla beraber kör ve sağır bir fitne olur. Her on bin kişiden dokuz bin dokuz yüz kişi öldürülür. O fitneden azı kurtulur. Savaşları Irak'a yakın bir yerde olur."* Bunun üzerine Abbâs ağlamaya başlayınca, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) ona şöyle buyurdu: *"Seni ağlatan nedir? Onlar ümmetimin en kötüleridir. Okun yaydan çıktığı gibi, onlar da dinden çıkacaklar. Onlar dünyayı talep edecekler, buna karşılık âhireti umursamayacaklar."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden olan Mînâ' pis bir hadis uydurucusuydu.

٨٩٥٩ - وَعَنْ نُفَيْرِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ : قالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لاَ يَذْهَبُ وَلَدُ الْعَبَّاسِ حَتَّى تَغَيَّظَ عَلَيْهِمْ أَحْيَاءُ العَرَبِ فَيَكُونُ أَشَدَّ مَا يَكُونُ لَيْسَ لَهُمْ فِي السَّماءِ نَاصِرٌ وَلاَ فِي الأَرْضِ عَاذِرٌ كَأَنِّي بِهِمْ عَلَى بَغَلاَتِهِمْ بَيْنَ ظَهْرَانِي الكُوفَةِ فَتَقُولُ العَاتِقُ فِي خِدْرِهَا : اقْتُلُوهُمْ قَتَلَهُمْ اللهُ لاَ تَرْحَمُوهُم لاَ رَحِمَهُمُ اللهُ فَطَالَمَا لَمْ يَرْحَمُونَا

رواه الطبراني, وفيه: من لم أعرفهم .وتأتي أحاديث من نحو هذا في باب أئمة الظلم والجور إن شاء الله .

8959. Nüfeyr b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Arap kabileleri, kendilerine hiddetlenmedikçe Abbâs oğulları yok olup gitmezler. Bu, olacakların en şiddetlisidir. Onların ne gökyüzünde bir yardımcısı, ne de yeryüzünde özürlerini kabul eden biri bulunur. Onları, Kûfe'nin sırtları arasında katırları üzerinde olduğu halde*

görür gibiyim. Yeni yetişmiş bir kız çadırında diyecek ki: Onları katledin. Allah onları katletsin. Onlara acımayın. Allah onlara rahmet etmesin. Onlar bize ne kadar da acımasız davranmışlardı."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım raviler bulunmaktadır.

Bu kabilden hadisler, inşallah Zalim Hükümdarlar bölümünde gelecek.

(بَابُ كَيْفَ بَدَأَتْ الإِمَامَةِ وَمَا تَصِيرُ إِلَيْهِ وَالخِلافَةِ وَالْمُلْكِ)

İmametin Nasıl Başladığı ve Neye Dönüşeceği, Hilâfet ve Krallık

٨٩٦٠ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ حَدَّثَنِي دَاوُدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْوَاسِطِيُّ حَدَّثَنِي حَبِيبُ بْنُ سَالِمٍ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ كُنَّا قُعُوداً فِي الْمَسْجِدِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ بَشِيرٌ رَجُلاً يَكُفُّ حَدِيثَهُ فَجَاءَ أَبُو ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيُّ فَقَالَ يَا بَشِيرُ بْنَ سَعْدٍ أَتَحْفَظُ حَدِيثَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الأُمَرَاءِ. فَقَالَ حُذَيْفَةُ أَنَا أَحْفَظُ خُطْبَتَهُ. فَجَلَسَ أَبُو ثَعْلَبَةَ فَقَالَ حُذَيْفَةُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم " تَكُونُ النُّبُوَّةُ فِيكُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا ثُمَّ تَكُونُ خِلاَفَةٌ عَلَى مِنْهَاجِ النُّبُوَّةِ فَتَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا ثُمَّ تَكُونُ مُلْكاً عَاضًّا فَيَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكُونَ ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا ثُمَّ تَكُونُ مُلْكاً جَبْرِيَّةً فَيَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكُونَ ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا ثُمَّ تَكُونُ خِلاَفَةٌ عَلَى مِنْهَاجِ نُبُوَّةٍ ". ثُمَّ سَكَتَ قَالَ حَبِيبٌ فَلَمَّا قَامَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ وَكَانَ يَزِيدُ بْنُ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ فِي صَحَابَتِهِ فَكَتَبْتُ إِلَيْهِ بِهَذَا الْحَدِيثِ أُذَكِّرُهُ إِيَّاهُ فَقُلْتُ لَهُ إِنِّي أَرْجُو أَنْ يَكُونَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ يَعْنِي عُمَرَ بَعْدَ الْمُلْكِ الْعَاضِّ وَالْجَبْرِيَّةِ فَأُدْخِلَ كِتَابِي عَلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ فَسُرَّ بِهِ وَأَعْجَبَهُ.

رواه أحمد في ترجمة النعمان, والبزار أتم منه والطبراني ببعضه في الأوسط ورجاله ثقات .

8960. Nu'mân b. Beşîr anlatıyor: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber Mescid'de oturuyorduk. Beşîr, Peygamber Efendimiz'in (sallallahu aleyhi vesellem) hadislerini toplayan biriydi. Ebû Sa'lebe el-Huşenî gelince: "Ey Beşîr b. Sa'd! Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) emirler hakkındaki hadisini ezberledin mi?" diye sordu. Huzeyfe: "Ben, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) (emirler hakkındaki) hutbesini ezberlemiştim" deyince, Ebû Sa'lebe oturdu ve Huzeyfe anlatmaya başladı: *"Peygamberlik sizde Allah'ın dilediği kadar kalacak. Sonra Allah kaldırmayı dilediğinde, peygamberliği kaldıracak. Daha sonra nübüvvet yolu üzerine*

halifelik olacak. Allah'ın olmasını dilediği kadar olacak. Sonra Allah kaldırmayı dilediği zaman halifeliği kaldıracak. Sonra ısıran krallık (zulmeden saltanat) (dönemi) olacak. O da Allah'ın olmasını dilediği kadar devam edecek. Sonra Allah kaldırmayı dilediği zaman krallığı kaldıracak. Daha sonra zorba krallık (dönemi) olacak. Allah'ın olmasını dilediği kadar olduktan sonra, Allah kaldırmayı dilediğinde zorba krallığı da kaldıracak. Sonra nübüvvet yolu üzere halifelik olacak." Huzeyfe bu sözden sonra sustu. Habîb dedi ki: Ömer b. Abdilazîz halife olunca, Yezîd b. Nu'mân b. Beşîr de onun arkadaşı olunca bu hadisi ona hatırlatması için Yezîd'e mektup yazmıştım. Ona dedim ki: "Umarım ki Emiru'l-müminin yani Ömer b. Abdilazîz ısıran krallık ve zorba krallıktan sonraki halife olur." Mektubum Ömer b. Abdilazîz'e götürülünce mektuba sevindi ve mektub(ta yazılı hadis) onun hoşuna gitti.

★Hadisi İmam Ahmed, Nu'mân'ın *Müsned*'inde rivayet etmiştir. Bezzâr'ın rivayeti Ahmed'in rivayetinden daha tamdır. Taberânî hadisin bir bölümünü *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Hadisin ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٨٩٦١ - حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ ، نَا جَرِيرٌ ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَابِطٍ ، عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيِّ ، قَالَ : كَانَ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ ، وَمُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ يَتَنَاجَيَانِ بَيْنَهُمَا بِحَدِيثٍ ، فَقُلْتُ لَهُمَا : مَا حَفِظْتُمَا وَصِيَّةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِي ؟ قَالَ : وَكَانَ أَوْصَاهُمَا بِي ، قَالا : مَا أَرَدْنَا أَنْ نَنْتَجِي بِشَيْءٍ دُونَكَ ، إِنَّمَا ذَكَرْنَا حَدِيثًا حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَجَعَلا يَتَذَاكَرَانِهِ ، قَالا : " إِنَّهُ بَدَأَ هَذَا الأَمْرُ نُبُوَّةً وَرَحْمَةً ، ثُمَّ كَائِنٌ خِلافَةً وَرَحْمَةً ، ثُمَّ كَائِنٌ مُلْكًا عَضُوضًا ، ثُمَّ كَائِنٌ عُتُوًّا وَجَبْرِيَّةً وَفَسَادًا فِي الأُمَّةِ ، يَسْتَحِلُّونَ الْحَرِيرَ وَالْخُمُورَ وَالْفُرُوجَ وَالْفَسَادَ فِي الأُمَّةِ ، يُنْصَرُونَ عَلَى ذَلِكَ ، وَيُرْزَقُونَ أَبَدًا حَتَّى يَلْقَوُا اللَّهَ "

رواه أبو يعلى والبزار ,عن أبي عبيدة وحده قال : قال رسول الله صلى الله عليه و سلم : إن أول دينكم بدأ نبوة ورحمة" فذكر نحوه .

8961. Ebû Sa'lebe el-Huşenî anlatıyor: Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh ve Muâz b. Cebel aralarında, bir hadis hakkında gizlice konuşuyorlardı. Onlara: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), bana yaptığı vasiyet ezberinizde değil mi?" diye sorunca -Ravi der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), beni onlara emanet etmişti.-: "Seninle ilgili aramızda hiçbir şeyi gizli konuşmak istemedik. Konuştuğumuz, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem), bize bildirdiği bir hadistir" karşılığını verdiler.

[1] *Müsned-i Ahmed* (4/273) ve *Müsned-i Bezzâr* (1588)

Hadisi müzakere etmeye başladılar. Sonra: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: «*Bu iş (din) nübüvvet ve rahmet olarak başladı. Sonra hilâfet ve rahmet olacak. Sonra ısıran (zulmeden) bir krallık (dönemi) olacak. Sonra zorbalık ve büyüklük taslama, ümmet içerisinde bozgunculuk (dönemi) olacak. İpeği ve şarabı, namusları ve ümmetin fesada düçar olmasını helal sayacaklar. Bu konuda yardım da görecekler. Allah'a kavuşuncaya kadar daima (bununla) rızıklanacaklar*»" dediler.

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve Bezzâr sadece Ebû Ubeyde'den rivayet ederler. Onların rivayeti şöyledir: Ebû Ubeyde'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: "*Sizin dininizin başı nübüvvet ve rahmet olarak başlamıştır.*" Ravi devamla yukarıdaki hadise benzer bir rivayette bulunmuştur.[1]

٨٩٦٢ – ورواه الطبراني حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ ، ثنا الْفُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَابِطٍ ، عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيِّ ، عَنْ مُعَاذٍ ، قَالا : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ هَذَا الأَمْرَ بَدَأَ رَحْمَةً وَنُبُوَّةً ، ثُمَّ يَكُونُ رَحْمَةً وَخِلافَةً ، ثُمَّ كَائِنًا مُلْكًا عَضُوضًا ، ثُمَّ كَائِنًا عُتُوًّا وَجَبَرِيَّةً ، وَفَسَادًا فِي الأَرْضِ يَسْتَحِلُّونَ الْحَرِيرَ ، وَالْفُرُوجَ ، وَالْخُمُورَ يُرْزَقُونَ عَلَى ذَلِكَ ، وَيُنْصَرُونَ حَتَّى يَلْقَوُا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ "

وفيه: ليث بن أبي سليم ,وهو ثقة ولكنه مدلس ,وبقية رجاله ثقات .

8962. Ebû Sa'lebe el-Huşenî ve Muâz b. Cebel'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: "*Bu iş (din) rahmet ve nübüvvet olarak başladı. Sonra rahmet ve hilâfet olacak. Sonra ısıran bir krallık (dönemi) olacak. Sonra büyüklük taslama, zorbalık ve yeryüzünde bozgunculuk (dönemi) olacak. İpeği, namusları ve şarabı helal sayacaklar. Bunun üzerine yüce Allah'a kavuşuncaya kadar rızıklanacak ve yardım görecekler.*"

★Ravilerden Leys b. Ebî Süleym güvenilir biridir; ancak tedlis yapmaktadır. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٨٩٦٣ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَبُو كُرَيْبٍ ، ثنا فِرْدَوْسٌ الأَشْعَرِيُّ ، ثنا مَسْعُودُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ ، عَنْ رَجُلٍ مِنْ قُرَيْشٍ ، عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ ، قَالَ : لَقِيتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، ادْفَعْنِي إِلَى رَجُلٍ حَسَنِ التَّعْلِيمِ ، فَدَفَعَنِي إِلَى أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ الْجَرَّاحِ ، ثُمَّ قَالَ : قَدْ دَفَعْتُكَ إِلَى رَجُلٍ يُحْسِنُ تَعْلِيمَكَ وَأَدَبَكَ ، فَأَتَيْتُ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ وَهُوَ وَبَشِيرُ بْنُ سَعْدٍ أَبُو النُّعْمَانِ بْنُ بَشِيرٍ يَتَحَدَّثَانِ ، فَلَمَّا رَآيَانِي سَكَتَا ، فَقُلْتُ : يَا

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (873, 874), *Müsned-i Bezzâr* (1589) ve İbn Ebî Âsım, *Sünne* (1030)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (367; 20/53)

أَبَا عُبَيْدَةَ ، وَاللَّهِ مَا هَكَذَا حَدَّثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : إِنَّكَ جِئْتَ وَنَحْنُ نَتَحَدَّثُ حَدِيثًا سَمِعْنَاهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاجْلِسْ حَتَّى نُحَدِّثَكَ ، فَقَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ فِيكُمُ النُّبُوَّةَ ، ثُمَّ تَكُونُ خِلافَةٌ عَلَى مِنْهَاجِ النُّبُوَّةِ ، ثُمَّ يَكُونُ مُلْكًا وَجَبَرِيَّةً " رواه الطبراني، وفيه: رجل لم يسم، ورجل مجهول أيضا .

8963. Ebû Sa'lebe anlatıyor: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) karşılaşınca ona: "Ya Resûlallah! Beni eğitimi güzel olan birine gönder" dedim. Beni, Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh'a gönderip şöyle buyurdu: *"Seni, eğitimi ve edebi güzel bilen birine gönderdim."* Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh'ın yanına gittim. O ve Beşîr b. Sa'd Ebu'n-Nu'mân b. Beşîr konuşuyorlardı. Beni görüp sustuklarında: "Ey Ebû Ubeyde! Vallahi Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), bana böyle buyurmadı" dedim. Bunun üzerine Ebû Ubeyde şu karşılığı verdi: Sen geldiğinde biz, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'den işittiğimiz bir hadis hakkında konuşuyorduk. Otur, sana da o hadisi bildirelim. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Nübüvvet sizin içinizdedir. Sonra nübüvvet yolu üzerine halifelik (dönemi) olacak. Sonra krallık ve zorbalık (dönemi) olacak."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde isimsiz ve meçhul bir ravi bulunmaktadır.[1]

٨٩٦٤ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ النَّضْرِ الْعَسْكَرِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ حَفْصٍ النُّفَيْلِيُّ ، ثنا مُوسَى بْنُ أَعْيَنَ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، عَنْ فِطْرِ بْنِ خَلِيفَةَ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَوَّلُ هَذَا الأَمْرِ نُبُوَّةٌ وَرَحْمَةٌ ، ثُمَّ يَكُونُ خِلافَةً وَرَحْمَةً ، ثُمَّ يَكُونُ مُلْكًا وَرَحْمَةً ، ثُمَّ يَكُونُ إِمَارَةً وَرَحْمَةً ، ثُمَّ يَتَكَادَمُونَ عَلَيْهِ تَكَادُمَ الْحُمُرِ ، فَعَلَيْكُمْ بِالْجِهَادِ ، وَإِنَّ أَفْضَلَ جِهَادِكُمُ الرِّبَاطُ ، وَإِنَّ أَفْضَلَ رِبَاطِكُمْ عَسْقَلانُ " رواه الطبراني، ورجاله ثقات .

8964. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bu (din) işinin başlagıcı, nübüvvet ve rahmettir. Sonra hilâfet ve rahmet (dönemi) olacak. Sonra krallık ve rahmet (dönemi) olacak. Sonra emirlik ve rahmet (dönemi) olacak. Sonra bu iş (yani liderlik) uğruna eşekler gibi birbirlerini ısıracaklar. Öyleyse siz cihada sarılın. En üstün cihadınız nöbet tutmaktır. Tuttuğunuz nöbetlerin en üstünü ise Askalan'da tutulan nöbettir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (368)

٨٩٦٥ – حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ النَّحْوِيُّ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ الْكِنْدِيُّ مَوْلَى جَرِيرٍ ، عَنِ الأَوْزَاعِيِّ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ جَابِرٍ الصَّدَفِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " سَيَكُونُ مِنْ بَعْدِي خُلَفَاءُ ، وَمِنْ بَعْدِ الْخُلَفَاءِ أُمَرَاءُ ، وَمِنْ بَعْدِ الأُمَرَاءِ مُلُوكٌ ، وَمِنْ بَعْدِ الْمُلُوكِ جَبَابِرَةٌ ، ثُمَّ يَخْرُجُ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي يَمْلأُ الأَرْضَ عَدْلا كَمَا مُلِئَتْ جَوْرًا ، ثُمَّ يُؤَمَّرُ الْقَحْطَانِيُّ ، فَوَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ مَا هُوَ دُونَهُ" رواه الطبراني, وفيه: جماعة لم أعرفهم.

8965. Kays b. Câbir'in, babasından onun da dedesinden rivayet ettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Benden sonra halifeler olacak. Halifelerden sonra emirler olacak. Emirlerden sonra krallar olacak. Krallardan sonra zorbalar olacak. Sonra Ehl-i Beyt'imden bir adam çıkıp yeryüzünü adaletle dolduracak. Daha önceden zulümle dolduğu gibi. Sonra Kahtânî lider olacak. Beni hak olarak gönderen Allah'a and olsun ki o da ilkinden daha aşağı olmayacak."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım raviler bulunmaktadır.[2]

٨٩٦٦ – حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ حَمَّادٍ الرَّمْلِيُّ ، نَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، نَا مَطَرُ بْنُ الْعَلاءِ ، ثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ يَسَارٍ الثَّقَفِيُّ ، نَا أَبُو أُمَيَّةَ الشَّعْبَانِيُّ ، وَكَانَ قَدْ أَدْرَكَ الْجَاهِلِيَّةَ ، حَدَّثَنِي مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " ثَلاثُونَ نُبُوَّةٌ وَمُلْكٌ ، وَثَلاثُونَ مُلْكٌ وَجَبَرُوتٌ ، وَمَا وَرَاءَ ذَلِكَ فَلا خَيْرَ فِيهِ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: مطر بن العلاء الرملي, و لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

8966. Muâz b. Cebel'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Otuz sene nübüvvet ve krallık dönemidir.. Otuz sene krallık ve zorbalık dönemidir. Ondan sonraki dönemlerde ise hiçbir hayır yoktur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Matar b. el-Alâ b. er-Remlî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11138)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/374)
[3] Taberânî, *M. el-Evsat* (9424) ve *es-Silsiletu'd-Daîfe* (1309)

(بَابُ الخُلَفَاءُ الاثْنَي عَشَرَ)

On İki Halife

٨٩٦٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنِ الْمُجَالِدِ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ كُنَّا جُلُوساً عِنْدَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ وَهُوَ يُقْرِئُنَا الْقُرْآنَ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ هَلْ سَأَلْتُمْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمْ يَمْلِكُ هَذِهِ الأُمَّةَ مِنْ خَلِيفَةٍ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ مَا سَأَلَنِي عَنْهَا أَحَدٌ مُنْذُ قَدِمْتُ الْعِرَاقَ قَبْلَكَ ثُمَّ قَالَ نَعَمْ وَلَقَدْ سَأَلْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ " اثْنَا عَشَرَ كَعِدَّةِ نُقَبَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ "

رواه أحمد وأبو يعلى والبزار, وفيه :مجالد بن سعيد, وثقه النسائي وضعفه الجمهور, وبقية رجاله ثقات .

8967. Mesrûk anlatıyor: Abdullah b. Mes'ûd'un yanında oturuyorduk. Bize Kur'ân okutuyordu. Bir adam ona: "Ey Ebû Abdirrahman! Siz Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bu ümmetin kaç halifeye sahip olacağını sordunuz mu?" diye sorunca: "Irâk'a geldiğim günden beri senden önce hiç kimse böyle bir şey sormamıştı" karşılığını verdi. Devamla şöyle anlattı: "Evet, and olsun ki biz Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) bunu sorduk Bize: «*Beni İsrâîl'in nakib sayısı gibi on iki kişidir*» buyurdu."

★Hadisi İmam Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Mücâlid b. Saîd'i Nesâî güvenilir kabul etmiş, çoğunluk âlimler ise zayıf addetmiştir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٨٩٦٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ ، قال : نا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ ، قال : نا يُونُسُ بْنُ أَبِي يَعْفُورٍ ، عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : كُنْتُ مَعَ عَمِّي عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَخْطُبُ ، فَقَالَ : " لا يَزَالُ أَمْرُ أُمَّتِي صَالِحًا حَتَّى يَمْضِيَ اثْنَا عَشَرَ خَلِيفَةً " ، وَخَفَضَ بِهَا صَوْتَهُ ، فَقُلْتُ لِعَمِّي ، وَكَانَ أَمَامِي : مَا ، قَالَ يَا عَمُّ ؟ ، قَالَ : " كُلُّهُمْ مِنْ قُرَيْشٍ "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير والبزار, ورجال الطبراني رجال الصحيح .

8968. Avn b. Ebî Cuhayfe, babasından naklediyor: Amcamla beraber Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındaydık. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), insanlara hitaben yaptığı konuşmasında şöyle buyurdu:

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (3781), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (5031), *Müsned-i Bezzâr* (1586-7) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (10310)

"Benim ümmetimin işi, on iki halife ölünceye kadar düzgün olacak." Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) sesini kıstı. Amcam önünde oturuyordu. Ona "Amca, ne dedi?" diye sordum. Şu karşılığı verdi: *"Hepsi Kureyş'ten olacak"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de, Bezzâr *el-Müsned*'inde rivayet etmiştir. Taberânî'nin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٨٩٦٩ – و عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِذَا مَلَكَ اثْنَا عَشَرَ مِنْ بَنِي مُرَّةَ بْنِ كَعْبٍ , كَانَ الْبُغْضُ وَالنِّفَاقُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: ذؤاد بن علبة, وهو ضعيف وإسماعيل بن ذؤاد تلميذه ضعيف جدا أيضا .

8969. Abdullah b. Amr b. el-Âs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Murre b. Kâ'b oğullarından on iki kişi halife olduğunda nifak ve kin, kıyamet gününe kadar devam edecektir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravilerden Züâd b. Uleyye zayıftır. İsmâîl b. Züâd onun talebesidir ve oldukça zayıf biridir.

٨٩٧٠ – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا زَيْدُ بْنُ الْحَرِيشِ ، ثنا رَوْحُ بْنُ عَطَاءِ بْنِ أَبِي مَيْمُونَةَ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي مَيْمُونَةَ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَخْطُبُ عَلَى الْمِنْبَرِ ، وَيَقُولُ : " اثْنَا عَشَرَ قَيِّمًا مِنْ قُرَيْشٍ لا يَضُرُّهُمْ عَدَاوَةُ مَنْ عَادَاهُمْ " ، قَالَ : فَالْتَفَتَ خَلْفِي ، فَإِذَا أَنَا بِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ وَأَبِي فِي نَاسٍ ، فَأَثْبَتُوا لِيَ الْحَدِيثَ كَمَا سَمِعْتُ. قلت : في الصحيح بعضه من حديثه وحديث أبيه فقط .رواه الطبراني .

8970. Câbir b. Semure diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) minber üzerinde hutbe verirken şöyle buyurduğunu işittim: *"On iki idareci Kureyş'tendir. Onlara düşmanlık yapanların düşmanlığı onlara zarar veremez."* Ravi der ki: Arkama döndüm. Bir de baktım ki Ömer b. el-Hattâb benim yanımda duruyor. Babam da insanlar arasındaydı. İnsanlar da hadisi benim işittiğim gibi bana belirtip teyid ettiler.

Ben derim ki: *Sahîh*'te bu hadisin bir bölümü, Câbir'den ve sadece babasından rivayet edilmiştir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir.[2]

٨٩٧١ – وفي رواية : " لا تَزَالُ هَذِهِ " وفيه :روح بن عطاء, وهو ضعيف .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/120) ve *Müsned-i Bezzâr* (1584-5)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (2073)

8971. Diğer bir rivayette: *"Şu (düşmanlık) devam eder"* ifadesi mevcuttur.[1]

★Senedinde yer alan Ravh b. Atâ zayıftır.

٨٩٧٢ – رواه البزار حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنْصُورٍ ، قَالَ : نا أَبُو النَّضْرِ هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ ، قَالَ : نا أَبُو خَيْثَمَةَ ، يَعْنِي : زُهَيْرَ بْنَ مُعَاوِيَةَ ، قَالَ : نا زِيَادُ بْنُ خَيْثَمَةَ ، عَنِ الأَسْوَدِ بْنِ سَعِيدٍ الْهَمْدَانِيِّ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ ، رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَكُونُ مِنْ بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ خَلِيفَةً كُلُّهُمْ مِنْ قُرَيْشٍ " ، ثُمَّ رَجَعَ إِلَى بَيْتِهِ فَأَتَيْتُهُ ، فَقُلْتُ : ثُمَّ يَكُونُ مَاذَا ؟ قَالَ : " ثُمَّ يَكُونُ الْهَرْجُ " ورجاله ثقات .

8972. Câbir b. Semure'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Benden sonra on iki halife olacak. Hepsi Kureyş'tendir."* Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) daha sonra evine döndü. Yanına gidip: "Sonra ne olacak?" diye sorunca: *"Sonra herc (fitne ve kargaşa) olacak"* buyurdu.

★Hadisin ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

(بَابُ الخِلاَفَةِ فِي قُرَيْشٍ وَالنَّاسُ تَبَعٌ لَهُمْ)

Hilâfet, Kureyş'tedir ve İnsanlar Onların Takipçileridir

٨٩٧٣ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا عَفَّانُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الأَوْدِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ فِي طَائِفَةٍ مِنَ الْمَدِينَةِ. قَالَ فَجَاءَ فَكَشَفَ عَنْ وَجْهِهِ فَقَبَّلَهُ وَقَالَ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي مَا أَطْيَبَكَ حَيًّا وَمَيِّتاً مَاتَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ. فَذَكَرَ الْحَدِيثَ قَالَ فَانْطَلَقَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ يَتَقَاوَدَانِ حَتَّى أَتَوْهُمْ فَتَكَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ وَلَمْ يَتْرُكْ شَيْئاً أُنْزِلَ فِي الأَنْصَارِ وَلاَ ذَكَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ شَأْنِهِمْ إِلاَّ وَذَكَرَهُ وَقَالَ وَلَقَدْ عَلِمْتُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " لَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِياً وَسَلَكَتِ الأَنْصَارُ وَادِياً سَلَكْتُ وَادِيَ الأَنْصَارِ . وَلَقَدْ عَلِمْتَ يَا سَعْدُ أَنَّ رَسُولَ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (2059)
[2] *Müsned-i Bezzâr* (3329)

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَأَنْتَ قَاعِدٌ قُرَيْشٌ وُلاَةُ هَذَا الأَمْرِ فَبَرُّ النَّاسِ تَبَعٌ لِبَرِّهِمْ وَفَاجِرُهُمْ تَبَعٌ لِفَاجِرِهِمْ " قَالَ فَقَالَ لَهُ سَعْدٌ صَدَقْتَ نَحْنُ الْوُزَرَاءُ وَأَنْتُمُ الأُمَرَاءُ.

رواه أحمد , وفي الصحيح طرف من أوله , ورجاله ثقات إلا أن حميد بن عبد الرحمن لم يدرك أبا بكر.

8973. Humeyd b. Abdirrahman diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiğinde, Ebû Bekr, Medine'nin bir mevkisindeydi. Hemen geldi, yüzünden perdeyi kaldırıp öperek: "Anam babam sana feda olsun. Sağlığında da, ölümünde de ne güzelsin. Kâ'be'nin Rabbine yemin olsun ki Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) ölmüştür" dedi. Ravi devamla hadisin geri kalanını zikretti. Ravi devamla şöyle anlattı: Ebû Bekr ve Ömer koşarak Ensar topluluğunun yanlarına gittiler. Ebû Bekr konuştu. Ensar hakkında nazil olan ne kadar âyet varsa, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in Ensar hakkında buyurduğu ne kadar hadis varsa hepsini söyledi. Devamla şöyle dedi: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) buyurduğu: *"İnsanlar bir vadiden gitse, Ensar da bir vadiden gitse Ensar vadisinden giderim"* hadisini biliyorsunuz. Ey Sa'd! Sen de biliyorsun ki Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) sen oturuyorken şöyle buyurmuştur: *"Bu işin (hilâfetin) sahibi Kureyş'tir. İnsanların iyileri Kureyş'in iyilerinin takipçileridir. İnsanların facirleri de, Kureyş'in facirlerinin takipçileridir."* Bunun üzerine Sa'd, Ebû Bekr'e: "Vallahi doğru söyledin. Biz veziriz, siz emirsiniz" dedi.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiştir. Hadisin başından bir bölüm, *Sahîh*'te geçmektedir. Hadisin ravileri güvenilir kimselerdir. Ancak Humeyd b. Abdirrahman, Ebû Bekr'e yetişmemiştir.[1]

٨٩٧٤ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ لُوَيْنٌ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَابِرٍ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ رُوَيْبَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ سَمِعَتْ أُذُنَايَ وَوَعَاهُ قَلْبِي مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " النَّاسُ تَبَعٌ لِقُرَيْشٍ صَالِحُهُمْ تَبَعٌ لِصَالِحِهِمْ وَشِرَارُهُمْ تَبَعٌ لِشِرَارِهِمْ "

رواه عبد الله بن أحمد والبزار, وفيه :محمد بن جابر اليمامي, وهو ضعيف عند الجمهور وقد وثق .

8974. Hz. Ali b. Ebî Tâlib diyor ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): «*İnsanlar, Kureyş'in takipçileridir. İyileri, Kureyş'in iyilerine; kötüleri de Kureyş'in kötülerine tâbidirler*» hadisini kulaklarım işitti ve zihnimde yer etti."

[1] *Müsned-i Ahmed* (18)

★Hadisi Abdullah b. Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiştir. Ravilerden Muhammed b. Câbir el-Yemâmî çoğunluk âlimler nezdinde zayıftır. Güvenilir kabul edenler de mevcuttur.[1]

٨٩٧٥ – حَدَّثَنَا الْقَوَارِيرِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الْعَبْدِيُّ ، عَنْ حَفْصِ بْنِ خَالِدٍ الْعَبْدِيِّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ جَدِّي ، عَنْ عَلِيٍّ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَ النَّاسَ ذَاتَ يَوْمٍ ، فَقَالَ : " أَلا إِنَّ الأُمَرَاءَ مِنْ قُرَيْشٍ ، أَلا إِنَّ الأُمَرَاءَ مِنْ قُرَيْشٍ ، أَلا إِنَّ الأُمَرَاءَ مِنْ قُرَيْشٍ مَا أَقَامُوا بِثَلاثٍ : مَا حَكَمُوا فَعَدَلُوا ، وَمَا عَاهَدُوا فَوَفَوْا ، وَمَا اسْتُرْحِمُوا فَرَحِمُوا ، فَمَنْ لَمْ يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْهُمْ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ " رواه أبو يعلى, وفيه: من لم اعرفهم .

8975. Hz. Ali'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir gün insanlara hitaben bir konuşma yaparak şöyle buyurdu: *"Dikkat edin! Emirler Kureyş'tendir. Dikkat edin! Emirler Kureyş'tendir. Dikkat edin! Emirler üç şeyi yerine getirdikçe Kureyş'tendir: Hükmettiklerinde adaletli olurlarsa, söz verdiklerinde verdiği sözde dururlarsa, merhametli olmaları istendiğinde merhametli olurlarsa. Onlardan kim bunları yapmazsa Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti o kişi üzerine olur."*

★Hadisi Ebû Yâ'lâ rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım raviler bulunmaktadır.[2]

٨٩٧٦ – حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ بْنِ الصَّبَّاحِ الرَّقِّيُّ ، حَدَّثَنَا فَيْضُ بْنُ الْفَضْلِ الْبَجَلِيُّ ، حَدَّثَنَا مِسْعَرُ بْنُ كِدَامٍ ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ ، عَنْ أَبِي صَادِقٍ ، عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ نَاجِدٍ ، عَنْ عَلِيٍّ كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ فِي الْجَنَّةِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الأَئِمَّةُ مِنْ قُرَيْشٍ أَبْرَارُهَا أُمَرَاءُ أَبْرَارِهَا ، وَفُجَّارُهَا أُمَرَاءُ فُجَّارِهَا ، وَلِكُلٍّ حَقٌّ ، فَآتُوا كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ ، وَإِنْ أُمِّرَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ حَبَشِيٌّ مُجَدَّعٌ ، فَاسْمَعُوا لَهُ وَأَطِيعُوا مَا لَمْ يُخَيَّرْ أَحَدَكُمْ بَيْنَ إِسْلامِهِ وَبَيْنَ ضَرْبِ عُنُقِهِ ، فَإِنْ خُيِّرَ بَيْنَ إِسْلامِهِ وَبَيْنَ ضَرْبِ عُنُقِهِ فَلْيَمْدُدْ عُنُقَهُ ثَكِلَتْهُ أُمُّهُ ، فَلا دُنْيَا وَلا آخِرَةَ بَعْدَ ذَهَابِ إِسْلامِهِ ، دِينِهِ "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط, عن شيخه حفص بن عمر بن الصباح الرقي, قال الحاكم : حدث بغير حديث لم يتابع عليه .

8976. Hz. Ali'nin -Allah onun zatını cennette keremli kılsın- bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur:

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (790, oğlu Abdullah'ın zevaidinden) ve *Müsned-i Bezzâr* (1574)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (564)

"İmamlar Kureyş'tendir. İyileri, iyilerinin emirleri, kötüleri kötülerinin emirleridirler. Her biri için hak vardır. Her hak sahibine hakkını verin. Size Habeşli kulağı kesik bir köle, emir tayin edilmiş olsa bile, sizden birinizi Müslüman olması ile boynunun vurulması arasında serbest bırakmadıkça ona itaat edip onun sözünü dinleyin. Eğer Müslüman olması ya da boynunun vurulması arasında serbest bırakılırsa boynunu uzatsın. Anası kendisini kaybedesice! Dini, müslümanlığı gittikten sonra ne dünya kalır, ne de âhiret."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta hocası Hafs b. Ömer b. es-Sabbâh er-Rakî'den rivayet etmiştir. Hâkim der ki: "Kendisine mütabaat yapılmayan bir hadisi vardır."[1]

٨٩٧٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ قَالَ بَيْنَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَرِيبٍ مِنْ ثَمَانِينَ رَجُلاً مِنْ قُرَيْشٍ لَيْسَ فِيهِمْ إِلاَّ قُرَشِيٌّ لاَ وَاللَّهِ مَا رَأَيْتُ صَفِيحَةَ وُجُوهِ رِجَالٍ قَطُّ أَحْسَنَ مِنْ وُجُوهِهِمْ يَوْمَئِذٍ فَذَكَرُوا النِّسَاءَ فَتَحَدَّثُوا فِيهِنَّ فَتَحَدَّثَ مَعَهُمْ حَتَّى أَحْبَبْتُ أَنْ يَسْكُتَ قَالَ ثُمَّ أَتَيْتُهُ فَتَشَهَّدَ ثُمَّ قَالَ " أَمَّا بَعْدُ يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ فَإِنَّكُمْ أَهْلُ هَذَا الأَمْرِ مَا لَمْ تَعْصُوا اللَّهَ فَإِذَا عَصَيْتُمُوهُ بَعَثَ عَلَيْكُمْ مَنْ يَلْحَاكُمْ كَمَا يُلْحَى هَذَا الْقَضِيبُ " لِقَضِيبٍ فِي يَدِهِ ثُمَّ لَحَا قَضِيبَهُ فَإِذَا هُوَ أَبْيَضُ يَصْلِدُ.

رواه أحمد وأبو يعلى والطبراني في الأوسط, ورجال أحمد رجال الصحيح ورجال أبي يعلى ثقات .

8977. Abdullah b. Mes'ûd anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındaydık. Yanımızda Kureyş'li seksen kişiye yakın adam vardı. Hepsi Kureyş'liydi. Vallahi ben o gün yüzlerinin derisi onların yüzlerinden daha güzel olan hiç kimse görmedim. Kadınları andılar. Kadınlar hakkında konuştular. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem)'de onlarla beraber konuştu. O kadar uzun konuştu ki (içimden) susmasını arzuladım. Sonra yanına gittim. Şahadet getirdikten sonra şöyle buyurdu: *"Mesele şudur ki: Ey Kureyş topluluğu! Siz hiç şüphesiz Allah'a asi olmadığınız müddetçe bu işin ehlisiniz. Allah'a asi olduğunuzda Allah size, şu kamışın soyulduğu gibi sizi soyan birini gönderir."* Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) elindeki kamışı gösterdi. Sonra bu kamışı soydu. Bir de baktık ki kamış beyaz ve sertmiş.

★Hadisi İmam Ahmed, Ebû Yâ'lâ ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileri, Ebû Yâ'lâ'nın ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

---

1 Taberânî, *M. es-Sağîr* (425)

٨٩٧٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَلِيٍّ أَبِي الأَسَدِ قَالَ حَدَّثَنِي بُكَيْرُ بْنُ وَهْبٍ الْجَزَرِيُّ قَالَ قَالَ لِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أُحَدِّثُكَ حَدِيثًا مَا أُحَدِّثُهُ كُلَّ أَحَدٍ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ عَلَى بَابِ الْبَيْتِ وَنَحْنُ فِيهِ فَقَالَ " الأَئِمَّةُ مِنْ قُرَيْشٍ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْكُمْ حَقًّا وَلَكُمْ عَلَيْهِمْ حَقًّا مِثْلَ ذَلِكَ إِنِ اسْتُرْحِمُوا فَرَحِمُوا وَإِنْ عَاهَدُوا وَفَّوْا وَإِنْ حَكَمُوا عَدَلُوا فَمَنْ لَمْ يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْهُمْ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ"

رواه أحمد وأبو يعلى والطبراني في الأوسط أتم منهما والبزار إلا أنه قال : " الملك في قريش " , ورجال أحمد ثقات .

8978. Bükeyr b. Vehb el-Cezerî anlatıyor: Enes b. Mâlik bana dedi ki: Sana herkese anlatmadığım bir hadisi nakledeceğim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir evin kapısının yanında durdu. Bizde oradaydık. Şöyle buyurdu: *"İmamlar Kureyş'tendir. Sizin onlar üzerinizde hakkınız, onların sizin üzerinde bunun gibi hakları vardır. Merhametli olmaları istenirse merhametli olurlar, söz verirlerse yerine getirirler, hükmederlerse adaletli olurlar. Onlardan kim bunları yapmazsa Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti o kişinin üzerine olsun."*

★Hadisi İmam Ahmed, Ebû Yâ'lâ ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî bu ikisinden daha tam bir şekilde rivayet etmiştir. Hadisi Bezzâr da rivayet etmiş ancak: *"Mülk (saltanat) Kureyş'tedir"* ifadesini kullanmıştır. Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٨٩٧٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم" إِنَّ لِي عَلَى قُرَيْشٍ حَقًّا وَإِنَّ لِقُرَيْشٍ عَلَيْكُمْ حَقًّا مَا حَكَمُوا فَعَدَلُوا وَائْتُمِنُوا فَأَدَّوْا وَاسْتُرْحِمُوا فَرَحِمُوا"

رواه أحمد والطبراني في الأوسط, ورجال أحمد رجال الصحيح .

8979. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Benim Kureyş üzerinde hakkım var. Kureyş'in de sizin üzerinizde, hükmettiklerinde adaletli olurlarsa, kendilerine emanet bırakılıp ta teslim ederlerse, bağışlayıcı olmaları istendiğinde merhametli olurlarsa hakkı vardır."*

★Hadisi İmam Ahmed, Ebû Yâ'lâ ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (4380)

[2] *Müsned-i Ahmed* (3/129, 183), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (4033), *Müsned-i Bezzâr* (1579), Taberânî, *M. el-Kebîr* (725) ve Hâkim, *Müstedrek* (4/501)

٨٩٨٠ - وعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْعَبَّاسِ : "فِيكُمُ النُّبُوَّةُ وَالْمَمْلَكَةُ" رواه البزار، وفيه: محمد بن عبد الرحمن العامري، وهو ضعيف .

8980. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Abbâs'a şöyle buyurmuştur: *"Nübüvvet ve saltanat sizdedir."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Abdirrahman el-Âmirî zayıftır.[2]

٨٩٨١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا سُكَيْنُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ حَدَّثَنَا سَيَّارُ بْنُ سَلَامَةَ أَبُو الْمِنْهَالِ قَالَ دَخَلْتُ مَعَ أَبِي عَلَى أَبِي بَرْزَةَ وَإِنَّ فِي أُذُنَيَّ يَوْمَئِذٍ لَقُرْطَيْنِ وَإِنِّي غُلَامٌ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "الأُمَرَاءُ مِنْ قُرَيْشٍ ثَلَاثًا مَا فَعَلُوا ثَلَاثًا مَا حَكَمُوا فَعَدَلُوا وَاسْتُرْحِمُوا فَرَحِمُوا وَعَاهَدُوا فَوَفَوْا فَمَنْ لَمْ يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْهُمْ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ"

رواه أحمد وأبو يعلى أتم منه وفيه قصة، والبزار ورجال أحمد رجال الصحيح خلا سكين بن عبد العزيز وهو ثقة .

8981. Seyyâr b. Selâme Ebu'l-Minhâl anlatıyor: Babamla beraber Ebû Berze'nin yanına gittik. O gün kulaklarımda iki küpe vardı. O zamanlar ben çocuktum. (Ebû Berze) Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildirdi: *"Emirler (valiler, yöneticiler) üç şeyi yaptıkları müddetçe Kureyş'tendir: Hükmettikleride adaletli oldukları, bağışlayıcı olmaları istediğinde merhametli oldukları ve söz verdiklerinde yerine getirdikleri müddetçe. Onlardan kim bunları yapmazsa Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti o kişinin üzerine olur."*

★Hadisi İmam Ahmed ve daha detaylı bir rivayetle Ebû Yâ'lâ rivayet etmiştir. Ebû Yâ'lâ'nın rivayetinde kıssa geçmektedir. Hadisi Bezzâr da rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Sükeyn b. Abdilazîz, *Sahîh* ravisi olmamakla beraber güvenilir bir kimsedir.[3]

٨٩٨٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حَبِيبٍ يَعْنِي ابْنَ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ أَوِ الْقَاسِمِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ

[1] *Müsned-i Ahmed* (7640)
[2] *Müsned-i Bezzâr* (1581)
[3] *Müsned-i Ahmed* (4/421, 424), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (3645) ve *Müsned-i Bezzâr* (1853)

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ" إِنَّ هَذَا الأَمْرَ فِيكُمْ وَإِنَّكُمْ وُلاَتُهُ وَلَنْ يَزَالَ فِيكُمْ حَتَّى تُحْدِثُوا أَعْمَالاً فَإِذَا فَعَلْتُمْ ذَلِكَ بَعَثَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْكُمْ شَرَّ خَلْقِهِ فَيَلْتَحِيكُمْ كَمَا يُلْتَحَى الْقَضِيبُ"

رواه أحمد والطبراني ورجال أحمد رجال الصحيح خلا القاسم بن محمد بن عبد الرحمن بن الحارث, وهو ثقة .

8982. Ebû Mes'ûd bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize hutbe verdiğinde şöyle buyurdu: *"Bu (hilâfet) işi sizdedir. Siz bu işin sahiplerisiniz. Kötü işler ihdas etmediğiniz sürece sizde olacaktır. Bunu yaptığınızda Allah size yarattığı varlıkların en kötüsünü gönderir. O da kamışın soyulduğu gibi sizi soyar."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Kâsım b. Muhammed b. Abdirrahman b. el-Hâris, *Sahîh* ravisi olmamakla birlikte güvenilir bir kimsedir.[1]

٨٩٨٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا عَوْفٌ وَحَمَّادُ بْنُ أُسَامَةَ حَدَّثَنِي عَوْفٌ عَنْ زِيَادِ بْنِ مِخْرَاقٍ عَنْ أَبِي كِنَانَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بَابِ بَيْتٍ فِيهِ نَفَرٌ مِنْ قُرَيْشٍ فَقَالَ وَأَخَذَ بِعِضَادَتَيِ الْبَابِ ثُمَّ قَالَ "هَلْ فِي الْبَيْتِ إِلاَّ قُرَشِيٌّ . قَالَ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ غَيْرُ فُلاَنٍ ابْنِ أُخْتِنَا. فَقَالَ ابْنُ أُخْتِ الْقَوْمِ مِنْهُمْ . قَالَ ثُمَّ قَالَ إِنَّ هَذَا الأَمْرَ فِي قُرَيْشٍ مَا دَامُوا إِذَا اسْتُرْحِمُوا رَحِمُوا وَإِذَا حَكَمُوا عَدَلُوا وَإِذَا قَسَمُوا أَقْسَطُوا فَمَنْ لَمْ يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْهُمْ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلاَئِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لاَ يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلاَ عَدْلٌ "

قلت : روى أبو داود منه : " ابن أخت القوم منهم " فقط. رواه أحمد والبزار والطبراني, ورجال أحمد ثقات.

8983. Ebû Mûsâ anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Kureyş'li bir grubun bulunduğu bir evde ayağa kalktı. Kapının iki yan dilmesini tutarak: *"Evde Kureyş'li olmayan biri var mı?"* diye sorunca, "Ya Resûlallah! Kız kardeşimizin oğlu falandan başka kimse yok" denildi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bir kabilenin kız kardeşinin oğlu, o kabiledendir."* Sonra şöyle buyurdu: *"Bu (hilâfet) işi, merhametli olmaları istendiğinde merhametli oldukları müddetçe, hükmettiklerinde adaletli oldukları müddetçe, paylaştırdıklarında eşit paylaştırdıkları sürece Kureyş'tedir. Onlardan her kim, bunları yapmazsa Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti o kişinin üzerine olur. Ondan ne bir farz, ne de bir nafile ibadet kabul edilir."*

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (4/118; 5/274-5), Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/262-3) ve *es-Silsiletu's-Sahîha* (1552). İbn Mes'ûd hadisi olması daha doğrudur.

Ben derim ki: Ebû Dâvud hadisin sadece *"Bir kabilenin kız kardeşinin oğlu o kabiledendir"* bölümünü rivayet etmiştir.

★Hadisi İmam Ahmed, Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٨٩٨٤ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الْقُدُّوسِ أَبُو الْمُغِيرَةِ قَالَ حَدَّثَنَا حَرِيزٌ يَعْنِي ابْنَ عُثْمَانَ الرَّحَبِيَّ قَالَ حَدَّثَنَا رَاشِدُ بْنُ سَعْدٍ الْمَقْرَائِيُّ عَنْ أَبِي حَيٍّ عَنْ ذِي مِخْمَرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " كَانَ هَذَا الأَمْرُ فِي حِمْيَرَ فَنَزَعَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْهُمْ فَجَعَلَهُ فِي قُرَيْشٍ وَس ى ع و د إ ل ى ه م ". وَكَذَا كَانَ فِي كِتَابِ أَبِي مُقَطَّعٌ وَحَيْثُ حَدَّثَنَا بِهِ تَكَلَّمَ عَلَى الاِسْتِوَاءِ.

رواه أحمد والطبراني باختصار الحروف, ورجالهم ثقات .

8984. Zû Mihmer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bu (hilâfet) işi Himyer'de olmuştu. Ancak Allah bu işi onlardan alıp Kureyş'e verdi. (Tekrar) on-la-ra ge-ri dö-ne-cek-tir."*

(Abdullah b. Ahmed b. Hanbel ekledi:) Hadis, babamın kitabında aynen bu şekliyle heceli ibarelerle yazılı olup, aynı bu şekilde de bizlere okumuştur.

★Hadisi İmam Ahmed ve kısa metinle Taberânî hecelenen ibareyi ayrı harflerle birleştirmeden rivayet etmiştir. Hadisin ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٨٩٨٥ – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ زِبْرِيقٍ الْحِمْصِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَيَّاشٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ ضَمْضَمِ بْنِ زُرْعَةَ ، عَنْ شُرَيْحِ بْنِ عُبَيْدٍ ، أَخْبَرَنِي جُبَيْرُ بْنُ نُفَيْرٍ ، وَكَثِيرُ بْنُ مُرَّةَ ، وَعَمْرُو بْنُ الأَسْوَدِ ، وَالْمِقْدَامُ بْنُ مَعْدِي كَرِبَ ، وأبو أمامة ، أَنَّ رَجُلا أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَمَّا هَذَا الأَمْرُ إِلا فِي قَوْمِكَ ؟ قَالَ : " بَلَى " ، قَالَ فَوَصِّهِمْ بِنَا ، فَقَالَ لِقُرَيْشٍ : " إِنِّي أُحَذِّرُكُمُ اللَّهَ أَنْ تَشُقُّوا عَلَى أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي ثُمَّ قَالَ لِلنَّاسِ : " سَيَكُونُ مِنْ بَعْدِي أُمَرَاءُ ، فَأَدُّوا إِلَيْهِمْ طَاعَتَهُمْ ، فَإِنَّ الأَمِيرَ مِثْلُ الْمِجَنِّ يُتَّقَى بِهِ ، فَإِنْ صَلَحُوا ، وَاتَّقَوْا وَأَمَرُوكُمْ بِخَيْرٍ فَلَكُمْ وَلَهُمْ ، وَإِنْ أَسَاءُوا وَأَمَرُوكُمْ فَعَلَيْهِمْ ، وَأَنْتُمْ مِنْهُمْ بَرَاءٌ " فذكر الحديث. رواه الطبراني, وفيه: محمد بن إسماعيل بن عياش, وهو ضعيف .

8985. Cubeyr b. Nufeyr, Kesîr b. Murre, Amr b. el-Esved, Mikdâm b. Ma'dî Kerib ve Ebû Umâme bildiriyorlar: Bir adam, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Ya Resûlallah! Bu iş sadece senin kavminde mi?"

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (4/396) ve *Müsned-i Bezzâr* (1582)

[2] *Müsned-i Ahmed* (4/91) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (4227)

diye sorunca, *"Evet"* diye cevap verdi. Adam: "Öyleyse onları bize tam olarak açıkla" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Kureyş'e hitaben şöyle buyurdu: *"Benden sonra ümmetime meşakkat vermeniz hususunda sizi Allah'tan sakındırırım."* Sonra insanlara dönerek şöyle buyurdu: *"Benden sonra idareciler olacak. Onlara itaatinizi bildirin. Çünkü emir, sayesinde sakınılan kalkan gibidir. İşleri düzgün olur, Allah'tan sakınırlar ve size hayrı emrederlerse onlar sizin lehinize, siz de onların lehine olursunuz. Eğer işlerini kötü yaparlar, size kötülüğü emrederlerse bu onların aleyhinedir. Bu durumda siz de onlardan uzaksınız"* Hadisin aslında metin devam etmektedir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. İsmâîl b. Ayyâş zayıftır.[1]

٨٩٨٦ - حدثنا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ الصَّنْعَانِيُّ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ ، حَدَّثَنِي كَثِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَوْفِ بْنِ زَيْدِ بْنِ مُلْحَةَ الْمُزَنِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ قَاعِدًا مَعَهُمْ فَدَخَلَ بَيْتَهُ ، وَقَالَ : " ادْخُلُوا عَلَيَّ وَلا يَدْخُلَنَّ عَلَيَّ إِلا قُرَشِيٌّ " ، فَتَسَلَّلْتُ ، فَدَخَلْتُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ هَلْ بَيْنَكُمْ أَحَدٌ لَيْسَ مِنْكُمْ ؟ " قَالُوا : نُخْبِرُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ بِآبَائِنَا أَنْتَ وَأُمَّهَاتِنَا مَعَنَا ابْنُ الأُخْتِ وَالْمَوْلَى ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " حَلِيفُ الْقَوْمِ مِنْهُمْ ، وَمَوْلَى الْقَوْمِ مِنْهُمْ ، وَابْنُ أُخْتِ الْقَوْمِ مِنْهُمْ ، يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ ، إِنَّكُمُ الْوُلاةُ بَعْدِي لِهَذَا الأَمْرِ ، ﴿فَلا تَمُوتُنَّ إِلا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ , ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلا تَفَرَّقُوا﴾ ، ﴿وَلا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ﴾ يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ ، احْفَظُونِي فِي أَصْحَابِي وَأَبْنَائِهِمْ وَأَبْنَاءِ أَبْنَائِهِمْ رَحِمَ اللَّهُ الأَنْصَارَ وَأَبْنَاءَ الأَنْصَارِ "

رواه الطبراني, وفيه: كثير بن عبد الله بن عمرو المزني, وهو ضعيف وقد حسن له الترمذي, وبقية رجاله ثقات .

8986. Kesîr b Abdillah b. Amr b. Avf b. Zeyd b. Mulha el-Müzenî, babasından, o da dedesinden naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Kureyş'lilerle beraber otururken evine girip şöyle buyurdu: *"Yanıma gelin. Yanıma Kureyş'liden başkası gelmesin."* Ben de gizlice çıkıp

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7515) ve Ebû Dâvud (3868)

geri geldim. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Kureyş topluluğu! Aranızda bizden olmayan biri var mı?"* diye sorunca, "Analarımız ve babalarımızın sana feda olduğunu bildiririz. Ya Resûlallah! Aramızda (birbirimizin) bacısının oğlu ve azatlısı var" karşılığını verdiler. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bir kavmin beraberinde bulunup onlardan hiç ayrılmayan kişi o kavimdendir. Ey Kureyş topluluğu! Siz benden sonra bu işin (hilâfetin) sahibisiniz."* **"Sadece Müslüman olarak (yaşayıp o hal üzere) ölün"**[1] **"Hep beraber Allah'ın ipine sarılın. Tefrikaya düşmeyin"**[2] **"Kendilerine apaçık deliller geldikten sonra tefrikaya ve ayrılığa düşenler gibi olmayın"**[3] **"Hâlbuki onlara ancak dini yalnız ona has kılarak ve hanifler olarak Allah'a kulluk etmeleri namaz kılmaları ve zekât vermeleri emrolunmuştu. Sağlam din de budur"**[4] *"Ey Kureyş topluluğu! Beni ashâbım, oğulları ve oğullarının oğulları arasında muhafaza edin. Allah Ensar'a ve Ensar'ın oğullarına rahmet etsin."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Kesîr b. Abdillah b. Amr b. el-Müzenî zayıftır. Tirmizî bu zatın hadisini hasen kabul etmiştir.[5]

٨٩٨٧ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْلِمٍ أَبُو مُسْلِمٍ الْكَجِّيُّ ، بِمَكَّةَ سَنَةَ ثَلاثٍ وَثَمَانِينَ وَمِائَتَيْنِ ، حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ عَوْذِ اللَّهِ الْقُرَشِيُّ ، حَدَّثَنَا عَوْفٌ ، عَنْ أَبِي صِدِّيقٍ النَّاجِيِّ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بَيْتٍ فِيهِ نَفَرٌ مِنْ قُرَيْشٍ ، فَأَخَذَ بِعِضَادَتَيِ الْبَابِ ، ثُمَّ قَالَ : " هَلْ فِي الْبَيْتِ إِلا قُرَشِيٌّ ؟ ، قَالُوا : لا ، إِلا ابْنُ أُخْتٍ لَنَا ، فَقَالَ : ابْنُ أُخْتِ الْقَوْمِ مِنْهُمْ ، ثُمَّ قَالَ : إِنَّ هَذَا الأَمْرَ لا يَزَالُ فِي قُرَيْشٍ مَا إِذَا اسْتُرْحِمُوا رَحِمُوا ، وَإِذَا حَكَمُوا عَدَلُوا ، وَإِذَا أَقْسَمُوا أَقْسَطُوا ، وَمَنْ لَمْ يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْهُمْ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط, ورجاله ثقات .

8987. Ebû Saîd el-Hudrî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Kureyş'ten bir grubun bulunduğu bir evde ayağa kalkarak kapının yan dilmelerini tuttuktan sonra: *"Evde Kureyş'li biri olmayan var mı?"* diye sordu. Oradakiler: "Hayır, sadece bizden birinin kız kardeşinin oğlu var" deyince şöyle buyurdu: *"Kavmin kız kardeşinin oğlu o kavimdendir."* Daha sonra ekledi: *"Bu (hilâfet) işi, merhametli olmaları istendiğinde*

---

[1] Bakara Sur. 2/132.
[2] Âlî İmrân Sur. 3/103.
[3] Âlî İmrân Sur. 3/105.
[4] Beyyine Sur. 98/5.
[5] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/12-3)

merhametli oldukları sürece, hükmettiklerinde adil olukları müddetçe, paylaştırdıklarında adaletli oldukları sürece Kureyş'tedir. Onlardan kim bunları yapmazsa Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti o kişi üzerine olur."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٨٩٨٨ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ ابْنُ الإِمَامِ ، نا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ ، نا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ الْحَنَفِيِّ ، عَنْ بُكَيْرٍ الْجَزَرِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : كُنَّا فِي بَيْتٍ فِيهِ نَفَرٌ مِنَ الأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرِينَ ، فَأَقْبَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَجَعَلَ كُلُّ رَجُلٍ يُوَسِّعُ رَجَاءَ أَنْ يَجْلِسَ إِلَى جَنْبِهِ ، ثُمَّ قَالَ إِلَى الْبَابِ ، فَأَخَذَ بِعِضَادَتَيْهِ ، فَقَالَ : " الأَئِمَّةُ مِنْ قُرَيْشٍ ، وَلِي عَلَيْكُمْ حَقٌّ عَظِيمٌ ، وَلَهُمْ ذَلِكَ مَا فَعَلُوا ثَلاثًا : إِذَا اسْتُرْحِمُوا رَحِمُوا ، وَإِذَا حَكَمُوا عَدَلُوا ، وَإِذَا عَاهَدُوا وَفُّوا ، فَمَنْ لَمْ يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْهُمْ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ " وفي رواية : " وإذا ائتمنوا أدوا "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير, وفيه: عبد الله بن فروخ, وثقه ابن حبان وقال : ربما خالف وفيه كلام, وبقية رجال الكبير ثقات .

8988. Enes b. Mâlik anlatıyor: Ensar ve Muhacirlerden bir grubun bulunduğu bir evdeydik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gelince, herkes kendi yanına oturmasını arzulayarak yer açtı. Sonra kapının yanında durdu. Kapının yan dilmelerine tutarak şöyle buyurdu: *"İmamlar Kureyş'tendir. Benim üzerinizde büyük hakkım var. Bu (hilâfet) işi üç şeyi yaptıkları sürece onlarındır: Merhametli olmaları istendiğinde merhametli oldukları müddetçe, hükmettiklerinde adaletli oldukları sürece, söz verdiklerinde sözlerine vefalı oldukları müddetçe (bu iş onlara aittir.) Onlardan kim bunları yapmazsa Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti o kişi üzerine olur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Ravilerden Abdullah b. Ferrûh'u İbn Hîbbân güvenilir kabul etmiş: "Bazen güvenilir kimselere muhalefet eder. Kendisi hakkında tenkitler yapılmış" açıklamasını yapmıştır. *el-Mu'cemu'l-kebîr*'in diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٨٩٨٩ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ الأَبَّارُ ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ الأَرْكُونِ ، ثنا خُلَيْدُ بْنُ دَعْلَجٍ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَمَانٌ لأَهْلِ الأَرْضِ مِنَ الْغَرَقِ

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (216)
[2] Daha önce geçti: 8978

: الْقَوْسُ ، وَأَمَانٌ لأَهْلِ الأَرْضِ مِنَ الاخْتِلافِ الْمُوَالاةُ لِقُرَيْشٍ : أَهْلِ اللَّهِ ، فَإِذَا خالفَتْها قَبِيلَةٌ مِنَ الْعَرَبِ صَارُوا حِزْبَ إِبْلِيسَ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط إلا أنه قال : " وأمان أمتي من الاختلاف " وفي رواية : وقال : " قريش أهل الله " . ثلاث مرات .وفيه: خليد بن دعلج, وهو ضعيف .

8989. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Yeryüzü ahalisinin suda boğulmasının teminatı, yaydır. Yeryüzündeki kargaşaların teminatı, Allah'ın dostları olan Kureyş'in valileridir. Kureyş'e, Araplardan bir kabile muhalefet ederse, o kabile artık İblis'in taraftarı olmuştur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş ancak birinde: *"Ümmetimin ihtilaflarının teminatı..."* diğerinde ise üç kere *"Allah'ın dostları olan Kureyş'tir"* ibaresi geçmiştir. Ravilerden Huleyd b. Da'lec zayıf biridir.[1]

٨٩٩٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا مَعْمَرُ بْنُ بَكَّارٍ السَّعْدِيُّ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ الْمُطَّلِبِ ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " النَّاسُ تَبَعٌ لِقُرَيْشٍ فِي الْخَيْرِ وَالشَّرِّ " رواه الطبراني في الكبير والأوسط, وإسناده حسن .

8990. Sehl b. Sa'd'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İnsanlar, hayırda ve şerde Kureyş'e tâbidirler."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, hadisin isnâdı hasendir.[2]

٨٩٩١ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ ضَمْضَمِ بْنِ زُرْعَةَ ، عَنْ شُرَيْحِ بْنِ عُبَيْدٍ ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْحَارِثِ ، وَكَثِيرِ بْنِ مُرَّةَ ، وَعَمْرِو بْنِ الأَسْوَدِ ، وَأَبِي أُمَامَةَ ، عن النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ أَخْيَارَ أَئِمَّةِ قُرَيْشٍ ، خِيَارُ أَئِمَّةِ النَّاسِ " رواه الطبراني وإسناده حسن .

8991. Hâris b. el-Hâris, Kesîr b. Murre, Amr b. el-Esved ve Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kureyş'in önderlerinni en hayırlıları, insanların önderlerinin en hayırlılarıdır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, hadisin isnâdı hasendir.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11479), Taberânî, *M. el-Evsat* (747); İbnü'l-Cevzî, İbn Abbâs'ın sözü olması gerektiğini söylemiştir; bak: *Mevdûât* (1/143)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (5841)

٨٩٩٢ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُنَيْدِ بْنِ دَاوُدَ الْمِصِّيصِيُّ أَبُو سَعِيدٍ ، ثنا أَبِي ، ثنا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ طَلْحَةَ ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ ، أَنَّهُ قَالَ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ : حَدَّثَنِي الضَّحَّاكُ بْنُ قَيْسٍ ، وَهُوَ عَدْلٌ عَلَى نَفْسِهِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لا يَزَالُ وَالٍ مِنْ قُرَيْشٍ "

رواه الطبراني, وفيه :سنيد, وهو ثقة, وقد تكلم في روايته عن الحجاج بن سليمان, وهذا منها والله أعلم .

8992. Muâviye b. Ebî Süfyân'dan rivayet edildiğine göre kendisi, minber üzerinde hutbe veriyordu. Dahhâk b. Kays'ın -ki bu kişi adil biridir- bana bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kureyş'ten bir vali (idareci) daima bulunacaktır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Süneyd güvenilir biridir. Haccâc b. Süleymân'dan rivayette bulunduğu için hakkında tenkit yapılmıştır. Bu hadis de ondandır. Allah en doğrusunu bilir.[2]

٨٩٩٣ - وَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَنْطَبٍ قَالَ : خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْجُحْفَةِ فَقَالَ : " أَلَسْتُ أَوْلَى بِكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ؟ قَالُوا : بَلَى يَا رَسُولَ اللهِ . قَالَ : " فَإِنِّي سَائِلُكُمْ عَنِ اثْنَيْنِ : عَنِ الْقُرْآنِ وَعَنْ عِتْرَتِي . أَلاَ وَلاَ تَقَدَّمُوا قُرَيْشاً فَتَضِلُّوا وَلاَ تَخَلَّفُوا عَنْهَا فَتَهْلَكُوا وَلاَ تُعَلِّمُوهَا فَهُمْ أَعْلَمَ مِنْكُمْ . قُوَّةُ رَجُلٍ مِنْ قُرَيْشٍ أَفْضَلُ مِنْ قُوَّةِ رَجُلَيْنِ مِنْ غَيْرِهِمْ . لَوْلاَ أَنْ تَبْطَرَ قُرَيْشٌ لأَخْبَرْتُهَا بِمَا لَهَا عِنْدَ اللهِ تَعَالَى خِيَارُ قُرَيْشٍ خِيَارُ النَّاسِ "

رواه الطبراني, وفيه :من لم أعرفه .

8993. Abdullah b. Hantab anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bize Cuhfe'de hutbe verirken şöyle buyurdu: *"Ben size, kendi canlarınızdan daha yakın (sevgili) değil miyim?"* İnsanlar: "Evet, ya Resûlallah!" deyince şöyle devam etti: *"Hiç şüphesiz ben, sizden iki şey istiyorum. Kur'ân ve Ehl-i Beyt'ime dikkat edin! Kureyş'in önüne geçmeyin, hak yoldan saparsınız. Kureyş'ten geri kalmayın, helak olursunuz. Onlara öğretmeye kalkmayın, (zira) onlar sizden daha bilgilidir. Kureyş'li bir adamın gücü, Kureyş'li olmayan iki adamın gücünden daha fazladır. Kureyş'in şımarıp azması olmasaydı, hiç şüphesiz onların Allah katındaki üstünlüğünü onlara bildirirdim. Kureyş'in en hayırlıları, insanların en hayırlılarıdır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım ravi bulunmaktadır.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7517), İsmâil b. Ayyâş zayıf bir ravidir.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8134)

٨٩٩٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَسْعُودٍ مَنصُورٍ الْمُعَدِّلُ الأَصْبَهَانِيُّ الْمَدِينِيُّ ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ حَبِيب ، حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ ، عَنْ ثَوْبَانَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اسْتَقِيمُوا لِقُرَيْشٍ مَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ ، فَإِذَا لَمْ يَفْعَلُوا فَضَعُوا سُيُوفَكُمْ عَلَى عَوَاتِقِكُمْ فَأَبِيدُوا خَضْرَاءَهُمْ ، فَإِذَا لَمْ تَفْعَلُوا فَكُونُوا حِينَئِذٍ زَارِعِينَ أَشْقِيَاءَ تَأْكُلُوا مِنْ كَدِّ أَيْدِيكُمْ " رواه الطبراني في الصغير والأوسط, ورجال الصغير ثقات . ويأتي حديث النعمان .

8994. Sevbân'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kureyş'liler size karşı dosdoğru olduğu sürece, siz de onlara karşı dosdoğru olun. Bunu yapmadıklarında, kılıçlarınızı omuzlarınıza koyun. Onların alayını helak edin. Bunu yapmazsanız o takdirde bedbaht çiftçiler olun, ellerinizin zahmet çekerek kazandıklarından yersiniz."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. *el-Mu'cemu's-sağîr*'in ravileri güvenilir kimselerdir. Nu'mân'ın hadisi ileride gelecek.[1]

٨٩٩٥ - و عَنِ الأَحْنَفِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ : كُنْتُ اسمع عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يَقُولُ : لاَ يَدْخُلُ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ مِنْ بَابٍ إِلاَّ دَخَلَ مَعَهُ أُنَاسٌ فَلا أَدْرِي مَا تَأْوِيلَ قَوْلِهِ حَتَّى طُعِنَ عُمَرَ فَأَمَرَ صُهَيباً أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ ثَلاَثاً وَأَمَرَ أَنْ يُجْعَلَ لِلنَّاسِ طَعَاماً تِلْكَ الثَّلاثَ الأَيَّامِ حَتَّى يَجْتَمِعُ أَهْلُ الشُّورَى عَلَى رَجُلٍ فَلَمَّا رَجَعُوا مِنَ الجِنَازَةِ جَاؤُوا وَقَدْ وُضِعَتْ المَوَائِدُ فَأَمْسَكَ النَّاسُ لِلحُزْنِ الَّذِي هُمْ فِيهِ فَجَاءَ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَقَالَ : يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَكَلْنَا وَشَرِبْنَا مات أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ فَأَكَلْنَا وَشَرِبْنَا . أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِنْ هَذَا الطَّعَامِ فَمَدَ يَدَهُ وَمَدَّ النَّاسُ أَيْدِيَهُمْ فَأَكَلُوا فَعَرَفْتُ تَأْوِيلَ قَوْلِهِ.

رواه الطبراني, وفيه: علي بن زيد, وحديثه حسن, وبقية رجاله رجال الصحيح .

8995. Ahnef b. Kays der ki: Hz. Ömer b. el-Hattâb'ın şöyle dediğini işittim: "Kureyş'ten bir adam, bir kapıdan girdiğinde mutlaka insanlar da onunla beraber girer." Ömer vuruluncaya kadar onun bu sözünün yorumunu bilmiyordum. Suikaste uğrayınca Suheyb'e, üç gün boyunca insanlara namaz kıldırmasını ve o üç gün boyunca insanlar için yemek hazırlanmasını emretti. Nihayet şûrâ ehli, bir adam üzerine (Hz. Osmân) ittifak edip anlaştılar. Cenazeden dönüp geldiklerinde sofralar kurulmuştu. İnsanlar üzüntülü oldukları için yemekten geri çekildiler. Abbâs b. Abdilmuttalib gelerek: "Ey insanlar! Resûlullah (sallallahu aleyhi

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (201); ileride gelecek olan 9158'e bakın.

vesellem) vefat ettiğinde yedik, içtik. Ebû Bekr vefat ettiğinde yedik, içtik. Ey insanlar! Bu yemekten de yiyiniz" dedi. Abbâs elini yemeğe uzatınca, bütün insanlar da bunun üzerine ellerini uzattılar ve yediler. Böylece Ömer'in sözünün yorumunu öğrenmiş oldum.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ali b. Zeyd'in hadisi hasendir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

٨٩٩٦ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ ضَمْضَمِ بْنِ زُرْعَةَ عَنْ شُرَيْحِ بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ كَثِيرِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ عُتْبَةَ بْنِ عَبْدٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ "الْخِلاَفَةُ فِي قُرَيْشٍ" فذكر الحديث. وقد تقدم في أول كتاب الأحكام.

رواه أحمد والطبراني ورجال أحمد ثقات, وقد تقدم حديث أبي هريرة ورجاله ثقات .

8996. Utbe b. Abd'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hilâfet, Kureyş'tedir."* Hadis, aslında devam etmektedir.

Bu hadisin tamamı, Ahkâm Kitabının başında geçmiştir.

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir. Ebû Hureyre'nin hadisi geride geçmiştir. Hadisin ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابٌ فِي العَدْلِ وَالجَوْرِ)

Adalet ve Zulüm

٨٩٩٧ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ ثَوَابٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ نُمَيْرٍ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مُسْلِمٍ ، عَنِ ابْنِ سَابِطٍ وَهُوَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ سَابِطٍ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَقَصْرًا يُسَمَّى عَدَنَ حَوْلَهُ الْبُرُوجُ وَالْمُرُوجُ ، لَهُ خَمْسَةُ آلافِ بَابٍ ، عِنْدَ كُلِّ بَابٍ خَمْسَةُ آلافِ حِيَرَةٍ ، لا يَدْخُلُهُ أَوْ لا يَسْكُنُهُ إِلا نَبِيٌّ ، أَوْ صِدِّيقٌ ، أَوْ شَهِيدٌ ، أَوْ إِمَامٌ عَادِلٌ " رواه البزار,وفيه:عبد الله بن مسلم بن هرمز,وهو ضعيف .

8997. Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cennette «Aden» isminde bir saray vardır. Etrafında burçlar ve köşkler vardır. Beşbin tane kapısı, her kapının da yanında seçilmiş beş bin kadını vardır. Oraya yalnız peygamber, sıddîk, şehit ya da adaletli devlet başkanı girip yerleşir."*

---

[1] Önceden geçti: 7035

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Müslim b. Hürmüz zayıftır.[1]

٨٩٩٨ – وَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ : نا أَبُو الْيَمَانِ الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ : نا أَبُو الْمَهْدِيِّ سَعِيدُ بْنُ سِنَانٍ ، عَنْ أَبِي الزَّاهِرِيَّةِ ، عَنْ كَثِيرِ بْنِ مُرَّةَ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " السُّلْطَانُ ظِلُّ اللَّهِ فِي الأَرْضِ ، يَأْوِي إِلَيْهِ كُلُّ مَظْلُومٍ مِنْ عِبَادِهِ ، فَإِنْ عَدَلَ كَانَ لَهُ الأَجْرُ ، وَكَانَ , يَعْنِي : عَلَى الرَّعِيَّةِ , الشُّكْرُ ، وَإِنْ جَارَ أَوْ حَافَ أَوْ ظَلَمَ كَانَ عَلَيْهِ الْوِزْرُ ، وَعَلَى الرَّعِيَّةِ الصَّبْرُ ، وَإِذَا جَارَتِ الْوُلاةُ قَحَطَتِ السَّمَاءُ ، وَإِذَا مُنِعَتِ الزَّكَاةُ هَلَكَتِ الْمَوَاشِي ، وَإِذَا ظَهَرَ الزِّنَا ظَهَرَ الْفَقْرُ وَالْمَسْكَنَةُ ، وَإِذَا خَفَرَتِ الذِّمَّةُ أُدِيلَ لِلْكُفَّارِ " أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا

رواه البزار,وفيه:سعيد بن سنان أبو مهدي,وهو متروك .

8998. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Devlet başkanı, Allah'ın yeryüzündeki gölgesidir. Kullarından her zulüm gören ona sığınır. Adaletli davranırsa bu onun için sevap olur. Tebasının (bu durumda) teşekkür etmesi gerekir. Eğer haktan saparsa ya da haksızlık yaparsa ya da zulmederse tebanın sabretmeleri gerekir, bu durumda devlet başkanı üzerine de günah vardır. İdarecilerle muharebe edildiğinde gökyüzünde kıtlık olur (yağmur yağmaz), zekât engellendiği zamanda hayvanlar helak olur. Zina yaygınlaştığında fakirlik ve zillet ortaya çıkar. Verilen ahidler bozulup yerine getirilmediğinde kâfirler, Müslümanlara karşı muzaffer olur."* Yahut buna benzer bir ifade kullandı.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Saîd b. Sinân Ebû Mehdî metruk biridir.[2]

٨٩٩٩ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "لاَ يَلْبَثُ الْجَوْرُ بَعْدِى إِلاَّ قَلِيلاً حَتَّى يَطْلُعَ فَكُلَّمَا طَلَعَ مِنَ الْجَوْرِ شَيْءٌ ذَهَبَ مِنَ الْعَدْلِ مِثْلُهُ حَتَّى يُولَدَ فِى الْجَوْرِ مَنْ لاَ يَعْرِفُ غَيْرَهُ ثُمَّ يَأْتِى اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بِالْعَدْلِ فَكُلَّمَا جَاءَ مِنَ الْعَدْلِ شَيْءٌ ذَهَبَ مِنَ الْجَوْرِ مِثْلُهُ حَتَّى يُولَدَ فِى الْعَدْلِ مَنْ لاَ يَعْرِفُ غَيْرَهُ"

رواه أحمد,وفيه :الد بن طهمان,وثقه أبو حاتم الرازي وابن حبان وقال : يخطئ ويهم ,بقية رجاله ثقات .

---

1 *Müsned-i Bezzâr* (1591)

2 *Müsned-i Bezzâr* (1590), Saîd b. Sinân hadis uydurmakla töhmetlidir.

8999. Ma'kil b. Yesâr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Benden sonra zulüm uzun bir zaman kalmayacak. Zulümden bir şey doğsa, adaletten bir benzerini götürür. Zulüm içerisinde, zulümden başka bir şey bilmeyenler doğar. Sonra yüce Allah adaleti getirir. Adaletten her ne zaman bir şey gelse, zulümden bir benzeri gider. Nihayet adalet içerisinde, adaletten başka bir şey bilmeyenler doğar."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiştir. Ravilerden Hâlid b. Tahmân'ı Ebû Hâtim er-Râzî ve İbn Hibbân güvenilir kabul edip "Hata eder ve yanılır" açıklamasını yapmıştır. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٠٠٠ – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ جَنَّادٍ الْحَلَبِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي الرِّجَالِ ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ يَحْيَى بْنِ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ ، قَالَ لِي ثَابِتٌ الأَعْرَجُ : أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " لا تَزَالُ هَذِهِ الأُمَّةُ بِخَيْرٍ مَا إِذَا قَالَتْ صَدَقَتْ ، وَإِذَا حَكَمَتْ عَدَلَتْ ، وَإِذَا اسْتُرْحِمَتْ رَحِمَتْ " رواه أبو يعلى والطبراني في الأوسط,وفيه:إسحاق بن يحيى بن طلحة,وهو متروك .

9000. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bu ümmet, konuştuğunda doğru söylediği müddetçe, merhametli olması istendiğinde merhametli olduğu sürece, hayır içerisinde olmaya devam edecektir."*

★Hadisi Ebû Yâ'lâ ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İshâk b. Yahyâ b. Talha metruk biridir.[2]

٩٠٠١ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : نا عُثْمَانُ بْنُ طَالُوتَ ، قال : نا مُحَمَّدُ بْنُ بِلالٍ ، قال : نا عِمْرَانُ الْقَطَّانُ ، عَنْ قتادة ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا حَكَمْتُمْ فَاعْدِلُوا ، وَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ مُحْسِنٌ يُحِبُّ الإِحْسَانَ "

رواه الطبراني في الأوسط ,رجاله ثقات .

9001. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hüküm verdiğinizde adaletli olun, (savaşırken bile) öldürdüğünüzde (düşmanınıza) iyilikle muamele edin. Çünkü yüce Allah, Muhsin'dir, muhsinleri (iyilik yapanları) sever."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (5/26-7)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (4040) ve Taberânî, *M. el-Evsat* (799)

٩٠٠٢ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ ، ثنا سَعِيدٌ أَبُو غَيْلانَ الشَّيْبَانِيُّ ، قَالَ : سَمِعْتُ عَفَّانَ بْنَ جُبَيْرٍ الطَّائِيَّ ، عَنْ أَبِي حَرِيزٍ الأَزْدِيِّ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَوْمٌ مِنْ إِمَامٍ عَادِلٍ أَفْضَلُ مِنْ عُبَادَةِ سِتِّينَ سَنَةً ، وَحَدٌّ يُقَامُ فِي الأَرْضِ بِحَقِّهِ أَزْكَى فِيهَا مِنْ مَطَرِ أَرْبَعِينَ عَامًا "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ,فيه:سعد أبو غيلان الشيباني,ولم أعرفه,وبقية رجاله ثقات .

9002. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Adil bir devlet başkanının bir günü, atmış senelik ibadetten daha faziletlidir. Yeryüzünde hakkıyla yerine getirilen bir had (kısas), orada, kırk sene boyunca yağan yağmurdan daha üstündür."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden Sa'd Ebû Ğaylân eş-Şeybânî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٠٠٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ وَحُسَيْنٌ قَالَا حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ أَبِي قَحْذَمٍ قَالَ وُجِدَ فِي زَمَنِ زِيَادٍ أَوِ ابْنِ زِيَادٍ صُرَّةٌ فِيهَا حَبٌّ أَمْثَالُ النُّومِ عَلَيْهِ مَكْتُوبٌ هَذَا نَبَتَ فِي زَمَانٍ كَانَ يُعْمَلُ فِيهِ بِالْعَدْلِ. رواه أحمد,وأبو قحذم:ضعيف .

9003. Ebû Kahzem anlatıyor: Ziyâd veya İbn Ziyâd zamanında içinde sarımsak iriliğinde buğday tanesi olan bir kese vardı. Üzerinde: "Bu, adaletle hükmedilen bir zamanda yetişmiştir" ibaresi yazılıydı.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiştir. Ebû Kahzem zayıftır.[2]

٩٠٠٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا سُرَيْجُ بْنُ يُونُسَ ، قَالَ : نا أَبُو حَفْصٍ الأَبَّارُ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُحَادَةَ ، عَنْ عَطِيَّةَ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِمَامٌ جَائِرٌ " رواه الطبراني,وفيه:عطية,وهو ضعيف .

9004. Ebû Saîd'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet gününde insanlardan en şiddetli azap görecek olanı, zalim devlet başkanıdır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Atiyye zayıftır.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11932), Taberânî, *M. el-Evsat* (4901) ve *es-Silsiletu'd-Daîfe* (1595)
[2] *Müsned-i Ahmed* (7936)
[3] İleride gelecektir: 9200. Taberânî, *M. el-Evsat* (1618), Taberânî, *M.·es-Sağîr* (663) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1088)

٩٠٠٥ - حَدَّثَنَا خَلَفُ بْنُ عَمْرٍو الْعُكْبَرِيُّ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ : نا أَزْهَرُ بْنُ سِنَانٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ وَاسِعٍ ، قَالَ : قُلْتُ لِبِلالِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ : إِنَّ أَبَاكَ حَدَّثَنِي ، عَنْ جَدِّكَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ فِي جَهَنَّمَ وَادِيًا ، فِي الْوَادِي بِئْرٌ يُقَالُ لَهُ : هَبْهَبُ ، حَقٌّ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُسْكِنَ فِيهِ كُلَّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ " رواه الطبراني في الأوسط,وإسناده حسن .

9005. Ebû Mûsâ'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cehennemde bir vadi vardır. O vadide bir kuyu vardır. İsmi «Hebheb'tir.» Her zorba ve inadla hakka karşı çıkanları oraya yerleştirmek Allah üzerine bir haktır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, hadisin isnadı hasendir.[1]

٩٠٠٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : نا ابْنُ لَهِيعَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ زَيْدِ بْنِ الْمُهَاجِرِ بْنِ قُنْفُذٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " أَفْضَلُ عِبَادِ اللَّهِ مَنْزِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ : إِمَامٌ عَدْلٌ رَفِيقٌ ، وَشَرُّ عِبَادِ اللَّهِ مَنْزِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ : إِمَامٌ جَائِرٌ ، خَرِقٌ " رواه الطبراني في الأوسط,وفيه:ابن لهيعة,وحديثه حسن,وفيه ضعف .

9006. Hz. Ömer b. el-Hattâb'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet gününde Allah katındaki derecesi bakımından insanların en faziletlisi, adaletli ve merhametli devlet başkanıdır. Kıyamet gününde Allah katındaki derecesi bakımından insanların en kötüsü, zalim ve kötülüğü adet edinmiş devlet başkanıdır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravilerden İbn Lehî'a'nın hadisi hasen olup, kendisinde zayıflık bulunmaktadır.[2]

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (7249) ve *es-Silsiletu'd-Daîfe* (1181), Ezher adlı ravi zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (350), müellifin hocası İbn Rişdîn, hadis uydurmakla töhmetlidir.

(بَابُ الاسْتِخْلَافِ وَوَصِيَّةِ الْمُتَوَلِّي)

Halife Bırakma ve Yerine Birini Vasiyet Etme

٩٠٠٧ – حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ ، حَدَّثَنَا جَرِيرٌ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ ، عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَبُعٍ ، قَالَ : خَطَبَنَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ، فَقَالَ : " وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسَمَةَ لَتُخْضَبَنَّ هَذِهِ مِنْ هَذِهِ ، يَعْنِي لِحْيَتَهُ مِنْ دَمِ رَأْسِهِ " ، قَالَ : فَقَالَ رَجُلٌ : وَاللَّهِ لا يَقُولُ ذَاكَ أَحَدٌ إِلا أَبَرْنَا عِتْرَتَهُ ، فَقَالَ : " أَذْكُرُ اللَّهَ ، أَوْ أَنْشُدُ اللَّهَ ، أَنْ تُقْتَلَ بِي إِلا قَاتِلِي " ، فَقَالَ رَجُلٌ : أَلا تَسْتَخْلِفُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ؟ ، قَالَ : " لا ، وَلَكِنْ أَتْرُكُكُمْ إِلَى مَا تَرَكَكُمْ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " رواه أبو يعلى، ورجاله ثقات .

9007. Abdullah b. Sebu' anlatıyor: Hz. Ali b. Ebî Tâlib bize verdiği hutbede: "Tohumu yarıp çıkaran ve insanı yaratana and olsun ki, şu sakalım, şu başımın kanıyla boyanacak" dedi. Bir adam da: "Vallahi bu sözü söyleyen (bu işi yapan) kimsenin neslini helak ederiz" dedi. Ali devamla: "Sizden Allah adına şunu istiyorum: Benimle beraber sadece katilim öldürülsün" dedi. Bir adam da: "Halife bırakmayacak mısın?" diye sorunca: "Hayır ama Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) size bıraktığını ben de bırakıyorum" karşılığını verdi.

★Hadisi Ebû Yâ'lâ rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٠٠٨ – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ أَبِي الطَّاهِرِ بْنِ السَّرْحِ الْمِصْرِيُّ ، ثنا يُوسُفُ بْنُ عَدِيٍّ الْكُوفِيُّ ، ثنا أَبُو الأَحْوَصِ ، عَنِ الأَغَرِّ أَبِي مَالِكٍ ، قَالَ : لَمَّا أَرَادَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، أَنْ يَسْتَخْلِفَ عُمَرَ بَعَثَ إِلَيْهِ ، فَدَعَاهُ ، فَأَتَاهُ ، فَقَالَ : " إِنِّي أَدْعُوكَ إِلَى أَمْرٍ مُتْعِبٍ لِمَنْ وَلِيَهُ ، فَاتَّقِ اللَّهَ يَا عُمَرُ بِطَاعَتِهِ ، وَأَطِعْهُ بِتَقْوَاهُ ، فَإِنَّ الْمُتَّقِيَ آمِنٌ مَحْفُوظٌ ، ثُمَّ إِنَّ الأَمْرَ مَعْرُوضٌ لا يَسْتَوْجِبُهُ ، إِلا مَنْ عَمِلَ بِهِ فَمَنْ أَمَرَ بِالْحَقِّ وَعَمِلَ بِالْبَاطِلِ ، وَأَمَرَ بِالْمَعْرُوفِ ، وَعَمِلَ بِالْمُنْكَرِ يُوشِكُ أَنْ تَنْقَطِعَ أُمْنِيَّتُهُ ، وَأَنْ يَحْبَطَ عَمَلُهُ ، فَإِنْ أَنْتَ وُلِّيتَ عَلَيْهِمْ أَمْرَهُمْ ، فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَجِفَّ يَدُكَ مِنْ دِمَائِهِمْ وَأَنْ تَضْمُرَ بَطْنُكَ مِنْ أَمْوَالِهِمْ ، وَأَنْ يَجِفَّ لِسَانُكَ عَنْ أَعْرَاضِهِمْ ، فَافْعَلْ ، وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ " رواه الطبراني , والأغر لم يدرك أبا بكر, وبقية رجاله ثقات .

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (341)

9008. Ağar Ebû Mâlik anlatıyor: Hz. Ebû Bekr, Hz. Ömer'i halife olarak bırakmak isteyince ona bir adam gönderip yanına çağırdı. Ömer, Ebû Bekr'in yanına gelince, Ebû Bekr ona: "Ben seni, üzerine alana zahmet verecek olan, bir işe (halifeliğe) çağırıyorum. Allah'a itaat ederek O'ndan sakın, ey Ömer! Allah'tan sakınarak O'na itaat et! Çünkü O'ndan sakınan güvendedir ve korunur. Sonra bu iş, arzolunmuştur. Bunu ancak mucibince amel eden kişi hak eder. Hakkı emredip batılla amel eden, iyiliği emredip kötülükle amel eden kişinin temennisinin kesilmesi, bu sebeple amelinin boşa gitmesi yakındır. Eğer sen, onların işinin başına getirilirsen bu durumda, onların kanlarından ellerini kuru tutmaya, mideni onların mallarından gizli tutmaya, dinini onların namuslarından kuru tutmaya güç getirebilirsen bunları yap. Kuvvet ancak Allah'ın muvaffak kılmasıyladır" dedi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Ağar, Ebû Bekr'e yetişmemiştir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٠٠٩ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُذُعِيُّ ، ثنا أَبُو الْخَطَّابِ زِيَادُ بْنُ يَحْيَى ، ثنا الْهَيْثَمُ بْنُ الرَّبِيعِ ، ثنا سِرَارُ بْنُ مُجَشِّرٍ أَبُو عُبَيْدَةَ الْعَنَزِيُّ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ ، قَالَ : لَمَّا بَايَعَ مُعَاوِيَةُ لِيَزِيدَ حَجَّ ، فَمَرَّ بِالْمَدِينَةِ فَخَطَبَ النَّاسَ ، فَقَالَ : إِنَّا قَدْ بَايَعْنَا يَزِيدَ فَبَايِعُوا ، فَقَامَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا ، فَقَالَ أَنَا وَاللَّهِ أَحَقُّ بِهَا مِنْهُ ، فَإِنَّ أَبِي خَيْرٌ مِنْ أَبِيهِ ، وَجَدِّي خَيْرٌ مِنْ جَدِّهِ ، وَإِنَّ أُمِّي خَيْرٌ مِنْ أُمِّهِ ، وَأَنَا خَيْرٌ مِنْهُ ، فَقَالَ مُعَاوِيَةُ : " أَمَّا مَا ذَكَرْتَ أَنَّ جَدَّكَ خَيْرٌ مِنْ جَدِّهِ فَصَدَقْتَ ، رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرٌ مِنْ أَبِي سُفْيَانَ بْنِ حَرْبٍ ، وَأَمَّا مَا ذَكَرْتَ أَنَّ أُمَّكَ خَيْرٌ مِنْ أُمِّهِ فَصَدَقْتَ ، فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرٌ مِنْ بِنْتِ مِجْدَلٍ ، وَأَمَّا مَا ذَكَرْتَ أَنَّ أَبَاكَ خَيْرٌ مِنْ أَبِيهِ فَقَدْ قَارَعَ أَبُوهُ أَبَاكَ فَقَضَى اللَّهُ لأَبِيهِ عَلَى أَبِيكَ ، وَأَمَّا مَا ذَكَرْتَ أَنَّكَ خَيْرٌ مِنْهُ فَلَهُوَ أَرَبُ مِنْكَ وَأَعْقَلُ ، مَا يَسُرُّنِي بِهِ مِثْلُكَ أَلْفٌ" رواه الطبراني, وفيه: الهيثم بن الربيع ,قال أبو حاتم : شيخ ليس بالمعروف, وبقية رجاله ثقات.

9009. Muhammed b. Sîrîn anlatıyor: Muâviye, Yezîd'i lider kabul ettiğini açıklayınca hac vazifesini ifa etti. Medine'ye uğradı. İnsanlara verdiği hutbede: "Biz Yezîd'e biat ettik. Siz de biat edin" dedi. Bunun üzerine Hz. Hüseyn b. Ali ayağa kalkarak: "Vallahi biz buna ondan daha layıkız. Çünkü babam, onun babasından (Muâviye) daha hayırlıdır. Benim dedem, onun dedesinden daha hayırlıdır. Ben ondan

[1] Daha önce geçti: 7125; Taberânî, *M. el-Kebîr* (37)

daha hayırlıyım" dedi. Muâviye, Hüseyn'e şu karşılığı verdi: "Bahsettiğin dedenin onun dedesinden hayırlı olması meselesine gelince, o konuda doğru söyledin. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Süfyân b. Harb'dan daha hayırlıdır. Bahsettiğin, annenin onun annesinden hayırlı olması meselesine gelince, o konuda doğru söyledin. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem), kızı Fâtıma, Micdel'in kızından daha hayırlıdır. Bahsettiğin babanın, onun babasından daha hayırlı olması meselesine gelince, Allah onun babasının lehine, senin babanın aleyhine hüküm verdi. Bahsettiğin, kendinin ondan hayırlı olmasına gelince, hiç şüphesiz o, senden daha akıllıdır. Onun yerine, senin gibi bin tanesi beni sevindirmez."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Heysem b. er-Rebî' hakkında Ebû Hâtim "Bilinen bir hadis şeyhi değildir" demektedir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ النَّهْيِ عَنْ مُبَايَعَةِ خَلِيفَتَيْنِ)

İki Halifeye Biat Etmenin Yasaklanması

٩٠١٠ – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : "إِذَا بُويِعَ لِخَلِيفَتَيْنِ فَاقْتُلُوا الأَخِرَ مِنْهُمَا " رواه البزار, وفيه :أبو هلال, وهو ثقة والطبراني في الأوسط .

9010. Ebû Hureyre'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İki halifeye biat edildiğinde sonradan biat edileni öldürün."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Hilâl güvenilir biridir. Taberânî de *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.[2]

٩٠١١ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ صَدَقَةَ الْبَغْدَادِيُّ ، ثنا الْهَيْثَمُ بْنُ مَرْوَانَ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا زَيْدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ عُبَيْدٍ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ بِشْرٍ ، عَنْ أَبِي بِشْرٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ ، قَالَ لِمُعَاوِيَةَ فِي الْكَلامِ الَّذِي جَرَى بَيْنَهُمَا فِي بَيْعَةِ يَزِيدَ : وَأَنْتَ يَا مُعَاوِيَةُ أَخْبَرْتَنِي , أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِذَا كَانَ فِي الأَرْضِ خَلِيفَتَانِ ، فَاقْتُلُوا أَحَدَهُمَا "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط, ورجاله ثقات .

9011. Saîd b. Cübeyr'den rivayet edildiğine göre Abdullah b. ez-Zübeyr, Yezîd'e biat edilmesi hususunda Muâviye'ye: "Sen, ey

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/356)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1595)

Muaviye! Bana, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildirmiştin: «*Yeryüzünde iki halife olduğunda onlardan birini öldürün.*»"

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ كَيْفَ يُدْعَى الإِمَام)

Devlet Başkanı Nasıl Çağırılır?

٩٠١٢ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا نَافِعٌ يَعْنِي ابْنَ عُمَرَ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ قِيلَ لأَبِي بَكْرٍ يَا خَلِيفَةَ اللّهِ. فَقَالَ أَنَا خَلِيفَةُ رَسُولِ اللّهِ صَلَّى اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا رَاضٍ بِهِ وَأَنَا رَاضٍ بِهِ وَأَنَا رَاضٍ . رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح إلا أن ابن أبي مليكة لم يدرك أبا بكر .

9012. İbn Ebî Müleyke anlatıyor: Hz. Ebû Bekr'e: "Ey Allah'ın halifesi!" denilince, "Ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) halifesiyim. Ben buna razıyım, ben buna razıyım, ben buna razıyım" karşılığını verdi.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak İbn Ebî Müleyke, Ebû Bekr'e yetişmemiştir.[2]

٩٠١٣ – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، أنا عَبْدُ الرَّزَّاقِ ، أنا مَعْمَرٌ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، قَالَ : سَلَّمَ عُثْمَانُ بْنُ حُنَيْفٍ عَلَى مُعَاوِيَةَ رَحِمَهُ اللّهُ ، فَقَالَ : السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الأَمِيرُ وَعِنْدَهُ رَهْطٌ مِنْ أَهْلِ الشَّامِ ، فَقَالُوا : مَنْ هَذَا الْمُنَافِقُ الَّذِي قَصَّرَ فِي تَحِيَّةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ؟ فَقَالَ عُثْمَانُ لِمُعَاوِيَةَ : " إِنَّ هَؤُلاءِ قَدْ عَابُوا عَلَيَّ شَيْئًا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ ، أَمَا إِنِي قَدْ حَيَّيْتُ بِهَا أَبَا بَكْرٍ ، وَعُمَرَ ، وَعُثْمَانَ رَحِمَهُمُ اللّهُ " ، فَقَالَ مُعَاوِيَةُ : إِنِّي لإِخَالُهُ قَدْ كَانَ بَعْضُ الَّذِي يَقُولُ ، وَلَكِنَّ أَهْلَ الشَّامِ حِينَ وَقَعَتِ الْفِتْنَةُ ، قَالُوا : وَاللّهِ لَنَعْرِفَنَّ دِينَنَا وَلا نُقَصِّرُ تَحِيَّةَ خَلِيفَتِنَا ، وَإِنِّي لإِخَالُكُمْ يَا أَهْلَ الْمَدِينَةِ ، تَقُولُونَ لِعَامِلِ الصَّدَقَةِ : أَمِيرٌ.

رواه الطبراني , والزهري لم يدرك معاوية ولكن رجاله رجال الصحيح.

قلت : وفي مناقب عمر : أول من سمي أمير المؤمنين .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/314)

[2] *Müsned-i Ahmed* (59)

9013. Zührî anlatıyor: Osmân b. Huneyf, Muâviye'ye selam verdi. Muâviye'nin yanında Şâm halkından insanlar bulunuyordu. Muâviye'yi selamlamak üzere: "es-Selamu aleyke ey emir!" deyince, orada bulunanlar: "Emiru'l-Müminin'in künyesini kısaltan şu münafık ta kimdir?" dediler. Bunun üzerine Osmân, Muâviye'ye: "Bunlar senin çok iyi bildiğin meseleden sebep beni ayıpladılar. Halbuki bu ibareyle Ebû Bekr'i, Ömer'i ve Osmân'ı selamlamıştım" karşılığını verdi. Muâviye ise, Osmân'a şu karşılığı verdi: "Ben, dediği şeylerin bazısının olduğunu düşünüyorum. Ancak Şâm halkı fitneye maruz kaldıklarında: «Vallahi biz hiç şüphesiz dinimizi biliyoruz. Halifemizin selamlanmasında kısaltma yapmayız» derler. Ey Medine ahalisi! Ben, sizin zekât toplama memuruna «emir» dediğinizi düşünüyorum."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Zührî, Muâviye'ye yetişmemiştir. Ancak hadisin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

Ben derim ki: Ömer'in Menkıbeleri bölümünde "Ömer, Emiru'l-mümînin diye isimlendirilen ilk halifedir" rivayeti mevcuttur.[1]

(بَابُ كَرَاهَةِ الْوِلَايَةِ وَلِمَنْ تُسْتَحَبُّ)

İdareci Olmanın Keraheti ve Kim İçin Müstehap Olduğu

٩٠١٤ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا حُيَىُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِى عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِىِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ جَاءَ حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اجْعَلْنِى عَلَى شَىْءٍ أَعِيشُ بِهِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " يَا حَمْزَةُ نَفْسٌ تُحْيِيهَا أَحَبُّ إِلَيْكَ أَمْ نَفْسٌ تُمِيتُهَا . قَالَ بَلْ نَفْسٌ أُحْيِيهَا. قَالَ عَلَيْكَ بِنَفْسِكَ "

رواه أحمد, وفيه :ابن لهيعة, وحديثه حسن, وفيه ضعف ,وبقية رجاله ثقات .

9014. Abdullah b. Amr anlatıyor: Hamza b. Abdilmuttalib, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Ya Resûlallah! Beni sayesinde geçinebileceğim bir işe görevli kıl!" deyince şöyle buyurdu: *"Ey Hamza! İhya ettiğin bir can mı sana daha sevimlidir, yoksa öldürdüğün bir can mı?"* Hamza: "Bilakîs ihya ettiğim bir can" karşılığını verince, şöyle buyurdu: *"Sen kendine bak (kendinle ilgilen)."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiştir. Ravilerden İbn Lehî'a'nın hadisi hasen olup zayıftır. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8309)

٩٠١٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ سَوَادَةَ عَنْ زِيَادِ بْنِ نُعَيْمٍ عَنْ حِبَّانَ بْنِ بُحٍّ الصُّدَائِيِّ صَاحِبِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ إِنَّ قَوْمِي كَفَرُوا فَأُخْبِرْتُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَهَّزَ إِلَيْهِمْ جَيْشاً فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ إِنَّ قَوْمِي عَلَى الإِسْلاَمِ. فَقَالَ " أَكَذَلِكَ . فَقُلْتُ نَعَمْ. قَالَ فَاتَّبَعْتُهُ لَيْلَتِي إِلَى الصَّبَاحِ فَأَذَّنْتُ بِالصَّلاَةِ لَمَّا أَصْبَحْتُ وَأَعْطَانِي إِنَاءً تَوَضَّأْتُ مِنْهُ فَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصَابِعَهُ فِي الإِنَاءِ فَانْفَجَرَ عُيُوناً فَقَالَ مَنْ أَرَادَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَوَضَّأَ فَلْيَتَوَضَّأْ . فَتَوَضَّأْتُ وَصَلَّيْتُ وَأَمَّرَنِي عَلَيْهِمْ وَأَعْطَانِي صَدَقَتَهُمْ فَقَامَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ فُلاَنٌ ظَلَمَنِي. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاَ خَيْرَ فِي الإِمْرَةِ لِمُسْلِمٍ . ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ يَسْأَلُ صَدَقَةً فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الصَّدَقَةَ صُدَاعٌ فِي الرَّأْسِ وَحَرِيقٌ فِي الْبَطْنِ أَوْ دَاءٌ . فَأَعْطَيْتُهُ صَحِيفَتِي أَوْ صَحِيفَةَ إِمْرَتِي وَصَدَقَتِي فَقَالَ مَا شَأْنُكَ . فَقُلْتُ كَيْفَ أَقْبَلُهَا وَقَدْ سَمِعْتُ مِنْكَ مَا سَمِعْتُ فَقَالَ هُوَ مَا سَمِعْتَ "

رواه أحمد والطبراني, وفيه: ابن لهيعة, وحديثه حسن, وفيه ضعف, وبقية رجال أحمد ثقات .

9015. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sahâbisi, Hıbbân b. Buh es-Sudâî anlatıyor: Kavmim kâfir olmuştu. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem), onlar için bir ordu hazırladığı haberi bana ulaşınca, onun yanına gidip: "Kavmim İslâm üzeredir" dedim. *"Gerçekten öyle mi?"* diye sorunca, "Evet" cevabını verdim. Geceden sabaha kadar onunla (aynı evde) beraber kaldım. Sabah olunca namaz vaktinin girdiğini ona bildirdim. Bana içerden abdest alacağım bir kap verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), parmaklarını kaba sokmaya başlayınca parmaklarından pınarlar fışkırdı. *"Kim abdest almak istiyorsa abdest alsın."* buyurunca, abdest alıp namaz kıldım. Beni kavmime emir tayin etti. Onların zekâtlarını bana verdi. Bir adam, Peygamber Efendimiz'e (sallallahu aleyhi vesellem) yönelip, ayağa kalkarak: "Falan kişi bana haksızlık yaptı" deyince, şöyle buyurdu: *"Bir müslüman için emirlikte hayır yoktur."* Sonra başka bir adam gelip kendisinden sadaka istedi. Bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Sadaka başta ağrıdır, midede ateş ya da hastalıktır."* Ben de sahifemi ya da emirlik sahifemi ve sadakamı Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geri verdim. Bunun üzerine Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Söyle bakalım, ne oldu?"* diye buyurunca, "Emirliği nasıl kabul edeyim ki? Senden, senin de işittiğin şeyi işittiğim halde nasıl kabul edeyim!?"

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (6639)

karşılığını verdim. Sonra şöyle buyurdu: *"Bu, işittiğin gibidir (ve doğrudur)."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden İbn Lehî'a'nın hadisi hasen olup, kendisinde zayıflık bulunmaktadır. Ahmed'in diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٠١٦ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُوسَى السُّدِّيُّ ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ سَعْدٍ النَّصْرِيُّ ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " وَيْلٌ لِلأُمَرَاءِ ! وَيْلٌ لِلْعُرَفَاءِ ! وَيْلٌ لِلأُمَنَاءِ ! لَيَأْتِيَنَّ عَلَى أَحَدِهِمْ يَوْمٌ وَدَّ أَنَّهُ مُعَلَّقٌ بِالنَّجْمِ وَأَنَّهُ لَمْ يَلِ عَمَلا "

رواه أبو يعلى والطبراني في الأوسط, وفيه: عمر بن سعد النصري, وهو ضعيف, وليث بن أبي سليم مدلس .

9016. Hz. Âişe diyor ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Emirlerin vay haline, vezirlerin vay haline, emin olanların vay haline. Üzerlerine öyle bir gün gelecek ki, yıldıza asılı olmayı ve hiçbir iş üstlenmemiş olmayı arzulayacaklar."*

★Hadisi Ebû Yâ'lâ ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ömer b. Sa'd en-Nasrî zayıftır. Leys b. Ebî Süleym tedlis yapan biridir.[2]

٩٠١٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَزْهَرُ بْنُ الْقَاسِمِ الرَّاسِبِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ عَبَّادِ بْنِ أَبِي عَلِيٍّ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ " وَيْلٌ لِلأُمَرَاءِ وَيْلٌ لِلْعُرَفَاءِ وَيْلٌ لِلأُمَنَاءِ لَيَتَمَنَّيَنَّ أَقْوَامٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنَّ ذَوَائِبَهُمْ كَانَتْ مُعَلَّقَةً بِالثُّرَيَّا يَتَذَبْذَبُونَ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ وَلَمْ يَكُونُوا عَمِلُوا عَلَى شَيْءٍ"

رواه أحمد, ورجاله ثقات في طريقين من أربعة ورواه أبو يعلى والبزار.

9017. Ebû Hureyre'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Emirlerin vay haline, yetkili kimselerin (vezirlerin) vay haline, emin olanların vay haline. Bir takım kavimler, kıyamet gününde kaküllerinin Süreyyâ yıldızına asılı olup, yeryüzü ve gökyüzü arasında sallanmayı ve hiç birşey üzerine işlem yapılmamış olmayı (sorumlu olmamayı) temenni edecekler."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri dört yolun ikisinde güvenilir kimselerdir. Hadisi aynı zamanda Ebû Yâ'lâ ve Bezzâr da rivayet etmiştir.[3]

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (4/169) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (3575)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (4745)

[3] *Müsned-i Ahmed* (2/352), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6217) ve *Müsned-i Bezzâr* (1643)

٩٠١٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَلِىُّ بْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ قَالَ وَأَخْبَرَنِى يَزِيدُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ ذِى عَصْوَانَ الْعَنْسِىُّ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ اللَّخْمِىِّ عَنْ رَافِعٍ الطَّائِىِّ رَفِيقِ أَبِى بَكْرٍ فِى غَزْوَةِ السَّلاَسِلِ قَالَ وَسَأَلْتُهُ عَمَّا قِيلَ مِنْ بَيْعَتِهِمْ فَقَالَ وَهُوَ يُحَدِّثُهُ عَمَّا تَكَلَّمَتْ بِهِ الأَنْصَارُ وَمَا كَلَّمَهُمْ بِهِ وَمَا كَلَّمَ بِهِ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ الأَنْصَارَ وَمَا ذَكَّرَهُمْ بِهِ مِنْ إِمَامَتِى إِيَّاهُمْ بِأَمْرِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِى مَرَضِهِ فَبَايَعُونِى لِذَلِكَ وَقَبِلْتُهَا مِنْهُمْ وَتَخَوَّفْتُ أَنْ تَكُونَ فِتْنَةٌ تَكُونُ بَعْدَهَا رِدَّةٌ. رواه أحمد عن شيخه علي بن عياش, و لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

9018. Selâsil gazvesinde Hz. Ebû Bekr'in yoldaşı olan Râfi' et-Tâî anlatıyor: Ona, insanların kendisine biat etmeleri hakkında söylenenleri sordum. Ebû Bekr, bana Ensar'ın kendisiyle konuşmuş olduğu şeyleri, kendisinin onlarla konuşmasını, Ömer b. el-Hattâb'ın Ensar'la konuşmasını, onlara Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hastalandığı zamandaki emriyle, kendisinin onlara halife olacağını hatırlatmasını anlattıktan sonra: "Bu anlatılan şeyler sebebiyle bana biat ettiler. Ben de onlardan bunu kabul ettim. Ama sonrasında dinden dönmelerin gerçekleşeceği bir fitnenin olmasından da epey korktum" dedi.

★Hadisi İmam Ahmed hocası Ali b. Ayyâş'tan rivayet etmiştir. Bu zatı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٠١٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ أَنْبَأَنَا أَبُو سِنَانٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ مَوْهَبٍ أَنَّ عُثْمَانَ قَالَ لاِبْنِ عُمَرَ اقْضِ بَيْنَ النَّاسِ. فَقَالَ لاَ أَقْضِى بَيْنَ اثْنَيْنِ وَلاَ أَؤُمُّ رَجُلَيْنِ أَمَا سَمِعْتَ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مَنْ عَاذَ بِاللهِ فَقَدْ عَاذَ بِمُعَاذٍ ". قَالَ عُثْمَانُ بَلَى. قَالَ فَإِنِّى أَعُوذُ بِاللهِ أَنْ تَسْتَعْمِلَنِى. فَأَعْفَاهُ وَقَالَ لاَ تُخْبِرْ بِهَذَا أَحَدًا.

رواه أحمد, ويزيد لم أعرفه, وبقية رجاله رجال الصحيح .

9019. Yezîd b. Mevheb anlatıyor: Hz. Osmân, İbn Ömer'e: "İnsanlar arasında hüküm ver" deyince, şu karşılığı verdi: İki kişi arasında hüküm vermem. İki adama liderlik yapmam. Sen, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işitmedin mi? *"Allah'a sığınan büyük bir sığınağa sığınmıştır."* Osmân: "Evet, işittim" deyince, "Beni bir işin başına geçirmenden Allah'a sığınırım" karşılığını verdi. Bunun üzerine Osmân, onu muaf tutup, "Bundan kimseye söz etme" dedi.

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (42), isnâdı sahihtir.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Yezîd'i tanımıyorum. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٠٢٠ - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ الرَّقِّيُّ ، ثنا أَبُو حُذَيْفَةَ ، ثنا زُهَيْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ شَرِيكِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي نَمِرٍ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ، أَنَّهُ قَالَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : بِئْسَ الشَّيْءُ الإِمَارَةُ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " نِعْمَ الشَّيْءُ الإِمَارَةُ لِمَنْ أَخَذَهَا بِحَقِّهَا وَحِلِّهَا ، وَبِئْسَ الشَّيْءُ الإِمَارَةُ لِمَنْ أَخَذَهَا بِغَيْرِ حَقِّهَا فَتَكُونُ عَلَيْهِ حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ "

رواه الطبراني، عن شيخه حفص بن عمر بن الصباح الرقي، وثقه ابن حبان، وبقية رجاله رجال الصحيح .

9020. Zeyd b. Sâbit'ten rivayet edildiğine göre kendisi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken: "Emirlik ne kötü şeydir" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Helaliyle ve hakkıyla yerine getiren için emirlik ne güzel şeydir. Emirliği hakkıyla yerine getirmeyen için emirlik ne kötü şeydir. Emirlik bu kişi için kıyamet gününde pişmanlık olacaktır."*

★Hadisi Taberânî, hocası Hafs b. Ömer b. es-Sabbâh er-Rakkî'den rivayet etmiştir. İbn Hibbân bu zatı güvenilir kabul etmiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٩٠٢١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْخَلالُ الْمَكِّيُّ ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ حُمَيْدٍ ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، مَوْلَى مُزَيْنَةَ ، عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ صَالِحٍ ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ عَنْبَسَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ ، قَالَ : قَالَ شَدَّادُ بْنُ أَوْسٍ ، وَهُوَ ابْنُ أَخِي حَسَّانَ بْنِ ثَابِتٍ الأَنْصَارِيِّ ، وَهُوَ افْتَتَحَ إِيلِيَا لِمُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ ، وَهُوَ يُرَاجِعُ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ، فَذَكَرَ الإِمَارَةَ ، فَقَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ الإِمَارَةَ ، فَقَالَ : " أَوَّلُ الإِمَارَةِ مَلامَةٌ ، وَثَانِيهَا نَدَامَةٌ ، وَثَالِثُهَا عَذَابٌ مِنَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، إِلا مَنْ رَحِمَ وَعَدَلَ ، وَقَالَ : هَكَذَا وَهَكَذَا بِيَدِهِ بِالْمَالِ " ، ثُمَّ سَكَتَ مَا شَاءَ اللَّهُ ، ثُمَّ قَالَ : " كَيْفَ بِالْعَدْلِ مَعَ ذَوِي الْقُرْبَى ؟ "

رواه الطبراني، وفيه :إسحاق بن إبراهيم المزني، وهو ضعيف .

9021. -Hassân b. Sâbit el-Ensârî'nin kardeşinin oğlu olup, aynı zamanda Muâviye b. Ebî Süfyân zamanında İliyâ'yı fetheden- Şeddâd b. Evs'ten rivayet edildiğine göre kendisi, valilik mevzusunda Muâviye'yle istişare yapıyordu. Şöyle dedi: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem)

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (475), Ebû Sinân hadiste gevşektir

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4831)

emirlikten bahsederken şöyle buyurduğunu işittim: *"Emirliğin birincisi kınanma, ikincisi pişmanlık, üçüncüsü kıyamet gününde Allah'ın azabıdır. Ancak merhametli olan, adaletle muamele eden ve malı «şöyle ve şöyle» diyerek eliyle işaret edip (adaletle malı taksim eden) müstesna."* Bu sözden sonra Allah'ın dilediği kadar sükût etti. Sonra şöyle buyurdu: *"(Yanında) akrabaları varken (iltimas geçmeyip) nasıl adaletle hükmetsin ki?"*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İshâk b. İbrâhîm el- Müzenî zayıftır.[1]

٩٠٢٢ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنْصُورٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا صَدَقَةُ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ وَاقِدٍ ، عَنْ بُسْرِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ الأَصَمِّ ، عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنْ شِئْتُمْ أَنْبَأْتُكُمْ عَنِ الإِمَارَةِ وَمَا هِيَ ؟ ، فَقُمْتُ فَنَادَيْتُ بِأَعْلَى صَوْتِي ثَلاثَ مَرَّاتٍ : وَمَا هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ ، قَالَ : أَوَّلُهَا مَلامَةٌ ، وَثَانِيهَا نَدَامَةٌ ، وَثَالِثُهَا عَذَابٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلا مَنْ عَدَلَ وَكَيْفَ يَعْدِلُ مَعَ أَقْرِبِيهِ ؟ "

رواه البزار والطبراني في الكبير والأوسط باختصار, ورجال الكبير رجال الصحيح .

9022. Avf b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Dilerseniz emirliğin (yöneticiliğin)nasıl bir şey olduğunu size haber vereyim?"* Bunun üzerine ben kalkarak en yüksek sesimle üç kere: "Emirlik nedir? Ya Resûlallah!" diye seslenince: *"Birincisi kınama, ikincisi pişmanlık, üçüncüsü ise kıyamet gününde azaptır. Ancak adaletle hükmeden müstesna. Akrabaları varken (onları kayırmak suretiyle) nasıl adaletli davransın ki?"* buyurdu.

★Hadisi Bezzâr ve kısa metinle *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. *el-Mu'cemu'l-kebîr*'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٩٠٢٣ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ : نَا شَرِيكٌ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عِيسَى ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ شَرِيكٌ لا أَدْرِي رَفَعَهُ ، أَمْ لا ، قَالَ : " الإِمَارَةُ أَوَّلُهَا نَدَامَةٌ ، وَأَوْسَطُهَا غَرَامَةٌ ، وَآخِرُهَا عَذَابٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "

رواه الطبراني في الأوسط, ورجاله ثقات .

9023. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Emirlik (yöneticilik), evveli pişmanlık, ortası*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7186)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1597), Taberânî, *M. el-Kebîr* (1214; 18/71-2), Taberânî, *M. el-Evsat* (6891) ve *es-Silsiletu's-Sahîha* (1562)

ziyan, sonuise kıyamet gününde azaptır." -Ravi Şerîk der ki: "Bu hadisin Ebû Hureyre'nin mi, yoksa Resûlullah'ın sözü mü olduğundan tam emin değilim."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.

٩٠٢٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، ثنا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، ثنا سَوَّارٌ أَبُو حَمْزَةَ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَعْمَلَ الْمِقْدَادَ بْنَ الأَسْوَدِ عَلَى جَرِيدَةِ خَيْلٍ ، فَلَمَّا قَدِمَ عَلَيْهِ قَالَ : " كَيْفَ رَأَيْتَ ؟ " قَالَ : رَأَيْتُهُمْ يَرْفَعُونَ وَيَضَعُونَ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنِّي لَيْسَ ذَلِكَ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " هُوَ ذَاكَ " فَقَالَ الْمِقْدَادُ : وَالَّذِي بَعَثَكُمْ بِالْحَقِّ لَا أَعْمَلُ عَلَى عَمَلٍ أَبَدًا فَكَانُوا يَقُولُونَ لَهُ : تَقَدَّمْ فَصَلِّ بِنَا فَيَأْبَى .

رواه البزار, وفيه: سوار بن داود أبو حمزة, وثقه أحمد وابن حبان وابن معين, وفيه ضعف, وبقية رجاله رجال الصحيح .

9024. Enes'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Mikdâd b. el-Esved'i, piyadesi olmayan süvari birliğine komutan olarak atadı. Hz. Peygamber geldiğinde: *"Nasıl buldun (bu görevi)?"* diye sorunca, şu karşılığı verdi: "Yukarı çıkıp yalan söylediklerini görüyorum. O kadar ki bu işe layık olmadığımı düşündüm." Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu, böyledir"* buyurunca, Mikdâd: "Seni hak olarak gönderen Allah'a yemin olsun ki, hiçbir zaman bir işte idareci olmam" dedi. Bu olaydan sonra kendisine: "Geç bize namaz kıldır" dediklerinde bile o bunu kabul etmezdi.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir. Ravilerden Sevvâr b. Dâvud Ebû Hamza'yı Ahmed, İbn Hibbân ve İbn Maîn güvenilir kabul etmiş olup, kendisinde zayıflık bulunmaktadır. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٠٢٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي الْوَلِيدُ بْنُ الْعَبَّاسِ النَّرْسِيُّ ، ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا صَالِحُ بْنُ حَاتِمِ بْنِ وَرْدَانَ ، قَالَا : ثنا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَوْنٍ ، عَنْ عُمَيْرِ بْنِ إِسْحَاقَ ، عَنِ الْمِقْدَادِ بْنِ الأَسْوَدِ ، قَالَ : بَعَثَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَبْعَثًا ، فَلَمَّا رَجَعْتُ قَالَ لِي : " كَيْفَ تَجِدُ نَفْسَكَ " ؟ قُلْتُ : مَا زِلْتُ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّ مَعِي خَوَلًا لِي ، وَايْمُ اللَّهِ ، لَا أَعْمَلُ عَلَى رَجُلَيْنِ بَعْدَهَا أَبَدًا

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1611)

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح, خلا عمير بن إسحاق وثقه ابن حبان وغيره, وضعفه ابن معين وغيره
وعبد الله بن أحمد ثقة مأمون .

9025. Mikdâd b. el-Esved anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), beni bir yere (bir heyetin başında bir vazifeyi ifa için) gönderdi. Geri dönünce bana: *"Kendini (bu görevde) nasıl buldun?"* diye sordu. Ben de: "Bu işi yürütmeye devam ettiğimde benimle beraber (iş yaptırdığım insanların) şahsıma ait hizmetçiler olduğu zannına kapıldım. Allah'a yemin olsun ki bundan sonra hiçbir zaman iki adama (bile) amir olmam" karşılığını verdim.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Umeyr b. İshâk, *Sahîh* ravisi olmamakla birlikte İbn Hibbân ve başkaları kendisini güvenilir kabul etmiş, İbn Maîn ve başkaları da zayıf addetmiştir. Abdullah b. Ahmed güvenilir biridir.[1]

٩٠٢٦ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَبُو كُرَيْبٍ ، ثنا مُعَاوِيَةُ بْنُ هِشَامٍ ، عَنْ سُفْيَانَ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ ، عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحَارِثِ ، عَنْ رَجُلٍ ، قَالَ الْحَضْرَمِيُّ فِي كِتَابِ أَبِي كُرَيْبٍ عَنْ حُمَيْدٍ ، قَالَ : عَنْ رَجُلٍ ، فَقَالَ : اسْتَعْمَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلا عَلَى سَرِيَّةٍ ، فَلَمَّا مَضَى وَرَجَعَ إِلَيْهِ ، قَالَ لَهُ : " كَيْفَ وَجَدْتَ الإِمَارَةَ ؟ " , فَقَالَ : كُنْتُ كَبَعْضِ الْقَوْمِ ، كُنْتُ إِذَا رَكِبْتُ رَكِبُوا وَإِذَا نَزَلْتُ نَزَلُوا ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ صَاحِبَ السُّلْطَانِ عَلَى بَابِ عَنَتٍ إِلا مَنْ عَصَمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ " ، فَقَالَ الرَّجُلُ : وَاللَّهِ لا أَعْمَلُ لَكَ وَلا لِغَيْرِكَ أَبَدًا ، فَضَحِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ

رواه الطبراني, وفيه: عطاء بن السائب, وقد اختلط, وبقية رجاله ثقات .

9026. Mâlik b. el-Hâris, —Humeyd'den, o da- bir adamdan naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir adamı bir askeri birlik üzerine komutan olarak atadı. Bir süre sonra görevinden geri dönünce, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Komutanlığı nasıl budun?"* diye sordu. Adam şu karşılığı verdi: "Kavimden biri gibi oldum. Bir yere gittiğimde gittiler, konakladığımda konakladılar." Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Yetki sahibi olan kişi, sıkıntının (belanın) kapısındadır. Ancak Yüce Allah'ın muhafaza ettiği müstesna."* Bunun üzerine adam: "Vallahi ne senin için, ne başkası için hiçbir zaman idareci olmam" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), adamın bu sözünü işitince azı dişleri görününceye dek güldü.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/258)

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Atâ b. es-Sâib ahir ömründe bunamıştır. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٠٢٧ –وعَنِ ابْنِ عُمَرَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَعْمَلَ رَجُلاً عَلَى عَمَلٍ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللهِ خِرْ لِي ، قَالَ : " الْزَمْ بَيْتَكَ " رواه الطبراني ,وفيه: الفرات بن أبي الفرات ,وهو ضعيف.

9027. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir adamı bir iş üzerine idareci yaptı. Adam: "Ya Resûlallah! Bana hayırlı olanı ver" deyince, *"Evinden ayrılma"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Furât b. Ebi'l-Furât zayıftır.

٩٠٢٨ – حدثنا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ الْمِصْرِيُّ ، ثنا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ السَّلامِ الصَّدَفِيُّ ، ثنا الْفَضْلُ بْنُ الْمُخْتَارِ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَوْهِبٍ عَنْ عِصْمَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَعْمَلَ رَجُلا عَلَى الصَّدَقَةِ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ اخْتَرْ لِي ، فَقَالَ : " اجْلِسْ فِي بَيْتِكَ "

رواه الطبراني, وفيه :الفضل بن المختار, وهو ضعيف .

9028. İsmet'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir adamı zekât toplama görevine atadı. Adam: "Ya Resûlallah! Bana hayırlı olanı ver" deyince, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evinde otur o halde"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Fadl b. el-Muhtâr zayıftır.[2]

٩٠٢٩ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ الْفِرْيَابِيُّ ، ثنا إِسْرَائِيلُ ، ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ كَرَامَةَ ، ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى ، ثنا إِسْرَائِيلُ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْمُهَاجِرِ ، عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ ، عَنْ رَافِعِ بْنِ عَمْرٍو الطَّائِيِّ ، قَالَ : بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ عَلَى جَيْشِ ذَاتِ السَّلاسِلِ ، وَبَعَثَ مَعَهُ فِي ذَلِكَ الْجَيْشِ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا وسراة أَصْحَابِهِ ، فَانْطَلَقُوا حَتَّى نَزَلُوا جَبَلَ طَيٍّ ، فَقَالَ عَمْرٌو : انْظُرُوا إِلَى رَجُلٍ دَلِيلٍ بِالطَّرِيقِ ، فَقَالُوا : مَا نَعْلَمُهُ إِلا رَافِعَ بْنَ عَمْرٍو ، فَإِنَّهُ كَانَ رَبِيلا فِي الْجَاهِلِيَّةِ ، فَسَأَلْتُ طَارِقًا : مَا الرَّبِيلُ ؟ قَالَ : اللِّصُّ الَّذِي يَغْزُو الْقَوْمَ وَحْدَهُ فَيَسْرِقُ ، قَالَ رَافِعٌ : فَلَمَّا قَضَيْنَا غَزَاتِنَا وَانْتَهَيْتُ إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي كُنَّا خَرَجْنَا مِنْهُ ، تَوَسَّمْتُ أَبَا بَكْرٍ ،

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3203)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/185), müellifin hocası İbn Rişdîn, hadis uydurmakla töhmetlidir.

رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ، فَأَتَيْتُهُ ، فَقُلْتُ : يَا صَاحِبَ الْخَلالِ ، إِنِّي تَوَسَّمْتُكَ مِنْ بَيْنِ أَصْحَابِكَ ، فَائْتِنِي بِشَيْءٍ إِذَا حَفِظْتُهُ كُنْتُ مِثْلَكُمْ ، فَقَالَ : " أَتَحْفَظُ أَصَابِعَكَ الْخَمْسَ ؟ " قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ : " تَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ، وَتُقِيمُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ ، وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ إِنْ كَانَ لَكَ ، وَتَحُجُّ الْبَيْتَ ، وَتَصُومُ رَمَضَانَ ، حَفِظْتَ ؟ " قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ : " وَأُخْرَى لا تَؤَمَّرَنَّ عَلَى اثْنَيْنِ " ، قُلْتُ : هَلْ تَكُونُ الإِمْرَةُ إِلا فِيكُمْ أَهْلَ بَدْرٍ ؟ قَالَ : " يُوشِكُ أَنْ تَفْشُوَ حَتَّى تَبْلُغَكَ وَمَنْ هُوَ دُونَكَ ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمَّا بَعَثَ نَبِيَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ النَّاسُ فِي الإِسْلامِ ، فَمِنْهُمْ مَنْ دَخَلَ فَهَدَاهُ اللَّهُ ، وَمِنْهُمْ مَنْ أَكْرَهَهُ السَّيْفُ ، فَهُوَ عُوَّادُ اللَّهِ وَجِيرَانُ اللَّهِ فِي خِفَارَةِ اللَّهِ ، إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا كَانَ أَمِيرًا فَتَظَالَمَ النَّاسُ بَيْنَهُمْ فَلَمْ يَأْخُذْ لِبَعْضِهِمْ مِنْ بَعْضٍ انْتَقَمَ اللَّهُ مِنْهُ ، إِنَّ الرَّجُلَ لَتُؤْخَذُ شَاةُ جَارِهِ فَيَظَلُّ نَاتِئَ عَضَلَتِهِ غَضَبًا لِجَارِهِ ، وَاللَّهُ مِنْ وَرَاءِ جَارِهِ " ، قَالَ رَافِعٌ : فَمَكَثْتُ سَنَةً ، ثُمَّ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ اسْتُخْلِفَ ، فَرَكِبْتُ إِلَيْهِ ، فَقُلْتُ : أَنَا رَافِعٌ ، كُنْتُ لَقِيتُكَ يَوْمَ كَذَا وَكَذَا مَكَانَ كَذَا وَكَذَا ، قَالَ : " عَرَفْتُ " ، قُلْتُ : كُنْتَ نَهَيْتَنِي عَنِ الإِمَارَةِ ، ثُمَّ رَكِبْتَ بِأَعْظَمَ مِنْ ذَلِكَ أُمَّةَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " نَعَمْ ، فَمَنْ لَمْ يَقُمْ فِيهِمْ بِكِتَابِ اللَّهِ فَعَلَيْهِ بَهْلَةُ اللَّهِ " يَعْنِي لَعْنَةَ اللَّهِ.

رواه الطبراني ورجاله ثقات

9029. Râfi' b. Amr et-Tâî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Amr b. el- Âs'ı Selâsil gazvesine giden ordunun başında komutan olarak gönderdi. Onunla beraber o orduda Hz. Ebû Bekr, Hz. Ömer ve ashâbının önde gelenlerini de yolladı. Tay dağlarında konaklayıncaya kadar ilerlediler. Amr: "Yol gösterici rehbere bakın" deyince, "Biz bu kişinin Râfi' b. Amr olduğunu biliyoruz. Çünkü o Cahiliye döneminde rebîldi" karşılığını verdiler. -Ravi der ki: Târık (b. Şihâb'a «rebîlin» ne olduğunu sordum. "Tek başına bir toplulukla savaşıp çalan hırsız" cevabını verdi.-

Râfi' der ki: Savaş bitip de çıktığımız yere vardığımızda, Ebû Bekr'i izledim. Yanına gidip: "Ey hayırlar sahibi! Ben seni arkadaşlarının arasında yakından gözledim, bana öyle bir şey ver (öğret) ki onu muhafaza ettiğimde sizden biri ve sizin gibi olayım" dedim. Ebû Bekr ise: "Beş parmağını muhafaza edebilir misin?" diye sorunca, ben: "Evet" cevabını verdim. Ebû Bekr devamla: "Şehadet edersin ki Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet edersin ki Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem), O'nun kulu ve elçisidir. Namaz kılarsın, malın varsa zekât verirsin, Beytullah'ı hac edersin, Ramazan orucunu tutarsın. (Bunları) muhafaza

ettin mi?" diye sordu. Ben: "Evet, (başka var mı?)" deyince, şu karşılığı verdi: "İki kişinin başına geçip emirlik yapma." Ben: "Emirlik sadece Bedir savaşına katılan sizlerde mi olacak?" deyince, "Emirliğin yayılıp sana ve senden daha düşük olan kişilere ulaşması yakındır. Allah, Peygamberini gönderince insanlar İslâm'a girdi. Onlardan kimisi İslâm'a girdi, Allah da ona hidayet etti. Kimini kılıç zorladı. Onlar, Allah'ın gözetiminde, Allah'ın ziyaretçileri ve komşularıdır. Kişi emir (lider) olup da insanlar birbirlerine zulmederlerse ve karşılıklı haklarını almazlarsa, Allah o liderden intikamını alır. Hatta sizden birisi Allah'ın o komşusunun arkasında olduğunu (onu gördüğünü) bildiği halde, komşusunun koyunu alınır da, ona öfkesinden pazuları şişkin bir hale gelir" karşılığını verdi.

Râfi' dedi ki: Aradan bir sene geçtikten sonra Hz. Ebû Bekr halife seçildi. Ona yaklaşıp: "Ben Râfi'yim. Şu günde ve şu yerde seninle karşılaşmıştım" deyince, "Tanıdım" dedi. "Bana emirliği yasak etmiştin, fakat (görüyorum ki) sen bundan daha büyüğüyle (halifelikle) Ümmet-i Muhammed'in başına geçtin" deyince, şu karşılığı verdi: "Evet, her kim insanlar arasında Allah'ın Kitab'ını tatbik etmezse, Allah'ın laneti o kişinin üzerine olur."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٠٣٠ – حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ الْمِصْرِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ ، حَدَّثَنِي عُلْوَانُ بْنُ دَاوُدَ الْبَجَلِيُّ ، عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ، عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ ، عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : دَخَلْتُ عَلَى أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، أَعُودُهُ فِي مَرَضِهِ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَسَأَلْتُهُ كَيْفَ أَصْبَحْتَ ؟ فَاسْتَوَى جَالِسًا ، فَقَالَ : أَصْبَحْتُ بِحَمْدِ اللَّهِ بَارِئًا ، فَقَالَ : " أَمَا إِنِّي عَلَى مَا تَرَى وَجِعٌ ، وَجَعَلْتُمْ لِي شُغُلا مَعَ وَجَعِي ، جَعَلْتُ لَكُمْ عَهْدًا مِنْ بَعْدِي ، وَاخْتَرْتُ لَكُمْ خَيْرَكُمْ فِي نَفْسِي فَكُلُّكُمْ وَرِمَ لِذَلِكَ أَنْفُهُ رَجَاءَ أَنْ يَكُونَ الأَمْرُ لَهُ ، وَرَأَيْتُ الدُّنْيَا قَدْ أَقْبَلَتْ وَلَمَّا تُقْبِلْ وَهِيَ جَائِيَةٌ ، وَسَتُنَجِّدُونَ بُيُوتَكُمْ بِسُوَرِ الْحَرِيرِ ، وَنَضَائِدِ الدِّيبَاجِ ، وَتَأْلَمُونَ ضَجَائِعَ الصُّوفِ الأَذْرِيِّ ، كَأَنَّ أَحَدَكُمْ عَلَى حَسَكِ السَّعْدَانِ ، وَوَاللَّهِ لأَنْ يَقْدَمَ أَحَدُكُمْ فَيُضْرَبَ عُنُقُهُ ، فِي غَيْرِ حَدٍّ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسِيحَ فِي غَمْرَةِ الدُّنْيَا " ، ثُمَّ قَالَ : " أَمَا إِنِّي لا آسَى عَلَى شَيْءٍ ، إِلا عَلَى ثَلاثٍ فَعَلْتُهُنَّ ، وَدِدْتُ أَنِّي لَمْ أَفْعَلْهُنَّ ، وَثَلاثٍ لَمْ أَفْعَلْهُنَّ وَدِدْتُ أَنِّي فَعَلْتُهُنَّ ، وَثَلاثٍ وَدِدْتُ أَنِّي سَأَلْتُ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4467)

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْهُنَّ ، فَأَمَّا الثَّلاثُ اللاتِي وَدِدْتُ أَنِّي لَمْ أَفْعَلْهُنَّ : فَوَدِدْتُ أَنِّي لَمْ أَكُنْ كَشَفْتُ بَيْتَ فَاطِمَةَ وَتَرَكْتُهُ ، وَأَنْ أُغْلِقَ عَلَيَّ الْحَرْبَ ، وَوَدِدْتُ أَنِّي يَوْمَ سَقِيفَةِ بَنِي سَاعِدَةَ كُنْتُ قَذَفْتُ الأَمْرَ فِي عُنُقِ أَحَدِ الرَّجُلَيْنِ : أَبِي عُبَيْدَةَ أَوْ عُمَرَ ، فَكَانَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، وَكُنْتُ وَزِيرًا ، وَوَدِدْتُ أَنِّي حَيْثُ كُنْتُ وَجَّهْتُ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ إِلَى أَهْلِ الرِّدَّةِ ، أَقَمْتُ بِذِي الْقَصَّةِ فَإِنْ ظَفِرَ الْمُسْلِمُونَ ظَفِرُوا ، وَإِلا كُنْتُ رِدْءًا أَوْ مَدَدًا ، وَأَمَّا اللاتِي وَدِدْتُ أَنِّي فَعَلْتُهَا : فَوَدِدْتُ أَنِّي يَوْمَ أُتِيتُ بِالأَشْعَثِ أَسِيرًا ضَرَبْتُ عُنُقَهُ ، فَإِنَّهُ يُخَيَّلُ إِلَيَّ أَنَّهُ يَكُونُ شَرٌّ الإِطَارِ إِلَيْهِ ، وَوَدِدْتُ أَنِّي يَوْمَ أُتِيتُ بِالْفُجَاءَةِ السُّلَمِيِّ لَمْ أَكُنْ أُحْرِقُهُ ، وَقَتَلْتُهُ سَرِيحًا ، أَوْ أَطْلَقْتُهُ نَجِيحًا ، وَوَدِدْتُ أَنِّي حَيْثُ وَجَّهْتُ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ إِلَى الشَّامِ وَجَّهْتُ عُمَرَ إِلَى الْعِرَاقِ ، فَأَكُونُ قَدْ بَسَطْتُ يَدَيْ يَمِينِي وَشِمَالِي فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، وَأَمَّا الثَّلاثُ اللاتِي وَدِدْتُ أَنِّي سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : عَنْهُنَّ ، فَوَدِدْتُ أَنِّي كُنْتُ سَأَلْتُهُ فِيمَنْ هَذَا الأَمْرُ فَلا يُنَازِعُهُ أَهْلُهُ ، وَوَدِدْتُ أَنِّي كُنْتُ سَأَلْتُهُ هَلْ لِلأَنْصَارِ فِي هَذَا الأَمْرِ سَبَبٌ ، وَوَدِدْتُ أَنِّي سَأَلْتُهُ عَنِ الْعَمَّةِ وَبِنْتِ الأَخِ ؟ فَإِنَّ فِي نَفْسِي مِنْهُمَا حَاجَةً "

رواه الطبراني ,وفيه: علوان بن داود البجلي, وهو ضعيف وهذا الأثر مما أنكر عليه .

9030. Humeyd b. Abdirrahman b. Avf, babasından naklediyor: Ebû Bekr vefat edeceği hastalığa yakalandığı zaman onu ziyaret etmek için yanına gittim. Selam verip: "Nasılsın iyi misin?" diye sordum. Doğrularak oturup dedi ki: "Allah'a hamdolsun iyiyim. Ben gördüğün gibi hastayım. Rahatsızlığımdan dolayı benimle meşgul oldunuz. Benden sonra size bir veliahd bıraktım. Bana göre, sizin en hayırlınız olan birini sizin için seçtim. Hepiniz buna kızacaksınız. Çünkü hepiniz kendinize verilmesini ümid ediyorsunuz. Hain olan dünyanın sizlere geldiğini gördüm (yaşantınıza girmeye çalışıyor); ama henüz gelemedi. Evlerinizi o ipek perdelerle, ipek minderlerle dayayıp döşeyeceksiniz. Azerbaycan'ın yün yataklarından, sa'dân dikenleri üzerindeymişsiniz gibi rahatsızlık duyacaksınız. Vallahi, sizden birinin had tatbiki olmaksızın boynunun vurulması, dünya (nimetleri) seli içerisinde yüzmesinden daha hayırlıdır."

Sonra şöyle dedi. "Ben hiçbir şey için üzülmüyorum. Sadece yaptığım üç şeye üzülüyorum. Onları hiç yapmamış olmayı arzuladım. Bir de yapmadığım üç şey vardır ki, onları yapmayı arzuladım. Bir de üzüldüğüm üç şey var ki onları Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) sormayı arzuladım.

Yapmamış olmayı arzuladığım üç şey: Hz. Fâtıma'nın evine ait bir şeyi açmamış olmayı arzuladım. Kendi üzerime savaş kilidi vurmayı arzuladım. Sakîfe Benî Sâide gününde (halifelik) işi(ni) şu iki adamdan birinin boynuna atmayı arzuladım: Ebû Ubeyde ya da Ömer; onun Emirü'l-müminin olmasını, kendimin de onun veziri olmamı arzuladım. Hâlid b. el-Velîd'i dinden dönenlerin üzerine yolladığımda Zü'l-kassa'da kalmayı arzuladım. Müslümanlar galip gelirlerse gelirlerdi; aksi durumda ise (elimden geldiğince) destek ve yardımcı olurdum.

Yapmış olmayı arzuladığım şeyler: Eş'as bana esir olarak getirildiğinde onun boynunu vurmayı arzuladım. Çünkü bana, bütün şerler o adama uçup gitmiş gibi geldi. Fecât es-Sülemî bana getirildiği gün onu yakmayı arzuladım. Hâlid b. el-Velîd'i Şam'a, Ömer'i Irâk'a gönderdiğimde sağ elimi ve sol elimi Allah yoluna açmış olmayı arzuladım.

Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) sormayı arzuladığım üç şey: Bu (halifelik) işin(in) kimde kalacağını sormayı arzuladım. Dolayısıyla bu işin ehli bundan dolayı tartışmasın. Bu işte Ensar'ın bir etkisinin bulunup bulunmadığını sormayı arzuladım. Halanın ve erkek kardeşin (mirastan) payını sormayı arzuladım. Çünkü bence bu ikisinin de ihtiyaç durumu vardır."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Ulvân b. Dâvud el-Becelî zayıftır. Bu rivayet onun reddedilen rivayetlerindendir.[1]

٩٠٣١ – حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُوسَى ، ثنا الْحُمَيْدِيُّ ، ثنا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُقْرِئُ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زِيَادِ بْنِ أَنْعُمَ ، عَنْ زِيَادِ بْنِ نُعَيْمٍ ، عَنْ زِيَادِ بْنِ الْحَارِثِ الصُّدَائِيِّ ، قَالَ : أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَايَعْتُهُ ، فَبَلَغَنِي أَنَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُرْسِلَ جَيْشًا إِلَى قَوْمِي ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ رُدَّ الْجَيْشَ ، فَأَنَا لَكَ بِإِسْلامِهِمْ وَطَاعَتِهِمْ ، قَالَ : " افْعَلْ " ، فَكَتَبَ إِلَيْهِمْ ، فَأَتَى وَفْدٌ مِنْهُمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِإِسْلامِهِمْ وَطَاعَتِهِمْ ، فَقَالَ : " يَا أَخَا صُدَاءٍ إِنَّكَ لَمُطَاعٌ فِي قَوْمِكَ " ، قُلْتُ : بَلْ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأَحْسَنَ إِلَيْهِمْ ، قَالَ : " أَفَلا أُؤَمِّرُكَ عَلَيْهِمْ ؟ " قُلْتُ : بَلَى ، فَأَمَّرَنِي عَلَيْهِمْ ، فَكَتَبَ لِي بِذَلِكَ كِتَابًا ، وَسَأَلْتُهُ مِنْ صَدَقَاتِهِمْ ، فَفَعَلَ ، وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَئِذٍ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ ، فَنَزَلَ مَنْزِلا فَأَعْرَسْنَا مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلِ ، فَلَزِمْتُهُ وَجَعَلَ أَصْحَابُهُ يَنْقَطِعُونَ حَتَّى لَمْ يَبْقَ مَعَهُ رَجُلٌ مِنْهُمْ غَيْرِي ، فَلَمَّا تَحَيَّنَ الصُّبْحُ أَمَرَنِي فَأَذَّنْتُ ، ثُمَّ قَالَ لِي : " يَا أَخَا صُدَاءَ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (43)

مَعَكَ مَاءٌ ؟ " قُلْتُ : نَعَمْ ، قَلِيلٌ لا يَكْفِيكَ ، قَالَ : " صُبَّهُ فِي الإِنَاءِ ثُمَّ ائْتِنِي بِهِ " ، فَأَتَيْتُهُ ، فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِيهِ ، فَرَأَيْتُ بَيْنَ كُلِّ إِصْبَعَيْنِ مِنْ أَصَابِعِهِ عَيْنًا تَفُورُ ، قَالَ : " يَا أَخَا صُدَاءٍ لَوْلا أَنِّي أَسْتَحْيِي مِنْ رَبِّي لَسَقِينَا وَاسْتَقَيْنَا ، نَادِ فِي النَّاسِ : مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْوُضُوءَ " ، قَالَ : فَاغْتَرَفَ مَنِ اغْتَرَفَ ، وَجَاءَ بِلالٌ لِيُقِيمَ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ أَخَا صُدَاءٍ أَذَّنَ ، وَمَنْ أَذَّنَ فَهُوَ يُقِيمُ " ، فَلَمَّا صَلَّى الْفَجْرَ أَتَى أَهْلُ الْمَنْزِلِ يَشْكُونَ عَامِلَهُمْ ، وَيَقُولُونَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، حَدِّثْنَا بِمَا كَانَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ ، فَالْتَفَتَ إِلَى أَصْحَابِهِ وَأَنَا فِيهِمْ ، فَقَالَ : " لا خَيْرَ فِي الإِمَارَةِ لِرَجُلٍ مُؤْمِنٍ " ، فَوَقَعَتْ فِي نَفْسِي وَأَتَاهُ سَائِلٌ فَسَأَلَهُ ، فَقَالَ : " مَنْ سَأَلَ النَّاسَ عَنْ ظَهْرِ غِنًى فَصُدَاعٌ فِي الرَّأْسِ وَدَاءٌ فِي الْبَطْنِ " ، قَالَ : فَأَعْطِنِي مِنَ الصَّدَقَاتِ ، فَقَالَ : إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَرْضَ فِي الصَّدَقَاتِ بِحُكْمِ نَبِيٍّ وَلا غَيْرِهِ حَتَّى جَعَلَهَا ثَمَانِيَةَ أَجْزَاءٍ ، فَإِنْ كُنْتَ مِنْهُمْ أَعْطَيْتُكَ حَقَّكَ " ، فَلَمَّا أَصْبَحْتُ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اقْبَلْ إِمَارَتَكَ فَلا حَاجَةَ لِي فِيهَا ، قَالَ : " وَلِمَ ؟ " قُلْتُ : سَمِعْتُكَ ، تَقُولُ : " لا خَيْرَ فِي الإِمَارَةِ لِرَجُلٍ مُؤْمِنٍ " ، وَقَدْ آمَنْتُ وَسَمِعْتُكَ ، تَقُولُ : " مَنْ سَأَلَ النَّاسَ عَنْ ظَهْرِ غِنًى فَصُدَاعٌ فِي الرَّأْسِ وَدَاءٌ فِي الْبَطْنِ " ، فَقَدْ سَأَلْتُكَ وَأَنَا غَنِيٌّ ، قَالَ : " هُوَ ذَاكَ ، فَإِنْ شِئْتَ فَخُذْ ، وَإِنْ شِئْتَ فَدَعْ " ، قُلْتُ : بَلْ أَدَعُ ، قَالَ : " فَدُلَّنِي عَلَى رَجُلٍ أُوَلِّيهِ " ، فَدَلَلْتُهُ عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْوَفْدِ فَوَلاهُ قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ لَنَا بِئْرًا إِذَا كَانَ الشِّتَاءُ وَسِعَنَا مَاؤُهَا ، فَاجْتَمَعْنَا عَلَيْهِ ، وَإِذَا كَانَ الصَّيْفُ قَلَّ وَتَفَرَّقْنَا عَلَى مِيَاهٍ حَوْلَنَا ، وَإِنَّا لا نَسْتَطِيعُ الْيَوْمَ أَنْ نَتَفَرَّقَ ، كُلُّ مَنْ حَوْلَنَا عَدُوٌّ ، فَادْعُ اللَّهَ يَسَعْنَا مَاؤُهَا ، فَدَعَا بِسَبْعِ حَصَيَاتٍ ، فَنَقَدَهُنَّ فِي كَفِّهِ ، ثُمَّ قَالَ : " إِذَنِ اسْتَمُوهَا فَأَلْقُوا وَاحِدَةً وَاحِدَةً وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ " ، فَمَا اسْتَطَاعُوا أَنْ يَنْظُرُوا إِلَى قَعْرِهَا بَعْدُ

قلت : في السنن طرف منه .

رواه الطبراني, وفيه: عبد الرحمن بن زياد بن أنعم, وهو ضعيف ,وقد وثقه أحمد بن صالح ورد على من تكلم فيه, وبقية رجاله ثقات .

9031. Ziyâd b. el- Hâris es- Sudâî anlatıyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek ona biat ettim. Bana ulaşan bilgiye göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) kabilemin üzerine bir ordu göndermeyi düşünüyormuş. Bunun üzerine: "Ya Resûlallah! Orduyu geri çevir. Onların Müslüman olmaları ve itaat etmeleri (hususunda aracılık) için size uygun olan kişi benim" deyince, Cenab-ı Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"(O halde dediğini) yap!"* buyurdu. Ben de hemen kabileme

mektup yazdım. Onlardan bir grup elçi, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem)'e kabilemin müslüman olduklarını ve itaat edeceklerini bildirmek üzere geldi. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Sudâ'ın kardeşi! Sen kabilen içersinde sözü dinlenen birisin"* buyurunca, ben: "Bilakis Allah onlara hidayet edip ihsanda bulundu" dedim. *"Seni onlar üzerine lider yapsam olur mu?"* diye sorunca, ben: "Olur" cevabını verdim. Beni onların başına lider yaptı. Bu sebeple bana bir meptup yazdı. Ondan, kavmimin vereceği zekâtlardan istedim. İstediğimi yerine getirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), o gün bir seferdeydi. Bir yerde konakladı. Gecenin başından itibaren onunla birlikte konakladık. Ondan ayrılmadım. Arkadaşları tek tek ayrıldı. Nihayet onunla beraber benden başka hiç kimse kalmadı. Sabah vakti olunca bana ezan okumamı emretti, ben de okudum. Daha sonra bana: *"Ey Sudâ'ın kardeşi! Yanında su var mı?"* diye sordu. Ben: "Evet var ama az, sana yetmez" deyince, *"Suyu kaba dök, sonra bana getir"* buyurdu. Elini suyun içine soktu. Parmaklarından her iki parmağının arasından kaynayan bir pınar gördüm. Sonra: *"Ey Sudâ'ın kardeşi! Rabbimden utanmasaydım su içerdik ve su isterdik. İnsanlara: «Abdest almak isteyen kim var?» diye seslen"* buyurdu. Suya elini daldıran avuçlayarak su aldı. Kamet getirmek üzere Bilâl gelince: *"Sudâ'ın kardeşi ezan okudu. Ezanı okuyan kişi kamet getirir"* buyurdular. Sabah namazını kıldırınca orada konaklayanlar yanına geldi. Zekât memurlarını şikayet ediyorlardı. Onlar: "Ya Resûlallah! Cahiliye döneminde bizimle kabilemiz arasında geçen olayları bize haber ver" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yüzünü ashâbına çevirdi. Ben de onların arasındaydım. Şöyle buyurdu: *"Mümin bir adam için emirlikte (liderlikte) hiçbir hayır yoktur."* Birden emir (lider) olduğum aklıma geldi. Biri daha gelerek bir şey sorunca: *"Kim ihtiyacı olmadığı halde insanlardan dilenirse bu, başta ağrı, midede hastalık yapar"* buyurdu. Adam bunun üzerine: "Bana (sana gelmiş) zekatlardan bir miktar ver" deyince, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hiç şüphesiz Allah, sadakaları (zekatları) sekiz sınıfa ayırmadıkça ne bir peygamberin, ne de başka birinin sadakalar hakkında hüküm vermesine razı olmaz. Eğer sen o sekiz sınıftan isen sana hakkını veririm"* buyurdu. Sabah olunca: "Ya Resûlallah! Benim emirlikten (liderlikten) istifamı kabul et. Benim emirliğe ihtiyacım yok" dedim. *"Peki, neden?"* diye sorunca: *"Mümin bir adam için emirlikte hiçbir hayır yoktur"* buyurduğunuzu işittim ve iman ettim. Sizin: *"Kim ihtiyacı olmadığı halde insanlardan dilenirse bu, başta ağrı, midede hastalık yapar"* buyurduğunuzu işittim. Ben de (daha önce) sizden istemiştim. Üstelik zenginim." Bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Bu, durum böyledir. İster al, ister bırak."* Ben de: "Bilâkis bırakıyorum" dedim. Bana: *"Kendisini idareci yapacağım bir adamı bana göster"* diye emir

buyurunca, elçilerden bir adamı ona gösterdim. O da, onu emir (lider) yaptı.

İnsanlar: "Ya Resûlallah! Bizim bir kuyumuz var, kış olunca suyu çoğalır, biz de etrafında toplanırız. Yaz gelince de suyu azalır. Biz de etrafımızdaki başka su kaynaklarına dağılırız. Bizim bugün dağılmaya gücümüz yok. Üstelik çevremizdeki herkes te bize düşman. Kuyunun suyunu bize çoğaltması için Yüce Allah'a dua et" deyince, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem), yedi küçük taş istedi. Elleri arasında taşları ovarak şöyle buyurdu: *"Kuyunun yanına vardığınızda taşları tek tek kuyuya atın ve Besmele çekin."* Böyle yaptıktan sonra kuyunun dibini (suyun çokluğunda dolayı) göremediler.

Ben derim ki: *Sünen*'de bu hadisten bir bölüm bulunmaktadır.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdurahman b. Ziyâd b. En'um zayıftır. Ahmed b. Sâlih bu zatı güvenilir kabul etmiş ve aleyhinde eleştiride bulunanların sözlerini çürütmüştür. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٠٣٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ حَمَّادٍ الْبَرْبَرِيُّ , ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ صَالِحٍ الأَزْدِيُّ , ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ , عَنْ لَيْثٍ , عَنْ نَافِعٍ , قَالَ : لَمَّا قُتِلَ عُثْمَانُ جَاءَ عَلِيٌّ إِلَى ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ , فَقَالَ : إِنَّكَ مَحْبُوبٌ فِي النَّاسِ فَسِرْ إِلَى الشَّامِ , فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ : " بِقَرَابَتِي , وَصُحْبَتِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , وَالرَّحِمِ الَّتِي بَيْنَنَا " , فَلَمْ يُعَاوِدْهُ.

رواه الطبراني, وفيه: ليث بن أبي سليم ,وهو ثقة ولكنه مدلس .

9032. Nâfi' anlatıyor: Hz. Osmân şehit edilince, Hz. Ali, İbn Ömer'in yanına gelerek: "Sen insanlar arasında sevilen birisin. Şâm'a git (ve orada vali ol)" deyince, İbn Ömer: "Bu, Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) olan yakınlığım, onunla olan beraberliğim ve aramızdaki arkadaşlık sebebiyledir" diyerek bunu kabul etmedi. Hz. Ali bundan sonra (bu sebeple) onun yanına tekrar gitmedi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Leys b. Ebî Süleym güvenilir biri olup, ancak tedlis yapmaktadır.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (5285), *Müsned-i Ahmed* (4/169) ve *es-Silsiletu'd-Daîfe* (35)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (13047)

(بَابٌ فِيمَنْ وُلِّيَ شَيْئاً)

Bir İşe Memur Kılınan Hakkında

٩٠٣٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِى مَالِكٍ عَنْ لُقْمَانَ بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَبِى أُمَامَةَ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ " مَا مِنْ رَجُلٍ يَلِى أَمْرَ عَشَرَةٍ فَمَا فَوْقَ ذَلِكَ إِلاَّ أَتَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ مَغْلُولاً يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَدُهُ إِلَى عُنُقِهِ فَكَّهُ بِرُّهُ أَوْ أَوْبَقَهُ إِثْمُهُ أَوَّلُهَا مَلاَمَةٌ وَأَوْسَطُهَا نَدَامَةٌ وَآخِرُهَا خِزْىٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ"

رواه أحمد والطبراني, وفيه :يزيد بن أبي مالك, وثقه ابن حبان وغيره, وبقية رجاله ثقات .

9033. Ebû Umâme'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"On ve daha fazla kişiyi idare etmekle görevlendirilen hiçbir adam yoktur ki, kıyamet gününde Allah'a, eli boynuna kelepçelenmiş olarak gelmiş olmasın. İyiliği onun bu bağını çözer, günahı ise helak eder. Emirliğin evveli kınama, ortası pişmanlık, sonu ise kıyamet gününde rezil rüsvay olmaktır."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Yezîd b. Ebî Mâlik'i İbn Hibbân ve başkaları güvenilir kabul etmiştir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٠٣٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنَا عَلِىُّ بْنُ شُعَيْبٍ الْبَزَّارُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِسْحَاقَ الْحَضْرَمِىُّ أَخْبَرَنِى أَبُو عَوَانَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِى زِيَادٍ عَنْ عِيسَى قَالَ وَكَانَ أَمِيراً عَلَى الرَّقَّةِ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم "مَا مِنْ أَمِيرِ عَشَرَةٍ إِلاَّ جِىءَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَغْلُولَةً يَدُهُ إِلَى عُنُقِهِ حَتَّى يُطْلِقَهُ الْحَقُّ أَوْ يُوبِقَهُ وَمَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ ثُمَّ نَسِيَهُ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ أَجْذَمُ" رواه أحمد وابنه .

9034. Ubâde b. es-Sâmit'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"On kişinin idarecisi olan hiç kimse yoktur ki, kıyamet gününde eli boynuna kelepçelenmiş olarak getirilmiş olmasın. Hak (Allah) onu serbest bırakıncaya ya da helak edinceye kadar o halde olur. Her kim Kur'ân'ı öğrendikten sonra unutursa, parmaksız olarak Allah'ın huzuruna çıkar."*

★Hadisi İmam Ahmed ve oğlu rivayet etmiştir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7720) ve *Müsned-i Ahmed* (5/267)

[2] *Müsned-i Ahmed* (5/323)

٩٠٣٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا خَلَفُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِى زِيَادٍ عَنْ عِيسَى بْنِ فَائِدٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ غَيْرَ مَرَّةٍ وَلاَ مَرَّتَيْنِ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَا مِنْ أَمِيرِ عَشَرَةٍ إِلاَّ يُؤْتَى بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَغْلُولٌ لاَ يَفُكُّهُ مِنْ ذَلِكَ الْغُلِّ إِلاَّ الْعَدْلُ" رواه أحمد والبزار والطبراني, وفيه :رجل لم يسم, وبقية أحد إسنادي أحمد رجالها رجال الصحيح .

9035. Sa'd b. Ubâde diyor ki: Bir kere, iki kere değil (birçok kere) Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"On kişinin idarecisi olan hiç kimse yoktur ki kıyamet gününde kelepçelenmiş olarak getirilmiş olmasın. Bu kelepçeden onu sadece adaletli olması kurtarır."*

★Hadisi İmam Ahmed, Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde isimsiz ravi bulunmaktadır. Ahmed'in senedlerinden birinin diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٠٣٦ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ ، قال : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ الْحِزَامِيُّ ، قال : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلانَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا مِنْ أَمِيرِ عَشَرَةٍ إِلا يُؤْتَى بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَغْلُولا ، حَتَّى يَفُكَّهُ الْعَدْلُ ، أَوْ يُوبِقَهُ الْجَوْرُ "

9036. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine gore Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"On kişinin idarecisi olan hiç kimse yoktur ki kıyamet gününde kelepçelenmiş olarak getirilmiş olmasın. Nihayet onu adaleti kurtarır, ya da zulmü onu helak eder."*[2]

٩٠٣٧ – وفي رواية : " حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ، قَالَ : نا بَكْرُ بْنُ خِدَاشٍ ، قَالَ : نا عِيسَى بْنُ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ عَطِيَّةَ الْعَوْفِيِّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا يُسْتَعْمَلُ الرَّجُلُ عَلَى عَشَرَةٍ فَمَا فَوْقَهُمْ إِلا جِيءَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَغْلُولَةً يَدُهُ إِلَى عُنُقِهِ ، فَإِنْ كَانَ مُحْسِنًا ؛ فُكَّ غُلُّهُ ، وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا ؛ زِيدَ غُلا إِلَى غُلِّهِ "

رواه البزار والطبراني في الأوسط بالأول, ورجال الأول في البزار رجال الصحيح .

9037. Abdullah b. Büreyde'nin, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"On ve daha fazla kişiyi idare etmekle görevlendirilen hiçbir adam yoktur ki kıyamet gününde eli boynuna kelepçelenmiş olarak gelmiş olmasın. Eğer iyilik yapan biri ise kelepçesi çözülür. Kötülük yapan biri ise kelepçesine kelepçe eklenir."*

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (5/285), Taberânî, *M. el-Kebîr* (5388) ve *Müsned-i Bezzâr* (1642)

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (274), *Müsned-i Bezzâr* (1640), *Müsned-i Ahmed* (2/431) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6570)

★Hadisi Bezzâr ve birinci paragrafı *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Bezzâr'ın birinci metninin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٠٣٨ – وفي رواية الطبراني في الأوسط أيضا : حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ ، قَالَ : نا رَوْحُ بْنُ صَلاحٍ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي الْعَتَّابِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نَافِعٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا مِنْ أَمِيرِ عَشَرَةٍ فَصَاعِدًا إلا وَهُوَ يَأْتِي مَغْلُولٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، عَافَاهُ اللَّهُ بِمَا شَاءَ ، أَوْ عَاقَبَهُ بِمَا شَاءَ "

9038. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"On ve daha fazla kişinin idarecisi olan hiç bir kimse yoktur ki kıyamet gününde kelepçelenmiş olarak gelmiş olmasın. Allah dilediği şeyle onu affeder, dilediği şeyle de ona azap eder."*

٩٠٣٩ – حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ بَحْرٍ ، نا حِبَّانُ بْنُ أَغْلَبَ بْنِ تَمِيمٍ ، نا أَبِي ، نا ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يُجَاءُ بِالإِمَامِ الْخَائِنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، فَتُخَاصِمُهُ الرَّعِيَّةُ ، فيفلحوا عَلَيْهِ ، فَيُقَالُ لَهُ : سُدَّ رُكْنًا مِنْ أَرْكَانِ جَهَنَّمَ "

رواه البزار, وفيه: أغلب بن تميم, وهو ضعيف .

9039. Enes b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet gününde hain devlet başkanı getirilir. Tebası onunla münakaşa eder. Ona karşı arzularına nail olurlar. Ona: «Cehennemin temellerinden bir temeli doldur» denilir."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Ağleb b. Temîm zayıftır.[2]

٩٠٤٠ – حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا مَحْمُودُ بْنُ خَالِدٍ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا سُوَيْدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا سَيَّارٌ أَبُو الْحَكَمِ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ شَقِيقِ بْنِ سَلَمَةَ ، أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ، اسْتَعْمَلَ بِشْرَ بْنَ عَاصِمٍ عَلَى صَدَقَاتِ هَوَازِنَ فَتَخَلَّفَ بِشْرٌ فَلَقِيَهُ عُمَرُ ، فَقَالَ : مَا خَلَّفَكَ أَمَا لَنَا عَلَيْكَ سَمْعٌ وَطَاعَةٌ ؟ قَالَ : بَلَى ، وَلَكِنْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنْ وَلِيَ شَيْئًا مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ أُتِيَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، حَتَّى يُوقَفَ عَلَى جِسْرِ جَهَنَّمَ ، فَإِنْ كَانَ مُحْسِنًا تَجَاوَزَ ، وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا انْخَرَقَ بِهِ الْجِسْرُ ، فَهَوَى فِيهِ سَبْعِينَ خَرِيفًا قَالَ : فَخَرَجَ عُمَرُ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ، كَئِيبًا حَزِينًا فَلَقِيَهُ أَبُو ذَرٍّ ، فَقَالَ : مَالِي أَرَاكَ كَئِيبًا حَزِينًا ؟ قَالَ

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1641), Atiyye zayıf ravidir.
[2] *Müsned-i Bezzâr* (1644)

: مَا يَمْنَعُنِي أَنْ أَكُونَ كَئِيبًا حَزِينًا ، وَقَدْ سَمِعْتُ بِشْرَ بْنَ عَاصِمٍ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنْ وَلِيَ شَيْئًا مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ أُتِيَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، حَتَّى يُوقَفَ عَلَى جِسْرِ جَهَنَّمَ ، فَإِنْ كَانَ مُحْسِنًا تَجَاوَزَ ، وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا انْخَرَقَ بِهِ الْجِسْرُ فَهَوَى فِيهِ سَبْعِينَ خَرِيفًا " ، قَالَ أَبُو ذَرٍّ : وَمَا سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالَ : لا ، قَالَ : أَشْهَدُ أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنْ وَلِيَ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ أُتِيَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، حَتَّى يُوقَفَ عَلَى جِسْرِ جَهَنَّمَ ، فَإِنْ كَانَ مُحْسِنًا تَجَاوَزَ ، وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا انْخَرَقَ بِهِ الْجِسْرُ ، فَهَوَى فِيهِ سَبْعِينَ خَرِيفًا ، وَهِيَ سَوْدَاءُ مُظْلِمَةٌ " ، فَأَيُّ الْحَدِيثَيْنِ أَوْجَعُ لِقَلْبِكَ ؟ قَالَ : كِلاهُمَا قَدْ أَوْجَعَ قَلْبِي ، فَمَنْ يَأْخُذُهَا بِمَا فِيهَا ؟ وَقَالَ أَبُو ذَرٍّ : مَنْ سَلَتَ اللَّهُ أَنْفَهُ ، وَأَلْصَقَ خَدَّهُ بِالأَرْضِ ، أَمَا إِنَّا لا نَعْلَمُ إِلا خَيْرًا ، وَعَسَى إِنْ وَلَّيْتَهَا مَنْ لا يَعْدِلُ فِيهَا أَنْ لا تَنْجُوَ مِنْ إِثْمِهَا. رواه الطبراني, وفيه :سويد بن عبد العزيز, وهو متروك .

9040 Ebû Vâil Şakîk b. Seleme anlatıyor: Ömer b. el-Hattâb, Bişr b. Âsım'ı, Hevâzin zekâtlarını toplama görevine atadı. Bişr bu göreve gitmekten kaçındı. Ömer, onunla karşılaşınca: "Seni bu göreve gitmekten alıkoyan nedir? Benim sözümü dinlemiyor musun? Bana itaatin yok mu?" diye sorunca, şu karşılığı verdi: Bilakis sana itaat ediyorum. Ama ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Kim müslümanların bir işine (vazifeli olarak) getirilirse, kıyamet günü getirilip cehennem köprüsü üzerinde durdurur. İyilik yapan biri ise (köprüyü) geçer. Kötülük yapan biri ise köprü onun sebebiyle ikiye ayrılır. Bunun üzerine yetmiş sene boyunca cehennemin dibine doğru düşer."* Bunun üzerine Hz. Ömer üzüntülü olarak çıktı. Ebû Zer onunla karşılaşınca: "Neden üzüntülü olduğunu görüyorum?" diye sordu. Ömer şu karşılığı verdi: Benim üzüntülü olmamı engelleyecek bir şey yoktur. Bişr b. Âsım'ı işittim: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işitmiş: *"Kim müslümanların bir işine (vazifeli olarak) getirilirse, kıyamet günü getirilip cehennem köprüsü üzerinde durdurulur. İyilik yapan biri ise (köprüyü) geçer. Kötülük yapan biri ise köprü onun sebebiyle ikiye ayrılır. Bunun üzerine yetmiş sene boyunca cehennemin dibine doğru düşer."* Bunun üzerine Ebû Zer: "Sen, bunu Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) işitmedin mi?" diye sordu. Ömer: "Hayır" cevabını verince, Ebû Zer: "Şahadet ederim ki ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *«Kim insanlardan birinin başına getirilirse, kıyamet günü getirilip cehennem köprüsü üzerinde durdurulur. Eğer iyilik eden biri ise (köprüyü) geçer. Kötülük eden biri ise köprü onun sebebiyle ikiye ayrılır. Bunun üzerine yetmiş sene boyunca cehennemin dibine doğru düşer. Orası*

kapkaranlık, simsiyah bir yerdir.» İki hadisten hangisi senin kalbine acı veriyor?" diye sordu. Ömer: "İkisi de benim kalbime acı verdi. Bundan sonra emirlikteki (vebalden) dolayı yöneticiliği kim alır ki?" dedi. Ebû Zer ise: "Allah'ın burnunu kestiği ve yanağını yere sürdüğü kişi. Gerçek şu ki biz hayırdan başka bir şey bilmiyoruz. Yöneciliği adil olmayan birine, bu işin idaresini verirsen, bunun günahından kurtulamayacağından korkarım" karşılığını verdi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Süveyd b. Abdilazîz metruk biridir.[1]

٩٠٤١ – حدثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ الْمُؤَدِّبُ ، ثنا سُرَيْجُ بْنُ النُّعْمَانِ الْجَوْهَرِيُّ ، ثنا حَشْرَجُ بْنُ نَبَاتَةَ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَبِيبٍ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ عَاصِمٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ بَعَثَ إِلَيْهِ يَسْتَعِينُ بِهِ عَلَى بَعْضِ الصَّدَقَةِ ، فَأَبَى أَنْ يَعْمَلَ لَهُ ، ثُمَّ قَالَ : إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ أُمِرَ بِالْوَالِي فَيُوقَفُ عَلَى جِسْرِ جَهَنَّمَ ، فَيَأْمُرُ الْجِسْرَ فَيَنْتَفِضُ انْتِفَاضَةً ، فَيَزُولُ كُلُّ عَظْمٍ مِنْهُ مِنْ مَكَانِهِ ، ثُمَّ يَأْمُرُ اللَّهُ الْعِظَامَ فَتَرْجِعُ إِلَى مَكَانِهِ ، ثُمَّ يَسْأَلُ ، فَإِنْ كَانَ لِلَّهِ مُطِيعًا اجْتَبَذَهُ ، فَأَعْطَاهُ كِفْلَيْنِ مِنَ الأَجْرِ وَإِنْ كَانَ لِلَّهِ عَاصِيًا خَرَقَ بِهِ الْجِسْرَ ، فَهَوَى إِلَى جَهَنَّمَ سَبْعِينَ خَرِيفًا "

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه .وقد تقدمت ,أحاديث من نحو هذا في الأحكام .

9041. Kays b. Âsım, babasından naklediyor: Hz. Ömer b. el-Hattâb, Âsım'a zekâtların bir kısmının toplanması hususunda yardım istemek üzere bir adam gönderdi. Âsım bu vazifeyi almayı kabul etmeyerek şöyle dedi: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Kıyamet günü geldiğinde idareciye emredilir, cehennem köprüsü üzerinde durdurulur. Allah emreder, köprü şiddetle sallanır. Kendisinde bulunan her kemik sarsılıp yerinden ayrılır. Sonra Allah kemiklere, yerlerine geri dönmelerini emreder. Sonra Allah ona sorar. Eğer Allah'a itaat eden biri ise köprüyü uzatır. Ona iki kat sevap verir. Eğer Allah'a asi biri ise köprü onun sebebiyle ikiye ayrılır ve bunun üzerine yetmiş sene boyunca cehennemin dibine doğru düşer."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım bir ravi vardır.

Bu türden hadisler Ahkâm kitabında geçmiştir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1219)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/175)

٩٠٤٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ الْجُعْفِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُحَارِبِيُّ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ طَرِيفِ بْنِ مَيْمُونٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، يَرْفَعُهُ ، قَالَ : " مَا مِنْ رَجُلٍ وَلِيَ عَشَرَةً : إِلا أُتِيَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَغْلُولَةً يَدُهُ إِلَى عُنُقِهِ ، حَتَّى يُقْضَى بَيْنَهُ وَبَيْنَهُمْ "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير, ورجاله ثقات .

9042. İbn Abbâs, hadisi Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) dayandırarak şöyle buyurduğunu bildirmiştir: *"On kişinin idarecisi olan hiçbir kimse yoktur ki kıyamet gününde eli boynuna kelepçelenmiş olarak getirilmiş olmasın. Kendisiyle, insanlar arasında hüküm verilinceye kadar (bu halde olmaya devam eder)."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr'* de rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٠٤٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْبُسْتَنْبَانِ ، بِسُرَّ مَنْ رَأَى نَا الْحَسَنُ بْنُ بِشْرٍ الْبَجَلِيُّ ، ثَنَا سَعْدَانُ بْنُ الْوَلِيدِ ، بَيَّاعُ السَّابِرِيِّ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ وَلِيَ عَشَرَةً فَحَكَمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَحَبُّوا أَوْ كَرِهُوا ، جِيءَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَشْدُودَةً يَدُهُ إِلَى عُنُقِهِ ، فَإِنْ كَانَ حَكَمَ بِغَيْرِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ زِيدَ غُلًّا إِلَى غُلِّهِ ، وَإِنْ كَانَ حَكَمَ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ ، وَلَمْ يَحِفْ فِي حُكْمٍ ، وَلَمْ يَرْتَشِ فِيهِ أُطْلِقَتْ يَمِينُهُ " . فَقَالَ بَعْضُ جُلَسَاءِ عَطَاءٍ : يَا أَبَا مُحَمَّدٍ ، وَمَا بُدٌّ مِنْ غُلٍّ ؟ قَالَ : إِي وَرَبِّ هَذِهِ الْبِنْيَةِ ، وَأَشَارَ إِلَى الْكَعْبَةِ

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه :سعدان بن الوليد, و لم أعرفه .

9043. Atâ b. Ebî Rabâh kanalıyla İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"On kişinin idarecisi olup da aralarında hoşlandıkları ya da hoşlanmadıkları şekilde hüküm veren kişi kıyamet gününde eli boynuna kelepçelenmiş olarak getirilir. Eğer Allah'ın indirdiği hükümle hüküm vermediyse kelepçesine kelepçe eklenir. Eğer Allah'ın indirdiği hükümlerle hüküm verdi ise hükmünde haksızlık etmeyip rüşvet almadı ise elleri serbest bırakılır."* Bunun üzerine Atâ'nın bir arkadaşı: "Ey Ebû Muhammed! Kelepçeden kaçış yok mu?" diye sorunca, eliyle Kâbe'ye işaret ederek: "Şu binanın Rabbine yemin olsun ki evet (kaçış yok)" karşılığını verdi

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravilerden Sa'dân b. el-Velîd'i tanımıyorum.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (288) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (12689)

٩٠٤٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ هِشَامِ بْنِ يَحْيَى الْغَسَّانِيُّ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، عَنْ عَدِيِّ بْنِ عَدِيٍّ الْكِنْدِيِّ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " مَا مِنْ وَالِي ثَلاثَةٍ إِلا لَقِيَ اللَّهَ مَغْلُولَةً يَمِينُهُ ، فَكَّهُ عَدْلُهُ ، أَوْ غَلَّهُ جَوْرُهُ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: إبراهيم بن هشام بن يحيى الغساني, وثقه ابن حبان وغيره وكذبه أبو حاتم وأبو زرعة, وبقية رجاله ثقات .

9044. Ebu'd-Derdâ diyor ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Üç kişinin idarecisi olan hiç kimse yoktur ki Allah'ın huzuruna eli kelepçeli olarak çıkmış olmasın. Adaletli olması, onun kelepçesini çözer ya da zulmü ona (daha fazla) kelepçe vurur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden İbrâhîm b. Hişâm b. Yahyâ el-Gassânî'yi İbn Hibbân ve başkaları güvenilir kabul etmiş, Ebû Zür'a hadis uydurmakla itham etmiştir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

٩٠٤٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْحُسَيْنِ الصَّابُونِيُّ ، قَالَ : نَا زُرَيْقُ بْنُ السِّخْتِ ، قَالَ : نَا بَكْرُ بْنُ خِدَاشٍ الْكُوفِيُّ ، قَالَ : نَا عِيسَى بْنُ الْمُسَيَّبِ الْبَجَلِيُّ ، عَنْ عَطِيَّةَ الْعَوْفِيِّ ، عَنِ ابْنِ بُرَيْدَةَ ، قَالَ : أَخْبَرَنِي بُرَيْدَةُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا مِنْ أَمِيرِ عَشْرَةٍ إِلا أَتَى اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَغْلُولَةً يَدُهُ إِلَى عُنُقِهِ ، فَإِنْ كَانَ مُحْسِنًا فُكَّ غُلُّهُ ، وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا زِيدَ غُلا إِلَى غُلِّهِ "

رواه الطبراني في الأوسط بإسنادين, وكلاهما فيه ضعف, ولم يوثق .

9045. Büreyde'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"On kişinin idarecisi olan hiç bir kimse yoktur ki kıyamet gününde elleri boynuna kelepçelenmiş olarak Allah'ın huzuruna çıkmış olmasın. Eğer iyilik eden biri ise kelepçesi çözülür, kötülük eden biri ise kelepçesine kelepçe ilave edilir."*

★Hadisi Taberânî iki isnâdla *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedlerin ikisinde de zayıflık bulunmaktadır. Güvenilir kabul edilmemiştir.[2]

٩٠٤٦ - حَدَّثَنَا مَسْلَمَةُ بْنُ جَابِرٍ اللَّخْمِيُّ ، نَا مُنَبِّهُ بْنُ عُثْمَانَ ، نَا صَفْوَانُ بْنُ عَمْرٍو ، عَنْ شُرَيْحِ بْنِ عُبَيْدٍ الْحَضْرَمِيِّ ، أَنَّ ثَوْبَانَ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لَعَلَّكَ أَنْ يُنْسَأَ فِي أَجَلِكَ حَتَّى تَكُونَ مِمَّنْ يُؤَمَّرُ عَلَى عَشْرَةٍ حِينَ يَسْكُنُ النَّاسُ

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (663)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1641), Atiyye zayıftır.

الْكُفُورَ ، فَإِيَّاكَ أَنْ تُؤَمَّرَنَّ عَلَى عَشَرَةٍ فَمَا فَوْقَ ذَلِكَ ، فَإِنَّهُ لا يُقَامُ رَجُلٌ عَلَى عَشَرَةٍ فَمَا فَوْقَ ذَلِكَ إِلا أَتَى اللَّهَ مَغْلُولا يَدُهُ إِلَى عُنُقِهِ ، وَلا يَفُكُّهُ مِنْ غُلِّهِ ذَلِكَ إِلا عَدْلٌ إِنْ كَانَ عَدَلَ بَيْنَهُمْ ، وَلا تَعْمُرَنَّ الْكُفُورَ ، فَإِنَّ عَامِرَ الْكُفُورِ كَعَامِرِ الْقُبُورِ "

رواه الطبراني في الأوسط, عن شيخه مسلمة بن جابر و لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

9046. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem), azatlısı Sevbân'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Senin ecelinde gecikme (vefatın benden sonra) olup nihayet insanlar köylere yerleştiğinde on kişiye idareci yapılman muhtemeldir. On ve daha fazla kişiye idareci kılınmaktan sakın. Çünkü bir kimse on ve daha fazla kişinin başına dikilirse, mutlaka elleri boynuna kelepçelenmiş olarak Allah'ın huzuruna çıkar. İnsanlar arasında adaletle hükmettiyse, onu bu kelepçesinden sadece adil olması kurtarır. Sakın köylerde ikamet etme. Çünkü köylerde ikamet eden, kabirlerde ikamet eden gibidir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta hocası Mesleme b. Câbir'den rivayet etmiştir. Bu zatı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

(بَابُ كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْؤُولٌ)

Hepiniz Çobansınız ve (Güttüğünüzden) Mesulsünüz

٩٠٤٧ – حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ صَالِحٍ أَبُو الْفَوَارِسِ الْمَرْوَزِيُّ ، بِمِصْرَ ، حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى الْخَزَّازُ ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبَّادٍ أَبُو مُحَمَّدٍ الرُّمَّانِيُّ ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " كُلُّكُمْ رَاعٍ ، وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، فَالأَمِيرُ رَاعٍ عَلَى النَّاسِ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِهِ وَمَسْئُولٌ عَنْ زَوْجَتِهِ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُهُ ، وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ لِحَقِّ زَوْجِهَا وَمَسْئُولَةٌ عَنْ بَيْتِهَا وَوَلَدِهَا ، وَالْمَمْلُوكُ رَاعٍ عَلَى مَوْلاهُ وَمَسْئُولٌ عَنْ مَالِهِ ، فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، فَأَعِدُّوا لِلْمَسَائِلِ جَوَابًا ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا جَوَابُهَا ؟ ، قَالَ : أَعْمَالُ الْبِرِّ "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط, بإسنادين وأحد إسنادي الأوسط رجاله رجال الصحيح .

9047. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hepiniz çobansınız ve herkes sürüsünden mesuldür. Devlet başkanı, insanların çobanıdır, sürüsünden mesuldür. Erkek, ailesinin çobanıdır. Eşinden ve malik olduğu (cariye ve köleler)den mesuldür. Kadın, kocasının çobanıdır, evinden ve çocuklarından mesuldür. Köle, efendisinin*

çobanıdır ve onun malından mesuldür. Hepiniz çobansınız ve hepiniz sürünüzden mesulsünüz. Öyleyse bu mesuliyetler (sorumluluklar) için cevap hazırlayın" Bunun üzerine: "Ya Resûlallah! Bu mesuliyetlerin cevabı nedir?"diye sorduklarında: *"İyi amellerdir"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de iki isnâdla rivayet etmiştir. *el-Mu'cemu'l-evsat*'ın iki isnâdından birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٠٤٨ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ الْجُبَيْرِيُّ ، قَالَ : نا أَرْطَاةُ بْنُ أَشْعَثَ أَبُو حَاتِمٍ ، قَالَ : نا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ : " كُلُّكُمْ رَاعٍ ، وَمَسْئُولٌ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه :أرطاة بن الأشعث,وهو ضعيف جدا .

9048. Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hepiniz çobansınız ve (güttüğünüzden) mesulsünüz."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Ertât b. Eş'as oldukça zayıf biridir.[2]

٩٠٤٩ – حَدَّثَنَا عُمَارَةُ بْنُ وَثِيمَةَ ، قَالَ : نَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : كَتَبَ إِلَيَّ خَالِدُ بْنُ أَبِي عِمْرَانَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبُو عَيَّاشٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا مِنْ رَاعٍ يُسْتَرْعَى رَعِيَّةً إِلا سُئِلَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : أَقَامَ فِيهَا أَمْرَ اللَّهِ ، أَمْ أَضَاعَهُ ؟ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: أبو عياش المصري وهو مستور, وبقية رجاله ثقات وفي بعضهم كلام .

9049. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sürüyü koruyup gözetmesi istenen hiçbir çoban yoktur ki kıyamet gününde, onlar hakkında Allah'ın emrini yerine getirdi mi, yoksa zayi mi etti diye sorulmuş olmasın."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Ayyâş el-Mısrî mestur biridir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir. Bazıları hakkında tenkitler vardır.

٩٠٥٠ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا أَبُو مُصْعَبٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ دِينَارٍ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، عَنْ أَبِي لُبَابَةَ بْنِ عَبْدِ الْمُنْذِرِ ، " أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (450)
[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (1556)

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ قَتْلِ الْجِنَّانِ الَّتِي فِي الْبُيُوتِ " وَقَالَ : " كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، فَالأَمِيرُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِهِ ، وَمَسْئُولٌ عَنْهُمْ ، وَامْرَأَةُ الرَّجُلِ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ زَوْجِهَا وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُ ، وَعَبْدُ الرَّجُلِ رَاعٍ عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُ ، أَلا كُلُّكُمْ رَاعٍ ، وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ "

قلت : لأبي لبابة في الصحيح النهي عن قتل الحيات فقط .

رواه الطبراني في الأوسط والكبير, ورجال الكبير رجال الصحيح .

9050. Ebû Lübâbe b. Abdilmünzir'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), evlerdeki yılanları öldürmeyi yasaklayarak şöyle buyurdu: *"Hepiniz çobansınız ve sürünüzden mesulsünüz. Devlet başkanı insanlar üzerine çobandır ve sürüsünden mesuldür. Erkek, ailesinin çobanıdır ve onlardan mesuldür. Erkeğin eşi kocasının evinin çobanıdır ve onlardan mesuldür. Kişinin kölesi, efendisinin malının çobanıdır ve ondan sorumludur. Dikkat edin! Hepiniz çobansınız ve hepiniz mesulsünüz."*

Ben derim ki: Ebû Lübâbe'nin *Sahîh* kitabında sadece yılanların öldürülmesinin yasaklanması rivayeti vardır.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٠٥١ – حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ مَرْثَدٍ الطَّبَرَانِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَيَّاشٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ ضَمْضَمِ بْنِ زُرْعَةَ ، عَنْ شُرَيْحِ بْنِ عُبَيْدٍ ، عَنِ الْمِقْدَامِ ، قَالَ : سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " لا يَكُونُ رَجُلٌ عَلَى قَوْمٍ إِلا جَاءَ يَقْدُمُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بَيْنَ يَدَيْهِ رَايَةٌ يَحْمِلُهَا ، وَهُمْ يَتَّبِعُونَهُ ، فَيُسْأَلُ عَنْهُمْ وَيُسْأَلُونَ عَنْهُ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: محمد بن إسماعيل بن عياش, وهو ضعيف .

9051. Mikdâm diyor ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Bir topluluğun başında olan bir adam, kıyamet gününde önlerine geçerek elleri arasında bir sancak taşıyarak gelir. Onlar kendisine tâbi olurlar. Kendisi onlardan, onlar da kendisinden dolayı hesaba çekilir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. İsmâîl b. Ayyâş zayıftır.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4506)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/275)

٩٠٥٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي سُرَيْجُ بْنُ يُونُسَ ، ثنا أَبُو إِسْمَاعِيلَ الْمُؤَدِّبُ ، عَنْ رِشْدِينَ بْنِ كُرَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا مِنْ أَمِيرٍ يُؤَمَّرُ عَلَى عَشَرَةٍ إِلا سُئِلَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "

رواه الطبراني, وفيه :رشدين بن كريب, وهو ضعيف .

9052. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"On kişiye idareci kılınan hiçbir idareci yoktur ki kıyamet gününde onlardan sorumlu tutulmuş olmasın."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Rişdîn b. Kureyb zayıftır.[1]

٩٠٥٣ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنْ مَعْمَرٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، أَنَّ ابْنَ مَسْعُودٍ ، قَالَ : " أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ سَائِلٌ كُلَّ ذِي رَعِيَّةٍ فِيمَا اسْتَرْعَاهُ ، أَقَامَ أَمْرَ اللَّهِ فِيهِمْ أَمْ أَضَاعَهُ ؟ حَتَّى إِنَّ الرَّجُلَ لَيُسْأَلُ عَنْ أَهْلِ بَيْتِهِ " رواه الطبراني , وقتادة لم يسمع من ابن مسعود ورجاله رجال الصحيح.

9053. Katâde'den rivayet edildiğine göre İbn Mes'ûd diyor ki: "Hiç şüphesiz yüce Allah, her sürü sahibini koruyup gözettiği şeyler hususunda hesaba çekecek. Allah'ın emrini onlarda tatbik mi etti, yoksa zayi mi etti? diye. O kadar ki erkek bile ailesinden dolayı hesaba çekilecek."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Katâde, İbn Mes'ûd'a yetişmemiştir. Ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

(بَابُ أَخْذِ حَقِّ الضَّعِيفِ مِنَ الْقَوِيِّ)

Güçsüzün Güçlüden Hakkını Araması

٩٠٥٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِسْكِينٍ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، قَالَ : نا مَنْصُورُ بْنُ أَبِي الأَسْوَدِ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ ، عَنْ مُحَارِبِ بْنِ دِثَارٍ ، عَنِ ابْنِ بُرَيْدَةَ ، وَهُوَ سُلَيْمَانُ ، عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، جَعْفَرًا ، رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، حِينَ قَدِمَ مِنَ الْحَبَشَةِ : مَا أَعْجَبُ شَيْءٍ رَأَيْتَهُ ؟ قَالَ : رَأَيْتُ امْرَأَةً تَحْمِلُ عَلَى رَأْسِهَا مِكْتَلا مِنْ طَعَامٍ فَمَرَّ فَارِسٌ فَرَكَضَهُ فَأَبْدَرَهُ فَجَلَسَتْ تَجْمَعُ طَعَامَهَا ، ثُمَّ الْتَفَتَتْ قَالَتْ : وَيْلٌ لَهُ إِذَا وَضَعَ الْمَلِكُ ، تَبَارَكَ وَتَعَالَى

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12166)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8855)

، كُرْسِيَّهُ فَأَخَذَ الْمَظْلُومُ مِنَ الظَّالِمِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، تَصْدِيقًا لِقَوْلِهَا : " لا قُدِّسَتْ أُمَّةٌ أَوْ كَيْفَ تُقَدَّسُ أُمَّةٌ ؟ ! لا يَأْخُذُ ضَعِيفُهَا حَقَّهُ مِنْ شَدِيدِهَا غَيْرَ مُتَعْتَعٍ ".

رواه البزار والطبراني في الأوسط ,وفيه: عطاء بن السائب, وهو ثقة لكنه اختلط ,وبقية رجاله ثقات.

9054. Süleymân, babası (Büreyde)'den naklediyor: Câfer, Habeşistân'dan geldiği zaman Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ona: *"Gördüğün en ilginç şey nedir?"* diye sorunca, Câfer şu karşılığı verdi: "Başı üzerinde sepetle yiyecek taşıyan bir kadın gördüm. Bir atlı geçti ve ayağıyla sepete vurarak yiyecekleri ortalığa savurdu. Bunun üzerine kadın oturup yiyecekleri toplamaya başladı. Kadın daha sonra dönüp adama: "Yüce Melik (Allah) kürsüsünü koyup mazlumun hakkını, zalimden aldığında vay senin haline!" dedi. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), kadının sözünü doğrulamak için şöyle buyurdu: *"Güçsüz olanın hakkını güçlü olandan çekinmeden alamadığı bir toplum, nasıl kutsansın ki?-ya da kutsanmaz-."*

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Atâ b. es-Sâib güvenilir biridir ama âhir ömründe bunamıştır. Diğer ravileri, güve kimselerdir.[1]

٩٠٥٥ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي غَسَّانَ ، نا مَكِّيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الرُّعَيْنِيُّ ، نا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : لَمَّا قَدِمَ جَعْفَرُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ مِنْ أَرْضِ الْحَبَشَةِ ، تَلَقَّاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلَمَّا نَظَرَ جَعْفَرٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَجَلَ إِعْظَامًا مِنْهُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَبَّلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ ، وَقَالَ لَهُ : " يَا حَبِيبِي ، أَنْتَ أَشْبَهُ النَّاسِ بِخَلْقِي وَخُلُقِي ، وَخُلِقْتَ مِنَ الطِّينَةِ الَّتِي خُلِقْتُ مِنْهَا ، يَا حَبِيبِي ، حَدِّثْنِي عَنْ بَعْضِ عَجَائِبِ أَرْضِ الْحَبَشَةِ " ، قَالَ : نَعَمْ ، بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ ، بَيْنَا أَنَا قَائِمٌ فِي بَعْضِ طُرُقِهَا ، إِذَا أَنَا بِعَجُوزٍ عَلَى رَأْسِهَا مِكْتَلٌ ، وَأَقْبَلَ شَابٌّ يَرْكُضُ عَلَى فَرَسٍ لَهُ ، فَزَحَمَهَا ، وَأَلْقَى الْمِكْتَلَ عَنْ رَأْسِهَا ، فَاسْتَوَتْ قَائِمَةً ، وَأَتْبَعَتْهُ الْبَصَرَ ، وَهِيَ تَقُولُ : الْوَيْلُ لَكَ غَدًا إِذَا جَلَسَ الْمَلِكُ عَلَى كُرْسِيِّهِ ، فَاقْتَصَّ لِلْمَظْلُومِ مِنَ الظَّالِمِ ، قَالَ جَابِرٌ : فَنَظَرْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنَّ دُمُوعَهُ لَتَنْحَدِرُ عَلَى عَيْنَيْهِ مِثْلَ الْجُمَارِ ، ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا قَدَّسَ اللَّهُ أُمَّةً لا يَأْخُذُ الْمَظْلُومُ حَقَّهُ مِنَ الظَّالِمِ ، غَيْرَ مُتَعْتَعٍ "

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1596)

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: مكي بن عبد الله الرعيني, وهو ضعيف .

9055. Câbir anlatıyor: Câfer b. Ebî Tâlib, Habeş yurdundan dönünce onu, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) karşıladı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'i görünce ona olan hürmetinden ve taziminden dolayı utandı. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) hemen onun gözlerinin arasından öperek şöyle buyurdu. *"Ey dostum! Sen ahlâkı ve yaradılışı insanlar içerisinde bana en çok benzeyensin. Benim yaratıldığım çamurdan sen yaratıldın. Ey dostum! Habeş ahalisinin ilginç bir şeyini bana anlat."* Câfer: "Olur, anam babam sana feda olsun ya Resûlallah!" diyerek anlatmaya başladı: Ben, Habeşistan'ın yollarından birinde ayakta duruyordum. Bir de baktım ki başı üzerinde bir sepetle yaşlı bir kadın geliyor. Bir genç te çok hızlındandığı atı ile kadına yönelip onu sıkıştırdı. Kadının başının üzerindeki sepeti tutup fırlattı. Kadın ayağa kalktı, gözleriyle onu takip ederek şöyle demeye başladı: "Melik (Allah) kürsüsü üzerine oturup ta mazlumun hakkını zalimden alacağında yarın senin vay haline!"

Câbir der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) baktım. Şöyle buyuruyordu: *"Güçsüz olanın hakkını güçlü olandan çekinmeden alamadığı bir toplum, nasıl kutsansın ki?-ya da kutsanmaz-."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Mekkî b. Abdillah er-Ruaynî zayıftır.

٩٠٥٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَابَانَ ، ثنا زُنَيْجٌ ، ثنا حَكَّامُ بْنُ سَلْمٍ ، عَنِ الْمُثَنَّى بْنِ الصَّبَّاحِ ، عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : أَرَادَ ابْنُ مَسْعُودٍ أَنْ يَبْنِيَ دَارًا ، فَقَالَتْ قُرَيْشٌ : أَلا نَمْنَعُ ابْنَ أُمِّ عَبْدٍ أَنْ يَبْتَنِيَ دَارًا فِينَا ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَوْ آمُرُ بِذَلِكَ فَأَنَا ظَالِمٌ ، لا يُقَدِّسُ اللَّهُ أُمَّةً لا يُؤْخَذُ لِضَعِيفِهَا مِنْ شَدِيدِهَا "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: المثنى بن الصباح, وهو متروك, ووثقه ابن معين في رواية .

وقد تقدم حديث ابن مسعود نفسه في هذه القصة في الأحكام وأحاديث غيره من نحو هذا الباب .

9056. Hz. Âişe anlatıyor: İbn Mes'ûd bir ev yapmayı isteyince Kureyşliler: "İbn Ümmi Abd'in aramızda ev yapmasına mani olmayacak mıyız?" dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben bunu emredersem zalim biri olurum. Allah güçsüzü için güçlüsünden hakkının alınmadığı bir toplumu kutsamaz (temize çıkarmaz)"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Müsennâ b. es-Sabbâh metruk biridir. İbn Maîn bir rivayette bu zatı güvenilir addetmiştir.

İbn Mes'ûd'un isminin geçtiği bu kıssadaki hadisi Ahkâm kitabında geçti. Diğerlerinin hadisleri ise bu bölümdedir.

٩٠٥٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا صَفْوَانُ بْنُ صَالِحٍ ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ ، عَنْ يُونُسَ بْنِ مَيْسَرَةَ بْنِ حَلْبَسٍ ، عَنْ مُعَاوِيَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا تُقَدَّسُ أُمَّةٌ لا يُقْضَى فِيهَا بِالْحَقِّ وَيَأْخُذُ الضَّعِيفُ حَقَّهُ مِنَ الْقَوِيِّ غَيْرَ مُتَعْتَعٍ "

رواه الطبراني، ورجاله ثقات .

9057. Muâviye'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah, aralarında hak ile hükmedilmeyen, güçsüzün hakkını bir zarar gelmeden güçlüden almadığı bir toplumu temize çıkarmaz."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٠٥٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ سُلَيْمَانَ الْحَرْمَلِيُّ الأَنْطَاكِيُّ ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ كَعْبٍ ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ يَزِيدَ ، أَنَّ مُعَاوِيَةَ كَتَبَ إِلَى مَسْلَمَةَ بْنِ مَخْلَدٍ ، أَنْ سَلْ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ ، هَلْ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " لا قُدِّسَتْ أُمَّةٌ لا يَأْخُذُ ضَعِيفُهَا حَقَّهُ مِنْ قَوِيِّهَا وَهُوَ غَيْرُ مُضْطَهَدٍ " ، فَإِنْ قَالَ : نَعَمْ ، فَاحْمِلْهُ إِلَيَّ عَلَى الْبَرِيدِ ، فَسَأَلَهُ فَقَالَ : نَعَمْ ، فَحَمَلَهُ عَلَى الْبَرِيدِ مِنْ مِصْرَ إِلَى الشَّامِ ، فَسَأَلَهُ مُعَاوِيَةُ فَأَخْبَرَهُ ، فَقَالَ مُعَاوِيَةُ : وَأَنَا قَدْ سَمِعْتُهُ ، وَلَكِنْ أَحْبَبْتُ أَنْ أَتَثَبَّتَ. رواه الطبراني، ورجاله ثقات .

9058. Rebîa b. Yezîd'den rivayet edildiğine göre Muâviye, Mesleme b. Mahled'e mektup yazdı. Mektupta şöyle diyordu: "Abdullah b. Amr b. el-Âs'a sor bakalım, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): «*Güçsüzün, güçlüsünden hakkını işkence ve zulüm görmeden almadığı bir toplum temize çıkarılmaz*» hadisini işitmiş mi?" Eğer: "Evet" derse onu posta beygirine bindir ve bana getir. Mesleme, Abdullah'a bunu sorunca: "Evet" cevabını verdi. Mesleme hemen Abdullah'ı posta atına bindirerek onu Mısır'dan Şâm'a getirdi. Muâviye ona hadisi sorunca o da anlattı. Bunun üzerine Muâviye: "Ben bu hadisi işitmiştim, ama sağlamlaştırmak istedim" dedi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/385)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/387)

(بَابُ الإِمَامُ الضَّعِيْفُ عَنِ الحَقِّ)

Hakkı Yerine Getirmede Zayıf Olan Devlet Başkanı

٩٠٥٩ - عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الإِمَامُ الضَّعِيْفِ مَلْعُوْنٌ "

رواه الطبراني, وسقط من إسناده رجل بين عبد الكريم بن الحارث وبين ابن عمر, وفيه: جماعة لم أعرفهم.

9059. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"(Hakkı yerine getirmede) pasif olan devlet başkanı melundur."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinden Abdülkerîm b. el-Hâris ile İbn Amr arasındaki bir ravi düşmüştür. Senedinde tanımadığım raviler vardır.

(بَابُ مُلْكِ النِّسَاءِ)

Kadınların Hükümdar Olması

٩٠٦٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَبُو عُبَيْدَةَ ، قَالَ : نَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَمْرِو بْنِ جَبَلَةَ ، قَالَ : نَا أَبُو عَوَانَةَ ، قَالَ : نَا سِمَاكُ بْنُ حَرْبٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ يَمْلِكُ أَمْرَهُمُ امْرَأَةٌ "

رواه الطبراني في الأوسط, عن شيخه أبي عبيدة عبد الوارث بن إبراهيم, ولم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

9060. Câbir b. Semure'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İşlerinin başına kadının hükümdar olduğu bir toplum iflah olmaz"*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta hocası Ebû Ubeyde Abdilvâris b. İbrâhîm'den rivayet etmiştir. Bu zatı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

٩٠٦١ - و عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الهَجَنَّعِ قَالَ : لَمَّا قَدِمَتْ عَائِشَةَ زَوْجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَيْنَا أَبَا بَكْرَةٍ فَقُلْنَا : هَذِهِ عَائِشَةَ كُنْتَ تَقُولُ : عَائِشَةَ عَائِشَةَ هِيَ ذِي عَائِشَةَ قَدْ جَاءَتْ فَاخْرُجْ مَعَنَا . فَقَالَ : إِنِّي ذَكَرْتُ حَدِيْثاً سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَكَرَ بِلْقِيْسَ صَاحِبَةَ سَبَأَ فَقَالَ : لاَ يُقَدِّسُ اللهُ أُمَّةً قَادَتْهُمُ امْرَأَةٌ "

قلت : لأبي بكرة حديث في الصحيح غير هذا .رواه الطبراني, وفيه: جماعة لم أعرفهم .

9061. Abdullah b. el-Hecenna' anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hanımı Hz. Âişe (Cemel savaşında) gelince bizler, Ebû Bekre'nin yanına gidip: "Bu Âişe'dir. Sen: «Âişe, Âişe, Âişe» derdin. İşte geldi. Öyleyse bizimle beraber (savaşa) çık" deyince, Ebû Bekr şu karşılığı verdi: Ben, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'den duyduğum bir hadisi hatırladım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in Sebe kraliçesi Belkîs'tan bahsederken şöyle buyurduğunu işittim: *"Başlarına kadının lider olduğu bir toplumu Allah temize çıkarmaz."*

Ben derim ki: *Sahîh*'te Ebû Bekre'nin bu konuda bir hadisi vardır.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde kendilerini tanımadığım raviler mevcuttur.

(بَابُ بِطَانَةِ الأَمِيرُ)

Emîrin (Valinin) Yakınları

٩٠٦٢ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا الْمَسْعُودِيُّ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، قَالَ : قَالَ عَبْدُ اللَّهِ : " الأَمِيرُ إِذَا أُمِّرَ كَانَتْ لَهُ بِطَانَتَانِ مِنْ أَهْلِهِ : بِطَانَةٌ تَأْمُرُهُ بِطَاعَةِ اللَّهِ ، وَبِطَانَةٌ تَأْمُرُهُ بِمَعْصِيَةٍ ، وَهُوَ مَعَ مَنْ أَطَاعَ مِنْهُمَا " رواه الطبراني , والقاسم لم يدرك ابن مسعود .

9062. Abdullah (b. Mes'ûd) diyor ki: "Emîr (vali), emîr olduğunda ailesinden iki yakını vardır. Biri ona Allah'a itaat etmeyi emreden yakını, diğeri ise ona Allah'a isyanı emreden yakınıdır. Vali hangisine itaat ederse onunladır."[1]

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Kâsım, İbn Mes'ûd'a yetişmemiştir.

(بَابُ الْوُزَرَاءِ)

Vezirler

٩٠٦٣ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ يَعْنِي ابْنَ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَنْ وَلَّاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئًا فَأَرَادَ بِهِ خَيْرًا جَعَلَ لَهُ وَزِيرَ صِدْقٍ فَإِنْ نَسِيَ ذَكَّرَهُ وَإِنْ ذَكَرَ أَعَانَهُ" رواه أحمد والبزار, ورجال البزار رجال الصحيح .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8928)

9063. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah kimi, müslümanların bir işinin başına geçirir de onun hakkında hayır murad ederse, ona doğru sözlü bir vezir verir. Unutursa ona hatırlatır, hatırlarsa ona yardımcı olur."*

★Hadisi Bezzâr ve İmam Ahmed rivayet etmiş olup, Bezzâr'ın ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

(بَابٌ فِيْمَنْ أَبْلَغَ حَاجَةً إِلَى السُّلْطَانِ)

Bir İhtiyacını Sultana (Yöneticiye) Arzeden

٩٠٦٤ – حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ آدَمَ ، قَالَ : نا أَبُو عَاصِمٍ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ سَعِيدٍ الْبَرَّادِ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ حَيَّانَ ، قَالَ : كُنْتُ عِنْدَ أُمِّ الدَّرْدَاءِ ، ، فَقَالَتْ : سَمِعْتُ أَبَا الدَّرْدَاءِ ، يَقُولُ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنْ أَبْلَغَ ذَا سُلْطَانٍ حَاجَةَ مَنْ لا يَسْتَطِيعُ إِبْلاغَهُ ؛ ثَبَّتَ اللَّهُ قَدَمَيْهِ عَلَى الصِّرَاطِ يَوْمَ تَزِلُّ فِيهِ الأَقْدَامُ "

رواه البزار في حديث طويل, وفيه :سعيد البراد, وبقية رجاله ثقات .

9064. Ebu'd-Derdâ diyor ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Her kim, ihtiyacını ulaştırmaya güç getirmeyen birinin ihtiyacını, saltanat sahibi birine ihtiyacını ulaştırırsa, ayakların kaydığı günde Allah onun ayaklarını sabit kılar."*

★Hadisi Bezzâr uzun bir hadiste rivayet etmiştir. Ravilerden biri Saîd el-Berrâd'dır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

(بَابٌ فِيْمَنْ احْتَجَبَ عَنْ ذَوِي الحَاجَةِ)

İhtiyaç Sahibinden Gizlenen Hakkında

٩٠٦٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنْ أَبِى حَصِينٍ عَنِ الْوَالِبِىِّ صَدِيقٌ لِمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ عَنْ مُعَاذٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَنْ وَلِىَ مِنْ أَمْرِ النَّاسِ شَيْئاً فَاحْتَجَبَ عَنْ أُولِى الضَّعَفَةِ وَالْحَاجَةِ احْتَجَبَ اللَّهُ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ"

رواه أحمد والطبراني, ورجال أحمد ثقات .

---

1 *Müsned-i Ahmed* (6/70), *Müsned-i Bezzâr* (1592) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (4439)

2 *Müsned-i Bezzâr* (1593)

9065. Muâz b. Cebel'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim, insanların başına görevli olarak getirilir de, ihtiyaç sahiplerinin ihtiyaçlarına kapısını kapatırsa, Allah da kıyamet gününde onun ihtiyaçlarına kapıyı kapatır."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٠٦٦ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ قَالَ حَدَّثَنَا السَّائِبُ بْنُ حُبَيْشٍ عَنْ أَبِي الشَّمَّاخِ الأَزْدِيِّ عَنِ ابْنِ عَمٍّ لَهُ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ أَتَى مُعَاوِيَةَ فَدَخَلَ عَلَيْهِ وَقَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ النَّاسِ ثُمَّ أَغْلَقَ بَابَهُ دُونَ الْمِسْكِينِ أَوِ الْمَظْلُومِ أَوْ ذِي الْحَاجَةِ أَغْلَقَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ دُونَهُ أَبْوَابَ رَحْمَتِهِ عِنْدَ حَاجَتِهِ وَفَقْرِهِ أَفْقَرَ مَا يَكُونُ إِلَيْهَا" رواه أحمد وأبو يعلى , وأبو الشماخ لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

9066. Ebu'ş-Şemmâh el-Ezdî, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından olan amcaoğlundan naklediyor: Bu kişi, Muâviye'ye gelip yanına girdikten şu hadisi nakletmiştir: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Kim, insanların bir işinin başına getirilir de, sonra kapısını miskine, mazluma ve ihtiyaç sahibine kapatırsa yüce Allah ta rahmet kapılarını en muhtaç olduğu zamanda onun ihtiyaçlarına kapatır."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Ravilerden Ebu'ş-Şemmâh'ı tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٩٠٦٧ – حَدَّثَنَا جَبْرُونُ بْنُ عِيسَى الْمَغْرِبِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ الْحَفَرِيُّ الْمَغْرِبِيُّ ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ ، عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ ، عَنْ أَبِيهِ أَنَّ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ ضَرَبَ عَلَى النَّاسِ بَعْثًا فَخَرَجُوا فَرَجَعَ أَبُو الدَّحْدَاحِ ، فَقَالَ لَهُ مُعَاوِيَةُ : أَلَمْ تَكُنْ خَرَجْتَ مَعَ النَّاسِ ؟ قَالَ : بَلَى ، وَلَكِنِّي سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، حَدِيثًا فَأَحْبَبْتُ أَنْ أَضَعَهُ عِنْدَكَ مَخَافَةَ أَنْ لا تَلْقَانِي سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " يَا أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ وَلِيَ مِنْكُمْ عَمَلا فَحَجَبَ بَابَهُ عَنْ ذِي حَاجَةِ الْمُسْلِمِينَ حَجَبَهُ اللهُ أَنْ يَلِجَ بَابَ الْجَنَّةِ ، وَمَنْ كَانَتْ هِمَّتُهُ الدُّنْيَا حَرَّمَ اللهُ عَلَيْهِ جِوَارِي ، فَإِنِّي بُعِثْتُ بِخَرَابِ الدُّنْيَا وَلَمْ أُبْعَثْ بِعِمَارَتِهَا "

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (5/238-9) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/152)

[2] *Müsned-i Ahmed* (3/441, 480) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (7378)

رواه الطبراني, عن شيخه جبرون بن عيسى, عن يحيى بن سليمان الجفري, ولم أعرفهما, وبقية رجاله رجال الصحيح .

9067. Avn b. Ebî Cuhayfe, babasından nakledіyor: Muâviye b. Ebî Süfyân, insanların üzerine bir heyet gönderdi. Heyettekiler yola çıktıktan sonra Ebu'd-Dahdâh geri döndü. Muâviye ona: "Sen, insanlarla beraber çıkmamış mıydın?" diye sorunca şu karşılığı verdi: Evet ama ben, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bir hadis işittim. Bu hadisi yanında bırakmak istiyorum. Çünkü benimle bir daha karşılaşmamandan korkuyorum. Peygamber Efendimizin (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Ey insanlar! Her kim, bir işin başına getirilir de, kapısını Müslümanların muhtaçlarına kapatırsa, Allah ta onun cennet kapısından içeriye girmesini yasaklar. Allah, kaygısı dünya olana, bana komşu olmayı haram kılmıştır. Çünkü ben, dünyanın harab olması için gönderildim. Dünyanın imar edilmesi için gönderilmedim."*

★Hadisi Taberânî, hocası Cebrûn b. İsâ kanalıyla Yahyâ b. Süleymân el-Cefrî'den rivayet etmiştir. İkisini de tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

(بَابُ حَقِّ الرَّعِيَّةِ وَالنُّصْحِ لَهَا)

Tebaanın Hakkı ve Onlara Nasihat Etmek

٩٠٦٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ أَنْبَأَنَا الْجُرَيْرِيُّ سَعِيدٌ عَنْ أَبِي نَضْرَةَ عَنْ أَبِي فِرَاسٍ قَالَ خَطَبَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَلاَ إِنَّا إِنَّمَا كُنَّا نَعْرِفُكُمْ إِذْ بَيْنَ ظَهْرَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِذْ يَنْزِلُ الْوَحْيُ وَإِذْ يُنَبِّئُنَا اللهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ أَلاَ وَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدِ انْطَلَقَ وَقَدِ انْقَطَعَ الْوَحْيُ وَإِنَّمَا نَعْرِفُكُمْ بِمَا نَقُولُ لَكُمْ مَنْ أَظْهَرَ مِنْكُمْ خَيْراً ظَنَنَّا بِهِ خَيْراً وَأَحْبَبْنَاهُ عَلَيْهِ وَمَنْ أَظْهَرَ مِنْكُمْ لَنَا شَرًّا ظَنَنَّا بِهِ شَرًّا وَأَبْغَضْنَاهُ عَلَيْهِ سَرَائِرُكُمْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ رَبِّكُمْ أَلاَ إِنَّهُ قَدْ أَتَى عَلَيَّ حِينٌ وَأَنَا أَحْسَبُ أَنَّ مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ يُرِيدُ اللهَ وَمَا عِنْدَهُ فَقَدْ خُيِّلَ إِلَيَّ بِآخِرَةٍ أَلاَ إِنَّ رِجَالاً قَدْ قَرَءُوهُ يُرِيدُونَ بِهِ مَا عِنْدَ النَّاسِ فَأَرِيدُوا اللهَ بِقِرَاءَتِكُمْ وَأَرِيدُوهُ بِأَعْمَالِكُمْ أَلاَ إِنِّي وَاللهِ مَا أُرْسِلُ عُمَّالِي إِلَيْكُمْ لِيَضْرِبُوا أَبْشَارَكُمْ وَلاَ لِيَأْخُذُوا أَمْوَالَكُمْ وَلَكِنْ أُرْسِلُهُمْ إِلَيْكُمْ لِيُعَلِّمُوكُمْ دِينَكُمْ وَسُنَّتَكُمْ فَمَنْ فُعِلَ بِهِ شَيْءٌ سِوَى ذَلِكَ فَلْيَرْفَعْهُ إِلَيَّ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِذاً لأُقِصَّنَّهُ مِنْهُ فَوَثَبَ عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَوَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/301)

رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ عَلَى رَعِيَّةٍ فَأَدَّبَ بَعْضَ رَعِيَّتِهِ أَئِنَّكَ لَمُقْتَصُّهُ مِنْهُ قَالَ إِى وَالَّذِى نَفْسُ عُمَرَ بِيَدِهِ إِذاً لأَقُصَّنَّهُ مِنْهُ أَنَّى لاَ أَقُصُّهُ مِنْهُ وَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُصُّ مِنْ نَفْسِهِ أَلاَ لاَ تَضْرِبُوا الْمُسْلِمِينَ فَتُذِلُّوهُمْ وَلاَ تُجَمِّرُوهُمْ فَتَفْتِنُوهُمْ وَلاَ تَمْنَعُوهُمْ حُقُوقَهُمْ فَتُكَفِّرُوهُمْ وَلاَ تُنْزِلُوهُمُ الْغِيَاضَ فَتُضَيِّعُوهُمْ"

قلت : في الصحيح طرف منه.

رواه أحمد في حديث طويل , وأبو فراس لم أر من جرحه ولا وثقه, وبقية رجاله ثقات .

9068. Ebû Firâs anlatıyor: Ömer b. el-Hattâb insanlara bir konuşma yapmak üzere şöyle dedi: "Ey insanlar! Dikkat edin! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) aramızda bulunuyorken, vahiy iniyorken ve Allah bize sizin haberinizi bildiriyorken sizleri tanıyorduk. İyi bilin ki, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) gitti ve vahiy kesildi. Artık sizi, sizin dediklerinizle tanıyoruz. Sizden hayır izhar edenin hakkında hayır düşünürüz ve ona hayrı sevdiririz. Sizden, bize karşı kötülük izhar edenin hakkında da şer düşünürüz ve onu bu şerre buğz ettiririz. Sırlarınız sizinle Rabbiniz arasındadır. Dikkat edin! Benim öyle bir anım oldu ki, Kur'ân okuyan kişinin Allah'ı ve katındaki (sevabı) talep ettiğini zannediyorum. Bana âhiret göründü. Dikkat edin! Bir takım adamlar, Kur'ân (vasıtası) ile insanların sahip oldukları (mal-mülk-makam türünden) şeyleri istiyorlar. Kur'ân okuyuşunuzla sadece Allah'ı isteyin. Amellerinizle onu isteyin. Dikkat edin! Vallahi ben valilerimi sizin ciltlerinize vursun diye göndermiyorum. Mallarınızı alsınlar diye de göndermiyorum. Ancak onları, dininizi öğretsin diye size gönderiyorum. Sünnetinizi size öğretsin diye size gönderiyorum. Kime bunlardan başka bir şey yapılırsa hemen onu bana iletsin. Canım elinde olan Allah'a yemin olsun ki o takdirde ona hemen kısas uygularım."

Amr b. el-Âs öne atılarak: "Ey Müminlerin emiri! Söyle bakalım, Müslümanlardan bir adam, tebaasından olan birini terbiye amacıyla döverse, yine sen ona kısas uygular mısın?" diye sorunca, Ömer şu karşılığı verdi: "Evet, Ömer'in canı elinde olan Allah'a yemin olsun ki, ona kısas uygularım, mutlaka ona kısas uygularım. Ben, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem)'in kendisine bile kısas uyguladığını gördüm. Dikkat edin! Müslümanlara vurup ta onları zillet içerisine sokmayın. Onları düşman arazisinde tutarak yurtlarına göndermemezlik edip de onları fitneye düşürmeyin. Onların hakkını engelleyip te onları küfre girmeye mecbur etmeyin. Onları ormanlara yerleştirip te zayi etmeyin."

Ben derim ki: *Sahîh*'te bu hadisten bir bölüm yer almıştır.

★Hadisi İmam Ahmed uzun bir hadiste rivayet etmiştir. Ravilerden Ebû Firâs'ı ne tenkit edeni ne de güvenilir kabul edeni görmedim. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٠٦٩ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِيدِ الأَصْبَهَانِيُّ ، حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْحَكَمِ الْمِصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا قُدَامَةُ بْنُ مُحَمَّدٍ الأَشْجَعِيُّ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ شَيْبَةَ الطَّائِفِيِّ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَا مِنْ أُمَّتِي أَحَدٌ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ ، النَّاسِ ، شَيْئًا لَمْ يَحْفَظْهُمْ بِمَا يَحْفَظُ بِهِ نَفْسَهُ وَأَهْلَهُ ، إِلا لَمْ يَجِدْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ"

رواه الطبراني في الصغير والأوسط, وفيه: إسماعيل بن شيبة الطائفي, وهو ضعيف .

9069. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Müslümanların bir işiyle görevlendirilip te kendisini ve ailesini koruduğu şekilde onları korumayan ümmetimden hiç kimse, cennetin kokusunu duyamaz."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden İsmâîl b. Şeybe et-Tâifî zayıftır.[2]

٩٠٧٠ – حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ , ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الأَعْلَى , ثنا مُعْتَمِرٌ , عَنْ أَبِيهِ , عَنْ حَنَشٍ , عَنْ عَطَاءٍ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ , عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ : " مَنْ وَلِيَ شَيْئًا مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ حَتَّى يَنْظُرَ فِي حَوَائِجِهِمْ "

رواه الطبراني, وفيه: حسين بن قيس, وهو متروك, وزعم أبو محصن أنه شيخ صدق, وبقية رجاله رجال الصحيح .

9070. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Müslümanların bir işine tevdi edilen bir kimse, insanların ihtiyaçlarına bakmadığı müddetçe, Allah da o kimsenin ihtiyacına bakmaz."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Hüseyn b. Kays metruk biridir. Ebû Muhsan bu zatın doğru sözlü bir ravi olduğunu ileri sürmüştür. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[3]

٩٠٧١ – حَدَّثَنَا ابْنُ حَنْبَلٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا أَبُو شِهَابٍ ، عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْجَزَرِيِّ وَهُوَ حَمْزَةُ النَّصِيبِيُّ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (286), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (196) ve Nesâî (8/34)
[2] Taberânî, *M. es-Sağîr* (919)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (13603) İbn Ömer hadisinden.

أَعَانَ بِبَاطِلٍ لِيُدْحِضَ بِبَاطِلِهِ حَقًّا ، فَقَدْ بَرِئَ مِنْ ذِمَّةِ اللَّهِ وَذِمَّةِ رَسُولِهِ ، وَمَنْ مَشَى إِلَى سُلْطَانِ اللَّهِ لِيُذِلَّهُ ، أَذَلَّهُ اللَّهُ مَعَ مَا يَدَّخِرُ لَهُ مِنَ الْخِزْيِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، سُلْطَانُ اللَّهِ كِتَابُ اللَّهِ وَسُنَّةُ نَبِيِّهِ ، وَمَنْ تَوَلَّى مِنْ أُمَرَاءِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئًا فَاسْتَعْمَلَ عَلَيْهِمْ رَجُلا وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّ فِيهِمْ مَنْ هُوَ أَوْلَى بِذَلِكَ وَأَعْلَمُ مِنْهُ بِكِتَابِ اللَّهِ وَسُنَّةِ رَسُولِهِ ، فَقَدْ خَانَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَجَمِيعَ الْمُؤْمِنِينَ ، وَمَنْ تَرَكَ حَوَائِجَ النَّاسِ لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ حَتَّى يَقْضِيَ حَوَائِجَهُمْ وَيُؤَدِّيَ إِلَيْهِمْ بِحَقِّهِمْ ، وَمَنْ أَكَلَ دِرْهَمَ رِبًا فَهُوَ ثَلاثٌ وَثَلاثِينَ زَنْيَةً ، وَمَنْ نَبَتَ لَحْمُهُ مِنْ سُحْتٍ فَالنَّارُ أَوْلَى بِهِ " رواه الطبراني, وفيه: أبو محمد الجزري حمزة, و لم أعرفه, وبقية رجاله رجال الصحيح .

9071. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim, hakkı geçersiz kılmak için batıla yardımcı olursa, Allah'ın ve Resûlü'nün korumasından uzak olur. Kim, Allah'ın yeryüzündeki sultanın yanına onu zelil kılmak için giderse Allah ta onu zelil kılar. Kıyamet gününe biriktirdiği rezil ve rüsvaylık ta cabası. Allah'ın yeryüzündeki sultanı, kendisinin Kitabı ve Peygamberinin sünnetidir. Müslümanların bir işini üstlenip, o da Müslümanlara bir adamı memur kılsa, üstelik müslümanlar içerisinde bu işe o adamdan daha ehil, Allah'ın Kitabını ve peygamberinin sünnetini daha iyi bilen biri bulunduğunu bilse, o kimse Allah'a, Resûlü'ne ve bütün Müslümanlara hainlik yapmış olur. Kim, insanların ihtiyaçlarını yerine getirmezse, insanların ihtiyaçlarına bakıncaya ve haklarını onlara verinceye kadar, Allah da onun ihtiyacına bakmaz. Kim, faizden bir dirhem yerse bu, otuz üç zinaya eş değerdir. Eti haramdan beslenene ateş daha layıktır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Muhammed el-Cezerî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٠٧٢ - و عَنِ الْحَسَنِ ، قَالَ: قَدِمَ عَلَيْنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ زِيَادٍ أَمِيرًا أَمَّرَهُ عَلَيْنَا مُعَاوِيَةَ فَتَقَدَّمَ عَلَيْنَا غُلامًا سَفِيهًا يَسْفِكُ الدِّمَاءَ سَفْكًا شَدِيدًا وَفِينَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُغَفَّلٍ الْمُزَنِيُّ صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ مِنَ السَّبْعَةِ الَّذِينَ بَعَثَهُم عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يُفَقِّهُونَ أَهْلَ الْبَصْرَةِ فَدَخَلَ عَلَيْهِ ذَاتَ يَوْمٍ فَقَالَ لَهُ : انْتَهِ عَنْ مَا أَرَاكَ تَصْنَعُ فَإِنَّ شَرَّ الرُّعَاءِ الْحُطَمَةُ فَقَالَ لَهُ : مَا أَنْتَ وَذَاكَ ؟ إِنَّمَا أَنْتَ حُثَالَةٌ مِنْ حُثَالاتِ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . قَالَ : وَهَلْ كَانَتْ فِيهِمْ حُثَالَةٌ لا أُمَّ لَكَ ؟ بَلْ كَانُوا أَهْلَ بُيُوتَاتٍ وَشَرَفٍ مِمَّنْ كَانُوا مِنْهُ أَشْهَدُ لَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَقُولُ مَا مِنْ إِمَامٍ وَلا وَالٍ بَاتَ لَيْلَةً سَوْدَاءَ غَاشًّا لِرَعِيَّتِهِ إِلاَّ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11216) ve *es-Silsiletu's-Sahîha* (1020)

حَرَّمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَثُمَّ خَرَجَ مِنْ عِنْدِهِ حَتَّى أَتَى الْمَسْجِدَ فَجَلَسَ وَجَلَسْنَا إِلَيْهِ وَنَحْنُ نَعْرِفُ فِي وَجْهِهِ مَا قَدْ لَقِيَ مِنْهُ,فَقُلْتُ لَهُ : يَغْفِرُ اللّٰهُ لَكَ أَبَا زِيَادٍ مَا كُنْتَ تُصْنَعُ بِكَلامِ هَذَا السَّفِيْهِ عَلَى رُؤُوسِ النَّاسِ ؟ فَقَالَ : إِنَّهُ كَانَ عِنْدِي عِلْمٌ خَفِيٌّ عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَحْبَبْتُ أَنْ لاَ أَمُوتَ حَتَى أَقُولَ بِهِ عَلَى رُؤُوسِ النَّاسِ عَلاَنِيَةً وَوَدَدتُ أَنَّ دَارَهُ وَسِعَتْ أَهْلَ هَذَا الْمِصْرَ فَسَمِعُوا مَقَالَتِي وَسَمِعُوا مَقَالَتَهُ ثُمَّ أَنْشَأَ يُحدِثُنَا قَالَ : بَيْنَا أَنَا مَعَ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ نَازِلٌ فِي ظِلِّ شَجَرَةٍ وَأَنَا آخِذٌ بِبَعْضِ أَغْصَانِهَا مَخَافَةَ أَنْ تُؤْذِيَهُ إِذْ قَالَ : لَوْلا أَنَّ الْكِلابَ أُمَّةٌ مِنَ الأُمَمِ أَكْرَهُ أَنْ أُفْنِيَهَا لأَمَرْتُ بِقَتْلِهَا فَاقْتُلُوا مِنْهَا كُلَّ أَسْوَدَ بَهِيمٍ فَإِنَّهُ شَيْطَانٌ وَلاَ تُصَلُّوا فِي مَعَاطِنِ الإِبِلِ فَإِنَّهَا خُلِقَتْ مِنَ الْجِنِّ أَلاَ تَرَوْنَ إِلَى هَيْآتِهَا وَعُيُونِهَا إِذَا نَظَرَتْ وَصَلُّوا فِي مَرَابِضِ الْغَنَمِ فَإِنَّهَا أَقْرَبُ مِنَ الرَّحْمَةِ ثُمَّ قَامَ الشَّيْخُ وَقُمْنَا مَعَهُ فَمَا لَبِثَ أَنْ مَرِضَ مَرَضَهُ الَّذِي تُوفِّي فِيْهِ فَأَتَاهُ عُبَيْدُ اللّٰهِ بْنُ زِيَادٍ يَعُودُهُ فَقَالَ لَهُ : أَتَعْهَدُ إِلَيْنَا شَيْئاً نَفْعَلُ بِهِ الَّذِي تُحِبُّ قَالَ : أَوَفَاعِلٌ أَنْتَ ؟ قَالَ : نَعَمْ . قلت : في الصحيح وغيره طرف منه في أمر الكلاب وغيرها.

9072. Hasan anlatıyor: Yanımıza Ubeydullah b. Ziyâd vali olarak geldi. Muâviye onu başımıza vali yapmıştı. Başımıza getirilen bu alçak çocuk çok kanlar döktü. Aramızda, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından olan Abdullah b. Muğaffel de vardı. Bu sahabî, Ömer b. el-Hattâb'ın Basra halkına fıkıh öğretmenliği için gönderdiği yedi kişiden birisiydi. Bir gün, Ubeydullah'ın yanına varıp ona: "Yapmakta olduğunu gördüğüm şeyden (kan dökmekten) vazgeç. Çünkü çobanların en kötüsü kaba ve merhametsiz deve çobanıdır" dedi. Ubeydullah ta ona: "Olan bitten hakkında ne biliyorsun ki? Sen sadece Muhammed'in (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbının adilerinden bir adisin" karşılığını verdi. Abdullah, onun bu sözüne: "Sahabîlerin içerisinde adi biri olur mu ey anasız kalasıca? Bilakis onlar şeref sahibi insanlardır. Şahadet ederim ki ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *«Kara gecede geceleyip halkını aldatan hiçbir önder ya da hiçbir idareci yoktur ki Allah ona cenneti haram kılmış olmasın»* " cevabını verdi.

Daha sonra yanından çıktı. Nihayet mescide varıp oturdu. Biz de yanına oturduk. Nelerle karşılaştığını yüzünden anlayabiliyorduk. Ona: "Allah seni bağışlasın ey Ebû Ziyâd! İnsanların gözü önünde bu akılsız adamla (vali ile) bu konuşmayı yapmayacaktın" deyince, şu karşılığı verdi: "Bende, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) gelen gizli bir bilgi var. Bu sözü aleni olarak insanların gözü önünde söylemeden ölmeyeyim istedim. Onun evinin bu şehri kaplamış olması hoşuma gitti. Böylelikle

hem benim sözümü, hem de onun sözünü duymuşlardır." Daha sonra bize şu hadisi bildirmeye başladı: Ben, Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraberdim. O bir ağacın gölgesinde konaklamıştı. Ben ona eziyet vermesinden korktuğum için ağacın dallarını tutuyordum. O esnada şöyle buyurdu: *"Köpekler ümmetlerden bir ümmet olmasaydı ve onları yok etmekten hoşlansaydım elbette (tümünün) öldürmelerini emrederdim. Onlardan her siyah olanları öldürün. Çünkü siyah olanlar şeytandır. Deve ağıllarında namaz kılmayın. Zira bu yerlerden cinler yaratılmıştır. Baktıklarında gözlerini ve hallerini görmez misiniz? Koyun ağıllarında namaz kılın. Çünkü oralar rahmete daha yakındır."*

Sonra bu ihtiyar (sahabi) kalktı, biz de onunla beraber kalktık. Vefat edeceği hastalığa yakalanması uzun sürmedi. Ubeydullah b. Zîyâd onu ziyarete geldiğinde ona: "Bize vasiyet edeceğin, yapılmasını arzuladığın bir şey var mı, hemen yerine getirelim?" diye sorunca, Abdullah: "Yapacak mısın peki?" dedi. Ubeydullah ta: "Evet" cevabını verdi.

★Ben derim ki: *Sahîh*'te ve diğer kitaplarda köpeklerle ve diğer meselelerle ilgili hadisten bir bölüm geçmiştir.

٩٠٧٣ - وفي رواية : حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا شَيْبَانُ بْنُ فَرُّوخٍ ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدُوسِ بْنِ كَامِلٍ ،وَمُوسَى بْنُ هَارُونَ ، قَالا : ثنا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ ، قَالا : ثنا أَبُو الأَشْهَبِ ، عَنِ الْحَسَنِ ، قَالَ : عَادَ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ زِيَادٍ مَعْقِلَ بْنَ يَسَارٍ فِي مَرَضِهِ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ ، فَقَالَ مَعْقِلٌ : إِنِّي مُحَدِّثُكَ بِحَدِيثٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، لَوْ عَلِمْتُ أَنَّ لِي حَيَاةً مَا حَدَّثْتُكَ بِهِ ، سَمِعْتُهُ يَقُولُ : " مَا مِنْ عَبْدٍ يَسْتَرْعِيهِ اللَّهُ رَعِيَّةً ، يَمُوتُ يَوْمَ يَمُوتُ غَاشًّا لِرَعِيَّتِهِ إِلا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ. وَ عَرْفُهَا يُوجَدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ مَسِيرَةِ سَبْعِينَ عَاماً "

رواه كله الطبراني ,عن شيخه ثابت بن نعيم الهوجي و لم أعرفه, وبقية رجال الطريق الأولى ثقات وفي الثانية محمد بن عبد الله بن مغفل, و لم أعرفه .

9073. Hasan(-ı Basrî) anlatıyor: Ubeydullah b. Ziyâd, vefat edeceği hastalığa yakalanan Ma'kil b. Yesâr'ı ziyaret etti. Ma'kil ona (hasta haliyle): "Ben size, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duyduğum bir hadisi bildireceğim. Bilsem ki bundan sonra bir hayatım daha olacak (ölmeyeceğimi bilsem) sana bu hadisi bildirmezdim. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Tebaasını aldatarak geceleyen hiçbir kul yoktur ki Allah ona cenneti haram kılmış olmasın. Hâlbuki cennetin kokusu kıyamet gününde yetmiş senelik mesafeden bile duyulur."*

★Hadislerin tamamını Taberânî, hocası Sâbit b. Nuaym el-Hûcî'den rivayet etmiştir. Bu zatı tanımıyorum. Birinci tarikin ravileri güvenilir kimselerdir. İkinci tarikte geçen Muhammed b. Abdillah b. Muğaffel'i tanımıyorum.[1]

٩٠٧٤ – حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ جَعْفَرٍ الْقَتَّاتُ الْكُوفِيُّ ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يُونُسَ ، حَدَّثَنَا أَبُو لَيْلَى عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَيْسَرَةَ ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئًا فَغَشَّهُمْ فَهُوَ فِي النَّارِ "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط, وفيه: عبد الله بن ميسرة أبو ليلى, وهو ضعيف عند الجمهور ووثقه ابن حبان, وبقية رجاله ثقات .

9074. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Müslümanların bir işine (idareci) yapılmış iken onları aldatan kişi, cehennemdedir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah Meysere Ebû Leylâ çoğunluk âlimler nezdinde zayıftır. İbn Hibbân bu zatı güvenilir kabul etmiştir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٩٠٧٥ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَبُو عَامِرٍ النَّحْوِيُّ الصُّورِيُّ ، نا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ الْحُصَيْنِ ، عَنْ عَمَّارٍ الدُّهْنِيِّ ، حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ ، عَنْ بِنْتِ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنْ أَبِيهَا مَعْقِلٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ وَلِيَ أُمَّةً مِنْ أُمَّتِي ، قَلَّتْ أَوْ كَثُرَتْ ، فَلَمْ يَعْدِلْ فِيهِمْ ، كَبَّهُ اللَّهُ عَلَى وَجْهِهِ فِي النَّارِ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه:عبد العزيز بن الحصين, وهو ضعيف .

9075. Ma'kil b. Yesâr'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ümmetimden az olsun çok olsun bir topluluğa idareci kılınıp ta aralarında adaletli davranmayan idareciyi Allah, yüz üstü cehenneme atar."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Abdülazîz b. el-Husayn zayıftır.

٩٠٧٦ – وفي رواية في الصغير : حَدَّثَنَا الزُّبَيْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَغْدَادِيُّ ، حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَاتِمٍ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ غَزْوَانَ أَبُو نُوحٍ ، حَدَّثَنَا السَّرِيُّ بْنُ يَحْيَى ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " أَيُّمَا وَالٍ وَلِيَ شَيْئًا مِنْ

---

[1] *Müsnedü'ş-Şihâb* (806)

[2] Taberânî, *M. es-Sağîr* (392)

أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ ، فَلَمْ يَنْصَحْ لَهُمْ ، وَلَمْ يَجْهَدْ لَهُمْ لِنُصْحِهِ وَجَهْدِهِ لِنَفْسِهِ كَبَّهُ اللَّهُ عَلَى وَجْهِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي النَّارِ "

9076. Abdurrahman b. Ma'kil b. Yesâr, babasından bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Müslümanların bir işine idareci kılınıp o da kendisine samimi davrandığı ve kendisi için çalışıp çabaladığı gibi tebaası için çalışıp çabalamayan ve onlara karşı samimi davranmayan idareciyi Allah, yüz üstü cehenneme atar."*[1]

٩٠٧٧ - وعَنْ أَبِي بَكْرَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ قَالاَ : بَعَثَ عُمَرُ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُم عَلَى الْكُوفَةِ أَمِيراً وَأَمَرَهُ أَنْ يَقْعُدَ لَهُمْ وَلاَ يَحْتَجِبَ عَنْهُم فَبَلَغَ عُمَرَ أَنَّهُ يَحْتَجِبُ عَنْهُم وَيُغْلِقُ الْبَابَ دُونَهُم فَبَعَثَ عَمَّارَ بْنَ يَاسِرٍ وَأَمَرَهُ إِنْ قَدِمَ وَالْبَابُ مُغْلَقٌ أَنْ يُشْعِلَهُ نَاراً وَإِنْ كَانَ بُكْرَةً رَاحَ بِهِ وَإِنْ كَانَ عَشِيَّةً غَدَا بِهِ بُكْرَةً فَقَدِمَ عَمَّارُ الْكُوفَةَ فَحَرَّقَ عَلَيْهِ الْبَابَ وَأَشْخَصَ .

رواه الطبراني, وفيه: عطاء بن السائب, وقد اختلط .

9077. Ebû Bekre ile Ebû Hureyre anlatıyor: Hz. Ömer, Sa'd b. Ebî Vakkâs'ı Kûfe'ye vali olarak atadı. Ona, halk için oturmasını ve onlardan saklanmamasını emretti. Sa'd'ın insanlardan gizlendiği ve onlara kapıyı kapattığı haberi Ömer'e ulaşınca, Ammâr b. Yâsir'i gönderdi. Gittiğinde eğer kapı kapalıysa kapıyı yakmasını emretti. Vakit sabah ise akşam vakti onunla gelmesini, vakit akşam ise onunla sabah vakti gelmesini emretti. Ammâr, Kûfe'ye geldiğinde (kapının kapalı olduğunu görünce) Sa'd'ın kapısını yakıp yerinden söktü.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Atâ b. es-Sâib âhir ömründe bunamıştır.

٩٠٧٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا أَبُو أُسَامَةَ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ ، قَالَ : " جَاءَ بِلاَلٌ إِلَى عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَهُوَ بِالشَّامِ ، وَحَوْلَهُ أُمَرَاءُ الأَجْنَادِ جُلُوسٌ ، فَقَالَ : يَا عُمَرُ ، هَا أَنَا عُمَرُ ، فَقَالَ بِلاَلٌ : إِنَّكَ بَيْنَ اللَّهِ وَبَيْنَ هَؤُلاَءِ ، وَلَيْسَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ اللَّهِ أَحَدٌ ، فَانْظُرْ عَنْ يَمِينِكَ ، وَعَنْ شِمَالِكَ ، وَبَيْنَ يَدَيْكَ ، وَمِنْ خَلْفِكَ ، إِنَّ هَؤُلاَءِ الَّذِينَ حَوْلَكَ إِنْ يَأْكُلُوا إِلا لُحُومَ الطَّيْرِ ، فَقَالَ : صَدَقْتَ ، وَاللَّهِ لا أَقُومُ مِنْ

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (465) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/207)

مَجْلِسِي هَذَا حَتَّى تُكَلِّفُونَ لِكُلِّ رَجُلٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ طَعَامَهُ ، وَحَظَّهُ مِنَ الزَّيْتِ وَالْخَلِّ ، فَقَالُوا : هَذَا إِلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، فَقَدْ أَوْسَعَ اللَّهُ عَلَيْنَا فِي الرِّزْقِ ، وَأَكْثَرَ مِنَ الْخَيْرِ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح خلا عبد الله بن أحمد وهو ثقة مأمون .

9078. Kays b. Ebî Hâzım anlatıyor: Bilâl, Hz. Ömer Şâm'da iken onun yanına vardı. (Halifeni) etrafında ordu komutanları oturuyorlardı. Bilâl: "Ey Ömer!" diye seslendi. Ömer: "Ben buradayım" dedi. Bilâl ona: "Kuşkusuz sen, (bu konumun ve taşıdığın sorumluluğunla) Allah ile şunlar arasındasın; üstelik seninle Allah arasında de hiç kimse yok. Sağına, soluna, önüne ve arkana bak; şu etrafındakiler sadece kuş eti yiyorlar" deyince, Ömer ona şu karşılığı verdi: "Doğru söyledin. Vallahi siz (ey komutanlar), Müslüman halktan her birinin yiyeceği olarak zeytinyağı ile sirke payını üstlenmediğiniz sürece şu oturduğum yerimden kalkmam." Bunun üzerine oradakiler: "Karar senin ey Müminlerin emiri! Hiç şüphesiz Allah, rızkı bize bol bol verdi ve hayrı çoğalttı" dediler.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Abdullah b. Ahmed, *Sahîh* ravisi olmamakla birlikte güvenilir ve sağlam biridir.[1]

٩٠٧٩ – وعَنْ أَبِي مُوسَى ، قَالَ : إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ بَعَثَنِي إِلَيْكُم أُعَلِّمُكُم كِتَابَ رَبِّكُم وَسُنَّةَ نَبِيِّكُم وَأُنَظِّفُ لَكُمْ طُرُقَكُمْ. رواه الطبراني, ورجاله رجال الصحيح .

9079. Ebû Mûsâ diyor ki: "Emiru'l-müminin (Ömer) beni size Rabbinizin Kitab'ını ve Peygamberinizin sünnetini öğretmem için, bir de yollarınızı temizlemem için gönderdi."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابُ عَطِيَّةِ الإِمَامِ وَمَعْرِفَتِهِ لِحَقِّ الرَّعِيَّةِ)

Devlet Başkanının Hediyesi ve Tebaasının Hakkını Bilmesi

٩٠٨٠ – حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ ، ثنا حَجَّاجُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الأَزْرَقُ ، ثنا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْفَزَارِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سُوقَةَ ، قَالَ : أَتَيْتُ نُعَيْمَ بْنَ أَبِي هِنْدٍ ، فَأَخْرَجَ إِلَيَّ صَحِيفَةً ، فَإِذَا فِيهَا : مِنْ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ الْجَرَّاحِ ، وَمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ إِلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ : سَلامٌ عَلَيْكَ ، أَمَّا بَعْدُ ، فَإِنَّا

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1011)

عَهِدْنَاكَ وَأَمْرُ نَفْسِكَ لَكَ مُهِمٌّ ، فَأَصْبَحْتَ قَدْ وُلِّيتَ أَمْرَ هَذِهِ الأُمَّةِ أَحْمَرِهَا وَأَسْوَدِهَا ، يَجْلِسُ بَيْنَ يَدَيْكَ الْوَضِيعُ وَالشَّرِيفُ ، وَالْعَدُوُّ وَالصَّدِيقُ ، وَلِكُلٍّ حِصَّتُهُ مِنَ الْعَدْلِ ، فَانْظُرْ كَيْفَ أَنْتَ عِنْدَ ذَلِكَ يَا عُمَرُ ؟ فَإِنَّا نُحَذِّرُكَ يَوْمًا تَعْنِي فِيهِ الْوُجُوهُ ، وَتَجِفُّ فِيهِ الْقُلُوبُ ، وَتَنْقَطِعُ فِيهِ الْحُجَجُ لِحُجَّةِ مَلِكٍ قَدْ قَهَرَهُمْ بِجَبَرُوتِهِ ، وَالْخَلْقُ دَاخِرُونَ لَهُ يَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ ، وَإِنَّا كُنَّا نَتَحَدَّثُ أَنَّ أَمْرَ هَذِهِ الأُمَّةِ فِي آخِرِ زَمَانِهَا سَيَرْجِعُ إِلَى أَنْ يَكُونُوا إِخْوَانَ الْعَلانِيَةِ أَعْدَاءَ السَّرِيرَةِ ، وَإِنَّا نَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ يَنزِلَ كِتَابُنَا سِوَى الْمَنْزِلِ الَّذِي نَزَلَ مِنْ قُلُوبِنَا ، فَإِنَّا إِنَّمَا كَتَبْنَا بِهِ نَصِيحَةً لَكَ ، وَالسَّلامُ عَلَيْكَ ، فَكَتَبَ إِلَيْهِمَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ " مِنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ إِلَى أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ الْجَرَّاحِ ، وَمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ، سَلامٌ عَلَيْكُمَا ، أَمَّا بَعْدُ ، أَتَانِي كِتَابُكُمَا تَذْكُرَانِ أَنَّكُمَا عَهِدْتُمَانِي وَأَمْرُ نَفْسِي لِي مُهِمٌّ ، فَأَصْبَحْتُ قَدْ وُلِّيتُ أَمْرَ هَذِهِ الأُمَّةِ أَحْمَرِهَا وَأَسْوَدِهَا ، يَجْلِسُ بَيْنَ يَدَيَّ الشَّرِيفُ وَالْوَضِيعُ ، وَالْعَدُوُّ وَالصَّدِيقُ ، وَلِكُلٍّ حِصَّةٌ مِنَ الْعَدْلِ ، كَتَبْتُمَا : كَيْفَ أَنْتَ عِنْدَ ذَلِكَ يَا عُمَرُ ؟ وَإِنَّهُ لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ لَهُمْ عِنْدَ ذَلِكَ إِلا بِاللَّهِ ، وَكَتَبْتُمَا تُحَذِّرَانِي مَا حُذِّرَتْ مِنْهُ الأُمَمُ قَبْلَنَا وَقَدِيمًا ، وَإِنَّ اخْتِلافَ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ بِآجَالِ النَّاسِ يُقَرِّبَانِ كُلَّ بَعِيدٍ ، وَيَأْتِيَانِ بِكُلِّ جَدِيدٍ ، وَيَأْتِيَانِ بِكُلِّ مَوْعُودٍ حَتَّى يَصِيرَ النَّاسُ إِلَى مَنَازِلِهِمْ مِنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ ، كَتَبْتُمَا تُحَذِّرَانِي أَنَّ أَمْرَ هَذِهِ الأُمَّةِ سَيَرْجِعُ فِي آخِرِ زَمَانِهَا إِلَى أَنْ يَكُونُوا إِخْوَانَ الْعَلانِيَةِ أَعْدَاءَ السَّرِيرَةِ ، وَلَسْتُمْ بِأُولَئِكَ وَلَيْسَ هَذَا بِزَمَانِ ذَلِكَ ، وَذَلِكَ زَمَانٌ تَظْهَرُ فِيهِ الرَّغْبَةُ وَالرَّهْبَةُ ، يَكُونُ رَغْبَةُ بَعْضِ النَّاسِ إِلَى بَعْضٍ لِصَلاحِ دُنْيَاهُمْ ، كَتَبْتُمَا تَعُوذَانِ بِاللَّهِ أَنْ أُنْزِلَ كِتَابَكُمَا سِوَى الْمَنْزِلِ الَّذِي نَزَلَ مِنْ قُلُوبِكُمَا ، وَأَنَّكُمَا كَتَبْتُمَا بِهِ نَصِيحَةً لِي ، وَقَدْ صَدَقْتُمَا ، فَلا تَدَعَا الْكِتَابَ إِلَيَّ ، فَإِنَّهُ لا غِنَى بِي عَنْكُمَا وَالسَّلامُ عَلَيْكُمَا "

رواه الطبراني, ورجاله ثقات إلى هذه الصحيفة .

وقد تقدمت وصية أبي بكر لعمر رضي الله عنهما في باب الخلفاء بعد رسول الله صلى الله عليه و سلم .

9080. Muhammed b. Sûka anlatıyor: Nuaym b. Ebî Hind'in yanına gittim. Bana bir mektup çıkarttı. İçerisinde şunlar yazıyordu: Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh ve Muâz b. Cebel'den, Ömer b. el-Hattâb'a... Selam üzerine olsun. Gelelim ana meseleye... Hiç şüphesiz biz seni tanıdık. Senin sahip olduğun vazife (halifelik) çok mühim bir iştir. Bu ümmetin tamamının emirliği sana tevdi edildi. Önünde düşük ve şerefli, düşman

olan ve doğru sözlü olan insanlar oturuyor. Her birinin adaletten payı vardır. Ey Ömer! Adalet konusunda nasıl olduğuna bak. Biz seni, yüzlerin boyun eğdiği ve zelil olduğu, kalplerin kuruduğu, Melik (Allah)'ın hucceti karşısında bütün huccetlerin dumura uğradığı bir günden sakındırıyoruz. Melik onlara azametiyle galip gelmiştir. Bütün mahlukat ona karşı zelil durumdadır. O'nun rahmetini ümid ederler ve azabından korkarlar. Biz bu ümmetin durumunun âhir zamanda aleni kardeşler ve gizli düşmanlar olmaya dönüşeceğini konuşuyorduk. Bu mektubumuzun, kalplerimize doğan düşüncelerin dışında, başka şekilde anlaşılmasından Allah'a sığınırız. Biz bu mektubu sadece sana nasihat olsun diye yazıyoruz. Selam üzerine olsun."

Hz. Ömer cevaben ikisine şu mektubu yazdı: "Ömer'den, Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh ve Muâz b. Cebel'e. Selam üzerinize olsun. Bundan sonra: Mektubunuz bana ulaştı. Mektubunuzda beni tanıdığınızı, benim yüklendiğim durumumun (halifeliğin) benim için önemli olduğunu, bu ümmetin tamamının emirliğinin bana tevdi edildiğini, önümde düşük ve şerefli, düşman ve doğru sözlü olan insanların oturacağını, her birinin adaletten bir payı olduğunu söylüyorsunuz. «Adalet konusunda konumunun ne olduğuna bak, ey Ömer!» diye yazmışsınız. Bu konuda Ömer'e, Allah'ın muvaffakiyetinden başka kimsenin gücü ve kuvveti fayda etmez. Beni, eski zamanlarda bizden önce yaşamış ümmetlerin sakındırıldığı şeyden sakındırıyorsunuz. Gece ve gündüzün değişmesi, insanların ecelleriyledir. Gece ve gündüz her uzağı yakınlaştırır. Her yeni şeyi getirir. Her vaad edilen şeyi getirir. Nihayet insanlar cennet ve cehennemdeki yerlerine giderler. Bu ümmetin durumunun âhir zamanda aleni kardeşler, gizli düşmanlar olmaya dönüşeceğiyle beni korkuttuğunuzu yazmışsınız. Siz onlar değilsiniz. Bu zaman, dediğiniz zaman değildir. Dediğiniz zamanda korku ve dünyaya rağbet zuhur edecektir. İnsanların birbirine rağbeti, dünyalarını düzeltmek için olacak. Mektubumuzun kalblerinize doğan düşüncelerin dışında başka şekilde anlayacağımdan Allah'a sığınırız diye yazmışsınız. Bu mektubu bana nasihat olsun diye yazdığınızı belirtmişsiniz. Doğru söylediniz. Bana mektub yazmayı ihmal etmeyin. Çünkü benim size ihtiyacım var. Selam üzerinize olsun."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.

Hz. Ebû Bekr'in Ömer'e vasiyeti, Resûlullah'tan sonraki halifeler bölümünde geçmişti.[1]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/32)

(بَابٌ فِيمَنْ يَشُقُّ عَلَى الرَّعِيَّةِ)

Tebaasına Zorluk Çıkaran Hakkında

٩٠٨١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، قَالَ : نَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي عِنَبَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لا تُحْرِجُوا أُمَّتِي ، اللَّهُمَّ مِنْ أَحْرَجَ أُمَّتِي فَانْتَقِمْ مِنْهُ أَوْ نَحْوَ ذَلِكَ " رواه البزار، وفيه: من لم أعرفه .

9081. Ebû Inebe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ümmetimi zora ve darlığa sokmayın. Allahım! Ümmetimi zora sokan kimseden intikamımı al."* Ya da buna benzer bir ifade kullanmıştır.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım ravi vardır.[1]

(بَابُ الْغَضِّ عَنِ الرَّعِيَّةِ وَعَنْ تَتَبُّعِ عَوْرَاتِهِمْ)

Tebaanın (Hatalarına) Göz Yummak ve Onların Kusurlarını Araştırmaktan Sakınmak

٩٠٨٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ رَبِّهِ حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ ضَمْضَمِ بْنِ زُرْعَةَ عَنْ شُرَيْحِ بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ وَعَمْرِو بْنِ الأَسْوَدِ عَنِ الْمِقْدَادِ بْنِ الأَسْوَدِ وَأَبِي أُمَامَةَ قَالاَ إِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " إِنَّ الأَمِيرَ إِذَا ابْتَغَى الرِّيبَةَ فِي النَّاسِ أَفْسَدَهُمْ" قلت : حديث أبي أمامة رواه أبو داود .رواه أحمد والطبراني ورجاله ثقات .

9082. Mikdâd b. el-Esved ve Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Emir (siyasi yönetici), insanlara karşı su-i zanna düşerse, onları ifsad eder."*

Ben derim ki: Ebû Umâme hadisini, Ebû Dâvud rivayet etmiştir.

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1598)

[2] Daha önce geçti: 8985. *Müsned-i Ahmed* (6/4), Taberânî, *M. el-Kebîr* (7515; 20/258)

٩٠٨٣ - حدثنا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ الرَّمْلِيُّ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ ضَمْضَمِ بْنِ زُرْعَةَ ، عَنْ شُرَيْحِ بْنِ عُبَيْدٍ ، عَنْ كَثِيرِ بْنِ مُرَّةَ ، عَنْ عُتْبَةَ بْنِ عَبْدٍ ، قَالا : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ الأَمِيرَ إِذَا ابْتَغَى الرِّيبَةَ فِي النَّاسِ أَفْسَدَهُمْ " رواه الطبراني, ورجاله ثقات .

9083. Kesîr b. Murre ve Utbe b. Abd'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Emir (yöetici), insanlara karşı su-i zanna düşerse, onları ifsad eder."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٠٨٤ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ غُلَيْبٍ الْمِصْرِيُّ ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ بِشْرٍ الْكُوفِيُّ ، ثنا جَامِعُ بْنُ عَمْرٍو ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ الطَّائِفِيِّ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَا وَلِيَ أَحَدٌ وِلايَةً إِلا بُسِطَتْ لَهُ الْعَافِيَةُ ، فَإِنْ قَبِلَهَا تَمَّتْ لَهُ ، وَإِنْ خَفَرَ عَنْهَا فُتِحَ لَهُ مَا لا طَاقَةَ لَهُ بِهِ " . قُلْتُ لابْنِ عَبَّاسٍ : مَا خَفَرَ عَنْهَا ؟ قَالَ : يَطْلُبُ الْعَثَرَاتِ وَالْعَوْرَاتِ.

رواه الطبراني, وفيه: من لم أعرفهم .

9084. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Valilik görevi vazifesi verilen kimseye afiyet döşenir. Eğer kabul ederse afiyet onun için tam olur. Eğer vazifesine ihanet ederse ona güç yetiremeyeceği şeylerin kapısı açılır."* (Amr b. Dînâr der ki) İbn Abbâs'a: "İhanet ile ne kasdediliyor?" diye sorunca, "Ayıpları ve kusurları araştırır" karşılığını verdi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım raviler vardır.[2]

(بَابُ إِكْرَامِ السُّلْطَانِ)

Sultana İkram Etmek (Saygı)

٩٠٨٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ مِهْرَانَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ أَوْسٍ عَنْ زِيَادِ بْنِ كُسَيْبٍ الْعَدَوِىِّ عَنْ أَبِى بَكْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مَنْ أَكْرَمَ سُلْطَانَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِى الدُّنْيَا أَكْرَمَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ أَهَانَ سُلْطَانَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِى الدُّنْيَا أَهَانَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ"

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/122)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11220)

قلت : روى الترمذي منه : " من أهان " دون : " من أكرم " .

رواه أحمد والطبراني باختصار, وزاد في أوله : " الإمام ظل الله في الأرض " , ورجال أحمد ثقات .

9085. Ebû Bekre bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Kim, dünyada yüce Allah'ın sultanına ikramda bulunursa, kıyamet gününde de Allah ona ikram da bulunur. Kim de, dünyada Allah'ın sultanını alçaltırsa, Allah da onu kıyamet günü alçaltır."*

Ben derim ki: Tirmizî bu hadisin *"alçaltırsa"* cümlesini rivayet etmiş *"ikramda bulunursa"* cümlesini rivayet etmemiştir.

★Hadisi İmam Ahmed ve kısa metinle Taberânî rivayet etmiştir. Taberânî hadisin başında: *"Sultan, Allah'ın yeryüzündeki gölgesidir"* ilavesini yapmıştır. Ahmed'in ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٠٨٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي زُرْعَةَ الدِّمَشْقِيُّ ، نَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، نَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي الْجَوْنِ ، نَا مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحٍ الْمَدَنِيُّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ مِنْ إِكْرَامِ جَلالِ اللَّهِ إِكْرَامَ ذِي الشَّيْبَةِ الْمُسْلِمِ ، وَالإِمَامِ الْعَادِلِ ، وَحَامِلِ الْقُرْآنِ ، لا يَغْلُو فِيهِ وَلا يَجْفُو عَنْهُ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عبد الرحمن بن سليمان بن أبي الجون, وثقه ابن حبان ودحيم, وضعفه أبو داود وغيره, وبقية رجاله ثقات .

9086. Câbir b. Abdillah'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Yaşlı müslümana, adaletli siyasi lidere, Kur'ân'dan uzaklaşmayan ve onda aşırı gitmeyen Kur'ân'ı ezberleyip (onunla amel) edene gösterilen saygı,, Allah'ın azametine saygıdan sayılır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Abdurrahman b. Süleymân b. Ebi'l-Cevn'i İbn Hibbân ve Duhaym güvenilir kabul etmiş, Ebû Dâvud ve diğerleri zayıf addetmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

٩٠٨٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَرْوَزِيُّ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قُهْزَاذَ ، ثَنَا حَاتِمُ بْنُ يُوسُفَ ، ثَنَا عَبْدُ الْمُؤْمِنِ بْنُ خَالِدٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ بُرَيْدَةَ ، يُحَدِّثُ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَعْمُرَ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ فِي خُطْبَتِهِ : " أَلا إِنِّي أُوشِكُ أَنْ أُدْعَى فَأُجِيبَ ، فَيَلِيَكُمْ عُمَّالٌ مِنْ بَعْدِي ، يَعْمَلُونَ مَا تَعْلَمُونَ ، وَيَعْمَلُونَ مَا تَعْرِفُونَ ، وَطَاعَةُ أُولَئِكَ طَاعَةٌ"

[1] *Müsned-i Ahmed* (5/42, 49)

قلت : فذكر الحديث وهو بتمامه في أئمة الجور.

رواه الطبراني في الأوسط, عن شيخه محمد بن علي المروزي, وهو ضعيف .

9087. Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bize bir konuşma yaptı. Hutbesinde şöyle buyurdu: *"Dikkat edin! Çağrılıp ta çağrıya icabet etmem (vefat etmem) yakındır. Benden sonra valiler gelecek. Yapmadığınız ve bilmediğiniz şeyleri yapacaklar. Onlara itaat etmek, itaattir."*

Ben derim ki: Hadisin anlatımı tamamıyla Zalim liderler bölümünde geçmiştir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta hocası Muhammed b. Ali el-Mervezî'den rivayet etmiş olup, bu zat zayıftır.

٩٠٨٨ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ ، قَالَ : نا يَعْقُوبُ بْنُ إِسْحَاقَ أَبُو يُوسُفَ الْقُلُوسِيُّ ، قَالَ : نا بَكْرُ بْنُ الأَسْوَدِ ، قَالَ : نا خَبَّابٌ مَوْلَى بَنِي لَيْثٍ ، عَنْ لَيْثِ بْنِ أَبِي سُلَيْمٍ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّ لِي عَلَيْكُمْ حَقًّا ، وَلِلأَئِمَّةِ مِنْ قُرَيْشٍ عَلَيْكُمْ حَقًّا ، مَا أَقَامُوا ثَلاثًا : إِذَا اسْتُرْحِمُوا رَحِمُوا ، وَإِذَا حَكَمُوا عَدَلُوا ، وَإِذَا عَاهَدُوا وَفَوْا ، فَمَنْ لَمْ يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْهُمْ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ، لا يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلا عَدْلٌ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: جماعة لم أعرفهم .

9088. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ey insanlar! Benim sizin üzerinizde hakkım var, Kureyş'in liderlerinin üç şeyi tam olarak yerine getirdikleri sürece sizin üzerinizde hakları var. Merhametli olmaları istendiğinde merhametli oldukları sürece, hükmettiklerinde adaletli oldukları sürece, söz verdiklerinde yerine getirdikleri sürece. Onlardan kim bunları yapmazsa, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti onun üzerine olur. (Âhirette) onlardan ne bir farz kabul edilir, ne de bir nafile."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım raviler bulunmaktadır.

٩٠٨٩ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا الضَّحَّاكُ بْنُ مَخْلَدٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا كَثِيرُ بْنُ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ ، عَنْ حُذَيْفَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَأَخْبَرَنَاهُ أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا كَثِيرُ بْنُ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ رِبْعِيٍّ ، عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَا مِنْ قَوْمٍ مَشَوْا إِلَى سُلْطَانِ اللَّهِ لِيَذِلُّوهُ إِلا أَذَلَّهُمُ اللَّهُ قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ "

رواه البزار, ورجاله رجال الصحيح خلا كثير بن أبي كثير التيمي, وهو ثقة .

قلت : وتأتي أحاديث كثيرة في السمع والطاعة إن شاء الله .

9089. Huzeyfe'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın (âdil) sultanını zelil kılmak için yürüyen hiçbir topluluk yoktur ki, Allah onları kıyamet gününden önce zelil kılacak olmasın."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Kesîr b. Ebî Kesîr et-Teymî *Sahîh* ravisi olmamakla beraber güvenilir biridir.

Ben derim ki: Söz dineyip itaat etme hakkında birçok hadis ileride gelecek inşaallah.[1]

(بَابُ لُزُومِ الجَمَاعَةِ وَطَاعَةِ الأَئِمَّةِ وَالنَّهْيِ عَنْ قِتَالِهِمْ)

Cemaatin Lüzumu, Liderlere (Yöneticilere) İtaat Etmek ve Onlara Karşı Savaşmanın Yasak Oluşu

٩٠٩٠ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا ابْنُ عَيَّاشٍ عَنْ عَقِيلِ بْنِ مُدْرِكٍ السُّلَمِيِّ عَنْ لُقْمَانَ بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَبِي رَاشِدٍ الْحُبْرَانِيِّ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " مَنْ عَبَدَ اللَّهَ لاَ يُشْرِكُ بِهِ شَيْئاً فَأَقَامَ الصَّلاَةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَسَمِعَ وَأَطَاعَ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُدْخِلُهُ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ شَاءَ وَلَهَا ثَمَانِيَةُ أَبْوَابٍ وَمَنْ عَبَدَ اللَّهَ لاَ يُشْرِكُ بِهِ شَيْئاً وَأَقَامَ الصَّلاَةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَسَمِعَ وَعَصَى فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى مِنْ أَمْرِهِ بِالْخِيَارِ إِنْ شَاءَ رَحِمَهُ وَإِنْ شَاءَ عَذَّبَهُ "

رواه أحمد والطبراني، ورجال أحمد ثقات .

9090. Ubâde b. es-Sâmit'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim, Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmaksızın O'na ibadet eder, namaz kılar, zekât verir, dinleyip itaat ederse hiç şüphesiz Allah onu cennetin dilediği kapısından sokar. Cennetin sekiz kapısı vardır. Kim, Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmaksızın ibadet eder, namaz kılar, zekât verir, dinleyip isyan ederse hiç şüphesiz Allah o kişinin durumu hakkında muhayyerdir. Dilerse rahmet eder, dilerse azap eder."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٩٠٩١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ وَمُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ قَالاَ حَدَّثَنَا الْعَوَّامُ قَالَ مُحَمَّدٌ عَنِ الْقَاسِمِ وَقَالَ يَزِيدُ فِي حَدِيثِهِ حَدَّثَنِي الْقَاسِمُ بْنُ عَوْفٍ الشَّيْبَانِيُّ عَنْ رَجُلٍ قَالَ كُنَّا قَدْ حَمَلْنَا لأَبِي ذَرٍّ

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1594)
[2] *Müsned-i Ahmed* (5/232)

شَيْئاً نُرِيدُ أَنْ نُعْطِيَهُ إِيَّاهُ فَأَتَيْنَا الرَّبَذَةَ فَسَأَلْنَا عَنْهُ فَلَمْ نَجِدْهُ قِيلَ اسْتَأْذَنَ فِي الْحَجِّ فَأُذِنَ لَهُ. فَأَتَيْنَاهُ بِالْبَلْدَةِ وَهِيَ مِنًى فَبَيْنَا نَحْنُ عِنْدَهُ إِذْ قِيلَ لَهُ إِنَّ عُثْمَانَ صَلَّى أَرْبَعاً. فَاشْتَدَّ ذَلِكَ عَلَى أَبِي ذَرٍّ وَقَالَ قَوْلاً شَدِيداً وَقَالَ صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ وَصَلَّيْتُ مَعَ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ. ثُمَّ قَامَ أَبُو ذَرٍّ فَصَلَّى أَرْبَعاً فَقِيلَ لَهُ عِبْتَ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ شَيْئاً ثُمَّ صَنَعْتَ. قَالَ الْخِلاَفُ أَشَدُّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَنَا فَقَالَ " إِنَّهُ كَائِنٌ بَعْدِي سُلْطَانٌ فَلاَ تُذِلُّوهُ فَمَنْ أَرَادَ أَنْ يُذِلَّهُ فَقَدْ خَلَعَ رِبْقَةَ الإِسْلاَمِ مِنْ عُنُقِهِ وَلَيْسَ بِمَقْبُولٍ مِنْهُ تَوْبَةٌ حَتَّى يَسُدَّ ثُلْمَتَهُ الَّتِي ثَلَمَ وَلَيْسَ بِفَاعِلٍ ثُمَّ يَعُودُ فَيَكُونُ فِيمَنْ يُعِزُّهُ ". أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ لاَ يَغْلِبُونَا عَلَى ثَلاَثٍ أَنْ نَأْمُرَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ وَنُعَلِّمَ النَّاسَ السُّنَنَ.

رواه أحمد، وفيه: راو لم يسم، وبقية رجاله ثقات.

9091. Kâsım b. Avf b. eş-Şeybânî, bir adamdan naklediyor: Ebû Zer için yanımızda bir şey taşımıştık. O şeyi, Ebû Zer'e vermek istiyorduk. Rebeze'nin yanına vardık. Ebû Zer'in nerede olduğunu sorduk. Onu bulamadık. "Hacca gitmek için izin istedi. Kendisine izin verildi" denildi. Onu Minâ beldesine götürdük. Onun yanındayken ona: "Osmân (burada iki yerine) dört rekât namaz kıldırdı" denilince, bu ona çok ağır geldi. Ağır bir söz söyledikten sonra şöyle devam etti: "Hz. Peygamber'le (sallallahu aleyhi vesellem) beraber namaz kıldım. O iki rekât kıldı. Ebû Bekr ve Ömer'le de beraber namaz kıldım." Daha sonra Ebû Zer ayağa kalkıp dört rekât namaz kıldı. Ona: "Emiru'l-müminin'i bir şeyle ayıplıyorsun, sonra o şeyi sen yapıyorsun?" diye sorulunca, şu karşılığı verdi: Aykırı davranış, daha ağır bir durumdur. Nitekim Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bize hutbe verirken şöyle buyurdu: *"Benden sonra hiç şüphesiz bir lider gelecek. Onu zelil kılmayın. Her kim, onu alçaltmayı dilerse İslâm'ın yularını boynundan çıkarmıştır. Onun gediğini kapatıncaya kadar tövbesi de makbul değildir. Bunu da yapacak değildir. Sonra (bu yaptığından) döner ve ona saygı duyanlar arasında yer alır."*

Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), üç şeyi asla terk etmememizi emretmiştir: İyiliği emretmemiz, kötülükten sakındırmamız ve sünnetleri insanlara öğretmemiz.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiştir. Senedinde isimsiz bir ravi bulunmaktadır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

[1] *Müsned-i Ahmed* (5/165)

٩٠٩٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الأَنْمَاطِيُّ , ثنا بِشْرُ بْنُ مَعْمَرٍ الْقَرْقَسَانِيُّ , ثنا عَبْدُ الرَّحِيمِ بْنِ زَيْدٍ الْعَمِّيُّ , عَنْ أَبِيهِ . ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ دَاوُدَ السُّكَّرِيُّ الْجُنْدِيسَابُورِيُّ , ثنا مُحَمَّدُ بْنُ خُلَيْدٍ الْحَنَفِيُّ , ثنا سَلْمُ بْنُ سَالِمٍ , عَنْ نُوحِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ , عَنْ زَيْدٍ الْعَمِّيِّ , عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ عَمِلَ لِلَّهِ فِي الْجَمَاعَةِ فَأَصَابَ قَبِلَ اللَّهُ مِنْهُ , وَإِنْ أَخْطَأَ غَفَرَ لَهُ , وَمَنْ عَمِلَ يَبْتَغِي الْفُرْقَةَ , فَأَصَابَ لَمْ يَتَقَبَّلِ اللَّهُ مِنْهُ , وَإِنْ أَخْطَأَ فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ " رواه الطبراني, وفيه: محمد بن خليد الحنفي, وهو ضعيف, ورواه البزار بإسناد ضعيف .

9092. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim cemaatle beraber Allah için amel eder ve doğru bir davranış sergilerse Allah bunu ondan kabul eder. Hata ederse (kulunu) bağışlar. Her kim, tefrika çıkarmayı talep ederek amel eder ve de (bu niyetinde) başarılı olursa Allah bunu ondan kabul etmez. Hata ederse cehennemdeki yerini hazırlasın."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Huleyd el-Hanefî zayıftır. Bezzâr da zayıf bir senedle rivayet etmiştir.[1]

٩٠٩٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عَبْدُوسِ بْنِ كَامِلٍ السَّرَّاجُ , قَالا : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَبُو يَحْيَى صَاعِقَةُ ، ثنا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ جَبَلَةَ بْنِ عَطِيَّةَ ، عَنِ ابْنِ مُحَيْرِيزٍ ، عَنْ مُعَاوِيَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ السَّامِعَ الْمُطِيعَ لا حُجَّةَ عَلَيْهِ ، وَإِنَّ السَّامِعَ الْعَاصِيَ لا حُجَّةَ لَهُ "

رواه الطبراني وأحمد في حديث طويل, وقال عبد الله : خط أبي على هذه الزيادة, فلا أدري قرأها علي أم لا ؟ ورجالهما رجال الصحيح خلا جبلة بن عطية وهو ثقة .

9093. Muâviye'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İtaat eden dinleyici aleyhine hiçbir bahane yoktur, isyan eden dinleyici lehine hiçbir bahane yoktur."*

★Hadisi Taberânî ve uzun bir metinle İmam Ahmed rivayet etmiştir. (İmam Ahmed'in oğlu) Abdullah der ki: "Babam bu ziyade ibarenin üzerine çizmişti. Fakat bu ilaveyi bana okudu mu, okumadı mı bilmiyorum." İkisinin de ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Cebele b. Atıyye, *Sahîh*'in ravisi olmamakla beraber güvenilir kimselerdir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12471)

[2] *Müsned-i Ahmed* (4/96) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/366)

٩٠٩٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَلِىُّ بْنُ إِسْحَاقَ أَنْبَأَنَا عَبْدُ اللهِ أَنْبَأَنَا مَعْمَرٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِى كَثِيرٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ سَلاَّمٍ عَنْ جَدِّهِ مَمْطُورٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُرَاهُ أَبَا مَالِكٍ الأَشْعَرِىَّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " وَأَنَا آمُرُكُمْ بِخَمْسٍ آمُرُكُمْ بِالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَالْجَمَاعَةِ وَالْهِجْرَةِ وَالْجِهَادِ فِى سَبِيلِ اللَّهِ فَمَنْ خَرَجَ مِنَ الْجَمَاعَةِ قِيدَ شِبْرٍ فَقَدْ خَلَعَ رِبْقَةَ الإِسْلاَمِ مِنْ رَأْسِهِ وَمَنْ دَعَا دَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ فَهُوَ جُثَا جَهَنَّمَ. قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنْ صَامَ وَصَلَّى قَالَ نَعَمْ وَإِنْ صَامَ وَصَلَّى وَلَكِنْ تَسَمَّوْا بِاسْمِ اللَّهِ الَّذِى سَمَّاكُمْ عِبَادَ اللَّهِ الْمُسْلِمِينَ الْمُؤْمِنِينَ » "

رواه أحمد ورجاله ثقات رجال الصحيح, خلا علي بن إسحاق السلمي, وهو ثقة ورواه الطبراني باختصار إلا أنه قال : " فمن فارق قيد قوس لم تقبل منه صلاة ولا صيام وأولئك هم وقود النار " .

9094. Zeyd b. Sellâm, dedesi Memtûr'dan, o da Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından olan bir adamdan naklediyor: Ebû Mâlik el-Eş'arî'nin şöyle dediğini zannediyorum: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ben size beş şeyi emrediyorum. Dinleyip itaat etmenizi, cemaati, hicreti ve Allah yolunda cihadı emrediyorum. Cemaatten bir karış miktarı ayrılan kişi İslâm yularını başından çıkartmıştır. Cahiliyet davasını güden kişi cehennem yığınındandır."* Bunun üzerine: "Ya Resûlallah! Oruç tutup namaz kılsa bile mi?" diye sorduklarında *"Evet, oruç tutup namaz kılsa bile. Ancak Allah'ın size koyduğu isim olan «Allah'ın mümin ve müslüman kulları» ismiyle adlındırılırlar"* karşılığını verdi.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir ve *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Ali b. İshâk es-Sülemî *Sahîh* ravisi olmamakla birlikte güvenilir biridir. Hadisi aynı zamanda Taberânî de kısa metinle rivayet etmiş ancak: *"Kim cemaatten yay miktarı ayrılırsa onun ne namazı, ne de orucu kabul edilmez. İşte onlar, cehennemin yakıtıdır"* ibaresini ilave etmiştir.[1]

٩٠٩٥ - حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ سَهْلٍ الدِّمْيَاطِيُّ ، ثنا شُعَيْبُ بْنُ يَحْيَى التُّجِيبِيُّ ، عَنِ ابْنِ لَهِيعَةَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ ، عَنْ لَهِيعَةَ بْنِ عُقْبَةَ ، أَنَّهُ سَمِعَ عُمَرَ بْنَ مَالِكٍ الأَنْصَارِيَّ ، قَالَ : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " آمُرُكُمْ بِثَلاثٍ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ ثَلاثٍ : آمُرُكُمْ أَنْ لا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا ، وَأَنْ تَعْتَصِمُوا بِالطَّاعَةِ جَمِيعًا حَتَّى يَأْتِيَكُمْ أَمْرُ اللَّهِ وَأَنْتُمْ عَلَى ذَلِكَ ، وَأَنْ تُنَاصِحُوا وُلاةَ الأَمْرِ مِنَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَكُمْ بِأَمْرِ اللَّهِ ، وَأَنْهَى عَنْ قِيلَ وَقَالَ ، وَكَثْرَةِ السُّؤَالِ ، وَإِضَاعَةِ الْمَالِ"

[1] *Müsned-i Ahmed* (4/130, 202) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (3427-31)

رواه الطبراني, عن شيخه بكر بن سهل الدمياطي, قال الذهبي : مقارب الحال وضعفه النسائي ,وبقية رجاله حديثهم حسن .

9095. Ömer b. Mâlik el-Ensârî'nin bildirdiğine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Size üç şeyi emrediyorum ve üç şeyi yasaklıyorum. Size Allah'a ortak koşmamanızı, Allah'ın emri gelinceye kadar hep birlikte itaate sarılmanızı, Allah'ın emri geldiğinde o hal üzere olmanızı, Allah'ın emirlerini emreden kimselerden olan idarecilere nasihat etmenizi emrediyorum. Size, dedikoduyu, çok soru sormayı ve malı zayi etmeyi yasaklıyorum."*

★Hadisi Taberânî hocası Bekr b. Sehl ed-Dimyâtî'den rivayet etmiştir. Zehebî bu kişi hakkında: "*Mukâribu'l-hadis*tir (hadisi orta derecededir)" demiştir. Nesâî ise zayıf görmüştür. Diğer ravileri, hadisleri hasen olan kimselerdir.[1]

٩٠٩٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سُلَيْمَانَ الرَّازِيُّ قَالَ سَمِعْتُ زَكَرِيَّا بْنَ سَلَّامٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ رَجُلٍ قَالَ انْتَهَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَقُولُ " أَيُّهَا النَّاسُ عَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ وَإِيَّاكُمْ وَالْفُرْقَةَ أَيُّهَا النَّاسُ عَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ وَإِيَّاكُمْ وَالْفُرْقَةَ ". ثَلَاثَ مِرَارٍ.

رواه أحمد, وفيه: زكريا بن سلام, عن أبيه, و لم أعرفهما .

9096. (Sahabeden) bir zat bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına vardım. Üç sefer şöyle buyuruyordu: *"Ey insanlar! Cemaate sarılın, ayrılıktan sakının. Ey insanlar! Cemaate sarılın, ayrılıktan sakının."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Zekeriyyâ b. Sellâm, babasından rivayette bulunmaktadır. İkisini de tanımıyorum.[2]

٩٠٩٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدَوَيْهِ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ حَدَّثَنَا أَبُو وَكِيعٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى هَذِهِ الأَعْوَادِ أَوْ عَلَى هَذَا الْمِنْبَرِ " مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْقَلِيلَ لَمْ يَشْكُرِ الْكَثِيرَ وَمَنْ لَمْ يَشْكُرِ النَّاسَ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ وَالتَّحَدُّثُ بِنِعْمَةِ اللَّهِ شُكْرٌ وَتَرْكُهَا كُفْرٌ وَالْجَمَاعَةُ رَحْمَةٌ وَالْفُرْقَةُ عَذَابٌ ". قَالَ فَقَالَ أَبُو أُمَامَةَ الْبَاهِلِيُّ عَلَيْكُمْ بِالسَّوَادِ الأَعْظَمِ. فَقَالَ رَجُلٌ مَا السَّوَادُ الأَعْظَمُ فَقَالَ أَبُو أُمَامَةَ هَذِهِ الآيَةَ فِي سُورَةِ النُّورِ ﴿فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ﴾

رواه عبد الله بن أحمد والبزار والطبراني ورجالهما ثقات

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (8307), İbn Lehî'a ihtilaflıdır.
2 *Müsned-i Ahmed* (5/370)

9097. Nu'mân b. Beşîr diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şu tahtalar ya da şu minber üzerinde şöyle buyurmuştur: *"Aza şükretmeyen çoğa şükretmez. İnsanlara şükretmeyen Allah'a şükretmez. Allah'ın nimetlerini bildirmek şükürdür. Allah'ın nimetlerini terketmek küfürdür. Cemaat rahmettir, ayrılık ise azaptır."*

Ebû Umâme el-Bâhilî dedi ki: "Kalabalık toplulukla beraber olun." Bir adam: "Kalabalık topluluk (*sevâd-ı a'zam*) nedir?" diye sorunca, Ebû Umâme, Nûr suresindeki: **"Eğer yüz çevirirseniz şunu bilin ki, Peygamberin sorumluluğu kendisine yüklenen (tebliğ görevini yapmak), sizin sorumluluğunuz da size yüklenen (görevleri yerine getirmeniz)dir"** âyetini okudu.[1]

★Hadisi Abdullah b. Ahmed, Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٩٠٩٨ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا أَبِى. وعفَّانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جُحَادَةَ حَدَّثَنِى الْوَلِيدُ عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ الْبَهِىِّ عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِىِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صلى الله عليه وسلم" يَكُونُ عَلَيْكُمْ أُمَرَاءُ تَطْمَئِنُّ إِلَيْهِمُ الْقُلُوبُ وَتَلِينُ لَهُمُ الْجُلُودُ ثُمَّ يَكُونُ عَلَيْكُمْ أُمَرَاءُ تَشْمَئِزُّ مِنْهُمُ الْقُلُوبُ وَتَقْشَعِرُّ مِنْهُمُ الْجُلُودُ. فَقَالَ رَجُلٌ أَنُقَاتِلُهُمْ يَا رَسُولَ اللّٰهِ قَالَ لاَ مَا أَقَامُوا الصَّلاَةَ " رواه أحمد وأبو يعلى, وفيه: الوليد صاحب عبد الله البهي, و لم أعرفه ,وبقية رجاله ثقات.

9098. Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Başınıza kalplerinizle bağlanıp itimat ettiğiniz, tenlerinizin kendilerine karşı yumuşadığı bir takım idareciler gelecek. Sonra başınıza kalplerin tiksindiği, derilerin titrediği bir takım idareciler gelecek."* Bunun üzerine bir adam: "Ya Resûlallah! Onlarla savaşalım mı?" diye sorunca: *"Namaz kıldıkları müddetçe hayır, savaşmayın"* buyurdu.

★Hadisi İmam Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah el-Behiy'in arkadaşı olan Velîd'i tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[3]

٩٠٩٩ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا ابْنُ عَيَّاشٍ عَنِ الْبَخْتَرِىِّ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ سَلْمَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِى ذَرٍّ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ " اثْنَانِ خَيْرٌ مِنْ وَاحِدٍ وَثُلاَثٌ خَيْرٌ مِنِ اثْنَيْنِ وَأَرْبَعَةٌ خَيْرٌ مِنْ ثَلاَثَةٍ فَعَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ فَإِنَّ اللّٰهَ عَزَّ وَجَلَّ لَنْ يَجْمَعَ أُمَّتِى إِلاَّ عَلَى هُدًى"

---

[1] Nûr Sur. 24/54.

[2] *Müsned-i Ahmed* (4/278) ve *Müsned-i Bezzâr* (1637)

[3] *Müsned-i Ahmed* (3/28-9), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1300) ve İbn Ebî Âsım, *Sünne* (1077)

رواه أحمد, وفيه: البختري بن عبيد, وهو ضعيف .

9099. Ebû Zer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İki kişi, bir kişiden daha hayırlıdır. Üç kişi, iki kişiden daha hayırlıdır. Dört kişi, üç kişiden daha hayırlıdır. Öyleyse cemaate sarılın. Çünkü yüce Allah, ümmetimi sadece hidayet üzerinde bir araya getirir."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Bahterî b. Ubeyd zayıftır.[1]

٩١٠٠ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ , حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ , ثنا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ , عَنْ مَرْزُوقٍ مَوْلَى آلِ طَلْحَةَ , عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ , قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَنْ تَجْتَمِعَ أُمَّتِي عَلَى الضَّلالَةِ أَبَدًا , فَعَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ فَإِنَّ يَدَ اللَّهِ عَلَى الْجَمَاعَةِ "

رواه الطبراني بإسنادين رجال أحدهما ثقات رجال الصحيح خلا مرزوق مولى آل طلحة وهو ثقة .

9100. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ümmetim sapıklık üzerinde bir araya gelmez. Öyleyse cemaate sarılın. Çünkü Allah'ın (kudret) eli cemaat üzerindedir."*

★Hadisi Taberânî iki senedle rivayet etmiştir. Birinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Talha ailesinin azatlısı Merzûk, *Sahîh* ravisi olmamakla birlikte güvenilir bir kimsedir.[2]

٩١٠١ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ السَّقَطِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ أَبِي الْمُسَاوِرِ ، عَنْ زِيَادِ بْنِ عِلاقَةَ ، عَنْ أُسَامَةَ بْنِ شَرِيكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَدُ اللَّهِ عَلَى الْجَمَاعَةِ ، فَإِذَا شَذَّ الشَّاذُّ مِنْهُمُ اخْتَطَفَهُ الشَّيْطَانُ كَمَا يَخْتَطِفُ الذِّئْبُ الشَّاةَ مِنَ الْغَنَمِ "

رواه الطبراني, وفيه: عبد الأعلى بن أبي المساور, وهو ضعيف .

9101. Usâme b. Şerîk'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın (kudret) eli, cemaat üzerindedir. Cemaatten biri ayrıldığı zaman, sürüden ayrılan koyunu kurdun kaptığı gibi şeytan hemen onu kapar."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Abdüla'lâ b. Ebi'l-Müsâvir zayıftır.[3]

---

[1] Daha önce geçti: 830. *Müsned-i Ahmed* (5/145), Bahterî oldukça zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12623)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (489), Abdüla'lâ metrûk bir ravidir.

٩١٠٢ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِرْقٍ الْحِمْصِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ الضَّحَّاكِ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ ضَمْضَمِ بْنِ زُرْعَةَ ، عَنْ شُرَيْحِ بْنِ عُبَيْدٍ ، عَنْ مُعَاوِيَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ مَاتَ بِغَيْرِ إِمَامٍ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً "

9102. Muâviye'nin bildirdiğine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Başında devlet başkanı olmaksızın ölen kişi, Cahiliyet ölümü üzere ölmüştür."*[1]

٩١٠٣ – وفي رواية : حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ عَاصِمٍ ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ مُعَاوِيَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنْ مَاتَ وَلَيْسَ فِي عُنُقِهِ بَيْعَةٌ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً " رواه الطبراني وإسنادهما ضعيف.

9103. Muâviye diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Boynunda (bir devlet başkanına) biat bulunmadığı halde ölen kişi, cahiliyet ölümü üzerine ölmüştür."*[2]

★**Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, isnâdı zayıftır.**

٩١٠٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَكَمِ بْنِ أَبِي زِيَادٍ الْقَطَوَانِيُّ ، ثنا مُعَاوِيَةُ بْنُ هِشَامٍ ، ثنا سُفْيَانُ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، قَالَ : رَأَيْتُ حُجْرَ بْنَ عَدِيٍّ حِينَ أَخَذَهُ مُعَاوِيَةُ ، وَهُوَ يَقُولُ : " هَذِهِ بَيْعَتِي لا أُقِيلُهَا وَلا أَسْتَقِيلُهَا سَمَاعَ اللَّهِ وَالنَّاسِ " رواه الطبراني ورجاله ثقات .

9104. Ebû İshâk anlatıyor: Muâviye, Hucr b. Adiy'i yakalattığında şöyle derken gördüm: "Bu, benim biatımdır. Bunu ne bozarım ne de bozulmasını talep ederim. Allah'ın ve insanların işittiği şeye tâbîiyim."

★**Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.**[3]

٩١٠٥ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " سَيَلِيكُمْ بَعْدِي وُلاةٌ ، فَيَلِيكُمُ الْبَرُّ بِبِرِّهِ ، وَالْفَاجِرُ بِفُجُورِهِ ، فَاسْمَعُوا لَهُمْ وَأَطِيعُوا فِي كُلِّ مَا وَافَقَ الْحَقَّ ، وَصَلُّوا وَرَاءَهُمْ ، فَإِنْ أَحْسَنُوا فَلَكُمْ وَلَهُمْ ، وَإِنْ أَسَاءُوا فَلَكُمْ وَعَلَيْهِمْ "

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/388) ve *Müsned-i Ahmed* (4/96), isnâdı hasendir.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/334)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3569)

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عبد الله بن محمد بن يحيى بن عروة, وهو ضعيف جدا .

9105. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine gore Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Benden sonra size bir takım kimseler idareci olacak. Takva olan takvası ile, facir olan facirliğiyle size idarecilik yapacak. Hakka uyun, her şeyde onları dinleyin ve onlara itaat edin, arkalarında namaz kılın. İyilik yaparlarsa, bu hem sizing, hem de onların lehine olur. Kötülük yaparlarsa bu sizin lehinize, fakat onların aleyhine olur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Yahyâ b. Urve oldukça zayıf biridir.

٩١٠٦ – حدثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدُوسِ بْنِ كَامِلٍ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ ، ثنا شُعْبَةُ ، عَنْ سُلَيْمَانَ الشَّيْبَانِيِّ ، قَالَ : سَمِعْتُ يَسِيرَ بْنَ عَمْرٍو أَنَّ أَبَا مَسْعُودٍ الأَنْصَارِيَّ لَمَّا قُتِلَ عُثْمَانُ احْتَجَبَ فِي بَيْتِهِ ، فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ ، فَسَأَلْتُهُ عَنْ أَمْرِ النَّاسِ ، فَقَالَ : " عَلَيْكَ بِالْجَمَاعَةِ ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يَجْمَعْ أُمَّةَ مُحَمَّدٍ عَلَى ضَلالَةٍ ، وَاصْبِرْ حَتَّى يَسْتَرِيحَ بَرٌّ ، أَوْ يُسْتَرَاحَ مِنْ فَاجِرٍ "

9106. Yesîr b. Amr'dan rivayet edildiğine göre Hz. Osmân öldürülünce, Ebû Mes'ûd el-Ensârî evine gizlendi. Yanına gidip, insanların durumu hakkında ona sorunca: "Cemaatten ayrılma! Çünkü yüce Allah, Ümmet-i Muhammed'i sapıklık üzerinde bir araya getirmez. İyi kimseler kurtuluncaya veya facirlerden yana rahata kavuşuluncaya kadar sabret" karşılığını verdi.[1]

٩١٠٧ – وفي رواية حدثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا ابْنُ الأَصْبَهَانِيِّ ، ثنا شَرِيكٌ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ يَسِيرَ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : رَأَيْتُ أَبَا مَسْعُودٍ لَمَّا قُتِلَ عَلِيٌّ فَتَبِعْتُهُ ، فَقُلْتُ : أَنْشُدُكَ اللَّهَ مَا سَمِعْتَ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْفِتَنِ ؟ فَقَالَ : " إِنَّا لا نَكْتُمُ شَيْئًا , عَلَيْكَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَالْجَمَاعَةِ ، وَإِيَّاكَ وَالْفُرْقَةَ فَإِنَّهَا هِيَ الضَّلالُ وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يَكُنْ لِيَجْمَعَ أُمَّةَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى ضَلالَةٍ " رواه كله الطبراني ورجال هذه الطريقة الثانية ثقات .

9107. Baska bir rivayette Kays b. Yesîr b. Amr, babasından nakledîyor: Hz. Ali öldürüldüğü zaman İbn Mes'ûd'la karşılaştım. Onun peşinden gidip kendisine: "Allah için söyle, fitneler hakkında Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) ne işittin?" diye sorunca: "Biz hiçbir şeyi gizlemeyiz. Allah'tan sakınmaya ve cemaate sarıl. Ayrılıktan uzak

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/239)

dur. Çünkü ayrılık, sapıklığın ta kendisidir. Hiç şüphesiz Allah, Ümmet-i Muhammed'i sapıklık üzerinde bir araya getirmez" karşılığını verdi.

★Hadislerin tamamını Taberânî rivayet etmiş olup, ikinci tarikin ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩١٠٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا الْعَلَاءُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ أَنَّ نَبِيَّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " إِنَّ الشَّيْطَانَ ذِئْبُ الإِنْسَانِ كَذِئْبِ الْغَنَمِ يَأْخُذُ الشَّاةَ الْقَاصِيَةَ وَالنَّاحِيَةَ فَإِيَّاكُمْ وَالشِّعَابَ وَعَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ وَالْعَامَّةِ وَالْمَسْجِدِ"

رواه أحمد والطبراني, ورجال أحمد ثقات إلا أن العلاء بن زياد قيل : إنه لم يسمع من معاذ .

9108. Muâz b. Cebel'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hiç şüphesiz şeytan, sürünün kurdu gibi insanın kurdudur. Kurt sürüden ayrılanı ve uzaklaşanı kapar. Öyleyse ayrılıktan uzak durun. Cemaate, çoğunluğa ve Mescid'e sarılın."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir. Ancak Alâ b. Ziyâd'ın Muâz'dan hadis işitmediği ifade edilmiştir.[2]

٩١٠٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثنا عَمْرُو بْنُ وَاقِدٍ ، عَنْ يُونُسَ بْنِ مَيْسَرَةَ بْنِ حَلْبَسٍ ، عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَلا إِنَّ الْجَنَّةَ لا تَحِلُّ لِعَاصٍ ، وَمَنْ لَقِيَ اللَّهَ نَاكِثًا لِبَيْعَتِهِ لَقِيَهُ وَهُوَ أَجْذَمُ ، وَمَنْ خَرَجَ مِنَ الْجَمَاعَةِ قِيدَ شِبْرٍ مُتَعَمِّدًا فَقَدْ خَلَعَ رِبْقَةَ الإِسْلامِ مِنْ عُنُقِهِ ، وَمَنْ مَاتَ لَيْسَ لِإِمَامٍ جَمَاعَةٍ عَلَيْهِ طَاعَةٌ ، مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً " رواه الطبراني, وفيه: عمرو بن واقد, وهو متروك .

9109. Muâz b. Cebel'in bildirdiğine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Dikkat edin! Cennet asiye helal değildir. Allah'a, (idareciye) biatını yok edip te kavuşan kişi, elinde bir delil olmadığı halde kavuşur. Cemaatten kasden bir karış kadar ayrılan kimse, İslâm yularını boynundan çıkartmış demektir. İtaat edilmesi gerekli olan bir topluluğun liderine biat etmeksizin ölen kişi, Cahiliyet ölümü üzere ölmüştür."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Amr b. Vâkıd metruk biridir.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/240) ve Hâkim, *Müstedrek* (4/506-7 "sahih")

[2] *Müsned-i Ahmed* (5/232-3) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/164)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/86)

٩١١٠ - وعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ: قَامَ فِينَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فقَالَ : أَلاَ إِنَّ الجَنَّةَ لاَ تَحِلُّ لِعَاصٍ مَنْ لَقِيَ اللهَ وَهُوَ نَاكِثٌ بَيْعَتَهُ يَوْمَ القِيَامَةِ لَقِيَهُ وَهُوَ أَجْذَمُ وَمَنْ خَرَجَ مِنَ الطَّاعَةِ شِبْراً فَقَدْ خَلَعَ رِبْقَةَ الإِسْلاَمِ مِنْ عُنُقِهِ وَمَنْ أَصْبَحَ لَيْسَ لأَمِيرٍ جَمَاعَةٍ عَلَيْهِ طَاعَةٌ بَعَثَهُ اللهُ يَوْمَ القِيَامَةِ مِنْ مِيتَةٍ جَاهِلِيَّةٍ وَلِوَاءِ غَدَرٍ عِنْدَ اسْتِهِ يَوْمَ القِيَامَةِ "

رواه الطبراني, وفيه: عمر بن رؤية, وهو متروك .

9110. Ebû'd-Derdâ bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), aramızda iken ayağa kalkarak şöyle buyurmuştur: *"Dikkat edin! Cennet asiye helal değildir. Biatını yok edip de kıyamet günü Allah'a kavuşan kişi, elinde bir delil olmadığı halde Allah'a kavuşur. İtaatten bir karış ayrılan kimse, İslâm yularını boynundan çıkarmıştır. İtaat edilmesi gerekli olan bir cemaatin başkanının lehine olmaksızın (ona biat etmeksizin) sabahlayan kimseyi Allah, kıyamet gününde cahiliyet ölümü (üzere ölen kişinin diriltilmesi gibi kabrin)den diriltilir. Kıyamet gününde kıçının yanında (aldattığını gösteren, ilan eden) aldatma sancağı vardır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ömer b. Rueybe metruk biridir.[1]

٩١١١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنِي حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ بِشْرِ بْنِ حَرْبٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ أَتَى أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِىَّ فَقَالَ يَا أَبَا سَعِيدٍ أَلَمْ أُخْبَرْ أَنَّكَ بَايَعْتَ أَمِيرَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَجْتَمِعَ النَّاسُ عَلَى أَمِيرٍ وَاحِدٍ قَالَ نَعَمْ بَايَعْتُ ابْنَ الزُّبَيْرِ فَجَاءَ أَهْلُ الشَّامِ فَسَاقُونِى إِلَى حُبَيْشِ ابْنِ دَلَجَةَ فَبَايَعْتُهُ. فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ إِيَّاهَا كُنْتُ أَخَافُ إِيَّاهَا كُنْتُ أَخَافُ . وَمَدَّ بِهَا حَمَّادٌ صَوْتَهُ. قَالَ أَبُو سَعِيدٍ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَوَلَمْ تَسْمَعْ أَنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " مَنِ اسْتَطَاعَ أَنْ لاَ يَنَامَ نَوْماً وَلاَ يُصْبِحَ صَبَاحاً وَلاَ يُمْسِىَ مَسَاءً إِلاَّ وَعَلَيْهِ أَمِيرٌ ". قَالَ نَعَمْ وَلَكِنِّى أَكْرَهُ أَنْ أُبَايِعَ أَمِيرَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَجْتَمِعَ النَّاسُ عَلَى أَمِيرٍ وَاحِدٍ.

رواه أحمد , وبشر بن حرب ضعيف .

9111. Bişr b. Harb'in naklettiğine göre İbn Ömer, Ebû Saîd el-Hudrî'nin yanına gelerek ona: "Ey Ebû Saîd! İnsanlar bir emir (halife, vali) üzere ittifak etmediği halde, senin iki emire biat ettiğin bana haber verildi öyle mi?" deyince: "Evet doğrudur, İbnü'z-Zübeyr'e biat ettim. Şâm halkı geldi. Beni, (Abdülmelik b. Mervân'ın ordusunun komutanı)

---

[1] İbn Ebî Âsım, *Sünne* (1050)

Hubeyş b. Delece'ye sevkettiler, ona da biat ettim" karşılığını verdi. Bunun üzerine İbn Ömer ona: "İşte ben bundan korkuyordum. İşte ben bundan korkuyordum" dedi. -Ravi Hammâd bu sözü söylerken sesini uzatmıştır- Ebû Saîd ona: "Sen, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işitmedin mi?: *«Her kim, üzerinde bir amir (yönetici) olmadığı halde, hiçbir gün uyumaya, hiçbir sabaha çıkmamaya, hiçbir akşama çıkmamaya gücü yetiyorsa, bunu yapsın (emirsiz kalmasın).»*" deyince, İbn Ömer ise: "Evet ama, ben, insanlar bir önder üzerinde ittifak etmeden, iki öndere biat etmeyi hoş karşılamıyorum" karşılığını verdi.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiştir. Bişr b. Harb zayıftır.[1]

٩١١٢ – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ زِبْرِيقٍ الْحِمْصِيُّ ، ثنا أَبِي ، ح وَحَدَّثَنَا عُمَارَةُ بْنُ وَثِيمَةَ الْمِصْرِيُّ ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْعُتْبِيُّ ، قَالا : ثنا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ زِبْرِيقٍ الْحِمْصِيُّ ، ثنا عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَالِمٍ ، عَنِ الزُّبَيْدِيِّ ، حَدَّثَنِي الْفُضَيْلُ بْنُ فَضَالَةَ ، أن حَبِيبَ بْنَ عُبَيْدٍ حَدَّثَهُ ، أن الْمِقْدَامَ حَدَّثَهُمْ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " أَطِيعُوا أُمَرَاءَكُمْ مَهْمَا كَانَ ، فَإِنْ أَمَرُوكُمْ بِشَيْءٍ مِمَّا جِئْتُكُمْ بِهِ فَإِنَّهُمْ يُؤْجَرُونَ عَلَيْهِ وَتُؤْجَرُونَ بِطَاعَتِهِمْ ، وَإِنْ أَمَرُوكُمْ بِشَيْءٍ مِمَّا لَمْ آتِكُمْ بِهِ فَإِنَّهُ عَلَيْهِمْ وَأَنْتُمْ مِنْهُ بَرَاءٌ ، ذَلِكَ بِأَنَّكُمْ إِذَا لَقِيتُمُ اللَّهَ قُلْتُمْ : رَبَّنَا ، لا ظُلْمَ ، فَيَقُولُ : لا ظُلْمَ ، فَتَقُولُونَ : رَبَّنَا ، أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رُسُلا فَأَطَعْنَاهُمْ بِإِذْنِكَ وَاسْتَخْلَفْتَ عَلَيْنَا خُلَفَاءَ فَأَطَعْنَاهُمْ بِإِذْنِكَ ، وَأَمَّرْتَ عَلَيْنَا أُمَرَاءَ فَأَطَعْنَاهُمْ لَكَ ، فَيَقُولُ : صَدَقْتُمْ ، هُوَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتُمْ مِنْهُ بَرَاءٌ "

رواه الطبراني, وفيه: إسحاق بن إبراهيم بن زبريق, وثقه أبو حاتم وضعفه النسائي ,وبقية رجاله ثقات.

9112. Mikdâm b. Ma'dîkerib'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Başınızdaki idarecilere (valilere) ne olursa olsun itaat edin. Size getirdiğim bir şeyi, size emrederse buna ve onlara itaat etmek sebebiyle sevap kazanırsınız. Size getirmediğim bir şeyi size emrederlerse bu, onların aleyhinedir. Siz bunun vebalinden uzaksınız. Bunun sebebi şudur: Siz Allah'a kavuştuğunuzda: «Ey Rabbimiz, zulüm yok» dersiniz, onlar: «Zulüm yok» derler. Siz: "Ey Rabbimiz! Bize peygamber gönderdin, onlara senin izninle itaat ettik. Başımıza yönetciler getirdin, izninle onlara da itaat ettik» dersiniz. Bunun üzerine Allah şöyle buyurur: «Doğru söylediniz. Bu, onların aleyhinedir, siz ise vebalden uzaksınız.»"*

[1] *Müsned-i Ahmed* (3/29-30)

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde geçen İshâk b. İbrâhîm b. Zibrîk'ı Ebû Hâtim güvenilir kabul etmiş, Nesâî zayıf addetmiştir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩١١٣ – حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ مَرْثَدٍ الطَّبَرَانِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَيَّاشٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ ضَمْضَمِ بْنِ زُرْعَةَ ، عَنْ شُرَيْحِ بْنِ عُبَيْدٍ ، عَنِ الْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِي كَرِبَ ، وَ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ ، أن رَجُلا أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، إِنَّ هَذَا الأَمْرَ فِي قَوْمِكَ فَأَوْصِهِمْ بِنَا ، فَقَالَ لَهُمْ : " أُذَكِّرُكُمُ اللَّهَ لا تَبْغُوا عَلَى أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي " ، ثُمَّ قَالَ لِلنَّاسِ : " سَيَكُونُ مِنْ بَعْدِي أُمَرَاءُ ، فَأَدُّوا طَاعَتَهُمْ ، فَإِنَّ الأَمِيرَ مِثْلُ الْمِجَنِّ يُتَّقَى بِهِ ، فَإِنْ أَصْلَحُوا وَأَمَرُوكُمْ بِخَيْرٍ فَلَكُمْ وَلَهُمْ ، وَإِنْ أَسَاؤُوا فِيمَا أَمَرُوكُمْ فَهُوَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتُمْ مِنْهُ بَرَاءٌ ، إِنَّ الأَمِيرَ إِذَا اتَّبَعَ الرِّيبَةَ فِي النَّاسِ أَفْسَدَهُمْ "

رواه الطبراني, وفيه: محمد بن إسماعيل بن عياش, وهو ضعيف.

9113. Mikdâm b. Ma'dîkerib ile Ebû Umâme el-Bâhilî'den rivayet edildiğine göre bir adam, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Ya Resûlallah! Eğer bu (halifelik) işi senin kavminde ise onları bize emanet et" deyince, önce: *"Size Allah'ı hatırlatıyorum, benden sonra ümmetime zulmetmeyin"* buyurdu. Ardından insanlara dönerek onlara şöyle buyurdu: *"Benden sonra devlet başkanları gelecek. Onlara itaat edin. Çünkü devlet başkanı, kendisiyle sakınılan kalkan gibidir. İşlerinizi hayırlısıyla düzeltirlerse bu hem sizing, hem de onların lehinedir. Size emrettiği şeyler hususunda kötülük yaparlarsa, bu onların aleyhinedir. Siz ise bundan uzaksınız. Devlet başkanı, insanlar hakkında şüpheye düştüğünde (yani güveni kalmadığında) onları ifsad eder."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. İsmâîl b. Ayyâş zayıftır.[2]

٩١١٤ – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُسْتَمِرِّ الْعُرُوقِيُّ ، ثنا عُبَيْدُ بْنُ عُبَيْدَةَ ، ثنا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ زَائِدَةَ ، عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ ، عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَائِلٍ الْحَضْرَمِيِّ ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ يَزِيدَ الْجُعْفِيِّ ، قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ , أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَيْنَا أُمَرَاءُ مِنْ بَعْدِكَ , يَأْخُذُونَا

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/278). İbn Ebî Âsım'ın *Sünne*'sinde (1048) ise başka kanalla gelmiştir.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7515; 20/276)

بِالْحَقِّ الَّذِي عَلَيْنَا , وَيَمْنَعُونَا الْحَقَّ الَّذِي جَعَلَهُ اللَّهُ لَنَا , نُقَاتِلُهُمْ وَنَعْصِيهِمْ ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " عَلَيْهِمْ مَا حُمِّلُوا ، وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ "

رواه الطبراني, وفيه: عبيد بن عبيدة ,ولم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

9114. Seleme b. Yezîd el-Cu'fî bildiriyor: Ben: "Ya Resûlallah! Senden sonra başımıza idareciler gelerek, bizim aleyhimize olan haklarla bizi mesul tutsalar, Allah'ın bize verdiği hakları bizden alsalar, onlarla savaşıp baş kaldırsak olur mu, ne dersin?" diye sorunca: *"Onların sorumluluğu kendilerine yüklenenlere aittir. Sizin sorumluluğunuz ise size yüklenenlerdendir"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ubeyd b. Ubeyde'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩١١٥ – حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ النَّحْوِيُّ الصُّورِيّ ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الرَّمَادِيُّ ، ثنا أَبُو عَمْرٍو الْعَنْسِيُّ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ حَبِيبٍ الْمُحَارِبِيِّ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ لُدَيْنٍ الأَشْعَرِيِّ ، عَنْ أَبِي لَيْلَى الأَشْعَرِيِّ صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " تَمَسَّكُوا بِطَاعَةِ أَئِمَّتِكُمْ وَلا تُخَالِفُوهُمْ ، فَإِنَّ طَاعَتَهُمْ طَاعَةُ اللَّهِ ، وَإِنَّ مَعْصِيَتَهُمْ مَعْصِيَةُ اللَّهِ ، وَإِنَّ اللَّهَ إِنَّمَا بَعَثَنِي أَدْعُو إِلَى سَبِيلِهِ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ ، فَمَنْ خَلَفَنِي فِي ذَاكَ فَهُوَ وَلِيِّي ، وَمَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِكُمْ شَيْئًا فَعَمِلَ بِغَيْرِ ذَلِكَ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ، وَسَيَلِيكُمْ أُمَرَاءُ إِنِ اسْتُرْحِمُوا لَمْ يَرْحَمُوا ، وَإِنْ سُئِلُوا الْحُقُوقَ لَمْ يُعْطُوا ، وَإِنْ أُمِرُوا بِالْمَعْرُوفِ أَنْكَرُوا وَسَتُحَافُونَهُمْ وَيَتَفَرَّقُ مَلأُكُمْ حَتَّى لا يَحْمِلُوكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِلا احْتَمَلْتُمْ عَلَيْهِ طَوْعًا أَوْ كَرْهًا فَأَدْنَى الْحَقِّ لَكُمْ أَنْ لا تَأْخُذُوا لَهُمْ عَطَاءً وَلا تَحْضُرُوا لَهُمْ فِي الْمَلأ " رواه الطبراني, وفيه :جماعة لم أعرفهم .

9115. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem), sahâbisi olan Ebû Leylâ el-Eş'arî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Devlet başkanlarınıza itaat etmekten geri durmayın. Onlara muhalefet etmeyin. Çünkü onlara itaat etmek, Allah'a itaat etmektir. Onlara isyan etmek, Allah'a isyan etmektir. Hiç şüphesiz Allah, beni kendi yoluna hikmet ve güzel vaazla çağırmam için gönderdi. Bu hususta benim halefim olan kişi, benim yardımcımdır. Sizin, herhangi bir işinizin başına geçirilen biri,*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6322) ve *es-Silsiletu's-Sahîha* (1987)

bunun dışındaki bir şeyle amel ederse, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti o kişinin üzerine olur.

Başınıza bir takım emirler (valiler) idareci olacak. Merhametli olmaları istense merhamet etmezler, kendilerinden hak istense vermezler, kendilerine iyilik emredilse kabul etmezler. Siz onlardan ayrılacaksınız. Topluluğunuz dağılır, nihayet sizi ister istemez tahammül edemediğiniz şeylere sevkederler. Sizin için en küçük hak, onların hiçbir bahşiş/hediyesini almamanız ve onların toplumlarında bulunmamanızdır."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım raviler bulunmaktadır.[1]

٩١١٦ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ , ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الأَعْلَى , ثنا مُعْتَمِرٌ , عَنْ أَبِيهِ , عَنْ حَنَشٍ , عَنْ عَطَاءٍ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ , قَالَ : رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ قَائِلٌ بِكَفِّهِ هَكَذَا كَأَنَّهُ يُشَبِّرُ شَيْئًا : " مَنْ فَارَقَ جَمَاعَةَ الْمُسْلِمِينَ شِبْرًا أَخْرَجَ مِنْ عُنُقِهِ رِبْقَةَ الإِسْلامِ , وَالْمُخَالِفِينَ بِأَلْوِيَتِهِمْ يَتَنَاوَلُونَهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ وَرَاءِ ظُهُورِهِمْ , " فذكر الحديث وبعضه في الصحيح

رواه الطبراني, وفيه: حسين بن قيس, وهو ضعيف .

9116. İbn Ömer anlatıyor: Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) eliyle işaret ederken gördüm. Sanki bir şeyi karışla ölçüyor gibiydi. Şöyle buyurdu: *"Her kim, Müslümanların cemaatinden bir karış ayrılırsa, boynundan İslâm yuları çıkmış demektir. (Müslümanlara) sancaklarıyla isyan edenler, sancaklarını kıyamet gününde arka taraflarından alırlar."*

Ravi hadisin devamını zikretti. Hadisin bir bölümü *Sahîh*'te mevcuttur.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Hüseyn b. Kays zayıftır.[2]

٩١١٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَاجِيَةَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَعْدٍ الْعَوْفِيُّ ، ثنا أَبِي ، ثنا عَمِّي الْحُسَيْنُ ، عَنْ يُونُسَ بْنِ نُفَيْعٍ ، عَنْ سَعْدِ بْنِ جُنَادَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ فَارَقَ الْجَمَاعَةَ فَهُوَ فِي النَّارِ عَلَى وَجْهِهِ ؛ لأَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ : ﴿ أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الأَرْضِ ﴾ ، فَالْخِلافَةُ مِنَ اللَّهِ ، فَإِنْ كَانَ خَيْرًا ، فَهُوَ يَذْهَبُ بِهِ ، وَإِنْ كَانَ شَرًّا ، فَهُوَ يُؤْخَذُ بِهِ ، عَلَيْكَ أَنْتَ بِالطَّاعَةِ فِيمَا أَمَرَكَ اللَّهُ تَعَالَى بِهِ "

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/ 373) ve İbn Ebî Âsım, *Sünne* (1080), Muh. b. Saîd, hadis uydurmakla suçludur.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (13604)

رواه الطبراني, وفيه: جماعة لم أعرفهم .

9117. Sa'd b. Cünâde'nin bildirdiğine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cemaatten ayrılan, yüz üstü cehenneme (atılır). Hiç şüphesiz yüce Allah şöyle buyuruyor:* **"(Onlar mı hayırlı) yoksa darda kalana kendine yalvardığı zaman karşılık veren ve (başındaki) sıkıntıyı gideren ve sizi yeryüzünün hâkimleri kılan mı?"**[1] *Hilâfet Allah'tandır. Eğer hilâfet hayırlı ise halife bununla beraber götürülür, eğer şerli ise halife bu sebeple sorumlu tutulur. Allah'ın sana emrettiği şeyler hususunda (halifeye) itaat etmelisin."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım raviler vardır.[2]

٩١١٨ – حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُوسَى ، ثنا أَبو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُقْرِئُ ، عَنْ حَيْوَةَ بْنِ شُرَيْحٍ ، أَخْبَرَنِي أَبو هَانِي ، أَنَّ أَبَا عَلِيٍّ عَمْرَو بْنَ مَالِكٍ الْجَنْبِيَّ حَدَّثَهُ ، عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ قَالَ : " ثَلاثَةٌ لا تَسْأَلْ عَنْهُمْ : رَجُلٌ فَارَقَ الْجَمَاعَةَ ، وَعَصَى إِمَامَهُ ، وَمَاتَ عَاصِيًا ، وَأَمَةٌ أَوْ عَبْدٌ أَبَقَ مِنْ سَيِّدِهِ فَمَاتَ ، وَامْرَأَةٌ غَابَ عَنْهَا زَوْجُهَا وَقَدْ كَفَاهَا مُؤْنَةَ الدُّنْيَا فَتَبَرَّجَتْ بَعْدَهُ ، فَلا تَسْأَلْ عَنْهُمْ " رواه الطبراني, ورجاله ثقات .

9118. Fadâle b. Ubeyd'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Üç kimse vardır ki kendilerine hiçbir şey sorulmaz: Cemaatten ayrılıp idarecisine isyan eden ve asi olarak ölen adam; efendisinden kaçtıktan sonra ölen köle ya da cariye, kocası kendisinin dünyalık rızkını karşıladığı halde yanından ayrılıp kaybolan, sonrasında da açılıp saçılan kadın. Bunlara hiçbir şey sorulmaz."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[3]

٩١١٩ – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ دَاوُدَ الصَّوَّافُ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ عَقِيلٍ ، ثنا سَهْلُ بْنُ وَقَّاصٍ الأَعْرَجِيُّ ، حَدَّثَنِي جَرْوَةُ بْنُ جُرْثُومَةَ الأَعْرَجِيُّ ، حَدَّثَنِي كَهْدَلُ بْنُ وَقَّاصٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي وَقَّاصُ بْنُ سَرِيعٍ ، أَنَّ أَبَاهُ سَرِيعَ بْنَ الْحَكَمِ ، حَدَّثَهُ قَالَ : حَدَّثَنِي الزِّبْرِقَانُ بْنُ بَدْرٍ ، أَنَّهُ قَدِمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ شَيْئًا ، فَقَالَ الزِّبْرِقَانُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ نُشْهِرُ ؟ فَقَالَ : " لا يَا زِبْرِقَانُ فَاسْمَعْ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ وَأَطِعْ " ، قَالَ : سَمْعٌ وَطَاعَةٌ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ.

---

[1] Neml Sur. 62.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (5470)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/306)

قلت : هكذا وجدته في الأصل المسموع .رواه الطبراني .

9119. Zibirkân b. Bedr'in bildirdiğine göre kendisi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gitti. Ona anlattığı şeyler hususunda Zibirkân: "Ya Resûlallah! (Bu söylediklerini) etrafa duyuralım mı?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu. *"Hayır, ey Zibirkân! Allah ve Resûlü'nü dinleyip itaat et."* Zibirkân ise: "Dinleyip itaat etmek Allah ve Resûlü'ne aittir" karşılığını verdi.

Ben derim ki: Hadisi, işitilen metinde bu şekilde buldum.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir.[1]

٩١٢٠ – حدثنا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْبَزَّارُ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى , ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سُلَيْمَانَ الدَّبَّاسُ ، ثنا مُجَّاعَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ الْعَتَكِيُّ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَبِي تَمِيمَةَ الْهُجَيْمِيِّ ، عَنْ عَمْرٍو الْبِكَالِيِّ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " إِذَا كَانَ عَلَيْكُمْ أُمَرَاءُ يَأْمُرُونَكُمْ بِالصَّلاةِ وَالزَّكَاةِ وَالْجِهَادِ ، فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ سَبَّهُمْ ، وَحَلَّ لَكُمُ الصَّلاةُ خَلْفَهُمْ " رواه الطبراني .

9120. Amr el-Bikâlî diyor ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Başınızda size namazı, zekâtı ve cihadı emreden devlet başkanları bulunduğunda onlara sövmeyi, Allah size haram kılmıştır. Arkalarında size namaz kılmak helaldir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir.[2]

٩١٢١ – وفي رواية عنده أيضا : حدثنا أَحْمَدُ بْنُ دَاوُدَ الْمَكِّيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَامِعٍ الْعَطَّارُ ، ثنا هَارُونُ بْنُ وَاقِدٍ الْعَبْسِيُّ ، ثنا الْجَرِيرِيُّ ، عَنْ أَبِي تَمِيمَةَ ، قَالَ : قَدِمْتُ الشَّامَ أَلْتَمِسُ الْفَرِيضَةَ ، فَإِذَا أَنَا بِرَجُلٍ قَدْ أَطَافَ بِهِ النَّاسُ ، فَقُلْتُ : مَنْ هَذَا ؟ قَالُوا : عَمْرٌو الْبِكَالِيُّ أُصِيبَتْ يَدُهُ يَوْمَ الْيَرْمُوكِ ، يَوْمَ أُجْلِيَتِ الرُّومُ ، عَنِ الشَّامِ ، فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا كَانَتْ عَلَيْكُمْ أُمَرَاءُ يَأْمُرُونَكُمْ بِالصَّلاةِ ، وَالزَّكَاةِ ، وَالْجِهَادِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَلَّتْ لَكُمُ الصَّلاةُ خَلْفَهُمْ وَحَرُمَ عَلَيْكُمْ سَبُّهُمْ " فذكر نحوه

وفيه: مجاعة بن الزبير العتكي, وثقه أحمد وضعفه غيره, وبقية رجاله ثقات .

9121. Ebû Temîme anlatıyor. Maaşımı istemek için Şâm'a gitmiştim. Baktım ki bir adamın etrafını insanlar çevirmiş. "Bu kimdir?" diye

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (5317)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/43)ve *Müsned-i Bezzâr* (1630)

sorunca, şu karşılığı verdiler: "Bu, Amr el-Bikâlî'dir. Eline Yermûk savaşında, Bizanslıların Şâm'dan çıkarıldığı günde ok isabet etmişti. Onun şöyle dediğini işittim: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdular ki: «*Başınızda size namazı, zekâtı ve Allah yolunda cihadı emreden devlet başkanları bulunduğunda, arkalarında namaz kılmak size helaldir. Onlara sövmeniz haramdır.*»" Ravi devamında bir önceki hadisin benzerini zikretti.

★Ravilerden Muccâa b. ez-Zübeyr el-Atekî'yi İmam Ahmed güvenilir kabul etmiş, diğerleri ise zayıf görmüştür. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩١٢٢ – حدثنا أَبو زُرْعَةَ الدِّمَشْقِيُّ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَمْرٍو ، وَحَفْصُ بْنُ الصَّبَّاحِ الرَّقِّيُّ ، قَالا : ثنا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ ، ثنا أَبِي ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ قَيْسٍ الْكِنْدِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ ، قَالَ : قُلْنَا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لا نَسْأَلُكَ عَنْ طَاعَةِ مَنِ اتَّقَى وَأَصْلَحَ ، وَلَكِنْ مَنْ فَعَلَ وَفَعَلَ ، يَذْكُرُ الشَّرَّ ، فَقَالَ : " اتَّقُوا اللَّهَ وَاسْمَعُوا وَأَطِيعُوا " رواه الطبراني, وفيه: عثمان بن قيس, وهو ضعيف .

9122. Adiy b. Hâtim anlatıyor: Biz: "Ya Resûlallah! Sana Allah'tan sakınıp insanları ıslah eden devlet başkanına itaat etmeyi sormuyoruz. Ancak şu işleri -kötülükleri- yapan devlet başkanına (itaat etmeyi) soruyoruz" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): "*Allah'tan korkun, dinleyin ve itaat edin*" buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Osmân b. Kays zayıftır.[2]

٩١٢٣ – حدثنا الْقَاسِمُ بْنُ زَكَرِيَّا وَمُحَمَّدُ بْنُ دَاوُدَ التَّوَّزِيُّ ، قَالا : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ ، ثنا أَبو مُعَاوِيَةَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ مُرْدَانْبَةَ ، عَنْ زِيَادِ بْنِ عِلاقَةَ ، عَنْ عَرْفَجَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " يَدُ اللَّهِ عَلَى الْجَمَاعَةِ وَالشَّيْطَانُ مَعَ مَنْ خَالَفَ الْجَمَاعَةَ يَرْكُضُ "

رواه الطبراني ,ورجاله ثقات .

9123. Arfece bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: "*Allah'ın (kudret) eli, cemaatin üzerindedir. Şeytan, cemaate muhalefet edenle birlikte koşarak uzaklaşır.*"

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/44)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/101)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/145) ve Nesâî (*Sünen* 7/92-3)

٩١٢٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُرْسٍ الْمِصْرِيُّ ، ثنا وَهْبُ اللَّهِ بْنُ رِزْقٍ أَبو هُرَيْرَةَ الْمِصْرِيُّ ، ثنا بِشْرُ بْنُ بَكْرٍ ، حَدَّثَنِي الأَوْزَاعِيُّ ، حَدَّثَنِي عَبْدَةُ بْنُ أَبِي لُبَابَةَ الأَزْدِيُّ ، حَدَّثَنِي زِرُّ بْنُ حُبَيْشٍ ، قَالَ : لَمَّا أَنْكَرَ النَّاسُ سِيرَةَ الْوَلِيدِ بْنِ عُقْبَةَ بْنِ أَبِي مُعَيْطٍ ، فَزِعَ النَّاسُ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، فَقَالَ لَهُمْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ : اصْبِرُوا ، فَإِنَّ جَوْرَ إِمَامٍ خَمْسِينَ عَامًا خَيْرٌ مِنْ هَرْجِ شَهْرٍ ، وَذَلِكَ أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " لا بُدَّ لِلنَّاسِ مِنْ إِمَارَةٍ بَرَّةٍ أَوْ فَاجِرَةٍ ، فَأَمَّا الْبَرَّةُ فَتَعْدِلُ فِي الْقَسْمِ ، وَيُقْسَمُ بَيْنَكُمْ فَيْأُكُمْ بِالسَّوِيَّةِ ، وَأَمَّا الْفَاجِرَةُ فَيُبْتَلَى فِيهَا الْمُؤْمِنُ ، وَالإِمَارَةُ الْفَاجِرَةُ خَيْرٌ مِنَ الْهَرْجِ " ، قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا الْهَرْجُ ؟ قَالَ : " الْقَتْلُ وَالْكَذِبُ " رواه الطبراني, وفيه: وهب الله بن رزق, و لم أعرفه ,وبقية رجاله ثقات .

9124. Zir b. Hubeyş anlatıyor: İnsanlar, Velîd b. Ukbe b. Ebî Muayt'ın (yönetimdeki) gidişatını hoş karşılamayınca, Abdullah b. Mes'ûd'a sığındılar. İbn Mes'ûd, onlara şu nasihatte bulundu: Sabredin. Zira liderinizin elli senelik zulmü, bir aylık kargaşadan daha hayırlıdır. Böyle söylememin sebebi, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) işittiğim şu hadistir: Şöyle buyurdu: *"İnsanlara günahkâr veya dindar bir devlet başkanı mutlaka lazımdır. Dindar olan dağıtımda adaleti gözetir, ganimetlerinizi size eşit olarak paylaştırır. Günahkâr olanda ise müminler belaya maruz kalırlar. (Buna rağmen) günahkâr bir devlet başkanı, kargaşadan daha hayırlıdır."*

Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Kargaşa nedir?" diye sorulduğunda, şöyle buyurdu: *"Cinayet ve yalandır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Vehb b. Rızk'ı tanımıyorum. Diğer raviler güvenilir kimselerdir.[1]

٩١٢٥ - حَدَّثَنَا أَبو عَامِرٍ ، أَخْبَرَنِي عُقْبَةُ يَعْنِي ابْنَ أَبِي الصَّهْبَاءِ ، عَنْ سَالِمٍ ، عَنْ أَبِيهِ : أَنَّهُ كَانَ فِي نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِهِ ، فَأَقْبَلَ عَلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " أَلَسْتُمْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ ؟ " ، قَالُوا : بَلَى ، نَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ ، قَالَ : " أَلَسْتُمْ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ مَنْ أَطَاعَنِي فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ ، وَمِنْ طَاعَةِ اللَّهِ طَاعَتِي ؟ " ، قَالُوا : بَلَى ، نَشْهَدُ أَنَّهُ مَنْ أَطَاعَكَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ ، وَمِنْ طَاعَةِ اللَّهِ طَاعَتُكَ ، قَالَ : " فَإِنَّ مِنْ طَاعَةِ اللَّهِ أَنْ تُطِيعُونِي ، وَمِنْ طَاعَتِي أَنْ تُطِيعُوا أُمَرَاءَكُمْ ، أَطِيعُوا أُمَرَاءَكُمْ ، وَإِنْ صَلَّوْا قُعُودًا فَصَلُّوا قُعُودًا "

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10210)

رواه أبو يعلى وأحمد بنحوه باختصار إلا أنه قال : " أئمتكم " بدل : " أمرائكم ".

9125 Sâlim, babası (İbn Ömer)'den naklediyor: Kendisi arkadaşlarından bir grupla beraberdi. Yanlarına Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gelip: *"Benim size gönderilmiş Allah'ın Resûlü olduğumu biliyor musunuz?"* diye sorunca, oradakiler: "Evet biliyoruz ve şahitlik ediyoruz ki sen Allah'ın Resûl'üsün" cevabını verdiler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bilmiyor musunuz ki, bana itaat eden, Allah'a itaat etmiş sayılır; bana itaat etmek, Allah'a itaat etmektendir"* deyince, oradakiler yine: "Evet, şahadet ediyoruz ki sana itaat eden, Allah'a itaat etmiştir, sana itaat etmek Allah'a itaat etmektendir" karşılığını verdiler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bana itaat etmeniz, Allah'a itaat etmenizdir. Valilerinize itaat etmek, bana itaat etmenizdendir. Valilerinize itaat edin. Oturarak namaz kıldırırlarsa, siz de oturarak namaz kılın."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve kısa bir şekilde buna benzer bir metinle İmam Ahmed rivayet etmiştir. Ancak valileriniz yerine imamlarınız ifadesini kullanmıştır.[1]

٩١٢٦ – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ السَّدُوسِيُّ ، ثنا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ ، ثنا الْمَسْعُودِيُّ ، عَنْ مُجَالِدٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ ثَابِتِ بْنِ قُطْبَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، أَنَّهُ قَالَ : " يَا أَيُّهَا النَّاسُ عَلَيْكُمْ بِالطَّاعَةِ ، وَالْجَمَاعَةِ فَإِنَّهُمَا حَبْلُ اللَّهِ الَّذِي أَمَرَ بِهِ ، وَإِنَّ مَا تَكْرَهُونَ فِي الطَّاعَةِ ، وَالْجَمَاعَةِ خَيْرٌ مِمَّا تُحِبُّونَ فِي الْفُرْقَةِ ،

رواه الطبراني في حديث طويل - يأتي في كتاب الفتن إن شاء الله , وفيه :ثابت بن قطبة, ولم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

9126. Abdullah b. Mes'ûd diyor ki: "Ey insanlar! (Devlet başkanına) itaattan ve cemaattan ayrılmayın. Çünkü bu, Allah'ın (yapışılmasını) emrettiği iptir. (Devlet başkanına) itaat ve cemaatta iken hoşlanmadığınız bir şey, ayrılıkta hoşlandığınız şeyden daha hayırlıdır."

★Hadisi Taberânî, inşaallah Fitneler kitabında gelecek olan uzun bir hadiste rivayet etmiştir. Ravilerden Sâbit b. Kutbe'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (5450), *Müsned-i Ahmed* (5679) ve *Müsned-i Bezzâr* (1631). İmam Ahmed'in isnâdı sahihtir.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8971)

٩١٢٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ الْمَكِّيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ ، ثنا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ عَمْرٍو الْفُقَيْمِيُّ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ هَانِئٍ الْمُرَادِيِّ ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ قَيْسٍ ، قَالَ : قَالَ لِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ : " يَا حَارِثُ بْنَ قَيْسٍ ، أَلَيْسَ يَسُرُّكَ أَنْ تَسْكُنَ وَسَطَ الْجَنَّةِ ؟ " قُلْتُ : بَلَى ، قَالَ : " فَالْزَمْ جَمَاعَةَ النَّاسِ " رواه الطبراني, ورجاله ثقات

9127. Hâris b. Kays anlatıyor: Abdullah b. Mes'ûd, bana: "Ey Hâris b. Kays! Cennetin ortasında oturmak hoşuna gitmez mi?" diye sorduğunda, ben: "Tabii ki" cevabını verince: "Öyleyse insanların cemaatine sarıl" karşılığını verdi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابٌ مِنْهُ : لُزُومُ الْجَمَاعَةِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْخُرُوجِ عَنِ الأُمَّةِ وَقِتَالِهِمْ

Cemaatin Gerekliliği, Ümmetten Ayrılmanın ve Onlarla Savaşmanın Yasak Oluşu

٩١٢٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا كَثِيرٌ أَبُو النَّضْرِ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ قَالَ انْطَلَقْتُ إِلَى حُذَيْفَةَ بِالْمَدَائِنِ لَيَالِيَ سَارَ النَّاسُ إِلَى عُثْمَانَ فَقَالَ يَا رِبْعِيُّ مَا فَعَلَ قَوْمُكَ قَالَ قُلْتُ عَنْ أَيِّ بَالِهِمْ تَسْأَلُ قَالَ مَنْ خَرَجَ مِنْهُمْ إِلَى هَذَا الرَّجُلِ. فَسَمَّيْتُ رِجَالاً فِيمَنْ خَرَجَ إِلَيْهِ فَقَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مَنْ فَارَقَ الْجَمَاعَةَ وَاسْتَذَلَّ الإِمَارَةَ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَلاَ وَجْهَ لَهُ عِنْدَهُ" رواه أحمد, ورجاله ثقات .

9128. Rib'î b. Hırâş anlatıyor: İnsanların, Hz. Osmân'a gittikleri gecelerde ben, Medâin'de bulunan Huzeyfe'nin yanına gittim. Bana: "Ey Rib'î! Kavmin ne yaptı?" diye sordu: Ben de: "Bana, onların hangi halinden soruyorsun?" deyince, "Kavminden çıkarak şu adama (Hz. Osmân) gidenler" cevabını verdi. Hz. Osmân'a giden (ve onu ketleden) adamların isimlerini verdim. Bunun üzerine şöyle dedi: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Kim cemaatten ayrılıp hilâfet düzenini alçaltmak isterse, Allah'a yüzsüz olarak kavuşur."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8970)

[2] *Müsned-i Ahmed* (5/387)

٩١٢٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هَاشِمٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شَهْرٌ قَالَ حَدَّثَتْنِي أَسْمَاءُ بِنْتُ يَزِيدَ أَنَّ أَبَا ذَرٍّ الْغِفَارِيَّ كَانَ يَخْدُمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا فَرَغَ مِنْ خِدْمَتِهِ آوَى إِلَى الْمَسْجِدِ فَكَانَ هُوَ بَيْتُهُ يَضْطَجِعُ فِيهِ فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَسْجِدَ لَيْلَةً فَوَجَدَ أَبَا ذَرٍّ نَائِماً مُنْجَدِلاً فِي الْمَسْجِدِ فَنَكَتَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرِجْلِهِ حَتَّى اسْتَوَى جَالِساً فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَلاَ أَرَاكَ نَائِماً. قَالَ أَبُو ذَرٍّ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَيْنَ أَنَامُ هَلْ لِي مِنْ بَيْتٍ غَيْرُهُ فَجَلَسَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ كَيْفَ أَنْتَ إِذَا أَخْرَجُوكَ مِنْهُ. قَالَ إِذاً أَلْحَقَ بِالشَّامِ فَإِنَّ الشَّامَ أَرْضُ الْهِجْرَةِ وَأَرْضُ الْمَحْشَرِ وَأَرْضُ الأَنْبِيَاءِ فَأَكُونُ رَجُلاً مِنْ أَهْلِهَا. قَالَ لَهُ كَيْفَ أَنْتَ إِذَا أَخْرَجُوكَ مِنَ الشَّامِ. قَالَ إِذاً أَرْجِعَ إِلَيْهِ فَيَكُونَ هُوَ بَيْتِي وَمَنْزِلِي. قَالَ لَهُ كَيْفَ أَنْتَ إِذَا أَخْرَجُوكَ مِنْهُ الثَّانِيَةَ. قَالَ إِذاً آخُذَ سَيْفِي فَأُقَاتِلَ عَنِّي حَتَّى أَمُوتَ. قَالَ فَكَشَّرَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَثْبَتَهُ بِيَدِهِ قَالَ أَلاَ أَدُلُّكَ عَلَى خَيْرٍ مِنْ ذَلِكَ. قَالَ بَلَى بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا نَبِيَّ اللَّهِ. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَنْقَادُ لَهُمْ حَيْثُ قَادُوكَ وَتَنْسَاقُ لَهُمْ حَيْثُ سَاقُوكَ حَتَّى تَلْقَانِي وَأَنْتَ عَلَى ذَلِكَ"

رواه أحمد, وفيه: شهر بن حوشب, وهو ضعيف وقد وثق .

9129. Esmâ binti Yezîd'den rivayet edildiğine göre Ebû Zer, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) hizmet ediyordu. Hizmetini bitirdiği zaman Mescid'e sığınırdı. Mescid eviydi, orada yatardı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bir gece Mescid'e girdi. Ebû Zer'i Mescid'de uzanmış uyur bir halde bulunca ayağıyla onu dürttü. Ebû Zer doğrularak oturdu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Neden senin burada uyuduğunu görüyorum?"* diye sorunca, Ebû Zer: "Ya Resûlallah! Nerede yatayım o halde? Mescid'den başka benim evim var mı ki?" karşılığını verdi. Bunun üzerine Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) yanına oturdu. Ona: "Seni buradan çıkarttıklarında halin nice olur?" diye sordu. Ebû Zer: "O takdirde Şâm'a giderim. Çünkü orası hicret yurdu, mahşer yeri ve peygamberler diyarıdır. Onlardan bir fert olurum" cevabını verdi. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Seni Şâm'dan çıkarttıklarında halin nice olur"* diye sorunca, Ebû Zer: "O takdirde Mescid'e geri dönerim. Mescid benim evim ve menzilim olur" karşılığını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Peki seni ikinci defa buradan çıkartırlarsa halin nice olur?"* diye tekrar sorunca, Ebû Zer: "O zaman kılıcımı alır, ölünceye kadar savaşırım" cevabını verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bunu duyunca kaşlarını çatıp onu eliyle

sakinleştirerek şöyle buyurdu: *"Sana bundan daha hayırlısını göstereyim mi?"* Ebû Zer: "Evet, ya Resûlallah! Anam babam sana feda olsun" deyince, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Seni nereye götürürlerse onlara boyun eğersin. Seni nereye sevkederlerse oraya gidersin ta ki bu halde bana kavuşuncaya kadar."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Şehr b. Havşeb zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır.[1]

٩١٣٠ – حَدَّثَنَا أَبو مُسْلِمٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ حَمَّادٍ الشُّعَيْثِيُّ ، قَالَ : نا كَهْمَسُ بْنُ الْحَسَنِ ، عَنْ أَبِي السَّلِيلِ ، قَالَ : قَالَ أَبو ذَرٍّ : كَانَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتْلُو عَلَيَّ هَذِهِ الآيَةَ : ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ﴾ فَجَعَلَ يُعِيدُهَا عَلَيَّ حَتَّى نَعَسْتُ ، ثُمَّ قَالَ : " يَا أَبَا ذَرٍّ ، كَيْفَ تَصْنَعُ إِذَا أُخْرِجْتَ مِنَ الْمَدِينَةِ ؟ " قُلْتُ : إِلَى السَّعَةِ وَالدَّعَةِ ، أَنْطَلِقُ فَأَنْطَلِقُ ، فَأَكُونُ حَمَامَةً مِنْ حَمَامَةِ الْحَرَمِ ، قَالَ : " فَكَيْفَ تَصْنَعُ إِذَا أُخْرِجْتَ مِنْ مَكَّةَ ؟ " قُلْتُ : إِلَى السَّعَةِ وَالدَّعَةِ ، إِلَى الشَّامِ وَإِلَى الأَرْضِ الْمُقَدَّسَةِ ، قَالَ : " فَكَيْفَ تَصْنَعُ إِذَا أُخْرِجْتَ مِنَ الشَّامِ ؟ " قُلْتُ : إِذًا وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ أَضَعُ سَيْفِي عَلَى عَاتِقِي ، قَالَ : " أَوْ خَيْرٌ مِنْ ذَلِكَ : تَسْمَعُ وَتُطِيعُ وَإِنْ كَانَ عَبْدًا حَبَشِيًّا ".

قلت : في الصحيح طرف من آخره، وفي ابن ماجة طرف من أوله .

رواه الطبراني في الاوسط، ورجاله رجال الصحيح إلا أن أبا سليل ضريب بن نفير لم يدرك أبا ذر .

9130. Ebû Zer anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kim Allah'tan korkarsa, Allah ona bir çıkış yolu ihsan eder ve ona beklemediği yerden rızık verir. Kim Allah'a güvenirse O, ona yeter"**[2] âyetini bana okudu. Âyeti tekrar tekrar okuyunca uyuklamaya başladım. Sonra şöyle buyurdu: *"Ey Ebû Zer! Medine'den çıkarıldığın zaman ne yapacaksın?"* Ben: "Bolluk ve sükûnete (Mekke'ye) giderim, Harem güvercinlerinden bir güvercin olurum" cevabını verdim. Sonra: *"Peki, Mekke'den çıkarıldığın zaman nasıl yaparsın?"* diye sorunca, "Bolluk ve sükûnete, oradan Şâm'a ve mukaddes yurda giderim" dedim. Yine: *"Şâm'dan da çıkartıldığın zaman nasıl yaparsın?"* diye sordu. Ben de: "O zaman seni hak olarak gönderen Allah'a yemin olsun ki, kılıcımı omzuma koyarım ve

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (6/457)

[2] Talâk Sur. 2, 3.

savaşırım" karşılığını verdim. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bundan daha hayırlısı; (başındaki idareciyi) dinlersin ve (ona) itaat edersin, Habeşli bir köle olsa bile."*

Ben derim ki: *Sahîh*'te bu hadisin sonundan bir bölüm, İbn Mâce'de ise başından bir bölüm vardır.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Ebû Selîl Dureyb b. Nüfeyr, Ebû Zer'e yetişememiştir.[1]

٩١٣١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ وَحُسَيْنٌ قَالاَ حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ يَعْنِى ابْنَ رَبِيعَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم " مَنْ مَاتَ وَلَيْسَتْ عَلَيْهِ طَاعَةٌ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً فَإِنْ خَلَعَهَا مِنْ بَعْدِ عَقْدِهَا فِى عُنُقِهِ لَقِىَ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَلَيْسَتْ لَهُ حُجَّةٌ أَلاَ لاَ يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ لا تَحِلُّ لَهُ فَإِنْ ثَالِثَهُمَا الشَّيْطَانُ إِلاَّ مَحْرَمٍ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ مَعَ الْوَاحِدِ وَهُوَ مِنَ الاِثْنَيْنِ أَبْعَدُ مَنْ سَاءَتْهُ سَيِّئَتُهُ وَسَرَّتْهُ حَسَنَتُهُ فَهُوَ مُؤْمِنٌ "

رواه أحمد وأبو يعلى والبزار والطبراني في رواية عنده : بعد عقده إياها في عنقه وفيه :عاصم بن عبيد الله, وهو ضعيف .

9131. Abdullah b. Âmir b. Rebîa'nın, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur. *"Kendisinde (bir halifeye) itaat olmadığı halde ölen kişi, cahiliyyet ölümü üzerine ölmüştür. İtaati boynuna bağladıktan sonra çıkaran kişi ise, Allah'a elinde delilsiz olarak kavuşur. Dikkat edin! Bir erkek, kendisine helal olmayan bir kadınla başbaşa kalmasın. Çünkü üçüncüleri şeytandır. Ancak bir mahrem olması müstesna. Şeytan bir kişiyle beraberdir. İki kişiden uzaktır. Günahı kendisini üzen ve yaptığı iyiliği sevindiren kişi mümindir."*

★Hadisi İmam Ahmed, Ebû Ya'lâ, Bezzâr ve bir rivayette Taberânî rivayet etmiştir. Taberânî'nin diğer bir rivayeti:*"O kişi, bunu boynuna bağladıktan sonra"* şeklindedir. Ravilerden Âsım b. Ubeydillah zayıftır.[2]

٩١٣٢ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا الْعَوَّامُ حَدَّثَنِى عَبْدُ اللَّهِ بْنُ السَّائِبِ عَنْ رَجُلٍ مِنَ الأَنْصَارِ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " الصَّلاَةُ إِلَى الصَّلاَةِ الَّتِى قَبْلَهَا كَفَّارَةٌ وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ الَّتِى قَبْلَهَا كَفَّارَةٌ وَالشَّهْرُ إِلَى الشَّهْرِ الَّذِى قَبْلَهُ كَفَّارَةٌ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثٍ قَالَ فَعَرَفْنَا أَنَّهُ أَمْرٌ حَدَثَ إِلاَّ مِنَ الشِّرْكِ بِاللَّهِ وَنَكْثِ الصَّفْقَةِ وَتَرْكِ السُّنَّةِ. قَالَ قُلْنَا يَا رَسُولَ

[1] *Müsned-i Ahmed* (5/178-9)

[2] *Müsned-i Ahmed* (3/446), *Müsned-i Bezzâr* (1636) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (7201)

اللهِ هَذَا الشِّرْكُ بِاللهِ قَدْ عَرَفْنَاهُ فَمَا نَكْثُ الصَّفْقَةِ وَتَرْكُ السُّنَّةِ قَالَ أَمَّا نَكْثُ الصَّفْقَةِ فَأَنْ تُعْطِيَ رَجُلاً بَيْعَتَكَ ثُمَّ تُقَاتِلَهُ بِسَيْفِكَ وَأَمَّا تَرْكُ السُّنَّةِ فَالْخُرُوجُ مِنَ الْجَمَاعَةِ".

قلت : في الصحيح بعضه. رواه أحمد, وفيه: رجل لم يسم .

9132. Ebû Hureyre'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"(Kılınacak olan) namaz, önceki namaza kadar (işlenen günahlar için) kefarettir. Cuma, önceki cumaya kadar (işlenen günahlar için) kefarettir. (Ramazan) ayı, önceki (Ramazan) ayına kadar (işlenen günahlar için) kefarettir. Ancak üç (günah) müstesna."* Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) bu sözünden anladık ki bu yeni bir şey. Şöyle devam etti: *"Allah'a şirk koşmak, akdi bozmak ve sünneti terk etmek."* Biz: "Şu Allah'a ortak koşmayı biliyoruz. Peki akdi bozmak ve sünneti terketmek nedir?" diye sorduğumuzda: *"Akdi bozmak; senin bir adama (halifeye) biat edip te sonrasında ona karşı kılıcınla savşmandır. Sünneti terketmek ise cemaatten ayrılmaktır"* buyurdu.

Ben derim ki: Hadisin bir kısmı, *Sahîh*'te mevcuttur.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım ravi bulunmaktadır.[1]

٩١٣٣ - وعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَلا أُخْبِرُكُمْ بِخِيَارِ عُمَّالِكُمْ وَشِرَارِهِمْ ؟ " قَالُوا : بَلَى يَا رَسُولَ اللهِ . قَالَ : " خِيَارُهُمْ خِيَارُهُمْ لَكُمْ ، وَمَنْ تُحِبُّونَهُ وَيُحِبُّكُمْ ، وَتَدْعُونَ اللهَ لَهُم وَيَدعُونَ اللهَ لَكُمْ ، وَشِرَارُهُمْ شِرارُهُمْ لَكُمْ ، مَنْ تُبْغِضُونَهُم وَيُبْغِضُكُمْ ، وَتَدْعُونَ اللهَ عَلَيْهِ وَيَدعُو اللهَ عَلَيْكُمْ . فَقَالُوا : أَفَلا نُقَاتِلُهُمْ يَا رَسُولَ اللهِ ؟ قَالَ : " لا ، دَعُوهُمْ مَا صَلُّوا ، وَصَامُوا "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط بنحوه, وفيه: بكر بن يونس, وثقه أحمد العجلي, وضعفه البخاري وأبو زرعة, وبقية رجاله رجال الصحيح .

9133. Ukbe b. Âmir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dikkat edin! Yöneticilerinizin en hayırlıları ile en şerlilerini size haber vereyim mi?"* diye sorunca, ashâb: "Olur, ya Resûlallah!" diye karşılık verdiklerinde: *"En hayırlıları, size karşı en hayırlı olanlarıdır. Siz onları severseniz, onlar da sizi sever. Siz Allah'a onlar için dua ederseniz, onlar da Allah'a sizin için dua ederler. En şerlileri, size karşı en şerli davrananlardır. Onları sevmezseniz, onlar da sizi sevmezler"* buyurdu. Bunun üzerine

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (7129, 10584), isnâdı sahihtir.

ashâb: "Ya Resûlallah! Onlarla savaşsak olmaz mı?" diye sorduklarında: *"Hayır, namaz kıldıkları ve oruç tuttukları sürece onları bırakın"* karşılığını verdi.

★Hadisi Taberâni, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta buna benzer bir metinle rivayet etmiştir. Ravilerden Bekr b. Yûnus'u Ahmed el-İclî güvenilir kabul ederken, Buhârî ve Ebû Zür'a zayıf addetmiştir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩١٣٤ – حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ عَبْدُ اللهِ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا حَبِيبُ بْنُ خَالِدٍ الأَنْصَارِيُّ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا الأَعْمَشُ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ ، قَالَ : أَنْكَرَ النَّاسُ مِنْ أَمِيرٍ فِي زَمَنِ حُذَيْفَةَ شَيْئًا فَأَقْبَلَ رَجُلٌ فِي الْمَسْجِدِ مَسْجِدِ الأَعْظَمِ يَتَخَلَّلُ النَّاسَ حَتَّى انْتَهَى إِلَى حُذَيْفَةَ ، وَهُوَ قَاعِدٌ فِي حَلْقَةٍ فَقَامَ عَلَى رَأْسِهِ فَقَالَ : يَا صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ ، " أَلا تَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ ؟ ، فَرَفَعَ حُذَيْفَةُ رَأْسَهُ فَعَرَفَ مَا أَرَادَ ، فَقَالَ لَهُ حُذَيْفَةُ : " إِنَّ الأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ ، وَالنَّهْيَ عَنِ الْمُنْكَرِ لَحَسَنٌ وَلَيْسَ مِنَ السُّنَّةِ أَنْ تُشْهِرَ السِّلاحَ عَلَى أَمِيرِكَ "

رواه البزار, وفيه: حبيب بن خالد, وثقه ابن حبان, وقال أبو حاتم : ليس بالقوي .

9134. Zeyd b. Vehb anlatıyor: İnsanlar, Huzeyfe zamanında valinin bir tutumunu hoş karşılamadılar. Bir adam en büyük Mescid'e, insanların arasını yararak Huzeyfe'nin yanına kadar geldi. Huzeyfe oturuyordu. Başı üzerinde dikilerek: "Ey Resûlullah'ın sahabisi! İyiliği emredip kötülükten sakındırmaz mısın?" diye sordu. Huzeyfe başını kaldırdı. Adamın ne demek istediğini anlamıştı. Ona: "İyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmak güzel bir şeydir. Ama (başındaki) valine karşı silahını kınından çıkartmak, sünnetten değildir" karşılığını verdi.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Habîb b. Halîd hakkında Ebû Hâtim: "Güçlü biri değildir" açıklamasını yapmıştır.[2]

٩١٣٥ – حَدَّثَنَا مَعْمَرُ بْنُ سَهْلٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا عَامِرُ بْنُ مُدْرِكٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللهِ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ صِلَةَ ، عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ فَارَقَ الْجَمَاعَةَ شِبْرًا فَقَدْ فَارَقَ الإِسْلامَ " رواه البزار وفيه محمد بن عبيد الله العرزمي وهو ضعيف.

9135. Huzeyfe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur. *"Cemaatten bir karış ayrılan kişi, İslâm'dan ayrılmıştır."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Ubeydillah el-Arzemî zayıftır.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/293)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1633)

٩١٣٦ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ هَانِي ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ أَبُو الْجَمَاهِرِ ، قَالَ : نا خُلَيْدُ بْنُ دَعْلَجٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ فَارَقَ الْجَمَاعَةَ قِيَاسَ ، أَوْ قَيْدَ شِبْرٍ فَقَدْ خَلَعَ رِبْقَةَ الإِسْلامِ مِنْ عُنُقِهِ ، وَمَنْ مَاتَ لَيْسَ عَلَيْهِ إِمَامٌ فَمِيتَتُهُ مِيتَةٌ جَاهِلِيَّةٌ ، وَمَنْ مَاتَ تَحْتَ رَايَةٍ عِمِّيَّةٍ يَدْعُو إِلَى عَصَبَةٍ ، أَوْ يَنْصُرُ عَصَبَةً ، فَقِتْلَتُهُ قِتْلَةٌ جَاهِلِيَّةٌ " رواه البزار والطبراني في الأوسط, وفيه: خليد بن دعلج, وهو ضعيف.

9136 İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur. *"Cemaatten bir karış miktarı ayrılan kişi, İslâm yularını boynundan çıkartmıştır. Başında imam (lider) olmaksızın ölen kişinin ölümü, Cahiliye ölümüdür. Irkçılığa çağıran ya da ırkçılığa yardıma çağıran, hedefi belli olmayan bir sancak altında ölen kişinin ölümü, Cahiliye ölümüdür."*

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Huleyd b. Da'lec zayıftır.[2]

٩١٣٧ - حَدَّثَنَا مَسْعَدَةُ بْنُ سَعْدٍ ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْنٍ الْغِفَارِيُّ ، نَا مُوسَى بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّهُ خَرَجَ مَعَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " مَنْ أَعْطَى بَيْعَتَهُ ثُمَّ نَكَثَهَا ، لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَيْسَتْ مَعَهُ يَمِينُهُ " قلت : له حديث غير هذا .رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: موسى بن سعد, وهو مجهول .

9137. Abdullah b. Ömer bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Kim birine biat verip de sonra ona verdiği biatı bozarsa, sağ eli olmadığı bir halde Allah'a kavuşur."*

Ben derim ki: İbn Ömer'in bundan başka bir hadisi daha vardır.

★Hadisi Taberâni, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Mûsâ b. Sa'd meçhuldür.

٩١٣٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : نا الْعَبَّاسُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْقَنْطَرِيُّ ، قال : نا الأَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ ، قال : ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ مَاتَ ، وَلَيْسَ عَلَيْهِ إِمَامٌ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: العباس بن الحسن القنطري ,ولم أعرفه, وبقية رجاله رجال الصحيح .

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1634)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1635) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (10687)

9138. Muâviye b. Ebî Süfyân'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Başında imam (lider) olmadığı halde ölen kimse, Cahiliye ölümü üzere ölmüştür."*

★Hadisi Taberâni, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Abbâs b. el-Hüseyn el-Kantarî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩١٣٩ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ الْحَرَّانِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثَنَا مُجَاهِدُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ أَبِي زَيْنَبَ الأَشْجَعِيُّ ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَالِكِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الأَشْتَرِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ ذَكَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ قَالَ لَهُمْ : " إِنَّ يَدَ اللَّهِ عَلَى الْجَمَاعَةِ ، وَالْفَذُّ مَعَ الشَّيْطَانِ ، وَإِنَّ الْحَقَّ أَصْلٌ فِي الْجَنَّةِ ، وَإِنَّ الْبَاطِلَ أَصْلٌ فِي النَّارِ.

قلت : فذكر الحديث. رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: جماعة لم أعرفهم .

9139. Abdullah b. Mâlik b. İbrâhîm b. el-Eşter'in, babasından, onun da dedesinden rivayet ettiğine göre Hz. Ömer b. el-Hattâb, Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) anmış sonra insanlara: "Hiç şüphesiz Allah'ın (kudret) eli cemaatle beraberdir. Ayrılık ise şeytanla beraberdir. Hak, cennette bir temeldir. Batıl da, cehennemde bir temeldir" demiştir.

Ben derim ki: Ravi hadisin devamını zikretmiştir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım bir grup ravi bulunmaktadır.

٩١٤٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَاشِدٍ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَالِدٍ الْمِصِّيصِيُّ ، نَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنِ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " احْفَظُونِي فِي أَصْحَابِي ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ، ثُمَّ يَظْهَرُ الْكَذِبُ حَتَّى يَشْهَدَ الرَّجُلُ قَبْلَ أَنْ يُسْتَشْهَدَ وَحَتَّى يَحْلِفَ قَبْلَ أَنْ يُسْتَحْلَفَ ، وَيَبْذُلَ نَفْسَهُ بِخُطَبِ الزُّورِ ، فَمَنْ سَرَّهُ بَحْبُوحَةُ الْجَنَّةِ فَلْيَلْزَمِ الْجَمَاعَةَ ، فَإِنَّ يَدَ اللَّهِ عَلَى الْجَمَاعَةِ ، وَإِنَّ الشَّيْطَانَ مَعَ الْوَاحِدِ ، وَهُوَ مِنَ الاثْنَيْنِ أَبْعَدُ ، وَلا يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ ، فَإِنَّ ثَالِثَهُمَا الشَّيْطَانُ ، وَمَنْ سَاءَتْهُ سَيِّئَتُهُ وَسَرَّتْهُ حَسَنَتُهُ فَهُوَ مُؤْمِنٌ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عبد الله بن إبراهيم ابن عبد الله بن خالد المصيصي, وهو متروك, وقد تقدمت أحاديث في الباب قبله .

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (217, *M. el-Bahrayn*), Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/334, 388), *Müsned-i Ahmed* (4/96) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (7375); isnâdı hasendir.

9140. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Beni ashâbım içerisinde koruyun. Sonra onların peşinden gelenlerde (tabiîn), sonra onların peşinden gelenlerde (tebe-i tabiîn), sonra onların peşinden gelenlerde (etba-ı tebe-i tabiîn) koruyun. Daha sonra yalan yayılacak. O kadar ki kişinin şahitliği istenmeden şahitlik yapacak, yemin etmesi istenmediği halde yemin edecek. Yalan konuşmalarla kendini alçaltıp, küçük düşürecek. Cennetin ortası kimin hoşuna gidiyorsa cemaate yapışsın. Çünkü Allah'ın (kudret) eli cemaatin üzerindedir. Şeytan tek kişiyle beraberdir. İki kişidense uzaktır. Hiçbir erkek, hiçbir kadınla baş başa kalmasın. Çünkü üçüncüleri şeytandır. Günahı kendisini üzen ve iyiliği sevindiren kişi mümindir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. İbrâhîm b. Abdillah b. Hâlid el-Missîsî metruk biridir.

Bu konuyla ilgili hadisler bundan önceki bölümde geçti.

(بَابُ لاَ طَاعَةَ فِي مَعْصِيَةٍ)

Allah'a Asi Olmaya Teşvik Eden (Hiç Kimseye) İtaat Edilmez

٩١٤١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا حَرْبُ بْنُ شَدَّادٍ بَصَرِيٌّ حَدَّثَنَا يَحْيَى يَعْنِي ابْنَ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ عَمْرُو بْنُ زَيْنَبَ الْعَنْبَرِيُّ إِنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُ أَنَّ مُعَاذًا قَالَ يَا رَسُولَ اللهِ أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَيْنَا أُمَرَاءُ لاَ يَسْتَنُّونَ بِسُنَّتِكَ وَلاَ يَأْخُذُونَ بِأَمْرِكَ فَمَا تَأْمُرُ فِي أَمْرِهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لاَ طَاعَةَ لِمَنْ لَمْ يُطِعِ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ "

رواه أحمد وأبو يعلى، وفيه: عمرو بن زينب و لم أعرفه، وبقية رجاله رجال الصحيح .

9141. Enes b. Mâlik anlatıyor: Muâz b. Cebel: "Ya Resûlallah! Başımıza, senin sünnetinle amel etmeyen, senin emirlerini almayan devlet başkanları geçse, onların durumu hakkında ne buyurursun?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yüce Allah'a itaat etmeyen birine itaat edilmez"* buyurdu.

★Hadisi İmam Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Amr b. Zeyneb'i tanımıyorum. Ahmed'in diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩١٤٢ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا بَهْزٌ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ يَعْنِي ابْنَ هِلاَلٍ عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ أَرَادَ زِيَادٌ أَنْ يَبْعَثَ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ عَلَى خُرَاسَانَ فَأَبَى عَلَيْهِ

[1] *Müsned-i Ahmed* (3/213) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (4046)

فَقَالَ لَهُ أَصْحَابُهُ أَتَرَكْتَ خُرَاسَانَ أَنْ تَكُونَ عَلَيْهَا. قَالَ فَقَالَ إِنِّى وَاللَّهِ مَا يَسُرُّنِى أَنْ أُصَلِّى بِحَرِّهَا وَتُصَلُّونَ بِبَرْدِهَا إِنِّى أَخَافُ إِذَا كُنْتُ فِى نُحُورِ الْعَدُوِّ أَنْ يَأْتِيَنِى كِتَابٌ مِنْ زِيَادٍ فَإِنْ أَنَا مَضَيْتُ هَلَكْتُ وَإِنْ رَجَعْتُ ضُرِبَتْ عُنُقِى. قَالَ فَأَرَادَ الْحَكَمَ بْنَ عَمْرٍو الْغِفَارِىَّ عَلَيْهَا. قَالَ فَانْقَادَ لأَمْرِهِ. قَالَ فَقَالَ عِمْرَانُ أَلاَ أَحَدٌ يَدْعُو لِىَ الْحَكَمَ. قَالَ فَانْطَلَقَ الرَّسُولُ قَالَ فَأَقْبَلَ الْحَكَمُ إِلَيْهِ قَالَ فَدَخَلَ عَلَيْهِ. قَالَ فَقَالَ عِمْرَانُ لِلْحَكَمِ أَسَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " لاَ طَاعَةَ لأَحَدٍ فِى مَعْصِيَةِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى " قَالَ نَعَمْ. فَقَالَ عِمْرَانُ لِلَّهِ الْحَمْدُ أَوِ اللَّهُ أَكْبَرُ.

9142. Abdullah b. es-Sâmit anlatıyor: Ziyâd, İmrân b. Husayn'ı Horasân'ın başına vali olarak göndermek istedi. İmrân bunu kabul etmeyince arkadaşları ona: "Horâsân'ın başında olmayı terk mi ettin?" diye sorunca, İmrân bunun üzerine onlara: "Vallahi siz buranın serinliğinde namaz kılarken, benim oranın sıcağında yanmam beni sevindirmez. Ben düşmanın boğazlarında olduğumda, bana Ziyâd'dan bir mektup gelmesinden korkarım. Eğer Ziyâd'ın dediği şeyi uygularsam helak olurum, geri dönersem boynum vurulur" karşılığını verdi. Bunun üzerine Ziyâd, Hakem b. Amr el-Ğifârî'yi Horâsân'ın başına vali olarak göndermek istedi. Hakem onun emrine boyun eğdi. İmrân: "Bana, Hakem'i çağıracak kimse yok mu?" diye sordu. Bunun üzerine elçi onu çağırmaya gitti. Bir süre sonra Hakem onun yanına gelerek içeri girdi. İmrân, Hakem'e: "Sen, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): «*Yüce Allah'a isyan etmede hiç kimseye itaat edilmez*» buyurduğunu işittin mi?" diye sorunca, Hakem: "Evet" cevabını verdi. Bunun üzerine İmrân: "Elhamdülillah" veya "Allah'u Ekber" dedi.[1]

٩١٤٣ – وفي رواية : حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ أَنْبَأَنَا يُونُسُ وَحُمَيْدٌ عَنِ الْحَسَنِ أَنَّ زِيَاداً اسْتَعْمَلَ الْحَكَمَ الْغِفَارِىَّ عَلَى جَيْشٍ فَأَتَاهُ عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ فَلَقِيَهُ بَيْنَ النَّاسِ فَقَالَ أَتَدْرِى لِمَ جِئْتُكَ فَقَالَ لَهُ لِمَ قَالَ هَلْ تَذْكُرُ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلرَّجُلِ الَّذِى قَالَ لَهُ أَمِيرُهُ قَعْ فِى النَّارِ فَأَدْرَكَ فَاحْتَبَسَ فَأُخْبِرَ بِذَلِكَ النَّبِىُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ " لَوْ وَقَعَ فِيهَا لَدَخَلاَ النَّارَ جَمِيعاً لاَ طَاعَةَ فِى مَعْصِيَةِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى " قَالَ نَعَمْ. قَالَ إِنَّمَا أَرَدْتُ أَنْ أُذَكِّرَكَ هَذَا الْحَدِيثَ.

[1] *Müsned-i Ahmed* (4/432, 436, 5/66-7), Taberânî, *M. el-Kebîr* (3160) ve Taberânî, *M. el-Evsat* (1374, *M. el-Bahrayn*)

رواه أحمد بألفاظ, والطبراني باختصار وفي بعض طرقه : " لا طاعة لمخلوق في معصية الخالق " ورجال أحمد رجال الصحيح .

9143. Hasan'dan rivayet edildiğine göre: Ziyâd, Hakem el-Ğıfârî'yi ordunun başına komutan tayin etti. İmrân b. Husayn onun yanına gitti. İnsanlar arasındayken onunla karşılaştı. "Neden sana geldiğimi biliyor musun?" diye sordu. Hakem: "Neden?" diye sorunca, şu karşılığı verdi: Sen, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bir komutanın kendisine: «Ateşe atla» dediği adam için, dediği şeyi hatırlıyor musun? Hani adam ateşin yanına gelince geri çekilmişti. Bu hâdise Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) haber verilince şöyle buyurdu: *"Şayet ateşe atlasaydı, ikisi de cehenneme girerdi. Yüce Allah'a isyan etmede itaat yoktur."* Hakem, İmrân'a: "Evet bunu hatırlıyorum" deyince, İmrân: "Ben sadece bu hadisi sana hatırlatmak istedim" karşılığını verdi.

★Hadisi farklı bir metinle Ahmed, kısa bir metinle Taberânî rivayet etmiştir. Taberânî'nin farklı bir tarikten gelen rivayeti şöyledir: *"Yaradan'a isyan etmede yaratılana itaat yoktur."* Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩١٤٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَرْزُوقٍ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ ، قَالا : نَا حَجَّاجُ بْنُ الْمِنْهَالِ ، قَالَ : نَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ يُونُسَ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ، وَالْحَكَمِ بْنِ عَمْرٍو الْغِفَارِيِّ رضي الله عنهما ، أن رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لا طَاعَةَ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ "

رواه البزار والطبراني في الكبير والأوسط, ورجال البزار رجال الصحيح .

9144. İmrân b. Husayn ve Hakem b. Amr el-Ğıfârî'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah'a isyan etmede (hiçbir kimseye) itaat yoktur."*

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup, Bezzâr'ın ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٩١٤٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُثْمَانَ بْنِ خُثَيْمٍ حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُبَيْدٍ الأَنْصَارِىُّ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ فَقَالَ عُبَادَةُ لأَبِى هُرَيْرَةَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ إِنَّكَ لَمْ تَكُنْ مَعَنَا إِذْ بَايَعْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّا بَايَعْنَاهُ عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ فِى النَّشَاطِ وَالْكَسَلِ وَعَلَى النَّفَقَةِ فِى الْيُسْرِ وَالْعُسْرِ وَعَلَى الأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (5/66) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (3159)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1613-6), Taberânî, *M. el-Kebîr* (3150) ve Taberânî, *M. el-Evsat* (1374)

وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ وَعَلَى أَنْ نَقُولَ فِي اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَلاَ نَخَافَ لَوْمَةَ لاَئِمٍ فِيهِ وَعَلَى أَنْ نَنْصُرَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَدِمَ عَلَيْنَا يَثْرِبَ فَنَمْنَعَهُ مِمَّا نَمْنَعُ مِنْهُ أَنْفُسَنَا وَأَزْوَاجَنَا وَأَبْنَاءَنَا وَلَنَا الْجَنَّةُ فَهَذِهِ بَيْعَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّتِي بَايَعْنَا عَلَيْهَا فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا بَايَعَ عَلَيْهِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفَّى اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بِمَا بَايَعَ عَلَيْهِ نَبِيَّهُ صلى الله عليه وسلم. فَكَتَبَ مُعَاوِيَةُ إِلَى عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ أَنَّ عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ قَدْ أَفْسَدَ عَلَيَّ الشَّامَ وَأَهْلَهُ فَإِمَّا تُكِنُّ إِلَيْكَ عُبَادَةَ وَإِمَّا أُخَلِّي بَيْنَهُ وَبَيْنَ الشَّامِ. فَكَتَبَ إِلَيْهِ أَنْ رَحِّلْ عُبَادَةَ حَتَّى تُرْجِعَهُ إِلَى دَارِهِ مِنَ الْمَدِينَةِ فَبَعَثَ بِعُبَادَةَ حَتَّى قَدِمَ الْمَدِينَةَ فَدَخَلَ عَلَى عُثْمَانَ فِي الدَّارِ وَلَيْسَ فِي الدَّارِ غَيْرُ رَجُلٍ مِنَ السَّابِقِينَ أَوْ مِنَ التَّابِعِينَ قَدْ أَدْرَكَ الْقَوْمَ فَلَمْ يَفْجَأْ عُثْمَانُ إِلاَّ وَهُوَ قَاعِدٌ فِي جَنْبِ الدَّارِ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ فَقَالَ يَا عُبَادَةُ بْنَ الصَّامِتِ مَا لَنَا وَلَكَ. فَقَامَ عُبَادَةُ بَيْنَ ظَهْرَيِ النَّاسِ فَقَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَا الْقَاسِمِ مُحَمَّداً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " إِنَّهُ سَيَلِي أُمُورَكُمْ بَعْدِي رِجَالٌ يُعَرِّفُونَكُمْ مَا تُنْكِرُونَ وَيُنْكِرُونَ عَلَيْكُمْ مَا تَعْرِفُونَ فَلاَ طَاعَةَ لِمَنْ عَصَى اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فَلاَ تَعْتَلُّوا بِرَبِّكُمْ"

رواه أحمد بطوله, و لم يقل : عن إسماعيل, عن أبيه ورواه عبد الله فزاد عن أبيه, وكذلك الطبراني, ورجالهما ثقات إلا أن إسماعيل بن عياش رواه عن الحجازيين وروايته عنهم ضعيفة .

9145. İsmâîl b. Ubeyd el-Ensârî anlatıyor: Ubâde b. es-Sâmit, Ebû Hureyre'ye: "Ey Ebû Hureyre! Biz, Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) biat yaptığımız zamanda sen bizimle beraber değildin. O'na tembellikte ve canlılıkta işitip itaat etmek üzere, bollukta ve darlıkta infakta bulunmak üzere, iyiliği emredip kötülüğü sakındırmak üzere, Allah yolunda (iyiliği) söyleyip, bu yolda hiç kimsenin kınamasından korkmamamız üzere, yanımıza Yesrib'e (Medine'ye) geldiğinde O'na yardım edip kendimizi, eşlerimizi ve çocuklarımızı kendisinden koruduğumuz şeylerden Hz. Peygamber'i (sallallahu aleyhi vesellem) korumamız üzerine ve buna mukabil bize cennetin verileceğine dair biat ettik. İşte bu, üzerine anlaştığımız Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) biatıdır. Kim verdiği sözden dönerse ancak kendi aleyhine dönmüştür. Kim Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) biat ettiği şeyler hususunda sözünü yerine getirirse, yüce Allah, Resûlü'nün (sallallahu aleyhi vesellem), anlaştığı şeyi (cenneti) tam olarak ona verecektir" dedi. Muâviye, Osmân b. Affân'a mektup yazdı. Mektubunda şöyle diyordu: "Ubâde b. es-Sâmit, Şâm halkını benim üzerime kışkırttı. Şimdi ya Ubâde'yi yanına alıp gizlersin, ya da onu Şâm'dan uzaklaştırırım." Osmân bunun üzerine Muâviye'ye: "Ubâde'yi

Medine'deki evine geri dönmesi için bindirip gönder" diye yazdı. Muâviye, Ubâde'yi gönderdi. Ubâde, Medine'ye geldikten sonra Osmân'ın yanına girdi. Evde, öncekilerden (sahâbeden) ya da tâbiûnden olan bir adamdan başka hiç kimse yoktu. Ubâde topluluğa yetişmişti. Osmân evin yanında oturduğu halde ansızın karşısına çıktı. Osmân, Ubâde'ye dönerek: "Ey Ubâde b. es-Sâmit! Bizimle ne işin var?" diye sordu. Ubâde insanların arasında ayağa kalkarak şu karşılığı verdi: Ben, Ebul-Kâsım'ın yani Muhammed'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Benden sonra işlerinizin başına bir takım adamlar gelecek. Sizin kötü gördüklerinizi, size güzel gösterecekler, sizin güzel bildiğiniz şeyleri, size yasaklayacaklar. Allah'a isyan eden kişiye itaat yoktur. Rabbinize (bu hususta) mazeret getirmeyin."*

★Hadisi bütünüyle İmam Ahmed rivayet etmiş "İsmâîl, babasından" şeklinde bir ifadeyi kullanmamıştır. Fakat oğlu Abdullah, kendi *Müsned* rivayetinde "o da babasından" ifadesini ilave etmiştir. Aynı zamanda Taberânî de rivayet etmiş olup ikisinin de ravileri güvenilir kimselerdir. Ancak İsmâîl b. Ayyâş, bu hadisi Hicâz'lılardan rivayet etmiştir. Onlardan olan rivayeti ise zayıf kabul edilmektedir.[1]

٩١٤٦ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ أَنْبَأَنَا عَطَاءُ بْنُ السَّائِبِ عَنْ بِلاَلِ بْنِ بُقْطُرٍ أَنَّ رَجُلاً مِنْ أَصْحَابِ النَّبِىِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتُعْمِلَ عَلَى سِجِسْتَانَ فَلَقِيَهُ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِىِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ تَذْكُرُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيْثُ اسْتَعْمَلَ رَجُلاً عَلَى جَيْشٍ وَعِنْدَهُ نَارٌ قَدْ أُجِّجَتْ فَقَالَ لِرَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِهِ قُمْ فَانْزُهَا. فَقَامَ فَنَزَاهَا فَبَلَغَ ذَلِكَ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَوْ وَقَعَ فِيهَا لَدَخَلاَ النَّارَ إِنَّهُ لاَ طَاعَةَ فِى مَعْصِيَةِ اللّٰهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَإِنَّمَا أَرَدْتُ أَنْ أُذَكِّرَكَ هَذَا

9146. Bilâl b. Buktur'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından bir adam Sicistân'ın başına görevli olarak tayin edilmişti. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından biriyle karşılaştı. Ona şöyle dedi: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem), bir adamı ordunun başına komutan olarak verdiğini hatırlıyor musun? Adamın yanında tutuşturulmuş bir ateş vardı. Arkadaşlarından birine: "Kalk ve ateşe atla!" diye emretti. Adamda kalkarak ateşe atladı. Bu olay Peygamber Efendimiz'e (sallallahu aleyhi vesellem) ulaştığı zaman şöyle buyurdu: *"Şayet adam ateşe düşseydi her ikisi de cehenneme girerdi. Allah'a*

[1] *Müsned-i Ahmed* (5/325) ve *es-Silsiletu'd-Daîfe* (1353)

isyan noktasında (hiç kimseye) itaat yoktur." Ben sadece bunu sana hatırlatmak istedim.[1]

٩١٤٧ - وفي رواية : وَقَالَ حَمَّادٌ أَيْضاً " قُمْ فَانْزُهَا فَأَبَى فَعَزَمَ عَلَيْهِ.

9147. Hammâd'ın rivayetinde ise şu ifade yer almıştır: "Kalk ve ateşe atla!" dedi. Adam atlamayınca onu sıkıştırdı.[2]

٩١٤٨ - وفي رواية : " وَقَدْ قَالَ حَمَّادٌ أَيْضاً "لاَ طَاعَةَ فِى مَعْصِيَةِ اللهِ تَعَالَى " قَالَ نَعَمْ

رواه أحمد هكذا مرسلا, وفيه: عطاء بن السائب, وقد اختلط .

9148. Hammâd'ın diğer bir rivayetinde ise: "Allah'a isyan noktasında (hiç kimseye) itaat yoktur" sözü üzerine adam: "Evet" karşılığı verdi, ifadesi yer almaktadır.

★Hadisi İmam Ahmed bu şekilde mürsel olarak rivayet etmiştir. Ravilerden Atâ b. es-Sâib âhir ömründe bunamıştır.[3]

٩١٤٩ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يُوسُفَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَانَ بْنِ خُثَيْمٍ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ رِفَاعَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : مَرَّتْ عَلَيْهِ أَحْمِرَةٌ ، وَهُوَ بِالشَّامِ تَحْمِلُ الْخَمْرَ فَأَخَذَ شَفْرَةً مِنَ السُّوقِ ، وَقَامَ إِلَيْهَا حَتَّى شَقَّقَهَا ، ثُمَّ قَالَ : " بَايَعْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ فِي النَّشَاطِ وَالْكَسَلِ ، وَعَلَى الْعُسْرِ وَالْيُسْرِ ، وَعَلَى الأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ ، وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ ، وَعَلَى أَنْ نَقُولَ فِي اللَّهِ لا تَأْخُذُنَا فِيهِ لَوْمَةُ لائِمٍ ، وَعَلَى أَنْ نَنْصُرَ ، أَحْسَبُهُ قَالَ : الْمَظْلُومَ ، وَنَمْنَعَ مِنْهُ مَا نَمْنَعُ مِنْهُ أَنْفُسَنَا ، وَأَبْنَاءَنَا هَذَا مَا بَايَعَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . رواه البزار, وفيه :يوسف بن خالد السمتي, وهو ضعيف.

9149. Ubâde b. es-Sâmit'in bildirdiğine göre kendisi, Şâm'da iken yanından şarap taşıyan eşekler geçti. Pazardan keskin bıçak alıp, eşeklerin olduğu bulunduğu giderek şarapların (bulunduğu tulumları) parçaladıktan sonra şöyle dedi: "Şu hususlarda Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) biat verdik: Uyuşuk ve canlı zamanlarda O'nu işitip itaat etmek; iyi durumda ve kötü durumda iyiliği emredip kötülükten sakındırmak; Allah yolunda (iyiliği) söyleyip, bu yolda hiç kimsenin kınamasının bizi engellememesi; mazluma yardım etmek; kendimizi ve çocuklarımızı

[1] *Müsned-i Ahmed* (5/70)
[2] *Müsned-i Ahmed* (5/70)
[3] *Müsned-i Ahmed* (5/70)

kendisinden koruduğumuz şeylerden Resûlullah'ı da (sallallahu aleyhi vesellem) korumak. Bunlar, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) yerine getirmek üzere biat verdiğimiz hususlardır."

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Yûsuf b. Hâlid es-Semtî zayıftır.[1]

٩١٥٠ - وَجَدْتُ فِي كِتَابِي ، عَنْ زِيَادِ بْنِ أَيُّوبَ ، قَالَ : نَا حُصَيْنُ بْنُ عُمَرَ ، قَالَ : نَا مُخَارِقٌ ، عَنْ طَارِقٍ ، عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ قَالَ : " يَا سَعْدُ ، عَلَيْكَ السَّمْعَ وَالطَّاعَةَ فِي عُسْرِكَ وَيُسْرِكَ ، وَمَنْشَطِكَ وَمَكْرَهِكَ ، وَأَثَرَةً عَلَيْكَ ، وَأَنْ لا تُنَازِعَ الأَمْرَ أَهْلَهُ إِلا أَنْ يَدْعُوكَ إِلَى خِلافِ مَا فِي كِتَابِ اللَّهِ ، فَإِنْ دَعَوْكَ إِلَى خِلافِ مَا فِي كِتَابِ اللَّهِ ، فَاتَّبِعْ كِتَابَ اللَّهِ " رواه البزار, وفيه: حصين بن عمر, وهو ضعيف جدا .

9150. Sa'd b. Ubâde'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ey Sâ'd! İyi durumunda ve kötü durumunda, neşeli zamanında ve neşesiz zamanında, senin hakkını gasbedip alsa bile yine de (emiri) dinleyip itaat etmeye sarıl. İşin ehliyle tartışma. Ancak seni Allah'ın kitabındaki hükmün zıttına olan bir hükme seni çağırmaları müstesna. Seni, Allah'ın Kitab'ındaki hükmün zıttına olan bir hükme çağırırlarsa Allah'ın Kitab'ına tâbi ol."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Husayn b. Ömer oldukça zayıf biridir.[2]

٩١٥١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، قَالَ : نَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي عِنَبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لا تُحْرِجُوا أُمَّتِي ، اللَّهُمَّ مَنْ أَحْرَجَ أُمَّتِي فَانْتَقِمْ مِنْهُ أَوْ نَحْوَ ذَلِكَ "

رواه البزار, وفيه: إبراهيم بن محمد بن زياد, ولم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

9151. Ebû Inebe'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ümmetimi sıkıntıya sokmayın. Allahım! Kim ümmetimi sıkınyıya sokarsa ondan intikamını al."* Ya da buna benzer bir ifade kullanmıştır.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden İbrâhîm b. Muhammed b. Ziyâd'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[3]

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1612)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1617); Husayn "hadiste gevşek"tir.

[3] *Müsned-i Bezzâr* (1598), daha önce geçti: 9081

٩١٥٢ - وعَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: سَيَكُونُ أُمَرَاءُ مِنْ بَعْدِي يَأْمُرُونَكُم بِمَا تَعْرِفُوا وَيَعْمَلُونَ مَا تُنْكِرُونَ فَلَيْسَ أُولَئِكَ عَلَيْكُمْ بِأَئِمَّةٍ.

رواه الطبراني ,وفيه: الأعشى بن عبد الرحمن ,و لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

9152. Ubâde b. es-Sâmit'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Benden sonra bir takım idareciler gelecek, size iyi gördüğünüz şeyleri emredecekler, ama kötü olarak bildiğiniz şeyleri yapacaklar. Onlar sizin başınıza (gerçek) imam değillerdir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden A'şâ b. Abdirrahman'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

٩١٥٣ - حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ يَعْقُوبَ الْبَلْخِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ الْمَرْوَزِيُّ ، ح وَحَدَّثَنَا خَطَّابُ بْنُ سَعِيدٍ الدِّمَشْقِيُّ ، وَالْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، قَالا : ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، قَالا : ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ ، عَنِ الْوَضِينِ بْنِ عَطَاءٍ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ مَرْثَدٍ ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " خُذُوا الْعَطَاءَ مَا دَامَ عَطَاءً ، فَإِذَا صَارَ رِشْوَةً فِي الدِّينِ فَلا تَأْخُذُوهُ ، وَلَسْتُمْ بِتَارِكِيهِ ، يَمْنَعُكُمُ الْفَقْرُ وَالْحَاجَةُ ، أَلا إِنَّ رَحَى الإِسْلامِ دَائِرَةٌ ، فَدُورُوا مَعَ الْكِتَابِ حَيْثُ دَارَ ، أَلا إِنَّ الْكِتَابَ وَالسُّلْطَانَ سَيَفْتَرِقَانِ ، فَلا تُفَارِقُوا الْكِتَابَ ، أَلا إِنَّهُ سَيَكُونُ عَلَيْكُمْ أُمَرَاءُ يَقْضُونَ لأَنْفُسِهِمْ مَا لا يَقْضُونَ لَكُمْ ، إِنْ عَصَيْتُمُوهُمْ قَتَلُوكُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ أَضَلُّوكُمْ " ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، كَيْفَ نَصْنَعُ ؟ قَالَ : " كَمَا صَنَعَ أَصْحَابُ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ، نُشِرُوا بِالْمَنَاشِيرِ ، وَحُمِلُوا عَلَى الْخَشَبِ ، مَوْتٌ فِي طَاعَةِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ حَيَاةٍ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ "

رواه الطبراني , ويزيد بن مرثد لم يسمع من معاذ, والوضين بن عطاء وثقه ابن حبان وغيره, وبقية رجاله ثقات .

9153. Muâz b. Cebel bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Hediyeyi hediye olduğu müddetçe alın. Dindeki rüşvet olduğunda almayın. Siz bunu terkedecek değilsiniz. Bu, sizi fakirlikten ve muhtaç olmaktan alıkoyar. Dikkat edin! İslâm değirmeni dönen bir dairedir. Kitabın döndüğü yerde kitabla beraber dönüp durun. Dikkat edin! Kitab ve hükümdar yakında ayrılacak. Siz Kitab'tan ayrılmayın. Dikkat edin! Başınıza bir takım idareciler gelecek. Sizin için verdikleri hükümleri, kendileri için verecekler. Onlara asi olursanız, sizi öldürürler, itaat ederseniz sizi (hak yolundan) saptırırlar."*

Sahâbe: "Ya Resûlallah! Nasıl yapalım peki?" diye sorunca: *"İsâ b. Meryem'in havarilerinin yaptığı gibi yapın. Onlar testerelerle biçilip kerestelcr üzerinde taşındılar. Allah'a itaat halinde gelen ölüm, Allah'a isyan halindeki bir hayattan daha hayırlıdır"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Yezîd b. Mersed, Muâz'dan hadis işitmemiştir. Vudayn b. Atâ'yı İbn Hibbân ve başkası güvenilir kabul etmiştir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩١٥٤ – حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الْعَبَّاسِ الرَّازِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ ، ثنا حَكَّامُ بْنُ سَلْمٍ ، عَنْ عَنْبَسَةَ ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ أَبِي سُلالَةَ السُّلَمِيِّ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " سَيَكُونُ عَلَيْكُمْ أَئِمَّةٌ يَمْلِكُونَ أَرْزَاقَكُمْ يُحَدِّثُونَكُمْ فَيَكْذِبُونَكُمْ وَيَعْمَلُونَ وَيُسِيئُونَ الْعَمَلَ ، لا يَرْضَوْنَ مِنْكُمْ حَتَّى تُحَسِّنُوا قَبِيحَهُمْ وَتُصَدِّقُوا كَذِبَهُمْ ، فَأَعْطُوهُمُ الْحَقَّ مَا رَضُوا بِهِ ، فَإِذَا تَجَاوَزُوا فَمَنْ قُتِلَ عَلَى ذَلِكَ فَهُوَ شَهِيدٌ "

رواه الطبراني, وفيه: عاصم بن عبيد الله, وهو ضعيف .

9154. Ebû Sülâle es-Sülemî'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Başınıza bir takım imamlar gelecek. Rızıklarınıza mâlik olacaklar, sizinle konuşacaklar ama yalan söyleyecekler. Çalışacaklar, ama işlerini kötüye kullanacaklar. Onların çirkin işlerini güzel görmedikçe, yalanlarını doğru kabul etmedikçe sizden hoşnut olmayacaklar. Onlar hoşnut oldukları sürece haklarını verin. Haddi aştıklarında, bu hal üzere kim (çarpışıp) öldürülürse o kimse şehittir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde yer alan Âsım b. Ubeydillah zayıftır.[2]

٩١٥٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَاجِيَةَ ، ثنا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى الْقَطَّانُ ، ثنا حَكَّامُ بْنُ سَلْمٍ ، قَالا : ثنا عَنْبَسَةُ بْنُ سَعِيدٍ الأَسَدِيُّ ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ ، عَنْ أَبِي سَلامٍ السُّلَمِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " سَيَكُونُ عَلَيْكُمْ أَئِمَّةٌ يَمْلِكُونَ رِقَابَكُمْ وَيُحَدِّثُونَكُمْ فَيَكْذِبُونَكُمْ ، وَيَعْمَلُونَ فَيُسِيئُونَ لا يَرْضَوْنَ مِنْكُمْ حَتَّى تُحَسِّنُوا قَبِيحَهُمْ وَتُصَدِّقُوا كَذِبَهُمْ فَأَعْطُوهُمُ الْحَقَّ مَا رَضُوا بِهِ " رواه الطبراني, وفيه: عاصم بن عبيد الله, وهو ضعيف .

9155. Ebû Selâm es-Sûlemî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Başınıza bir takım liderler geçecek.*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/90) ve Taberânî, *M. es-Sağîr* (749); daha uzun bir metinle gelecektir: 9206

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/362, 373)

Boyunlarınıza malik olacaklar, sizinle konuşacaklar, ama yalan söyleyecekler. Çalışacaklar, ama kötülük yapacaklar. Onların çirkinlerini güzel görmediğiniz müddetçe, yalanlarını doğru kabul etmediğiniz sürece sizden hoşnut olmayacaklar. Hoşnut oldukları sürece haklarını verin."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Âsım b. Ubeydillah zayıftır.[1]

٩١٥٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ، ثنا أَبِي، ثنا يَحْيَى بْنُ أَبِي بُكَيْرٍ، ثنا الْهَيَّاجُ بْنُ بِسْطَامٍ، عَنْ لَيْثٍ، عَنْ طَاوُسٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " سَيَكُونُ أُمَرَاءُ يَعْرِفُونَ وَيُنْكِرُونَ، فَمَنْ نَابَذَهُمْ نَجَا، وَمَنِ اعْتَزَلَهُمْ سَلِمَ، وَمَنْ خَالَطَهُمْ هَلَكَ " رواه الطبراني، وفيه: هياج بن بسطام، وهو ضعيف.

9156. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir takım idareciler gelecek. (İyi bildirdiklerinizi) kötü gösterecekler. Onlardan ayrılan kişi kurtulur, onlarla ilişkisini kesen kişi selamet bulur, onlara karışan ise helak olur."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Heyyâc b. Bistâm zayıftır.[2]

٩١٥٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَسْعُودٍ مَنْصُورٍ الْمُعَدِّلُ الأَصْبَهَانِيُّ الْمَدِينِيُّ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ، عَنْ ثَوْبَانَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " اسْتَقِيمُوا لِقُرَيْشٍ مَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ، فَإِذَا لَمْ يَفْعَلُوا فَضَعُوا سُيُوفَكُمْ عَلَى عَوَاتِقِكُمْ فَأَبِيدُوا خَضْرَاءَهُمْ، فَإِذَا لَمْ تَفْعَلُوا فَكُونُوا حِينَئِذٍ زَارِعِينَ أَشْقِيَاءَ تَأْكُلُوا مِنْ كَدِّ أَيْدِيكُمْ " رواه الطبراني في الصغير والأوسط، ورجال الصغير ثقات.

9157. Sevbân'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kureyş size karşı dosdoğru olduğu sürece siz de ona karşı dosdoğru olun. Bunu yapmadıklarında kılıçlarınızı omuzlarınıza koyun. Onların alayını öldürün. Bunu yapmadığınız zamanda bedbaht ziraatçiler olun ve ellerinizin zahmet çekerek kazandıklarından yersiniz."*

★Hadisi Taberâni, *el-Mu'cemu's-sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, *el-Mu'cemu's-sağîr*'in ravileri güvenilir kimselerdir.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/373)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10973); *Sahîh-i Müslim*'de Ümmü Seleme hadisinden şahidi vardır.

[3] Daha önce geçti: 8994

٩١٥٨ - و عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ :
اسْتَقِيمُوا لِقُرَيْشٍ مَا اسْتَقَامُوا لَكُم فَإِنْ لَمْ يَسْتَقِيمُوا لَكُمْ فَضَعُوا سُيُوفَكُم عَلَى عَوَاتِقِكُمْ
فَأَبِيدُوا خَضْرَاءَهُمْ رواه الطبراني, وفيه من لم أعرفه .

9158. Nu'mân b. Beşîr bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Kureyş size dosdoğru olduğu sürece, onlara karşı dosdoğru olun. Eğer Kureyş size karşı dosdoğru olmazsa kılıçlarınızı omuzlarınıza koyup onların alayını öldürün."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım bir ravi vardır.

٩١٥٩ - حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ سَهْلٍ الدِّمْيَاطِيُّ ، ثنا نُعَيْمُ بْنُ حَمَّادٍ ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ الْمَكِّيُّ ،
ثنا مَهْدِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ الرَّمْلِيُّ ، قَالا : ثنا ضَمْرَةُ بْنُ رَبِيعَةَ ، عَنِ ابْنِ شَوْذَبٍ ، عَنْ مَطَرٍ الْوَرَّاقِ ، عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ
، عَنْ مَعْدِي كَرِبَ ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَخْوَفُ مَا
أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي ثَلاثٌ : رَجُلٌ قَرَأَ كِتَابَ اللَّهِ ، حَتَّى إِذَا رَأَيْتَ عَلَيْهِ بَهْجَةً ، وَكَانَ عَلَيْهِ
رِدَاءُ الإِسْلامِ أَعَارَهُ اللَّهُ إِيَّاهُ اخْتَرَطَ سَيْفَهُ وَضَرَبَ بِهِ جَارَهُ ، وَرَمَاهُ بِالشِّرْكِ " ، قِيلَ : يَا
رَسُولَ اللَّهِ ، الرَّامِي أَحَقُّ بِهَا أَمِ الْمَرْمِيُّ ؟ قَالَ : " الرَّامِي ، وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ سُلْطَانًا ، فَقَالَ :
مَنْ أَطَاعَنِي فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ ، وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَكَذَبَ لَيْسَ لِخَلِيفَةٍ أَنْ يَكُونَ جُنَّةً
دُونَ الْخَالِقِ وَرَجُلٌ اسْتَخَفَّتْهُ الأَحَادِيثُ ، كُلَّمَا قَطَعَ أُحْدُوثَةً حَدَّثَ بِأَطْوَلَ مِنْهَا ، إِنْ يُدْرِكِ
الدَّجَّالَ يَتْبَعْهُ " رواه الطبراني في الكبير والصغير بنحوه ,وفيه: شهر بن حوشب, وهو ضعيف يكتب حديثه.

9159. Muâz b. Cebel'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ümmetim hakkında en çok korktuğum, şu üç şeydir: (Biri) o adamdır ki, Kur'ân okur, onun güzelliğini kendinde görür. Üzerinde Allah'ın ona ödünç verdiği İslâm'ın cübbesi vardır. Kılıcını çeker, onunla komşusuna vurur ve onu müşriklikle itham eder."* Cenab-ı Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! İtham eden mi, yoksa edilen mi daha haklıdır?" diye sorulunca: *"İtham eden"* buyurdu. Devamla şöyle buyurdu: *"(İkincisi) Allah'ın kendisine saltanat verdiği bir adamdır. Adamı: «Bana itaat eden Allah'a itaat etmiştir. Bana isyan eden Allah'a isyan etmiştir» der. Bu adam yalan söylemiştir. Yaratıcının ötesinde hiçbir halife için kalkan olma durumu yoktur. (Üçüncüsü) masalların kendisini neşelendirdiği adamlardır. Bir masalı bitirdiğinde daha uzun bir masalı anlatmaya başlar. Deccâle yetişirse ona uyar."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta buna benzer bir metinle rivayet etmiştir. Ravilerden Şehr b. Havşeb hadisi yazılan zayıf bir ravidir.[1]

٩١٦٠ - وَعَنْ مَغْرَاءَ قَالَ : لَمَّا قَدِمَ ابْنُ عَامِرٍ الشَّامَ أَتَاهُ مَا شَاءَ اللهُ أَنْ يَأْتِيَهُ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ إِلاَّ أَبُو الدَّرْدَاءِ فَإِنَّهُ لَمْ يَأْتِهِ فَقَالَ : لاَ أَرَى أَبَا الدَّرْدَاءِ أَتَانِي لآتِيَنَّهُ فَلأَقْضِيهِ مِنْ حَقِّهِ فَأَتَاهُ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَقَالَ : أَتَانِي أَصْحَابُكَ وَلَمْ تَأْتِنِي فَأَحْبَبْتُ أَن آتِيَكَ فَأَقْضِيَ مِنْ حَقِّكَ . فَقَالَ لَهُ أَبُو الدَّرْدَاءِ: مَا كُنْتُ قَطُّ أَصْغَرَ فِي عَيْنِ اللهِ وَلاَ فِي عَيْنِي مِنَ الْيَوْمِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَنَا أَنْ نَتَغَيَّرَ لَكُمْ إِذَا تَغَيَّرْتُمْ

رواه الطبراني, وفيه: ليث بن أبي سليم, وهو مدلس, وبقية رجاله ثقات .

9160. Meğrâ anlatıyor: İbn Âmir, Şâm'a gelince Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından olan ve olmayan Allah'ın gelmesini dilediği kadar birçok insan onun yanına geldi. Sadece Ebu'd-Derdâ gelmedi. İbn Âmir: "Ebu'd-Derdâ'nın yanıma geldiğini görmüyorum. Ben onun yanına gidip ona hakkını ödeyeceğim" dedi. Ebu'd-Derdâ'nın yanına giderek ona selam verdi. Ona: "Arkadaşların yanıma geldi, ama sen gelmedin. Ben de senin yanına gelip hakkını sana ödemeyi arzuladım" deyince: "Ne Allah'ın gözünde, ne de kendi gözümde bugünkünden daha küçük olmadım. Hiç şüphesiz Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), siz değiştiğinizde sizin için değişmemizi bize emretti" karşılığını verdi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Leys b. Ebî Süleym tedlis yapan biridir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

(بَابُ النَّصِيحَةِ لِلأَئِمَةِ وَكَيْفِيَتِهَا)

Yöneticilere Nasihat Etmek ve Bunun Keyfiyeti

٩١٦١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ حَدَّثَنِي شُرَيْحُ بْنُ عُبَيْدٍ الْحَضْرَمِيُّ وَغَيْرُهُ قَالَ: جَلَدَ عِيَاضُ بْنُ غَنْمٍ صَاحِبَ دَارًا حِينَ فُتِحَتْ فَأَغْلَظَ لَهُ هِشَامُ بْنُ حَكِيمٍ الْقَوْلَ حَتَّى غَضِبَ عِيَاضٌ ثُمَّ مَكَثَ لَيَالِيَ فَأَتَاهُ هِشَامُ بْنُ حَكِيمٍ فَاعْتَذَرَ إِلَيْهِ ثُمَّ قَالَ هِشَامٌ لِعِيَاضٍ أَلَمْ تَسْمَعِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ "إِنَّ مِنْ أَشَدِّ النَّاسِ عَذَابًا أَشَدَّهُمْ عَذَابًا فِي الدُّنْيَا لِلنَّاسِ. فَقَالَ عِيَاضُ بْنُ غَنْمٍ يَا هِشَامُ بْنَ حَكِيمٍ قَدْ سَمِعْنَا مَا سَمِعْتَ وَرَأَيْنَا مَا رَأَيْتَ

[1] Daha önce geçti: 881; Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/88) ve Taberânî, *M. es-Sağîr* (1001)

أَوَلَمْ تَسْمَعْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْصَحَ لِسُلْطَانٍ بِأَمْرٍ فَلاَ يُبْدِ لَهُ عَلاَنِيَةً وَلَكِنْ لِيَأْخُذْ بِيَدِهِ فَيَخْلُوَ بِهِ فَإِنْ قَبِلَ مِنْهُ فَذَاكَ وَإِلاَّ كَانَ قَدْ أَدَّى الَّذِي عَلَيْهِ لَهُ " . وَإِنَّكَ يَا هِشَامُ لأَنْتَ الْجَرِيءُ إِذْ تَجْتَرِئُ عَلَى سُلْطَانِ اللَّهِ فَهَلاَّ خَشِيتَ أَنْ يَقْتُلَكَ السُّلْطَانُ فَتَكُونَ قَتِيلَ سُلْطَانِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى.

قلت : في الصحيح طرف منه من حديث هشام فقط .

رواه أحمد ورجاله ثقات إلا أني لم أجد لشريح من عياض وهشام سماعا وإن كان تابعيا .

9161. Şureyh b. Ubeyd el-Hadramî ve başkaları anlatıyor: İyâd b. Ğanm, Dârâ'nın hakimini Dârâ fethedildiği zamanda kırbaçlattı. Bunun üzerine Hişâm b. Hakîm kendisine ağır sözler söyledi. İyâd buna sinirlendi. Bu olay üzerine birkaç gece geçmişti. Hişâm b. Hakîm yanına giderek ondan özür diledi. Daha sonra Hişâm, İyâd'a: "Sen, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) buyurduğu şu hadisi işitmedin mi?: «*Dünyada insanlara en çok azap edenler, (kıyamet gününde) azabı en şiddetli olan insanlardandır*»" deyince, İyâz b. Ğanm ona şu karşılığı verdi: "Ey Hişâm b. Hakîm! Senin işittiğini işitmiş, senin gördüğünü görmüştük. Sen, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) buyurduğu şu hadisi işitmedin mi? «*Sultana bir konuda nasihat etmek isteyen kişi bunu ona açıkça (herkesin içinde) yapmasın. Ancak, onun elinden tutup (bir yerde) başbaşa kalsın. Sultan eğer (nasihatı) kabul ederse ne âlâ. Kabul etmezse üzerine düşen vazifeyi yerine getirmiş olur.*» Sen ey Hişâm! Hiç şüphesiz cesur birisin. Çünkü Allah'ın sultanına (bana nasihat etmeye) cüret ediyorsun. Sultanın seni öldürmesinden korkmadın mı? Bu yüzden belki de Allah'ın sultanının öldürdüğü kimse olursun."

Ben derim ki: Sadece Hişâm hadisinden bir bölüm *Sahîh*'te geçmektedir.

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir. Ancak ben, Şureyh'in tabiûnden biri bile olsa Hişâm ve İyâd'dan işittiği bir hadisini bulamadım.[1]

٩١٦٢ – حدثنا عَمْرُو بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ زِبْرِيقٍ الْحِمْصِيُّ ، ثنا أَبِي . ح وَحَدَّثَنَا عِمَارَةُ بْنُ وَثِيمَةَ الْمِصْرِيُّ ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْعُتْبِيُّ ، قَالا : ثنا إِسْحَاقُ بْنُ زِبْرِيقٍ الْحِمْصِيُّ ، ثنا عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَالِمٍ ، عَنِ الزُّبَيْرِيِّ ، ثنا الْفُضَيْلُ بْنُ فُضَالَةَ يَرُدُّهُ إِلَى ابْنِ عَائِذٍ , يَرُدُّهُ ابْنُ عَائِذٍ إِلَى جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ أَنَّ عِيَاضَ بْنَ غُنْمٍ وَقَعَ عَلَى صَاحِبِ دَارِيَّا حِينَ فُتِحَتْ ، فَأَتَاهُ هِشَامُ بْنُ حَكِيمٍ فَأَغْلَظَ

[1] *Müsned-i Ahmed* (3/403-4)

لَهُ الْقَوْلَ ، وَمَكَثَ هِشَامٌ لَيَالِيَ ، فَأَتَاهُ هِشَامٌ يَعْتَذِرُ إِلَيْهِ ، فَقَالَ : يَا عِيَاضُ ، أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا لِلنَّاسِ فِي الدُّنْيَا " فَقَالَ لَهُ عِيَاضٌ : يَا هِشَامُ ، إِنَّا قَدْ سَمِعْنَا الَّذِي سَمِعْتَ ، وَرَأَيْنَا الَّذِي رَأَيْتَ ، وَصَحِبْنَا مَنْ صَحِبْتَ ، أَوَلَمْ تَسْمَعْ يَا هِشَامُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " مَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ نَصِيحَةٌ " فذكر الحديث بنحوه ورجاله ثقات وإسناده متصل .

9162. Cübeyr b. Nüfeyr'den rivayet edildiğine göre İyâd b. Ğanm, Dâriyâ'nın hakimini Dâriyâ fethedildiği zaman dövdü. Hişâm b. Hakîm onun yanına giderek (bu davranışından dolayı) ona ağır sözler söyledi. Hişâm birkaç gece oyalandıktan sonra özür dilemek için onun yanına gitti. Ona: "Ey İyâd! Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) buyurduğu şu hadisi bilmiyor musun? *«Kıyamet gününde azabı en şiddetli olan insanlar, dünyada insanlara en çok azap edenlerdir.»*" Bunun üzerine İyâd, ona şu karşılığı verdi: "Ey Hişâm! Biz senin işittiğini işitmiştik, gördüğünü de gördük. Beraber olduğun kişilerle beraber olduk. Ey Hişâm! Sen Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) buyurduğu şu hadisi işitmedin mi? *«Kimin yanında bir nasihat (eden biri) varsa...»*" Ravi hadisin devamını yukarıdakine benzer bir şekilde sevk etmiştir.

★ Hadisin ravileri, güvenilir kimselerdir. Hadisin isnâdı muttasıldır.[1]

٩١٦٣ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ حَدَّثَنَا الْحَشْرَجُ بْنُ نُبَاتَةَ الْعَبْسِىُّ كُوفِىٌّ حَدَّثَنِى سَعِيدُ بْنُ جُمْهَانَ قَالَ أَتَيْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِى أَوْفَى وَهُوَ مَحْجُوبُ الْبَصَرِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ قَالَ لِى مَنْ أَنْتَ فَقُلْتُ أَنَا سَعِيدُ بْنُ جُمْهَانَ . قَالَ فَمَا فَعَلَ وَالِدُكَ قَالَ قُلْتُ قَتَلَتْهُ الأَزَارِقَةُ. قَالَ لَعَنَ اللَّهُ الأَزَارِقَةَ لَعَنَ اللَّهُ الأَزَارِقَةَ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَنَّهُمْ كِلاَبُ النَّارِ". قَالَ قُلْتُ الأَزَارِقَةُ وَحْدَهُمْ أَمِ الْخَوَارِجُ كُلُّهَا قَالَ بَلَى الْخَوَارِجُ كُلُّهَا. قَالَ قُلْتُ فَإِنَّ السُّلْطَانَ يَظْلِمُ النَّاسَ وَيَفْعَلُ بِهِمْ. قَالَ فَتَنَاوَلَ يَدِى فَغَمَزَهَا بِيَدِهِ غَمْزَةً شَدِيدَةً ثُمَّ قَالَ وَيْحَكَ يَا ابْنَ جُمْهَانَ عَلَيْكَ بِالسَّوَادِ الأَعْظَمِ عَلَيْكَ بِالسَّوَادِ الأَعْظَمِ إِنْ كَانَ السُّلْطَانُ يَسْمَعُ مِنْكَ فَائْتِهِ فِى بَيْتِهِ فَأَخْبِرْهُ بِمَا تَعْلَمُ فَإِنْ قَبِلَ مِنْكَ وَإِلاَّ فَدَعْهُ فَإِنَّكَ لَسْتَ بِأَعْلَمَ مِنْهُ.

قلت : روى ابن ماجة منه طرفا .رواه أحمد والطبراني, ورجال أحمد ثقات .

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/367)

9163. Saîd b. Cumhân anlatıyor: Abdullah b. Ebî Evfâ'nın yanına gittim. Gözleri körleşmişti. Ona selam verdim. Bana: "Kimsin sen?" diye sorunca, "Ben Saîd b. Cumhân'ım" dedim. Bana: "Babana ne oldu?" diye sorunca, "Ezârika[1] fırkası onu öldürdü" cevabını verdim. Oda şu karşılığı verdi: Allah Ezârika'ya lanet etsin, Allah Ezârika'ya lanet etsin. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bize şöyle buyurmuştu: "*Onlar cehennemin köpekleridir.*" Bunun üzerine ben: "Onlar, sadece Ezârika mı, yoksa Hâricilerin hepsi mi?" diye sorunca, "Bilakis Hâricilerin hepsi" karşılığını verdi. Ben: "Sultan (vali ya da halife) insanlara zulmediyor, yapacağını yapıyor" deyince, Abdullah elimden tuttu ve eliyle sert bir şekilde işaret ederek: "Yazık sana ey İbn Cumhân! Büyük topluluğa sarıl, büyük topluluğa sarıl. Sultan senin sözünü dinleyecekse ona, evinde iken git ve bildiklerini ona söyle. Dediklerini kabul ederse ne âlâ, etmezse onu bırak. Çünkü sen ondan daha bilgili değilsin" dedi.

Ben derim ki: İbn Mâce hadisten bir bölüm rivayet etmiştir.

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

(بَابُ الكَلَامِ بِالحَقِّ عِنْدَ الأَئِمَّةِ)

Liderlerin Yanında Hakkı Söylemek

٩١٦٤ – حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ جَعْفَرٍ الْقَتَّاتُ ، ثنا مِنْجَابُ بْنُ الْحَارِثِ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي عَمَّارٍ ، عَنْ صِلَةَ بْنِ زُفَرَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " إِنَّهُ سَيَكُونُ أُمَرَاءُ يَدَعُونَ مِنَ السُّنَّةِ مِثْلَ هَذِهِ ، فَإِنْ تَرَكْتُمُوهَا جَعَلُوهَا مِثْلَ هَذِهِ ، فَإِنْ تَرَكْتُمُوهَا جَاءُوا بِالطَّامَّةِ الْكُبْرَى "

رواه الطبراني, ورجاله ثقات .

9164. Abdullah (b. Mes'ûd) diyor ki: "Yakında sünnetten şu kadarını terk edecek valiler başınıza geçecek. Siz Sünneti terkederseniz, onlar şu kadar daha terk ederler. Siz de sünneti terk ederseniz onlar büyük felaketi (kıyameti) getirirler."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[3]

---

[1] Ezârika, Hâricilerden bir fıkradır.

[2] *Müsned-i Ahmed* (4/382-3)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9497)

٩١٦٥ - حدثنا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ بْنِ صَالِحٍ ، ثنا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ الْحَرَّانِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ الْحَرَّانِيُّ ، عَنْ بَكْرِ بْنِ خُنَيْسٍ ، عَنْ أَبِي بَدْرٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : كَانَتْ فِي نَفْسِي مَسْأَلَةٌ قَدْ أَحْزَنَتْنِي لَمْ أَسْأَلْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْهَا ، وَلَمْ أَسْمَعْ أَحَدًا يَسْأَلُهُ عَنْهَا ، فَكُنْتُ أَتَحَيَّنُهُ ، فَدَخَلْتُ ذَاتَ يَوْمٍ وَهُوَ يَتَوَضَّأُ ، فَوَافَقْتُهُ عَلَى حَالَيْنِ كُنْتُ أُحِبُّ أَنْ أُوَافِقَهُ عَلَيْهِمَا وَجَدْتُهُ فَارِغًا طَيِّبَ النَّفْسِ ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، ائْذَنْ لِي فَأَسْأَلَكَ ، قَالَ : " نَعَمْ ، سَلْ عَمَّا بَدَا لَكَ " قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الإِيمَانُ ؟ قَالَ : " السَّمَاحُ وَالصَّبْرُ " قُلْتُ : وَأَيُّ الْمُؤْمِنِينَ أَفْضَلُهُمْ إِيمَانًا ؟ قَالَ : " أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا " قُلْتُ : فَأَيُّ الْمُسْلِمِينَ أَفْضَلُ إِسْلامًا ؟ قَالَ : " مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ يَدِهِ وَلِسَانِهِ " قُلْتُ : أَيُّ الْجِهَادِ أَفْضَلُ ؟ فَطَأْطَأَ رَأْسَهُ ، فَصَمَتَ طَوِيلا حَتَّى خِفْتُ أَنْ أَكُونَ قَدْ شَقَقْتُ عَلَيْهِ ، وَتَمَنَّيْتُ أَنْ لَمْ أَكُنْ سَأَلْتُهُ وَقَدْ سَمِعْتُهُ بِالأَمْسِ يَقُولُ : " إِنَّ أَعْظَمَ النَّاسِ فِي الْمُسْلِمِينَ جُرْمًا لَمَنْ سَأَلَ عَنْ شَيْءٍ لَمْ يُحَرَّمْ عَلَيْهِمْ ، فَحُرِّمَ مِنْ أَجْلِ مَسْأَلَتِهِ " فَقُلْتُ : أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ غَضَبِ اللَّهِ ، وَغَضَبِ رَسُولِهِ ، فَرَفَعَ رَأْسَهُ ، فَقَالَ : كَيْفَ قُلْتَ ؟ قُلْتُ : أَيُّ الْجِهَادِ أَفْضَلُ ؟ قَالَ : " كَلِمَةُ عَدْلٍ عِنْدَ إِمَامٍ جَائِرٍ "

رواه الطبراني, وفيه: بكر بن خنيس, وهو ضعيف .

قلت : وتأتي أحاديث من نحو هذا في إنكار المنكر في الفتن إن شاء الله .

9165. Abdullah b. Ubeyd b. Umeyr, babasından, o da dedesinden naklediyor: Kalbimde beni üzen ve Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) soramadığım bir soru vardı. Bunu soran kimseyi de işitmedim. Bunu sormak için fırsat kolladım. Bir gün Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girdim. Abdest alıyordu. İki hal üzere iken ona rastladım. Bu iki hal üzere iken ona rastlamayı seviyordum. Onu boş ve neşeli bir halde buldum. "Ya Resûlallah! Sana soru sormam için bana izin ver" dedim. O da: *"Tamam, zihninde beliren soruları sor"* cevabını verdi. Ben de: "Ya Resûlallah! İman nedir?" diye sorunca, *"Hoşgörülü olmak ve sabırdır"* buyurdu. Ben: "Müminlerin hangisi iman yönünden daha faziletlidir?" diye sorunca, *"Ahlâk bakımından en güzel olanlar"* buyurdu. Ben: "Müslümanlardan hangisinin İslâmiyeti daha üstündür?" diye sorunca, *"Müslümanların elinden ve dilinden selamet bulduğu (zarar görmediği) kişiler"* buyurdu. Ben: "Hangi cihad daha faziletlidir?" diye sorunca, başını öne eğdi. Uzun bir süre sustu, o kadar ki meşakkat vermiş olmaktan korktum. Bu soruyu hiç sormamış olmayı temenni

ettim. Üstelik dün şöyle buyurduğunu işitmiştim: *"Müslümanlar içerisinde günahı en büyük olan kişi, öyle bir kimsedir ki, Müslümanlara haram kılınmayan bir şey hakkında (bana) soru sorar da sorusu yüzünden o şey haram kılınır."* Bunun üzerine hemen: "Allah'ın ve Resûlü'nün öfkelenmesinden Allah'a sığınırım" dedim. Birden başını kaldırarak: *"Nasıl dedin?"* diye sordu. Ben: "Hangi cihad daha faziletlidir?" diye sorumu tekrarlayınca: *"Zalim liderin yanında (ona) adaletli (olmasını) söylemek"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Bekr b. Huneys zayıftır.

Ben derim ki: Bu türden hadisler Fitneler kitabında inşallah gelecek.[1]

٩١٦٦ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ ، قَالَ : نا عَبْدُ الْمُنْعِمِ بْنُ بِشْرٍ الأَنْصَارِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا أَبَا هُرَيْرَةَ ، لا تَدْخُلَنَّ عَلَى أَمِيرٍ ، فَإِنْ غُلِبْتَ عَلَى ذَلِكَ ، فَلا تُجَاوِزْ سُنَّتِي ، وَلا تَخَافَنَّ سَيْفَهُ ، وَسَيْفُهُ ، أَنْ تَأْمُرَهُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَطَاعَتِهِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عبد الرحمن بن زيد بن أسلم, وهو ضعيف .

9166. Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bana şöyle buyurdu: *"Ey Ebû Hureyre! Siyasi liderin/valinin yanına kesinlikle girme. Mecbur ol(up girmek zorunda kalır)san, sünnetimden çıkma. Onun kılıcından da asla korkma. Onun kılıcı (onu kesen şey), ona Allah'tan korkmasını ve O'na itaat etmesini emretmendir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Abdurrahmân b. Zeyd b. Eslem zayıftır.[2]

٩١٦٧ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ التَّمَّارُ ، قال : نا سَهْلُ بْنُ بَكَّارٍ ، قال : نا وُهَيْبٌ ، عَنْ أَبِي وَاقِدٍ ، عَنْ نافع ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ حَضَرَ إِمَامًا فَلْيَقُلْ خَيْرًا ، أَوْ فَلْيَسْكُتْ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: صالح بن محمد بن زياد, وثقه أحمد وغيره, وضعفه جماعة, وبقية رجاله رجال الصحيح .

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/49)

[2] İleride gelecektir: 9260. Taberânî, *M. el-Evsat* (229), müellifin hocası hadis uydurmakla suçlanan İbn Rişdîn'dir.

9167. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Siyasi liderin/valinin yanında bulunan kişi, ya hayır söylesin ya da sussun."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Sâlih b. Muhammed b. Ziyâd'ı İmam Ahmed ve başkaları güvenilir kabul etmiş, bir grup ise zayıf addetmiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابٌ فِيمَا لِلإِمَامِ مِنْ بَيْتِ الْمَالِ)

Siyasi Lider, Beytü'l-Malden (Devlet Hazinesinden) Kendisi İçin Ne Kadar Kullanabilir?

٩١٦٨ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ حَدَّثَنَا أَبَانُ - يَعْنِي ابْنَ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ غُزَيٍّ حَدَّثَنِي عَمِّي عِلْبَاءُ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ مَرَّتْ إِبِلُ الصَّدَقَةِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَأَهْوَى بِيَدِهِ إِلَى وَبَرَةٍ مِنْ جَنْبِ بَعِيرٍ فَقَالَ " مَا أَنَا بِأَحَقَّ بِهَذِهِ الْوَبَرَةِ مِنْ رَجُلٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ " رواه أحمد, وفيه :عمرو بن غزي, و لم يضعفه أحد, وبقية رجاله ثقات .

9168. Hz. Ali anlatıyor: Zekât develeri, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) getirildi. Eliyle devenin yanındaki bir tüye işaret ederek şöyle buyurdu: *"Ben şu tüye, Müslümanlardan olan bir adamdan daha fazla hak sahibi değilim."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Amr b. Ğuzzî'yi zayıf görmediğini belirtmiştir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩١٦٩ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ وَأَبُو سَعِيدٍ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ قَالاَ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هُبَيْرَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زُرَيْرٍ أَنَّهُ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ حَسَنٌ يَوْمَ الأَضْحَى فَقَرَّبَ إِلَيْنَا خَزِيرَةً فَقُلْتُ أَصْلَحَكَ اللَّهُ لَوْ قَرَّبْتَ إِلَيْنَا مِنْ هَذَا الْبَطِّ يَعْنِي الْوَزَّ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ أَكْثَرَ الْخَيْرَ. فَقَالَ يَا ابْنَ زُرَيْرٍ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " لاَ يَحِلُّ لِلْخَلِيفَةِ مِنْ مَالِ اللَّهِ إِلاَّ قَصْعَتَانِ قَصْعَةٌ يَأْكُلُهَا هُوَ وَأَهْلُهُ وَقَصْعَةٌ يَضَعُهَا بَيْنَ يَدَيِ النَّاسِ" رواه أحمد, وفيه: ابن لهيعة, وحديثه حسن, وفيه ضعف .

9169. Abdullah b. Züreyr anlatıyor: Hz. Ali b. Ebî Tâlib'in yanına girdim. -Hasan rivayetinde: O gün kurban bayramı günüydü.- Bize yağlı çorba ikram etti. Bunun üzerine Ali'ye: "Allah seni ıslah etsin (senin

[1] *Müsned-i Ahmed* (667)

işlerini düzeltsin) şu kazlardan bize ikram etseydin ya! Çünkü yüce Allah hayrı (devletin imkanlarını) çoğalttı" deyince, bana şu karşılığı verdi: "Ey İbn Züreyr! Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: «*Allah'ın malından halifeye ancak iki tabak helal olur. Birini kendisi ve ailesi yer, diğerini de insanların önüne koyar."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiştir. İbn Lehî'a'nın hadisi hasendir. Kendisinde zayıflık bulunmaktadır.[1]

٩١٧٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا هَارُونُ بْنُ مُوسَى الْفَرْوِيُّ ، ثنا مُوسَى بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ حَسَنِ بْنِ حَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : " لَمَّا احْتُضِرَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : يَا عَائِشَةُ ، انْظُرِي اللَّقْحَةَ الَّتِي كُنَّا نَشْرَبُ مِنْ لَبَنِهَا ، وَالْجِفْنَةَ الَّتِي كُنَّا نَصْطَبِحُ فِيهَا ، وَالْقَطِيفَةَ الَّتِي كُنَّا نَلْبَسُهَا ، فَإِنَّا كُنَّا نَنْتَفِعُ بِذَلِكَ حِينَ كُنَّا فِي أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ ، فَإِذَا مِتُّ ، فَارْدُدِيهِ إِلَى عُمَرَ ، فَلَمَّا مَاتَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، أَرْسَلَتْ بِهِ إِلَى عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، فَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ : رَضِيَ اللهُ عَنْكَ يَا أَبَا بَكْرٍ لَقَدْ أَتْعَبْتَ مَنْ جَاءَ بَعْدَكَ " رواه الطبراني, ورجاله ثقات .

9170. Hz. Hasan b. Ali anlatıyor: Hz. Ebû Bekr ölüm döşeğine düştüğü zaman (kızına): "Ey Âişe! Sağıp sütünü içtiğimiz deveye, içinde yemek pişirdiğimiz kazana, giydiğimiz elbiselere bak. Biz bunlardan Müslümanların işini idare ederken istifade ediyorduk. Öldüğüm zaman bunları Ömer'e ver" dedi. Ebû Bekr ölünce, Hz. Âişe onları, Hz. Ömer'e gönderdi. Ömer (elçiyi görünce): "Allah senden razı olsun ey Ebû Bekr! Kendinden sonra gelenleri yordun" dedi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٩١٧١ – حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ النَّحْوِيُّ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الدِّمَشْقِيُّ ح ، وَحَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِرْقٍ الْحِمْصِيُّ ، وَعَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، قَالا : ثنا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ الضَّحَّاكِ ، قَالا : ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، ثنا عَبْدُ اللهِ بْنُ الْعَلاءِ بْنِ زَبْرٍ ، عَنْ بِلالِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ وَكَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ ، قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللهِ ، مَا لِلْخَلِيفَةِ بَعْدَكَ ؟ قَالَ : " مَا لِي مَا رَحِمَ ذَا الرَّحِمِ ، وَأَقْسَطَ فِي الْقِسْطِ ، وَعَدَلَ فِي الْقِسْمَةِ " رواه الطبراني, ورجاله ثقات .

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (578)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (38)

9171. -Sahabiliği sabit olan- Bilâl b. Sa'd'ın babası anlatıyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Senden sonraki halife için ne var?" diye sorunca: *"Akrabalarına merhamet ettiği sürece, dağıtımda adaletli olduğu sürece, (ganimeti) taksimde adil davrandığı sürece benim için ne varsa (onun için de o vardır)"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım bir grup ravi bulunmaktadır.[1]

٩١٧٢ – حدثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، حَدَّثَنِي حَرَمِيُّ بْنُ حَفْصٍ الْقَسْمَلِيُّ ، ثنا خَالِدُ بْنُ أَبِي عُثْمَانَ الْقُرَشِيُّ ، عَنْ أَيُّوبَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَقْرَبٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ عَتَّابَ بْنَ أُسَيْدٍ وَهُوَ مُسْنِدٌ ظَهْرَهُ إِلَى بَيْتِ اللَّهِ ، يَقُولُ : " وَاللَّهِ مَا أَصَبْتُ فِي عَمَلِي هَذَا الَّذِي وَلاَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلا ثَوْبَيْنِ مُعَقَّدَيْنِ ، فَكَسَوْتُهُمَا كَيْسَانَ مَوْلايَ "

رواه الطبراني، وفيه: جماعة لم أعرفهم .

9172. Amr b. Ebî Akreb anlatıyor: Attâb b. Üseyd'in sırtını Beytullah'a yaslarken: "Vallahi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), beni görevlendirdiği şu işimde sadece çizgili iki elbise edindim. Onları da azatlım Keysân'a giydirdim" dediğini işittim.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٩١٧٣ – وعَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِي قَالَ : لَئِنْ كَانَ أَبُو بَكْرٍ ، وَعُمَرُ تَرَكَا هَذَا الْمَالَ لَقَدْ غَبَنَا وَضَلَّ رَأْيُهُمَا – وَايْمُ اللهِ – مَا كَانَا مَغْبُونَيْنِ وَلاَ نَاقِصِي الرَّأْيِ وَإِنْ كَانَ لاَ يَحِلُ لَهُمَا فَأَخَذْنَاهُ بَعْدَهُمَا لَقَدْ هَلَكْنَا – وَايْمُ اللهِ – مَا جَاءَ الوَهْمُ إلاَّ مِنْ قِبَلِنَا.

رواه الطبراني، ورجاله رجال الصحيح .

9173. Amr b. el-Âs diyor ki: "Hz. Ebû Bekr ve Hz. Ömer şu malı bıraksalardı hiç şüphesiz aldanmış ve görüşleri şaşırmış olurdu. Allah'a yemin olsun ki, onlar aldanmadılar ve görüşleri de nakıs da değildir. Mal onlara helal olmadığı halde, onlardan sonra biz alsaydık and olsun ki helak olurduk. Allah'a yemin olsun ki, yanılgı ancak bizden kaynaklanmaktadır."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (5461), iki ayrı isnâdla.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/161). İbn Hacer isnâdının hasen olduğnu söyledi; bak: *İsâbe* 2/451.

(بَابٌ فِيمَنْ شَدَدَ سُلْطَانَهُ بِالْمَعْصِيَةِ)

Hükümdarını Günahla Güçlendiren Kişi

٩١٧٤ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ أَنَّ قَيْسَ بْنَ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " مَنْ شَدَّدَ سُلْطَانَهُ بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ أَوْهَنَ اللَّهُ كَيْدَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ " رواه أحمد, وفيه :ابن لهيعة, وحديثه حسن ,وفيه ضعف, وبقية رجاله ثقات.

9174. Kays b. Sa'd b. Ubâde'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, hükümdarını Allah'a isyan ederek (günaha girerek) güçlendirirse, Allah kıyamet gününde onun hilesini zayıflatır."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Lehî'a'nın hadisi hasendir. Kendisinde zayıflık bulunmaktadır. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

(بَابٌ فِيمَنْ اسْتَعْمَلَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ أَحَداً مُحَابَاةً)

Müslümanların Başına Kendi Yandaşını Getiren Hükümdar

٩١٧٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ رَبِّهِ قَالَ حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنِي شَيْخٌ مِنْ قُرَيْشٍ عَنْ رَجَاءِ بْنِ حَيْوَةَ عَنْ جُنَادَةَ بْنِ أَبِي أُمَيَّةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ قَالَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ حِينَ بَعَثَنِي إِلَى الشَّامِ يَا يَزِيدُ إِنَّ لَكَ قَرَابَةً عَسَيْتَ أَنْ تُؤْثِرَهُمْ بِالإِمَارَةِ وَذَلِكَ أَكْبَرُ مَا أَخَافُ عَلَيْكَ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " مَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئاً فَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ أَحَداً مُحَابَاةً فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ لاَ يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ صَرْفاً وَلاَ عَدْلاً حَتَّى يُدْخِلَهُ جَهَنَّمَ وَمَنْ أَعْطَى أَحَداً حِمَى اللَّهِ فَقَدِ انْتَهَكَ فِي حِمَى اللَّهِ شَيْئاً بِغَيْرِ حَقِّهِ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ. أَوْ قَالَ تَبَرَّأَتْ مِنْهُ ذِمَّةُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ " رواه أحمد, وفيه: رجل لم يسم .

9175. Yezîd b. Ebî Süfyân anlatıyor: Hz. Ebû Bekr, beni Şâm'a gönderdiği zamanda bana: "Ey Yezîd! Hiç şüphesiz senin, idareciliğe getirmek için kendilerini tercih edeceğin akrabaların var. Bu, senin hakkında en çok korktuğum şeydir. Çünkü Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, Müslümanların işlerinden bir göreve tayin edilir, o da birini taraf tutmak suretiyle Müslümanların başına idareci*

[1] *Müsned-i Ahmed* (6/6); isnâdı zayıftır.

olarak getirirse, Allah'ın laneti o kişinin üzerine olur. Allah ondan ne bir farz ne de bir nafile kabul eder. Nihayet onu cehenneme sokar. Kim, Allah'ın haram kıldıklarından bir kimseye bir şey verirse, hiç şüphesiz Allah'ın koruluğundan bir şeyi hakkı olmadığı halde çiğnemiş olur. Allah'ın laneti onun üzerinedir." ya da şöyle buyurdu: *"Yüce Allah'ın zimmeti, o kimseden beri olmuştur."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiştir. Senedinde isimsiz bir ravi bulunmaktadır.[1]

(بَابٌ فِيمَنْ يَسْتَعْمِلُ أَهْلَ الظُّلْمِ عَلَى النَّاسِ)

İnsanların Başına Zalim Birini İdareci Olarak Getiren Hükümdar

٩١٧٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُصْعَبُ بْنُ سَلَّامٍ حَدَّثَنَا الأَجْلَحُ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي مُسْلِمٍ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ قَالَ سَمِعْتُ حُذَيْفَةَ يَقُولُ ضَرَبَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْثَالاً وَاحِداً وَثَلَاثَةً وَخَمْسَةً وَسَبْعَةً وَتِسْعَةً وَأَحَدَ عَشَرَ قَالَ فَضَرَبَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلاً وَتَرَكَ سَائِرَهَا قَالَ " إِنَّ قَوْماً كَانُوا أَهْلَ ضَعْفٍ وَمَسْكَنَةٍ قَاتَلَهُمْ أَهْلُ تَجَبُّرٍ وَعَدَدٍ فَأَظْهَرَ اللَّهُ أَهْلَ الضَّعْفِ عَلَيْهِمْ فَعَمَدُوا إِلَى عَدُوِّهِمْ فَاسْتَعْمَلُوهُمْ وَسَلَّطُوهُمْ فَأَسْخَطُوا اللَّهَ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ" رواه أحمد, وفيه: الأجلح الكندي, وهو ثقة وقد ضعف, وبقية رجاله ثقات .

9176. Rib'î b. Hırâş anlatıyor: Huzeyfe'nin şöyle dediğini işittim: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize darb-ı meseller verdi. Bir tane, üç tane, beş tane, yedi tane, dokuz tane ve onbir tane. Bir darb-ı meseli verip diğerlerini terketti. Şöyle buyurdu: *"Güçsüz ve yoksul bir kavim, zorba ve güçlü bir kavimle savaştı. Allah, güçsüz kavmi diğerleri üzerine galip kıldı. Bu defa (güçsüz kavim) düşmanlarına yönelip onları başlarına getirip kendilerine musallat ettiler ve kendisine kavuşacağı güne kadar Allah'ı öfkelendirdiler."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Ecleh el-Kindî güvenilir biridir. Zayıf kabul edenlerde olmuştur. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (21)

[2] *Müsned-i Ahmed* (5/407)

(بَابٌ فِي عُمَّالِ السُّوءِ وَأَعْوَانِ الظَّلَمَةِ)

Kötü İdareciler ve Zalim Yardımcılar

٩١٧٧ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِيُّ الْبَغْدَادِيُّ ، حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ الْهَيْثَمِ بْنِ الرَّيَّانِ الْخُرَاسَانِيُّ ، حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْخُرَاسَانِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ أُمَرَاءُ ظَلَمَةٌ ، وَوُزَرَاءُ فَسَقَةٌ ، وَقُضَاةٌ خَوَنَةٌ ، وَفُقَهَاءُ كَذَبَةٌ ، فَمَنْ أَدْرَكَ مِنْكُمْ ذَلِكَ الزَّمَنَ فَلَا يَكُونَنَّ لَهُمْ جَابِيًا وَلَا عَرِيفًا وَلَا شُرْطِيًّا "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط، وفيه: داود بن سليمان الخراساني، قال الطبراني : لا بأس به وقال الأزدي : ضعيف جدا ، ومعاوية بن الهيثم لم أعرفه، وبقية رجاله ثقات .

9177. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Âhir zamanda zalim idareciler, fasık vezirler, hain kadılar ve yalancı fakihler olacak. Sizden kim bu zamana yetişirse asla onlara ne zekât toplayıcı, ne ârif (danışman, yardımcı) ve ne de polis olsun!"*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiştir. Ravilerden Dâvud b. Süleymân el-Horâsânî hakkında Taberânî: "Kendisinde bir beis yoktur", İzdî ise: "Oldukça zayıf biridir" açıklamasını yapmıştır. Muâviye b. el-Heysem'i tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩١٧٨ – وَعَنْ أَبِي الْوَلِيدِ الْقُرَشِيِّ قَالَ : كُنْتُ عِنْدَ بِلَالِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ فَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ عَبْدِ الْقَيْسِ فَقَالَ : أَصْلَحَ اللَّهُ الْأَمِيرَ إِنَّ أَهْلَ الطَّفِّ لَا يُؤَدُّونَ زَكَاةَ أَمْوَالِهِمْ . فَقَالَ : وَمَا كَانَ قَالَهُ قَدْ عَلِمْتُ ذَلِكَ فَأَخْبَرْتُ الْأَمِيرَ فَقَالَ : مِمَّنْ أَنْتَ ؟ فَقَالَ : مِنْ عَبْدِ الْقَيْسِ . فَقَالَ : مَا اسْمُكَ ؟ فَقَالَ : فُلَانُ بْنُ فُلَانٍ . فَكَتَبَ إِلَى صَاحِبِ شُرْطَتِهِ فَقَالَ : ابْعَثْ إِلَى عَبْدِ الْقَيْسِ . فَسَأَلَ عَنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ كَيْفَ حَسَبُهُ فِيهِمْ ؟ فَرَجَعَ الرَّسُولُ فَقَالَ : وَجَدْتُهُ يَغْمِزُ فِي حَسَبِهِ . فَقَالَ : اللَّهُ أَكْبَرُ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ جَدِّي أَبِي مُوسَى قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ "لَا يَبْغِي عَلَى النَّاسِ إِلَّا وَلَدُ بَغِيٍّ وَإِلَّا مَنْ فِيهِ عِرْقٌ مِنْهُ وَقَالَ أَبُو الْوَلِيدِ : " لَا يَسْعَى " رواه الطبراني ، وأبو الوليد القرشي مجهول، وبقية رجاله ثقات .

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (564) ve *es-Silsiletu's-Sahîha* (1/360)

9178. Ebu'l-Velîd el-Kuraşî anlatıyor: Bilâl b. Ebî Bürde'nin yanındaydım. Abdü'l-Kays kabilesinden bir adam gelerek: "Allah valiyi ıslah etsin. Tıf ahalisi, mallarının zekâtını vermiyor" dedi. Bu adamın dediğini önceden biliyordum. Gidip bunu valiye haber verdim. Bana: "Kimlerdensin sen?" diye sordu. Ben: "Abdü'l-Kays kabilesindenim" dedim. "İsmin nedir?" diye sorunca, "Falan oğlu falanım" cevabını verdim. Bunun üzerine emniyeti sağlamakla görevli olan kişiye mektup göndererek ona: "Abdü'l-Kays'a bir adam gönder, falan oğlu falanı sor bakalım kendi aralarında bu kişinin hasebi (soyu) nasıldır?" dedi. Elçi bir süre sonra döndü ve: "Onun soyu hakkında kötü bilgiler aldım" deyince, şu karşılığı verdi: "Allahu Ekber. Babam bana, dedesi Ebû Mûsâ'dan bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"İnsanlara ancak ya bir zalimin çocuğu, ya da zalimin bir damarını (genini) taşıyan bir kimse zulüm edebilir."*

Ebu'l-Velîd: "(Bilâl) ona bir şey yapmadı" diye ekledi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Ebu'l-Velîd el-Kuraşî meçhuldür. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

٩١٧٩ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي يَعْقُوبَ قَالَ سَمِعْتُ شَقِيقَ بْنَ حَيَّانَ يُحَدِّثُ عَنْ مَسْعُودِ بْنِ قَبِيصَةَ أَوْ قَبِيصَةَ بْنِ مَسْعُودٍ يَقُولُ صَلَّى هَذَا الْحَيُّ مِنْ مُحَارِبِ الصُّبْحَ فَلَمَّا صَلَّوْا قَالَ شَابٌّ مِنْهُمْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " إِنَّهُ سَيُفْتَحُ لَكُمْ مَشَارِقُ الأَرْضِ وَمَغَارِبُهَا وَإِنَّ عُمَّالَهَا فِي النَّارِ إِلاَّ مَنِ اتَّقَى اللهَ وَأَدَّى الأَمَانَةَ"

رواه أحمد، وفيه: شقيق بن حيان قال أبو حاتم : مجهول .

9179. Mes'ûd b. Kabîsa ya da Kabîsa b. Mes'ûd anlatıyor: Muhârib'den olan şu kabile, sabah namazını kıldı. Namaz kıldıktan sonra içlerinden bir genç şöyle dedi: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Size yeryüzünün doğusunun ve batısının kapıları açılacak. Allah'tan korkanlar ve emaneti ehline veren müstesna, idarecilerin hepsi cehennemdedir."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiştir. Ravilerden Şakîk b. Hayyân hakkında Ebû Hâtim: "Meçhul biridir" der.[1]

٩١٨٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ ، قَالَ : أَنْبَأَنَا شَبَابَةُ بْنُ سَوَّارٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا مُغِيرَةُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنْ حَبِيبٍ يَعْنِي ابْنَ عُمَرَ ، عَنْ عِمْرَانَ الْكَلاعِيِّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ غَنْمٍ ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ،

[1] *Müsned-i Ahmed* (5/366-7)

قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَبْعَثَ اللَّهُ أُمَرَاءَ كَذَبَةً ، وَوُزَرَاءَ فَجَرَةً ، وَأُمَنَاءَ خَوَنَةً ، وَقُرَّاءَ فَسَقَةً سِمَتُهُمْ سِمَةُ الرُّهْبَانِ ، وَلَيْسَ لَهُمْ رَغْبَةٌ ، أَوْ قَالَ : لَيْسَ لَهُمْ رَعْبَةٌ أَوْ قَالَ : رَعَةٌ فَيُلْبِسُهُمُ اللَّهُ فِتْنَةً غَبْرَاءَ مُظْلِمَةً يَتَهَوَّكُونَ فِيهَا تَهَوُّكَ الْيَهُودِ فِي الظُّلَمِ " رواه البزار ,وفيه: حبيب بن عمران الكلاعي, و لم أعرفه, وبقية رجاله رجال الصحيح .

9180. Muâz b. Cebel'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah yalancı idareciler, günahkâr vezirler, hain mutemedler ve fasık Kur'ân okuyucular göndermedikçe kıyamet kopmaz. Onların (yani Kur'ân okuyucularının dıştan görünümleri) rahiplere benzemekle birlikte gerçekte ne bir rağbet, ne bir korku ve ne de haramlardan kaçınma duyguları yoktur. Allah onlara kapkaranlık fitneler giydirecek. Yahudilerin zulüm içerinde şaşıp kaldıkları gibi o fitnede şaşıp kalacaklar."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Habîb b. İmrân el-Kelâî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩١٨١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُجَيْرٍ حَدَّثَنَا سَيَّارٌ أَنَّ أَبَا أُمَامَةَ ذَكَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " يَكُونُ فِي هَذِهِ الأُمَّةِ فِي آخِرِ الزَّمَانِ رِجَالٌ أَوْ قَالَ يَخْرُجُ رِجَالٌ مِنْ هَذِهِ الأُمَّةِ فِي آخِرِ الزَّمَانِ مَعَهُمْ أَسْيَاطٌ كَأَنَّهَا أَذْنَابُ الْبَقَرِ يَغْدُونَ فِي سَخَطِ اللَّهِ وَيَرُوحُونَ فِي غَضَبِهِ " رواه أحمد والطبراني في الأوسط والكبير .

9181. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bu ümmette âhir zamanında bir takım adamlar olacak veya âhir zamanda bu ümmetten bir takım adamlar çıkacak ki, yanlarında kamçılar bulunacaktır. Bu kamçılar ineklerin kuyrukları gibidir. Bunlar sabah Allah'ın öfkesinde gider, akşam Allah'ın gazabında gelirler."*

★Hadisi İmam Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[2]

٩١٨٣ – وفي رواية عنده : " فَإِيَّاكَ أَنْ تَكُونَ مِنْ بِطَانَتِهِمْ " ورجال أحمد ثقات .

9182. Ahmed'in diğer rivayeti ise şöyledir: *"Sakın ha onların (zalim idarecilerin) yardımcıları olmayasın."*

★İmam Ahmed'in ravileri, güvenir kimselerdir.[3]

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1601)

[2] *Müsned-i Ahmed* (5/250), Taberânî, *M. el-Kebîr* (8000) ve *es-Silsiletu's-Sahîha* (1893)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7616); Taberanî'nin şeyhi münker hadisler rivayet etmiştir.

٩١٨٣ - و عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "إِنْ طَالَتْ بِكَ حَيَاةٌ يُوْشِكُ أَنْ تَرَى أَقْوَاماً يَغْدُوْنَ فِي سَخَطِ اللهِ وَيَرُوْحُونَ فِي لَعْنَةِ اللهِ بِأَيْدِيْهِم مِثْل أَذْنَابِ الْبَقَرِ. رواه البزار ورجاله رجال الصحيح .

9183. Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Senin hayatın (benden daha) uzun olursa sabah Allah'ın gazabında gidip, akşam Allah'ın lanetinde gelen kavimleri görmen yakındır. Ellerinde ineklerin kuyrukları gibi kamçılar olacak."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩١٨٤ - و عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ :: رَأَيْنَا كُلَّ شَيْءٍ قَالَ لَنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلاَّ أَنَّهُ قَالَ : "رِجَالٌ يُقَالُ لَهُمْ يَوْمَ القِيَامَةِ : ضَعُوا أَسْيَاطَكُمْ وَادْخُلُوا النَّارَ"

رواه البزار, وفيه: هشام بن زياد, وهو متروك .

9184. Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), bize anlattığı her şeyi gördük. Ancak henüz kendileri hakkında kıyamet gününde: *"Kamçılarınızı bırakın ve cehenneme girin"* denilen adamlar buyurduğu kişileri görmedik.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Hişâm b. Ziyâd metruk biridir.[2]

٩١٨٥ - حَدَّثَنَا التَّرْجُمَانِيُّ أَبُو إِبْرَاهِيمَ ، حَدَّثَنَا عُبَيْسُ بْنُ مَيْمُونٍ ، حَدَّثَنَا يَزِيدُ الرَّقَاشِيُّ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَمَا يَسْتَطِيعُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَقْرَأَ فِي اللَّيْلَةِ : قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ فَإِنَّهَا تَعْدِلُ الْقُرْآنَ كُلَّهُ " ، قَالَ : وَقَالَ : " لا بُدَّ لِلنَّاسِ مِنْ عَرِيفٍ ، وَالْعَرِيفُ فِي النَّارِ " ، قَالَ : " وَيُؤْتَى بِالشُّرْطِيِّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، فَيُقَالُ لَهُ : ضَعْ سَوْطَكَ وَادْخُلِ النَّارَ "

رواه أبو يعلى, وفيه: عبيس بن ميمون, وهو متروك .

9185. Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biri geceleyin «Kul huvallahu ehad» sûresini okumaya güç yetiremez mi? Çünkü bu, Kur'ân'ın tamamına denktir. İnsanlara ârif (danışman, yardımcı) gereklidir. Ârif ise cehennemdedir. Polis kıyamet gününde getirilerek ona: «Kamçını bırak ve cehenneme gir» denilecek."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden İsâ b. Meymûn metruk biridir.[1]

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1628), Müslim, *Sahîh* (8/155) ve *es-Silsiletu's-Sahîha* (1893)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1629)

٩١٨٦ – حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ هَارُونَ الْبَغْدَادِيُّ ، صَاحِبُ أَبِي ثَوْرٍ ، قَالَ : نَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ التَّرْجُمَانِيُّ ، قَالَ : نَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَالِكِ بْنِ مِغْوَلٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ مُسْلِمٍ الْهَمْدَانِيِّ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، قَالَ : رَأَى أَبُو هُرَيْرَةَ رَجُلا فَأَعْجَبَهُ هَيْئَتُهُ ، فَقَالَ : مِمَّنْ أَنْتَ ؟ ، فَقَالَ الرَّجُلُ : مِمَّنْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ ، قَالَ : فَكُلُّنَا مِمَّنْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ ، مِمَّنْ أَنْتَ ؟ قَالَ : مِنْ أَهْلِ الأَرْضِ ، قَالَ : كُلُّنَا مِنْ أَهْلِ الأَرْضِ ، مِمَّنْ أَنْتَ ؟ قَالَ : مِنَ النَّبْطِ ، قَالَ : تَنَحَّ عَنِّي ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " قَتَلَةُ الأَنْبِيَاءِ ، وَأَعْوَانُ الظَّلَمَةِ ، فَإِذَا اتَّخَذُوا الرِّبَاعَ وَشَيَّدُوا الْبُنْيَانَ فَالْهَرَبَ الْهَرَبَ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه :عبد الرحمن بن مغول, وهو متروك .

9186. Şa'bî anlatıyor: Ebû Hureyre bir adamı gördüğünde, adamın görünüşü ilgisini çekti. Ona: "Kimlerdensin?" diye sorduğunda, adam: "Allah'ın kendilerine nimet verdiği kişilerdenim" karşılığını verdi. Ebû Hureyre: "Hepimiz Allah'ın kendilerine nimet verdiği kişilerdeniz, sen kimlerdensin?" diye üsteledi. Adam: "Yeryüzü ahalisindenim" cevabını verdi. Ebû Hureyre: "Hepimiz yeryüzü ahalisindeniz, sen kimlerdensin" diye yine sorunca, adam bu sefer: "Nebatîlerdenim[2]" dedi. Bunun üzerine Ebû Hureyre şöyle dedi: "Benden uzak dur. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: «*(Onlar) peygamber katilleri ve zalimlerin yardımcılarıdır. Riyaset elde ettikleri ve binaları sağlamlaştırdıkları zaman onlardan kaçın, onlardan kaçın.*»"

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Abdurrahmân b. Miğvel metruk biridir.

٩١٨٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرٍو يَعْنِى ابْنَ دِينَارٍ عَنْ أَبِى نَجِيحٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ قَالَ تَنَاوَلَ أَبُو عُبَيْدَةَ رَجُلاً بِشَىْءٍ فَنَهَاهُ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ فَقَالَ أَغْضَبْتَ الأَمِيرَ. فَأَتَاهُ فَقَالَ إِنِّى لَمْ أُرِدْ أَنْ أُغْضِبَكَ وَلَكِنِّى سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَذَاباً يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَشَدُّ النَّاسِ عَذَاباً لِلنَّاسِ فِى الدُّنْيَا"

رواه أحمد والطبراني وقال : فقيل له : أغضبت الأمير . وزاد : اذهب فخل سبيلهم. ورجاله رجال الصحيح خلا خالد بن حكيم, وهو ثقة .

وقد تقدم حديث في النصح للأئمة .

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1481, 4136), Yezîd er-Rakâşî zayıftır.

[2] Nebât: Suriye-Arabistan sınırlarında yaşayan eski bir Arap toplumu. Tarihte devlet kurmuştur.

9187. Hâlid b. Hakîm b. Hizâm anlatıyor: Ebû Ubeyde, adamın birine bir şey uzattı. Hâlid b. el-Velîd, "Valiyi kızdırdın" diyerek adamın işine engel olmak istedi. Bunun üzerine onun yanına giderek şöyle dedi: Ben seni kızdırmak istemedim. Ancak Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"İnsanların kıyamet gününde en şiddetli azap edilenleri, dünyada insanlara en çok işkence edenleridir."*

★Hadisi İmam Ahmed ve "Gidin! Onları serbest bırakın" ziyadesi ile Taberânî rivayet etmiştir. Hadisin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Halîd b. Hakîm, *Sahîh* ravisi olmamakla birlikte güvenilir biridir.

Siyasi liderlere nasihat hakkındaki bir hadis geride geçti.[1]

(بَابُ الزَّجْرِ عَنِ الظُّلْمِ)

Zulmü Engellemek

٩١٨٨ – حَدَّثَنَا جَعْفَرٌ ، قَالَ : نا مُحَمَّدٌ ، قَالَ : نا أَبُو مُطِيعٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ الْحَارِثِ ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِيَّاكُمْ وَالظُّلْمَ ، فَإِنَّ الظُّلْمَ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَإِيَّاكُمْ وَالشُّحَّ ، فَإِنَّهُ أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ ، أَمَرَهُمْ بِالْقَطِيعَةِ فَقَطَعُوا أَرْحَامَهُمْ ، وَأَمَرَهُمْ بِسَفْكِ الدِّمَاءِ فَسَفَكُوا دِمَاءَهُمْ " فَقَامَ رَجُلٌ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللهِ ، أَيُّ الإِسْلامِ أَفْضَلُ ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ أَفْضَلَ الإِسْلامِ : مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: جماعة لم أعرفهم .

9188. Muâz b. Cebel'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Zulümden uzak durun. Çünkü zulüm, kıyamet gününde karanlıklardır. Cimrilikten sakının. Çünkü bu, sizden önceki kavimleri helak etti. Cimrilik onlara akrabalık bağlarını kesmelerini emretti. Onlar da akrabalık bağlarını kestiler. Cimrilik onlara kan dökmeyi emretti. Onlar da insanların kanlarını döktüler."* Bunun üzerine bir adam ayağa kalkarak: "Ya Resûlallah! Müslümanlığın hangisi daha faziletlidir?" diye sorunca: *"Müslümanlığın en faziletlisi başka müslümanların, dilinden ve elinden zarar görmediği kişinin Müslümanlığıdır"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım bir grup ravi bulunmaktadır.

[1] *Müsned-i Ahmed* (4/90) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (3824, 4121-2)

٩١٨٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ، قَالَ: نا أَحْمَدُ بْنُ نَصْرٍ النَّيسَابُورِيُّ، قَالَ: نا عَبْدُ اللهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُلَيْحَةَ، عَنْ عِكْرِمَةَ بْنِ عَمَّارٍ، عَنِ الْهِرْمَاسِ بْنِ زِيَادٍ، قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ عَلَى نَاقَتِهِ، فَقَالَ: " إِيَّاكُمْ وَالْخِيَانَةَ، فَإِنَّهَا بِئْسَتِ الْبِطَانَةُ، وَإِيَّاكُمْ وَالظُّلْمَ، فَإِنَّهُ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَإِيَّاكُمْ وَالشُّحَّ، فَإِنَّمَا أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمُ الشُّحُّ، حَتَّى سَفَكُوا دِمَاءَهُمْ، وَقَطَعُوا أَرْحَامَهُمْ " رواه الطبراني في الأوسط والكبير, وفيه: عبد الله بن عبد الرحمن بن مليحة, وهو ضعيف.

9189. Hirmâs b. Ziyâd anlatıyor: Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem), devesi üzerinde hutbe verirken gördüm. Şöyle buyuruyordu: *"Hainlikten sakının. Çünkü hainlik gizli bir haslettir. Zulümden sakının. Çünkü zulüm kıyamet gününde karanlıklardır. Cimrilikten sakının. Çünkü sizden önceki kavimleri helak eden şey cimriliktir. Nihayet (bu sebeple) insanların kanlarını döktüler ve akrabalık bağlarını kestiler."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Abdirrahman b. Muleyha zayıftır.[1]

٩١٩٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ أَعْيَنَ، نا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ، نا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلالٍ، حَدَّثَنِي قَيْسُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ قَيْسِ بْنِ مَخْرَمَةَ، عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِيَّاكُمْ وَالظُّلْمَ، فَإِنَّ الظُّلْمَ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير, وفيه :يحيى بن عبد الحميد الحماني, وهو ضعيف .

9190. Misver b. Mahrame'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Zulümden sakının. Çünkü zulüm, kıyamet gününde karanlıklardır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*' de rivayet etmiş olup, ravilerden Yahyâ b. Abdulhamîd el-Hımmânî zayıftır.[2]

٩١٩١ - وعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "لاَ تَظْلِمُوا فَتَدْعُوا فَلا يُسْتَجَابَ لَكُمْ وَتَسْتَسْقُوا فَلاَ تُسْقَوْا وَتَسْتَنْصِرُوا فَلاَ تُنْصَرُوا "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: من لم أعرفه .

9191. İbn Mes'ûd'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Zulmetmeyin; (zulmederseniz) dua edersiniz*

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/204)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/25)

ama kabul edilmez, yağmur istersiniz ama üzerine yağmur yağdırılmaz, yardım istersiniz ama yardım edilmezsiniz."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım bir ravi vardır.

٩١٩٢ - وعَنِ ابْنِ عُمَرَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "اتَّقُوا الظُّلْمَ فَإِنَّهُ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ " رواه الطبراني ,وفيه: عطاء بن السائب, وقد اختلط, وبقية رجاله رجال الصحيح .

9192. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Zulümden sakının. Çünkü zulüm, kıyamet gününde karanlıklardır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Atâ b. es-Sâîb, âhir ömründe bunamıştır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

(بَابُ غَضَبِ السُّلْطَانِ)

Sultanın Öfkesi

٩١٩٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنِي أُمَيَّةُ بْنُ شِبْلٍ وَغَيْرُهُ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ جَدِّي قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم" إِذَا اسْتَشَاطَ السُّلْطَانُ تَسَلَّطَ الشَّيْطَانُ" رواه أحمد والطبراني, ورجالهما ثقات .

9193. Urve b. Muhammed, babasından, o da dedesinden naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sultanın öfkesi arttığında, şeytan ona musallat olur."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

(بَابٌ فِي أَئِمَّةِ الظُّلْمِ وَالْجَوْرِ وَأَئِمَّةِ الضَّلَالَةِ)

Zalim, Adaletsiz ve Sapkın Siyasi Liderler

٩١٩٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هَارُونَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ بَكَّارِ بْنِ بِلالٍ الدِّمَشْقِيُّ ، حَدَّثَنَا مُؤَمَّلُ بْنُ إِهَابٍ ، حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ سُعَيْرِ بْنِ الْخِمْسِ ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " يَكُونُ عَلَيْكُمْ أُمَرَاءُ هُمْ شَرٌّ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الْمَجُوسِ "

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (5662), isnâdı sahihtir.

[2] *Müsned-i Ahmed* (4/226) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/167-8)

رواه الطبراني في الصغير والأوسط, ورجاله رجال الصحيح خلا مؤمل بن إهاب وهو ثقة .

9194. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Başınıza öyle idareciler gelecek ki, onlar Allah katında Mecûsilerden bile daha kötüdürler."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Müemmel b. İhâb, *Sahîh* ravisi olmamakla birlikte güvenilir biridir.[1]

٩١٩٥ – حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ الْمُثَنَّى ، وَمُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ التَّمَّارُ البصري ، قَالا : ثنا مُسَدَّدٌ ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ زِيَادٍ الْفِرْدَوْسِيِّ ، عَنْ أَبِي غَالِبٍ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " صِنْفَانِ مِنْ أُمَّتِي لَنْ تَنَالَهُمَا شَفَاعَتِي : إِمَامٌ ظَلُومٌ ، وَكُلُّ غَالٍ مَارِقٍ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط, ورجال الكبير ثقات .

9195. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Şefaatim, ümmetimden şu iki sınıfa asla ulaşamaz: Zalim lider ve dinde aşırı giden ve dinden dönen her sapık."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'in ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٩١٩٦ – حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ سَهْلٍ الدِّمْيَاطِيُّ ، ثنا نُعَيْمُ بْنُ حَمَّادٍ ، ثنا ابْنُ الْمُبَارَكِ ، أَخْبَرَنِي مَنِيعٌ ، حَدَّثَنِي مُعَاوِيَةُ بْنُ قُرَّةَ ، عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " رَجُلانِ مِنْ أُمَّتِي لا يَنَالُهُمَا شَفَاعَتِي : سُلْطَانٌ ظَلُومٌ غَشُومٌ ، وَآخَرُ غَالٍ فِي الدِّينِ مَارِقٌ مِنْهُ "

9196. Ma'kıl b. Yesâr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Şefaatim, ümmetimden şu iki adama ulaşmaz. Despot ve zalim hükümdar diğeri ise dinde aşırı giden ve dinden dönen sapık."* [3]

٩١٩٧ – وفي رواية : حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حِبَّانَ الْمَازِنِيُّ ، وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ نَائِلَةَ ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، قَالُوا : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي الْمُقَدَّمِيُّ ، ثنا أَغْلَبُ بْنُ تَمِيمٍ ، عَنْ مُعَلَّى بْنِ زِيَادٍ ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ ، عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : "

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (1018)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8079) ve Taberânî, *M. el-Evsat* (644)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/214) ve *es-Silsiletu's-Sahîha* (471)

صِنْفَانِ مِنْ أُمَّتِي لا تَنَالُهُمَا شَفَاعَتِي : سُلْطَانٌ ظَلُومٌ غَشُومٌ ، وغَالٍ فِي الدِّينِ يَشْهَدُ عَلَيْهِمْ فَيَتَبَرَّأُ مِنْهُمْ "

رواه الطبراني بإسنادين في أحدهما: منيع قال ابن عدي : له أفراد وأرجو أنه لا بأس به وبقية رجال الأول ثقات .

9197. Ma'kıl b. Yesâr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Şefaatim ümmetimden şu iki sınıfa ulaşmaz: Zalim ve despot hükümdar ve dinde aşırı giden kimse ki, hem insanlar aleyhine şahitlik yapar, hem de onlardan beri olduğunu beyan eder."*

★Hadisi Taberânî iki senedle rivayet etmiştir. Birinde ismi geçen Menî' hakkında İbn Adiy: "Rivayette teferrüd ettiği hadisler vardır. Kendisinde bir mahzur olmadığını umarım" açıklamasını yapmıştır. Birinci senedin diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩١٩٨ – حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا عُمَرُ بْنُ خَالِدٍ الْمَخْزُومِيُّ ، ثنا أَبو نُبَاتَةَ يُونُسُ بْنُ يَحْيَى ، عَنْ عَبَّادِ بْنِ كَثِيرٍ ، عَنْ لَيْثِ بْنِ أَبِي سُلَيْمٍ ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ ، عَنْ خَيْثَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ أَشَدَّ أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ قَتَلَ نَبِيًّا ، أَوْ قَتَلَهُ نَبِيٌّ ، وَإِمَامٌ جَائِرٌ ، وَهَؤُلاءِ الْمُصَوِّرُونَ "

قلت : في الصحيح بعضه .

رواه الطبراني, وفيه: ليث بن أبي سليم, وهو مدلس, وبقية رجاله ثقات .ورواه البزار إلا أنه قال : " وإمام ضلالة " . ورجاله ثقات . وكذلك رواه أحمد .

9198- Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet gününde cehennemliklerden azabı en şiddetli olanlar, peygamber öldüren, veya peygamberin öldürdüğü, zalim devlet başkanı ve şu (canlı) resim yapan kimselerdir."*

Ben derim ki: Hadisin bir kısmı *Sahîh*'te geçmektedir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Leys b. Ebî Süleym tedlis yapan biridir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir. Hadisi Bezzâr da rivayet etmiştir. Ancak *"Sapık siyasi lider"* ibaresini kullanmıştır. Ahmed'in rivayeti de bu şekildedir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/213)

[2] *Müsned-i Ahmed* (3867), *Müsned-i Bezzâr* (1603), Taberânî, *M. el-Kebîr* (10515) ve *es-Silsiletu's-Sahîha* (281)

٩١٩٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، ثنا سُوَيْدُ بْنُ سَعِيدٍ ، ثنا ضِمَامُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبَا قَبِيلٍ ، يَأْثُرُ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ أَنَّهُ صَعِدَ الْمِنْبَرَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ، فَقَالَ عِنْدَ خُطْبَتِهِ : إِنَّمَا الْمَالُ مَالُنَا ، وَالْفَيْءُ فَيْئُنَا ، فَمَنْ شَاءَ أَعْطَيْنَاهُ وَمَنْ شِئْنَا مَنَعْنَاهُ ، فَلَمْ يُجِبْهُ أَحَدٌ ، فَلَمَّا كَانَ الْجُمُعَةُ الثَّانِيَةُ قَالَ مِثْلَ ذَلِكَ ، فَلَمْ يُجِبْهُ أَحَدٌ ، فَلَمَّا كَانَ الْجُمُعَةُ الثَّالِثَةُ قَالَ مِثْلَ مَقَالَتِهِ ، فَقَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ مِمَّنْ حَضَرَ الْمَسْجِدَ ، فَقَالَ : كَلا ، إِنَّمَا الْمَالُ مَالُنَا وَالْفَيْءُ فَيْئُنَا ، فَمَنْ حَالَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُ حَاكَمْنَاهُ إِلَى اللَّهِ بِأَسْيَافِنَا ، فَنَزَلَ مُعَاوِيَةُ فَأَرْسَلَ إِلَى الرَّجُلِ فَأَدْخَلَهُ ، فَقَالَ الْقَوْمُ : هَلَكَ الرَّجُلُ ، ثُمَّ دَخَلَ النَّاسُ فَوَجَدُوا الرَّجُلَ مَعَهُ عَلَى السَّرِيرِ ، فَقَالَ مُعَاوِيَةُ لِلنَّاسِ : إِنَّ هَذَا الرَّجُلَ أَحْيَانِي أَحْيَاهُ اللَّهُ ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " سَيَكُونُ أَئِمَّةٌ مِنْ بَعْدِي يَقُولُونَ وَلا يُرَدُّ عَلَيْهِمْ ، يَتَقَاحَمُونَ فِي النَّارِ كَمَا تَتَقَاحَمُ الْقِرَدَةُ " ، وَإِنِّي تَكَلَّمْتُ أَوَّلَ جُمُعَةٍ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيَّ أَحَدٌ ، فَخَشِيتُ أَنْ أَكُونَ مِنْهُمْ ، ثُمَّ تَكَلَّمْتُ فِي الْجُمُعَةِ الثَّانِيَةِ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيَّ أَحَدٌ ، فَقُلْتُ فِي نَفْسِي : إِنِّي مِنَ الْقَوْمِ ، ثُمَّ تَكَلَّمْتُ فِي الْجُمُعَةِ الثَّالِثَةِ فَقَامَ هَذَا الرَّجُلُ فَرَدَّ عَلَيَّ ، فَأَحْيَانِي أَحْيَاهُ اللَّهُ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وأبو يعلى, ورجاله ثقات .

9199. Dımâm b. İsmâîl anlatıyor: Ebû Kabîl'in şöyle dediğini işittim: Muâviye b. Ebî Süfyân cuma günü minbere çıktı ve hutbesinde şöyle dedi: "Mal ancak bizim malımızdır, ganimet ancak bizim ganimetimizdir. Dilediğimize verir, dilediğimize vermeyiz." Muâviye'ye kimse cevap vermedi. İkinci cuma olunca yine aynı şeyleri söyledi. Yine Muâviye'ye kimse cevap vermedi. Üçüncü cuma olduğunda yine söylediği sözün benzerini söyleyince, Mescid'de bulunanlardan bir adam ona doğru kalkarak: "Hayır! Mal ancak bizim malımız, ganimet ancak bizim ganimetimizdir. Bunlar ile bizim aramıza gireni kılıçlarımızla Allah'a uava ederiz" dedi. Bunun üzerine Muâviye minberden indi. Adama birini gönderip yanına çağırttı ve onu içeri aldı. Cemaat: "Adam öldü" demeye başladı. Sonra içeri insanlar girdi. Baktılar ki adam, Muâviye ile beraber taht üzerinde oturuyor. Muâviye, insanlara: "Şu adam beni ihya etti, Allah ta onu diriltsin. Ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: «*Benden sonra bir takım hükümdarlar gelecek. Konuşacak ama sözleri reddedilmeyecek. Onlar maymunların atladıkları gibi cehenneme atlarlar.*» Ben ilk cuma konuştum; ama kimse bana karşı çıkmadı. Bunun üzerine o hükümdarlardan olmaktan korktum. İkinci cuma yine konuştum. Yine bana kimse itiraz etmedi. Kendi kendime dedim ki: «Hiç şüpesiz ben

onlardanım.» Sonra üçüncü cuma konuşunca, bu adam ayağa kalkarak benim sözümü reddetti. Bu adam beni ihya etti, Allah ta onu diriltsin."

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Hadisin ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٢٠٠ - حَدَّثَنَا سُرَيْجٌ ، حَدَّثَنَا أَبُو حَفْصٍ الأَبَّارُ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُحَادَةَ ، عَنْ عَطِيَّةَ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِمَامٌ جَائِرٌ "

رواه أبو يعلى والطبراني في الكبير والأوسط, وفيه: عطية, وهو ضعيف .

9200. Ebû Saîd'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet gününde insanlardan azabı en şiddetli olanı, zalim siyasi liderdir."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Atiyye zayıftır.[2]

٩٢٠١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَرْوَزِيُّ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ قُهْزَاذَ ، ثَنَا حَاتِمُ بْنُ يُوسُفَ ، ثَنَا عَبْدُ الْمُؤْمِنِ بْنُ خَالِدٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ بُرَيْدَةَ ، يُحَدِّثُ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَعْمَرَ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ فِي خُطْبَتِهِ : " أَلا إِنِّي أُوشِكُ أَنْ أُدْعَى فَأُجِيبَ ، فَيَلِيكُمْ عُمَّالٌ مِنْ بَعْدِي ، يَعْمَلُونَ مَا تَعْلَمُونَ ، وَيَعْمَلُونَ مَا تَعْرِفُونَ ، وَطَاعَةُ أُولَئِكَ طَاعَةٌ ، فَتَلْبَثُونَ كَذَلِكَ زَمَانًا ، ثُمَّ يَلِيكُمْ عُمَّالٌ مِنْ بَعْدِهِمْ يَعْمَلُونَ بِمَا لا يَعْلَمُونَ ، وَيَعْمَلُونَ بِمَا لا تَعْرِفُونَ ، فَمَنْ قَادَهُمْ وناصَحَهُمْ فَأُولَئِكَ قَدْ هَلَكُوا وَأَهْلَكُوا ، وخَالِطُوهُمْ بِأَجْسَادِكُمْ ، وَزَايِلُوهُمْ بِأَعْمَالِكُمْ ، وَاشْهَدُوا عَلَى الْمُحْسِنِ أَنَّهُ مُحْسِنٌ ، وَعَلَى الْمُسِيءِ أَنَّهُ مُسِيءٌ " رواه الطبراني في الأوسط, عن شيخه محمد بن علي المروزي, وهو ضعيف .

9201. Ebû Saîd el- Hudrî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bize bir konuşma yaptı. Konuşmasında şöyle buyurdu: *"Dikkat edin! Benim davet edilip te davete icabet etmem (vefatım) yakındır. Benden sonra sizin başınıza bir takım idareciler geçecek. Sizin yaptıklarınızı yapacak, iyi bildiğiniz şeyleri yapacaklar. Onlara itaat etmek, itaattir. Onlar bu şekilde bir süre devam edecekler. Daha sonra başınıza onlardan sonra bazı idareciler geçecek. Bilmediğiniz şeyler yapacaklar. İyi bilmediğiniz şeyleri yapacaklar. Onlara katılıp onlarla samimi olanlar, hiç şüphesiz hem helak olmuş hem de*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/393), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (7382), Taberânî, *M. el-Evsat* (5444) ve *es-Silsiletu's-Sahîha* (1790)

[2] Daha önce geçti: 9004

helak etmişlerdir. Onlara bedeninizle karışın, ama amellerinizle onları terkedin. İyilik eden hakkında iyilik eden biri olduğuna dair, kötülük eden hakkında da kötülük eden biri olduğuna dair şahitlik edin."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta hocası Muhammed b. Ali el-Mervezî'den rivayet etmiştir. Bu zat zayıf biridir.

٩٢٠٢ - حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ ، حَدَّثَنَا فِطْرٌ ، عَنْ أَبِي خَالِدٍ الْوَالِبِيِّ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " ثَلاثٌ أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي : اسْتِسْقَاءٌ بِالأَنْوَاءِ ، وَحَيْفُ السُّلْطَانِ ، وَتَكْذِيبٌ بِالْقَدَرِ "

رواه أبو يعلى وأحمد والبزار والطبراني في الثلاثة, وفيه: محمد بن القاسم, وثقه ابن معين, وضعفه أحمد وغيره, وبقية رجاله ثقات , ولهذا الحديث طرق في القدر .

9202. Câbir b. Semure bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Ümmetim üzerine üç şeyden korkuyorum: "Batan yıldızlardan su (yağmur) istenmesi, hükümdarın (halkına) zulmetmesi ve kaderin yalanlanması."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ, İmam Ahmed, Bezzâr ve üç *Mu'cem*'inde Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Muhammed b. el-Kâsım'ı İbn Maîn güvenilir kabul etmiş, Ahmed ve başkaları zayıf addetmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. Hadisin, Kader kitabında başka varyantları mevcuttur.[1]

٩٢٠٣ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ إِسْحَاقَ ، قَالَ : نا جَدِّي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْعَلاءِ ، قَالَ : نا عُمَرُ بْنُ بِلالٍ الْقُرَشِيُّ ، قَالَ : رَأَيْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ بُسْرٍ ، صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَهُوَ قَاعِدٌ فِي الْمَسْجِدِ وَكَانَ شَيْخًا كَبِيرًا مُسِنًّا ، فَجَاءَهُ غُلامُهُ ، فَقَالَ : يَا مَوْلايَ ، هَذِهِ جِمَالُكَ قَدْ أُخِذَتْ فِي سُخْرَةِ الزِّبْلَةِ يَعْنِي : دَارَ الْعَبَّاسِ بْنِ الْوَلِيدِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ الَّتِي عِنْدَ بَابِ الْمَسْجِدِ بِحِمْصَ ، وَكَانَ مَعَهُ رَجُلانِ ، فَأَخَذَا بِضَبْعَيْهِ حَتَّى قَامَ ، قَالَ عُمَرُ : فَمَشَيْتُ مَعَهُ حَتَّى أَتَى الزِّبْلَةَ ، فَإِذَا جِمَالُهُ مُنَاخَةٌ ، وَإِذَا هُمْ يَسِفُّونَ التُّرَابَ بِالْغَرَائِرِ ، فَأَخَذَ الْغِرَارَةَ ، فَأَقْبَلَ يَفْتَحُ لَهُمْ ، فَقَالَ نَاسٌ مِنَ النَّصَارَى : هَذَا صَاحِبُ نَبِيِّكُمْ تَصْنَعُونَ بِهِ هَذَا ؟ لَوْ رَأَيْنَا رَجُلا مِنْ أَصْحَابِ عِيسَى لَحَمَلْنَاهُ عَلَى رُءُوسِنَا ، فَأَهْوَى الْقَوْمُ لِيَأْخُذُوهُ ، فَقَالَ : دَعُونِي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " كَيْفَ أَنْتُمْ إِذَا جَارَتْ عَلَيْكُمُ الْوُلاةُ "

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (7462, 7470), *Müsned-i Ahmed* (5/89-90), Taberânî, *M. el-Kebîr* (1853) ve Taberânî, *M. es-Sağîr* (112)

رواه الطبراني في الكبير والأوسط, وعمر بن بلال, جهله ابن عدي .

9203. Ömer b. Bilâl el-Kuraşî anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), arkadaşı olan Abdullah b. Büsr'ü mescidde otururken gördüm. Epey yaşlı bir adamdı. Kölesi yanına gelerek: "Ey efendim! Şunlar develerinizdir. Tezek ırgatlarının olduğu yerde yakalanmış" dedi. Köle bununla Abbâs b. el-Velîd b. Abdilmelik'in evini kastetmişti. Bu ev Humus mescidinin kapısının yanındaydı. Abdullah'la beraber iki adam daha vardı. Abdullah'ı koltuk altlarından tutarak ayağa kaldırdılar. Abdullah'la beraber ben de yürüdüm. Gübreliğe kadar gitti. Bir de baktı ki develer çökmüş bir halde bekliyorlar. İnsanlar da çuvallara toprağı doldurup duruyordu. Abdullah ta onlara yardım etmeye koyuldu. Bunun üzerine Hıristiyanlardan bir grup insan: "Şu, sizin Peygamberinizin arkadaşı değil mi? Ona bu işi mi yaptırıyorsunuz? Biz İsâ'nın havarilerinden birini görsek onu başımızın üstünde taşırdık" demeye başladılar. Oradaki cemaat Abdullah'ı tut(mak ve başları üzerine koy)mak için aşağı indi. Bunun üzerine Abdullah: "Beni bırakın. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: «*Başınızdaki valiler zulüm ettiklerinde haliniz nice olur?*»" dedi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Ömer b. Bilâl'i İbn Adiy meçhul biri olarak kabul etmiştir.

٩٢٠٤ – حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَلادٍ ، قَالَ : ثَنَا سَعْدَانُ بْنُ زَكَرِيَّا الدُّورَقِيُّ ، قَالَ : نَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ يَحْيَى ، عَنْ أَبِي حَنِيفَةَ ، عَنْ حَمَّادٍ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ ، عَنِ الأَسْوَدِ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ أَئِمَّةِ الْحَرَجِ الَّذِينَ يُحْرِجُونَ أُمَّتِي إِلَى الظُّلْمِ " رواه الطبراني في الأوسط, وإسناده ضعيف .

9204. Hz. Ömer b. el-Hattâb bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: "*Allahım! Zorluk çıkaran hükümdarlardan sana sığınıyorum. Onlar ümmetimi zulme sokuyorlar.*"

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, hadisin isnâdı zayıftır.

٩٢٠٥ – حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ ، قَالَ : نَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ بَشَّارٍ الرَّمَادِيُّ ، قَالَ : نَا سُفْيَانُ ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ شَابُورَ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " ثَلاثَةٌ لا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَلا يُزَكِّيهِمْ ، وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ : رَجُلٌ أَتَى قَوْمًا عَلَى إِسْلامٍ دَامِجٍ ، فَشَقَّ عَصَاهُمْ حَتَّى اسْتَحَلُّوا الْمَحَارِمَ ، وَسَفَكُوا الدِّمَاءَ ، وَسُلْطَانٌ جَائِرٌ " وَقَالَ : " مَنْ

أَطَاعَنِي فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ ، وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ عَصَى اللَّهَ " وَسَكَتَ سُفْيَانُ عَنِ الثَّالِثِ ، فَلَمْ يَذْكُرْهَا.

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: إبراهيم بن بشار الرمادي ,وهو صدوق كثير الوهم, وبقية رجاله ثقات.

9205. Amr b. Şuayb'ın, babasından, onun da dedesinden rivayet ettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Üç kişi vardır ki Allah onlara kıyamet günü (rahmetiyle) nazar etmez. Onları temize çıkartmaz, onlar için elim bir azap vardır: (Birincisi) bir adam ki karanlık bir İslâm üzere bir topluluğa gelir. Onların sopalarını yarar. Nihayet onlar da haramları helal kılarlar ve kan akıtırlar. (İkincisi) zalim hükümdardır. Bana itaat eden, Allah'a itaat etmiştir. Bana asi olan, Allah'a asi olmuştur."* Süfyân üçüncüsünün kim olduğu hususunda sesini çıkarmadı. Onun kim olduğunu söyleyemedi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden İbrâhîm b. Beşşâr er-Ramâdî saduktur, hatası çok olan biridir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

٩٢٠٦ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ ، ثَنَا عَلِيُّ بْنُ مَيْمُونٍ ، ثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَسْلَمَةَ ، عَنْ لَيْثِ بْنِ أَبِي سُلَيْمٍ ، عَنْ مُغِيثٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " سَيَكُونُ بَعْدِي أَئِمَّةٌ يُعْطُونَ الْحِكْمَةَ عَلَى مَنَابِرِهِمْ ، فَإِذَا نَزَلُوا نُزِعَتْ مِنْهُمْ قُلُوبُهُمْ وَأَجْسَادُهُمْ شَرٌّ مِنَ الْجِيَفِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: سعد بن مسلمة, ضعفه الجمهور, ووثقه ابن حبان وقال : يخطئ وليث مدلس.

9206. Ebû Hureyre'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Benden sonra bir takım hükümdarlar gelecek, minberleri üzerinde insanlara hikmet dağıtacaklar. (Minberlerden) indiklerinde kalpleri kendilerinden soyulacak. Onların bedenleri leşlerden daha kötüdür."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Sa'd b. Mesleme'yi çoğunluk âlimler zayıf görmüş, İbn Hibbân güvenilir kabul etmiş ve hakkında: "Hata eden biridir" demiştir. Leys tedlis yapan biridir.[1]

٩٢٠٧ – حَدَّثَنَا عُقْبَةُ بْنُ مُكْرَمٍ ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ ، حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ الْمُنْذِرِ ، وَعَنْ نَافِعٍ ، عَنْ أَبِي بَرْزَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " إِنَّ بَعْدِي أَئِمَّةً ، إِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ أَكْفَرُوكُمْ ، وَإِنْ عَصَيْتُمُوهُمْ قَتَلُوكُمْ : أَئِمَّةُ الْكُفْرِ ، وَرُءُوسُ الضَّلَالَةِ "

[1] Leys, bunadığı için zayıf addedilmiştir.

رواه أبو يعلى والطبراني, وفيه: زياد بن المنذر ,وهو كذاب متروك .

9207. Ebû Berze bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Benden sonra öyle hükümdarlar gelecek ki onlara itaat ederseniz sizi küfre sokarlar. İsyan ederseniz sizi öldürürler: Onlar küfrün liderleri ve sapıklığın elebaşlarıdır."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ziyâd b. el-Münzir hadis uyduran metruk biridir.[1]

٩٢٠٨ - حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ يَعْقُوبَ الْبَلْخِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ الْمَرْوَزِيُّ ، ح وَحَدَّثَنَا خَطَّابُ بْنُ سَعِيدٍ الدِّمَشْقِيُّ ، وَالْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، قَالا : ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، قَالا : ثنا عَبْدُ اللهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ ، عَنِ الْوَضِينِ بْنِ عَطَاءٍ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ مَرْثَدٍ ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " خُذُوا الْعَطَاءَ مَا دَامَ عَطَاءً ، فَإِذَا صَارَ رِشْوَةً فِي الدِّينِ فَلا تَأْخُذُوهُ ، وَلَسْتُمْ بِتَارِكِيهِ ، يَمْنَعُكُمُ الْفَقْرَ وَالْحَاجَةَ ، أَلا إِنَّ رَحَى الإِسْلامِ دَائِرَةٌ ، فَدُورُوا مَعَ الْكِتَابِ حَيْثُ دَارَ ، أَلا إِنَّ الْكِتَابَ وَالسُّلْطَانَ سَيَفْتَرِقَانِ ، فَلا تُفَارِقُوا الْكِتَابَ ، أَلا إِنَّهُ سَيَكُونُ عَلَيْكُمْ أُمَرَاءُ يَقْضُونَ لأَنْفُسِهِمْ مَا لا يَقْضُونَ لَكُمْ ، إِنْ عَصَيْتُمُوهُمْ قَتَلُوكُمْ ، وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ أَضَلُّوكُمْ " ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، كَيْفَ نَصْنَعُ ؟ قَالَ : " كَمَا صَنَعَ أَصْحَابُ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ، نُشِرُوا بِالْمَنَاشِيرِ ، وَحُمِلُوا عَلَى الْخَشَبِ ، مَوْتٌ فِي طَاعَةِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ حَيَاةٍ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ

رواه الطبراني ,ويزيد بن مرثد: لم يسمع من معاذ, والوضين بن عطاء: وثقه ابن حبان وغيره ,وضعفه جماعة, وبقية رجاله ثقات .

9208. Muâz b. Cebel diyor ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Hediyeyi hediye olduğu müddetçe alın. Dinde rüşvet olduğu zamanda ise onu almayın. Siz (bu huyu) terk edecek te değilsiniz. Bu, sizi fakirlikten ve başkalarına muhtaç olmaktan korur. Dikkat edin! İslâm değirmeni dönen bir dairedir. Kitab'ın dönüp durduğu yerde siz de onunla dönüp durun (amel edin). Dikkat edin! Kitab ve hükümdar yakında ayrı düşecekler. Siz Kitab'dan ayrılmayın. Dikkat edin! Başınıza bir takım idareciler gelecek. Sizin için vermedikleri hükümleri kendileri için verecekler. Onlara asi olursanız sizi öldürürler, itaat ederseniz sizi (hak yoldan) saptırırlar."* Ashâb: "Ya Resûlallah! Nasıl yapalım peki?" diye sorunca: *"İsâ b. Meryem'in*

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2/7440) ve *es-Silsiletu'd-Daîfe* (1496). Ebû Dâvud el-A'mâ metruk ravidir.

arkadaşlarının yaptığı gibi yapın. Onlar testerelerle biçilip keresteler üzerinde taşındılar. Allah'a itaat halinde gelen ölüm, Allah'a isyan halindeki bir hayattan daha hayırlıdır" buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Yezîd b. Mersed, Muâz'dan hadis işitmemiştir. Vadîn b. Atâ'yı İbn Hibbân ve başkaları güvenilir kabul ederken bir grup âlim zayıf addetmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٢٠٩ - وعَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ ، قَالَ: ذَكَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الأُمَرَاءَ فَقَالَ : يَكُونُ عَلَيْكُمْ أُمَرَاءُ إِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ أَدْخَلُوكُمُ النَّارَ وَإِنْ عَصَيْتُمُوهُمْ قَتَلُوكُمْ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْهُمْ : يَا رَسُولَ اللهِ سَمِّهِم لَنَا لَعَلَّنَا نَحْثُوا فِي وُجُوهِهِم التُّرَابُ ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لَعَلَّهُمْ يَحْثُوْنَ فِي وَجْهِكَ وَيَفْقَؤُونَ عَيْنَكَ "

رواه الطبراني, وفيه :سنيد بن داود, ضعفه أحمد, ووثقه ابن حبان وأبو حاتم الرازي, وبقية رجاله ثقات .

9209. Ubâde b. es-Sâmit bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), valileri/yöneticileri zikrettikten sonra şöyle buyurmuştur: *"Başınıza bir takım idareciler gelecek. Onlara itaat ederseniz sizi cehenneme sokarlar, isyan ederseniz sizi öldürürler."* Ashâbdan bir adam: "Ya Resûlallah! Onları bize anlatır mısın? Belki onların yüzüne toprak saçarız (onları utandırırız)" deyince: *"Bilâkis onlar (utanmayıp) senin yüzüne toprak saçıp (seni utandırarak) gözünü çıkarır"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Süneyd b. Dâvud'u İmam Ahmed zayıf görmüş, İbn Hibbân ve Ebû Hâtim er-Râzî güvenilir kabul etmiştir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

٩٢١٠ -حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْقَطِيعِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ الْبُرْسَانِيُّ ، ثنا هِشَامُ بْنُ حَسَّانٍ ، عَنِ الْحَسَنِ ، أَنَّ كَعْبَ بْنَ عُجْرَةَ ، قَالَ : خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " إِنَّهَا سَتَكُونُ عَلَيْكُمْ أُمَرَاءُ مِنْ بَعْدِي ، يُعْطُونَ بِالْحِكْمَةِ عَلَى مَنَابِرَ ، فَإِذَا نَزَلُوا اخْتُلِسَتْ مِنْهُمْ ، وَقُلُوبُهُمْ أَنْتَنُ مِنَ الْجِيَفِ. فذكر الحديث. رواه الطبراني ورجاله ثقات .

9210. Ka'b b. Ucre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yanımıza gelerek şöyle buyurdu: *"Başınıza benden sonra bir takım idareciler gelecek, minber üzerinde hikmet dağıtacaklar. İndiklerinde ise hikmet kaybolup gider. Kalpleri leşten daha pis kokar."* Ravi hadisin devamını zikretti.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

---

[1] Daha önce geçti: 9153. Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/90) ve Taberânî, *M. es-Sağîr* (749)

٩٢١١ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ , ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ عِيسَى بْنِ مَيْسَرَةَ الرَّازِيُّ , ثنا سَلَمَةُ بْنُ الْفَضْلِ , عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ , عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ , عَنْ سَالِمٍ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ , قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَيَسُوقَنَّ رَجُلٌ مِنْ قَحْطَانَ النَّاسَ بِعَصًا.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط, وفيه: محمد بن إسحاق, وهو مدلس, والحسين بن عيسى بن ميسرة , لم أعرفه .

9211. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kahtân (kabilesinden) bir adam insanları bastonla sürecektir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. İshâk tedlis yapan biridir. Hüseyn b. İsâ b. Meysere'yi tanımıyorum.[2]

٩٢١٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ إِسْحَاقَ أَنْبَأَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ هُبَيْرَةَ أَخْبَرَنِي أَبُو تَمِيمٍ الْجَيْشَانِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو ذَرٍّ قَالَ كُنْتُ أَمْشِي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ " لَغَيْرُ الدَّجَّالِ أَخْوَفُنِي عَلَى أُمَّتِي. قَالَهَا ثَلَاثًا قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا هَذَا الَّذِي غَيْرُ الدَّجَّالِ أَخْوَفُكَ عَلَى أُمَّتِكَ قَالَ أَئِمَّةً مُضِلِّينَ"

رواه أحمد, وفيه: ابن لهيعة ,وحديثه حسن, وفيه ضعف, وبقية رجاله ثقات .

9212. Ebû Zer anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber yürüdüğüm bir gün şöyle buyurdu: *"Hiç şüphesiz Deccâl haricindekiler ümmetim adına beni daha çok korkutuyor."* Bu sözü üç defa tekrarladı. Ben: "Ya Resûlallah! Seni ümmetin adına korkutan Deccâl'den başkası kim olabilir ki?" diye sorunca: *"İnsanları saptıran hükümdarlar (liderler)"* buyurdu.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Lehî'a'nın hadisi hasendir. Kendisinde zayıflık bulunmaktadır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[3]

٩٢١٣ - حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا وَكِيعٌ ، عَنْ سُفْيَانَ ، عَنْ جَابِرٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُجَيٍّ ، عَنْ عَلِيٍّ ، قَالَ : كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ نَائِمٌ ، فَذَكَرْنَا الدَّجَّالَ ،

---

[1] Matbu *M. el-Kebîr*'de bulunamamıştır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (13198)

[3] *Müsned-i Ahmed* (5/145), isnâdı zayıftır.

فَاسْتَيْقَظَ مُحْمَرًّا وَجْهُهُ ، فَقَالَ : " غَيْرُ الدَّجَّالِ أَخْوَفُ عِنْدِي عَلَيْكُمْ مِنَ الدَّجَّالِ : أَئِمَّةٌ مُضِلُّونَ " رواه أبو يعلى ,وفيه: جابر الجعفي, وهو ضعيف وقد وثق .

9213. Hz. Ali anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) uyuyorken onun yanında oturuyorduk. Biz ona Deccâl'den bahsedince birden bire Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), yüzü kıpkırmızı olduğu halde uyanarak şöyle buyurdu: *"Sizin üzerinize beni Deccâl'den daha çok korkutan, Deccâl'den başkasıdır: Saptıran hükümdarlar (liderler)."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Câbir el-Cu'fî zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır.[1]

٩٢١٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الْقُدُّوسِ بْنُ الْحَجَّاجِ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ حَدَّثَنِي أَبُو الْمُخَارِقِ زُهَيْرُ بْنُ سَالِمٍ أَنَّ عُمَيْرَ بْنَ سَعْدٍ الأَنْصَارِيَّ كَانَ وَلاَّهُ عُمَرُ حِمْصَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ قَالَ عُمَرُ يَعْنِي لِكَعْبٍ إِنِّي أَسْأَلُكَ عَنْ أَمْرٍ فَلاَ تَكْتُمْنِي. قَالَ : وَاللَّهِ لاَ أَكْتُمُكَ شَيْئًا أَعْلَمُهُ. قَالَ مَا أَخْوَفُ شَيْءٍ تَخَوَّفُهُ عَلَى أُمَّةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَئِمَّةً مُضِلِّينَ. قَالَ عُمَرُ صَدَقْتَ قَدْ أَسَرَّ ذَلِكَ إِلَيَّ وَأَعْلَمَنِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم. رواه أحمد, ورجاله ثقات .

9214. Ebu'l-Muhârik Züheyr b. Sâlim'in bildirdiğine göre -Hz. Ömer'in Humus'a vali tayin etmiş olduğu- Umeyr b. Sa'd el-Ensârî anlatıyor: Hz. Ömer, Ka'b'a: "Ben sana bir şey soracağım, bunu benden gizlemeyesin" deyince, Ka'b: "Vallahi senden bildiğim bir şeyi gizlemem" karşılığını verdi. Ömer: "Senin Ümmet-i Muhammed adına en çok korktuğun şey nedir?" diye sorunca, Ka'b şu karşılığı verdi: "Saptıran hükümdarlar." Bunun üzerine Ömer: "Doğru söyledin. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bunu bana gizlice söyleyip bildirmişti."

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٩٢١٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلاَبَةَ عَنْ أَبِي أَسْمَاءَ عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم " إِنَّمَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي الأَئِمَّةَ الْمُضِلِّينَ" رواه أحمد ورجاله ثقات.

9215. Sevbân'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ümmetim hakkında sadece saptıran hükümdarlardan korkuyorum."*

---

1 Ebû Ya'lâ, *Müsned* (466) ve *Müsned-i Ahmed* (765)

2 *Müsned-i Ahmed* (293)

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٢١٦ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِيهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَخٌ لِعَدِيِّ بْنِ أَرْطَاةَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ عَهِدَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم" إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمُ الأَئِمَّةُ الْمُضِلُّونَ. رواه أحمد والطبراني، وفيه: راويان لم يسميا .

9216. Ebu'd-Derdâ diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bize şu vasiyette bulunmuştur: *"Sizin hakkınızda en çok korktuğum şey saptıran hükümdarlardır."*

★Hadisi Taberânî ve İmam Ahmed rivayet etmiştir. Senedinde ismi belirtilmeyen iki ravi bulunmaktadır.[2]

٩٢١٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلاَبَةَ عَنْ أَبِي أَسْمَاءَ عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم" أَلاَ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي الأَئِمَّةَ الْمُضِلِّينَ وَإِذَا وُضِعَ السَّيْفُ فِي أُمَّتِي لَمْ يُرْفَعْ عَنْهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ"

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح .

9217. Sevbân'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Dikkat edin! Ben ümmetim hakkında saptıran hükümdarlardan korkuyorum. Ümmetimin içine kılıç bırakıldığı zaman artık kıyamete kadar kendilerinden kaldırılmaz."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

٩٢١٨ – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الْبَاقِي الأَذَنِيُّ الْمِصِّيصِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَوْفٍ الْحِمْصِيُّ ، ثنا أَبُو الْمُغِيرَةِ ، ثنا عَبْدُ اللهِ بْنُ رَجَاءٍ الشَّيْبَانِيُّ ، قَالَ : سَمِعْتُ شَيْخًا يُكْنَى أَبَا عَبْدِ اللهِ مَرِيحًا يُحَدِّثُ ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا أُمَامَةَ يُحَدِّثُ ، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " لَسْتُ أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي جُوعًا يَقْتُلُهُمْ ، وَلا عَدُوًّا يَجْتَاحُهُمْ ، وَلَكِنِّي أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي أَئِمَّةً مُضِلِّينَ ، إِنْ أَطَاعُوهُمْ فَتَنُوهُمْ ، وَإِنْ عَصَوْهُمْ قَتَلُوهُمْ " رواه الطبراني، وفيه: من لم أعرفه .

9218. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre kendisi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işitmiştir: *"Ümmetim hakkında kendilerini yok edecek kıtlıktan ya da silip süpürecek düşmandan korkmuyorum. Lakin ben*

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (5/278), *Sünen*-i Tirmizî (2230), İbn Mâce (3952) ve *es-Silsiletu's-Sahîha* (1582)

[2] *Müsned-i Ahmed* (6/441)

[3] *Müsned-i Ahmed* (4/123) ve *es-Silsiletu's-Sahîha* (1582)

ümmetim hakkında saptıran hükümdarlardan korkuyorum. Bu liderlere itaat itaat ettikleri taktirde kendilerini saptırırlar. İsyan ederlerse kendilerini öldürürler."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım bir ravi vardır.[1]

٩٢١٩ - وَعَنْ أَبِي الأَعْوَرِ السُّلَمِيِّ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ:"إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي شُحٌّ مُطَاعٌ ، وَهَوًى مُتَّبَعٌ وَإِمَامٌ ضَالٌّ.

رواه الطبراني والبزار, وفيه: من لم أعرفه .

9219- Ebu'l-A'var es-Sülemî diyor ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Ümmetim hakkında en çok korktuğum şey itaat edilen cimrilik, peşinden gidilen arzular ve sapık hükümdarlardır."*

★Hadisi Taberânî ve Bezzâr rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım bir ravi vardır.[2]

٩٢٢٠ - حدثنا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ الصَّنْعَانِيُّ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ ، حَدَّثَنِي كَثِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْمُزَنِيُّ . ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ الْمَكِّيُّ ، ثنا الْقَعْنَبِيُّ ، ثنا كَثِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " إِنِّي أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي مِنْ أَعْمَالٍ ثَلاثَةٍ " , قَالُوا : مَا هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : زَلَّةُ الْعَالِمِ ، أَوْ حُكْمٌ جَائِرٌ ، أَوْ هَوًى مُتَّبَعٌ "

رواه الطبراني, و[illegible] عبد الله المزني, وهو ضعيف, وبقية رجاله ثقات .

9220. Kesîr b. Abdillah, babasından, o da dedesinden naklediyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Benden sonra ümmetim üzerine üç amelden korkuyorum."* Ashâb: "Nedir onlar ya Resûlallah!?" diye sorduklarında: *"Âlimin ayağının kayması ya da zalimin verdiği hüküm ya da peşinden gidilen arzular"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerilerden Kesîr b. Abdillah el-Müzenî zayıftır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[3]

٩٢٢١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ ، نَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ ، نَا إِسْحَاقُ بْنُ سَعِيدٍ ، نَا عَبْدُ الْكَرِيمِ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ شَرَّ الْوُلاةِ الْحُطَمَةُ "

رواه البزار, وفيه: عبد الكريم بن أبي أمية, وهو ضعيف .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7653)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1602), ihtilaflı ravi İbn Lehî'a vardır.

[3] Daha önce geçti: 871, Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/17) ve *Müsned-i Bezzâr* (182)

9221. Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Valilerin en kötüsü Hutame denilen merhametsiz deve çobanı (gibi olan valiler)dir."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Abdülkerîm b. Ebû Umeyye zayıftır.[1]

٩٢٢٢ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ الْخَوَّاصُ الْمَوْصِلِيُّ ، قَالَ : نا عَنْبَسَةُ بْنُ أَبِي صَغِيرَةَ الْهَمْدَانِيُّ ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ خُثَيْمٍ ، عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " كَأَنَّكُمْ بِرَاكِبٍ قَدْ أَتَاكُمْ فَنَزَلَ بِكُمْ ، فَيَقُولُ : الأَرْضُ أَرْضُنَا ، وَالْمِصْرُ مِصْرُنَا ، وَإِنَّمَا أَنْتُمْ عَبِيدُنَا وَأُجَرَاؤُنَا ، فَحَالَ بَيْنَ الأَرَامِلِ وَالْيَتَامَى ، وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى آبَائِهِمْ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عنبسة بن أبي صغيرة, وهو ضعيف .

9222. Huzeyfe b. el-Yemân'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sanki bir süvari yanınıza gelerek yaşadığınız yerde konaklamış ta size: «Yer, bizim yerimiz, şehir bizim şehrimizdir. Sizler sadece bizim kölelerimiz ve ücretli işçilerimizsiniz" demektedir. Dullar ve yetimler arasına girer (onların hakkını yer). Hâlbuki Allah, (hiçbir şeyi) onların babalarına ganimet kılmamıştır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerilerden Anbese b. Ebî Sağîra zayıftır.

٩٢٢٣ – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنِ الثَّوْرِيِّ ، عَنْ أَبِي حُصَيْنٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ مَهْدِيٍّ ، قَالَ : قَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ : " كَيْفَ أَنْتَ يَا مَهْدِيُّ إِذَا ظُهِرَ لِخِيَارِكُمْ وَاسْتُعْمِلَ عَلَيْكُمْ أَحْدَاثُكُمْ ، أَوْ أَشْرَارُكُمْ ، وَصُلِّيَتِ الصَّلاةُ لِغَيْرِ مِيقَاتِهَا ؟ " قُلْتُ : لا أَدْرِي ، قَالَ : " لا تَكُنْ جَابِيًا ، وَلا عَرِيفًا ، وَلا شُرَطِيًّا ، وَلا بَرِيدًا ، وَصَلِّ الصَّلاةَ لِمِيقَاتِهَا "

ومهدي: لم أعرفه, وبقية رجاله رجال الصحيح .

9223. Mehdî anlatıyor: İbn Mes'ûd: "Ey Mehdî! İyileriniz mağlub olduğu zaman, başınıza kötüleriniz ya da gençleriniz memur kılındığı zaman, namaz vaktinde kılınmadığında halin nice olur?" diye sorunca, ben: "Bilmiyorum" dedim. Sonra bana: "Ne zekât tahsildarı, ne ârif (danışman), ne polis, ne de postacı ol. Namazını vaktinde kıl" dedi.

★Mehdî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1604)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9498)

٩٢٢٤ - وفي رواية: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ النَّضْرِ الأَزْدِيُّ ، ثنا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو ، ثنا زَائِدَةُ ، عَنْ مَنْصُورٍ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ ، قَالَ : " كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يُصَلِّي مَعَهُمْ إِذَا أَخَّرُوهَا قَلِيلا ، وَيَرَى أَنَّهُمْ يَتَحَمَّلُونَ إِثْمَ ذَلِكَ " ورجاله رجال الصحيح إلا أن إبراهيم لم يدرك ابن مسعود .

9224. İbrâhîm(-i Nehaî) diyor ki: "Abdullah b. Mes'ûd, onlar (valiler) namazı az bir vakit geciktirdiklerinde onlarla beraber namaz kılar ve bunun günahını onların yüklendiklerini savunurdu."

★Hadisin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Ancak İbrâhîm, İbn Mes'ûd'a yetişmemiştir.[1]

٩٢٢٥ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ ، حَدَّثَنَا جَرِيرٌ ، عَنْ رَقَبَةَ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ إِيَاسٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَسْعُودٍ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ، قَالا : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَكُونُ عَلَيْكُمْ أُمَرَاءُ سُفَهَاءُ يُقَدِّمُونَ شِرَارَ النَّاسِ ، وَيَظْهَرُونَ بِخِيَارِهِمْ ، وَيُؤَخِّرُونَ الصَّلاةَ عَنْ مَوَاقِيتِهَا ، فَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ مِنْكُمْ ، فَلا يَكُونَنَّ عَرِيفًا ، وَلا شُرْطِيًّا ، وَلا جَابِيًا ، وَلا خَازِنًا "

رواه أبو يعلى, ورجاله رجال الصحيح خلا عبد الرحمن بن مسعود وهو ثقة .

9225. Ebû Saîd'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İnsanlar üzerine öyle bir zaman gelecek ki başınıza sefih idareciler geçecek, insanların kötülerini önde tutup görevlendirecek, iyilerinden uzak duracaklar. Namazı vakitlerinden geciktirerek kılacaklar Sizlerden bu zamana yetişen kimse, onlara ne danışman, ne polis, ne zekât tahsildarı, ne de haznedar olmasın."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Abdurrahman b. Mes'ûd, *Sahîh*'in ravisi olmamakla birlikte güvenilir biridir.[2]

٩٢٢٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا ابْنُ عَيَّاشٍ قَالَ حَدَّثَنِى الأَوْزَاعِىُّ وَغَيْرُهُ عَنِ الزُّهْرِىِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ وُلِدَ لأَخِى أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غُلامٌ فَسَمَّوْهُ الْوَلِيدَ فَقَالَ النَّبِىُّ صلى الله عليه وسلم" سَمَّيْتُمُوهُ بِأَسْمَاءِ فَرَاعِنَتِكُمْ لَيَكُونَنَّ فِى هَذِهِ الأُمَّةِ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ الْوَلِيدُ لَهُوَ شَرٌّ عَلَى هَذِهِ الأُمَّةِ مِنْ فِرْعَوْنَ عَلَى قَوْمِهِ .

رواه أحمد, وإسناده حسن .

9226. Hz. Ömer b. el-Hattâb anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) zevcesi olan Ümmü Seleme'nin erkek kardeşinin bir çocuğu

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9499)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1115)

oldu. Ona Velîd ismini taktılar. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Çocuğa firavunlarınızın isimlerinden birini koydunuz. Bu ümmette ismi Velîd olan bir adam olacak. Hiç şüphesiz bu kişi bu ümmet üzerine firavunun kavmine karşı kötü olmasından daha kötüdür."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, isnâdı hasendir.[1]

٩٢٢٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ زَيْدٍ أَخْبَرَنِي مَنْ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " لَيَرْعَفَنَّ عَلَى مِنْبَرِي جَبَّارٌ مِنْ جَبَابِرَةِ بَنِي أُمَيَّةَ يَسِيلُ رُعَافُهُ ". قَالَ فَحَدَّثَنِي مَنْ رَأَى عَمْرَو بْنَ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ رَعَفَ عَلَى مِنْبَرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى سَالَ رُعَافُهُ. رواه أحمد, وفيه: راو لم يسم .

9227. Ebû Hureyre diyor ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Benim şu minberim üzerinde Benî Umeyye'nin zorbalarından birinin burnu kanayacak ve burnundan kan akacak."*

Ravi der ki: "Amr b. Saîd b. el-Âs'ı görenlerden biri, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) minberi üzerinde iken burnunun kanadığını hatta burun kanının aktığını söyledi."

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiştir. Senedinde isimsiz bir ravi bulunmaktadır.[2]

٩٢٢٨ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَجَّاجِ السَّامِيُّ ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ ، عَنْ أَبِي يَحْيَى ، قَالَ : كُنْتُ بَيْنَ الْحُسَيْنِ وَالْحَسَنِ ، وَمَرْوَانَ يَتَشَاتَمَانِ ، فَجَعَلَ الْحَسَنُ يَكُفُّ الْحُسَيْنَ ، فَقَالَ مَرْوَانُ : أَهْلُ بَيْتٍ مَلْعُونُونَ ، فَغَضِبَ الْحَسَنُ ، فَقَالَ : " أَقُلْتَ : أَهْلُ بَيْتٍ مَلْعُونُونَ ؟ فَوَاللَّهِ لَقَدْ لَعَنَكَ اللَّهُ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَأَنْتَ فِي صُلْبِ أَبِيكَ"

9228. Ebû Yahyâ anlatıyor: Hz. Hasan, Hz. Hüseyin ve Mervân arasında oturuyordum. Hasan ve Hüseyin karşılıklı atışıyorlardı. Hasan, Hüseyin'i engellemeye çalışıyordu. Mervân: "Ehl-i Beyt melundurlar." deyince, Hasan bu söze kızdı ve: "Sen «Ehl-i Beyt melundurlar» mı dedin? Vallahi, Allah sana Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) lisanı ile lanet etmiştir. Hem de sen babanın sulbündeyken" karşılığını verdi.[3]

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (109), isnâdında kopukluk vardır. Bu hadisin uydurma olduğu iddialarına İbn Hacer cevap vermiştir; bak: *el-Kavlu'l-Musedded* s. 35, 46-52

[2] *Müsned-i Ahmed* (2/522; 385)

[3] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6764) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (2740)

٩٢٢٩ - وفي رواية: حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ، حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ، عَنْ أَبِي يَحْيَى النَّخَعِيِّ، أَنَّ الْحَسَنَ، وَالْحُسَيْنَ مَرَّ بِهِمَا مَرْوَانُ، فَقَالَ لَهُمَا قَوْلًا قَبِيحًا، فَقَالَ الْحَسَنُ، أَوِ الْحُسَيْنُ: " وَاللَّهِ، ثُمَّ وَاللَّهِ، لَقَدْ لَعَنَكَ اللَّهُ وَأَنْتَ فِي صُلْبِ الْحَكَمِ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "، قَالَ: فَسَكَتَ مَرْوَانُ. رواه أبو يعلى، واللفظ له، وفيه: عطاء بن السائب، وقد تغير.

9229. Ebû Yahyâ en-Nehaî'den rivayet edildiğine göre Mervân, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyn'in yanına gelip çirkin bir söz söyleyince Hasan ya da Hüseyin: "Allah'a yemin ederim ki, sonra yine Allah'a yemin ederim ki, Allah, sana Peygamberinin diliyle lanet etmiştir. Hem de sen henüz (baban) Hakem'in sulbündeyken" karşılığını verdi. Bunun üzerine Mervân bu söz karşısında sustu.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Metin kendisine aittir. Ravilerden Atâ b. es-Saîb'in hafızası âhir ömründe değişmiştir.[1]

٩٢٣٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ وَهُوَ مُسْتَنِدٌ إِلَى الْكَعْبَةِ وَهُوَ يَقُولُ وَرَبِّ هَذِهِ الْكَعْبَةِ لَقَدْ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فُلَانًا وَمَا وُلِدَ مِنْ صُلْبِهِ.

رواه أحمد والبزار إلا أنه قال: لقد لعن الله الحكم وما ولد، على لسان نبيه صلى الله عليه و سلم والطبراني بنحوه، وعنده رواية كرواية أحمد، ورجاله أحمد رجال الصحيح.

9230. Şa'bî anlatıyor: Abdullah b. ez-Zübeyr'i sırtını Kâbe'ye dayanarak şöyle derken işittim: "Şu Kâbe'nin Rabbine yemin olsun ki, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), falan kişiye ve onun soyundan gelenlere lânet etmiştir."

★Hadisi İmam Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiştir. Ancak Bezzâr: "Allah, Peygamber'inin (sallallahu aleyhi vesellem) lisanı ile Hakem'e ve onun soyundan gelenlere lanet etmiştir" ibaresini kullanmıştır. Taberânî buna benzer bir rivayette bulunmuştur. Taberânî'nin diğer bir rivayeti Ahmed'in rivayeti gibidir. Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٩٢٣١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عُثْمَانُ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ وَسَمِعْتُهُ أَنَا مِنْ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِذَا بَلَغَ بَنُو أَبِي فُلَانٍ ثَلَاثِينَ رَجُلًا اتَّخَذُوا مَالَ اللَّهِ دُوَلًا وَدِينَ اللَّهِ دَخَلًا وَعِبَادَ اللَّهِ خَوَلًا"

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6766), isnâdı zayıftır.

[2] *Müsned-i Ahmed* (4/5) ve *Müsned-i Bezzâr* (1623)

رواه أحمد والبزار إلا أنه قال : "إذا بلغ بنو أبي العاصي" والطبراني في الأوسط وأبو يعلى, وفيه: ضعف, وبقية رجاله رجال الصحيح .

9231. Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Falan oğulları(nın sayısı) otuza ulaştığı zaman, Allah'ın malını elden ele dolaştıracaklar, Allah'ın dinini kusurlu sayacaklar ve Allah'ın kullarını köle edinecekler."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiştir. Ancak Bezzâr: *"Ebu'l-Âsî oğulları"* ifadesini kullanmıştır. Ayrıca Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Senedinde zayıflık bulunmaktadır. Hadisin diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٢٣٢ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنِي الْعَلاءُ ، عَنْ أَبِيهِ, عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّهُ قَالَ : " إِذَا بَلَغَ بَنُو أَبِي الْعَاصِ ثَلاثِينَ ، كَانَ دِينُ اللَّهِ دَخَلا ، وَمَالُ اللَّهِ دُوَلا ، وَعِبَادُ اللَّهِ خَوَلا "

رواه أبو يعلى من رواية إسماعيل ولم ينسبه ,عن ابن عجلان ,ولم أعرف إسماعيل, وبقية رجاله رجال الصحيح .

9232. Ebû Hureyre diyor ki: "Ebu'l-Âs oğulları(nın sayısı) otuza ulaştığında, Allah'ın dini kusurlu olur, Allah'ın malı elden ele dolaşır ve Allah'ın kulları köle yapılırlar."

★Hadisi Ebû Ya'lâ nisbetini söylemeksizin İsmâîl kanalıyla İbn Aclân'dan rivayet etmiştir. İsmâîl'i tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٩٢٣٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ حَكِيمٍ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ كُنَّا جُلُوساً عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ ذَهَبَ عَمْرُو بْنُ الْعَاصِي يَلْبَسُ ثِيَابَهُ لِيَلْحَقَنِي فَقَالَ وَنَحْنُ عِنْدَهُ لَيَدْخُلَنَّ عَلَيْكُمْ رَجُلٌ لَعِينٌ ". فَوَاللَّهِ مَا زِلْتُ وَجِلاً أَتَشَوَّفُ دَاخِلاً وَخَارِجاً حَتَّى دَخَلَ فُلاَنٌ . يَعْنِى الْحَكَمَ

رواه أحمد والبزار, إلا أنه قال : حتى دخل الحكم بن أبي العاصي .والطبراني في الأوسط, ورجال أحمد رجال الصحيح .

9233. Abdullah b. Amr anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında oturuyorduk. Amr b. el-Âs bana katılmak için elbiselerini giymek üzere (evine) gitmişti. Biz, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem)

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (3/80), *Müsned-i Bezzâr* (1620-11) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1152)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6523)

yanındayken kendisi: *"Yanınıza melun bir adam girecek"* buyurdu. Vallahi korkarak girene çıkana bakmak suretiyle beklemeye başladım. Nihayet falan adam içeri girinceye kadar. Ravi dedi ki: "Hakem'i kastediyor."

★Hadisi İmam Ahmed ve "Nihayet içeri Hakem b. Ebi'l-Âsî girdi" ifadesiyle Bezzâr rivayet etmiştir. Taberânî de *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٢٣٤ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ خَلَفٍ الْعَسْقَلانِيُّ ، قَالَ : نا مُعَاذُ بْنُ خَالِدٍ ، قَالَ : نا زُهَيْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، قَالَ : نا صَالِحُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ ، أَنَّهُ سَمِعَ نَافِعَ بْنَ جُبَيْرٍ يُحَدِّثُ ، عَنْ أَبِيهِ , قَالَ : بَيْنَا أَنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْحِجْرِ إِذْ مَرَّ الْحَكَمُ بْنُ أَبِي الْعَاصِ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " وَيْلٌ لأُمَّتِي مِمَّا فِي صُلْبِ هَذَا " رواه الطبراني في الأوسط ,وفيه من لم أعرفه .

9234. Nâfi' b. Cübeyr, babasından naklediyor: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber Hicr-i İsmâîl'de oturuyorken Hakem b. Ebi'l-Âs'ın yanımızdan geçmesi üzerine Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Şunun sulbündeki kişiden dolayı vay ümmetimin başına geleceklere."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım bir ravi bulunmaktadır.[2]

٩٢٣٥ – حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى ، قَالَ : نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَغْرَاءَ ، قَالَ : نا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْبَهِيِّ ، مَوْلَى الزُّبَيْرِ ، قَالَ : كُنْتُ فِي الْمَسْجِدِ وَمَرْوَانُ يَخْطُبُ ، فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ : وَاللَّهِ مَا اسْتَخْلَفَ أَحَدًا مِنْ أَهْلِهِ ، فَقَالَ مَرْوَانُ : أَنْتَ الَّذِي نَزَلَتْ فِيكَ﴿ وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ أُفٍّ لَكُمَا سورة الأحقاف آية ﴾ ! فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ : كَذَبْتَ ، وَلَكِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَنَ أَبَاكَ " رواه البزار, وإسناده حسن .

9235. Zübeyr'in azatlısı Abdullah el-Behiy anlatıyor: Mescid'de bulunduğum bir sırada Mervân (b. el-Hakem) hutbe veriyordu. Bunun üzerine Abdurrahman b. Ebî Bekr: "Vallahi Ebû Bekr, ailesinden hiç kimseyi halife bırakmadı" deyince, bunu duyan Mervân: "Sen kendisi hakkında: **"Ana ve babasına: «Öf be size! Benden önce nice nesiller gelip geçmişken beni mi tekrar diriltilmekle tehdit ediyor sunuz?» diyen kimse"**[3] âyeti nazil olan kişisin" dedi. Bunun üzerine Abdurrahman:

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (6520) ve *Müsned-i Bezzâr* (1625)

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (1543)

[3] Ahkâf Sur. 46/17.

"Yalan söyledin. Ancak, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), senin babana lanet etmiştir" karşılığını verdi.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, hadisin isnâdı hasendir.[1]

٩٢٣٦ - حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ مُوسَى ، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنِ الأَوْزَاعِيِّ ، عَنْ مَكْحُولٍ ، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا يَزَالُ أَمْرُ أُمَّتِي قَائِمًا بِالْقِسْطِ حَتَّى يَكُونَ أَوَّلَ مَنْ يَثْلِمُهُ رَجُلٌ مِنْ بَنِي أُمَيَّةَ ، يُقَالُ لَهُ : يَزِيدُ "

رواه أبو يعلى والبزار ورجال أبي يعلى رجال الصحيح إلا أن مكحولا لم يدرك أبا عبيدة

9236. Ebû Ubeyde'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Umeyye oğullarından Yezîd adında bir adam, ümmetimde ilk gedik açacak kişi oluncaya kadar, ümmetimin durumu adaletle devam edecektir."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet etmiş olup, Ebû Ya'lâ'nın ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Mekhûl, Ebû Ubeyde'ye yetişmemiştir.[2]

٩٢٣٧ - وَحَدَّثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ وَاصِلٍ ، قَالَ : نا عَلِيُّ بْنُ ثَابِتٍ الدَّهَّانُ ، قَالَ : نا مَنْصُورُ بْنُ أَبِي الأَسْوَدِ ، عَنْ مُسْلِمٍ الْمُلائِيِّ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَلْقَمَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِبَيْتٍ فِيهِ اثْنَا عَشَرَ يَعْنِي رَجُلا ، فَقَالَ : " إِنَّ فِي هَذَا الْبَيْتِ مَنْ فِتْنَتُهُ عَلَى أُمَّتِي أَشَدُّ مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَّالِ " رواه البزار ,وفيه :مسلم بن كيسان, وهو ضعيف .

9237. Abdullah (b. Mes'ûd) anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), içerisinde on iki adam olan bir evin yanından geçerken şöyle buyurdu: *"Hiç şüphesiz bu evde, ümmetim üzerine açmış olduğu fitnesi Deccâl'in fitnesinden daha şiddetli olan bir adam bulunmaktadır."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir. Ravilerden Müslim b. Keysân zayıftır.[3]

٩٢٣٨ - وعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : "يَكُونُ خَلِيفَةٌ هُوَ وَذُرِّيَّتُهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ" رواه الطبراني, وفيه :من لم أعرفه .

9238. Abdullah b. Amr'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir halife ile oun nesli, cehennem ahalisinden olacaktır."*

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1624)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (870) ve *Müsned-i Bezzâr* (1619)

[3] *Müsned-i Bezzâr* (1622)

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım bir ravi bulunmaktadır.

٩٢٣٩ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ , ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الأَعْلَى الصَّنْعَانِيُّ , ثنا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ , عَنْ أَبِيهِ , عَنْ حَنَشٍ , عَنْ عَطَاءٍ , عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ , قَالَ : هَجَّرْتُ الرَّوَاحَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , فَجَاءَ أَبُو الْحَسَنِ , فَقَالَ لَهُ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " ادْنُ مِنِّي يَا أَبَا الْحَسَنِ " , فَلَمْ يَزَلْ يُدْنِيهِ حَتَّى الْتَقَمَ أُذُنَهُ , فَأَتَى نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَسَارِهِ حَتَّى رَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسَهُ كَالْفَزِعِ , فَقَالَ : " قَرَعَ الْخَبِيثُ بِسَمْعِهِ الْبَابَ " , فَقَالَ : " انْطَلِقْ يَا أَبَا الْحَسَنِ , فَقُدْهُ كَمَا تُقَادُ الشَّاةُ إِلَى حَالِبِهَا " , فَإِذَا أَنَا بِعَلِيٍّ قَدْ جَاءَ بِالْحَكَمِ آخِذًا بِأُذُنِهِ وَلِهَازِمِهِ جَمِيعًا , حَتَّى وَقَفَهُ بَيْنَ يَدَيِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , فَلَعَنَهُ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلاثًا , ثُمَّ قَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَلِيٍّ : " اجْلِسْ نَاحِيَةً " , حَتَّى رَاحَ إِلَى نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاسٌ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالأَنْصَارِ , ثُمَّ دَعَا بِهِ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , ثُمَّ قَالَ : " هَا إِنَّ هَذَا سَيُخَالِفُ كِتَابَ اللَّهِ وَسُنَّةَ نَبِيِّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , وَيَخْرُجُ مِنْ صُلْبِهِ فِتَنٌ يَبْلُغُ دُخَانُهَا السَّمَاءَ " , فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ : صَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ هُوَ أَقَلُّ وَأَذَلُّ مِنْ أَنْ يَكُونَ مِنْهُ ذَلِكَ , قَالَ : " بَلَى , وَبَعْضُكُمْ وَبَعْضُهُمْ يَوْمَئِذٍ شِيعَتُهُ "

رواه الطبراني, وفيه: حسن بن قيس الرحبي, وهو ضعيف .

9239. Abdullah b. Ömer anlatıyor: Öğleden sonra Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittim. Ebu'l-Hasan (yani Hz. Ali) gelince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Ey Ebu'l-Hasan! Yaklaş bana!"* buyurdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kulağının dibine dek onu kendisine doğru yaklaştırıp onun sol tarafına geçti. Birden Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) ani korkuya maruz kalan biri gibi sesini yükselterek şöyle buyurdu: *"Pis herif kulağıyla kapıyı çaldı (gizlice içeriyi dinledi). Ey Ebu'l-Hasan! Git kapıyı aç ve onu, koyunun, sağıcısına çekilip götürüldüğü gibi buraya getir"* buyurdu. Bir de baktım ki Hz. Ali, Hakem'i kulağından ve altındaki sivri kemikten tutarak geliyor. Ali, onu Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) huzurunda durdurdu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona üç kere lanet etti. Sonrasında Ali'ye: *"Bir köşeye otur"* diye emir verdi. Bir süre sonra Muhacir ve Ensar'dan oluşan bir insan topluluğu Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldiler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Hakem'i çağırdıktan sonra şöyle buyurdu: *"İşte bu (adam) var ya, Allah'ın Kitab'ına ve Peygamber'inin sünnetine karşı çıkacak. Onun sulbünden öyle fitneler zuhur edecek ki o fitnelerin dumanı gökyüzüne yükselecek."* Müslümanlardan bir adam:

"Allah ve Resûlü doğru söylemiştir. O, kendisine bunların bulunması durumunda daha alçak ve değersiz değil midir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) adama: *"Evet, (dediğin gibi). O günde hem sizden, hem de o (dönemde yaşayacak) insanlardan onun taraftarları olacaktır"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Hasan b. Kays er-Rahbî zayıftır.[1]

٩٢٤٠ – حدثنا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ ، ثنا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ . ح وَحَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْحُسَيْنِ الْعَابُورِيُّ التُّسْتَرِيُّ , ثنا عُقْبَةُ بْنُ سِنَانَ الدَّارِعُ ، قَالا : ثنا غَسَّانُ بْنُ مُضَرٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ يَزِيدَ أَبِي مَسْلَمَةَ ، عَنْ نَصْرِ بْنِ عَاصِمٍ اللَّيْثِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : دَخَلْتُ مَسْجِدَ الْمَدِينَةِ ، فَإِذَا النَّاسُ يَقُولُونَ نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ غَضَبِ اللَّهِ وَغَضَبِ رَسُولِهِ ، قَالَ : قُلْتُ : مَاذَا قَالُوا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ عَلَى مِنْبَرِهِ فَقَامَ رَجُلٌ فَأَخَذَ بِيَدِ ابْنِهِ فَأَخْرَجَهُ مِنَ الْمَسْجِدِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَعَنَ اللَّهُ الْقَائِدَ وَالْمَقُودَ , وَيْلٌ لِهَذِهِ يَوْمًا لِهَذِهِ الأُمَّةِ مِنْ فُلانٍ ذِي الأَسْتَاهِ"

رواه الطبراني, ورجاله ثقات .

9240. Nasr b. Âsım el-Leysî, babasından naklediyor: Medine Mescid'ine girdim. Bir de baktım ki insanlar: "Allah'ın ve Resûlü'nün öfkesinden Allah'a sığınırız" diyorlardı. Ben: "Ne oldu ki?" diye sorunca, şu karşılığı verdiler: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), minberi üzerinde hutbe veriyordu. Bir adam ayağa kalkarak oğlunun elinden tuttu ve Mescid'den dışarı çıkardı. Bunun üzerine Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: «*Allah çekene (dışarı çıkan adama) ve çekilene (oğluna) lanet etmiştir. Kıçları büyük olan falan kimseden dolayı bir günde şu ümmetin vay başına geleceklere!*»"

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٩٢٤١ – وعَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ الْجُهَنِيِّ وَكَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ قَالَ : اسْتَأْذَنَ الْحَكَمُ بْنُ أَبِي الْعَاصِيِّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَرَفَ كَلامَهُ فَقَالَ : " ائْذَنُوا لَهُ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللهِ وَالْمَلائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ وَمَا يَخْرُجُ مِنْ صُلْبِهِ إِلاَّ الصَّالِحِينَ مِنْهُم وَقَلِيْلٌ مَا هُمْ يُشَرَّفُونَ فِي الدُّنْيَا وَيُرَذَّلُونَ فِي الآخِرَةِ ذَوُو مَكْرٍ وَخَدِيعَةٍ "

رواه الطبراني هكذا وفيه: أبو الحسن الجزري, وهو مستور, وبقية رجاله ثقات .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (13602), H. b. Kays, metrûktur.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/176)

9241. -Sahabiliği sabit olan- Amr b. Murre el-Cuhenî anlatıyor: Hakem b. Ebi'l-Âs, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) içeri girmek için izin istedi. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) onun sesini tanıdı ve şöyle buyurdu: *"Ona izin verin; Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti onun üzerine olsun! Onun neslinden gelenler -iyileri müstesna ki, bunların sayıları da çok azdır- dünyada tazim edilecekler; ama âhirette rezil edilecekler. Ayrıca onlar hile ve desise sahibidirler."*

★Hadisi Taberânî bu şekilde rivayet etmiştir. Ravilerden Ebu'l-Hasan el-Cezerî mestur biridir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

٩٢٤٢ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ , ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سُفْيَانَ , ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ , عَنْ أَبِي قَبِيلٍ ، أَنَّ ابْنَ مَوْهَبٍ أَخْبَرَهُ ، أَنَّهُ كَانَ عِنْدَ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ , فَدَخَلَ عَلَيْهِ مَرْوَانُ , فَكَلَّمَهُ فِي حَوَائِجِهِ , فَقَالَ : اقْضِ حَاجَتِي يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ , فَوَاللَّهِ إِنَّ مُؤْنَتِي لَعَظِيمَةٌ , إِنِّي أَصْبَحْتُ أَبَا عَشَرَةٍ , وَأَخَا عَشَرَةٍ , وَعَمَّ عَشَرَةٍ , فَلَمَّا أَدْبَرَ مَرْوَانُ , وَابْنُ عَبَّاسٍ جَالِسٌ مَعَ مُعَاوِيَةَ عَلَى سَرِيرِهِ , فَقَالَ مُعَاوِيَةُ : أَنْشُدُكَ اللَّهَ يَا ابْنَ عَبَّاسٍ , أَمَا تَعْلَمُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ : " إِذَا بَلَغَ بَنُو الْحَكَمِ ثَلاثِينَ رَجُلا اتَّخَذُوا آيَاتِ اللَّهِ بَيْنَهُمْ دُوَلا , وَعِبَادَهُ خَوَلا , وَكِتَابَهُ دَغَلا , فَإِذَا بَلَغُوا تِسْعَةً وَتِسْعِينَ وَأَرْبَعَ مِائَةٍ كَانَ هَلاكُهُمْ أَسْرَعَ مِنَ الثَّمَرَةِ " . قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ : اللَّهُمَّ نَعَمْ فَذَكَرَ مَرْوَانُ حَاجَةً لَهُ , فَرَدَّ مَرْوَانُ عَبْدَ الْمَلِكِ إِلَى مُعَاوِيَةَ , فَكَلَّمَهُ فِيهَا , فَلَمَّا أَدْبَرَ , قَالَ مُعَاوِيَةُ : أَنْشُدُكَ اللَّهَ يَا ابْنَ عَبَّاسٍ , أَمَا تَعْلَمُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ هَذَا , فَقَالَ : " أَبُو الْجَبَابِرَةِ الأَرْبَعَةِ " ؟ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ : اللَّهُمَّ نَعَمْ , فَلِذَلِكَ ادَّعَى مُعَاوِيَةُ زِيَادًا. رواه الطبراني, وفيه: ابن لهيعة, وفيه ضعف وحديثه حسن .

9242. İbn Mevheb'in naklettiğine göre kendisi, Muâviye b. Ebî Süfyân'ın yanındayken içeriye Mervân (b. el-Hakem) girdi ve onunla ihtiyaçları hakkında konuştu. Mervân, Muâviye'ye: "Ey müminlerin emiri! İhtiyacımı gör, vallahi benim sıkıntım büyük. Ben on kişinin babası, on kişinin kardeşi ve on kişinin amcasıyım" dedi. Mervân çekip gidince, İbn Abbâs, Muâviye'yle beraber tahtında oturuyordu. Muâviye ona: "Allah için söyle ey İbn Abbâs! Sen, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) «*Hakem oğulları(nın sayısı) otuza ulaştığında Allah'ın âyetlerini kendi aralarında elden ele dolaştıracaklar, Allah'ın kullarını köle edinecekler, Allah'ın Kitab'ını kusurlu sayacaklar. Dört yüz doksan dokuza ulaştığı zaman yok olmaları, meyvenin yok olmasından daha süratli olacak*» buyurduğunu biliyor musun?" diye sorunca, İbn Abbâs şu karşılığı verdi: Allah'a yemin ederim ki kesinlikle doğru (bilmiyorum)." Mervân bir ihtiyacının olduğunu hatırlayınca Abdülmelik'i Muâviye'ye gönderdi. Muâviye,

Mervân'ın ihtiyacı hakkında Abdülmelik'le konuştu. Abdülmelik geri dönünce, Muâviye, İbn Abbâs'a: "Allah için şöyle ey İbn Abbâs! Sen, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), bu kimseden bahsederek *«Dört zorbanın babası»* buyurduğunu biliyor musun gerçekten?" diye tekrar sorunca, İbn Abbâs yine: "Allah'a yemin ederim ki kesinlikle doğru (biliyorum)" cevabını verdi. Bu sebeple Muâviye, Ziyâd'ı (ona görev vermek üzere) yanına çağırttı.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Lehî'a'da zayıflık vardır. Hadisi ise hasen derecesindedir.

٩٢٤٣ - وعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَوَّلُ مَنْ يَطْلُعُ مِن هَذَا البَابُ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَطَلَعَ فُلَانٌ وفي رواية : " لَيَطْلُعَنَّ رَجُلٌ عَلَيْكُم يُبْعَثُ يَوْمَ القِيَامَةِ عَلَى غَيْرِ سُنَّتِي أَوْ غَيْرِ مِلَّتِي " . وَكُنْتُ تَرَكْتُ أَبِي فِي المَنْزِلِ فَخِفْتُ أَنْ يَكُونَ هُوَ فَطَلَعَ غَيْرُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " هُوَ هَذَا "

رواه كله الطبراني, وفيه: محمد بن إسحاق بن راهويه, وحديثه مستقيم, وفيه ضعف غير مبين, وبقية رجاله رجال الصحيح .

9243. Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Şu kapıdan içeri girecek olan ilk kişi cehennem ahalisinden bir adamdır."* Derken içeri falan adam girdi. Diğer rivayette şu ifade geçmiştir: *"(Az sonra) yanınıza, kıyamet günü benim sünnetim olmayan bir yol üzerine ya da benim dinimden başka bir din üzerine diriltilecek olan bir adam girecek."* Ben babamı evde bırakmıştım. Girecek olan kişinin o olmasından korktum. Derken başka biri çıka geldi. (Adamı görünce) şöyle buyurdu: *"Bu (kişi) odur."*

★Hadisin tamamını Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. İshâk b. Râheveyh'in hadisi *müstakim*dir. Kendisinde açıklanmayan bir zayıflık söz konusudur. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٢٤٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا ضِرَارُ بْنُ صُرَدَ ، ثنا عَائِذُ بْنُ حَبِيبٍ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ الْمَدَنِيِّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ ، قَالَ : كَانَ " الْحَكَمُ بْنُ أَبِي الْعَاصِ يَجْلِسُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَإِذَا تَكَلَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اخْتَلَجَ أَوَّلا ، فَبَصُرَ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : أَنْتَ كَذَاكَ " ، فَمَا يَزَالُ يَخْتَلِجُ حَتَّى مَاتَ.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3167)

رواه الطبراني, وفيه: ضرار بن صرد, وهو ضعيف .

9244. Abdurrahman b. Ebî Bekr anlatıyor: Hakem b. Ebi'l-Âs Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında oturuyordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) konuştuğu zaman Hakem ilk önce titredi. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), onu görünce ona şöyle buyurdu: *"Sen böyle misin?"* Hakem ölünceye kadar titremeye devam etti.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Dırâr b. Sured zayıftır.

٩٢٤٥ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا عَبَّادُ بْنُ يَعْقُوبَ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ عِيسَى ، عَنْ بِلالِ بْنِ يَحْيَى ، عَنْ حُذَيْفَةَ ، قَالَ : لَمَّا قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتُخْلِفَ أَبُو بَكْرٍ ، قِيلَ لَهُ فِي الْحَكَمِ بْنِ أَبِي الْعَاصِ ، فَقَالَ : " مَا كُنْتُ لأَحُلَّ عُقْدَةً عَقَدَهَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "

رواه الطبراني, وفيه: حماد بن عيسى العبسي, قال الذهبي : فيه جهالة, وبقية رجاله ثقات .

9245. Huzeyfe anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edip, Ebû Bekr halife seçilince, Hakem b. el-Âs hakkında ona bir şeyler söylenince: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) düğümlemiş olduğu bağı çözecek değilim" dedi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, Zehebî, ravilerden Hammâd b. İsâ el-Absî hakkında: "Tanınmayan birisidir" açıklamasını yapmıştır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٢٤٦ – حَدَّثَنَا مُصْعَبُ بْنُ عَبْدِ اللهِ ، قَالَ : حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ ، عَنِ الْعَلاءِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى فِي الْمَنَامِ كَأَنَّ بَنِي الْحَكَمِ يَنْزُونَ عَلَى مِنْبَرِهِ وَيَنْزِلُونَ ، فَأَصْبَحَ كَالْمُتَغَيِّظِ وَقَالَ : " مَا لِي رَأَيْتُ بَنِي الْحَكَمِ يَنْزُونَ عَلَى مِنْبَرِي نَزْوَ الْقِرَدَةِ ؟ " ، قَالَ : فَمَا رُئِيَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُسْتَجْمِعًا ضَاحِكًا بَعْدَ ذَلِكَ حَتَّى مَاتَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. رواه أبو يعلى, ورجاله رجال الصحيح, غير مصعب بن عبد الله بن الزبير, وهو ثقة .

9246. Ebû Hureyre'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) rüyasında minberine Hakem oğullarının çıkıp indiklerini gördü. Sabahladığında öfkeli gibiydi. Şöyle buyurdu: *"Ben ne diye Hakem oğullarını, maymunların ağaca çıkıp indikleri gibi, minberime inip çıkarken gördüm acaba."* Bu olaydan sonra Peygamber Efendimiz'in (sallallahu aleyhi vesellem) ölünceye kadar kendini toparladığı ve güldüğü görülmedi.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3168)

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Mus'ab b. Abdillah b. ez-Zübeyr, *Sahîh* ravisi olmamakla beraber güvenilir biridir.[1]

٩٢٤٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَمْزَةَ ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَبُو النَّضْرِ ، ثنا يَزِيدُ بْنُ رَبِيعَةَ ، ثنا أَبُو الأَشْعَثِ ، عَنْ ثَوْبَانَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " أُرِيتُ بَنِي مَرْوَانَ يَتَعَاوَرُونَ مِنْبَرِي فَسَاءَنِي ذَلِكَ ، وَرَأَيْتُ بَنِي الْعَبَّاسِ يَتَعَاوَرُونَ مِنْبَرِي ، فَسَرَّنِي ذَلِكَ "

رواه الطبراني, وفيه: زيد بن معاوية, وهو متروك .

9247. Sevbân'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Mervân oğullarının peşpeşe minberime inip çıktıkları bana gösterilince bu beni üzdü. Abbâs oğullarının peşpeşe minberime inip çıktıkları bana gösterilince bu beni sevindirdi."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Zeyd b. Muâviye metruk biridir.[2]

٩٢٤٨ - حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ زَكَرِيَّا ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُوسَى السُّدِّيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ ، عَنِ الأَجْلَحِ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ أُمِّ حَكِيمٍ بِنْتِ عَمْرِو بْنِ سِنَانٍ الْجَدَلِيَّةِ ، قَالَتْ : " اسْتَأْذَنَ الأَشْعَثُ بْنُ قَيْسٍ عَلَى عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، فَرَدَّهُ قَنْبَرٌ ، فَأَدْمَى أَنْفَهُ ، فَخَرَجَ عَلِيٌّ ، فَقَالَ : مَا لَكَ وَمَا لَهُ يَا أَشْعَثُ ؟ أَمْ وَاللَّهِ لَوْ بِعَبْدِ ثَقِيفٍ تَمَرَّسْتَ ، اقْشَعَرَّتْ شُعَيْرَاتُ اسْتِكَ ! قِيلَ لَهُ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، وَمَنْ عَبْدُ ثَقِيفٍ ؟ ، قَالَ : غُلامٌ يَلِيهِمْ لا يَبْقَى أَهْلُ بَيْتٍ مِنَ الْعَرَبِ إِلا أَدْخَلَهُمْ ذُلا قِيلَ : كَمْ يَمْلِكُ ؟ ، قَالَ : عِشْرِينَ إِنْ بَلَغَ.

رواه الطبراني, وفيه: الأجلح الكندي, وثقه ابن معين وغيره, وضعفه أحمد وغيره .

9248. Ümmü Hakîm binti Amr b. Sinân el-Cedeliyye anlatıyor: Eş'as b. Kays, Hz. Ali'nin yanına girmek için izin istedi. Kanber ona izin vermeyip burnunu kanattı. O esnada Ali dışarı çıkınca onlara: "Ne oluyor sana ve Eş'as'a! Yoksa!.. Vallahi Sakîf'in kölesiyle uğraşan kıçındaki kıllar ürperir" dedi. Ona: "Ey müminlerin emiri! Sakîf'in kölesi de kim?" diye sorulunca: "İnsanların başına vali olup ta, Arapların Ehl-i Beyt'inden ne kadar insan kaldıysa hepsini zillet içerisine sokacak bir köle" karşılığını verdi. "Ne kadar saltanat sürecek?" denilince, "Eğer ulaşırsa (ölmezse) yirmi sene" cevabını verdi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Eclah el-Kindî'yi İbn Maîn ve başkaları güvenilir kabul etmiş, Ahmed ve başkaları ise zayıf addetmiştir.[1]

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6461)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9425)

٩٢٤٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَمْزَةَ ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَبُو النَّضْرِ ، ثنا يَزِيدُ بْنُ رَبِيعَةَ ، ثنا أَبُو الأَشْعَثِ ، عَنْ ثَوْبَانَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ لِبَنِي الْعَبَّاسِ رَايَتَيْنِ ، أَعْلاهَا كُفْرٌ ، وَمَرْكَزُهَا ضَلالَةٌ ، فَإِنْ أَدْرَكْتَهَا فَلا تَضِلَّ "

رواه الطبراني, وفيه: يزيد بن ربيعة,وهو متروك نسب إلى الوضع ,وقال ابن عدي : لا بأس به .

9249. Sevbân'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Abbâs oğullarının iki sancağı vardır. En üstte olanı küfürdür. Merkezi sapıklıktır. Onlara ulaştığın zaman sakın sapıtmayasın."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Yezîd b. Rebîa metruk biridir, hatta hadis uydurmakla itham edilmiştir. İbn Adiy der ki: "Kendisinde bir sakınca yoktur."[2]

٩٢٥٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَمْزَةَ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَبُو النَّضْرِ ، ثنا يَزِيدُ بْنُ رَبِيعَةَ ، ثنا أَبُو الأَشْعَثِ ، عَنْ ثَوْبَانَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا لِي ، وَلِبَنِي الْعَبَّاسِ شَيَّعُوا أُمَّتِي ، وَسَفَكُوا دِمَاءَهَا ، وَأَلْبَسُوهَا ثِيَابَ السَّوَادِ ، أَلْبَسَهُمُ اللَّهُ ثِيَابَ النَّارِ " رواه الطبراني, وفيه :زيد بن ربيعة, وقد تقدم الكلام, على ضعفه .

9250. Sevbân'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Abbâs oğullarının benle ne alıp veremediği var! Ümmetimi yaktılar, kanlarını akıttılar, ümmetime siyah elbise giydirdiler. Allah ta onlara cehennem elbisesi giydirsin."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Zeyd b. Rebîa hakkında zayıf olmasıyla ilgili ifadeler geride geçmişti.[3]

٩٢٥١ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ الْمَوْصِلِيُّ ، ثنا عَنْبَسَةُ بْنُ أَبِي صَغِيرَةَ ، عَنِ الأَوْزَاعِيِّ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ حَبِيبٍ ، وَالْقَاسِمِ بْنِ مُخَيْمِرٍ , قَالا : سَمِعْنَا أَبَا أُمَامَةَ الْبَاهِلِيَّ ، يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّهَا سَتَخْرُجُ رَايَاتٌ مِنَ الْمَشْرِقِ لِبَنِي الْعَبَّاسِ ، أَوَّلُهَا مَثْبُورٌ ، وَآخِرُهَا مَثْبُورٌ ، لا تَنْصُرُوهُمْ لا نَصَرَهُمُ اللَّهُ مَنْ مَشَى تَحْتَ رَايَةٍ مِنْ رَايَاتِهِمْ أَدْخَلَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ جَهَنَّمَ ، أَلا أَنَّهُمْ شِرَارُ خَلْقِ اللَّهِ ، وَأَتْبَاعُهُمْ شِرَارُ خَلْقِ اللَّهِ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ مِنِّي أَلا إِنِّي مِنْهُمْ بَرِيءٌ ، وَهُمْ مِنِّي بَرَاءٌ عَلامَتُهُمْ ، يُطِيلُونَ الشُّعُورَ ، وَيَلْبَسُونَ السَّوَادَ ، فَلا تُجَالِسُوهُمْ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (651)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1424), müellifin hocası münker hadisleri ile maruftur.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1426), müellif hocasını münker rivayetleri vardır.

فِي الْمَلأ ، وَلا تُبَايِعُوهُمْ فِي الأَسْوَاقِ ، وَلا تُهْدُوهُمُ الطَّرِيقَ ، وَلا تُسْقُوهُمُ الْمَاءَ ، يَتَأَذَّى بِتَكْبِيرِهِمْ أَهْلُ السَّمَاءِ " رواه الطبراني, وفيه :عنبسة بن أبي صغيرة، وقد اتهم بالكذب.

9251. Ebû Umâme el-Bâhilî'nin bildirdiğine gore Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Doğu tarafından Abbâs oğullarına ait olan bir takım sancaklar çıkacak. İlki helâk olacaktır. Sonuncusu da helâk olacaktır. Onlara yardım etmeyin. Allah ta onlara yardım etmesin. Onların sancaklarının birinin altında yürüyen kişiyi Allah, kıyamet gününde cehenneme sokacaktır. Dikkat edin! Onlar Allah'ın yarattıklarının en kötüleridir. Onların yolundan gidenler de, Allah'ın yarattıklarının en kötüleridir. Onlar, kendilerinin benden olduklarını zannediyorlar. İyi bilin ki! Ben onlardan beriyim (uzağım), onlar da benden beridir. (Belirgin) alâmetlerine gelince; saçlarını uzatırlar ve siyah elbise giyerler. Toplum içerisinde onlarla beraber oturmayın. Çarşı ve pazarlarda onlarla alışveriş yapmayın. Onları yola sokmayın. Onlara su vermeyin. Onların tekbiriyle semadaki melekler bile eziyet duyar."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Anbese b. Ebî Sağîra hadis uydurmakla itham edilmiştir.[1]

(بَابُ وِلايَةِ الْمَنَاصِبِ غَيْرِ أَهْلِهَا)

Makamlara Ehil Olmayan Kişilerin Geçmesi

٩٢٥٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا كَثِيرُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي صَالِحٍ قَالَ أَقْبَلَ مَرْوَانُ يَوْماً فَوَجَدَ رَجُلاً وَاضِعاً وَجْهَهُ عَلَى الْقَبْرِ فَقَالَ أَتَدْرِي مَا تَصْنَعُ فَأَقْبَلَ عَلَيْهِ فَإِذَا هُوَ أَبُو أَيُّوبَ فَقَالَ نَعَمْ جِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ آتِ الْحَجَرَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " لا تَبْكُوا عَلَى الدِّينِ إِذَا وَلِيَهُ أَهْلُهُ وَلَكِنِ ابْكُوا عَلَيْهِ إِذَا وَلِيَهُ غَيْرُ أَهْلِهِ" رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط, وفيه :كثير بن زيد ,وثقه أحمد وغيره وضعفه النسائي وغيره.

9252. Dâvud b. Ebî Sâlih anlatıyor: Bir gün Mervân gelirken bir adamın yüzünü Kabr(-i Saâdet)'e koyduğunu görünce: "Ne yaptığının farkında mısın?" diye çıkıştı. Adam ona yüzünü döndüğünde Ebû Eyyûb (el-Ensârî) olduğunu gördü. (Ebû Eyyûb) ona: "Evet. Ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldim, taşın yanına gelmedim. Peygamber Efendimiz'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *«Dine ehil insanlar sahip olduğunda ağlamayın. Ancak, ehil olmayan insanlar dine sahip çıktığında (işte o zaman) dine ağlayın»"* karşılığını verdi.

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (7494)

★Hadisi İmam Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Kesîr b. Zeyd'i Ahmed ve başkaları güvenilir kabul ederken, Nesâî ve başkaları zayıf addetmiştir.[1]

(بَابُ إِمَارَةِ السُّفَهَاءِ وَالصِّبْيَانِ)

Sefihlerin ve Çocukların İdareci Olması

٩٢٥٣ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ قَالَ حَدَّثَنَا شَرِيكُ بْنُ عَبْدِ اللهِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ زَاذَانَ أَبِي عُمَرَ عَنْ عُلَيْمٍ قَالَ كُنَّا جُلُوساً عَلَى سَطْحٍ مَعَنَا رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَزِيدُ لاَ أَعْلَمُهُ إِلاَّ عَبْساً الْغِفَارِيَّ وَالنَّاسُ يَخْرُجُونَ فِي الطَّاعُونِ . فَقَالَ عَبْسٌ يَا طَاعُونُ خُذْنِي. ثَلاَثاً يَقُولُهَا فَقَالَ لَهُ عُلَيْمٌ لِمَ تَقُولُ هَذَا أَلَمْ يَقُلْ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لاَ يَتَمَنَّى أَحَدُكُمُ الْمَوْتَ فَإِنَّهُ عِنْدَ انْقِطَاعِ عَمَلِهِ لاَ يُرَدُّ فَيُسْتَعْتَبَ. فَقَالَ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَادِرُوا بِالْمَوْتِ سِتًّا إِمْرَةَ السُّفَهَاءِ وَكَثْرَةَ الشُّرَطِ وَبَيْعَ الْحُكْمِ وَاسْتِخْفَافاً بِالدَّمِ وَقَطِيعَةَ الرَّحِمِ وَنَشْئاً يَتَّخِذُونَ الْقُرْآنَ مَزَامِيرَ يُقَدِّمُونَهُ يُغَنِّيهِمْ وَإِنْ كَانَ أَقَلَّ مِنْهُمْ فِقْهاً "

رواه أحمد والبزار والطبراني في الأوسط والكبير بنحوه, إلا أنه قال : عن عبس الغفاري قال : سمعت رسول الله صلى الله عليه و سلم يَتَخَوَّفُ عَلَى أُمَّتِهِ سِتَّ خِصَالٍ : إِمْرَةَ الصِّبْيَانِ، وَكَثْرَةَ الشُّرَطِ، وَالرِّشْوَةَ فِي الْحُكْمِ، وَقَطِيعَةَ الرَّحِمِ، واسْتِخْفَافُ بِالدَّمِ، وَنَشْوٌ يَتَّخِذُونَ الْقُرْآنَ مَزَامِيرَ يُقَدِّمُونَ الرَّجُلَ لَيْسَ بِأَفْقَهِهِمْ وَلا أَفْضَلِهِمْ يُغَنِّيهِمْ غِنَاءً." وفي إسناد أحمد عثمان بن عمير البجلي, وهو ضعيف, وأحد إسنادي الكبير رجاله رجال الصحيح .

9253. Uleym anlatıyor: Bir terasta oturuyorduk. Yanımızda Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından biri vardı. –Ravi Yezîd: "Bildiğim kadarıyla bu zât Abs el-Ğıfârî'dir. Ayrıca insanlar veba (salgınından) kaçıyorlardı– dedi. Abs: «Ey veba! Beni yakala!» diye üç kere seslenince, Uleym: "Niçin böyle söylüyorsun? Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): «*Sizden biriniz ölümü temenni etmesin. Ölüm kişinin ameli kesildiği zaman gelirse geri çevrilmez ki hoşnut edilmek istensin*» buyurmadı mı?" diye sordu. Bunun üzerine Abs: "Hiç şüphesiz Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: «*Altı şey gelmeden önce ölmek için acele edin: Sefihlerin idareci olması, polislerin sayısının çoğalması, hükmün (parayla) satılması, kanın hafife alınması, akraba ile ilginin kesilmesi, Kur'ân'ı (bir çeşit çalgı olan) mezmûr edinen insanların*

[1] *Müsned-i Ahmed* (5/422), Taberânî, *M. el-Kebîr* (3999) ve Taberânî, *M. el-Evsat* (286)

türemesi. Her ne kadar kendilerinden fıkıh yönünden daha az bilgili olsa da, kendilerine şarkı (söyler gibi Kur'ân) okuyanları öne geçirecekler.»"

★Hadisi İmam Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiştir. *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî şu metinle rivayet etmiştir. Ancak: Abs el-Gıfârî diyor ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Ümmetim hakkında altı şeyden korkuyorum: Çocukların idareci olması, polislerin çoğalması, hükümde rüşvet verilmesi, akraba ile ilgi ve alakanın kesilmesi, kanın hafife alınması ve Kur'ân'ı (bir çeşit çalgı olan) mezmûr edinen insanların türemesi. İnsanlar kendilerinden daha bilgili ve faziletli olmayan birini öne geçirir. O da onlara şarkı söyler (gibi Kur'ân okur)."* Ahmed'in senedinde geçen Osmân b. Umeyr el-Becelî zayıftır. *el-Mu'cemu'l-kebîr*'in iki senedinden birinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٢٥٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ رَاهَوَيْهِ ، ثنا أَبِي ، ثنا النَّضْرُ بْنُ شُمَيْلٍ ، عَنِ النَّهَّاسِ بْنِ قَهْمٍ ، عَنْ شَدَّادٍ أَبِي عَمَّارٍ ، عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " أَخَافُ عَلَيْكُمْ سِتًّا : إِمَارَةَ السُّفَهَاءِ ، وَسَفْكَ الدِّمَاءِ ، وَبَيْعَ الْحُكْمِ ، وَقَطِيعَةَ الرَّحِمِ ، وَنَشْوٌ يَتَّخِذُونَ الْقُرْآنَ مَزَامِيرَ ، وَكَثْرَةَ الشُّرَطِ " رواه الطبراني, وفيه: النهاس بن قهم ,وهو ضعيف .

9254. Avf b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizin başınıza altı şeyin gelmesinden korkuyorum: Sefihlerin idareci olması, kan dökülmesi, hükmün (rüşvet karşılığı) satılması, akrabayla ilginin kesilmesi, Kur'ân'ı (bir çeşit çalgı olan) mezmûr edinen insanların türemesi ve polislerin çoğalması."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Nehhâs b. Kahm zayıftır.[2]

(بَابُ مِلْكِ جَهْجَاهٍ)

Cehcâh'ın Hükümdar Olması

٩٢٥٥ – حَدَّثَنَا مُطَّلِبُ بْنُ شُعَيْبٍ الأَزْدِيُّ الْمِصْرِيُّ ، ثنا حُصَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ ثَابِتٍ الْجَزَرِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ جَعْفَرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَلْيَاءَ السُّلَمِيِّ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " لا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَمْلِكَ النَّاسَ رَجُلٌ مِنَ الْمَوَالِي ، يُقَالُ لَهُ : جَهْجَاهُ "

رواه الطبراني, وفيه من لم أعرفه .

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (3/494), *Müsned-i Bezzâr* (1610), Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/34-7) ve Taberânî, *M. el-Evsat* (689).

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/57)

9255. Alyâ es-Sülemî diyor ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Kendisine Cehcâh denilen azatlılardan olan bir adam, insanların başına hümükdar olmadıkça kıyamet kopmaz."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım bir ravi bulunmaktadır.[1]

(بَابُ فِي أَبْوابَ السُّلطَانَ وَالتَّقرب مِنْهَا)

Sultanın Kapıları ve Onların Kapılarına Yakınlaşmak

٩٢٥٦ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِى حَدَّثَنَا يَعْلَى وَمُحَمَّدٌ ابْنَا عُبَيْدٍ قَالاَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الْحَكَمِ عَنْ عَدِىٍّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ شَيْخٍ مِنَ الأَنْصَارِ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَنْ بَدَا جَفَا وَمَنْ تَبِعَ الصَّيْدَ غَفَلَ وَمَنْ أَتَى أَبْوَابَ السُّلْطَانِ افْتُتِنَ وَمَا ازْدَادَ عَبْدٌ مِنَ السُّلْطَانِ قُرْباً إِلاَّ ازْدَادَ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ بُعْداً"

قلت : لم أجده في نسختي من أبي داود .

رواه أحمد والبزار, وأحد إسنادي أحمد رجاله رجال الصحيح خلا الحسن بن الحكم النخعي, وهو ثقة .

9256. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Çölde yaşayan kaba olur, av peşinden giden gafil olur, sultanın kapısına giden fitneye düçar olur. Bir kulun, sultana olan yakınlığı ne derece artarsa, o nisbette Allah'a olan uzaklığı artar."*

Ben derim ki: Ebû Dâvud'dan gelen kendi nüshamda bu hadisi bulamadım.

★Hadisi İmam Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiş olup, Ahmed'in iki isnâdından birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Hasan b. el-Hakem en-Nehaî, *Sahîh* ravisi olmamakla beraber güvenilir biridir.[2]

٩٢٥٧ – وَعَنْ عَبْدُ اللهِ بن الحَارِثِ بن جَزْء الزُّبَيْدِيٍّ قَالَ : قَالَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "سَيَكُونُ بَعْدِي سُلْطَانٌ الفِتَنُ عَلىَ أَبْوَابِهِمْ كَمَبَارِكِ الإِبِلِ لاَ يُعْطُونَ أَحَداً شَيْئاً إِلاَّ أَخَذَ مِنْ دِيْنِهِ مِثْلُهُ" رواه الطبراني, وفيه: حسان بن غالب, وهو متروك .

9257. Abdullah b. el-Hâris b. Cez' ez-Zübeydî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Benden sonra bir takım hükümdarlar gelecek. Onların kapılarındaki fitneler, develerin çöktükleri*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/85)

[2] *Müsned-i Ahmed* (2/371, 440) ve *Müsned-i Bezzâr* (1618)

yerler gibidir. Onlar, hiç kimseye hiçbir şey vermezler ki, verdiği şey kadarını o kişinin dininden almış olmasın."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Hassân b. Gâlib metruk biridir.

٩٢٥٨ - وعَنْ رَجُلٍ مِنْ بَنِي سُلْمَى قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِيَّاكُمْ وَأَبْوَابَ السَّلاَطِيْنِ فَإِنَّهُ أَصْبَحَ صَعْباً . رواه الطبراني, ورجاله رجال الصحيح .

9258. Sülmâ oğullarından bir zatın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sultanların kapılarına gitmekten sakının. Çünkü bu (size) zorluk olur."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sâhîh*'in ravileridir.

(بَابُ الكَلاَمِ عِنْدِ الأَئِمَةِ)

İdarecilerin Yanında Konuşmak

٩٢٥٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ التَّمَّارُ ، قال : نا سَهْلُ بْنُ بَكَّارٍ ، قال : ثنا وُهَيْبٌ ، عَنْ أَبِي وَاقِدٍ ، عَنْ نافع ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ حَضَرَ إِمَامًا فَلْيَقُلْ خَيْرًا ، أَوْ فَلْيَسْكُتْ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: صالح بن محمد بن زياد, وثقه أحمد وابن عدي وضعفه جماعة, وبقية رجاله رجال الصحيح .

9259. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Siyasi liderin yanında bulunan ya hayır söylesin ya da sussun."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Sâlih b. Muhammed b. Ziyâd'ı İmam Ahmed ve İbn Adiy güvenilir kabul ederken, bir grup âlim zayıf addetmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

٩٢٦٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ ، قَالَ : نا عَبْدُ الْمُنْعِمِ بْنُ بِشْرٍ الأَنْصَارِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا أَبَا هُرَيْرَةَ ، لا تَدْخُلَنَّ عَلَى أَمِيرٍ ، فَإِنْ غُلِبْتَ عَلَى ذَلِكَ ، فَلا تُجَاوِزْ سُنَّتِي ، وَلا تَخَافَنَّ سَيْفَهُ ، وَسَيْفُهُ ، أَنْ تَأْمُرَهُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وطَاعَتِهِ "

رواه الطبراني في الأوسط ,وفيه: عبد الرحمن بن زيد بن أسلم, وهو ضعيف .

وقد تقدم هذا الباب وفيه أحاديث غير هذا .

9260. Ebû Hureyre diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bana şöyle buyurmuştur: *"Ey Ebû Hureyre! Siyasi liderin yanına kesinlikle girme. Buna mecbur olup da girmek zorunda kalırsan sünnetimden çıkma. Onun kılıcından korkma. Onun kılıcı, senin, ona Allah'tan korkmasını ve O'na itaat etmesini emretmendir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem zayıftır.

Bu bölüm geride geçmişti. Bu bölümle ilgili bundan başka hadisler de vardır.[1]

(بَابُ فِيمَنْ يُصَدِّقُ الأُمَرَاءِ بِكَذِبِهِم وَيُعِينَهُم عَلَى ظُلْمِهِمْ)

Siyasi Liderlerin Yalanlarını Doğrulayan ve Onların Zulmüne Yardımcı Olan Hakkında

٩٢٦١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِى سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِىِّ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " تَكُونُ أُمَرَاءُ تَغْشَاهُمْ غَوَاشٍ أَوْ حَوَاشٍ مِنَ النَّاسِ يَظْلِمُونَ وَيَكْذِبُونَ فَمَنْ دَخَلَ عَلَيْهِمْ فَصَدَّقَهُمْ بِكَذِبِهِمْ وَأَعَانَهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ فَلَيْسَ مِنِّى وَلَسْتُ مِنْهُ وَمَنْ لَمْ يَدْخُلْ عَلَيْهِمْ وَيُصَدِّقْهُمْ بَكَذِبِهِمْ وَيُعِنْهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ فَهُوَ مِنِّى وَأَنَا مِنْهُ"

رواه أحمد وأبو يعلى بنحوه, وزاد : " فأنا منه بريء وهو مني بريء " ,وفيه: سليمان بن أبي سليمان القرشي, و لم أعرفه ,وبقية رجاله رجال الصحيح .

9261. Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir takım idareciler gelecek. Etrafındakiler ve alçak insanlar onları(n iç yüzlerini tebaaları olan) halktan gizleyecekler. Zulmedecekler ve yalan söyleyecekler. Onların yanına girip te yalanlarını doğrulayan ve zulümlerine yardımcı olan, benden değildir, ben de ondan değilim. Onların yanına girmeyip te yalanlarını doğrulamayan ve zulümlerine yardımcı olmayan bendendir, ben de ondanım."*

★Hadisi İmam Ahmed ve *"Ben ondan uzağım, o da benden uzaktır"* ifadesiyle Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Ravilerden Süleymân b. Ebî Süleymân el-Kuraşî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

---

[1] Tekrar edecektir: 9166.

[2] *Müsned-i Ahmed* (3/24, 92), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1187, 1286) ve İbn Hibbân, *Sahîh* (286)

٩٢٦٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرٍ يَعْنِي ابْنَ عَيَّاشٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بنِ قُعَيْسٍ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " سَيَكُونُ عَلَيْكُمْ أُمَرَاءُ يَأْمُرُونَكُمْ بِمَا لَا يَفْعَلُونَ فَمَنْ صَدَّقَهُمْ بِكَذِبِهِمْ وَأَعَانَهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ فَلَيْسَ مِنِّي وَلَسْتُ مِنْهُ وَلَنْ يَرِدَ عَلَيَّ الْحَوْضَ"

رواه أحمد والبزار إلا أنه قال : خَرَجَ النَّبِيُّ وَفِي الْمَسْجِدِ تِسْعَةُ نَفَرٍ : أَرْبَعَةٌ مِنَ الْمَوَالِي، وَخَمْسَةٌ مِنَ الْعَرَبِ، فَقَالَ : إِنَّهَا سَتَكُونُ عَلَيْكُمْ أُمَرَاءُ، فَمَنْ أَعَانَهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ ، وَصَدَّقَهُمْ بِكِذْبِهِمْ، وَغَشِيَ أَبْوَابَهُمْ ؛ فَلَيْسَ مِنِّي وَلَسْتُ مِنْهُ، وَلَنْ يَرِدَ عَلَى الْحَوْضِ، وَمَنْ لَمْ يُعِنْهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ، وَلَمْ يُصَدِّقْهُمْ بِكِذْبِهِمْ فَهُوَ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ، سَيَرِدُ عَلَى الْحَوْضِ "وفيه: إبراهيم بن قعيس, ضعفه أبو حاتم, ووثقه ابن حبان, وبقية رجاله رجال الصحيح .

9262. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Başınıza bir takım idareciler geçecek. Kendileri yapmadıkları şeyleri size emredecekler. Onların yalanlarını doğrulayan ve zulümlerine yardımcı olan benden değildir, ben de ondan değilim. Üstelik benim yanıma Havuz'uma da asla gelecek değildir."*

★Hadisi İmam Ahmed ve şu ifadelerle Bezzâr rivayet etmiştir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) evinden çıkarak Mescid'e girdi. Mescid'de dördü azatlılardan, beşi Araplardan olmak üzere toplam dokuz kişi vardı. Şöyle buyurdu: *"Başınıza bir takım idareciler geçecek. Onların zulmüne yardımcı olan, yalanlarını doğrulayan ve kapılarına sarılan benden değildir, ben de ondan değilim. Benim yanıma Havuz'uma da asla gelecek değildir. Onların zulmüne yardımcı olmayan, yalanlarını doğrulamayan ise bendendir, ben de ondanım ve yakında yanıma Havuz'uma gelecektir."* Senedinde yer alan İbrâhîm b. Kuays'ı Ebû Hâtim zayıf kabul etmiş, İbn Hibbân ise güvenilir addetmiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٢٦٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ ابْنِ خُثَيْمٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَابِطٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِكَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ " أَعَاذَكَ اللَّهُ مِنْ إِمَارَةِ السُّفَهَاءِ . قَالَ مَا إِمَارَةُ السُّفَهَاءِ قَالَ أُمَرَاءُ يَكُونُونَ بَعْدِي لَا يَقْتَدُونَ بِهَدْيِي وَلَا يَسْتَنُّونَ بِسُنَّتِي فَمَنْ صَدَّقَهُمْ بِكَذِبِهِمْ وَأَعَانَهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ فَأُولَئِكَ لَيْسُوا مِنِّي وَلَسْتُ مِنْهُمْ وَلَا يَرِدُوا عَلَيَّ حَوْضِي وَمَنْ لَمْ يُصَدِّقْهُمْ بِكَذِبِهِمْ وَلَمْ يُعِنْهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ فَأُولَئِكَ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمْ وَسَيَرِدُوا عَلَيَّ حَوْضِي يَا كَعْبُ بْنَ عُجْرَةَ الصَّوْمُ جُنَّةٌ وَالصَّدَقَةُ تُطْفِئُ الْخَطِيئَةَ وَالصَّلَاةُ

[1] *Müsned-i Ahmed* (5702) ve *Müsned-i Bezzâr* (1608)

قُرْبَانٌ أَوْ قَالَ بُرْهَانٌ يَا كَعْبُ بْنَ عُجْرَةَ إِنَّهُ لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ لَحْمٌ نَبَتَ مِنْ سُحْتٍ النَّارُ أَوْلَى بِهِ يَا كَعْبُ بْنَ عُجْرَةَ النَّاسُ غَادِيَانِ فَمُبْتَاعٌ نَفْسَهُ فَمُعْتِقُهَا وَبَائِعٌ نَفْسَهُ فَمُوبِقُهَا "

رواه أحمد والبزار ، ورجالهما رجال الصحيح .

9263. Câbir b. Abdillah'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ka'b b. Ucre'ye: *"Allah seni sefih idarecilerden korusun"* buyurunca Ka'b: "Sefih idareciler kimlerdir?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Benden sonra gelecek olan bir takım idarecilerdir. Onlar benim hidayetime tâbi olmazlar ve sünnetimi benimsemezler. Onların yalanlarını doğrulayan ve zulümlerine yardımcı olanlar benden değildir, ben de onlardan değilim. Onlar yanıma Havuz'uma da gelemeyeceklerdir. Onların yalanlarını doğrulamayan ve zulümlerine yardımcı olmayanlar ise bendendir, ben de onlardanım. Üstelik onlar, yakında yanıma Havuz'uma gelecekler. Ey Ka'b b. Ucre! Oruç kalkandır, sadaka hataları söndürür, namaz Allah'a yakınlaşmadır* -ya da şöyle buyurdu-: *Namaz burhandır. Ey Ka'b b. Ucre! Cennete haramdan beslenen bir et(in sahibi) asla giremez. Cehennem ona daha layıktır. Ey Ka'b b. Ucre! İnsanlar iki sınıf halinde giderler: (Birincisi) nefsini satın alıp onu azat edenler ve (ikincisi de) nefsini satıp onu helak edenler"* buyurdu.

★Hadisi İmam Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiştir. Hadisin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٢٦٤ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ عَنِ الْعَوَّامِ قَالَ حَدَّثَنِي رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ مِنْ آلِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ فِي الْمَسْجِدِ بَعْدَ صَلاَةِ الْعِشَاءِ رَفَعَ بَصَرَهُ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ خَفَضَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ قَدْ حَدَثَ فِي السَّمَاءِ شَيْءٌ فَقَالَ " أَلاَ إِنَّهُ سَيَكُونُ بَعْدِي أُمَرَاءُ يَكْذِبُونَ وَيَظْلِمُونَ فَمَنْ صَدَّقَهُمْ بِكَذِبِهِمْ وَمَالأَهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ فَلَيْسَ مِنِّي وَلاَ أَنَا مِنْهُ وَمَنْ لَمْ يُصَدِّقْهُمْ بِكَذِبِهِمْ وَلَمْ يُمَالِئْهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ فَهُوَ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ أَلاَ وَإِنَّ دَمَ الْمُسْلِمِ كَفَّارَتُهُ أَلاَ وَإِنَّ سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ هُنَّ الْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ"

قلت : له حديث في الباقيات الصالحات غير هذا رواه ابن ماجة .

رواه أحمد, وفيه: راو لم يسم, وبقية رجاله رجال الصحيح .

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (3/321, 399), *Müsned-i Bezzâr* (1609) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1999)

9664. Nu'mân b. Beşîr anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yanımıza çıkageldi. O esnada biz yatsı namazını kılmış Mescid'de oturuyorduk. Gözünü gökyüzüne kaldırdıktan sonra aşağı indirdi. O kadar ki biz gökyüzünde bir şey olduğunu sandık. Ardından şöyle buyurdu: *"Dikkat edin! Benden sonra bir takım idareciler gelecek, yalan söyleyecekler ve zulmedecekler. Onların yalanlarını doğrulayan, onların zulümlerini destekleyen benden değildir, ben de ondan değilim. Onların yalanlarını doğrulamayan, onların zulümlerini desteklemeyen bendendir, ben de ondanım. Dikkat edin! Müslümanın (dökülen) kanı, kendisi için kefarettir. Dikkat edin! Şu «Sübhanallah, Elhamdülillah, Lâ ilahe illallah, Allahu Ekber» zikirleri kalıcı olan salih amellerdir."*

Ben derim ki: Nu'mân'ın kalıcı salih ameller hakkında, bunun dışında İbn Mâce'nin rivayet ettiği bir hadisi daha vardır.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, senedinde isimsiz bir ravi bulunmaktadır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٢٦٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ يُونُسَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ أَوْ عَنْ غَيْرِهِ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ عَنْ حُذَيْفَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " إِنَّهَا سَتَكُونُ أُمَرَاءُ يَكْذِبُونَ وَيَظْلِمُونَ فَمَنْ صَدَّقَهُمْ بِكَذِبِهِمْ وَأَعَانَهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ فَلَيْسَ مِنَّا وَلَسْتُ مِنْهُمْ وَلَا يَرِدُ عَلَيَّ الْحَوْضَ وَمَنْ لَمْ يُصَدِّقْهُمْ بِكَذِبِهِمْ وَلَمْ يُعِنْهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ فَهُوَ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ وَسَيَرِدُ عَلَيَّ الْحَوْضَ"

رواه أحمد والبزار والطبراني في الكبير والأوسط، وأحد أسانيد البزار رجاله رجال الصحيح ورجال أحمد كذلك.

9265. Huzeyfe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Yalan söyleyip zulmedecek bir takım idareciler olacak. Onların yalanlarını doğrulayan, zulümlerine yardımcı olan bizden değildir, ben de ondan değilim. Benim yanıma Havuz'uma da gelemeyecektir. Ama onların yalanlarını doğrulamayan, zulümlerine yardımcı olmayan ise bendendir, ben de ondanım ve benim yanıma Havuz'uma yakında gelecektir."*

★Hadisi İmam Ahmed, Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Bezzâr'ın isnâdlarından birinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Ahmed'in ravileri de aynı şekildedir.[2]

٩٢٦٦ – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عُبَيْدُ اللهِ بْنُ مُعَاذٍ، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ دَاوُدَ الْمَكِّيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ عُبَيْدِ اللهِ الْغُدَانِيُّ، قَالَا: ثنا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ، ثنا أَبُو يُونُسَ الْقُشَيْرِيُّ حَاتِمُ بْنُ أَبِي صَغِيرَةَ، عَنْ سِمَاكِ بْنِ

[1] *Müsned-i Ahmed* (4/267-8)

[2] *Müsned-i Ahmed* (5/384), *Müsned-i Bezzâr* (1606-7) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (3019)

حَرْب ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّاب ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : كُنَّا قُعُودًا عَلَى بَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَرَجَ عَلَيْنَا ، فَقَالَ : " أَتَسْمَعُونَ ؟ " , قُلْنَا : قَدْ سَمِعْنَا مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلاثًا ، فَقَالَ : " إِنَّهُ سَيَكُونُ عَلَيْكُمْ أُمَرَاءُ فَلا تُصَدِّقُوهُمْ بِكَذِبِهِمْ ، وَلا تُعِينُوهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ ، فَإِنَّهُ مَنْ صَدَّقَهُمْ بِكَذِبِهِمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ فَلَيْسَ يَرِدُ عَلَيَّ الْحَوْضَ "

رواه الطبراني, ورجاله رجال الصحيح خلا عبد الله بن خباب وهو ثقة .

9266. Abdullah b. Habbâb, babasından naklediyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kapısının yanında oturuyorduk. Derken Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) çıkarak yanımıza geldi: *"Duyuyor musunuz?"* diye sorunca, biz de iki ya da üç kere: "Duyduk" dedik. Bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Başınıza bir takım idareciler gelecek. "Onların yalanlarını doğrulamayın ve zulümlerine yardımcı olmayın. Çünkü onların yalanlarını doğrulayan ve zulümlerine yardımcı olan kimse, yanıma Havuz'uma gelemeyecektir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Abdullah b. Habbâb, *Sahîh* ravisi olmamakla birlikte güvenilir biridir.[1]

(بَابٌ فِيمَنْ يُرَائِي الأُمَرَاءَ)

Valilere Karşı İkiyüzlü Davranan Hakkında

٩٢٦٧ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ سَعْدٍ أَبُو دَاوُدَ الْحَفَرِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ قَالَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ طَارِقٍ عَنْ بِلَالِ بْنِ يَحْيَى عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَعْرَابِيٌّ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مَا أَخَافُ عَلَى قُرَيْشٍ إِلاَّ أَنْفُسَهَا . قُلْتُ مَا لَهُمْ قَالَ أَشِحَّةٌ بَجَرَةٌ وَإِنْ طَالَ بِكَ عُمُرٌ لَتَنْظُرَنَّ إِلَيْهِمْ يَفْتِنُونَ النَّاسَ حَتَّى تَرَى النَّاسَ بَيْنَهُمْ كَالْغَنَمِ بَيْنَ الْحَوْضَيْنِ إِلَى هَذَا مَرَّةً وَإِلَى هَذَا مَرَّةً "

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح خلا بلال بن يحيى العبسي وهو ثقة .وله طريق طويلة في الخصائص .

9267. İmrân b. Husayn diyor ki: Bir bedevi, bana Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittiğini haber verdi: *"Ben Kureyş'in sadece nefisleri(ne düşkünlüklerin)den korkuyorum."* Ben: "Onlara

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3627), *Müsned-i Ahmed* (6/395), İbn Hibbân, *Sahîh* (3019) ve Hâkim, *Müstedrek* (1/78)

ne oldu ki?" diye sorunca, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cimri ve göbekli (oburdur)lar, ömrün yeterse onları görebilirsin. İnsanları öyle bir fitneye düşürecekler ki halkın onların aralarında iki havuz arasında kalmış koyunlar gibi olduğunu göreceksin. Bir o havuza, bir bu havuza gidip gelecekler."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Bilâl b. Yahyâ el-Absî, *Sahîh* ravisi olmamakla birlikte güvenilir biridir. Bu hadisin uzun bir tariki daha vardır. Peygamberlik Alametleri kitabının Hasâis bölümünde geçecektir.[1]

٩٢٦٨ – حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ سَهْلٍ الْحَنَّاطُ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الأَسَدِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا ، عَنْ سَعْدٍ الْعَبْسِيِّ ، عَنْ بِلالِ بْنِ يَحْيَى ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنِّي لا أَخْشَى عَلَى قُرَيْشٍ إِلا أَنْفُسَهَا " رواه والطبراني ,ورجاله ثقات .

9268. İmrân b. Husayn'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ben, Kureyş adına sadece nefisleri(ne düşkünlüklerin)den korkuyorum."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

(بَابٌ فِي الإِمَامِ الْكَذَّابِ)

Yalancı Siyasi Lider

٩٢٦٩ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدَانَ بْنِ يَزِيدَ الْبَجَلِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْهَيَّاجِيُّ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الأَرْحَبِيُّ ، قَالَ : نا عُبَيْدَةُ بْنُ الأَسْوَدِ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ الْوَلِيدِ ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " ثَلاثَةٌ يُبْغِضُهُمُ اللَّهُ : مَلِكٌ كَذَّابٌ ، وَعَائِلٌ مُسْتَكْبِرٌ ، وَغَنِيٌّ بَخِيلٌ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: يحيى بن عبد الرحمن الأرحبي, وبقية رجاله ثقات .

9269. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Üç kimse vardır ki Allah onları sevmez: Yalancı hükümdar, kibirli fakir ve cimri zengin."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden biri Yahyâ b. Abdirrahmân el-Erhabî'de bir beis bulunmamakta)dır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

---

[1] *Müsned-i Ahmed* (4/66-7)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/240)

(بَابُ النَّهيِ عَنْ سَبِّ الأَئِمَّةِ)

İdarecilere Sövmenin Yasak Oluşu

٩٢٧٠ – حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مُصْعَبِ الأشْنَانِيُّ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ الْمُحَارِبِيُّ ، ثَنَا مُوسَى بْنُ عُمَيْرٍ ، عَنْ مَكْحُولٍ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا تَسُبُّوا الأَئِمَّةَ ، وَادْعُوا لَهُمْ بِالصَّلاحِ ، فَإِنَّ صَلاحَهُمْ لَكُمْ صَلاحٌ "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير, عن شيخه الحسين بن محمد بن مصعب الأسناني, ولم أعرفه, وبقية رجاله ثقات.

9270. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İdarecilere sövmeyin. Onların ıslahı olmaları için dua edin. Çünkü onların ıslah olması, sizin de durumunuzun iyi olmasını sağlar."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de hocası Hüseyn b. Muhammed b. Mus'ab el-Esnânî'den rivayet etmiştir. Bu zatı tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. Ayrıca başka bir ravi kanalı daha vardır.[1]

٩٢٧١ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ سُفْيَانَ الرَّقِّيُّ ، ثنا أَيُّوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَزَّانُ ، ثنا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْفَزَارِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي قَيْسٍ الشَّامِيُّ ، عَنْ أَبِي مُصَبِّحٍ الْحِمْصِيِّ ، قَالَ : جَلَسْتُ إِلَى نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , فِيهِمْ شَدَّادُ بْنُ أَوْسٍ ، وَثَوْبَانُ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَهُمْ يَتَذَاكَرُونَ ، فَقَالُوا : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ كَذَا وَكَذَا مِنَ الْخَيْرِ ، وَإِنَّهُ لَمُنَافِقٌ " ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَكَيْفَ يَكُونُ مُنَافِقًا وَهُوَ مُؤْمِنٌ بِكَ ؟ قَالَ : " يَلْعَنُ الأَئِمَّةَ ، وَيَطْعَنُ عَلَيْهِمْ "

رواه الطبراني, وفيه: محمد بن أبي قيس الشامي, ولم أعرفه.

9271. Ebû Musabbah el-Hımsî anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından bir grupla beraber oturdum. İçlerinde Şeddâd b. Evs ve Peygamber Efendimiz'in (sallallahu aleyhi vesellem) azatlısı Sevbân da vardı. Aralarında bir meseleyi müzakere ediyorlardı. Dediler ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kişi şöyle şöyle hayırlı ameller işler, ama münafıktır."* İnsanlar: "Ya Resûlallah! Sana inandığı halde nasıl

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7609) ve Taberânî, *M. el-Evsat* (1629)

münafık olur ki?" diye sorduklarında: *"İdarecilere söver ve onların aleyhine ileri geri konuşur"* buyurdu.[1]

(بَابُ قُلُوبِ الْمُلُوكِ بِيَدِ اللهِ تَعَالَى فَلاَ تَسُبُّوهُمْ)

Hükümdarların Kalbleri Allah'ın Elindedir, Onlara Sövmeyin

٩٢٧٢ – حَدَّثَنَا مِقْدَامٌ ، ثَنَا عَلِيُّ بْنُ مَعْبَدٍ الرَّقِّيُّ ، ثَنَا وَهْبُ بْنُ رَاشِدٍ ، ثَنَا مَالِكُ بْنُ دِينَارٍ ، عَنْ خِلاسِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ : " أَنَا اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنَا ، مَالِكُ الْمُلُوكِ وَمَلِكُ الْمُلُوكِ ، قُلُوبُ الْمُلُوكِ فِي يَدِي ، وَإِنَّ الْعِبَادَ إِذَا أَطَاعُونِي حَوَّلْتُ قُلُوبَ مُلُوكِهِمْ عَلَيْهِمْ بِالرَّأْفَةِ وَالرَّحْمَةِ ، وَإِنَّ الْعِبَادَ إِذَا عَصَوْنِي حَوَّلْتُ قُلُوبَهُمْ عَلَيْهِمْ بِالسَّخْطَةِ وَالنِّقْمَةِ فَسَامُوهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ ، فَلا تَشْغَلُوا أَنْفُسَكُمْ بِالدُّعَاءِ عَلَى الْمُلُوكِ ، وَلَكِنِ اشْتَغِلُوا بِالذِّكْرِ وَالتَّضَرُّعِ إِلَيَّ أَكْفِكُمْ مُلُوكَكُمْ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه :وهب بن راشد ,وهو متروك .

9272. Ebu'd-Derdâ'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hiç şüphesiz Allah şöyle buyurmaktadır: «Ben Allah'ım. Benden başka ilah yoktur. Hükümdarların sahibi ve kralların kralıyım. Hükümdarların kalbleri benim elimdedir. Kullarım bana itaat ettiklerinde, hükümdarların kalblerini onlara rahmet ve merhametle çeviririm. Kullarım bana isyan ettiklerinde başlarındaki hükümdarlarının kalblerini onlara öfke ve intikamla çeviririm. Onlar da kendilerine en kötü azabı uygularlar. Kendinizi, hükümdarlara beddua etmekle meşgul etmeyin. Lakin zikirle, bana boyun eğmekle meşgul olun ki hükümdarlarınıza karşı sizi koruyayım."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Vehb b. Râşid metruk biridir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7159)

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (9195), Ebû Nuaym, *Hilye* (2/388) ve *es-Silsiletu'd-Daîfe* (602, 1466)

(بَابُ هَدَايَا الأُمَرَاءِ)

Valilere (Yöneticilere) Verilen Hediyeler

٩٢٧٣ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ ، قَالَ : نَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَهْدِيٍّ ، قَالَ : نَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " هَدَايَا الْعُمَّالِ غُلُولٌ "

رواه البزار من رواية إسماعيل بن عياش عن الحجازيين, وهي ضعيفة .قلت : وقد تقدمت أحاديث في الرشا في كتاب الأحكام .

9273. Ebû Humeyd es-Sâidî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Valilere verilen hediyeler hainliktir."*

★Hadisi Bezzâr, İsmâîl b. Ayyâş'ın Hicazlılardan rivayeti ile rivayet etmiştir. O halde buradaki de zayıftır.

Ben derim ki: Rüşvet hakkındaki başka hadisler Ahkâm kitabında yer almıştır.[1]

(بَابُ الأَمِيرِ فِي السَّفَرِ)

Yolculukta Yönetici Seçimi

أحاديث هذا الباب في كتاب الجهاد بعد هذا وبعضها قد تقدم في الحج بعض أدب السفر

٩٢٧٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَيَّانَ الْمَازِنِيُّ ، ثنا عَمْرُو بْنُ مَرْزُوقٍ ، أنا شُعْبَةُ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي الأَحْوَصِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " إِذَا كُنْتُمْ ثَلاثَةً فِي سَفَرٍ فَأَمِّرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدَكُمْ.

رواه الطبراني, ورجاله رجال الصحيح .

Bu konudaki hadisler bundan sonra gelecek olan Cihad kitabında yer alacaktır. Bir kısmı Hac Kitabında, Yolculuğun Âdabı bölümünde geçti.

9274. Abdullah (b. Mes'ûd) diyor ki: "Yolculukta üç kişi olduğunuzda birinizi başınıza yönetici seçin."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1599)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8915)

كِتَابُ الجِهَادِ

CİHAD KİTABI

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الهِجْرَةِ)

Hicret Hakkında

٩٢٧٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ الطَّائِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ السُّورَةُ ﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللّٰهِ وَالْفَتْحُ وَرَأَيْتَ النَّاسَ﴾ قَالَ قَرَأَهَا رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى خَتَمَهَا وَقَالَ النَّاسُ حَيِّزٌ وَأَنَا وَأَصْحَابِي حَيِّزٌ وَقَالَ " لاَ هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ ". فَقَالَ لَهُ مَرْوَانُ كَذَبْتَ. وَعِنْدَهُ رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ وَزَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ وَهُمَا قَاعِدَانِ مَعَهُ عَلَى السَّرِيرِ. فَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ لَوْ شَاءَ هَذَانِ لَحَدَّثَاكَ وَلَكِنْ هَذَا يَخَافُ أَنْ تَنْزِعَهُ عَنْ عِرَافَةِ قَوْمِهِ وَهَذَا يَخْشَى أَنْ تَنْزِعَهُ عَنِ الصَّدَقَةِ. فَسَكَتَا فَرَفَعَ مَرْوَانُ عَلَيْهِ الدِّرَّةَ لِيَضْرِبَهُ فَلَمَّا رَأَيَا ذَلِكَ قَالُوا صَدَقَ. رواه أحمد والطبراني باختصار كثير ,ورجال أحمد رجال الصحيح.

9275. Ebû Saîd el-Hudrî anlatıyor: "İzâ câe nasrullahi ve'l-feth" sûresi indiği zaman Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bu sûreyi sonuna kadar okuyarak şöyle buyurdu: *"İnsanlar bir yerde, ben ve ashâbım (başka) bir yerdeyiz. Fetihten sonra hicret yoktur. Hicret (artık), cihad ve niyettir."*

Ebû Saîd bu hadisi rivayet edince, Mervân kendisine: "Yalan söyledin" dedi. Yanında Râfi' b. Hadîc ve Zeyd b. Sâbit de bulunuyordu. Mervân'la beraber döşek üzerinde oturuyorlardı. Ebû Saîd (ikisine işaret ederek) şöyle dedi: "Şu ikisi istiyorlar bu hadisi sana bildirsinler. Ancak şu, senin onu kavminin başkanlığından azletmenden, diğeri de ona vermekte olduğun sadakayı kesmenden korkuyor." Ebû Saîd'in bu sözü üzerine Zeyd ve Râfi' sustu. Zeyd ile Râfi', Mervân'ın kırbacı, Ebû Saîd'e vurmak için havaya kaldırdığını görünce: "Doğru söyledi" dediler.

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî çok kısa olarak rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (3/22; 5/187)

٩٢٧٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ إِسْحَاقَ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ عَنْ مُجَاشِعِ بْنِ مَسْعُودٍ الْبَهْزِيِّ أَنَّهُ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِابْنِ أَخِيهِ لِيُبَايِعَهُ عَلَى الْهِجْرَةِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لَا بَلْ يُبَايِعُ عَلَى الإِسْلَامِ فَإِنَّهُ لَا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ . قَالَ وَيَكُونُ مِنَ التَّابِعِينَ بِإِحْسَانٍ"

قلت : هو في الصحيح خلا قوله : " ويكون من التابعين بإحسان "

رواه أحمد, ورجاله رجال الصحيح غير يحيى بن إسحاق وهو ثقة.

9276. Mücâşi' b. Mes'ûd el-Behzî'den rivayet edildiğine göre kendisi, amcasının oğluyla beraber hicret üzere biat etmek için Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gitti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), ona şöyle buyurdu: *"Hayır, bilakis İslâm üzere biat edilir. Çünkü fetihten sonra hicret yoktur. (Kişi bu durumda ancak) ihsan ile (daha önce hicret edenlere) tâbi olanlardan olur."*

Ben derim ki: Hadis, *Sahîh* kitabında: *"İhsan ile tâbi olanlardan olur"* kısmı olmaksızın yer almıştır.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Yahyâ b. İshâk, *Sahîh* ravisi olmamakla beraber güvenilir biridir.[1]

٩٢٧٧ - حَدَّثَنَا مُطَّلِبُ بْنُ شُعَيْبٍ الأَزْدِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ ، ثنا اللَّيْثُ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ خُصَيْفَةَ ، ح وَحَدَّثَنَا مَسْعَدَةُ بْنُ سَعْدٍ الْعَطَّارُ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَكِّيَّانِ ، قَالَا : ثنا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ ، ثنا ابْنُ وَهْبٍ ، أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ ، أَنَّ سَعِيدَ بْنَ أَبِي هِلَالٍ ، حَدَّثَهُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ خُصَيْفَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَافِعٍ ، عَنْ غَزِيَّةَ بْنِ الْحَارِثِ ، أَنَّهُ أَخْبَرَهُ ، أَنَّ شَبَابًا مِنْ قُرَيْشٍ أَرَادُوا أَنْ يُهَاجِرُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَمَنَعَهُمْ آبَاؤُهُمْ ، فَذَكَرُوا ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ ، إِنَّمَا هُوَ الْجِهَادُ وَالنِّيَّةُ "

9277. Ğaziyye b. el-Hâris anlatıyor: Kureyşli bir grup genç, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına hicret etmek isteyince babaları onları engelledi. Bu hadise, Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) anlatılınca şöyle buyurdu: *"Fetihten sonra hicret yoktur. Hicret, artık sadece cihad ve niyettir."*[2]

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (3/468-9)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/262; no: 656)

٩٢٧٨ – وفي رواية : حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي الرَّبِيعِ السَّمَّانُ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ سَلَمَةَ بْنِ أَبِي الْحُسَامِ ، أَخْبَرَنِي يَزِيدُ بْنُ خُصَيْفَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ رَافِعٍ ، عَنْ غَزِيَّةَ بْنِ الْحَارِثِ ، أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " لا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ ، إِنَّمَا هِيَ ثَلاثٌ : الْجِهَادُ ، وَالنِّيَّةُ ، وَالْحَشْرُ " رواه الطبراني كله بأسانيد, ورجال أحدها رجال الصحيح .

9278. Ğaziyye b. el-Hâris, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işitmiştir: *"Fetihten sonra hicret yoktur. Hicret, sadece üç şeydir: Cihad, niyet ve haşr (toplanma)."*

★İki hadisi de farklı isnâdlarla Taberânî rivayet etmiş olup, isnâdlardan birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٢٧٩ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللّٰهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا مَنْصُورُ بْنُ أَبِي مُزَاحِمٍ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ ، ح وَحَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ ، ثنا سُوَيْدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، كِلاهُمَا ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ أَبِي فَرْوَةَ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ أَبِي رَافِعٍ ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ غَزِيَّةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ يَقُولُ : " لا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ ، إِنَّمَا هُوَ الإِيمَانُ وَالنِّيَّةُ "

رواه الطبراني, وفيه: إسحاق بن عبيد الله بن أبي فروة, وهو متروك.

9279. Hâris b. Ğaziyye bildiriyor: Mekke'nin fethedildiği gün, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Fetihten sonra hicret yoktur. Hicret (artık) sadece iman ve niyettir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İshâk b. Ubeydillah b. Ebî Ferve metruk biridir.[2]

٩٢٨٠ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ ضَمْضَمِ بْنِ زُرْعَةَ عَنْ شُرَيْحِ بْنِ عُبَيْدٍ يَرُدُّهُ إِلَى مَالِكِ بْنِ يُخَامِرَ عَنِ ابْنِ السَّعْدِىِّ أَنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " لاَ تَنْقَطِعُ الْهِجْرَةُ مَا دَامَ الْعَدُوُّ يُقَاتَلُ. فَقَالَ مُعَاوِيَةُ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ وَعَبْدُ اللّٰهِ بْنُ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ إِنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْهِجْرَةَ خَصْلَتَانِ إِحْدَاهُمَا أَنْ تَهْجُرَ السَّيِّئَاتِ وَالأُخْرَى أَنْ تُهَاجِرَ إِلَى اللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَلاَ تَنْقَطِعُ الْهِجْرَةُ مَا تُقُبِّلَتِ التَّوْبَةُ وَلاَ تَزَالُ التَّوْبَةُ مَقْبُولَةً حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنَ الْمَغْرِبِ فَإِذَا طَلَعَتْ طُبِعَ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ بِمَا فِيهِ وَكُفِىَ النَّاسُ الْعَمَلَ" قلت : روى أبو داود والنسائي بعض حديث معاوية.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/262; no. 657)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3390)

رواه أحمد والطبراني في الأوسط والصغير من غير ذكر حديث ابن السعدي، والبزار من حديث عبد الرحمن بن عوف وابن السعدي، فقط ورجال أحمد ثقات .

9280. İbnu's-Sa'dî'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Düşmanla savaşmaya devam edildiği sürece hicret kesilmez."*

İbnu's-Sa'dî'nin bu rivayeti üzerine Muâviye, Abdurrahman b. Avf ve Abdullah b. Amr b. el-Âs, Peygamber Efendimiz'in (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu söylediler: *"Hicret iki şeydedir: Birincisi, günahlardan hicret etmek, ikincisi Allah ve Resûlü'ne hicret etmektir. Tövbe kabul edildiği sürece hicret kesilmez. Güneş batıdan doğuncaya kadar tövbe kabul edilir. Güneş batıdan doğduğunda ise kalplere, içinde bulunan şeylerle beraber mühür vurulur ve insanların amele ihtiyacı kalmaz (önceden işledikleri amellerle yetinirler)."*

Ben derim ki: Ebû Dâvud ve Nesâî, Muâviye hadisinin bir kısmını rivayet etmiştir.

★Hadisi İmam Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî, İbnu's-Sa'dî hadisini zikretmeksizin rivayet ederler. Bezzâr sadece Abdurrahman b. Avf ve İbnu's-Sa'dî hadisini rivayet eder. Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٢٨١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى قَالَ حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا لَيْثٌ قَالَ حَدَّثَنِى يَزِيدُ بْنُ أَبِى حَبِيبٍ عَنْ أَبِى الْخَيْرِ أَنَّ جُنَادَةَ بْنَ أَبِى أُمَيَّةَ حَدَّثَهُ أَنَّ رِجَالاً مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَعْضُهُمْ إِنَّ الْهِجْرَةَ قَدِ انْقَطَعَتْ. فَاخْتَلَفُوا فِي ذَلِكَ قَالَ فَانْطَلَقْتُ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ أُنَاساً يَقُولُونَ إِنَّ الْهِجْرَةَ قَدِ انْقَطَعَتْ. فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم " إِنَّ الْهِجْرَةَ لاَ تَنْقَطِعُ مَا كَانَ الْجِهَادُ." رواه أحمد، ورجاله رجال الصحيح .

9281. Cünâde b. Ebî Ümeyye'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashâbından bir grup: "Hicret kesilmiştir." deyince, bu hususta ihtilafa düştüler. Bunun üzerine ben, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e giderek: "Ya Resûlallah! Bir takım insanlar hicret kesildi diyorlar." deyince, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cihad olduğu sürece hicret kesilmez"* buyurdu.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (1671), Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/381), Taberânî, *M. el-Evsat* (59) ve *Müsned-i Bezzâr* (1747-8). İmam Ahmed'in isnâdı hasendir.

[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/62, 375); isnâdında Leys b. e. Süleym vardır.

٩٢٨٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ عَنْ عَطَاءِ الْخُرَاسَانِيِّ حَدَّثَنِي ابْنُ مُحَيْرِيزٍ عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ السَّعْدِيِّ رَجُلٌ مِنْ بَنِي مَالِكِ بْنِ حَنْبَلٍ أَنَّهُ قَدِمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالُوا لَهُ احْفَظْ رِحَالَنَا ثُمَّ تَدْخُلُ. وَكَانَ أَصْغَرَ الْقَوْمِ فَقَضَى لَهُمْ حَاجَتَهُمْ ثُمَّ قَالُوا لَهُ ادْخُلْ. فَدَخَلَ فَقَالَ " حَاجَتُكَ. قَالَ حَاجَتِي تُحَدِّثُنِي أَنْقَضَتِ الْهِجْرَةُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَاجَتُكَ خَيْرٌ مِنْ حَوَائِجِهِمْ لاَ تَنْقَطِعُ الْهِجْرَةُ مَا قُوتِلَ الْعَدُوُّ " قلت: رواه النسائي باختصار. رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح .

9282. Abdullah b. es-Sa'dî'den rivayet edildiğine göre Mâlik b. Hanbel oğullarından bir adam, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına arkadaşlarıyla beraber gelmişti. Arkadaşları ona: "Sen bizim eşyalarımızın başında dur, eşyalarımızı koru, biz çıktıktan sonra sen girersin" dediler. Topluluk içerisinde yaşı en küçük olan o idi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), onların ihtiyaçlarını gördükten sonra ona: "İçeri gir" dediler. Hemen içeri girdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"İhtiyacın nedir?"* diye sorupta adam: "Hacetim şudur ki; sen, bana hicret bitti diye haber vermiştin" deyince, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Senin ihtiyacın, herkesin ihtiyacından daha hayırlıdır. Düşmanla savaşıldığı sürece hicret kesilmez"* buyurdu.

Ben derim ki: Nesâî hadisi kısa metinle rivayet etmiştir.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٢٨٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ رَجَاءِ بْنِ حَيْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الرَّسُولِ الَّذِي سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْهِجْرَةِ فَقَالَ " لاَ تَنْقَطِعُ مَا جُوهِدَ الْعَدُوُّ"

رواه احمد, وحيوة لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

9283. Recâ b. Hayve'nin, babasından naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), hicret hakkında soru soran elçiye: *"Düşmanla cihad edildiği sürece hicret kesilmez"* buyurmuştur.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, Hayve'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/270)
[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/363)

٩٢٨٤ - وَحَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ ، قَالَ : نا الرَّبِيعُ بْنُ نَافِعٍ ، قَالَ : نا يَزِيدُ بْنُ رَبِيعَةَ ، عَنْ أَبِي الأَشْعَثِ الصَّنْعَانِيِّ ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ ، عَنْ ثَوْبَانَ ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَنْ تَنْقَطِعَ الْهِجْرَةُ مَا جُوهِدَ الْكُفَّارُ " رواه البزار, وفيه :يزيد بن ربيعة الرحبي, وهو ضعيف.

9284. Sevbân'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellesm) şöyle buyurmuştur: *"Kâfirlerle cihad edildiği sürece, cihad asla kesilmez."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Yezîd b. Rebîa er-Rahbî zayıftır.[1]

٩٢٨٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا أَبُو جَنَابٍ يَحْيَى بْنُ أَبِي حَيَّةَ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " لَتَكُونَنَّ هِجْرَةٌ بَعْدَ هِجْرَةٍ إِلَى مُهَاجَرِ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى لاَ يَبْقَى فِي الأَرَضِينَ إِلاَّ شِرَارُ أَهْلِهَا وَتَلْفِظُهُمْ أَرْضُوهُمْ وَتَقْذَرُهُمْ رُوحُ الرَّحْمَنِ عَزَّ وَجَلَّ وَتَحْشُرُهُمُ النَّارُ مَعَ الْقِرَدَةِ وَالْخَنَازِيرِ تَقِيلُ حَيْثُ يَقِيلُونَ وَتَبِيتُ حَيْثُ يَبِيتُونَ وَمَا سَقَطَ مِنْهُمْ فَلَهَا"

رواه أحمد في حديث طويل في قتال أهل البغي, وفيه :أبو جناب الكلبي, وهو ضعيف .قلت : وتأتي أحاديث الهجرة إلى الحبشة وإلى المدينة في المغازي إن شاء الله .

9285. Abdullah b. Ömer bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Hiç şüphesiz hicretten sonra, tekrar hicret edip babanız Hz. İbrâhîm'in hicret ettiği yere gideceksiniz. Ta ki yerlerde, o yerlerdeki halkın en kötüleri kalıncaya kadar. Onları da bulundukları yerler, dışarı atacak. Yüce Rahmân'ın rahmeti onlardan uzaklaşır. Ateş, onları maymunlar ve hınzırlarla beraber sevk eder. Onların gündüz istirahat ettiği yerde, ateş de onlarla beraber bulunur, onların geceledikleri yerde, ateş de onlarla beraber geceler (onların peşini hiç bırakmaz). Onlardan düşenler ateşe aittir."*

★Hadisi İmam Ahmed, Bağy Ehli (Teröristler) ile Savaşma hakkındaki uzun bir hadisin içinde rivayet etmiştir. Ravilerden Ebû Cenâb el-Kelbî zayıftır.

Ben derim ki: Medine'ye ve Habeşistân'a Hicret hakkındaki hadisler inşallah Meğazî (Gazveler) Kitabında gelecek.[2]

---

1 *Müsned-i Bezzâr* (1749)

2 *Müsned-i İmam Ahmed* (2/5562)

(بَابُ هِجْرَةِ البَاتَّةِ وَالبَادِيَةِ)

Dönüşü Olmayan Hicret ve Çöle Yapılan Göç

٩٢٨٦ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ دُحَيْمٍ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا أَبِي ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ شُعَيْبِ بْنِ شَابُورٍ ، حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي عَمْرٍو السَّيْبَانِيُّ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيِّ ، عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الأَسْقَعِ ، قَالَ : خَرَجْتُ مُهَاجِرًا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلَمَّا أَقْبَلَ النَّاسُ مِنْ بَيْنِ خَارِجٍ ، وَقَائِمٍ ، فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لا يَرَى جَالِسًا إِلا دَنَا إِلَيْهِ فَسَأَلَهُ هَلْ لَكَ مِنْ حَاجَةٍ ؟ وَبَدَأَ بِالصَّفِّ الأَوَّلِ ، ثُمَّ الثَّانِي ، ثُمَّ الثَّالِثِ حَتَّى دَنَا إِلَيَّ ، فَقَالَ : " هَلْ لَكَ مِنْ حَاجَةٍ ؟ " فَقُلْتُ : نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : " وَمَا حَاجَتُكَ ؟ " قُلْتُ : الإِسْلامُ ، فَقَالَ : " هُوَ خَيْرٌ لَكَ " ، قَالَ : " وَتُهَاجِرُ " ، قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ : " هِجْرَةَ الْبَادِيَةِ أَوْ هِجْرَةَ الْبَاتَّةِ ؟ " قُلْتُ : أَيُّهُمَا أَفْضَلُ ؟ قَالَ : " الْهِجْرَةُ الْبَاتَّةُ أَنْ تَثْبُتَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهِجْرَةُ الْبَادِيَةِ أَنْ تَرْجِعَ إِلَى بَادِيَتِكَ وَعَلَيْكَ السَّمْعَ وَالطَّاعَةَ فِي عُسْرِكَ وَيُسْرِكَ وَمَكْرَهِكَ وَمَنْشَطِكَ وَأَثَرَةٍ عَلَيْكَ " ، قَالَ : فَبَسَطْتُ يَدِي إِلَيْهِ فَبَايَعْتُهُ ، قَالَ : وَاسْتَثْنَى لِي حِينَ لَمْ أَسْتَثْنِ لِنَفْسِي : " فِيمَا اسْتَطَعْتَ " ، قَالَ : وَنَادَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ فَخَرَجْتُ إِلَى أَهْلِي فَوَافَقْتُ أَبِي جَالِسًا فِي الشَّمْسِ يَسْتَدْبِرُهَا ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ بِتَسْلِيمِ الإِسْلامِ ، فَقَالَ : أَصَبَوْتَ ؟ فَقُلْتُ : أَسْلَمْتُ ، فَقَالَ : لَعَلَّ اللَّهَ يَجْعَلُ لَكَ وَلَنَا فِيهِ خَيْرًا فَرَضِيتُ بِذَلِكَ مِنْهُ. فذكر الحديث. رواه الطبراني, ورجاله ثقات .

9286. Vâsıle b. el-Eska' anlatıyor: Hicret ederek Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gitmiştim. İnsanların kimisi çıktı, kimisi Mescid'de kaldı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), tektek gözüme ilişen oturmakta olan insanlara doğru yaklaştı. Onlardan hepsine saf saf: *"Bir ihtiyacın var mı?"* diye sormaya başladı Önce birinci saf, sonra ikinci saf, sonra üçüncü saf, derken bana yaklaştı: *"Bir ihtiyacın var mı?"* diye sorunca, ben: "Evet, ya Resûlallah!" diye cevap verdim. *"İhtiyacın nedir?"* diye sordu. Ben: "İslâm" cevabını verince, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Bu, senin için daha hayırlıdır"* buyurdu. *"Hicret ediyor musun?"* diye sordu. Ben: *"Evet"* diye karşılık verince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Çöle mi hicret, yoksa kesin, dönüşü olmayan hicret mi?"* diye buyurdu. Ben: "Hangisi daha üstün?" diye sorduğumda, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), bana: *"Dönüşü olmayan, kesin hicret. Dönüşü olmayan, kesin hicret ise senin, Resûlullah ile kalıp O'nunla beraber yaşamandır. Çöle hicret, senin (yaşadığın mekâna) geri dönmendir.*

Başına gelecek zorluk ve kolaylıkta, neşeli anında ve isteksiz olduğun zamanlarda, senin yerine başkalarını tercih ettiklerinde (benim koyduğum prensiplere) işitip itaat etmendir" buyurdu.

Bunun üzerine ben de elimi ona uzatarak biat ettim. Ben, kendim için hiç bir şeyi istisna etmezken o, benim için: *"Güç getirebildiğin hususlarda"* diyerek istisnada bulundu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Tebûk gazvesinde çağrıda bulununca ailemin yanına çıktım. Babamla tesadüfen karşılaştım. Güneşe sırtını dönmüş oturuyordu. Ona İslâm selamıyla selam verdim. Bana: "Dinini mi değiştirdin?" diye sorunca, "Müslüman oldum" karşılığını verdim. Bunun üzerine babam: "Umarım ki Allah bu dinde bizim için ve senin için hayırlar kılar" diyerek Müslüman oluşuma rıza gösterdi. Ravi hadisin devamını zikretti.

★ Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابٌ فِيمَنْ أَقَامَ الدِّيْنِ فِي غَيْرِ الأَرْضِ الَّتِي هَاجَرَ إِلَيْهَا حَيْثُ كَانَ)

Hicret Ettiği Yerde Dini Ayakta Tutmaya Çalışan Hakkında

٩٢٨٧ – قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّهُمْ يَزْعُمُونَ أَنَّهُ لَيْسَ لَنَا أَجْرٌ بِمَكَّةَ. قَالَ " لَتَأْتِيَنَّكُمْ أُجُورُكُمْ وَلَوْ كُنْتُمْ فِى جُحْرِ ثَعْلَبٍ قَالَ فَأَصْغَى إِلَيَّ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَأْسِهِ فَقَالَ إِنَّ فِى أَصْحَابِى مُنَافِقِينَ " رواه أحمد وأبو يعلى، وفيه رجل لم يسم.

9287. Cübeyr b. Mut'im anlatıyor: Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! (Hicret edince), onlar (müşrikler), bizim için Mekke'de bir sevabın olmadığını düşünüyorlar" diye sorduğumda: *"(Merak etmeyin), siz tilkinin ininde bile olsanız sevaplarınız yine de size mutlaka ulaşır"* buyurdu. Bu sözünden sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), başıyla bana doğru yönelip dikkat kesilerek şöyle buyurdu: *"Ashâbım arasında münafıklar var."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Senedinde isimsiz bir ravi vardır.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/80-1)

[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/82-5) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (7405)

٩٢٨٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو كَامِلٍ حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُلاَثَةَ الْقَاضِى أَبُو سَهْلٍ حَدَّثَنَا الْعَلاَءُ بْنُ رَافِعٍ عَنِ الْفَرَزْدَقِ بْنِ حَنَانٍ الْقَاصِّ قَالَ أَلاَ أُحَدِّثُكُمْ حَدِيثاً سَمِعَتْهُ أُذُنَاىَ وَوَعَاهُ قَلْبِى لَمْ أَنْسَهُ بَعْدُ خَرَجْتُ أَنَا وَعُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ حَيْدَةَ فِى طَرِيقِ الشَّامِ فَمَرَرْنَا بِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ فَقَالَ جَاءَ رَجُلٌ مِنْ قَوْمِكُمَا أَعْرَابِىٌّ جَافٍ جَرِىءٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيْنَ الْهِجْرَةُ إِلَيْكَ حَيْثُمَا كُنْتَ أَمْ إِلَى أَرْضٍ مَعْلُومَةٍ أَوْ لِقَوْمٍ خَاصَّةً أَمْ إِذَا مُتَّ انْقَطَعَتْ قَالَ فَسَكَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ " أَيْنَ السَّائِلُ عَنِ الْهِجْرَةِ . قَالَ هَا أَنَا ذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ إِذَا أَقَمْتَ الصَّلاَةَ وآتَيْتَ الزَّكَاةَ فَأَنْتَ مُهَاجِرٌ وَإِنْ مُتَّ بِالْحَضْرَمَةِ " . قَالَ يَعْنِى أَرْضاً بِالْيَمَامَةِ. رواه أحمد والبزار، وأحد إسنادي أحمد حسن، و رواه الطبراني.

9288. Ferezdak b. Hanân el-Kâs anlatıyor: Dikkat edin! Size kulaklarımın işittiği kalbimin ezberlediği ve bundan sonra hiç unutmayacağım bir hadis bildireyim mi? Ben ve Ubeydullah b. Hayde Şâm yoluna çıkmıştık. Abdullah b. Amr b. el-Âs'a uğradık. Ravi hadisin devamını zikretti.

Abdullah b. Amr b. el-Âs şöyle anlattı: "Sizin kavminizden kaba ve cüretkar bir bedevi gelerek: "Ya Resûlallah! Senin yanına hicret neresidir? Senin her bulunduğun yere mi? Yoksa malum bir yere mi? Yoksa özel bir kavim mi? Ayrıca sen öldüğünde hicret kesilecek mi?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir an sustu, sonra şöyle buyurdu: *"Hicret hakkında soru soran kişi nerede?"* Adam: "O, benim ya Resûlallah!" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) adama: *"Namazı kıldığında, zekâtı verdiğinde sen muhacirsin, Yemâme'deki Hadrame'de ölsen bile"* buyurdu.[1]

٩٢٨٩ - وفي رواية : حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِىٍّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِى الْوَضَّاحِ حَدَّثَنِى الْعَلاَءُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَافِعٍ حَدَّثَنَا حَنَانُ بْنُ خَارِجَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ جَاءَ أَعْرَابِىٌّ عُلْوِىٌّ جَرِىءٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنَا عَنِ الْهِجْرَةِ إِلَيْكَ أَيْنَمَا كُنْتَ أَمْ لِقَوْمٍ خَاصَّةً أَمْ إِلَى أَرْضٍ مَعْلُومَةٍ أَمْ إِذَا مِتَّ انْقَطَعَتْ قَالَ فَسَكَتَ عَنْهُ يَسِيراً ثُمَّ قَالَ " أَيْنَ السَّائِلُ. قَالَ هَا هُوَ ذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ , الْهِجْرَةُ أَنْ تَهْجُرَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَتُقِيمَ الصَّلاَةَ وَتُؤْتِى الزَّكَاةَ ثُمَّ أَنْتَ مُهَاجِرٌ "

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (6890, 7095) ve *Müsned-i Bezzâr* (1750)

رواه أحمد والبزار, وأحد إسنادي أحمد حسن ورواه الطبراني .

9289. Abdullah b. Amr anlatıyor: Cüretkar ve kaba bir bedevi, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Ya Resûlallah! Sana hicret etmenin ne demek olduğunu bana anlat. Bu, senin her bulunduğun yere mi? Özel bir kavme mi? Malum bir yere mi? Yoksa bu hicret, sen öldüğünde kesilecek mi?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kısa bir süre sustu, sonra şöyle buyurdu: *"Soruyu soran kişi nerede?"* Bedevi: "O kişi benim ya Resûlallah!" deyince, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hicret senin çirkinliklerin aşikârından ve gizlisinden uzaklaşman, namazı kılman, zekâtı vermendir. (Şayet bunları yaparsan) sen muhacirsin demektir"* buyurdu.

★Hadisi İmam Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiş olup, Ahmed'in iki isnâdından biri hasen derecesindedir. Hadisi Taberânî de rivayet etmiştir.[1]

(بَابُ النَّهِي عَنْ مُسَاكَنَةِ الكُفَّارِ)

Kâfirlerle Beraber Oturmanın Yasaklanışı

٩٢٩٠ – حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا عُمَيْرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مِقْلاصٍ ، ثنا يُوسُفُ بْنُ عَدِيٍّ ، ثنا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِد ، عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ إِلَى نَاسٍ مِنْ خَثْعَمٍ ، فَاعْتَصِمُوا بِالسُّجُودِ ، فَقَتَلَهُمْ فَوَدَاهُمْ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنِصْفِ الدِّيَةِ ، ثُمَّ قَالَ : " أَنَا بَرِيءٌ مِنْ كُلِّ مُسْلِمٍ أَقَامَ مَعَ الْمُشْرِكِينَ ، لا تَرَاءَى نَارَاهُمَا " رواه الطبراني ورجاله ثقات .

9290. Hâlid b. el-Velîd'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hâlid b. el-Velîd'i Has'am'lı insanlara gönderdiğinde hemen secdeye kapandılar. Buna rağmen Hâlid'de onları öldürdü. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), onlara diyetin yarısını vererek şöyle buyurdu: *"Ben, müşriklerle beraber ikamet eden her Müslüman'dan uzağım. Ateşleri birbirini görmesin."*[2]

[1] *Müsned-i Ahmed* (2/224)

[2] "Müşriklerle müslümanların ateşleri birbirini görmesin!" anlamındaki cümle, birbirine komşu olan iki ev halkında, «Şu iki ev birbirine bakıyor» denilmesi kabilinden mecazi bir anlam taşımaktadır. «Bir müslümanla bir müşriğin evi birinin yaktığı ateşi diğerinin görebileceği şekilde yakın olmamalıdır» anlamında kullanılmıştır ki, müslümanların müşrik diyarından müslüman ülkelerine göç etmelerinin lüzumunu ifade etmek için söylenmiştir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ كَرَاهَةَ مَوْتِ الْمُهَاجِرِ بِأَرْضٍ خَرَجَ مِنْهَا)

Muhacirin Kendisinden Çıkıp Göç Ettiği Yerde Ölmesinin Keraheti

٩٢٩١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِنْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ مَكَّةَ قَالَ " اللَّهُمَّ لاَ تَجْعَلْ مَنَايَانَا بِهَا حَتَّى تُخْرِجَنَا مِنْهَا" رواه أحمد والبزار والطبراني, ورجال أحمد رجال الصحيح خلا محمد بن ربيعة, وهو ثقة .

9291. İbn Ömer bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Mekke'ye girdiği zaman şöyle dua ederdi: *"Allahım! Bizi buradan çıkartmadan ölümlerimizi burada kılma."*

★Hadisi İmam Ahmed, Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Muhammed b. Rebîa, *Sahîh* ravisi olmamakla beraber güvenilir biridir.[2]

٩٢٩٢ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ هَيَّاجٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ دُكَيْنٍ أَبُو نُعَيْمٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ قَيْسٍ ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ ، عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : مَرِضَ سَعْدٌ بِمَكَّةَ ، فَأَتَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُهُ ، فَقَالَ لَهُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَلَيْسَ تَكْرَهُ أَنْ يَمُوتَ الرَّجُلُ فِي الأَرْضِ الَّتِي هَاجَرَ مِنْهَا ، قَالَ : " بَلَى ، وَلَعَلَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَرْفَعُكَ فَيَضُرُّ بِكَ قَوْمًا ، وَيَنْفَعُ آخَرِينَ بِكَ " رواه البزار والطبراني, ورجال البزار رجال الصحيح خلا محمد بن عمر بن هياج, وهو ثقة.

9292. Ebû Mûsâ anlatıyor: Sa'd, Mekke'de hastalanmıştı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ziyarette bulunmak için yanına gitti. Sa'd: "Ya Resûlallah! Kişinin kendisinden hicret ettiği yerde ölmesini çirkin görmüyor musun?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, (kerih görüyorum). Ümit ederim ki yüce Allah seni yüceltir, senin sebebinle bir kavme zarar verir, buna karşılık senin sebebinle diğer bir kavme de fayda verir"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî ve Bezzâr rivayet etmiş olup, Bezzâr'ın ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Muhammed b. Ömer b. Heyyâc, *Sahîh* ravisi olmamakla beraber güvenilir biridir.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3836)

[2] *Müsned-i Ahmed* (4778), *Müsned-i Bezzâr* (1751) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (13329)

[3] *Müsned-i Bezzâr* (1752)

(بَابٌ فِيمَنْ بَدا بَعْدَ الهِجَرَةِ بِغَيْرِ إِذْنٍ وَلاَ سَبَبٍ)

(O'nun Yanına) Göçtükten Sonra İzinsiz Ya da Sebepsiz Olarak Çölde İkamet Eden Hakkında

٩٢٩٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ غَيْلاَنَ حَدَّثَنَا الْمُفَضَّلُ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَرْمَلَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحُصَيْنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جَرْهَدٍ قَالَ سَمِعْتُ رَجُلاً يَقُولُ لِجَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ مَنْ بَقِيَ مَعَكَ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَقِيَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ وَسَلَمَةُ بْنُ الأَكْوَعِ. فَقَالَ رَجُلٌ أَمَّا سَلَمَةُ فَقَدِ ارْتَدَّ عَنْ هِجْرَتِهِ. فَقَالَ جَابِرٌ لاَ تَقُلْ ذَلِكَ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لأَسْلَمَ " ابْدُوا يَا أَسْلَمُ. قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنَّا نَخَافُ أَنْ نَرْتَدَّ بَعْدَ هِجْرَتِنَا. فَقَالَ إِنَّكُمْ أَنْتُمْ تُهَاجِرُونَ حَيْثُ كُنْتُمْ "

رواه أحمد , وعمر, هذا لم أعرفه, وبقية رجاله رجال الصحيح .

9293. Amr b. Abdirrahman b. Cerhed bildiriyor: Bir adamın, Câbir b. Abdillah'a: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashâbından senden başka kim kaldı?" diye sorduğunu işittim. Câbir, adama: "Enes b. Mâlik ve Seleme b. el-Ekva' kaldı" karşılığını verdi. Bir adam: "Seleme mi? O hicretinden döndü" deyince, Câbir şu karşılığı verdi: Öyle deme. Çünkü ben, Peygamber Efendimiz'in (sallallahu aleyhi vesellem) Eslem'e şöyle buyurduğunu işittim: *"Ey Eslem! Vahada (çöl) ikamet edin."* Oradakiler bunun üzerine: "Ya Resûlallah! Biz sana yaptığımız hicretimizden sonra (ana vatanlarımıza) dönmekten korkuyoruz" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hiç şüphesiz siz olduğunuz yerde muhacirsiniz"* buyurdu.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiştir. Bu Amr'ı tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٢٩٤ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ غَيْلاَنَ قَالَ حَدَّثَنَا الْمُفَضَّلُ يَعْنِي ابْنَ فَضَالَةَ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَرْمَلَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ إِيَاسِ بْنِ سَلَمَةَ بْنِ الأَكْوَعِ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ أَنَّ سَلَمَةَ قَدِمَ الْمَدِينَةَ فَلَقِيَهُ بُرَيْدَةُ بْنُ الْحَصِيبِ فَقَالَ ارْتَدَدْتَ عَنْ هِجْرَتِكَ يَا سَلَمَةُ. فَقَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنِّي فِي إِذْنٍ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (3/361), Seleme hadisinden sahîh bir şahidi vardır.

وَسَلَّمَ يَقُولُ " ابْدُوا يَا أَسْلَمُ فَتَنَسَّمُوا الرِّيَاحَ وَاسْكُنُوا الشِّعَابَ. فَقَالُوا إِنَّا نَخَافُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ يَضُرَّنَا ذَلِكَ فِي هِجْرَتِنَا. قَالَ أَنْتُمْ مُهَاجِرُونَ حَيْثُ كُنْتُمْ"

قلت : لسلمة حديث في الصحيح بغير هذا السياق .

رواه أحمد والطبراني ,وفيه :سعيد بن إياس بن سلمة, و لم أعرفه ,وبقية رجاله ثقات .

9294. Saîd b. İyâs b. Seleme b. el-Ekva', babasından şöyle aktarmıştır: Seleme, Medine'ye gelmişti. Büreyde b. el-Hasîb onunla karşılaşıp ta ona: "Ey Seleme! Hicretinden döndün mü?" diye sorunca, Seleme şu karşılığı verdi: Maazallah, Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den izinliyim. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Vahada ikamet edin ey Seleme! Rüzgârı koklayın, vadileri mesken tutun."* Bunun üzerine ashâb: "Ya Resûlallah! Biz .unun hicretimize zarar vermesinden korkuyoruz" deyince, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Siz olduğunuz yerde muhacirsiniz"* buyurdu.

Ben derim ki: Seleme'nin bu metinden farklı olarak *Sahîh*'te hadisi bulunmaktadır.

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Saîd b. İyâs b. Seleme'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٢٩٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ غَيْلَانَ قَالَ حَدَّثَنَا الْمُفَضَّلُ بْنُ فَضَالَةَ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ عَنْ بُكَيْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ قَالَ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ. فَقَالَ " أَنْتُمْ أَهْلُ بَدْوِنَا وَنَحْنُ أَهْلُ حَضَرِكُمْ.

رواه أحمد, ورجاله رجال الصحيح .

9295. Seleme b. el-Ekva' anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gidip: "Ya Resûlallah!" deyince: *"Siz bizim çöllerimizde ikamet edenler, biz ise sizin şehirlerinizde ikamet edenleriz"* buyurdu.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٩٢٩٦ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، نَا إِسْمَاعِيلُ ، نَا أَبُو مَرْيَمَ ، حَدَّثَنِي إِيَاسُ بْنُ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ ، عَنْ مُسْلِمِ بْنِ جَرْهَدٍ ، قَالَ : مَرِضَ ابْنُ عُمَرَ ، فَقَالَ رَجُلٌ : يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، قَدْ أَعْشَبَتِ

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/55) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (6265)
[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/55)

الْقِفَارُ ، فَلَوِ ابْتَعْتَ أَعْنُزًا فَتَنَزَّهْتَ تَصِحُّ ، فَقَالَ : " لَمْ يُؤْذَنْ لأَحَدٍ مِنَّا فِي الْبَدَاءِ غَيْرَ أَسْلَمَ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: أبو مريم عبد الغفار بن القاسم ,وهو متروك .

9296. Müslim b. Cerhed anlatıyor: İbn Ömer hastalandığında bir adam ona: "Ey Ebû Abdirrahman! Issız yerler, taze otlar bitirdi. Kendin için dişi keçiler alsan da biraz gezintiye çıksan iyileşirsin" deyince, İbn Ömer: "Çöle çıkıp yerleşmek hususunda, Eslem'den başka bizden hiç kimseye izin verilmedi" karşılığını verdi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Meryem Abdülğaffâr b. el-Kâsım metruk biridir.

٩٢٩٧ – حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ الْمُثَنَّى ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ ، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْبَزَّارُ ، ثنا عَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الصَّفَّارُ ، قَالا : ثنا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، ثنا عَمْرُو بْنُ قَيْظِيٍّ بْنِ عَامِرِ بْنِ شَدَّادِ بْنِ أُسَيْدٍ السُّلَمِيُّ الْمَدَنِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ جَدِّهِ شَدَّادٍ ، أَنَّهُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَبَايَعَهُ عَلَى الْهِجْرَةِ ، فَاشْتَكَى ، فَقَالَ : " مَا لَكَ يَا شَدَّادُ ؟ " قَالَ : قُلْتُ : اشْتَكَيْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَلَوْ شَرِبْتُ مِنْ مَاءِ بَطْحَاءَ لَبَرَأْتُ . قَالَ : " فَمَا يَمْنَعُكَ ؟ " قُلْتُ : هِجْرَتِي ، قَالَ : " فَاذْهَبْ فَأَنْتَ مُهَاجِرٌ حَيْثُمَا كُنْتَ " رواه الطبراني, وفيه: جماعة لم أعرفهم .

9297. Şeddâd'dan rivayet edildiğine göre kendisi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in (yanına gelmek suretiyle) hicret üzerine ona biat etti. Bir süre sonra (Medine'de) hastalandı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Neyin var ey Şeddâd!?"* diye sorunca, Ben: "Ya Resûlallah! Hastalandım. Şayet (Mekke'deki) Bathâ suyundan içseydim iyileşirdim" karşılığını verdim. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Seni içmeye engelleyen nedir?"* diye sorunca, ben: "Hicretim" cevabını verdim. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Öyleyse git (Bathâ'ya yerleş), çünkü sen her nerede olursan ol muhacirsin"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım bir grup ravi bulunmaktadır.[1]

٩٢٩٨ – حَدَّثَنَا ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنُ بَدْرِ بْنِ وَاصِلِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعْدِ بْنِ الأَطْوَلِ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَدْرِ بْنِ وَاصِلِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعْدِ بْنِ الأَطْوَلِ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعْدِ بْنِ الأَطْوَلِ ، قَالَ : كَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعْدٍ يَخْرُجُ إِلَى أَصْحَابِهِ بِتُسْتَرَ يَزُورُهُمْ ، فَيُقِيمُ يَوْمَ دُخُولِهِ ، وَالثَّانِي ،

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7109)

وَيَخْرُجُ فِي الثَّالِثِ ، فَيَقُولُونَ لَهُ : لَوْ أَقَمْتَ ، فَيَقُولُ سَمِعْتُ أَبِي ، يَقُولُ : نَهَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَوْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " يَنْهَى عَنِ التَّنَاءَةِ ، فَمَنْ أَقَامَ بِبَلَدِ الْخَرَاجِ فَقَدْ تَنَأَ فَأَنَا أَكْرَهُ أَنْ أُقِيمَ " رواه أبو يعلى ,وفيه: جماعة لم أعرفهم .

9298. Abdullah b. Sa'd el-Atvel anlatıyor: Abdullah b. Sa'd gizlice ziyaret amaçlı arkadaşlarının yanına gider girdiği gün ve ikinci gün yanlarında kalır, üçüncü gün çıkar gelirdi. Arkadaşları ona: "Kalsaydın" dediklerinde şöyle derdi: "Ben, babamın şöyle dediğini işittim. Diyordu ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), benim bir mekânda ikamet edip orayı vatan edinmemi yasakladı. Dolayısıyla kim haraç yurdunda ikamet ediyorsa orayı vatan edinmiş demektir. O yüzden ben burada kalmayı hoş karşılamıyorum."

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım raviler bulunmaktadır.[1]

٩٢٩٩ – حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا شَرِيكٌ ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْحَكَمِ ، عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ ، عَنِ الْبَرَاءِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ بَدَا جَفَا "

رواه أبو يعلى, ورجاله ثقات .

9299. Berâ'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Çölde yaşayan kaba olur."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٩٣٠٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، وَعَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، قَالا : ثنا أَحْمَدُ بْنُ مَالِكٍ الْغُبَرِيُّ ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ ، حَدَّثَنِي أَبُو مُحَمَّدٍ السُّوَائِيُّ مِنْ وَلَدِ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ عَمِّهِ حَرْبِ بْنِ خَالِدٍ ، عَنْ مَيْسَرَةَ مَوْلَى جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَعَنَ اللَّهُ مَنْ بَدَا بَعْدَ هِجْرَةٍ ، لَعَنَ اللَّهُ مَنْ بَدَا بَعْدَ هِجْرَةٍ ، لَعَنَ اللَّهُ مَنْ بَدَا بَعْدَ هِجْرَةٍ ، إِلا فِي فِتْنَةٍ ، فَإِنَّ الْبَدْوَ خَيْرٌ مِنَ الْمَقَامِ فِي الْفِتْنَةِ " رواه الطبراني ,وفيه من لم أعرفهم .

9300. Câbir b. Semure'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah, (bana yaptığı) hicretten sonra (tekrar dönüp) çölde yaşayana lanet etmiştir. Allah, hicretten sonra (tekrar dönüp) çölde yaşayana lanet etmiştir. Allah, hicretten sonra (tekrar dönüp) çölde*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (5467) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1511)
[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1654) ve *Müsned-i İmam Ahmed* (4/297)

yaşayana lanet etmiştir. Ancak kişinin maruz kalacağı fitne ortamı müstesna. Çünkü çölde yaşamak, fitne ortamında yaşamaktan daha hayırlıdır."[1]

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım raviler bulunmaktadır.

(بَابُ فَضْلِ الْمُهَاجِرِيْنَ)

Muhacirlerin Fazileti

٩٣٠١ - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ لِلْمُهَاجِرِيْنَ مَنَابِرَ مِنْ ذَهَبٍ يَجْلِسُونَ عَلَيْهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَدْ أَمِنُوا مِنَ الْفَزَعِ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ : وَاللّٰهِ لَوْ حَبَوْتُ بِهَا أَحَداً لَحَبَوْتُ بِهَا قَوْمِي.

رواه البزار, عن شيخه حمزة بن مالك بن حمزة, و لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

قلت : وتأتي أحاديث في فضل المهاجرين والأنصار في أواخر المناقب .

9301. Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hiç şüphesiz muhacirlerin kıyamet gününde altından minberleri vardır. Korkudan emin olarak oralarda otururlar."*

Ebû Saîd ekledi: "Vallahi oraya birini sürükleyerek götürebilseydim kendi kavmimi götürürdüm."

★Hadisi Bezzâr, hocası Hamza b. Mâlik b. Hamza'dan rivayet etmiştir. Bu zatı tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

Ben derim ki: Muhacir ve Ensar'ın fazileti hakkındaki hadisler Menkibeler Kitabının sonlarında gelecek.[2]

(بَابٌ فِي فُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِيْنَ)

Fakir Muhacirler

٩٣٠٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُوسَى الشَّامِيُّ الْبَصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ مِهْرَانَ الْكِنْدِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِيرِينَ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حِطَّانَ ، قَالَ : قَالَتْ عَائِشَةُ أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ : " مَا تُسَمُّونَ الَّذِينَ يَدْخُلُونَ فِيكُمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى لَيْسَ لَهُمْ فِيكُمْ قَرَابَةٌ ؟ ، قُلْتُ : نُسَمِّيهِمْ -

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (2074)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1753)

الْعُلُوجَ أَوِ السُّقَاطَ ، فَقَالَتْ عَائِشَةُ ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا : كُنَّا نُسَمِّيهِمُ الْمُهَاجِرِينَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " رواه الطبراني في الصغير والأوسط ,عن شيخه أحمد بن موسى الشامي, و لم أعرفه.

9302. İmrân b. Hittân anlatıyor: Müminlerin annesi Hz. Âişe, bana: "Sizinle akrabalığı olmadığı halde köylerden gelip de aranıza girip yerleşen kişilere ne isim veriyorsunuz?" diye sorunca, ben: "Biz, onları inleyenler ve zavallılar diye isimlendiriyoruz" karşılığını verdim. Bunun üzerine Hz. Âişe: "Biz, onlara Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında hicret edenler (Muhacirler) ismini veriyorduk" dedi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de hocası Ahmed b. Mûsâ eş-Şâmî'den rivayet etmiştir. Bu zatı tanımıyorum.[1]

٩٣٠٣ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا فُدَيْكُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ عِيسَى الْعُقَيْلِيُّ ، قَالَ : نا الأَوْزَاعِيُّ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ صَالِحِ بْنِ بَشِيرِ بْنِ فُدَيْكٍ ، قَالَ : خَرَجَ فُدَيْكٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّهُمْ يَزْعُمُونَ أَنَّهُ مَنْ لَمْ يُهَاجِرْ هَلَكَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : يَا فُدَيْكُ ، " أَقِمِ الصَّلاةَ ، وَآتِ الزَّكَاةَ ، وَاهْجُرِ السُّوءَ ، وَاسْكُنْ مِنْ أَرْضِ قَوْمِكَ حَيْثُ شِئْتَ "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير باختصار, ورجاله ثقات إلا أن صالح بن بشير أرسله و لم يقل عن فديك .

9303. Sâlih b. Beşîr b. Fudeyk anlatıyor: Füdeyk, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e giderek: "Ya Resûlallah! İnsanlar hicret etmeyen kişinin helak olacağını düşünüyorlar" diye kendi durumunu sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Füdeyk! Namazı kıl, zekâtı ver, kötülükleri terk et ve kavminin yurdunda dilediğin yere yerleş"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de kısa metinle rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir. Ancak Sâlih b. Beşîr hadisi mürsel olarak rivayet ederek "Füdeyk'ten rivayet edildiğine göre" dememiştir.[2]

٩٣٠٤ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ الْمِصْرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي السَّرِيِّ الْعَسْقَلانِيُّ ، ثنا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ ثَابِتِ بْنِ أَسْعَدَ بْنِ زُرَارَةَ الأَنْصَارِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ يَحْيَى بْنِ عَبَّادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " الأَرْضُ أَرْضُ اللَّهِ ، وَالْعِبَادُ عِبَادُ اللَّهِ ، فَحَيْثُ وَجَدَ أَحَدُكُمْ خَيْرًا فَلْيَتَّقِ اللَّهَ وَلْيُقِمْ"

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (135) ve Taberânî, *M. el-Evsat* (2048)
[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (224, *M. el-Bahreyn*) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (18-336)

رواه الطبراني, وفيه: من لم أعرفه .

9304. Zübeyr b. el-Avvâm bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Yeryüzü Allah'ın arzıdır. Kullar, Allah'ın kullarıdır. Sizden biri nerede bir hayır görürse, Allah'tan korksun ve o hayrı ayağa kaldırsın."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım bir ravi bulunmaktadır.[1]

(بَابُ الأَمِيْرُ فِي السَّفَرِ)

Seferde Lider Seçimi

٩٣٠٥ – حَدَّثَنَا عَمَّارُ بْنُ خَالِدٍ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ : نا الْقَاسِمُ بْنُ مَالِكٍ الْمُزَنِيُّ ، قَالَ : نا الأَعْمَشُ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، أَنَّهُ قَالَ : " إِذَا كُنْتُمْ ثَلاثَةً فِي سَفَرٍ فَأَمِّرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدَكُمْ ذَاكَ أَمِيرٌ أَمَّرَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "

رواه البزار, ورجاله رجال الصحيح خلا عمار بن خالد وهو ثقة .

9305. Hz. Ömer b. el-Hattâb diyor ki: "Üç kişi yolculukta olduğunuz zaman başınıza bir lider seçin. İşte o seçilen lider, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in tayin etmiş olduğu lider (hükmünde)dir."

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Ammâr b. Hâlid, *Sahîh* ravisi olmamakla beraber güvenilir biridir.[2]

٩٣٠٦ – وعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِذَا سَافَرْتُمْ فَلْيَؤُمَّكُمْ أَقْرَؤُكُمْ وَإِنْ كَانَ أَصْغَرَكُمْ فَإِذَا أَمَّكُمْ فَهُوَ أَمِيرُكُمْ" رواه البزار, وفيه من لم أعرفه.

9306. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Yolculuğa çıktığınızda başınıza, en küçüğünüz olsa bile, Kur'ân'ı en iyi bileni önder tayin ediniz. Size imamlık yaptığında o sizin önderinizdir."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım bir ravi vardır.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (250)
[2] *Müsned-i Bezzâr* (1672)
[3] *Müsned-i Bezzâr* (1671)

٩٣٠٧ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُسْتَمِرِّ ، نا عُبَيْسُ بْنُ مَرْحُومٍ ، نا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " إِذَا كَانُوا ثَلَاثَةً ، فَلَا يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ الثَّالِثِ ، وَإِذَا كَانُوا ثَلَاثَةً فِي سَفَرٍ فَلْيَؤُمَّهُمْ أَحَدُهُمْ "

قلت : له حديث في الصحيح : " لا يتناج اثنان "

رواه البزار, ورجاله رجال الصحيح خلا عبيس بن مرحوم وهو ثقة .

9307. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İnsanlar üç kişi olduklarında, üçüncü kişi olmaksızın iki kişi, arasında fısıldayarak konuşmasın. Yolculukta üç kişi olduklarında, birisi diğerlerine imam (önder) olsun."*

Ben derim ki: Ebû Hureyre'nin *Sahîh* kitabında: *"İki kişi fısıldayarak konuşmasın"* hadisi mevcuttur.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Ubeys b. Merhûm, *Sahîh* ravisi olmamakla beraber güvenilir biridir.[1]

٩٣٠٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَيَّانَ الْمَازِنِيُّ ، ثنا عَمْرُو بْنُ مَرْزُوقٍ ، أنا شُعْبَةُ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي الأَحْوَصِ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ ، قَالَ : " إِذَا كُنْتُمْ ثَلَاثَةً فِي سَفَرٍ فَأَمِّرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدَكُمْ ، وَلَا يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ صَاحِبِهِمَا " رواه الطبراني, ورجاله رجال الصحيح .

9308. Abdullah diyor ki: "Seferde üç kişi olduğunuzda birinizi başınıza komutan (önder) tayın edin. İki kişi aralarında, (yanında bulunan üçüncü) arkadaşını katmadan fısıldayarak konuşmasın."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

(بَابُ مَا يَفْعَلُ إِذَا أَرَادَ سَفَرًا)

Kişinin Yolculuğa Çıkacağı Zamanda Yapacağı Şeyler

٩٣٠٩ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا عَمْرُو بْنُ الْحُصَيْنِ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ الْعَلَاءِ الرَّازِيُّ الْبَجَلِيُّ ، قَالَ : نا سُهَيْلُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا أَرَادَ أَحَدٌ مِنْكُمْ سَفَرًا فَلْيُسَلِّمْ عَلَى إِخْوَانِهِ ، فَإِنَّهُمْ يَزِيدُونَهُ بِدُعَائِهِمْ إِلَى دُعَائِهِ خَيْرًا "

---

1 *Müsned-i Bezzâr* (1673)

2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (8915)

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: يحيى بن العلاء, وهو ضعيف .

9309. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biri yolculuğa çıkmayı arzuladığında, mümin kardeşlerine selam versin. Çünkü onlar, duasına dualar katarak onun hayrını ziyadeleştiririler."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Yahyâ b. el-Alâ zayıftır.[1]

(بَابُ النَّهْيِ عَنْ السَّفَرِ بِالقُرْآنِ إِلى أَرْضِ العَدُوِّ)

Kur'ân'la Beraber Düşman Yurduna Yolculuk Yapmanın Yasak Oluşu

٩٣١٠ – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، قَالَ : نَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عُمَرَ بْنِ سَفِينَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : " نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُسَافَرَ بِالْقُرْآنِ إِلَى أَرْضِ الْعَدُوِّ ، مَخَافَةَ أَنْ يَنَالَهُ الْعَدُوُّ " رواه البزار, وفيه: إبراهيم بن عمر بن سفينة, وهو ضعيف .

9310. İbrâhîm b. Ömer b. Sefîne, babasından, o da dedesinden naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), düşmanın eline geçmesinden korktuğu için Kur'ân'la beraber düşman yurduna sefere çıkmayı yasakladı.[2]

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, senedinde yer alan İbrâhîm b. Ömer b. Sefîne zayıftır.

(بَابُ مُنَاجَاةِ الرِّفَاقِ وَإِجَابَتِهِمِ)

Yol Arkadaşlarının Birbirlerini Çağırması ve Çağrıya İcabet Edilmesi

٩٣١١ – حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يُوسُفَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، قَالَ : نا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي خُبَيْبُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، كَانَ يَأْمُرُنَا إِذَا غَزَوْنَا ، فَدَعَا رَجُلٌ فِي آخِرِ الْقَوْمِ ، فَقَالَ : يَا أَيُّهَا الأَوَّلُ ، أَنْ نَنْتَظِرَهُ حَتَّى يَلْحَقَ " رواه البزار والطبراني, وفيه: يوسف بن خالد, وهو ضعيف .

9311. Semure b. Cündüb bildiriyor: Gazveye çıktığımızda grubun gerisinde kalan bir adam çağrıda bulunarak "Ey baştaki! (Ağır ol)"

---

[1] Daha önce geçti: 5426

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1683)

dediğinde, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), o kişi gruba yetişinceye kadar onu beklememizi emrederdi.

★Hadisi Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiş, olup ravilerden Yûsuf b. Hâlid zayıftır.[1]

(بَابُ وَصِيَّةِ الأَمِيرِ فِي السَّفَرِ)

Emirin Seferde İken Vasiyette Bulunması

٩٣١٢ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْحَاقَ الْخَطْمِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ السَّلامِ بْنُ عَاصِمٍ ، قَالَ : نا الصَّبَّاحُ بْنُ مُحَارِبٍ ، قَالَ : نا سَالِمٌ الْمُرَادِيُّ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ هَرِمٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَمَّرَ أَمِيرًا عَلَى جَيْشٍ دَعَاهُ ، فَأَمَرَهُ بِتَقْوَى اللَّهِ وَبِمَنْ مَعَهُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ خَيْرًا ، ثُمَّ قَالَ : " اغْزُوا بِاسْمِ اللَّهِ ، وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ ، قَاتِلُوا مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ ، لا تَغُلُّوا ، وَلا تَغْدِرُوا ، وَلا تُمَثِّلُوا ، وَلا تَقْتُلُوا وَلِيدًا ، وَإِذَا لَقِيتَ عَدُوَّكَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَادْعُهُمْ إِلَى إِحْدَى خِصَالٍ ثَلاثٍ : ادْعُهُمْ إِلَى الإِسْلامِ ، فَإِنْ أَجَابُوا فَاقْبَلْ مِنْهُمْ ، وَكُفَّ عَنْهُمْ ، ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى الْهِجْرَةِ ، وَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ لَهُمْ مَا لِلْمُهَاجِرِينَ وَعَلَيْهِمْ مَا عَلَى الْمُهَاجِرِينَ ، فَإِنْ أَجَابُوا فَاقْبَلْ مِنْهُمْ وَكُفَّ عَنْهُمْ ، وَإِنْ هُمْ لَمْ يَفْعَلُوا فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّهُمْ كَأَعْرَابِ الْمُسْلِمِينَ ، لَيْسَ لَهُمْ فِي الْفَيْءِ وَلا فِي الْغَنِيمَةِ شَيْءٌ ، وَيَجُوزُ عَلَيْهِمْ حُكْمُ اللَّهِ الَّذِي يَجْرِي عَلَى الْمُسْلِمِينَ ، وَإِنْ هُمْ أَرَادُوكَ أَنْ تُنْزِلَهُمْ عَلَى حُكْمِ اللَّهِ فَلا تَفْعَلْ ؛ فَإِنَّكَ لا تَدْرِي تُصِيبُ فِيهِمْ حُكْمَ اللَّهِ أَمْ لا ، وَلَكِنْ أَنْزِلْهُمْ عَلَى حُكْمِكَ ، ثُمَّ إِنْ أَرَادُوكَ أَنْ تُعْطِيَهُمْ ذِمَّةَ اللَّهِ فَلا تَفْعَلْ ، وَلَكِنْ أَعْطِهِمْ ذِمَّتَكَ وَذِمَّةَ أَصْحَابِكَ ، فَإِنَّكَ إِنْ تَخْفِرْ ذِمَّتَكَ وَذِمَّةَ أَصْحَابِكَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَخْفِرَ ذِمَّةَ اللَّهِ " رواه البزار, وفيه :سالم بن عبد الواحد المرادي, وثقه ابن حبان وضعفه ابن معين.

وبقية أحاديث هذا الباب في باب ما نهي عن قتله في الحرب .

9312. İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), birini ordunun başına komutan tayin ettiği zaman onu çağırır, ona Allah'tan korkmasını, beraberinde bulunan Müslümanlara da hayrı (iyiliği) emrettikten, sonra şöyle buyururdu: *"Allah'ın adıyla ve Allah yolunda gazya çıkın, Allah'a küfredenlerle savaşın. (Ganimetten çalarak) hainlik etmeyin, kimseyi aldatmayın. (Kâfirlerin) organlarını kesmeyin. Bebekleri öldürmeyin. Müşriklerden olan düşmanınla karşılaştığında onları üç şeye davet et: Onları İslâm'a çağır. İcabet ederlerse onların Müslüman olmalarını kabul et*

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1682) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (7071)

ve elini onlardan çek. Sonra onları hicrete davet et. Onlara şunu bildir: «Muhacirler için (mükâfat olarak) ne varsa, sizin için de aynısı vardır. Muhacirler aleyhine ne varsa, sizin aleyhinize de aynısı vardır.» İcabet ederlerse, onlardan bunu kabul et ve elini onlardan çek. Şayet bunu yapmazlarsa, onlara Müslümanların bedevileri gibi olduklarını bildir. Onlar için ganimette bir hak yoktur. Kendileri üzerine, Müslümanlar üzerine geçerli olan Allah'ın hükümleri geçerlidir. Onlar, seni kendilerinin Allah'ın hükmü üzerine muamele etmeni isterlerse bunu yapma. Çünkü sen, onlar hakkında Allah'ın hükmünün geçerli olup olmayacağını bilemezsin. Onlara kendi hükmü üzerine muamele et. Onlar, senin kendilerine Allah'ın zimmetini (korumasını) vermeni isterlerse bunu yapma. Onlara kendi zimmetini ve arkadaşlarının zimmetini (eman) ver. Çünkü senin, kendinin ve arkadaşının zimmetini bozman, Allah'ın zimmetini bozmandan daha hayırlıdır."

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Sâlim b. Abdilvâhid el-Murâdî'yi İbn Hibbân güvenilir görmüş, İbn Maîn ise zayıf kabul etmiştir.

Bu babtaki hadislerin geri kalanı, Savaşta Öldürülmesi Yasak Olanlar babında gelecektir.[1]

٩٣١٣ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى , وَعَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ قَالا : نا عُمَرُ بْنُ أَبِي خَلِيفَةَ ، نا زِيَادُ بْنُ مِخْرَاقٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَ مُعَاذًا وَأَبَا مُوسَى فَقَالَ : " تَشَاوَرَا وَتَطَاوَعَا , وَيَسِّرَا وَلا تُعَسِّرَا , وَبَشِّرَا وَلا تُنَفِّرَا "

رواه البزار, وفيه :عمر بن أبي خليفة العبدي, و لم أعرفه, وبقية رجاله رجال الصحيح .

9313. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Muâz ile Ebû Mûsâ'yı sefere göndermiş, akabinde şöyle buyurmuştur: *"İstişare yapın ve (neticesine) uyun. Kolaylaştırın, zorlaştırmayın, müjdeleyin, nefret ettirmeyin."* [2]

(بَابُ أَيِّ يَوْمٍ يُسْتَحَبُّ السَّفَرُ؟)

Sefere Çıkmak Hangi Günde Müstehabdır

تقدمت أحاديث استحباب السفر يوم الخميس في كتاب الحج .

Perşembe günü sefere çıkmanın müstehap olduğu konusundaki hadis Hac Kitabında geçmişti.

[1] İleride gelecek: 9611. *Müsned-i Bezzâr* (1680)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1675)

(بَابُ آدَابِ السَّفَرِ)

Yolculuk Âdâbı

٩٣١٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الْقَطَّانُ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي نُعَيْمٍ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ أَبِي الْجَوْزَاءِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " إِذَا كَانَتِ الأَرْضُ مُخْصِبَةً ، فَاقْصُرُوا فِي السَّفَرِ ، وَأَعْطُوا الرِّكَابَ حَظَّهَا ؛ فَإِنَّ اللَّهَ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرِّفْقَ ، وَإِذَا كَانَتِ الأَرْضُ مُجْدِبَةً فَانْجُوا عَلَيْهَا ، وَعَلَيْكُمْ بِالدُّلْجَةِ ؛ فَإِنَّ الأَرْضَ تُطْوَى بِاللَّيْلِ ، وَإِيَّاكُمْ وَقَارِعَةَ الطَّرِيقِ ؛ فَإِنَّهُ مَأْوَى الْحَيَّاتِ وَمُرَاحُ السِّبَاعِ "

رواه البزار والطبراني موقوفا, وفيه: محمد بن أبي نعيم, وثقه أبو حاتم الرازي وابن حبان وضعفه ابن معين .

9314. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Yeryüzünde bolluk ve bereket olduğu zaman seferi kısa tutun. Bineklerin hakkını verin. Çünkü Allah, rıfk sahibidir, rıfkı (yumuşak davranmayı) sever. Yeryüzünde kıtlık olduğu zaman ise orada çabuk olun ve gecenin başında yola çıkın. Çünkü yeryüzü geceleyin dürülür. (Geceleyin) yolun ortasından gitmekten kaçının. Çünkü yolun ortası yılanların sığınağı ve vahşi hayvanların istirahat ettiği yerdir."*

★Hadisi Bezzâr ve Taberânî, mevkûf olarak rivayet etmiştir. Ravilerden Muhammed b. Ebî Nuaym'ı Ebû Hâtim er-Râzî ve İbn Hîbbân güvenilir kabul etmiş. İbn Maîn zayıf addetmiştir.[1]

٩٣١٥ – حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ ، أَنَا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ ، نا أَبُو جَعْفَرٍ الرَّازِيُّ ، عَنِ الرَّبِيعِ ، عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " إِذَا سِرْتُمْ فِي أَرْضٍ خِصْبَةٍ فَأَعْطُوا الدَّوَابَّ حَقَّهَا أَوْ حَظَّهَا ، وَإِذَا سِرْتُمْ فِي أَرْضٍ جَدْبَةٍ فَانْجُوا عَلَيْهِمْ ، وَعَلَيْكُمْ بِالدُّلْجَةِ فَإِنَّ الأَرْضَ تُطْوَى بِاللَّيْلِ ، وَإِذَا عَرَّسْتُمْ فَلا تُعَرِّسُوا عَلَى قَارِعَةِ الطَّرِيقِ ، فَإِنَّهَا مَأْوَى كُلِّ دَابَّةٍ "

رواه البزار ورجاله ثقات .وقد تقدمت أحاديث هذا الباب في الحج .

9315. Enes'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bereketli bir yerde yürüdüğünüz zaman hayvanlara haklarını verin. Kıtlık olan bir yerde yürüdüğünüzde ise oradan çabuk geçin. Gecenin başında yola çıkın. Çünkü gece yeryüzü dürülür. Gece vakti konakladığınızda yolun ortasında konaklamayın. Çünkü yol ortası her hayvanın sığınağıdır."*

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1695) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (10811)

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir. Bu konuyla ilgili hadisler Hac Kitabında geçti.[1]

(بَابُ الْخُرُوجِ مِنْ طَرِيقٍ وَالرُّجُوعِ فِي غَيْرِهِ)

Bir Yoldan Gidip Başka Bir Yoldan Geri Dönmek

٩٣١٦ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَخْرُجُ مِنْ بَابِ الشَّجَرَةِ ، وَيَرْجِعُ مِنْ طَرِيقِ الْمُعَرَّسِ.

رواه البزار, ورجاله رجال الصحيح خلا هارون بن موسى بن أبي علقمة وهو ثقة .

9316. Ebû Hureyre diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), (sefere çıktığı zaman) Şecere kapısından çıkar, Muarres yolundan geri dönerdi."

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Hârûn b. Mûsâ b. Ebî Alkame güvenilir biridir.[2]

(بَابُ الْمُرَافَقَةِ)

Yolculukta İnsanların Birbirlerine Eşlik Etmeleri

٩٣١٧ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ: قال رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "الشَّيْطَانُ يَهُمُّ بِالْوَاحِدِ وَالاثْنَيْنِ فَإِذَا كَانُوا ثَلاثَةً لَمْ يَهُمَّ بِهِمْ "

رواه البزار, وفيه: عبد الرحمن بن أبي الزناد, وهو ضعيف وقد وثق .

9317. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sefere çıkanlar bir ve iki kişi oldukları zaman, şeytan kötülük yapmayı aklından geçirir. Ama üç kişi oldukları zaman kötülük yapmayı aklından geçirmez."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Abdurrahman b. Ebi'z-Zenâd zayıftır. Güvenilir kabul edenler de mevcuttur.[3]

٩٣١٨ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ الصَّنْعَانِيُّ ، قَالَ : نا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ أَسْلَمَ ، قَالَ : خَرَجْتُ فِي سَفَرٍ ، فَلَمَّا رَجَعْتُ

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1694)
[2] *Müsned-i Bezzâr* (1697)
[3] *Müsned-i Bezzâr* (1698)

قَالَ لِي عُمَرُ : مَنْ صَحِبْتَ ؟ قُلْتُ : صَحِبْتُ رَجُلا مِنْ بَنِي بَكْرِ بْنِ وَائِلٍ ، فَقَالَ عُمَرُ : أَمَا سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " أَخُوكَ الْبَكْرِيُّ ، وَلا تَأْمَنْهُ "

رواه الطبراني في الأوسط, من طريق زيد بن عبد الرحمن بن زيد بن أسلم عن أبيه, وكلاهما ضعيف .

9318. Eslem anlatıyor: Bir yolculuğa çıkmıştım. Döndüğümde Hz. Ömer bana: "Kiminle beraber gittin?" diye sorunca, ben ona: "Bekr b. Vâil oğullarından bir adamla beraber gittim" karşılığını verdim. Bunun üzerine Ömer şöyle dedi: Sen, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işitmedin mi?: *"Sen, Bekr oğullarına mensup olan kardeşine güvenme."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Zeyd b. Abdirrahman b. Zeyd b. Eslem kanalıyla babasından rivayet etmiştir. İkisi de zayıftır.[1]

٩٣١٩ - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ يُوسُفَ ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ ؛ وَحُجَيْنُ بْنُ الْمُثَنَّى ، قَالَ يُونُسُ : حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ عَلِيٍّ ، عَنْ عُقَيْلٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " خَيْرُ الأَصْحَابِ أَرْبَعَةٌ ، وَخَيْرُ السَّرَايَا أَرْبَعُ مِائَةٍ ، وَخَيْرُ الْجُيُوشِ أَرْبَعَةُ آلافٍ ، وَمَا هُزِمَ قَوْمٌ بَلَغُوا اثْنَيْ عَشَرَ أَلْفًا مِنْ قِلَّةٍ إِذَا صَدَقُوا وَصَبَرُوا "

قلت: رواه أبو داود والترمذي خلا قوله: «صدقوا و صبروا»

رواه أبو يعلى, وفيه: حبان بن علي, وهو ضعيف, وقد وثق, وبقية رجاله ثقات .

9319. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Arkadaşların (sayı olarak) en hayırlısı dörttür. Müfrezelerin en hayırlısı, dört yüz kişidir. Orduların en hayırlısı dört bin kişidir. Sadakat gösterip sabır ettiklerinde az oldukları için on iki bin kişiye ulaşan bir ordu asla mağlup olmaz."*

Ben derim ki: Hadisi Ebû Dâvud ve Tirmizî: *"Sadakat gösterip sabır ettiklerinde"* sözü omaksızın rivayet etmiştir.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Hibbân b. Ali zayıftır. Güvenilir kabul edenler de mevcuttur.[2]

---

[1] Daha önce geçti: 5449

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2714)

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الخَيْلِ)

Atlar Hakkındaki Hadisler

٩٣٢٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو نَعَامَةَ الْعَدَوِىُّ عَنْ مُسْلِمِ بْنِ بُدَيْلٍ عَنْ إِيَاسِ بْنِ زُهَيْرٍ عَنْ سُوَيْدِ بْنِ هُبَيْرَةَ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " خَيْرُ مَالِ الْمَرْءِ لَهُ مُهْرَةٌ مَأْمُورَةٌ أَوْ سِكَّةٌ مَأْبُورَةٌ" رواه أحمد والطبراني, ورجال أحمد ثقات .

9320. Süveyd b. Hübeyre'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir kimsenin en hayırlı malı, uysal tay ya da geçer akçedir."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٣٢١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ وَحَسَنٌ قَالاَ حَدَّثَنَا أَبُو هِلاَلٍ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ رَجُلٍ هُوَ الْحَسَنُ إِنْ شَاءَ اللهُ عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ لَمْ يَكُنْ شَىْءٌ أَحَبَّ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْخَيْلِ . ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ غَفْراً لاَ بَلِ النِّسَاءُ. رواه أحمد والطبراني,ورجال أحمد ثقات .

9321. Ma'kıl b. Yesâr diyor ki: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem), atlardan daha sevimli gelen hiçbir şey yoktu." Daha sonra şöyle demiştir: "Allahım! Beni bağışla! Bilakis (Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) en sevimli olan şey) kadınlardır."

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٩٣٢٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ هِشَامٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ فِرَاسٍ عَنْ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِىِّ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " الْخَيْلُ مَعْقُودٌ بِنَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ"

رواه أحمد والبزار, وفيه: عطية ,وهو ضعيف .

9322. Ebû Saîd el-Hudrî'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hayır, kıyamete kadar atların alın perçemlerine bağlanmıştır."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Atiyye zayıftır.[3]

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (3/468) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (6470-1)

[2] Daha önce geçti: 7336, *Müsned-i İmam Ahmed* (5/27)

[3] *Müsned-i İmam Ahmed* (3/39) ve *Müsned-i Bezzâr* (1686)

٩٣٢٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ مَعْرُوفٍ وَسَمِعْتُهُ أَنَا مِنْ هَارُونَ وَحَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِى عَمْرٌو عَنِ الْحَارِثِ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِى الأَسْوَدِ الْغِفَارِىِّ عَنِ النُّعْمَانِ الْغِفَارِىِّ عَنْ أَبِى ذَرٍّ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ " يَا أَبَا ذَرٍّ اعْقِلْ مَا أَقُولُ لَكَ لَعَنَاقٌ يَأْتِى رَجُلاً مِنَ الْمُسْلِمِينَ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أُحُدٍ ذَهَباً يَتْرُكُهُ وَرَاءَهُ يَا أَبَا ذَرٍّ اعْقِلْ مَا أَقُولُ لَكَ إِنَّ الْمُكْثِرِينَ هُمُ الأَقَلُّونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلاَّ مَنْ قَالَ كَذَا وَكَذَا اعْقِلْ يَا أَبَا ذَرٍّ مَا أَقُولُ لَكَ إِنَّ الْخَيْلَ فِى نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ أَوْ إِنَّ الْخَيْلَ فِى نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ" رواه أحمد, وفيه :أبو الأسود الغفاري, وهو ضعيف .

9323. Ebû Zer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ey Ebû Zer! Sana diyeceklerimi iyi belle. Müslümanlardan birine gelen bir musibet, onun için arkasında bırakacağı Uhud dağı kadar altından daha hayırlıdır. Ey Ebû Zer! Sana diyeceklerimi iyi belle. Malları çok olanlar, kıyamet gününde (sevabı) en az olanlardır. Ancak şöyle şöyle diyen müstesna. Ey Ebû Zer! Sana diyeceklerimi iyi belle. Hayır, kıyamete kadar atların alın perçemlerine bağlıdır -ya da- Hayır, atların alın perçeminlerindedir."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Ebu'l-Esved el-Ğıfârî zayıftır.[1]

٩٣٢٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ الرُّومِيِّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ ، أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الْخَيْرُ مَعْقُودٌ بِنَوَاصِي الْخَيْلِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، وَمَثَلُ الْمُنْفِقِ عَلَيْهَا كَالْمُتَكَفِّفِ بِالصَّدَقَةِ "

قلت : هو في الصحيح باختصار : " صدقة النفقة "

رواه أبو يعلى والطبراني في الأوسط, ورجاله رجال الصحيح .

9324. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hayır, kıyamet gününe kadar atların alın perçemlerine bağlanmıştır. Atlar için harcama yapan, avuç avuç sadaka dağıtan kişi gibidir."*

Ben derim ki: Hadis, *Sahîh* kitabında: *"harcanan sadaka"* kısmı kısa olarak rivayet edilmiştir.

Hadisi Ebû Ya'lâ ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/181)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6014)

٩٣٢٥ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَسْرُوقِيُّ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا أَبُو يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ أَبِي الْحَسَنِ الْبَجَلِيُّ ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ ، عَنْ أَبِي عَمَّارٍ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شُرَحْبِيلَ ، عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الْغَنَمُ بَرَكَةٌ ، وَالإِبِلُ عِزٌّ لأَهْلِهَا ، وَالْخَيْلُ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، وَعَبْدُكَ أَخُوكَ فَأَحْسِنْ إِلَيْهِ ، وَإِنْ وَجَدْتَهُ مَغْلُوبًا فَأَعِنْهُ " رواه البزار, وفيه: الحسن بن عمارة, وهو ضعيف .

9325. Huzeyfe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Davar (koyun, keçi) berekettir. Deve, sahibi için izzettir. Hayır, kıyamet gününe kadar atların alın perçemlerindedir. Kölen senin kardeşindir. Ona iyilikte bulun. (Verdiğin işin altında) ezildiğini (zorlandığını) görürsen ona yardım et."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Hasan b. Umâre zayıftır.[1]

٩٣٢٦ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ أَبِي كَبْشَةَ ، نَا عَتَّابُ بْنُ حَرْبٍ ، نَا حُمَيْدٌ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ "

قلت : له في الصحيح : "البركة في نواصي الخيل " رواه البزار, وفيه: عتاب بن حرب, وهو ضعيف.

9326. Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hayır, kıyamet gününe kadar atların alın perçemlerine bağlanmıştır."*

Ben derim ki: Enes'in *Sahîh* kitabında: *"Bereket atların alın perçemlerindedir"* rivayeti mevcuttur.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, Attâb b. Harb zayıftır.[2]

٩٣٢٧ - و عَنْ سَوَادَةَ بْنِ الرَّبِيعِ قَالَ : أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَ لِي بِذَوْدٍ ثُمَّ قَالَ لِي : إِذَا رَجَعْتَ إِلَى أَهْلِكَ فَمُرْهُمْ فَلْيُقَلِّمُوا أَظْفَارَهُمْ لاَ يَعْبِطُوا ضُرُوعَ مَوَاشِيهِمْ و قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " الْخَيْلَ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ "

رواه البزار, ورجاله ثقات .

9327. Sevâde b. er-Rebî' anlatıyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geldiğimde, bana deve sürüsüne önem vermemi emrederek şöyle buyurdu: *"Ailenin yanına döndüğünde onlara tırnaklarını kesmelerini emret.*

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1685), Hasan b. Umâre metrûk bir ravidir.

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1687)

Deve sürüsündeki hayvanların memelerini (süt sağarken) kesmesinler. Hayır, kıyamet gününe kadar atların alın perçemlerine bağlanmıştır."

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٣٢٨ – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ بْنِ صَالِحٍ ، ثنا أَصْبَغُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا ابْنُ وَهْبٍ ، أَخْبَرَنِي مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ ، حَدَّثَنِي نُعَيْمُ بْنُ زِيَادٍ ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا كَبْشَةَ صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ قَالَ : " الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ وَأَهْلُهَا مُعَانُونَ عَلَيْهَا ، وَالْمُنْفِقُ عَلَيْهَا كَالْبَاسِطِ يَدَهُ بِالصَّدَقَةِ " رواه الطبراني, ورجاله ثقات .

9328. Ebû Kebşe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildirmiştir: *"Hayır, atların alın perçemlerine bağlanmıştır. Sahipleri onun sıkıntısını çekerler. Atlara harcama yapan, devamlı eliyle sadaka dağıtan kimse gibidir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etimiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٩٣٢٩ – حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ ، نا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ عُتْبَةَ بْنِ أَبِي حَكِيمٍ ، عَنْ حُصَيْنِ بْنِ حَرْمَلَةَ ، عَنْ أَبِي مُصَبِّحٍ ، عَنْ جَابِرٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ ، وَالْيُمْنُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، وَأَهْلُهَا مُعَانُونَ عَلَيْهَا ، قَلِّدُوهَا وَلَا تُقَلِّدُوهَا الأَوْتَارَ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه :ابن لهيعة, وفيه ضعف, وحديثه حسن .ورواه أحمد أتم منه ورجاله ثقات, ويأتي بعد هذا بباب .

9329. Câbir'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hayır ve bereket kıyamet gününe kadar atların alın perçemlerine bağlanmıştır. Sahipleri bunlar üzerine yardım olunurlar. Onlara gerdanlık takın, ama yay kirişini (teli) gerdanlık olarak takmayın."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Lehî'a'da zayıflık bulunmaktadır. Hadisi hasen derecesindedir. İmam Ahmed bu hadisi Taberânî'den daha tam bir metinle rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir. Bundan sonra bir bölüm de daha gelecektir.[3]

---

[1] Daha önce geçti: 8861. *Müsned-i Bezzâr* (1688), Taberânî, *M. el-Kebîr* (6480) ve *Müsned-i İmam Ahmed* (3/484)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/239)

[3] *Müsned-i İmam Ahmed* (3/352)

٩٣٣٠ - حدثنا أحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عِقَالٍ ، ثنا أبو جَعْفَرٍ النُّفَيْلِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ سِنَانَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُرَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ وَالنَّيْلُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، وَأَهْلُهَا مُعَانُونَ عَلَيْهَا وَالْمُنْفِقُ عَلَيْهَا كَبَاسِطِ يَدَيْهِ فِي صَدَقَةٍ ، وَأَبْوَالُهَا وَأَرْوَاثُهَا لأَهْلِهَا عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ مِسْكِ الْجَنَّةِ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط, وفيه من لم أعرفه .

9330. Yezîd b. Abdillah b Ureyb'in, babasından, o da dedesinden naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hayır ve asalet, kıyamet gününe kadar atların alın perçemlerine bağlanmıştır. Sahipleri onun sıkıntısını çekerler. Atlara harcama yapan, devamlı eliyle sadaka dağıtan kimse gibidir. Atların idrarları ve dışkıları, sahipleri için kıyamet gününde Allah katında cennetin miskindendir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım bir ravi bulunmaktadır.[1]

٩٣٣١ - وعَنِ النُّعْمَانِ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ " رواه الطبراني, وفيه: أبو زياد التيمي, قال الذهبي : مجهول .

9331. Nu'mân'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştu: *"Hayır, kıyamet gününe kadar atların alın perçemlerine bağlanmıştır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Ziyâd et-Teymî hakkında Zehebî: "Meçhul biridir" demektedir.[2]

٩٣٣٢ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثنا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ ، ثنا الْمُطْعِمُ بْنُ الْمِقْدَامِ الصَّنْعَانِيُّ ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ ، أَنَّهُ قَالَ لابْنِ الْحَنْظَلِيَّةِ : حَدِّثْنَا حَدِيثًا سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، وَأَهْلُهَا مُعَانُونَ عَلَيْهَا ، وَمَنْ رَبَطَ فَرَسًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، كَانَتِ النَّفَقَةُ عَلَيْهِ كَالْمَادِّ يَدَهُ بِالصَّدَقَةِ لا يَقْبِضُهَا " رواه الطبراني .

9332. Hasan b. Ebi'l-Hasan'dan rivayet edildiğine göre kendisi, İbnu'l-Hanzaliyye'ye: "Bize, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den işittiğin bir hadisi bildir" deyince, İbnu'l-Hanzaliyye şöyle demiştir:

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/188) ve Taberânî, *M. el-Evsat* (1088), Saîd zayıf bir ravidir.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (5623), ravileri güvenilir kimseledir.

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Hayır, kıyamet gününe kadar atların alın perçemlerine bağlanmıştır. Sahipleri onun sıkıntısını çekerler. Bir atı, Allah yolunda bağlayıp da ona harcama yapan kişi, malı elinde tutmaksızın sadaka olarak dağıtan kişi gibidir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir.

٩٣٣٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا مُعَلَّى بْنُ رَاشِدٍ الْعَمِّيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حُمْرَانَ ، ثنا سُلَيْمَانُ الْجَرْمِيُّ ، عَنْ سَوَادَةَ بْنِ الرَّبِيعِ الْجَرْمِيِّ ، قَالَ : أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَمَرَ لِي بِذَوْدٍ ، وَقَالَ لِي : " عَلَيْكَ بِالْخَيْلِ ، فَإِنَّ الْخَيْلَ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ "

رواه الطبراني, عن سليمان الجرمي ,عن سوادة وسليمان: لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

9333. Sevâde b. er-Rebî el-Cermî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bana develere önem vermemi emrettikten sonra şöyle buyurdu: *"Atlara (da) önem ver. Çünkü hayır, kıyamet gününe kadar atların alın perçemlerine bağlanmıştır."*

★Hadisi Taberânî, Süleymân el-Cermî kanalıyla Sevâde ve Süleymân'dan rivayet etmiştir. Bu zatı tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٣٣٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نَصْرِ بْنِ حُمَيْدٍ الْبَغْدَادِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الثَّوْرِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ رَاشِدٍ ، عَنْ سَعِيدٍ الْجُرَيْرِيِّ ، عَنْ لَقِيطٍ أَبِي الْمَشَّاءِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَسٌ ، فَوَهَبَهُ لِرَجُلٍ مِنَ الأَنْصَارِ ، فَكَانَ يَسْمَعُ صَهِيلَهُ ، ثُمَّ إِنَّهُ فَقَدَهُ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا فَعَلَ فَرَسُكَ ؟ " قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَخْصَيْتُهُ ، فَقَالَ : " الْخَيْلُ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ ، وَالْمَغْنَمُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ نَوَاصِيهَا دِفَاؤُهَا ، وَأَذْنَابُهَا مَذَابُّهَا "

رواه الطبراني, وفيه: راشد بن يحيى المازي, ضعفه ابن معين,ووثقه ابن حبان, وقال : يخطئ ويخالف .

9334. Ebû Umâme anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), bir atı vardı. Onu, Ensar'dan bir adama hibe etti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), atın kişneme sesini duyardı. Adam, atı bir süre sonra kaybetti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), adamı gördüğünde ona: *"Atı ne yaptın?"* diye sorunca, adam: "Ya Resûlallah! İğdiş ettim" karşılığını verdi. Bunun üzerine Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hayır ve ganimet, kıyamet gününe kadar atların alın perçemlerindedir. Alın perçemleri (kendisiyle ısındıkları) sobaları, kuyrukları ise (haşerattan korunmak için) yelpazeleridir."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6482) ve *es-Silsiletu's-Sahîha* (1936)

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Râşid b. Yahyâ el-Mârî'yi İbn Maîn zayıf kabul etmiş, İbn Hibbân ise güvenilir addetmiş olup hakkında: "Hata eder ve güvenilir kimselere muhalif rivayetlerde bulunur" demiştir.[1]

٩٣٣٥ – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ بْنِ صَالِحٍ ، ثنا أَصْبَغُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا ابْنُ وَهْبٍ ، أَخْبَرَنِي مَسْلَمَةُ بْنُ عُلَيٍّ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ صِلَةَ بْنِ زُفَرَ ، عَنْ خَبَّابِ بْنِ الأَرَتِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الْخَيْلُ ثَلاثٌ فَفَرَسٌ لِلرَّحْمَنِ ، وَفَرَسٌ لِلإِنْسَانِ ، وَفَرَسٌ لِلشَّيْطَانِ ، فَأَمَّا فَرَسُ الرَّحْمَنِ : فَمَا اتُّخِذَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وقُوتِلَ عَلَيْهِ أَعْدَاءُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، وَأَمَّا فَرَسُ الإِنْسَانِ : فَمَا اسْتُبْطِنَ وَتُحُمِّلَ عَلَيْهِ ، وَأَمَّا فَرَسُ الشَّيْطَانِ : فَمَا رُوهِنَ عَلَيْهِ وقُومِرَ عَلَيْهِ "

رواه الطبراني, وفيه: مسلمة بن علي, وهو ضعيف .

9335. Habbâb b. el-Eret'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Atlar üçtür; Rahman'ın atı, insanın atı ve şeytanın atı. Rahman'ın atına gelince bu at, yüce Allah'ın yolunda edinilen ve üzerinde Allah'ın düşmanlarıyla savaşılan attır. İnsanın atı, üzerinde yük taşınılan ve gezinti yapılan attır. Şeytanın atı ise üzerine bahse girilen ve kumar oynanan attır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Mesleme b. Ali zayıftır.[2]

٩٣٣٦ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ خُلَيْدٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الرَّقِّيُّ ، قَالَ : نا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنِ الْحَارِثِ ، عَنْ عَلِيٍّ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنِ ارْتَبَطَ فَرَسًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، فَعَلَفُهُ ، وَأَثَرُهُ فِي مِيزَانِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه :الحارث, وهو ضعيف .

9336. Hz. Ali'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, Allah yolunda (binmek üzere) at beslerse, o atın yemi ve bıraktığı izler kıyamet gününde sahibinin mizanına konacaktır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Hâris zayıftır.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7994)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3707)

[3] Taberânî, *M. el-Evsat* (411, 1194)

(بَابُ مِنْهُ فِيْمَا جَاءَ فِي الخَيْلِ وَارْتِبَاطِهَا)

Atlar ve At Besleme Hakkında Gelen Hadisler

٩٣٣٧ – قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو قَالَ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ قَالَ حَدَّثَنَا الرُّكَيْنُ بْنُ الرَّبِيعِ بْنِ عُمَيْلَةَ عَنْ أَبِى عَمْرٍو الشَّيْبَانِىِّ عَنْ رَجُلٍ مِنَ الأَنْصَارِ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " الْخَيْلُ ثَلاثَةٌ فَرَسٌ يَرْبِطُهُ الرَّجُلُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَثَمَنُهُ أَجْرٌ وَرُكُوبُهُ أَجْرٌ وَعَارِيَتُهُ أَجْرٌ وَعَلَفُهُ أَجْرٌ وَفَرَسٌ يُغَالِقُ عَلَيْهِ الرَّجُلُ وَيُرَاهِنُ فَثَمَنُهُ وِزْرٌ وَعَلَفُهُ وِزْرٌ وَفَرَسٌ لِلْبِطْنَةِ فَعَسَى أَنْ يَكُونَ سَدَاداً مِنَ الْفَقْرِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى"

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح .وقد تقدم حديث خباب الذي رواه الطبراني قبل هذا .

9337. Ensar'dan bir zattan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Üç türlü at vardır: Birincisi, kişinin yüce Allah'ın yolunda bağladığı at. Bu atın parası sevap, binmesi de sevaptır, ödünç verilmesi sevaptır, yemi sevaptır. İkincisi, kişinin yarıştırdığı, üzerine kumar oynadığı attır. Bu atın parası günahtır, yemi günahtır. Üçüncüsü ise malı çoğaltmak için bağlanılan attır. Bu atın inşallah fakirliği engellemesi mümkündür."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

Taberânî'nin rivayet ettiği Habbâb hadisi bundan önce geçmişti.[1]

٩٣٣٨ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ أَنْبَأَنَا شَرِيكٌ عَنِ الرُّكَيْنِ بْنِ الرَّبِيعِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " الْخَيْلُ ثَلاثَةٌ فَفَرَسٌ لِلرَّحْمَنِ وَفَرَسٌ لِلإِنْسَانِ وَفَرَسٌ لِلشَّيْطَانِ فَأَمَّا فَرَسُ الرَّحْمَنِ فَالَّذِى يُرْبَطُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ فَعَلَفُهُ وَرَوْثُهُ وَبَوْلُهُ وَذَكَرَ مَا شَاءَ اللَّهُ وَأَمَّا فَرَسُ الشَّيْطَانِ فَالَّذِى يُقَامَرُ أَوْ يُرَاهَنُ عَلَيْهِ وَأَمَّا فَرَسُ الإِنْسَانِ فَالْفَرَسُ يَرْتَبِطُهَا الإِنْسَانُ يَلْتَمِسُ بَطْنَهَا فَهِىَ تَسْتُرُ مِنْ فَقْرٍ"

رواه أحمد ورجاله ثقات فان كان القاسم بن حسان سمع من ابن مسعود فالحديث صحيح .

9338. Abdullah b. Mes'ûd'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Atlar üçtür: Rahman'ın atı, insanın atı ve şeytanın atı. Rahman'ın atına gelince, bu at, Allah yolunda bağlanan attır. Bunun yemi, dışkısı ve idrarı* -Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (3757)

Allah'ın dilediği başka şeyleri de saydı- ...*(sevaptır). Şeytanın atı, üzerine kumar oynanan attır. İnsanın atı ise kişinin malını çoğaltmak için beslediği attır. Bu at, onu fakirlikten korur."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir. Eğer Kâsım b. Hassân, İbn Mes'ûd'dan hadisi işittiyse hadis sahîhtir.[1]

٩٣٣٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ حَدَّثَنِي شَهْرُ بْنُ حَوْشَبٍ قَالَ حَدَّثَتْنِي أَسْمَاءُ بِنْتُ يَزِيدَ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " الْخَيْلُ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ مَعْقُودٌ أَبَداً إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ فَمَنْ رَبَطَهَا عُدَّةً فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَأَنْفَقَ عَلَيْهَا احْتِسَاباً فِي سَبِيلِ اللّٰهِ فَإِنَّ شِبَعَهَا وَجُوعَهَا وَرِيَّهَا وَظَمَأَهَا وَأَرْوَاثَهَا وَأَبْوَالَهَا فَلاَحٌ فِي مَوَازِينِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ رَبَطَهَا رِيَاءً وَسُمْعَةً وَفَرَحاً وَمَرَحاً فَإِنَّ شِبَعَهَا وَجُوعَهَا وَرِيَّهَا وَظَمَأَهَا وَأَرْوَاثَهَا وَأَبْوَالَهَا خُسْرَانٌ فِي مَوَازِينِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ" رواه أحمد ,وفيه: شهر, وهو ضعيف .

9339. Esmâ binti Yezîd'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hayır, ebediyen kıyamet gününe kadar atların alın perçemlerine bağlanmıştır. Kim, Allah yolunda hazırlanması için atı bağlar, Allah yolunda sevabını Allah'tan umarak ona harcama yaparsa o atın tokluğu, açlığı, susuzluğu, suya kanması, dışkıları ve idrarları kıyamet gününde, Mizanlarında kurtuluş olur. Kim de, gösteriş için ve başkalarına duyurmak için, neşelenmek ve keyiflenmek için atını bağlarsa, o atın açlığı, tokluğu, susuzluğu, suya kanması, dışkıları ve idrarları kıyamet gününde Mizanlarında hüsran olur."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Şehr zayıftır.[2]

٩٣٤٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ وَعَلِيُّ بْنُ إِسْحَاقَ قَالاَ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ عُتْبَةَ وَقَالَ عَلِيٌّ قَالَ أَخْبَرَنَا عُتْبَةُ بْنُ أَبِي حَكِيمٍ حَدَّثَنِي حُصَيْنُ بْنُ حَرْمَلَةَ عَنْ أَبِي مُصَبِّحٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صلى الله عليه وسلم" الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ وَالنَّيْلُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَأَهْلُهَا مُعَانُونَ عَلَيْهَا فَامْسَحُوا بِنَوَاصِيهَا وَادْعُوا لَهَا بِالْبَرَكَةِ وَقَلِّدُوهَا وَلاَ تُقَلِّدُوهَا بِالأَوْتَارِ. وَقَالَ عَلِيٌّ وَلاَ تُقَلِّدُوهَا الأَوْتَارَ" رواه أحمد والطبراني في الأوسط باختصار ورجال أحمد ثقات.

9340. Câbir b. Abdillah'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hayır ve kazanç, kıyamet gününe kadar atların alın perçemlerine bağlanmıştır. Sahiplerine bunlar üzerine yardım edilir.*

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (3756)
[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (6/455)

Onların alın perçemlerini okşayın. Onların bereketlenmesi için dua edin. Onlara gerdanlık takın. Onlara yay kirişinden (telden) gerdanlık takmayın."

Hz. Ali şöyle demiştir: *"Onlara yay kirişini (teli) gerdanlık yapmayın."*

★Hadisi İmam Ahmed ve kısa metinle *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابٌ فِي خَيْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Atı

٩٣٤١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا أَبُو الرَّبِيعِ الْحَارِثِيُّ ، ثنا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ ، عَنْ عَبْدِ الْمُهَيْمِنِ بْنِ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ : " كَانَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ أَبِي ثَلاثَةُ أَفْرَاسٍ يَعْلِفُهُنَّ ، قَالَ : وَسَمِعْتُ أَبِي يُسَمِّيهِنَّ اللِّذَانَ ، وَاللَّحِيفَ ، والطرب"

قلت : لسهل حديث في الصحيح فيه ذكر اللحيف فقط وهو هنا عنه عن أبيه .

رواه الطبراني, وفيه: عبد المهيمن بن عباس ,وهو ضعيف .

9341. Abdülmüheymin b. Abbâs b. Sehl b. Sa'd, babasından oda dedesinden naklediyor: Babamın yanında, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) üç tane atı vardı. Onlara yem veriyordu. Babamın, o atlara: "Ledân, Lahîf ve Tarab" diye isim verdiğini duydum.

Ben derim ki: Sehl'in, *Sahîh* kitabında sadece Lahîf hakkındaki hadisi mevcuttur. Sehl, hadisi orada babasından rivayet etmektedir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdülmüheymin b. Abbâs zayıftır.[2]

٩٣٤٢ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَتُّوَيْهِ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ مُنَبِّهِ بْنِ عُثْمَانَ ، ثنا أَبِي ، عَنْ مَرْوَانَ بْنِ سَالِمٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَسٌ يَسِيحُ بِهِ سَيْحًا ، فَأَعْجَبَهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّمَا فَرَسِي هَذَا بَحْرٌ " رواه الطبراني, وفيه: مروان بن سالم الشامي ,وهو ضعيف .

9342. Abdullah b. Mes'ûd anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) (su gibi) akan bir atı vardı. Bu at onun çok hoşuna giderdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), bu atı için şöyle buyurmuştur: *"Benim şu atım hiç şüphesiz denizdir."*

---

[1] Daha önce geçti: 9329

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (5729)

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Mervân b. Sâlim eş-Şâmî zayıftır.[1]

٩٣٤٣ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رُسْتَةَ ، نَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الشَّاذَكُونِيُّ ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : " كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَسٌ ، يُقَالُ لَهُ : الْمُرْتَجِزُ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: سليمان بن داود الشاذكوني, وهو ضعيف.

9343. İbn Abbâs diyor ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) «Mürteciz» isminde bir atı vardı."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Süleymân b. Dâvud eş-Sâzekûnî zayıftır.

(بَابُ أَلْوَانِ الْخَيْلِ وَمَا يُسْتَحَبُّ مِنْهَا وَمَا يُكْرَهُ)

Atların Renkleri ile Onlardan Müstehap ve Mekruh Olanlar

٩٣٤٤ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُهَاجِرِ حَدَّثَنَا عَقِيلُ بْنُ شَبِيبٍ عَنْ أَبِي وَهْبٍ الْكَلَاعِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ مَعْنَاهُ قَالَ مُحَمَّدٌ وَلَا أَدْرِي بِالْكُمَيْتِ بَدَأَ أَوْ بِالأَدْهَمِ قَالَ وَسَأَلُوهُ لِمَ فَضَّلَ الأَشْقَرَ قَالَ لأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ سَرِيَّةً فَكَانَ أَوَّلَ مَنْ جَاءَ بِالْفَتْحِ صَاحِبُ الأَشْقَرِ.

رواه أحمد, ورجاله ثقات وقوله أبي وهب الكلاعي وهم, لأن عقيل بن شبيب لم يرو إلا عن أبي وهب الجشمي .

9344. Ebû Vehb el-Kelâî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: Ravi, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) buyurduğu hadisin manasını zikretmiştir. Ravilerden Muhammed der ki: Evvela kestane rengi olandan mı başladı, yoksa siyah olandan mı, tam olarak bilmiyorum. Ravi devamla şöyle anlattı: Vehb'e, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) niçin kızılı üstün tuttuğunu sorduklarında, "Çünkü Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem), (düşman üzerine) bir müfreze gönderdiği zaman, fetih haberini ilk getiren kızıl atın sahibiydi" karşılığını verdi.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10395)

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir. Ahmed'in, Ebû Vehb el-Kelâî'adını zikretmesi hatadır. Çünkü Akîl b. Şebîb bu hadisi sadece Ebû Vehb el-Cüşemî'den rivayet etmiştir.[1]

٩٣٤٥ – حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الدَّلالُ الْكُوفِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ الْوَلِيدِ الْبَجَلِيُّ ، ثنا فَرَجُ بْنُ يَحْيَى ، عَنْ عِيسَى بْنِ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يُمْنُ الْخَيْلِ فِي شُقْرِهَا ، وَأَيْمَنُهَا نَاصِيَةً مَا كَانَ مِنْهَا أَغَرَّ مُحَجَّلٌ مُطْلَقُ الْيَدِ الْيُمْنَى "

قلت : اقتصر أبو داود على قوله : " يمن الخيل في شقرها " رواه الطبراني, وفيه: فرج بن يحيى, وهو ضعيف.

9345. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Atların bereketi, kızıllığındadır. Alnı en bereketli olan ise alın perçemi beyaz ve parlak olan, sağ ayağı şekilsiz olandır."*

Ben derim ki: Ebû Dâvud bu hadisin sadece: *"Atların bereketi kızıllığındadır"* kısmını rivayet etmiştir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ferec b. Yahyâ zayıftır.[2]

٩٣٤٦ – حدثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَسْرُوقِيُّ ، ثنا عَمِّي مُوسَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ . ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ الأَخْرَمُ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا مُوسَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَسْرُوقِيُّ ، ثنا عُبَيْدُ بْنُ الصَّبَّاحِ ، ثنا مُوسَى بْنُ عَلِيٍّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَغْزُوَ فَاشْتَرِ فَرَسًا أَغَرَّ مُحَجَّلا مُطْلَقَ الْيُمْنَى ، فَإِنَّكَ تَسْلَمُ وَتَغْنَمُ "

رواه الطبراني, وفيه :عبيد بن الصباح, وهو ضعيف .

9346. Ukbe b. Âmir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Gazaya çıkmayı arzuladığında alın perçemi beyaz ve parlak olan, sağ ayağı şekilsiz olan at satın al. Çünkü sen bu atla kurtulur ve ganimet elde edersin."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ubeyd b. es-Sabbâh zayıftır.[3]

٩٣٤٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَتَّابُ بْنُ زِيَادٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ قَالَ حَدَّثَنِي لَهِيعَةُ بْنُ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي الْوَرْدِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " إِيَّاكُمْ وَالْخَيْلَ الْمُنَفَّلَةَ فَإِنَّهَا إِنْ تَلْقَ تَفِرَّ وَإِنْ تَغْنَمْ تَغْلُلْ"

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/345)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10677)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/293-4)

رواه أحمد وكأنه صلى الله عليه و سلم أراد بالخيل أصحاب الخيل والله أعلم, وفيه: ابن لهيعة, وحديثه حسن,
وفيه ضعف, وبقية رجاله ثقات .

9347. Ebû Hureyre diyor ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Ganimetten elde edilmiş attan sakın. Çünkü düşmanla karşılaşırsa kaçar, ganimet elde edersen hainlik yapar."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), sanki atlar ile o atların sahiplerini kastetmiştir. Allah en doğrusunu bilir. Ravilerden İbn Lehî'a'nın hadisi hasendir. Kendisinde zayıflık bulunmaktadır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ تَأْدِيبِ الخَيْلِ)

Atların Terbiyesi

٩٣٤٨ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْعَلاءِ بْنِ زِبْرِيقٍ الْحِمْصِيُّ ، حَدَّثَنِي جَدِّي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْعَلاءِ ، ثنا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ الأَلْهَانِيُّ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " عَاتِبُوا الْخَيْلَ ، فَإِنَّهَا تُعْتَبُ "

رواه الطبراني من رواية إبراهيم بن العلاء الزبيدي .عن بقية. وبقية: مدلس وسأل ابن حوصا محمد بن عوف عن هذا الحديث؟ فقال : رأيته على ظهر كتاب إبراهيم ملحقا فأنكرته فقلت له : فتركه قال : وهذا من عمل ابنه محمد بن إبراهيم كان يسوي الأحاديث, وأما أبوه فشيخ غير متهم, وقال فيه أبو حاتم : صدوق ووثقه ابن حبان .

9348. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Atları azarlayın. Çünkü atlar azarlanabilir."*

★Hadisi Taberânî, İbrâhîm b. el-Alâ ez-Zebîdî kanalıyla Bakiyye'den rivayet etmiştir. Bakiye ise tedlis yapan biridir. İbn Cûsâ, Muhammed b. Avf'a bu hadisi sorunca şöyle dedi: Ben bu hadisin, İbrâhîm'in kitabına eklendiğini gördüm. Kabul etmedim ve bunu ona söyledim. O da bu hadisi bıraktı ve şöyle dedi: Bu, oğlu Muhammed b. İbrâhîm'in işidir. Hadisleri düzeltiyordu. Babası İbrâhîm ise hadis uydurmakla itham edilmeyen dürüst biridir. Ebû Hâtim bu zat hakkında: "Sadûktur" demiş, İbn Hibbân da güvenilir kabul etmiştir.[2]

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (2/356-401)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7529)

(بَابُ إِكْرَامِ الْخَيْلِ)

Atlara Hürmet Etmek

٩٣٤٩ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُعَاذٍ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ عَقِيلٍ ، ثنا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدٍ السَّدُوسِيُّ ، ثنا عَمْرُو بْنُ الأَزْهَرِ ، عَنِ ابْنِ عَوْنٍ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَلْقَمَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رُبَّمَا فَتَلَ عُرْفَ فَرَسِهِ بِيَدِهِ "

رواه الطبراني, وفيه: عوف بن الأزهر ,وهو متروك .

9349. Abdullah b. Mesûd diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), çoğu zaman atının yelesini eliyle sıvazlardı."

★ **Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Avf b. el-Ezher metruk biridir.**[1]

(بَابُ الدُّعَاءِ لِلخَيْلِ)

At İçin Dua Etmek

٩٣٥٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الرَّقَاشِيُّ ، ثنا رَافِعُ بْنُ سَلَمَةَ بْنِ زِيَادٍ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْجَعْدِ ، عَنْ جُعَيْلٍ الأَشْجَعِيِّ ، قَالَ : غَزَوْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ غَزَوَاتِهِ ، وَأَنَا عَلَى فَرَسٍ لِي عَجْفَاءَ ضَعِيفَةٍ ، فَكُنْتُ فِي آخِرِ النَّاسِ فَلَحِقَنِي ، فَقَالَ : " سِرْ يَا صَاحِبَ الْفَرَسِ " ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ عَجْفَاءُ ضَعِيفَةٌ ، فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِخْفَقَةً كَانَتْ مَعَهُ فَضَرَبَهَا بِهَا ، وَقَالَ : " اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُ فِيهَا " ، قَالَ : فَلَقَدْ رَأَيْتُنِي أُمْسِكُ رَأْسَهَا أَنْ تَقَدَّمَ النَّاسَ ، قَالَ : وَلَقَدْ بِعْتُ مِنْ بَطْنِهَا بِاثْنَيْ عَشَرَ أَلْفًا.

رواه الطبراني ,ورجاله ثقات .

9350. Cuayl el-Eşcaî anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) gazalarının birinde onunla beraber savaştım. Ben zayıf ve narin bir at üzerindeydim. İnsanların en sonunda kalmıştım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), bana yetişip: *"Ey at sahibi! Yürü!"* diye seslendi. Ben: "Ya Resûlallah! Atım zayıf ve narin." deyince, beraberinde bulunan kırbacı kaldırıp onunla atıma vurarak şöyle buyurdu: *"Allahım! Bu atı sahibine bereketli kıl."* Vallahi andolsun ki kendimi birden bire, insanların önüne

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10042)

geçtiği için atımın başına sarılmak zorunda kaldım. Vallahi, o atımı (daha sonra) on iki bin dirheme sattım.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ الْمُسَابَقَةِ وَالرِّهَانِ وَمَا يَجُوزُ فِيْهِ)

Müsabaka, Bahis ve Bu Hususta Caiz Olanlar

٩٣٥١ - حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى السَّاجِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هَارُونَ الْفَرْوِيُّ ، ثنا قُدَامَةُ ، عَنْ مَخْرَمَةَ بْنِ بُكَيْرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لا سَبْقَ إلا فِي خُفٍّ أَوْ حَافِرٍ أَوْ نَصْلٍ" رواه الطبراني, وفيه: عبد الله بن هارون الفروي, وهو ضعيف بهذا الحديث وغيره.

9351. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Deve yarışı, at yarışı ve okçuluk dışında hiçbir şeyde ödül yoktur."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Hârûn el-Fervî bu ve başka hadisler'in dolayı zayıftır.[2]

٩٣٥٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي زِيَادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُفُّ عَبْدَ اللَّهِ وَعُبَيْدَ اللَّهِ وَكَثِيراً بَنِي الْعَبَّاسِ ثُمَّ يَقُولُ " مَنْ سَبَقَ إِلَيَّ فَلَهُ كَذَا وَكَذَا ". قَالَ فَيَسْتَبِقُونَ إِلَيْهِ فَيَقَعُونَ عَلَى ظَهْرِهِ وَصَدْرِهِ فَيُقَبِّلُهُمْ وَيَلْزَمُهُمْ

رواه أحمد, وفيه: يزيد بن أبي زياد, وفيه ضعف لين, وقال أبو داود : لا أعلم أحدا ترك حديثه وغيره أحب إلي منه وروى له مسلم مقرونا والبخاري تعليقا, وبقية رجاله ثقات .

9352. Abdullah b. el-Hâris anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Abbâs'ın oğulları olan Abdullah, Ubeydullah ve Kesîr'i bir hizaya koyduktan sonra şöyle buyururdu: *"Bana ilk önce kim koşup gelirse onun için şöyle şöyle şeyler var."* Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanına varıncaya kadar yarışırlardı. Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi vesellem) sırtı ve göğsü üzerine düşerlerdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) de onları öper ve hep böyle yapardı.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiştir. Ravilerden Yezîd b. Ebî Ziyâd'da zayıflık bulunmaktadır. Ebû Dâvud der ki: "Bunun hadisini terkeden hiç kimse bilmiyorum. Ama yine de başkasından hadis almam bana daha sevimlidir." Müslim bu zatın hadisini

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (2172)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10764)

makrûn olarak, Buhârî ise *muallak* olarak rivayet eder. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٣٥٣ - حَدَّثَنَا أَبُو عُبَيْدَةَ عَبْدُ الْوَارِثِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْعَسْكَرِيُّ ، ثنا أَبُو الرَّبِيعِ الْمَازِنِيُّ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ عَنْبَسَةَ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ هَاشِمٍ ، عَنِ الصَّبَّاحِ بْنِ يَحْيَى ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي زِيَادٍ ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ كَثِيرٍ ، عَنْ كَثِيرِ بْنِ الْعَبَّاسِ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَجْمَعُنَا ، أَنَا وَعَبْدُ اللَّهِ ، وَعُبَيْدُ اللَّهِ ، وَقُثَمُ ، فَيُفَرِّجُ يَدَيْهِ هَكَذَا ، فَيَمُدُّ بَاعَهُ ، وَيَقُولُ : " مَنْ سَبَقَ إِلَيَّ فَلَهُ كَذَا وَكَذَا "

رواه الطبراني, وفيه: الصباح بن يحيى, وهو متروك .

9353. Kesîr b. el-Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bizi topladı: Ben, Abdullah, Ubeydullah ve Kusem. Ellerini şöyle açar, kollarını uzatır ve şöyle buyururdu: *"Bana ilk önce kim koşup gelirse onun için şöyle şöyle şeyler var."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Sabbâh b. Yahyâ metruk biridir.[2]

٩٣٥٤ - وَبِهِ ، حَدَّثَنَا ابْنُ نَافِعٍ ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ , أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَابَقَ بِالْخَيْلِ ، وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا سَبْقًا ، وَجَعَلَ فِيهَا مُحَلِّلا ، وَقَالَ : " لا سَبْقَ ، إِلا فِي حَافِرٍ ، أَوْ نَصْلٍ "

قلت : في الصحيح بعضه .رواه الطبراني في الأوسط, ورجاله رجال الصحيح.

9354. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), atlar arasında yarışma tertipledi. Aralarında birinci gelene (ödül) koyup bunu helal kıldı. Şöyle buyururdu: *"Ödül sadece deve yarışı ve ok atımında vardır."*

Ben derim ki: Hadisin bir bölümü *Sahîh*'te geçmektedir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

٩٣٥٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا عَتَّابٌ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبَّقَ بِالْخَيْلِ وَرَاهَنَ.

قلت : هو في الصحيح خلا قوله : وراهن .رواه أحمد بإسنادين, ورجال أحدهما ثقات .

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (1836)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/188)

9355. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), atlar arasında yarışma tertipledi ve ödül koydu.

Ben derim ki: Hadis: "ödül köydü" kısmı hariç *Sahîh*'te geçmektedir.

★Hadisi İmam Ahmed, iki isnâdla rivayet etmiştir. Birinin ravileri *Sahîh*'in kavileridir.

٩٣٥٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ قَالَ حَدَّثَنِي الزُّبَيْرُ بْنُ الْخِرِّيتِ عَنْ أَبِي لَبِيدٍ قَالَ أُرْسِلَتِ الْخَيْلُ زَمَنَ الْحَجَّاجِ وَالْحَكَمُ بْنُ أَيُّوبَ أَمِيرٌ عَلَى الْبَصْرَةِ. قَالَ فَأَتَيْنَا الرِّهَانَ فَلَمَّا جَاءَتِ الْخَيْلُ قُلْنَا لَوْ مِلْنَا إِلَى أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ فَسَأَلْنَاهُ أَكُنْتُمْ تُرَاهِنُونَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيْنَاهُ وَهُوَ فِي قَصْرِهِ فِي الزَّاوِيَةِ فَسَأَلْنَاهُ فَقُلْنَا يَا أَبَا حَمْزَةَ أَكُنْتُمْ تُرَاهِنُونَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرَاهِنُ قَالَ نَعَمْ وَاللَّهِ لَقَدْ رَاهَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى فَرَسٍ لَهُ يُقَالُ لَهُ سُبْحَةٌ فَسَبَقَ النَّاسَ فَانْتَشَى لِذَلِكَ وَأَعْجَبَهُ.

رواه أحمد والطبراني في الأوسط إلا أنه قال : فأتيناه وهو في قصره بالزاوية فسألناه : يا أبا حمزة أكنتم تراهنون على عهد رسول الله صلى الله عليه و سلم ؟ أو كان رسول الله صلى الله عليه و سلم يراهن ؟ قال : نعم والله لقد راهن على فرس يقال له سبحة : فسبق الناس فهش لذلك وأعجبه .ورجال أحمد ثقات .

9356. Ebû Lebîd anlatıyor: Haccâc'ın yönetimde olduğu, Hakem b. Eyyûb'un da Basra valisi olduğu dönemde atlar salıverilmişti. Yarışmaya gittik. Atlar gelince dedik ki: "Enes b. Mâlik'in yanına dönsekte ona: «Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) döneminde de (yarışlarda) ödül koyuyor muydunuz?» diye sorsak." Bunun üzerine Enes'in yanına vardık. Evinin bir köşesinde oturuyordu. Ona: "Ey Ebû Hamza! Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) döneminde de (yarışlarda) ödül koyuyor muydunuz? Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem), yarışlarda ödül koyuyor muydu?" diye sorunca, Enes: "Evet, vallahi Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), kendisine ait Subha denilen at üzerine ödül koydu. At herkesi geçti. Bundan dolayı at coştu ve bu, Peygamber Efendimizin (sallallahu aleyhi vesellem) hoşuna gitti" karşılığını verdi.

★Hadisi İmam Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (3/256)

٩٣٥٧ - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِسْحَاقَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ مَسْمُولٍ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَابِرٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَمَّرَ الْخَيْلَ ، وَسَابَقَ بَيْنَهَا ، فَرَآنِي رَاكِبًا عَلَى بَعِيرٍ ، فَقَالَ : " يَا جَابِرُ ، لا تَزَالُ تَضَعُهُ " ، أَيْ لا تَزَالُ تَضْرِبُهُ

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: محمد بن سليمان بن مسمول, وهو ضعيف .

9357. Câbir'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), atları yarış için çalıştırdı. Aralarında yarış yaptırdı. Beni deve üzerine binmiş bir halde görünce şöyle buyurdu: *"Ey Câbir! Ona vurmaya devam edersin."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Süleymân b. Mesmûl zayıftır.

٩٣٥٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَلْمٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلانَ ، قَالَ : نَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ ، قَالَ : نَا زُهَيْرٌ ، عَنْ جَابِرٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ عُرْوَةَ الْبَارِقِيِّ ، أَنَّهُ كَانَ يَسُوقُ فَرَسَهُ بَيْنَ يَدَيِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " تَبَارَكَ اللَّهُ ، كَيْفَ حَوَافِرُهُنَّ وَسَوَافِلُهُنَّ ؟ ! "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه :جابر الجعفي, وهو ضعيف .

9358. Urvetü'l-Bârikî'den rivayet ediliğine göre kendisi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in önündeyken atını salardı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), bunu görünce şöyle buyurdu: *"Tebarekallah (Allah ne yücedir)! Toynaklarını ve aşağı takımlarını nasıl da kaldırarak yürüyor?"*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Câbir el-Cu'fî zayıftır.

٩٣٥٩ - حدثنا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ الْمِصْرِيُّ ، ثنا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ السَّلامِ الصَّدَفِيُّ ، ثنا الْفَضْلُ بْنُ الْمُخْتَارِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهِبٍ عَنْ عِصْمَةَ ، قَالَ : رَكِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَسًا فَجَرَى بِهِ فَرَجَعَ إِلَيْنَا ، فَقَالَ : " وَجَدْتُهُ بَحْرًا " رواه الطبراني, وفيه: الفضل بن المختار ,وهو ضعيف .

9359. İsmet bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir ata bindi. At (çok süratli) akıp gitti. Bir süre sonra yanımıza döndüğünde şöyle buyurdu: *"Onu deniz gibi (güçlü) buldum."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Fadl b. el-Muhtâr zayıftır.[1]

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/184), müellifin hocası İbn Rişdîn, hadis uydurmakla töhmetlidir.

٩٣٦٠ - وعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ قَالَ : بَيْنَمَا نَحْنُ ذَاتَ يَوْمٍ بِالْمَدِينَةِ إِذْ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى فَرَسٍ لَهُ فَانْطَلَقَ حَتَّى خَفِيَ عَلَيْنَا ثُمَّ أَقْبَلَ وَهِيَ تَعْدُو إِمَّا دَفَعَهَا وَإِمَّا اعْتَرَقَتْ بِهِ فَمَرَّ بِشَجَرَةٍ فَطَارَ مِنْهَا طَائِرٌ فَحَادَتْ فَنَدَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَرْضٍ غَلِيظَةٍ فَأَتَيْنَاهُ نَسْعَا [فَإِذَا هُوَ جَالِسٌ] وَعَرَض رُكْبَتَيهِ وَحَرْقَفَتَيْهِ وَمِنْكَبَيْهِ وَعَرَض وَجْهَهُ مُنْسَحِ بَيْض مَاءَ أَصْفَرَ فَجَلَسْنَا حَوْلَهُ نَبْكِي.

رواه الطبراني, وفيه: العباس بن الفضل الأنصاري, وهو ضعيف .

9360. Abdullah b. Muğaffel anlatıyor: Medine'de olduğumuz bir gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir at üzerinde yanımıza çıkageldi. Sonra uzaklaştı ve git gide gözümüzden kayboldu. Bir süre sonra atı koşar halde yanımıza geldi. Ya Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), sürdüğü için ya da atın kendisi ağaçlık bir yere daldı. Bir ağacın yanından geçti. Ağaçtan bir kuş havalanınca at birdenbire ürktü. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), attan düşerek sert bir yer üzerine çakıldı. Hemen yanına gittik. Dişleri etinden ayrılmış bir vaziyette oturuyordu. Dizleri, kalça kemikleri ve omuzları görünüyordu. Yüzünün derisi sıyrılmış altından sarı su çıkıyordu. Peygamber Efendimizin (sallallahu aleyhi vesellem) etrafında oturup ağlamaya başladık.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abbâs b. el-Fadl el-Ensârî zayıftır.

٩٣٦١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ ، قَالَ : نا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ ، قَالَ : نا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، قَالَ : نا صَالِحُ بْنُ حَيَّانَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : ضَمَّرَ رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، الْخَيْلَ وَوَقَّتَ لِإِضْمَارِهَا وَقْتًا ، وَقَالَ : يَوْمَ كَذَا وَكَذَا مِنْ مَوْضِعِ كَذَا وَكَذَا ، وَأَرْسَلَ الْخَيْلَ الَّتِي لَيْسَتْ بِمَضْمُورَةٍ مِنْ دُونِ ذَلِكَ. رواه البزار ,وفيه: صالح بن حبان, وهو ضعيف .

9361. Abdullah b. Büreyde, babasından naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), atları yarışa hazırladı. Atların hazırlanması için bir vakit belirleyerek: *"Şu günde ve şu yerde"* buyurdu. Bunu yapmadan, yarışa hazırlanmamış olan atları serbest bıraktı.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Sâlih b. Hayyân zayıftır.[1]

٩٣٦٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ ، ثنا شُعْبَةُ ، عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ ، عَنْ عِيَاضٍ الأَشْعَرِيِّ ، قَالَ : قَالَ أَبُو عُبَيْدَةَ : " مَنْ يُرَاهِنُنِي ؟ ، فَقَالَ شَابٌّ : أَنَا

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1691)

، إِنْ لَمْ تَغْضَبْ ، قَالَ : فَسَبَقَهُ فَلَقَدْ رَأَيْتُ عَقِيصَتَيْ أَبِي عُبَيْدَةَ يَقْفِزَانِ ، وَهُوَ خَلْفَهُ عَلَى فَرَسٍ عَرَبِيٍّ " رواه الطبراني, ورجاله ثقات .

9362. İyâd el-Eş'arî anlatıyor: Ebû Ubeyde: "Benimle kim ödül karşılığında at yarıştırır?" diye sorunca, bir genç: "Eğer kızmazsan ben" diye cevap verdi. Yarıştılar ve yarışta genci Ebû Ubeyde geçti. Vallahi, (yarış sırasında) Ebû Ubeyde'nin saç örgülerinin hızlı bir şekilde sağa sola savrulduğunu gördüm. Hemen arkasından da Bedevinin atı üzerinde genç göründü.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٣٦٣ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ شُعَيْبٍ السِّمْسَارُ ، ثنا خَالِدُ بْنُ خِدَاشٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ الْوَاسِطِيُّ ، عَنْ أَبِي بَلْجٍ ، قَالَ : رَأَيْتُ لُبَيَّ بْنَ لَبَّا الأَسَدِيَّ ، وَكَانَ رَجُلا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَوْ قَدْ أَدْرَكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، " سَبَقَ فَرَسٌ لَهُ فَجَلَّلَهُ بُرْدًا عَدَنِيًّا ، وَرَأَيْتُ عَلَيْهِ ثَوْبَ خَزٍّ أَوْ مِطْرَفٍ " رواه الطبراني, ورجاله ثقات .

9363. Ebû Belc anlatıyor: Lübey b. Lebbâ el-Esedî'yi gördüm. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashâbından biriydi veya Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) dönemine yetişmişti. Onun bir atı yarışı kazandı. (Ödül olarak) atına Aden kumaşından bir çul örttü. Üzerinde halis ya da çizgili ipekli kumaş olduğunu gördüm.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

(بَابُ النَّهْيِ عَنِ الْجَلَبِ وَالْجَنَبِ)

Celeb (Atı Koşturmak İçin Üzerinde Bağırıp Tekmelemek) ve Cenebin (Yarışta Yorulan Atın Yerine Başkasına Binmek) Yasaklanışı

٩٣٦٤ – حَدَّثَنَا مُصْعَبُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ مُصْعَبٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي الدَّرَاوَرْدِيُّ ، عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ جَابِرٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لَيْسَ مِنَّا مَنْ خَبَّبَ عَبْدًا عَلَى سَيِّدِهِ ، وَلَيْسَ مِنَّا مَنْ أَفْسَدَ امْرَأَةً عَلَى زَوْجِهَا ، وَلَيْسَ مِنَّا مَنْ أَجْلَبَ عَلَى الْخَيْلِ يَوْمَ الرِّهَانِ " رواه أبو يعلى والطبراني باختصار, ورجال أبي يعلى ثقات .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (362)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/318)

9364. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Köleyi efendisine ve kadını kocasına karşı kışkırtan eden bizden değildir. Yarışma gününde at üzerinde bağırıp çağıran bizden değildir."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve kısa metinle Taberânî rivayet etmiştir. Ebu Ya'lâ'nın ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٣٦٥ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، قَالَ : وَجَدْتُ فِي كِتَابِ أَبِي ، عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا جَلَبَ فِي الإِسْلامِ " رواه الطبراني, وفيه: أبو شيبة, وهو ضعيف .

9365. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İslâm'da celeb yoktur."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Şeybe zayıftır.[2]

٩٣٦٦ – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنْ مَعْمَرٍ ، عَنْ ثَابِتٍ ، وَأَبَانَ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا شِغَارَ فِي الإِسْلامِ " وَالشِّغَارُ : أَنْ يُبَدِّلَ الرَّجُلُ لِلرَّجُلِ أُخْتَهُ بِغَيْرِ صَدَاقٍ ، فَلا شِغَارَ فِي الإِسْلامِ ، " وَلا جَلَبَ وَلا جَنَبَ "

رواه الطبراني في الأوسط, ورجاله رجال الصحيح .

9366. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İslâm'da şiğar yoktur"* Şiğar: Kişinin kız kardeşini bir erkeğe mehirsiz olarak (erkeğin kız kardeşini alıp takas yaparak) vermesidir. *"İslâm'da şiğar yoktur, celeb ve ceneb de yoktur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابُ النَّهْيِ عَنْ خِصَاءِ الخَيْلِ وَغَيْرِهَا)

Atların ve Diğer Hayvanların Kısırlaştırılmasının Yasaklanışı

٩٣٦٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ نَافِعٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ إِخْصَاءِ الْخَيْلِ وَالْبَهَائِمِ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ فِيهَا نَمَاءُ الْخَلْقِ.

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2413)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11318)

رواه أحمد, وفيه :عبد الله بن نافع, وهو ضعيف .

9367. İbn Ömer diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), atların ve hayvanların kısırlaştırılmasını yasakladı. Çünkü, mahlûkatın gelişmesi (çoğalma ile) mümkündür."

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Nâfi' zayıftır.[1]

٩٣٦٨ - وعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ صَبْرِ ذِي الرُّوْحِ وَعَنْ إِخْصَاءِ الْبَهَائِمِ نَهْيًا شَدِيدًا. رواه البزار, ورجاله رجال الصحيح .

9368. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ruh sahibi canların hedef yapılıp öldürülmesini ve hayvanların kısırlaştırılmasını şiddetle yasaklamıştır.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

(بَابُ إِنْزَاءِ الْحُمُرِ عَلَى الْخَيْلِ)

Eşeği, At Üzerine Sıçratmak (Çiftleştirmek)

٩٣٦٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ مِنْ آلِ حُذَيْفَةَ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ دِحْيَةَ الْكَلْبِيِّ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ أَلاَ أَحْمِلُ لَكَ حِمَاراً عَلَى فَرَسٍ فَيُنْتِجَ لَكَ بَغْلاً فَتَرْكَبُهَا قَالَ " إِنَّمَا يَفْعَلُ ذَلِكَ الَّذِينَ لاَ يَعْلَمُونَ"

رواه أحمد والطبراني في الأوسط, إلا أنه قال : عن الشعبي : أن دحية . مرسل وهو عند أحمد عن الشعبي عن دحية, ورجال أحمد رجال الصحيح, خلا عمر بن حسيل من آل حذيفة,ووثقه ابن حبان .

9369. Dihye el-Kelbî anlatıyor: Ben, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Sana at üzerinde bir eşek göndereyim mi? Böylelikle sana katır doğursun, sen de o katıra binersin?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu işi sadece bilgisizler yapar"* buyurdu.

★Hadisi İmam Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup, ancak: "Şa'bî'den rivayet edildiğine göre Dihye..." ibaresini kullanmıştır. Yeni hadisi mürsel olarak rivayet etmiştir. Ahmed'in rivayetinde ise hadis, Şa'bî kanalıyla Dihye'den gelmektedir. Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Huzeyfe ailesinden olan Ömer

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (4769). İbn Nâfi zayıf bir ravidir.

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1690)

b. Hüseyl, *Sahîh* ravisi olmamakla beraber İbn Hibbân tarafından güvenilir biri olarak kabul edilmiştir.[1]

(بَابٌ فِيمَنْ أَطْرَقَ فَرَساً أَوْ غَيْرَهُ)

Atı ve Başka Hayvanları Döllemek İçin Ödünç Olarak Vermek

٩٣٧٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ رَبِّهِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا الزُّبَيْدِيُّ عَنْ رَاشِدِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِي عَامِرٍ الْهَوْزَنِيِّ عَنْ أَبِي كَبْشَةَ الأَنْمَارِيِّ أَنَّهُ أَتَاهُ فَقَالَ أَطْرِقْنِي مِنْ فَرَسِكَ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مَنْ أَطْرَقَ فَعَقَّبَ لَهُ الْفَرَسُ كَانَ لَهُ كَأَجْرِ سَبْعِينَ فَرَساً حُمِلَ عَلَيْهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ"

رواه أحمد والطبراني إلا أنه قال : سمعت رسول الله صلى الله عليه و سلم يقول : مَنْ أَطْرَقَ فَرَسَهُ مُسْلِمًا فَعَقَّبَ لَهُ الْفَرَسُ، كَانَ لَهُ كَأَجْرِ سَبْعِينَ فَرَسًا حُمِلَ عَلَيْهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَإِنْ لَمْ يُعَقِّبْ كَانَ لَهُ كَأَجْرِ فَرَسٍ يُحْمَلُ عَلَيْهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ. ورجالهما ثقات .

9370. Ebû Âmir el-Hevzenî'den rivayet edildiğine göre kendisine, Ebû Kebşe el-Enmârî gelip şöyle demiştir: Atını bana döllemek için ödünç ver. Çünkü ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Her kim, bir kısrağı döllemek üzere (başkasına) ödünç olarak verir de akabinde o kısrak doğurursa bu, kendisine Allah yolunda seferber edilmiş yetmiş kısrak sevabı gibi sevap kazandırır."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir. Ancak Taberânî: "Ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: «*Her kim, bir Müslümana kısrağını döllemek üzere ödünç olarak verir de, o kısrak da doğurursa bu, kendisine Allah yolunda seferber edilmiş yetmiş kısrak sevabı gibi sevap kazandırır. Eğer doğurmazsa, Allah yolunda seferber edilmiş bir kısrak sevabı gibi sevap kazanır*» ibaresini kullanmıştır. İmam Ahmed ve Taberânî'nin ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٩٣٧١ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ , ثنا عَارِمٌ , ثنا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ , ثنا زِيَادِ بْنِ مِخْرَاقٍ , ثنا حَمَّادٌ حِفْظِي , عَنْ طَيْلَسَةَ بْنِ عَلِيٍّ, عَنِ ابْنِ عُمَرَ , قَالَ : " مَا تَعَاطِي النَّاسُ بَيْنَهُمْ شَيْئًا قَطُّ أَفْضَلَ مِنَ الطَّرْقِ يَطْرُقُ الرَّجُلُ فَرَسَهُ فَيُجْرِي لَهُ أَجْرَهُ , وَيَطْرُقُ الرَّجُلُ فَحَلَهُ فَيُجْرِي لَهُ أَجْرَهُ , وَيَطْرُقُ الرَّجُلُ كَبْشَهُ فَيُجْرِي لَهُ أَجْرَهُ " رواه الطبراني, ورجاله ثقات .

9371. İbn Ömer diyor ki: "İnsanlar, aralarında birbirlerine dölleme için verdikleri hayvandan daha üstün bir şey vermiş olamazlar. Kişi,

---

1 *Müsned-i İmam Ahmed* (4/311). Ömer b. Huseyl güvenilir ravidir.

2 *Müsned-i İmam Ahmed* (22/341)

atını (döllemesi için) salar da bu, at sahibi için sevap vesilesi olur. Kişi, boğasını salar da bu, boğa sahibi için sevap vesilesi olur. Kişi koçunu salar, bu, koç sahibi için sevap vesilesi olur."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ كَيْفَ يُعْرَفُ الفَرَسُ العَتِيقُ مِنْ غَيْرِهِ)

Kaliteli At Diğerlerinden Nasıl Ayırt Edilir?

٩٣٧٢ - حدثنا أبو خليفة ، قال : قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ سَلامٍ حَدَّثَنِي بَعْضُ أَصْحَابِنَا ، قَالَ : " حَرَّضَ سَلْمَانُ بْنُ رَبِيعَةَ الْخَيْلَ ، فَمَرَّ عَمْرُو بْنُ مَعْدِي كَرِبَ عَلَى فَرَسٍ لَهُ ، فَقَالَ لَهُ سَلْمَانُ : هَذَا الْهَجِينُ ، فَقَالَ عَمْرٌو : عَتِيقٌ ، قَالَ : فَأَمَرَ بِهِ ، فَعُطِّشَ ، ثُمَّ دَعَا بِطَسْتٍ مِنْ مَاءٍ ، وَدَعَا بِعِتَاقِ الْخَيْلِ ، فَشَرِبَتْ ، فَجَاءَ فَرَسُ عَمْرٍو ، فَثَنَى يَدَيْهِ وَشَرِبَ ، وَهَذَا صَنِيعُ الْهَجِينِ ، قَالَ : فَقَالَ لَهُ : أَلا تَرَى ؟ فَقَالَ : أَجَلْ ، الْهَجِينُ يَعْرِفُ الْهَجِينَ ، فَبَلَغَ عُمَرَ وَكَتَبَ إِلَيْهِ ، قَدْ بَلَغَنِي مَا قُلْتَ لأَمِيرِكَ ، وَبَلَغَنِي أَنَّ لَكَ سَيْفًا تُسَمِّيهِ الصَّمْصَامَةَ ، وَعِنْدِي سَيْفٌ مُصَمِّمٌ وَاللَّهِ لَئِنْ وَضَعْتُهُ عَلَى هَامَتِكَ لا أُقْلِعُ حَتَّى أَبْلُغَ بِهِ شَيْئًا ، فَذَكَرَهُ مِنْ جَوْفِهِ ، فَإِنْ سَرَّكَ أَنْ تَعْلَمَ أَحَقٌّ مَا أَقُولُ فَعُدْ فَعُدْ " رواه الطبراني, وإسناده منقطع .

9372. Muhammed b. Selâm diyor ki: Bana, arkadaşlarımdan biri şöyle anlattı: Selmân b. Rebî'a, atları (yarışa hazırlamak için) çalıştırdı. Oradan, atı üzerinde Amr b. Ma'dî Kerib geçti. Selmân ona: "Bu at soylu bir at değildir" deyince, Amr: "Soylu attır" karşılığını verdi. Selmân hemen atın susatılmasını emretti. Daha sonra bir leğen su isteyip, soylu atların getirilmesini emretti. Getirilen atlar su içti. Ardından Amr'ın atı getirildi. At, ön dizlerini bükerek oturdu ve su içti. Bu, soylu olmayan atların su içme şeklidir. Selmân, Amr'a: "Görmüyor musun?" deyince, Amr, (Selmân'ı kastederek): "Evet görüyorum. Soylu olmayan at, soylu olmayan atı tanıyor" karşılığını verdi. Bu haber Hz. Ömer'e ulaşınca ona mektup yazdı. Mektubunda şöyle diyordu: "Valine karşı söylediğin şeyler bana ulaştı. Bana bildirildiğine göre senin Samsâme[2] ismini verdiğin bir kılıcın varmış. Benim de Musammem isminde bir kılıcım var. Vallahi, kılıcımı başının tepesine vurduğum gibi ta karnına dek indirip söker atarım. Dediklerimin doğru olduğunu bilmen seni sevindirecekse bunu bir daha tekrar et."

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (13061)

[2] Samsâme, bükülmez kılıç; musammem ise, kemiğe işleyen kılıçtır.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, hadisin isnâdı munkatıdır.[1]

(بَابُ سَهَمُ الفَرَسِ)

Atın (Ganimetten) Payı

تأتي أحاديث هذا الباب إن شاء الله تعالى

Bu konudaki hadisler ileride gelecek inşaallah.

٩٣٧٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَتَّابٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُنْذِرِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَى الزُّبَيْرَ سَهْماً وَأُمَّهُ سَهْماً وَفَرَسَهُ سَهْمَيْنِ

رواه أحمد ورجاله ثقات. قلت : أحاديث سهمان الخيل في قسمه الغنيمة .

9373. Münzir b. ez-Zübeyr'in, babasından naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Zübeyr'e bir pay, annesine bir pay ve atına iki pay vermiştir.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.

Ben derim ki: Atların paylarıyla ilgili hadisler, Ganimetin Paylaştırılması bölümünde gelecek.[2]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/46)

[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (1425), isnâdında kopukluk vardır.

(بَابُ رُكُوبِ ثَلاثَةٍ عَلَى دَابَّةٍ)

Binek Hayvanına Üç Kişinin Binmesi

٩٣٧٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَسْوَدُ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ جَابِرٍ عَنْ مُسْلِمِ بْنِ صُبَيْحٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ أَرْدَفَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَلْفَهُ وَقُثَمُ أَمَامَهُ.

قلت : إردافه لابن عباس في الصحيح . رواه أحمد .

9374. İbn Abbâs diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), (bineği üzerinde iken) beni arkasına, Kusem'i ise önüne oturtmuştu."

Ben derim ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in İbn Abbâs'ı tekine oturtması ile ilgili hadisi *Sahîh*'te geçmektedir.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiştir.[1]

٩٣٧٥ - وله عند البزار قال : حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ كَرَامَةَ ، قَالَ : نا عُبَيْدُ اللهِ بْنُ مُوسَى ، عَنْ شَرِيكٍ ، عَنْ جَابِرٍ ، عَنْ أَبِي الضُّحَى ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا ، قَالَ : " أَفَاضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ جَمْعٍ أَوْ عَرَفَةَ ، وَقُثَمُ بَيْنَ يَدَيْهِ وَالْفَضْلُ خَلْفَهُ "

وإردافه للفضل في الصحيح . وفي إسناد أحمد والبزار, جابر الجعفي, وهو ضعيف .

9375. İbn Abbâs diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Müzdelife ya da Arafat'tan dönerken önünde Kusem, arkasında ise Fadl vardı.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Fadl'ı arkasına bindirmesi *Sahîh*'te mevcuttur.

★Ahmed'in ve Bezzâr'ın isnâdında geçen Câbir el-Cu'fî zayıftır.[2]

(بَابُ صَاحِبُ الدَّابَّةِ أَحَقُّ بِصَدْرِهَا)

(Birden Fazla Binen Olduğunda) Binek Sahibinin Ön Tarafa Binmeye Daha Layık Olması

وبعض أحاديث هذا الباب في الأدب

Bu konudaki hadislerin bir kısmı, Edeb kitabındadır.

---

[1] *Müsned*'de yerini bulamadı.

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1693)

٩٣٧٦ - حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، وَبِشْرُ بْنُ آدَمَ ، قَالا : أنا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، قَالَ : أنا الْحُسَيْنُ بْنُ وَاقِدٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " صَاحِبُ الدَّابَّةِ أَحَقُّ بِصَدْرِهَا ، وَالرَّجُلُ أَحَقُّ بِصَدْرِ فَرَسِهِ " رواه البزار وضعفه .

9376. Abdullah b. Büreyde'nin, babasından naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Binek (deve) sahibi, öne binmeye daha layıktır. Kişi, atının ön tarafına binmeye (diğerlerinden) daha layıktır.*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş ve zayıf kabul etmiştir.[1]

(بَابٌ فِي دَوَابِّ الْغُزَاةِ وَكَرَاهِيَةِ الأَجْرَاسِ)

Savaşanların Binekleri ve Çanların Mekruh Olması

قد تقدمت أحاديث في كراهية الأجراس والكلاب في الصيد

Çanların ve köpeklerin mekruh olması hakkındaki hadisler Avlanma Kitabında geçti.

٩٣٧٧ - عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ "إِنَّ لِلَّهِ مَلائِكَةً يَنْزِلُونَ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ يَحْبِسُونَ الْكِلابَ عَنْ دَوَابِّ الْغُزَاةِ إِلاَّ دَابَّةً فِي عُنُقِهَا جَرَسٌ "

رواه الطبراني, وفيه: ليث ابن أبي سليم, وهو مدلس, وبقية رجاله ثقات وفي بعضهم كلام لا يدفع عدالتهم .

9377. Ebu'd-Derdâ'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hiç şüphesiz Allah'ın bir takım melekleri vardır. Bu melekler, her gece inip gaza edenlerin bineklerini köpeklerden korurlar. Ancak boynunda çan bulunan binekleri korumazlar."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Leys b. Ebî Süleym tedlis yapan biridir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. Bazıları hakkında tenkitler yapılmışsa da bu, adil olmalarını engellemez.[2]

---

1 *Müsned-i Bezzâr* (1692)

2 Leys zayıftır.

(بَابُ كَيْفَ الْمَشْيِ)

Yürüme Nasıl Olur?

٩٣٧٨ - عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ: شَكَا نَاسٌ إِلَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَعَا لَهُمْ وَقَالَ : " عَلَيْكُمْ بِالنَّسَلانِ " فَانْتَسَلْنَا فَوَجَدْنَاهُ أَخَفَّ عَلَيْنَا . رواه البزار, ورجاله رجال الصحيح .

9378. Câbir diyor ki: İnsanlar, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelerek (yavaş yürümekten) şikayette bulundular: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), onları çağırıp: *"Hızlı yürümeye devam edin"* buyurunca, (daha) hızlı yürümeye başladık. Bu şekilde yürümenin bize daha kolay (hafif) geldiğini farkettik.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الْقِسِّي وَالرِّمَاحِ وَالسُّيُوفِ)

Yay, Mızrak ve Kılıçlar Hakkındaki Hadisler

٩٣٧٩ - عَنِ ابْنِ عُمَرَ , قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: بُعِثْتُ بَيْنَ يَدَيْ السَّاعَةِ بِالسَّيْفِ حَتَّى يُعْبَدُ اللهُ تَعَالى وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ وَجُعِلَ رِزْقِي تَحْتَ ظِلِّ رُمْحِي وَجُعِلَ الذُّلُّ وَالصَّغَارُ عَلَى مَنْ خَالَفَ أَمْرِي.

رواه الطبراني, وفيه :عبد الرحمن بن ثابت بن ثوبان, وثقه ابن المديني وأبو حاتم وغيرهما, وضعفه أحمد وغيره, وبقية رجاله ثقات .

9379. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ben, hiçbir ortağı olmayan, tek olan yüce Allah'a ibadet edilinceye kadar kıyametten önce kılıçla birlikte gönderildim. Rızkım mızrakların gölgesi altına yerleştirildi. Zillet ve alçaklık benim emrime karşı duran kişiye kondu."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdurrahman b. Sâbit b. Sevbân'ı İbnu'l-Medînî, Ebû Hâtim ve başkaları güvenilir kabul ederken, İmam Ahmed ve diğerleri zayıf addetmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

٩٣٨٠ - حدثنا خَلَفُ بْنُ عَمْرٍو الْعُكْبَرِيُّ ، ثنا الْحُمَيْدِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ طَلْحَةَ التَّيْمِيُّ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عُوَيْمِ بْنِ سَاعِدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : نَهَرَ

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1663)

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلا مَعَهُ قَوْسٌ فَارِسِيَّةٌ ، فَقَالَ : " اطْرَحْهَا " ثُمَّ أَشَارَ إِلَى الْقَوْسِ الْعَرَبِيَّةِ ، وَقَالَ : " بِهَذِهِ وَبِرُمْحِ الْقَنَا يُمَكِّنُ لَكُمْ فِي الْبِلادِ وَيَنْصُرُكُمْ عَلَى عَدُوِّكُمْ "

رواه الطبراني, وفي إسناده مساتير لم يضعفوا و لم يوثقوا .

9380. Abdurrahman b. Sâlim b. Abdirrahman b. Uveym b. Sâide, babasından, o da dedesinden naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yanında, Fârisî bir yay bulunan bir adamı azarlayarak şöyle buyurdu: *"At onu!"* Ardından Arabi tarz bir yaya işaret ederek: *"Şununla ve mızraklarla Allah beldelerin fethini size kolay kılar, düşmanlarınıza karşı size yardım eder"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, hadisin isnâdında mestur raviler bulunmaktadır. Bu raviler ne zayıf görülmüş, ne de güvenilir kabul edilmiştir.[1]

٩٣٨١ - وعنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُسْرٍ قَالَ : بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ إِلَى خَيْبَرَ بِعِمَامَةٍ سَوْدَاءَ ثُمَّ أَرْسَلَهَا مِنْ وَرَائِهِ - أَوْ قَالَ : عَلَى كَتِفِهِ الْيُسْرَى - ثُمَّ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتْبَعُ الْجَيْشَ وَهُوَ مُتَوكِئٌ عَلَى قَوْسٍ فَمَرَّ بِهِ رَجُلٌ يَحْمِلُ قَوْساً فَارِسياً فَقَالَ : أَلْقِهَا فَإِنَّهَا مَلْعُونَةٌ مَلْعُونٌ مِنْ يَحْمِلُهَا عَلَيْكُم بِالقَنَا وَالقِسِيِّ العَرَبِيَةِ فَإِنَّ بِهَا يُعِزُّ اللهُ دِيْنَكُم وَيَفْتَحُ لَكُمْ البِلادَ قَالَ يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ: إِنَّمَا قَالَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لأَنَّهَا كَانَتْ إِذ ذَاكَ عَلَى عَهدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَّا اليَوْمَ فَقَدْ صَارَت عِدَّةً وَقُوَّةً لأَهْلِ الإِسْلامِ.

رواه الطبراني,عن شيخه بكر بن سهل الدمياطي, قال الذهبي : وهو مقارب الحديث , وقال النسائي : ضعيف , وبقية رجاله رجال الصحيح إلا أني لم أجد لأبي عبيدة عيسى بن سليم من عبد الله بن بسر سماعا .

9381. Abdullah b. Büsr anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ali b. Ebî Tâlib'i Hayber'e siyah sarıkla gönderdi. Sonra sarığı arkasından ya da sol omuzu üzerinden aşağıya salıverdi. Daha sonra Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), ordunun peşinden gitti. Giderken yaya yaslanıyordu. O sırada yanından Fârisî bir yay taşıyan bir adam geçti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), adamı görünce şöyle buyurdu: *"At onu! Çünkü o, lanetlenmiştir, onu taşıyan da lanetlenmiştir. Siz, Arap ok ve yaylarını kullanın. Çünkü Allah, bunlarla dininizi üstün kılacak ve size beldelerin fethini nasip edecektir."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/141)

Yahyâ b. Hamza derki: Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi vesellem) böyle buyurmasının sebebi o zamanın Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) dönemi olmasıdır. Bugün ise İslâm ahalisi için güç ve çokluk söz konusudur.

★Hadisi Taberânî, hocası Bekr b. Sehl ed-Dimyâtî'den rivayet etmiştir. Zehebî der ki: "Bu zatın hadisi *mukâribdir*." Nesâî der ki: "Bu zat zayıftır." Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Ancak ben, Ebû Ubeyde İsâ b. Süleym'in, Abdullah b. Büsr'den hadis işittiğine kaynaklarda rastlamadım.

٩٣٨٢ - حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ اللَّيْثِ الْجَوْهَرِيُّ ، قَالَ : ثنا يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ ، قَالَ : ثنا أَبُو عَوَانَةَ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، رَفَعَهُ ، قَالَ : " عَلَيْكُمْ بِالرَّمْيِ فَإِنَّهُ خَيْرٌ أَوْ مِنْ خَيْرِ لَهْوِكُمْ "

رواه البزار والطبراني في الأوسط ولفظه: قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "عليكم بالرمي فإنه خير لعبكم". ورجال البزار رجال الصحيح خلا حاتم بن الليث, وهو ثقة وكذلك رجال الطبراني .

9382. Mus'ab b. Sa'd, babasından hadisi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e dayandırarak şöyle nakletmiştir: *"Atıcılığa önem verin. Çünkü bu, çok hayırlıdır -ya da- en hayırlı eğlencelerinizden biridir."*

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Taberânî'nin metni şöyledir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Atıcılığa önem verin. Çünkü bu en hayırlı oyununuzdur."* Bezzâr'ın ravileri, Hâtim b. el-Leys hariç *Sahîh*'in ravileridir. Bu zat güvenilir biridir. Taberânî'nin ravileri de aynı şekildedir.[1]

٩٣٨٣ - وعَنِ ابْنِ عُمَرَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : لاَ تَشْهَدُ الْمَلاَئِكَةُ مِنْ لَهْوِكُمْ إلا الرِّهَانَ , وَالنِّضَالَ" رواه البزار والطبراني, وفيه :عمرو بن عبد الغفار, وهو متروك .

9383. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Melekler, eğlencelerinizden yalnız (atlarla yapılan) yarış ve ok atışmanızda hazır bulunur."*

★Hadisi Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Amr b. Abdilğaffâr metruk biridir.[2]

٩٣٨٤ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَوْمٍ يَرْمُونَ فَقَالَ : ارْمُو بَنِي إِسْمَاعِيلَ فَإِنَّ أَبَاكُمْ كَانَ رَامِيًا "

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1701), sahîh olan mevkûf olmasıdır.

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1705) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (13474), başka kanalla Mücâhid'in mürseli olarak gelmiştir.

رواه البزار, وفيه: محمد بن عمرو ابن علقمة: وحديثه حسن: وبقية رجاله رجال الصحيح .

9384. Ebû Hureyre anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ok atan bir topluluğun yanından geçerken şöyle buyurdu: *"Atın, ey İsmâîl oğulları! Çünkü sizin babanız da iyi atıcıydı."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Amr b. Alkame'nin hadisi hasen derecesindedir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٣٨٥ – وعَنْ جَابِرٍ : أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَى قَوْمٍ وَهُمْ يَرْمُونَ فَقَالَ : ارْمُوا بَنِي إِسْمَاعِيلَ فَإِنَّ أَبَاكُمْ كَانَ رَامِيًا. رواه البزار, وفيه: إسماعيل بن مسلم المكي, وهو ضعيف .

9385. Câbir'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ok atan bir topluluğun yanından geçerken şöyle buyurmuştur: *"Atın, ey İsmâîl oğulları! Çünkü sizin babanız da iyi atıcıydı."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden İsmâîl b. Müslim el-Mekkî zayıftır.

٩٣٨٦ – حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَعْمَرِيُّ ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثنا عَبْدُ اللهِ بْنُ يَزِيدَ الْبَكْرِيُّ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ رَاشِدٍ النَّصْرِيُّ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَمْرٍو الأَسْلَمِيِّ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ لِلأَسْلَمِيِّينَ : " ارْمُوا يَا بَنِي إِسْمَاعِيلَ ، فَإِنَّ أَبَاكُمْ كَانَ رَامِيًا " ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " وَأَنَا مَعَ مِحْجَنِ بْنِ الأَذْرَعِ " ، فَأَمْسَكَ الْقَوْمُ ، قَالَ : " مَا لَكُمْ ؟ " قَالُوا : مَنْ كُنْتَ مَعَهُ فَقَدْ غَلَبَ ، قَالَ : " فَارْمُوا وَأَنَا مَعَكُمْ كُلِّكُمْ "

رواه الطبراني, وفيه: عبد الله بن يزيد البكري, وهو ضعيف .

9386. Hamza b. Amr el-Eslemî anlatıyor. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Eslemlilere şöyle buyurmuştur: *"Atın, ey İsmâîl oğulları! Zira sizin babanız da atıcıydı. Ben, Mihcen b. el-Ezra'nın tarafını tutuyorum."* Topluluk birden ok atmayı kesti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), onlara: *"Neden durdunuz?"* diye sorunca, "Senin tarafını tuttuğun kişi, bizi kesinlikle yenmiştir" karşılığını verdiler. Bunun üzerine Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Atın, ben hepinizle beraberim."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Yezîd el-Bekrî zayıftır.[2]

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1702) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6119), Ebû Seleme'nin mürseli olarak hıfz edilmiştir.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (2988)

٩٣٨٧ - حدثنا بَكْرُ بْنُ سَهْلٍ ، ثنا شُعَيْبُ بْنُ يَحْيَى ، عَنِ ابْنِ لَهِيعَةَ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ عَطِيَّةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " إِنَّ الأَرْضَ سَتُفْتَحُ عَلَيْكُمْ ، وَتُكْفَوْنَ الْمَؤُنَةَ فَلا يَعْجَزُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَلْهُوَ بِأَسْهُمِهِ "

رواه الطبراني, عن شيخه بكر بن سهل, قال الذهبي : مقارب الحديث, وقال النسائي : ضعيف وفيه ابن لهيعة أيضا.

9387. Amr b. Atiyye bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Yeryüzünün fethi size nasip olacak, bütün dünya ihtiyaçlarınız karşılanacak. Sakın ola ki sizden biri, oklarıyla oynamaktan (ok atmaktan) acziyet duymasın."*

★Hadisi Taberânî, hocası Bekr b. Sehl'den rivayet etmiştir. Zehebî bu zat hakkında: "Hadisi orta derecededir" derken, Nesâî: "Zayıf biridir" demektedir. Senedinde İbn Lehî'a'nın ismi geçmektedir.[1]

٩٣٨٨ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ الْعَلافُ ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ الْمَكِّيُّ ، حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُنْذِرِ أَبُو زَيْدٍ ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَا عَلَى أَحَدِكُمْ إِذَا أَلَحَّ بِهِ هَمُّهُ أَنْ يَتَقَلَّدَ قَوْسَهُ ، فَيَنْفِي بِهِ هَمَّهُ "

رواه الطبراني في الصغير ,وفيه: محمد بن الزبير الزبيدي, وهو ضعيف جدا .

9388. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizden birine ne oluyor ki üzüntüsü, yayını kuşanmayı kendisine gerekli kıldığı halde yayıyla üzüntüsünü gidermiyor?"*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. ez-Zübeyr ez-Zebîdî oldukça zayıf biridir.[2]

٩٣٨٩ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحِ بْنِ مِهْرَانَ ، ثنا الْمُنْذِرُ بْنُ زِيَادٍ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ ،عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ ، قَالَ : رَأَيْتُ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ يَوْمَ الْيَرْمُوكِ يَرْمِي بَيْنَ هَدَفَيْنِ وَمَعَهُ رِجَالٌ مِنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : وَقَالَ : " أُمِرْنَا أَنْ نُعَلِّمَهُ أَوْلادَنَا الرَّمْيَ وَالْقُرْآنَ " رواه الطبراني, وفيه: المنذر بن زياد الطائي ,وهو متروك .

9389. Kays b. Ebî Hâzım anlatıyor: Hâlid b. el-Velîd'i Yermûk savaşı gününde iki hedef arasına ok atarken gördüm. Onunla beraber

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/41)

[2] Taberânî, *M. es-Sağîr* (1158)

Muhammed'in (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından biri de vardı. Şöyle dedi: "Çocuklarımıza ok atmak ve Kur'ânı öğretmekle emrolunduk."[1]

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde yer alan Münzir b. Ziyâd et-Tâî metruktur.

٩٣٩٠ – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ رَاهَوَيْهِ ، أَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ خَالِهِ أَبِي عَبْدِ الرَّحِيمِ ، عَنْ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ بُخْتٍ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ ، قَالَ : رَأَيْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ ، وَجَابِرَ بْنَ عُمَيْرٍ الأَنْصَارِيَّ يَرْتَمِيَانِ ، فَمَلَّ أَحَدُهُمَا فَجَلَسَ ، فَقَالَ لَهُ الآخَرُ : كَسَلْتَ ؟ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " كُلُّ شَيْءٍ لَيْسَ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ فَهُوَ لَهْوٌ وَسَهْوٌ ، إِلا أَرْبَعَ خِصَالٍ : مَشْيُ الرَّجُلِ بَيْنَ الْغَرَضَيْنِ ، وَتَأْدِيبُهُ فَرَسَهُ ، وَمُلاعَبَتُهُ أَهْلَهُ ، وَتَعَلُّمُ السِّبَاحَةِ "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير والبزار، ورجال الطبراني رجال الصحيح خلا عبد الوهاب بن بخت وهو ثقة.

9390. Atâ b. Ebî Rabâh anlatıyor: Câbir b. Abdillah ile Câbir b. Umeyr el-Ensârî'yi ok atarlarken gördüm. Biri usanarak oturdu. Diğeri ise ona şöyle dedi: Tembellik mi yapıyorsun? Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"İçinde Allah'ın zikri olmayan her şey eğlence ve gaflettir. Ancak dört şey bundan istisna edilmiştir: Kişinin iki hedef arasında yürümesi (ok atması), atını terbiye etmesi, ailesiyle oynaşması ve yüzmeyi öğrenmesi."*

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Taberânî'nin ravileri, Abdülvehhâb b. Buht müstesna *Sahîh*'in ravileridir. Bu zat güvenilir biridir.[2]

٩٣٩١ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْمَرْوَزِيُّ ، قَالَ : نَا الْحَكَمُ بْنُ مُوسَى ، قَالَ : نَا سُوَيْدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلانَ ، عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " كُلُّ شَيْءٍ مِنْ لَهْوِ الدُّنْيَا بَاطِلٌ إِلا ثَلاثٌ : انْتِضَالُكَ بِقَوْسِكَ ، أَوْ تَأْدِيبُكَ فَرَسَكَ ، وَمُلاعَبَتُكَ أَهْلَكَ ، فَإِنَّهُنَّ مِنَ الْحَقِّ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " انْتَضِلُوا وَارْكَبُوا ، وَأَنْ تَنْتَضِلُوا أَحَبُّ إِلَيَّ ، وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيُدْخِلُ بِالسَّهْمِ الْوَاحِدِ ثَلاثَةً الْجَنَّةَ : صَانِعَهُ مُحْتَسِبًا فِيهِ ، وَالْمُمِدَّ بِهِ ، وَالرَّامِيَ بِهِ" قلت : فذكر الحديث وهو بتمامه في صدقة التطوع .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3837)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1785), *Müsned-i Bezzâr* (1704) ve *es-Silsiletu's-Sahîha* (315)

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: سويد بن عبد العزيز, قال أحمد : متروك , وضعفه الجمهور ووثقه دحيم, وبقية رجاله ثقات .

9391. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Dünya eğlencelerinden olan her şey batıldır. Üç eğlence bundan hariçtir: Yayınla ok atmada yarışman, atını terbiye etmen ve ailenle oynaşman. Hiç şüphesiz bunlar haktandır. Ok atmada yarışın ve (atlara) binin. Ok atmanız bana daha sevimlidir. Hiç şüphesiz yüce Allah tek bir ok sebebiyle üç kişiyi cennete sokar: Onu hayır maksadıyla imal eden, atana ulaştıran ve onu atan."*

Ben derim ki: Hadisin metninin tamamı, Nafile Sadaka Vermek bölümünde geçmektedir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Süveyd b. Abdilazîz metruk biridir. Çoğunluk âlimler kendisini zayıf görürken, Duhaym güvenilir biri olarak kabul etmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٣٩٢ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْمَوَيْهِ الْجَوْهَرِيُّ الأَهْوَازِيُّ ، ثَنَا حَفْصُ بْنُ عَمْرٍو الرَّبَالِيُّ ، ثَنَا الْمُنْذِرُ بْنُ زِيَادٍ الطَّائِيُّ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " كُلُّ لَهْوٍ يُكْرَهُ إِلا مُلاعَبَةَ الرَّجُلِ امْرَأَتَهُ ، وَمَشْيَهُ بَيْنَ الْهَدَفَيْنِ ، وَتَعْلِيمَهُ فَرَسَهُ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: المنذر بن زياد الطائي, وهو ضعيف .

9392. Hz. Ömer b. el-Hattâb'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her eğlence çirkin görülmüştür. Ancak şunlar hariç: Kişinin, hanımıyla oynaşması, iki hedef arasında yürümesi (ok atması) ve atını eğitmesi."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Münzir b. Ziyâd et-Tâî zayıftır.

٩٣٩٣ – وعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مَنْ مَشَى بَيْنَ الْغَرَضَيْنِ كَانَ لَهُ بِكُلِّ خَطْوَةٍ حَسَنَةٌ " رواه الطبراني وفيه عثمان بن مطر وهو ضعيف

9393. Ebu'd-Derdâ'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İki hedef arasında yürüyen kimsenin her adımına karşılık bir hasene vardır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Osmân b. Matar zayıftır.[2]

---

[1] Daha önce geçti: 4782

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (13078)

٩٣٩٤ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ الْمُثَنَّى , ثنا مُسَدَّدٌ , ثنا أَبُو عَوَانَةَ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ مُجَاهِدٍ , قَالَ : رَأَيْتُ ابْنَ عُمَرَ يَشْتَدُّ بَيْنَ الْعَرْضَيْنِ , وَيَقُولُ : أَنَا بِهَا أَنَا بِهَا " رواه الطبراني, ورجاله ثقات.

9394. Mücâhid bildiriyor: İbn Ömer'in iki hedef arasında hızlıca koşarken: "Ben ordayım, ben ordayım!" dediğini gördüm.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.

٩٣٩٥ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ جَبَلَةَ الْكَاتِبُ الْبَغْدَادِيُّ ، بِأَصْبَهَانَ ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ بِشْرٍ الْبَجَلِيُّ ، حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ تَعَلَّمَ الرَّمْيَ ثُمَّ نَسِيَهُ فَهِيَ نِعْمَةٌ جَحَدَهَا "

رواه البزار والطبراني في الصغير والأوسط, وفيه: قيس بن الربيع, وثقه شعبة والثوري وغيرهما وضعفه جماعة, وبقية رجاله ثقات .

9395. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim, atıcılık öğrenir ve sonra unutursa, o kişi bu nimete karşı nankörlük etmiş olur."*

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Kays b. er-Rebî'i Şu'be, Sevrî ve başkaları güvenilir kabul ederken, bir grup âlim zayıf addetmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابٌ فِيمَنْ رَمَى بِسَهْمٍ)

Ok Atan Hakkında

٩٣٩٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ أَيُّوبَ الْحَضْرَمِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَاسِحٍ الْحَضْرَمِيُّ عَنْ عُتْبَةَ بْنِ عَبْدٍ السُّلَمِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لأَصْحَابِهِ " قُومُوا فَقَاتِلُوا . قَالَ فَرُمِيَ رَجُلٌ بِسَهْمٍ قَالَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْجَبَ هَذَا "

رواه أحمد والطبراني وإسنادهما حسن , وبقية طرقه تأتي في سورة المائدة في التفسير .

9396. Utbe b. Abd es-Sülemî'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ashâbına hitaben: *"Kalkın ve savaşın"* diye emir buyurunca, onlardan birine ok atıldı. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şu adam (cenneti) hakedecek bir iş yaptı"* buyurdu.

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (543), Hasan b. Bişr ihtilaflıdır.

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, isnâdları hasendir. Hadisin geri kalan tarikleri Tefsir Kitabında, Mâide suresinin tefsiri bölümünde gelecektir.[1]

٩٣٩٧ – و عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : "مَنْ رَمَى رَمْيَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَصَّرَ أَوْ بَلَغَ ، كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ أَرْبَعَ أَنَاسٍ مِنْ بَنِي إِسْمَاعِيلَ أَعْتَقَهُمْ "

رواه البزار والطبراني في الأوسط, وفيه: شبيب بن بشر, وهو ثقة وفيه ضعف .

9397. Enes b. Mâlîk'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim, Allah yolunda bir ok atarsa –isabet etsin ya da ıskalasın- bu onun için İsmâîl oğullarından azat ettiği dört kişinin sevabına denktir."*

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Şebîb b. Bişr güvenilir biridir. Kendisinde zayıflık bulunmaktadır.[2]

٩٣٩٨ – وعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَانَ لَهُ نُوراً يَوْمَ الْقِيَامَةِ "

رواه البزار, عن شيخه عبد الرحمن بن الفضل بن موفق و لم أعرفه, وبقية رجاله رجال الصحيح .

9398. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim, Allah yolunda bir ok atarsa, bu kıyamet gününde kendisi için bir nur olur."*

★Hadisi Bezzâr, hocası Abdurrahman b. Fadl b. Muvaffak'tan rivayet etmiştir. Bu zatı tanımıyorum. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

٩٣٩٩ – حدثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عِرْقٍ الْحِمْصِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ الضَّحَّاكِ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ ضَمْضَمِ بْنِ زُرْعَةَ ، عَنْ شُرَيْحِ بْنِ عُبَيْدٍ ، عَنْ كَثِيرِ بْنِ مُرَّةَ ، عَنْ عُتْبَةَ بْنِ عَبْدٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ قُرَيْظَةَ وَالنَّضِيرِ : " مَنْ أَدْخَلَ هَذَا الْحِصْنَ سَهْمًا فَقَدْ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ " قَالَ عُتْبَةُ : فَأَدْخَلْتُ ثَلاثَةَ أَسْهُمٍ. رواه الطبراني, وفيه :عبد الوهاب بن الضحاك, وهو متروك .

9399. Utbe b. Abd'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Kurayza ve Nadîr gününde şöyle buyurmuştur: *"Kim, şu kaleye bir ok sokarsa, ona cennet vacip olmuştur."*

Utbe der ki: "Ben tam üç tane ok(u fırlatıp) soktum."

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/183-4) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/124)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1706) ve Taberânî, *M. el-Evsat* (1380)

[3] *Müsned-i Bezzâr* (1707)

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdülvehhâb b. ed-Dahhâk metruk biridir.[1]

٩٤٠٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا عُبَادَةُ بْنُ زِيَادٍ الأَسَدِيُّ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ طَلْحَةَ بْنِ يَزِيدَ بْنِ رُكَانَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ ، قَالَ : رَأَيْتُ أَبَا عَمْرٍو الأَنْصَارِيَّ ، وَكَانَ بَدْرِيًّا عَقَبِيًّا أُحُدِيًّا وَهُوَ صَائِمٌ يَتَلَوَّى مِنَ الْعَطَشِ وَهُوَ يَقُولُ لِغُلامٍ لَهُ : وَيْحَكَ تَرِّسْنِي ، فَتَرَّسَهُ الْغُلامُ حَتَّى نَزَعَ بِسَهْمٍ نَزْعًا ضَعِيفًا حَتَّى رَمَى بِثَلاثَةِ أَسْهُمٍ ، ثُمَّ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنْ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَصَّرَ أَوْ بَلَغَ كَانَ ذَلِكَ لَهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ " ، فَقِيلَ قُتِلَ غُرُوبَ الشَّمْسِ.

رواه الطبراني, وفيه: عبد الرحمن بن محمد بن عبيد الله العرزمي, وهو ضعيف .

9400. Muhammed b. el-Hanefiyye anlatıyor: Ebû Amr el-Ensârî'yi gördüm. Bu zat Bedir'de, Akabe biatında ve Uhud'da bulunmuştu. O kadar oruç tutardı ki susuzluktan dolayı iki büklüm olurdu. Kölesine şöyle diyordu: "Vay sana! Bana zırh ver hemen." Kölesi ona zırhı verdi. Hemen yavaşça ok çıkarmaya başladı. Nihayet üç ok attı. Sonrasında şöyle dedi: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Kim, Allah yolunda bir ok atarsa -isabet etsin ya da ıskalasın- bu onun için kıyamet gününde bir nur olur."* Sonradan Ebû Amr'ın güneşin batmasına yakın bir vakitte şehit olduğu haberi geldi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdurrahman b. Muhammed b. Ubeydillah el-Arzemî zayıftır.[2]

٩٤٠١ – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ سُلَيْمَانَ ، عَنْ أَبَانَ ، عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ ، أَخْبَرَنِي أَبُو أُمَامَةَ ، أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنْ شَابَ شَيْبَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، كَانَتْ لَهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَمَنْ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَخْطَأَ ، أَوْ أَصَابَ كَانَ لَهُ بِمِثْلِ رَقَبَةٍ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ " رواه الطبراني بإسنادين رجال أحدهما ثقات .

9401. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre kendisi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işitmiştir: *"Kim, saçını Allah yolunda ağartırsa bu onun için kıyamet gününde bir nur olur. Kim, Allah yolunda bir ok atarsa -ıskalasın ya da isabet etsin- bu onun için İsmâîl oğullarından azat edilen dört kişinin sevabına denktir."*

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/120-2) iki ayrı senedle.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/381)

★Hadisi Taberânî, iki sinâdla rivayet etmiş olup, birinin ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٤٠٢ – حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ ، ثنا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ الْجُعْفِيُّ ، عَنْ زَائِدَةَ ، عَنْ أَبِي حُصَيْنٍ ، عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ ، عَنْ مُعَاذٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ شَابَ شَيْبَةً فِي الإِسْلامِ كَانَتْ لَهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَمَنْ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ رُفِعَ لَهُ بِهِ دَرَجَةً " رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح إلا أن سالم بن أبي الجعد لم يدرك معاذا .

9402. Muâz'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim, saçını İslâm yolunda ağartırsa bu onun için kıyamet gününde bir nur olur. Kim, Allah yolunda bir ok atarsa bu sebeple kendisinin (cennetteki) derecesi yükseltilir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Sâlim b. Ebi'l-Ca'd, Muâz'a yetişmemiştir.[2]

٩٤٠٣ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ الْقَوَارِيرِيُّ ، ثنا يُوسُفُ بْنُ خَالِدٍ السَّمْتِيُّ ، عَنْ سَلْمِ بْنِ بَشِيرٍ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَقَامُ رَجُلٍ فِي صَفٍّ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا ، وَمَنْ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَلَغَ أَخْطَأَ أَوْ أَصَابَ فَبِعِتْقِ رَقَبَةٍ ، وَمَنْ شَابَ شَيْبَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَانَتْ لَهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: يوسف بن خالد السمتي, وهو ضعيف .

9403. İmrân b. Husayn'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir adamın, Allah yolunda bir saftaki makamı, dünyadan ve içindekilerden daha hayırlıdır. Kim, Allah yolunda bir ok atar da attığı ok hedefe ulaşırsa -hedefi ıskalasın ya da isabet ettirsin- bu, bir köle azat etmeye denk olur. Kim, Allah yolunda saçını ağartırsa bu, onun için kıyamet gününde bir nur olur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, senedinde yer alan Yûsuf b. Hâlid es-Semtî zayıftır.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7556)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/151)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/173)

(بَابُ الإِصَابَةِ فِي الرَّمْيِ)

Ok Atarken İsabet Ettirmek

٩٤٠٤ – حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الأَنْصَارِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ ثُمَامَةَ ، قَالَ : كَانَ أَنَسٌ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يَجْلِسُ ، وَيُطْرَحُ لَهُ فِرَاشٌ يَجْلِسُ عَلَيْهِ ، وَيَرْمِي وَلَدُهُ بَيْنَ يَدَيْهِ ، فَخَرَجَ عَلَيْنَا يَوْمًا وَنَحْنُ نَرْمِي ، فَقَالَ : " يَا بَنِيَّ ، بِئْسَ مَا تَرْمُونَ ، ثُمَّ أَخَذَ فَرَمَى ، فَمَا أَخْطَأَ الْقِرْطَاسَ " رواه الطبراني, ورجاله رجال الصحيح .

9404. Sümâme anlatıyor: Enes oturuyordu. Kendisine oturması için bir döşek atıldı. Çocukları önünde ok atıyordu. Ok attığımız bir gün yanımıza gelerek: "Evlatlarım! Ne kötü ok atıyorsunuz" dedi. Daha sonra kendisi bir ok alarak fırlattı ve kâğıdı ıskalamadı.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

(بَابٌ فِي الأَوَائِلِ أَوَّلَ مَنْ رَمَى بِسَهْمٍ وَغَيْرِ ذَلِكَ)

İlk Ok Atan Kişi ve Diğer Bazı İlkler

٩٤٠٥ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا الْمَسْعُودِيُّ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، قَالَ : " أَوَّلُ مَنْ أَفْشَى الْقُرْآنَ مِنْ فِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ. وَأَوَّلُ مَنْ بَنِي مَسْجِدًا يُصَلَّى فِيهِ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ . وَأَوَّلُ مَنْ أَذَّنَ بِلالٌ. وَأَوَّلُ مَنْ غَدَا بِهِ فَرَسُهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الْمِقْدَادُ بْنُ الأَسْوَدِ. وَأَوَّلُ مَنْ رَمَى فِي سَبِيلِ اللَّهِ سَعْدٌ. وَأَوَّلُ مَنْ قُتِلَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ يَوْمَ بَدْرٍ مِهْجَعُ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ. وَأَوَّلُ حَيٍّ أَلِفُوا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جُهَيْنَةُ. وَأَوَّلُ مَنْ أَدَّوُا الصَّدَقَةَ طَائِعِينَ مِنْ قِبَلِ أَنْفُسِهِمْ بَنُو عُذْرَةَ بْنِ سَعْدٍ "

رواه الطبراني, وإسناده منقطع .

9405. Kâsım diyor ki: "Kur'ân-ı Kerim'i, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ağzından alarak yayan ilk kişi, Abdullah b. Mes'ûd'dur. İçinde namaz kılınan ilk mescidi inşa eden kişi Ammâr b. Yâsir'dir. İlk ezan okuyan kişi Bilâl'dir Atı, Allah yolunda giden ilk kişi Mikdâd b. el-Esved'dir. Allah yolunda ilk ok atan kişi Sa'd'dır. Bedir savaşında Müslümanlardan ilk şehit edilen kişi Hz. Ömer b. el-Hattâb'ın azatlısı

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (679)

Mihca'dır. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ile tanışıp ona sevgi besleyen ilk kabile Cüheyne'dir. Zekâtı kendi kendilerine itaat ederek veren ilk kabile Uzre b. Sa'd oğullarıdır."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, hadisin isnâdı munkatıdır.[1]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي السَّيْفِ)

Kılıç Hakkındaki Hadisler

٩٤٠٦ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ ، وَالْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، قَالا : ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حِمْيَرٍ ، حَدَّثَنِي أَبُو الْحَكَمِ الصَّيْقَلُ ، حَدَّثَنِي مَرْزُوقٌ الصَّيْقَلُ ، أَنَّهُ " صَقَلَ سَيْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَا الْفَقَارِ ، وَكَانَتْ لَهُ قَبِيعَةٌ مِنْ فِضَّةٍ وَحِلَقٌ فِي قَيْدِهِ وبَكَرَةٌ فِي وَسَطِهِ مِنْ فِضَّةٍ " رواه الطبراني, وفيه: أبو الحكم الصيقل, ولم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

9406. Merzûk es-Saykal'dan rivayet edildiğine göre kendisi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kılıcı olan Zülfikâr'ı parlatmıştır. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) kılıcının kabzasının başı gümüştendir. Bağında gümüşten bir halka, ortasında gümüşten bir makara vardı.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ebu'l-Hakem es-Saykal'ı tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٩٤٠٧ – حدثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِرْقٍ ، ثنا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ الضَّحَّاكِ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ ضَمْضَمِ بْنِ زُرْعَةَ ، عَنْ شُرَيْحِ بْنِ عُبَيْدٍ ، عَنْ كَثِيرِ بْنِ مُرَّةَ ، عَنْ عُتْبَةَ بْنِ عَبْدٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " أَرِنِي سَيْفَكَ " فَسَلَّهُ فَنَظَرَ إِلَيْهِ ، فَإِذَا فِيهِ دِقَّةٌ وَضَعْفٌ ، فَقَالَ : " لا تَضْرِبْ بِهَذَا ، وَلَكِنِ اطْعَنْ بِهِ طَعْنًا " رواه الطبراني, وفيه: عبد الوهاب بن الضحاك, وهو متروك.

9407. Utbe b. Abd'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bana kılıcını göster"* diye buyurunca, Utbe kılıcını sıyırdı. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem), kılıca bakınca kılıcın zayıf ve ince olduğunu gördü ve: *"Bununla vurma. Lakin, bununla bir kere sokup yarala(rsın, bununla düşmanı öldüremezsin)"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdülvehhâb b. ed-Dahhâk metruk biridir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8961)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/360)

(بَابُ آلاتِ الحَرْبِ وَتَسْمِيَتِهَا وَمَا كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)

Harp Aletleri, Onlara İsim Takma, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) Ait Olan Aletler

٩٤٠٨ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا أَبُو أُمَيَّةَ عَمْرُو بْنُ هِشَامٍ الْحَرَّانِيُّ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ ، عَنْ عَطَاءٍ ، وَعَمْرُو بْنُ دِينَارٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : " كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَيْفٌ قَائِمَتُهُ مِنْ فِضَّةٍ ، وَقُبَيْعَتُهُ مِنْ فِضَّةٍ. وَكَانَ يُسَمَّى ذَا الْفَقَارِ. وَكَانَتْ لَهُ قَوْسٌ يُسَمَّى السَّدَادَ. وَكَانَتْ لَهُ كِنَانَةٌ يُسَمَّى الْجُمْعَ. وَكَانَتْ لَهُ دِرْعٌ مُوَشَّحَةٌ بِالنُّحَاسِ يُسَمَّى ذَاتَ الْفُضُولِ. وَكَانَتْ لَهُ حَرْبَةٌ تُسَمَّى النَّبْعَاءَ. وَكَانَ لَهُ مِجَنٌّ يُسَمَّى الذَّقَنَ. وَكَانَ لَهُ تُرْسٌ أَبْيَضُ يُسَمَّى الْموجزَ. وَكَانَ لَهُ فَرَسٌ أَدْهَمُ يُسَمَّى السَّكْبَ. وَكَانَ لَهُ سَرْجٌ يُسَمَّى الدَّاجَ. وَكَانَتْ لَهُ بَغْلَةٌ شَهْبَاءُ يُقَالُ لَهَا دُلْدُلٌ. وَكَانَتْ لَهُ نَاقَةٌ تُسَمَّى الْقَصْوَاءَ. وَكَانَ لَهُ حِمَارٌ يُسَمَّى يَعْفُورَ. وَكَانَ لَهُ بِسَاطٌ يُسَمَّى الْكُرَّ. وَكَانَتْ لَهُ عَنَزَةٌ تُسَمَّى النَّمِرَ. وَكَانَتْ لَهُ رَكْوَةٌ تُسَمَّى الصادرَ. وَكَانَتْ لَهُ مِرْآةٌ تُسَمَّى الْمُدِلَّةَ. وَكَانَ لَهُ مقراضٌ يُسَمَّى الْجَامِعَ. وَكَانَ لَهُ قَضِيبُ شَوْحَطٍ يُسَمَّى الْمُشَوِّقَ "

رواه الطبراني, وفيه: علي بن عروة, وهو متروك .

9408. İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kabzası gümüşten, kabzasının başı gümüşten bir kılıcı vardı. İsmi Zülfikâr'dı. Yayının ismi Sedâd, ok kuburunun ismi Cum', etrafı bakır kuşaklı olan zırhının ismi Zatulfudûl, kısa mızrağının ismi Neb'â, kalkanının ismi Zekan, beyaz kalkanının ismi Mûcez, siyah atının ismi Sekb, eyerinin ismi Dâc idi. Boz katırına Düldül denilirdi. Kasvâ isminde bir devesi, Ya'fûr isminde bir merkebi, Kür isminde bir yaygısı, Nemir isminde bir keçisi, Sâdır isminde bir matarası, Müdille isminde de bir aynası vardı. Câmi' isminde bir makası, *şevhat* ağacının dalı olan Müşevvik isminde bir çubuğu vardı.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ali b. Urve metruk biridir.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11208)

(بَابُ الرَّايَاتِ وَالأَلْوِيَةِ)

Sancaklar ve Sancak Dikme

يأتي إن شاء الله .

Bu konudaki hadisler, inşallah ileride gelecek.

(بَابُ فَضْلِ الجِهَادِ)

Cihadın Fazileti

٩٤٠٩ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ أَبِى بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِى مَرْيَمَ عَنْ أَبِى سَلاَّمٍ الأَعْرَجِ عَنِ الْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِيكَرِبَ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم" جَاهِدُوا فِى سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنَّ الْجِهَادَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ يُنَجِّى اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بِهِ مِنَ الْهَمِّ وَالْغَمِّ"

رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط أطول من هذا أحد أسانيد أحمد وغيره ثقات .

9409. Ubâde b. es-Sâmit'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah yolunda cihad edin. Çünkü yüce Allah'ın yolunda cihad etmek, cennet kapılarından bir kapıdır. Yüce Allah, bu sebeple cihad eden kişiyi üzüntü ve kederden kurtarır."*

★Hadisi İmam Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de bundan daha uzun bir metinle Taberânî rivayet etmiştir. Ahmed'in ve diğerlerinin isnâdlarından biri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٤١٠ – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ زَكَرِيَّا ، نا عَمْرُو بْنُ الْحُصَيْنِ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُلاَثَةَ ، عَنْ بُرْدٍ ، عَنْ مَكْحُولٍ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " عَلَيْكُمْ بِالْجِهَادِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، فَإِنَّهُ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ يُذْهِبُ اللَّهُ بِهِ الْهَمَّ وَالْغَمَّ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه:عمرو بن الحصين, وهو متروك .

9410. Ebû Umâme'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah yolunda cihada sarılın. Çünkü bu cennet kapılarından bir kapıdır. Allah, bu sebeple (sizden) üzüntü ve kederi giderir."*

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/314, 316, 326)

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Amr b. Husayn metruk biridir.

٩٤١١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ يَعْنِي ابْنَ بَهْرَامَ حَدَّثَنَا شَهْرٌ حَدَّثَنَا ابْنُ غَنْمٍ عَنْ حَدِيثِ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ بِالنَّاسِ قِبَلَ غَزْوَةِ تَبُوكَ فَلَمَّا أَنْ أَصْبَحَ صَلَّى بِالنَّاسِ صَلَاةَ الصُّبْحِ ثُمَّ إِنَّ النَّاسَ رَكِبُوا فَلَمَّا أَنْ طَلَعَتِ الشَّمْسُ نَعَسَ النَّاسُ عَلَى أَثَرِ الدُّلْجَةِ وَلَزِمَ مُعَاذٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتْلُو أَثَرَهُ وَالنَّاسُ تَفَرَّقَتْ بِهِمْ رِكَابُهُمْ عَلَى جَوَادِ الطَّرِيقِ تَأْكُلُ وَتَسِيرُ فَبَيْنَمَا مُعَاذٌ عَلَى أَثَرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَاقَتُهُ تَأْكُلُ مَرَّةً وَتَسِيرُ أُخْرَى عَثَرَتْ نَاقَةُ مُعَاذٍ فَكَبَحَهَا بِالزِّمَامِ فَهَبَّتْ حَتَّى نَفَرَتْ مِنْهَا نَاقَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَشَفَ عَنْهُ قِنَاعَهُ فَالْتَفَتَ فَإِذَا لَيْسَ مِنَ الْجَيْشِ رَجُلٌ أَدْنَى إِلَيْهِ مِنْ مُعَاذٍ فَنَادَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ "يَا مُعَاذُ. قَالَ لَبَّيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ. قَالَ ادْنُ دُونَكَ. فَدَنَا مِنْهُ حَتَّى لَصِقَتْ رَاحِلَتَاهُمَا إِحْدَاهُمَا بِالأُخْرَى فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا كُنْتُ أَحْسَبُ النَّاسَ مِنَّا كَمَكَانِهِمْ مِنَ الْبُعْدِ . فَقَالَ مُعَاذٌ يَا نَبِيَّ اللَّهِ نَعَسَ النَّاسُ فَتَفَرَّقَتْ بِهِمْ رِكَابُهُمْ تَرْتَعُ وَتَسِيرُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا كُنْتُ نَاعِساً . فَلَمَّا رَأَى مُعَاذٌ بُشْرَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِ وَخَلْوَتَهُ لَهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ائْذَنْ لِي أَسْأَلْكَ عَنْ كَلِمَةٍ قَدْ أَمْرَضَتْنِي وَأَسْقَمَتْنِي وَأَحْزَنَتْنِي. فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَلْنِي عَمَّ شِئْتَ . قَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ حَدِّثْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ لاَ أَسْأَلُكَ عَنْ شَيْءٍ غَيْرِهَا. قَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَخٍ بَخٍ بَخٍ لَقَدْ سَأَلْتَ بِعَظِيمٍ لَقَدْ سَأَلْتَ بِعَظِيمٍ ثَلاَثاً وَإِنَّهُ لَيَسِيرٌ عَلَى مَنْ أَرَادَ اللَّهُ بِهِ الْخَيْرَ وَإِنَّهُ لَيَسِيرٌ عَلَى مَنْ أَرَادَ اللَّهُ بِهِ الْخَيْرَ وَإِنَّهُ لَيَسِيرٌ عَلَى مَنْ أَرَادَ اللَّهُ بِهِ الْخَيْرَ. فَلَمْ يُحَدِّثْهُ بِشَيْءٍ إِلاَّ قَالَهُ لَهُ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ يَعْنِي أَعَادَهُ عَلَيْهِ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ حِرْصاً لِكَيْمَا يُتْقِنَهُ عَنْهُ فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ وَتُقِيمُ الصَّلاَةَ وَتَعْبُدُ اللَّهَ وَحْدَهُ لاَ تُشْرِكُ بِهِ شَيْئاً حَتَّى تَمُوتَ وَأَنْتَ عَلَى ذَلِكَ . فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَعِدْ لِي. فَأَعَادَهَا لَهُ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ قَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ شِئْتَ حَدَّثْتُكَ يَا مُعَاذُ بِرَأْسِ هَذَا الأَمْرِ وَقَوَامِ هَذَا الأَمْرِ وَذُرْوَةِ السَّنَامِ . فَقَالَ مُعَاذٌ بَلَى بِأَبِي وَأُمِّي أَنْتَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ فَحَدِّثْنِي. فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ رَأْسَ هَذَا الأَمْرِ أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَإِنَّ قَوَامَ هَذَا الأَمْرِ إِقَامُ الصَّلاَةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَإِنَّ ذُرْوَةَ السَّنَامِ مِنْهُ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يُقِيمُوا الصَّلاَةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَيَشْهَدُوا أَنْ لاَ إِلَهَ

إلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ فَإذَا فَعَلُوا ذَلِكَ فَقَدِ اعْتَصَمُوا وَعَصَمُوا دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إلاَّ بِحَقِّهَا وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللهِ عَزَّ وَجَلَّ "

رواه أحمد والبزار والطبراني باختصار, وفيه: شهر بن حوشب, وهو ضعيف, وقد يحسن حديثه .

9411. Muâz b. Cebel'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Tebûk gazvesinden önce insanlarla beraber çıktı. Sabah olunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), halka sabah namazını kıldırdı. Daha sonra ahali bineklerine bindi. Güneş doğunca insanlar, gece yürüyüşünün etkisiyle uyuklamaya başladı. Muâz, Hz. Peygamber'den (sallallahu aleyhi vesellem) hiç ayrılmıyor, onu takip ediyordu. İnsanların binekleri yolun ortasında dağıldılar. (Otlardan) yiyorlar ve yürüyorlardı. Muâz, Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi vesellem) peşinden giderken, devesi kâh otlardan yiyor, kâh yürüyordu. O esnada Muâz'ın devesi kayarak yere düştü. Muâz, devesinin yularını tutarak onu durdurdu. Derken Muâz'ın devesi neşeyle yoluna devam etti. O kadar ki Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) devesi bile ondan ürküp kaçtı.

Daha sonra Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), kendisinden örtüyü kaldırdı ve insanlara doğru yöneldi. Bir de baktılar ki ordudan olmayan bir adam, Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) Muâz'dan daha çok yaklaşmış. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Muâz'a: *"Ey Muâz!"* diye seslenince, Muâz: "Buyur, ey Allah'ın Peygamberi!" diye icabette bulundu. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yaklaş"* buyurunca, Muâz, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) yaklaştı. Nihayet develeri birbirine bitişti. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"İnsanların (düşmanın) bulunduğu yerin, bizden uzak olduğunu zannetmiyorum"* Muâz: "Ya Resûlallah! İnsanlar uyuklayınca binekleri dağıldı. Otlanmaya ve yürümeye başladılar" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Muâz'a: *"Ben de uyukluyordum"* buyurdu. Muâz, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) müjdesini duyup ta, onunla da baş başa kalınca: "Ya Resûlallah! Beni hasta yapan, beni üzen, beni zayıflatan bir kelimeyi sana sormam için bana izin ver." diye sorduğunda, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dilediğini sorabilirsin"* buyurdu. Muâz: "Ey Allah'ın nebisi! Beni cennete sokacak bir ameli bana haber ver, sana bundan başka soru sormayacağım" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) cevaben: *"Aferin, çok iyi, Andolsun ki çok büyük bir şey sordun, andolsun ki çok büyük bir şey sordun."* -Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu sözü üç kere tekrarladı. *"Hiç şüphesiz bu, Allah'ın kendisi hakkında hayır dilediği kimseye çok kolaydır, hiç şüphesiz bu, Allah'ın kendisi hakkında hayır dilediği kimseye çok kolaydır, hiç şüphesiz bu, Allah'ın kendisi hakkında hayır dilediği kimseye çok kolaydır"* buyurdu. Allah Resûlü

(sallallahu aleyhi vesellem), bir şey buyurduğunda onu mutlaka üç defa söylerdi. Yani muhatabına söyleyeceği sözü üç kez tekrar ederdi. Bunu, söylediği şeyi iyice sağlamlaştırmaya olan özeninden ve hırsından dolayı böyle yapardı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) devamla şöyle buyurdu: *"Allah'a ve âhiret gününe iman edersin, namazı kılarsın, Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmadan yalnızca ona ibadet edersin, ölünceye kadar bu hal üzere devam edersin."* Muâz, Peygamber Efendimize (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Bir daha tekrar eder misin?" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bu sözünü üç defa tekrarladı. Daha sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Eğer dilersen sana bu işin başını, bu işin kıvamını ve tepesinin zirvesini haber vereyim, ey Muâz!"* Muâz: "Anam babam sana feda olsun ya Resûlallah! Olur, haber ver" deyince, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu işin başı, Allah'tan başka ilah olmadığına, tek olduğuna ve hiçbir ortağının olmadığına, Muhammed'in O'nun kulu ve Resûlü olduğuna şehadet etmendir. Bu işin kıvamı, namazı kılmak ve zekât vermektir. Bu işin tepesinin zirvesi ise Allah yolunda cihad etmektir. Hiç şüphesiz ben, insanlarla, namaz kılıncaya, zekâtı verinceye, Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına, tek olduğuna ve hiç bir ortağının olmadığına, Muhammed'in O'nun kulu ve Resûlü olduğuna şehadet edinceye kadar savaşmakla emredildim. Bu dediklerimi yaptıklarında korunmuş olurlar, kanlarını ve mallarını korumuş olurlar. Ancak mallarının hakkını vermeleri şartıyla. Onların hesabı Allah'a aittir"* buyurdu.

★Hadisi İmam Ahmed, Bezzâr ve kısa metinle Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Şehr b. Havşeb zayıftır. Hadisi hasen kabul edilmiştir.[1]

٩٤١٢ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ نَصْرٍ الْحَذَّاءُ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ أَبِي كَرِيمَةَ الْحَرَّانِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحِيمِ ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الْمَلِكِ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ الأَنْصَارِيِّ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " الإِسْلامُ ثَلاثَةُ أَبْيَاتٍ : سُفْلَى ، وَعُلْيَا ، وَغُرْفَةٌ ، فَأَمَّا السُّفْلَى : فَالإِسْلامُ دَخَلَ عَلَيْهِ عَامَّةُ الْمُسْلِمِينَ ، فَلا يُسْأَلُ أَحَدٌ مِنْهُمْ إِلا قَالَ : أَنَا مُسْلِمٌ ، وَأَمَّا الْعُلْيَا : فَتَفَاضُلُ أَعْمَالِهِمْ ، بَعْضُ الْمُسْلِمِينَ أَفْضَلُ مِنْ بَعْضٍ ، وَأَمَّا الْغُرْفَةُ الْعُلْيَا : فَالْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، لا يَنَالُهَا إِلا أَفْضَلُهُمْ "

رواه الطبراني من رواية أبي عبد الملك ,عن القاسم, وأبو عبد الملك لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

9412. Fadâle b. Ubeyd el-Ensârî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"İslâm üç evdir. En düşük olan, en*

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/245-6), *Müsned-i Bezzâr* (2653-4) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/63-75)

yüce olan ve bir de (en yüce) odalısı. En düşük olan ev, İslâm'dır. Müslümanların tamamı buraya girer. Bunlardan birine sorulduğunda mutlaka «Ben Müslümanım» der. En yüce olan ev, Müslümanların amellerinin, birbirlerinin amellerinden üstün olması hususunda yarışmalarıdır. En yüce odası ise, Allah yolunda cihad etmektir. Buraya ise sadece Müslümanların en faziletlileri nail olur."

★Hadisi Taberânî, Ebû Abdilmelik kanalıyla Kâsım'dan rivayet etmiştir. Abdülmelik'i tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٤١٣ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثنا صَدَقَةُ بْنُ خَالِدٍ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاتِكَةِ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " ذُرْوَةُ سَنَامِ الإِسْلامِ : الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لا يَنَالُهُ إِلا أَفْضَلُهُمْ "

رواه الطبراني, وفيه: علي بن يزيد, وهو ضعيف .

9413. Ebû Umâme'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İslâm'ın tepesinin zirvesi, Allah yolunda cihad etmektir. Buna sadece Müslümanların en faziletlileri nail olur."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ali b. Yezîd zayıftır.2

٩٤١٤ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا رِشْدِينُ عَنْ زَبَّانَ عَنْ سَهْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ امْرَأَةً أَتَتْهُ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ انْطَلَقَ زَوْجِي غَازِيًا وَكُنْتُ أَقْتَدِي بِصَلَاتِهِ إِذَا صَلَّى وَبِفِعْلِهِ كُلِّهِ فَأَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُبْلِغُنِي عَمَلَهُ حَتَّى يَرْجِعَ. فَقَالَ لَهَا " أَتَسْتَطِيعِينَ أَنْ تَقُومِي وَلَا تَقْعُدِي وَتَصُومِي وَلَا تُفْطِرِي وَتَذْكُرِي اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَلَا تَفْتُرِي حَتَّى يَرْجِعَ. قَالَتْ مَا أُطِيقُ هَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ. فَقَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ طُوِّقْتِيهِ مَا بَلَغْتِ الْعُشْرَ مِنْ عَمَلِهِ حَتَّى يَرْجِعَ "

رواه أحمد والطبراني, وفيه: رشدين بن سعد, وثقة أحمد وضعفه جماعة.

9414. Sehl'in, babasından (Muâz b. Enes'den) naklettiğine göre bir kadın, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Ya Resûlallah! Kocam savaşmaya gitti. Ben, o namaz kıldığında ona uyuyordum. Onun yaptığı her hayırlı işe tabi oluyordum. O dönünceye kadar benim amelimi, onun ameline ulaştıracak bir ameli bana haber ver" dedi. Hz. Peygamber

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/318), Ebû Abdilmelik Ali b. Yezîd olup zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7885)

(sallallahu aleyhi vesellem), kadına: *"O gelinceye kadar hiç oturmadan namaz kılmaya, hiç iftar etmeden oruç tutmaya, hiç gafil olmadan yüce Allah'ı anmaya güç yetirebilir misin?"* diye sorduğunda, Kadın: "Ya Resûlallah! Ben buna güç yetiremem" diye karşılık verince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Canım elinde olan Allah'a yemin olsun ki, şayet bu dediklerime kocan dönünceye kadar güç yetirebilseydin, kocanın işlemiş olduğu amelin onda birine bile ulaşamazdın"* buyurdu.

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Rişdîn b. Sa'd'ı Ahmed güvenilir kabul ederken, bir grup âlim zayıf görmüştür.[1]

٩٤١٥ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ الْمَكِّيُّ ، حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ حُمَيْدِ بْنِ كَاسِبٍ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ ، وَعُمَرُ ، وَعَمَّارٌ أَبِي حفص ، عَنْ آبَائِهِمْ ، عَنْ أَجْدَادِهِمْ ، قَالُوا : جَاءَ بِلالٌ إِلَى أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، فَقَالَ : يَا خَلِيفَةَ رَسُولِ اللَّهِ ، إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " إِنَّ أَفْضَلَ عَمَلِ الْمُؤْمِنِ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ " وَقَدْ أَرَدْتُ أَنْ أَرْبِطَ نَفْسِي فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى أَمُوتَ ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ : أَنَا أَنْشُدُكَ بِاللَّهِ يَا بِلالُ ، وَحُرْمَتِي وَحَقِّي لَقَدْ كَبِرَتْ سِنِّي ، وَضَعُفَتْ قُوَّتِي ، وَاقْتَرَبَ أَجَلِي ، فَأَقَامَ بِلالٌ مَعَهُ ، فَلَمَّا تُوُفِّيَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَاءَ عُمَرُ ، فَقَالَ لَهُ مِثْلَ مَا قَالَ أَبُو بَكْرٍ ، فَأَبَى بِلالٌ عَلَيْهِ ، فَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ : فَمَنْ يَا بِلالُ ؟ ، فَقَالَ : إِلَى سَعْدٍ ، فَإِنَّهُ قَدْ أَذَّنَ بِقُبَاءَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَجَعَلَ عُمَرُ الأَذَانَ إِلَى سَعْدٍ ، وَعَقِبَهُ. رواه الطبراني ,وفيه: عبد الرحمن بن سهل بن عمار, وهو ضعيف.

9415. Ammâr Ebû Hafs, babalarından, babaları da dedelerinden naklediyor: Bilâl, Hz. Ebû Bekr'e gelerek: "Ey Resûlullah'ın halifesi! Ben, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *«Müminin en üstün ameli, Allah yolunda cihaddır.» Ben ölünceye kadar canımı Allah yoluna bağlamayı arzuladım.»"* deyince, Ebû Bekr, Bilâl'e: "Allah aşkına ey Bilâl! Benim hakkım için (burada kal). Vallahi zaten yaşımda ilerledi. Güçten takatten kesildim. Ecelim yaklaştı" karşılığını verdi. Bilâl bu sözleri duyunca, Hz. Ebû Bekr'in vefatına kadar yanında kaldı. Hz. Ebû Bekr vefat edince, Hz. Ömer, Bilâl'e gelerek Ebû Bekr'in dediği sözlerin benzerini söyledi. Ama Bilâl, müezzinliğe yanaşmıyordu. Hz. Ömer: "Öyleyse kim (müezzin olacak) ey Bilâl?" diye sorunca, Bilâl: "Görevi Sa'd'a verin. Çünkü Hz. Peygamber (sallallahu

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (3/439) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/195), biri hasen olan iki isnâdla.

aleyhi vesellem) dönemindeyken Kubâ'da ezan okumuştu" cevabını verdi. Bunun üzerine Hz. Ömer, müezzinliği Sa'd' ve Ukbe'ye verdi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdurrahman b. Sehl b. Ammâr zayıftır.

٩٤١٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، ثنا أَبُو مُوسَى الْهَرَوِيُّ ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ الْمُؤَدِّبُ ، ثنا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ جَعْفَرٍ الأَنْصَارِيُّ ، قَالا : ثنا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ الأَنْصَارِيُّ ، حَدَّثَنِي الْقَاسِمُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الأَنْصَارِيُّ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ شَجَرَةَ ، عَنْ جِدَارٍ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : غَزَوْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَقِينَا عَدُوَّنَا ، فَقَامَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ، ثُمَّ قَالَ : " أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّكُمْ قَدْ أَصْبَحْتُمْ بَيْنَ أَخْضَرَ وَأَصفرَ وَأَحْمَرَ وَفِي الرِّحَالِ مَا فِيهَا ، فَإِذَا لَقِيتُمْ عَدُوَّكُمْ فَقُدُمًا قُدُمًا فَإِنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ يَحْمِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلا ابْتَدَرَتْ إِلَيْهِ ثِنْتَانِ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ ، فَإِذَا اسْتُشْهِدَ فَإِنَّ أَوَّلَ قَطْرَةٍ تَقَعُ مِنْ دَمِهِ يُكَفِّرُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَنْهُ كُلَّ ذَنْبٍ ، وَتَمْسَحَانِ الْغُبَارَ عَنْ وَجْهِهِ ، تَقُولانِ قَدْ أَنَا لَكَ ، وَيَقُولُ قَدْ أَنَا لَكُمَا "

رواه الطبراني والبزار، وفيه: العباس بن الفضل الأنصاري، وهو ضعيف.

ويأتي حديث يزيد بن شجرة في فضل الشهادة بنحوه .

9416. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından olan Cidâr anlatıyor: Hz. Peygamber'le (sallallahu aleyhi vesellem) beraber savaştık. Düşmanlarımızla karşılaşınca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ayağa kalktı, Allah'a hamdü senada bulunduktan sonra şöyle buyurdu: "*Ey insanlar! Yeşil, sarı ve kırmızı arasında sabahladınız, (birçok ganimet elde ettiniz). Heybelerinizde de neler neler var. Öyle ise düşmanlarınızla karşılaştığınızda ileriye doğru, ileriye doğru gidin. Allah yolunda hiçbir kimse hamle yapmaz ki, (yaparsa) kendisine iki tane iri gözlü huri koşarak gelmiş olmasın (gelir). Eğer şehit edilirse, onun kanından düşen ilk damlayla beraber, yüce Allah onun bütün günahlarını affeder. O iki huri yüzünden tozu, toprağı siler. Ona derler ki: «Ben, senin içinim»; o da iki huriye şöyle der: «Ben de senin içinim.»*"

★Hadisi Taberânî ve Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Abbâs b. Fadl el-Ensârî zayıf biridir.

Yezîd b. Şecere'nin Şehitliğin Fazileti hakkındaki hadisi ileride gelecek.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (2203) ve *Müsned-i Bezzâr* (1714); bu rivayet uydurmaya yakın zayıftır. Yezîd b. Şecere'nin sözü olması daha sahîhtir, bak: İbnü'l-Cevzî, *İlel* (961)

٩٤١٧ – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ قِيرَاطٍ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ يُوسُفَ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ أَبِي سَلامٍ ، عَنِ ابْنِ مُعَانِقٍ الدِّمَشْقِيِّ ، عَنْ أَبِي مَالِكٍ الأَشْعَرِيِّ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ أَقَامَ الصَّلاةَ , وَآتَى الزَّكَاةَ , وَمَاتَ يَعْبُدُ اللَّهَ لا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا ، فَإِنَّ حَقًّا عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ هَاجَرَ أَوْ قَعَدَ فِي مَوْلِدِهِ " ، فَقَالَ رَجُلٌ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنْ حَدَّثْتُ بِهَا النَّاسَ يَطْمَئِنُّوا إِلَيْهَا ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِهِ مِائَةَ دَرَجَةٍ ، بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ ، فَلَوْ كَانَ عِنْدِي مَا أَتَقَوَّى بِهِ وَأُقَوِّي الْمُسْلِمِينَ ، أَوْ بِأَيْدِيهِمْ مَا يُنْفِقُونَ بِهِ ، مَا انْطَلَقَتْ سَرِيَّةٌ إِلا كُنْتُ صَاحِبَهَا ، وَلَكِنْ لَيْسَ ذَاكَ بِيَدِي وَلا بِأَيْدِيهِمْ ، وَلَوْ خَرَجْتُ مَا بَقِيَ أَحَدٌ فِيهِ خَيْرٌ إِلا انْطَلَقَ مَعِي ، وَذَلِكَ يَشُقُّ عَلَيَّ ، فَلَوَدِدْتُ أَنْ أَغْزُوَ فَأُقْتَلَ ثُمَّ أُحْيَى ثُمَّ أَغْزُوَ فَأُقْتَلَ ثُمَّ أُحْيَى فَأُقْتَلَ "

رواه الطبراني ,وفيه: سعيد بن يوسف, وثقه ابن حبان وغيره وضعفه أحمد وغيره, وبقية رجاله ثقات .

9417. Ebû Mâlik el-Eş'arî'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim namazı kılar, zekâtı verir ve Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmadan ona ibadet ederek bu şekilde ölürse, hiç şüphesiz bu kimseyi cennete sokmak yüce Allah üzerinde bir haktır. İster hicret etsin, isterse doğduğu yerde otursun."* Bir adam: "Ya Resûlallah! Bunu insanlara haber versem, buna güvenirler (ve tembellik ederler)" deyince, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hiç şüphesiz Allah, kendi yolunda cihad edenler için yüz derece hazırlamıştır. Her derece arası, yeryüzüyle gökyüzü arası gibidir. Yanımda kendisiyle güç bulacağım bir şey olsaydı da Müslümanları güçlendirseydim, ya da Müslümanların ellerinde harcayabilecekleri şeyler olsaydı (da kendilerini güçlendirebilselerdi), her giden müfreze ile beraber olurdum. Ancak bugün benim elimde, ne de onların ellerinde var. (Savaşa) çıksam kendisinde hayır bulunan herkes benimle gelir. Bu da bana ağır geliyor. Ben, savaşıp öldürülmeyi, sonra diriltilmeyi, sonra tekrar savaşıp öldürülmeyi, sonra tekrar diriltilip öldürülmeyi hep arzulamışımdır"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Saîd b. Yûsuf'u İbn Hibbân ve başkaları güvenilir kabul ederken, İmam Ahmed ve diğerleri zayıf addetmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3464)

٩٤١٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ سِمَاكٍ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَثَلُ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ الصَّائِمِ نَهَارَهُ الْقَائِمِ لَيْلَهُ حَتَّى يَرْجِعَ مَتَى رَجَعَ" رواه أحمد والبزار والطبراني, ورجال أحمد رجال الصحيح .

9418. Nu'mân b. Beşîr'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah yolunda cihad eden kişinin durumu, gündüzü oruçla, gecesini kıyamla (namazla) geçiren kişinin durumu gibidir. Ne zaman dönerse dönsün, cihaddan dönünceye kadar bu hal üzere olmaya devam eder."*

★Hadisi İmam Ahmed, Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٤١٩ - و عَنْ أَبِي هِنْدٍ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مِثْلَ الصَّائِمِ الْقَانِتِ لاَ يَفْتُرُ مِنْ صِيَامٍ وَلاَ صَلاَةٍ وَلاَ صَدَقَةٍ. رواه البزار, وفيه: عبد الرحمن بن أبي الزناد, وهو ضعيف .

9419. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashâbından olan Ebû Hind'in bildirdiğine göre Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah yolunda cihad eden kişinin durumu sadakayı, namazı ve orucu ihmal etmeden, devamlı namaz kılan, oruç tutan ve sadaka veren kişinin durumu gibidir."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, senedinde yer alan Abdurrahman b. Ebi'z-Zenâd zayıftır.[2]

٩٤٢٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عَيَّاشٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ شُرَحْبِيلَ بْنِ السِّمْطِ عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبَسَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ "مَنْ قَاتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فُوَاقَ نَاقَةٍ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَى وَجْهِهِ النَّارَ"

رواه أحمد, وفيه: عبد العزيز بن عبيد الله ,وهو ضعيف .

9420. Amr b. Abese'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, yüce Allah'ın yolunda, deve sağımı vakti kadar savaşırsa, Allah onun yüzünü cehenneme haram kılar."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Abdülazîz b. Ubeydillah zayıftır.[1]

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/272) ve *Müsned-i Bezzâr* (1645, 1647)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1648)

٩٤٢١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنِ الأَوْزَاعِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ مُكَاتِباً لَهَا دَخَلَ عَلَيْهَا بِبَقِيَّةِ مُكَاتَبَتِهِ فَقَالَتْ لَهُ أَنْتَ غَيْرُ دَاخِلٍ عَلَيَّ غَيْرَ مَرَّتِكَ هَذِهِ فَعَلَيْكَ بِالْجِهَادِ فِي سَبِيلِ اللهِ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مَا خَالَطَ قَلْبَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ رَهَجٌ فِي سَبِيلِ اللهِ إِلاَّ حَرَّمَ اللهُ عَلَيْهِ النَّارَ"

رواه أحمد والطبراني في الأوسط, ورجال أحمد ثقات .

9421. Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre kendisinin mükâteb bir kölesi, mükatebe ücretinin geri kalanını ödemek üzere yanına girmişti. Hz. Âişe ona şöyle dedi: "Bir daha yanıma -bu son gelişin hariç- gelmeyeceksin. Allah yolunda cihad etmeyi elden bırakma. Çünkü Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *«Müslüman birinin kalbine Allah yolunda (savaşırken) bir toz karışırsa, Allah mutlaka ona cehennemi haram kılar.»"*

★Hadisi İmam Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٩٤٢٢ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ زَكَرِيَّا ، نا عَمْرُو بْنُ الْحُصَيْنِ الْعُقَيْلِيُّ ، نا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ الْقَسْمَلِيُّ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ ، عَنْ سَلْمَانَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا رَجَفَ قَلْبُ الْمُؤْمِنِ فِي سَبِيلِ اللهِ تَحَاتَّتْ خَطَايَاهُ كَمَا يَتَحَاتُّ عَذْقُ النَّخْلَةِ "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير, وفيه :عمرو بن الحصين, وهو ضعيف .

9422. Selmân'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Müminin kalbi, Allah yolunda telaşlandığı için çarptığında, hurma salkımının döküldüğü gibi onun da günahları dökülür."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden Amr b. el-Husayn zayıftır.[3]

٩٤٢٣ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ أَبِي الطَّاهِرِ بْنِ السَّرْحِ الْمِصْرِيُّ ، ثنا أَبِي ، ثنا عَبْدُ اللهِ بْنُ نَافِعٍ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ ثَعْلَبٍ ، عَنْ أَبِي الْمُنْذِرِ " أَنَّ رَجُلا جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ فُلانًا هَلَكَ فَصَلِّ عَلَيْهِ ، فَقَالَ عُمَرُ : إِنَّهُ فَاجِرٌ فَلا تُصَلِّ عَلَيْهِ ، فَقَالَ الرَّجُلُ :

1 *Müsned-i İmam Ahmed* (4/387)
2 *Müsned-i İmam Ahmed* (6/85)
3 Taberânî, *M. el-Kebîr* (6086)

يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَمْ تَرَ اللَّيْلَةَ الَّتِي صُحِبْتَ فِيهَا فِي الْحَرَسِ فَإِنَّهُ كَانَ فِيهِمْ ؟ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى عَلَيْهِ ، ثُمَّ تَبِعَهُ حَتَّى إِذَا جَاءَ قَبْرَهُ قَعَدَ حَتَّى إِذَا فَرَغَ مِنْهُ حَثَى عَلَيْهِ ثَلاثَ حَثَيَاتٍ ، ثُمَّ قَالَ : يُثْنِي عَلَيْكَ النَّاسُ شَرًّا وَأُثْنِي عَلَيْكَ خَيْرًا ، فَقَالَ عُمَرُ : وَمَا ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : دَعْنَا مِنْكَ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ ، مَنْ جَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ " رواه الطبراني, وفيه: يزيد بن ثعلب ,ولم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

9423. Ebu'l-Münzir anlatıyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir adam gelerek: "Ya Resûlallah! Falan kişi öldü, onun namazını kıl." deyince, Hz. Ömer: "O ölen, günahkâr biridir. Onun namazını kılma" diye çıkıştı. Adam devamla şöyle dedi: "Ya Resûlallah! Muhafızlar arasında sabahladığın geceyi hatırlamıyor musun? İşte bu adam o muhafızların arasındaydı." Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), bu sözü duyunca hemen ayağa kalkarak onun namazını kıldı ve cenazenin peşinden gitti. Kabrine geldiği zaman defin işlemleri bitinceye kadar kabrinin başında oturdu. Kabrin üstüne üç defa toprak saçtıktan sonra şöyle buyurdu: *"İnsanlar seni kötülükle anıyor. Ben ise seni iyilikle anıyorum!"* Hz. Ömer, Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem): "Bu ne iştir ya Resûlallah!?" diye sorunca, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şunu kes artık ey Hattâb'ın oğlu! Kim, Allah yolunda cihad ederse, cennet ona vacip olur"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Yezîd b. Sa'leb'i tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٤٢٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الإِصْطَخْرِيُّ ، نَا يَحْيَى بْنُ الْعَبَّاسِ الإِصْطَخْرِيُّ ، نَا عِصْمَةُ بْنُ الْمُتَوَكِّلِ الإِصْطَخْرِيُّ ، نَا زَافِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ بَكْرِ بْنِ خُنَيْسٍ ، عَنْ ضِرَارِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ أَبِي رَافِعٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " إِذَا خَرَجَ الْغَازِي فِي سَبِيلِ اللَّهِ جُعِلَتْ ذُنُوبُهُ جِسْرًا عَلَى بَابِ بَيْتِهِ ، فَإِذَا خَلَّفَهُ خَلَّفَ ذُنُوبَهُ كُلَّهَا ، فَلَمْ يَبْقَ عَلَيْهِ مِنْهَا مِثْلُ جَنَاحِ بَعُوضَةٍ ، وَتَكَفَّلَ اللَّهُ لَهُ بِأَرْبَعٍ ، بِأَنْ يَخْلُفَهُ فِيمَا تَخَلَّفَ مِنْ أَهْلٍ وَمَالٍ ، وَأَيُّ مِيتَةٍ مَاتَ بِهَا أَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ ، وَإِنْ رَدَّهُ رَدَّهُ سَالِمًا بِمَا أَصَابَ مِنْ غَنِيمَةٍ أَوْ أَجْرٍ ، وَأَنْ لا تَغْرُبَ شَمْسٌ إِلا غَرَبَتْ بِذُنُوبِهِ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: بكر بن خنيس, وهو ضعيف .

9424. Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Allah yolunda gaza eden kişi, yola çıktığında*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/337)

günahları, evinin kapısının üzerinde köprü olur. Evini geride bıraktığında, günahlarını da geride bırakmış olur. Üzerinde sivrisineğin kanadı kadar bile günah kalmaz. Allah, onun hakkında dört şeyi üzerine alır: Geride bıraktığı ailesinin ve malının arkasını korur (onları muhafaza eder). Hangi şekilde ölürse ölsün, onu cennete sokar. Ne şekilde dönerse dönsün, Allah onu sevapla ya da nail olduğu ganimetle sağ salim geriye döndürür. Güneş battığında mutlaka günahlarıyla beraber batar."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Bekr b. Huneys zayıftır.

٩٤٢٥ – حَدَّثَنَا بَكْرٌ ، قَالَ : نا شُعَيْبُ بْنُ يَحْيَى ، قَالَ : أَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ ، عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ ، عَنْ سَلْمَانَ الأَغَرِّ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرِيَّةً تَخْرُجُ ، فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، نُخْرِجُ اللَّيْلَةَ أَمْ نَمْكُثُ حَتَّى نُصْبِحَ ؟ فَقَالَ : " أَلا تُحِبُّونَ أَنْ تَبِيتُوا فِي خِرَافٍ مِنْ خِرَافِ الْجَنَّةِ ؟

رواه الطبراني في الأوسط, عن شيخه بكر بن سهل الدمياطي, قال الذهبي : مقارب الحديث وقال النسائي : ضعيف, وفيه: ابن لهيعة أيضا .

9425. Ebû Hureyre anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yola çıkan bir müfrezeye birtakım emirler verdi. Onlar: "Ya Resûlallah! Gece mi çıkalım, yoksa bekleyip sabah mı çıkalım?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennet yollarından bir yolda gecelemeyi arzulamaz mısınız?"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, hocası Bekr b. Sehl ed-Dimyâtî'den rivayet etmiştir. Zehebî bu zat hakkında: "Hadisi *mukârib*dir" derken, Nesâî, zayıf olduğunu söylemiştir. Hadisin senedinde İbn Lehî'a da geçmektedir.

٩٤٢٦ – قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ قَالَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَتِيكٍ أَحَدُ بَنِى سَلِمَةَ عَنْ أَبِيهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَتِيكٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مَنْ خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ مُجَاهِداً فِى سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ. ثُمَّ قَالَ بِأَصَابِعِهِ هَؤُلَاءِ الثَّلَاثِ الْوُسْطَى وَالسَّبَّابَةِ وَالإِبْهَامِ فَجَمَعَهُنَّ وَقَالَ وَأَيْنَ الْمُجَاهِدُونَ فَخَرَّ عَنْ دَابَّتِهِ وَمَاتَ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَوْ لَدَغَتْهُ دَابَّةٌ فَمَاتَ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَوْ مَاتَ حَتْفَ أَنْفِهِ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ. وَاللَّهِ إِنَّهَا لَكَلِمَةٌ مَا سَمِعْتُهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَرَبِ قَبْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَاتَ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى وَمَنْ قُتِلَ قَعْصاً فَقَدِ اسْتَوْجَبَ الْمَآبَ "

رواه أحمد والطبراني, وفيه: محمد بن إسحاق, مدلس, وبقية رجال أحمد ثقات .

9426. Abdullah b. Atîk diyor ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Kim, evinden Allah yolunda cihad etmek üzere çıkarsa,"*Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), bu sözünden sonra şu üç parmağını yani orta, şehadet ve başparmağını bir araya getirerek şöyle buyurdu: *"Cihad edenler nerede? Atından düşüp ölürse, onun mükâfatı yüce Allah'a aittir. Ya da bir hayvan kendisine saldırır da ölürse, onun mükâfatı yüce Allah'a aittir. Ya da kendi kendine ölürse, onun mükâfatı yüce Allah'a aittir."* Ravi dedi ki: "Vallahi bu öyle bir sözdür ki Hz. Peygamber'den (sallallahu aleyhi vesellem) önce hiçbir Arabtan duymamıştım." *"Bu mücahid ölse onun mükâfatı Allah'a aittir. Her kim yaralı olduğu halde öldürülse, varacağı yeri (cenneti) kendisine gerekli kılmış olur."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. İshâk tedlis yapan biridir. Ahmed'in Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٤٢٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَاحٍ عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ عَنْ مُعَاذٍ قَالَ عَهِدَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي خَمْسٍ مَنْ فَعَلَ مِنْهُنَّ كَانَ ضَامِناً عَلَى اللهِ مَنْ عَادَ مَرِيضاً أَوْ خَرَجَ مَعَ جَنَازَةٍ أَوْ خَرَجَ غَازِياً فِي سَبِيلِ اللهِ أَوْ دَخَلَ عَلَى إِمَامٍ يُرِيدُ بِذَلِكَ تَعْزِيرَهُ وَتَوْقِيرَهُ أَوْ قَعَدَ فِي بَيْتِهِ فَيَسْلَمُ النَّاسُ مِنْهُ وَيَسْلَمُ" قلت : رواه أبو داود باختصار.

رواه أحمد والبزار والطبراني في الكبير والأوسط, ورجاله أحمد رجال الصحيح خلا ابن لهيعة, وحديثه حسن, وفيه ضعف .

9427. Muâz bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bize beş şey vasiyet etti. Onlardan birini her kim yaparsa, o kimse Allah'ın kefaleti altındadır: Bu kişiler hasta ziyareti yapan kişi, cenazeyle beraber çıkan kişi, Allah yolunda savaşmak üzere çıkan kişi, devlet başkanına tazir (azarlama, uyarma) veya tazim etmek üzere onun yanına giren kişi, evinde oturup insanların kendisinden selamette olduğu, kendisinin de insanlardan selamette olduğu kişidir.

Ben derim ki: Ebû Dâvud, hadisi kısa metinle rivayet etmiştir.

★Hadisi İmam Ahmed, Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. İbn Lehî'a hariç, Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Bu zatın hadisleri ise hasen derecesinde olup, kendisinde zayıflık bulunmaktadır.[1]

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/36) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (1778)

٩٤٢٨ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَبْدِ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ يَعْنِي ابْنَ الْمُغِيرَةِ عَنْ حُمَيْدٍ يَعْنِي ابْنَ هِلَالٍ قَالَ كَانَ رَجُلٌ مِنَ الطُّفَاوَةِ طَرِيقُهُ عَلَيْنَا فَأَتَى عَلَى الْحَيِّ فَحَدَّثَهُمْ قَالَ قَدِمْتُ الْمَدِينَةَ فِي عِيرٍ لَنَا فَبِعْنَا بِيَاعَتَنَا ثُمَّ قُلْتُ لَأَنْطَلِقَنَّ إِلَى هَذَا الرَّجُلِ فَلَآتِيَنَّ مَنْ بَعْدِي بِخَبَرِهِ قَالَ فَانْتَهَيْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا هُوَ يُرِينِي بَيْتًا. قَالَ "إِنَّ امْرَأَةً كَانَتْ فِيهِ فَخَرَجَتْ فِي سَرِيَّةٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَتَرَكَتْ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ عَنْزًا لَهَا وَصِيصِيَتَهَا كَانَتْ تَنْسِجُ بِهَا قَالَ فَفَقَدَتْ عَنْزًا مِنْ غَنَمِهَا وَصِيصِيَتَهَا فَقَالَتْ يَا رَبِّ إِنَّكَ قَدْ ضَمِنْتَ لِمَنْ خَرَجَ فِي سَبِيلِكَ أَنْ تَحْفَظَ عَلَيْهِ وَإِنِّي قَدْ فَقَدْتُ عَنْزًا مِنْ غَنَمِي وَصِيصِيَتِي وَإِنِّي أَنْشُدُكَ عَنْزِي وَصِيصِيَتِي . قَالَ فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ شِدَّةَ مُنَاشَدَتِهَا لِرَبِّهَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَصْبَحَتْ عَنْزُهَا وَمِثْلُهَا وَصِيصِيَتُهَا وَمِثْلُهَا وَهَاتِيكَ فَأْتِهَا فَاسْأَلْهَا إِنْ شِئْتَ". قَالَ قُلْتُ بَلْ أُصَدِّقُكَ. رواه أحمد، ورجاله رجال الصحيح .

9428. Humeyd b. Hilâl'den nakलdiliyor: Tufâve kabilesinden bir adam vardı. Yolu bizim yanımızdan geçiyordu. Bir ara kabilesine uğradı. Onlara şöyle anlattı: Bize ait olan bir yük kafilesi ile beraber Medine'ye geldik. Alışverişimizi yaptık. Sonra dedim ki: "Mutlaka şu adamın yanına gideceğim ve mutlaka benden sonra onun haberini getireceğim." Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına vardım. Bir de baktım ki Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), bana bir ev göstererek şöyle buyurdu: *"Şu evde bulunan bir kadın, Müslümanlardan bir müfrezeyle beraber yola çıktı. On iki tane keçiyi ve kendisiyle dokuma yaptığı dokuma tarağını bıraktı. (Geri döndüğünde) sürüsünden bir keçiyi ve dokuma tarağını kaybetti. Kadın bunun üzerine şöyle dedi: «Ya Rabbi! Sen, senin yoluna çıkan kişileri korumayı garanti altına alırsın. Ben sürümden bir keçiyi ve dokuma tarağımı kaybettim. Ben kayıp dokuma tarağımın ve keçimin nerede olduğunu soruyorum."* Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), devamla kadının Allah'tan yitiklerini isterken ne denli abartılı olduğunu anlatmaya başlayarak şöyle buyurdu: *"Sabah olduğunda, kadın kayıp keçisini ve benzerini, kayıp dokuma tarağını ve benzerini yanı başında buldu. Dilersen kadının yanına git ve anlattıklarımın doğru olup olmadığını kadına sor."*

Bunun üzerine ben: "Bilakis ben, seni tasdik ediyorum" dedim.

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/241), *Müsned-i Bezzâr* (1649), Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/37) ve İbn Hibbân, *Sahîh* (372)

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٤٢٩ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ وَاثِلَةَ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا الْحَكَمُ بْنُ بَشِيرِ بْنِ سَلْمَانَ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ قَيْسٍ الْمُلائِيِّ ، عَنْ عِيسَى بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " خَصَلاتٌ سِتٌّ ، مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَمُوتُ فِي وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ إِلا كَانَ ضَامِنًا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ : رَجُلٌ خَرَجَ مُجَاهِدًا ، فَإِنْ مَاتَ فِي وَجْهِهِ كَانَ ضَامِنًا عَلَى اللَّهِ ، وَرَجُلٌ تَبِعَ جَنَازَةً ، فَإِنْ مَاتَ فِي وَجْهِهِ كَانَ ضَامِنًا عَلَى اللَّهِ ، وَرَجُلٌ عَادَ مَرِيضًا ، فَإِنْ مَاتَ فِي وَجْهِهِ كَانَ ضَامِنًا عَلَى اللَّهِ ، وَرَجُلٌ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ثُمَّ خَرَجَ إِلَى مَسْجِدٍ لِصَلاتِهِ ، فَإِنْ مَاتَ فِي وَجْهِهِ كَانَ ضَامِنًا عَلَى اللَّهِ ، وَرَجُلٌ أَتَى إِمَامًا ، لا يَأْتِيهِ إِلا لِيُعَزِّرَهُ وَيُوَقِّرَهُ ، فَإِنْ مَاتَ فِي وَجْهِهِ ذَلِكَ كَانَ ضَامِنًا عَلَى اللَّهِ ، وَرَجُلٌ فِي بَيْتِهِ لا يَغْتَابُ مُسْلِمًا ، وَلا يَجُرُّ إِلَيْهِ سَخَطًا وَلا نِقْمَةً ، فَإِنْ مَاتَ فِي وَجْهِهِ كَانَ ضَامِنًا عَلَى اللَّهِ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عيسى بن عبد الرحمن بن أبي فروة, وهو متروك.

6429. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Altı şey vardır ki bunlardan biri içerisinde ölen Müslüman birini cennete sokmak, Allah'ın güvencesi altında olur. Bunlar; Cihad etmek üzere yola çıkan kişi. Şayet o yolda ölürse, onu cennete sokmak Allah'ın güvencesi altında olur. Cenazenin peşinden giden kişi. Şayet o yolda ölürse, Allah'ın güvencesi altında olur. Hasta ziyareti yapan kişi. Şayet o yolda ölürse, Allah'ın güvencesi altında olur. Kâmil bir şekilde abdest alıp, sonra namaz kılmak için mescide giden kişi. Şayet bu yolda ölürse, Allah'ın güvencesi altında olur. Devlet başkanının yanına sadece onu tazim etmek için veya azarlamak (uyarmak) için gelen kişi. Şayet o yolda ölürse, Allah'ın güvencesi altında olur. Evinde hiçbir Müslümana gıybet etmeyen, ona öfkelenmeyen ve onu ayıplamayan kişi. Şayet o yolda ölürse, Allah'ın güvencesi altında olur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden İsâ b. Abdirrahman b. Ebî Ferve metruktur.

٩٤٣٠ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْبَرْقِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا يَحْيَى بْنُ حَسَّانٍ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي الْمَوَالِي ، ثنا مُوسَى بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَاطِبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا حُرِمَ أَحَدُكُمُ الزَّوْجَةَ وَالْوَلَدَ ، فَعَلَيْهِ بِالْجِهَادِ "

رواه الطبراني, وفيه: موسى بن محمد بن حاطب, و لم أعرفه ,وبقية رجاله ثقات .

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/67)

9430. Mûsâ b. Muhammed b. Hâtıb'ın, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biriniz eşten ve çocuktan mahrum bırakıldığında cihada sarılsın."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Mûsâ b. Muhammed b. Hâtıb'ı tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٤٣١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ ، عَنْ زَيْدٍ الْعَمِّيِّ ، عَنْ أَبِي إِيَاسٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " لِكُلِّ أُمَّةٍ رَهْبَانِيَّةٌ ، وَرَهْبَانِيَّةُ هَذِهِ الأُمَّةِ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ "

رواه أبو يعلى وأحمد, إلا أنه قال : " لكل نبي رهبانية ورهبانية هذه الأمة الجهاد " .وفيه: زيد العمي, وثقه أحمد وغيره ,وضعفه أبو زرعة وغيره, وبقية رجاله رجال الصحيح .

9431. Enes b. Mâlik'in naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her ümmet için bir ruhbanlık vardır. Bu ümmetin ruhbanlığı, Allah yolunda cihaddır."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve İmam Ahmed rivayet etmiş, ancak İmam Ahmed: *"Her Peygamber için ruhbanlık vardır. Bu ümmetin ruhbanlığı, cihaddır"* ibaresini kullanmıştır. Ravilerden Zeyd el-Ammî'yi İmam Ahmed ve başkaları güvenilir kabul ederken, Ebu Zür'a ve diğerleri zayıf addetmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٩٤٣٢ – حَدَّثَنَا أَبُو زَيْدٍ الْحَوْطِيُّ ، ثنا أَبُو الْيَمَانِ ، ثنا عُفَيْرُ بْنُ مَعْدَانَ ، عَنْ سُلَيْمِ بْنِ عَامِرٍ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ لِكُلِّ أُمَّةٍ سِيَاحَةً ، وَإِنَّ سِيَاحَةَ أُمَّتِي الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ " " وَإِنَّ لِكُلِّ أُمَّةٍ رَهْبَانِيَّةً ، وَرَهْبَانِيَّةُ أُمَّتِي الرِّبَاطُ فِي نُحُورِ الْعَدُوِّ "

رواه الطبراني, وفيه: عفير بن معدان ,وهو ضعيف.

9432. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her ümmet için bir seyahat vardır. Bu ümmetin seyahati, Allah yolunda cihaddır. Her ümmet için ruhbanlık vardır. Ümmetimin ruhbanlığı, düşman boylarında nöbet tutmaktır."*

★ Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ufeyr b. Ma'dân zayıftır.[3]

٩٤٣٣ – وعَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ أَنَّهُ قَالَ يَوْمَ صِفِّينَ: الجَنَّةُ تَحْتَ الآبَارِ قِفُوا الظَمْآنَ يَرِدُ المَاءَ مَوَارِدَهُ" رواه الطبراني, ورجاله ثقات .

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/242)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (4204) ve *Müsned-i İmam Ahmed* (3/266)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8808)

9433. Ammâr b. Yâsir, Sıffîn savaşının yapıldığı günde ayağa kalkarak: *"Cennet kuyuların altındadır. Su kaynaklarının bulunduğu yerlere gelen susamış insanları durdurun."*

★**Hadisi Tabânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.**

٩٤٣٤ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ مَعْرُوفٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِى هِلاَلٍ أَنَّ يَحْيَى بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَهُ عَنْ عَوْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يُوسُفَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلاَمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ نَسِيرُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ سَمِعَ الْقَوْمَ وَهُمْ يَقُولُونَ أَىُّ الأَعْمَالِ أَفْضَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم " إِيمَانٌ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٌ فِى سَبِيلِ اللَّهِ وَحَجٌّ مَبْرُورٌ. ثُمَّ سَمِعَ نِدَاءً فِى الْوَادِى يَقُولُ أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أَشْهَدُ وَأَشْهَدُ أَنْ لاَ يَشْهَدَ بِهَا أَحَدٌ إِلاَّ بَرِئَ مِنَ الشِّرْكِ " رواه أحمد والطبراني في الأوسط, ورجالهما ثقات .

9434. Yûsuf b. Abdillah b. Selâm, babasından naklediyor: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber yürürken Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem), insanların: "Hangi ameller daha faziletlidir ya Resûlallah!?" diye sorduklarını duyduk. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'a ve Resûlü'ne iman etmek, Allah yolunda cihad etmek ve makbul hac"* buyurdu. Daha sonra Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem), vadiden birinin: "Ben şehadet ederim ki Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. Ben yine şehadet ederim ki Muhammed Allah'ın Resûlü'dür" diye seslendiğini işitince: *"Ben de şehadet ederim. Ben de şehadet ederim ki, bu söze şehadet eden kişi mutlaka şirkten uzak olur"* buyurdu.

★**Hadisi İmam Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.**[1]

٩٤٣٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ قَالَ حَدَّثَنَا الْمَسْعُودِىُّ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ آلِ أَبِى حَثْمَةَ عَنِ الشِّفَاءِ بِنْتِ عَبْدِ اللَّهِ وَكَانَتْ امْرَأَةً مِنَ الْمُهَاجِرَاتِ قَالَتْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْ أَفْضَلِ الأَعْمَالِ فَقَالَ " إِيمَانٌ بِاللَّهِ وَجِهَادٌ فِى سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَحَجٌّ مَبْرُورٌ " رواه أحمد, وفيه :رجل لم يسم .

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (9434)

9435. -Hicret eden kadınlardan olan- Abdullah'ın kızı Şifâ bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) en faziletli ameller sorulunca: *"Allah'a iman, yüce Allah'ın yolunda cihad etmek ve makbul hac"* karşılığını verdi.[1]

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, senedinde ismi zikredilmeyen bir ravi vardır.

٩٤٣٦ - وعَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ ، قَالَ: بَيْنَمَا أَنَا عِنْدَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللّٰهِ أَيُّ الأَعْمَالِ أَفْضَلُ؟ قَالَ : "إِيمَانٌ بِاللّٰهِ وَجِهَادٌ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَحَجٌّ مَبْرُورٌ " فَلَمَّا وَلَّى الرَّجُلُ قَالَ : " وَأَهْوَنُ عَلَيْكَ مِنْ ذَلِكَ إِطْعَامُ الطَّعَامِ وَلِينُ الْكَلامِ وَحُسْنُ الخُلُقِ " . فَلَمَّا وَلَّى قَالَ : " وَأَهْوَنُ عَلَيْكَ مِنْ ذَلِكَ لاَ تَتَّهِمِ اللهَ عَلَى شَيْءٍ قَضَاهُ عَلَيْكَ "

9436. Ubâde b. es-Sâmit anlatıyor: Bir ara Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında bulunduğumda bir adam yanına gelerek: "Ya Resûlallah! Amellerin hangisi daha faziletlidir?" diye sorunca: *"Allah'a iman etmek, Allah yolunda cihat etmek ve makbul hac"* buyurdu. Adam arkasını dönüp gitmeye başlayınca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Senin için bunlardan daha kolayı şudur: Yemek yedirmek, yumuşak sözlü olmak ve güzel ahlâk."* Adam yine sırtını çevirip gidince, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Senin için bunlardan daha kolayı şudur: Allah'ın senin hakkındaki verdiği hiçbir hükmünden dolayı O'nu suçlama (Allah'ın takdirine razı ol)."*

٩٤٣٧ - وفي رواية : أَنَّ الرَّجُلَ هُوَ الَّذِي قَالَ : يَا رَسُولَ اللهِ أُرِيدُ أَهْوَنَ مِنْ ذَلِكُما: " السَّمَاحَةُ وَالصَّبْرُ"

رواه الطبراني بإسنادين, في أحدهما, ابن لهيعة, وحديثه حسن, وفيه ضعف وفي الآخر : سويد بن إبراهيم: وثقه ابن معين في روايتين, وضعفه النسائي, وبقية رجالهما ثقات .

9437. Diğer rivayet şöyledir: Adamın söylediği söz şudur: "Ya Resûlallah! Bundan daha kolayını istiyorum" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hoşgörülü ve sabırlı olmak"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî iki isnâdla rivayet etmiştir. Birinde adı geçen İbn Lehî'a'nın hadisi hasen derecesindedir. Kendisinde zayıflık bulunmaktadır. Diğer senedde adı geçen

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (6/372) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/315)

Süveyd b. İbrâhîm'i İbn Mâin iki rivayette güvenilir görmüştür. Nesâî ise bu zatı zayıf kabul etmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٤٣٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عِيسَى قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مَعْشَرٍ عَنْ أَبِى وَهْبٍ مَوْلَى أَبِى هُرَيْرَةَ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "أَلاَ أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ الْبَرِيَّةِ. قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللّٰهِ. قَالَ رَجُلٌ آخِذٌ بِعِنَانِ فَرَسِهِ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ كُلَّمَا كَانَتْ هَيْعَةٌ اسْتَوَى عَلَيْهِ أَلاَ أُخْبِرُكُمْ بِالَّذِى يَلِيهِ. قَالُوا بَلَى قَالَ الرَّجُلُ فِى ثُلَّةٍ مِنْ غَنَمِهِ يُقِيمُ الصَّلاَةَ وَيُؤْتِى الزَّكَاةَ أَلاَ أُخْبِرُكُمْ بِشَرِّ الْبَرِيَّةِ. قَالُوا بَلَى. قَالَ الَّذِى يُسْأَلُ بِاللّٰهِ وَلاَ يُعْطِى بِهِ "

قلت : لأبي هريرة حديث في الصحيح بغير هذا السياق.

رواه أحمد, وأبو معشر نجيح, ضعيف وأبو معشر مولى أبي هريرة لم أعرفه .

9438. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Size yeryüzündeki insanların en hayırlısını söyleyeyim mi?"* Sahâbe: "Evet ya Resûlallah!" diye icabet edince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Atın dizginini tutup ta Allah yolunda savaşan kişi. Korktuğu bir ses duyduğunda atı üzerinde yükselir"* buyurdu. Sonra: *"Size bu kişiyi takip edeni söyleyeyim mi?"* diye sordu. Sahâbe yine: "Evet, ya Resûlallah!" deyince, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sürüsünün bir tarafında namazını kılıp zekâtını veren kişi"* buyurdu. Sonra: *"Size yeryüzündeki insanların en şerlisini bildireyim mi?"* diye sordu. Sahâbe: "Evet" diye karşılık verince, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kendisinden, Allah adına istenip de (imkânı olduğu halde) vermeyen kişi"* buyurdu.

Ben derim ki: Ebû Hureyre'nin *Sahîh* kitabında metni bundan farklı olan bir hadisi bulunmaktadır.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Ma'şer Necîh zayıftır. Ebû Hureyre'nin azatlısı olan Ebû Ma'şer'i tanımıyorum.

٩٤٣٩ - وعَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ : أَيُّ الأَعْمَالِ أَفْضَلُ ؟ قَالَ : إِيمَانٌ بِاللّٰهِ وَجِهَادٌ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ وَحَجٌّ مَبْرُورٌ.

رواه البزار, وفيه: الوليد بن عبد الله بن أبي ثور, ضعفه الجمهور, وزكاه هو وشريك .

9439. Müminlerin annesi Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Amellerin hangisi daha faziletlidir?"

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (2/396)

diye sorulunca: *"Allah'a iman etmek, Allah yolunda cihad etmek ve makbul hac"* buyurmuştur.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Velîd b. Abdillah Ebî Sevr'i çoğunluk âlimler zayıf görmüştür. Bezzâr ve Şerîk bu zatı tezkiye etmiştir (aklamıştır).[1]

٩٤٤٠ - وعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : "حِجَّةٌ خَيْرٌ مِنْ أَرْبَعِينَ غَزْوَةً وَغَزْوَةٌ خَيْرٌ مِنْ أَرْبَعِينَ حَجَّةً "يقول : إِذَا حَجَّ الرَّجُلُ حِجَّةَ الإِسْلاَمِ فَغَزْوَةٌ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَرْبَعِينَ حِجَّةً وَحِجَّةُ الإِسْلاَمِ خَيْرٌ مِنْ أَرْبَعِيْنَ غَزْوَةٍ.

رواه البزار, ورجاله ثقات وعنبسة بن هبيرة, وثقه ابن حبان وجهله الذهبي .

9440. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruştur: *"Bir hac, kırk gazveden daha hayırlı; bir gazve, kırk hacdan daha hayırlıdır."*

Ravi der ki: "Kişi İslâm haccını ifa ettiği zaman, onun bir gazvesi, kırk hacdan daha hayırlıdır. İslâm haccı ise (farz olan hac), kırk gazveden daha hayırlıdır."

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir. Anbese b. Hübeyre'yi İbn Hibbân güvenilir kabul ederken, Zehebî: "Meçhul biridir" demiştir.[2]

٩٤٤١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا مُعَانُ بْنُ رِفَاعَةَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ يَزِيدَ عَنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَرِيَّةٍ مِنْ سَرَايَاهُ قَالَ فَمَرَّ رَجُلٌ بِغَارٍ فِيهِ شَيْءٌ مِنْ مَاءٍ قَالَ فَحَدَّثَ نَفْسَهُ بِأَنْ يُقِيمَ فِي ذَلِكَ الْغَارِ فَيَقُوتُهُ مَا كَانَ فِيهِ مِنْ مَاءٍ وَيُصِيبُ مَا حَوْلَهُ مِنَ الْبَقْلِ وَيَتَخَلَّى مِنَ الدُّنْيَا ثُمَّ قَالَ لَوْ أَنِّي أَتَيْتُ نَبِيَّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَإِنْ أَذِنَ لِي فَعَلْتُ وَإِلاَّ لَمْ أَفْعَلْ. فَأَتَاهُ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللهِ إِنِّي مَرَرْتُ بِغَارٍ فِيهِ مَا يَقُوتُنِي مِنَ الْمَاءِ وَالْبَقْلِ فَحَدَّثَتْنِي نَفْسِي بِأَنْ أُقِيمَ فِيهِ وَأَتَخَلَّى مِنَ الدُّنْيَا. قَالَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَمْ أُبْعَثْ بِالْيَهُودِيَّةِ وَلاَ بِالنَّصْرَانِيَّةِ وَلَكِنِّي بُعِثْتُ بِالْحَنِيفِيَّةِ السَّمْحَةِ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَغَدْوَةٌ أَوْ رَوْحَةٌ فِي سَبِيلِ اللهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَلَمُقَامُ أَحَدِكُمْ فِي الصَّفِّ خَيْرٌ مِنْ صَلاَتِهِ سِتِّينَ سَنَةً " رواه أحمد والطبراني, وفيه: علي بن يزيد الألهاني, وهو ضعيف .

9441. Ebû Umâme anlatıyor: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber bir müfrezede sefere çıktık. Bir adam, içinde su olan bir

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1656). Başka kanalla da gelmiştir.
[2] *Müsned-i Bezzâr* (1651)

mağaranın yanından geçti. O mağarada kalıp orada bulunan yiyecekleri suyla katık yapıp yemeyi, etrafındaki bitkileri almayı ve böylelikle dünyadan elini eteğini çekmeyi kendi kendine konuşup plânladı. Daha sonra şöyle dedi: "Resûlullah'a gidip de bunu anlatsam; eğer bana izin verirse düşündüklerimi yaparım, yoksa yapmam." Hemen Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanına giderek: "Ya Resûlallah! Bir mağaranın yanından geçtim. İçerisinde bana azık olacak su ve bitkiler var. İçimden orada kalıp, dünyadan elimi eteğimi çekmeyi düşündüm." deyince, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem), adama: *"Ben ne Yahûdilik ne de Hristiyanlıkla gönderilmedim. Ben sadece dosdoğru olan Hanîf din olan İslâm'la gönderildim. Muhammed'in canı elinde olan Allah'a yemin olsun ki Allah yolunda sabah yürüyüşü veya akşam yürüyüşü, dünyadan ve içindekilerden daha hayırlıdır. Sizden birinizin savaştaki safta durması, atmış senelik namazından daha hayırlıdır"* buyurdu.

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ali b. Yezîd el-Elhânî zayıftır.[1]

٩٤٤٢ – وعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ: مَرَّ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بشِعْبٍ مِنْ مَاءٍ فَأَعْجَبَهُ طِيبُهُ فقَالَ : لَوْ اعْتَزَلْتَ النَّاسَ وَأَقَمْتَ فِي ذَلِك الشَّعْبَ وَلَنْ أَفْعَلَ حَتَّى أَسْتَأْذِنَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لِرَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فقَالَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لاَ تَفْعَلْ فَإِنَّ مُقَامَ أَحَدِكُمْ فِي سَبِيْلِ اللهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ مُقَامِهِ فِي بَيْتِهِ سِتِّيْنَ عَاماً – أَوْ كَذَا عَاماً – مَنْ قَاتَلَ فِي سَبِيْلِ اللهِ فُوَاقَ نَاقَةٍ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ.

رواه البزار ورجاله ثقات .ويأتي حديث عمران بن حصين في فضل مقام الرحل في الصف للقتال .

9442. Ebû Hureyre anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından bir adam su bulunan bir vadiden geçti. Oranın güzelliği hoşuna gidince: "İnsanlardan uzaklaşsam da bu vadide kalsam. Ama Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) izin vermedikçe asla bunu yapmam" dedi. Bu düşüncesini Peygamber Efendimize (sallallahu aleyhi vesellem) anlatınca şöyle buyurdu: *"Hayır böyle yapma! Çünkü sizden birinizin Allah yolunda kalması, onun, evinde atmış sene kalmasından –ya da şu kadar sene kalmasından- daha hayırlıdır. Kim devenin sütünü bir kere sağma vakti kadar Allah yolunda cihad ederse, cennet ona vacib olur."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/266) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (7868)

İmrân b. Husayn'ın rivayet ettiği, Kişinin Savaşmak İçin Savaş Safında Kalmasının Fazileti hakkındaki hadisi ileride gelecektir.[1]

(بَابُ القَرْضِ لِلجِهَادِ وَفَضْلَهُ)

Cihad İçin Borç Verme ve Bunun Fazileti

٩٤٤٣ - حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ رُشَيْدٍ ، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَلِيٍّ ، حَدَّثَنِي يُونُسُ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ ، فَقَالَ : أَسَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي الْخَيْلِ شَيْئًا ؟ قَالَ : نَعَمْ ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، اشْتَرُوا عَلَى اللَّهِ ، وَاسْتَقْرِضُوا عَلَى اللَّهِ " ، قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، كَيْفَ نَشْتَرِي عَلَى اللَّهِ ، وَنَسْتَقْرِضُ عَلَى اللَّهِ ؟ قَالَ : " قُولُوا : أَقْرِضْنَا إِلَى مَقَاسِمِنَا ، وَبِعْنَا إِلَى أَنْ يَفْتَحَ اللَّهُ لَنَا ، لا تَزَالُونَ بِخَيْرٍ مَا دَامَ جِهَادُكُمْ خَضِرًا ، وَسَيَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ قَوْمٌ يَشُكُّونَ فِي الْجِهَادِ ، فَجَاهِدُوا فِي زَمَانِهِمْ ، ثُمَّ اغْزُوا ، فَإِنَّ الْغَزْوَ يَوْمَئِذٍ أَخْضَرُ " رواه أبو يعلى، وفيه: بقية وهو مدلس، وبقية رجاله ثقات .

9443. İbn Mes'ûd anlatıyor: Bir adam gelip: "Sen, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), atlar hakkında bir şey buyurduğunu işittin mi?" diye sorunca, İbn Mes'ûd şu karşılığı verdi: Evet. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Hayır, kıyamet gününe kadar atların alın perçemlerine bağlanmıştır. Allah adına satın alın ve Allah adına borç isteyin."* Sonra: "Ya Resûlallah! Allah adına nasıl satın alacağız ve borç isteyeceğiz?" diye sorulunca, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şöyle deyin: Ganimetten paylarımızı alacağımız zamana kadar bize borç verin. Allah bize fetih nasib edinceye kadar bize (veresiye) satın. Cihadınız yeşil (çok yararlı) görüldüğü sürece, hayır üzere olmaya devam edeceksiniz. Âhir zamanda bir takım insanlar olacak, cihad hakkında şüpheye düşecekler. Onların zamanında cihad edin. Sonra gaza edin. Çünkü gaza, o günde daha yeşil (yararlı) olacaktır"* buyurdu.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Bakiyye tedlis yapan biridir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1652)
[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (5396), isnâdında kopukluk vardır.

(بَابُ فَضْلُ الْمُهَاجِرِيْنَ عَلَى الْقَاعِدِينَ)

Hicret Edenlerin, Yerinde Kalanlara Üstünlüğü

٩٤٤٤ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَجَّاجِ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ ، حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ كُلَيْبٍ ، يَعْنِي عَنِ الْفَلَتَانِ بْنِ عَاصِمٍ ، قَالَ : كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأُنْزِلَ عَلَيْهِ ، وَكَانَ إِذَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ دَامَ بَصَرُهُ مَفْتُوحَةً عَيْنَاهُ ، وَفَرَغَ سَمْعُهُ ، وَقَلْبُهُ لِمَا يَأْتِيهُ مِنَ اللهِ ، قَالَ : فَكُنَّا نَعْرِفُ ذَلِكَ مِنْهُ ، فَقَالَ لِلْكَاتِبِ : " اكْتُبْ : ﴿لا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللهِ﴾ قَالَ : فَقَامَ الأَعْمَى ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللهِ ، مَا ذَنْبُنَا ؟ فَأَنْزَلَ اللهُ ، فَقُلْنَا لِلأَعْمَى : إِنَّهُ يُنَزَّلُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَافَ أَنْ يَكُونَ يُنَزَّلُ عَلَيْهِ شَيْءٌ مِنْ أَمْرِهِ ، فَبَقِيَ قَائِمًا يَقُولُ : أَعُوذُ بِغَضَبِ رَسُولِ اللهِ ، قَالَ : فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْكَاتِبِ : " اكْتُبْ ﴿غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ﴾ "

رواه أبو يعلى ورجاله ثقات , ورواه الطبراني إلا أنه قال : فبقي قائما يقول : أتوب إلى الله قلت : وتأتي بقية طرقه في التفسير .

9444. Feletân b. Âsım anlatıyor: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraberdik. Kendisine âyet indi. Âyet nazil olduğu zaman gözleri açık olduğu halde bakışları bir noktaya takılırdı. Kalbi ve işitmesi Allah'tan gelen âyetler sebebiyle bomboş olurdu. Biz onun halinden bunu anlardık. Devamla vahy kâtibine şöyle buyurdu: *"Şu âyeti yaz."* **"Müminlerden –özür sahibi olanlar dışında- oturanlarla, malları ve canlarıyla Allah yolunda cihad edenler bir olmaz."**[1] Bir kör ayağa kalkarak: "Ya Resûlallah! Bizim suçumuz neydi de, Allah bu âyeti inzal buyurdu?" deyince, biz köre: "Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) âyet nazil oldu" dedik. Kör, kendisi hakkında bir hükmün nazil olmuş olmasından korktu. Ayağa kalkarak şöyle dedi: "Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) öfkelenmesinden Allah'a sığınırım." Bunun üzerine Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem), kâtibine şöyle buyurdu: *"Şu,* **«Özür sahibi olanlar dışında»** *âyetini de yaz."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir. Hadisi Taberânî de rivayet etmiş ancak: "Kör ayağa kalarak şöyle dedi: Allah'a tövbe ediyorum" ibaresini kullanmıştır.

---

[1] Nisâ Sur. 4/95.

Ben derim ki: Hadisin geri kalan tarikleri, Tefsir Kitabında gelecektir.[1]

(بَابُ الْجِهَادِ فِي الْمَغْرِبِ)

Batıda Cihad Yapmak

٩٤٤٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا الْحَارِثُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ أَبِي مُصْعَبٍ قَالَ قَدِمَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ شَيْخٌ فَرَأَوْهُ مُوَثَّرًا فِي جَهَازِهِ فَسَأَلَهُمْ فَأَخْبَرَهُمْ أَنَّهُ يُرِيدُ الْمَغْرِبَ وَقَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " سَيَخْرُجُ نَاسٌ إِلَى الْمَغْرِبِ يَأْتُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وُجُوهُهُمْ عَلَى ضَوْءِ الشَّمْسِ"

رواه أحمد, وفيه: ابن لهيعة, وحديثه حسن, وفيه ضعف .

9445. Ebû Mus'ab anlatıyor: Medine halkından yaşlı bir adam geldi. Bineğine yumuşak davrandığını gördüler. Onlara sorular sordu. Devamla onlara batıya gitmek istediğini bildirerek şöyle dedi: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Bir takım insanlar batı tarafına sefere çıkacaklar. Bu kişiler, kıyamet gününde yüzleri, (parlaklık ve güzellik hususunda) güneşin ışığı gibi olduğu halde gelirler."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Lehî'a'nın hadisi hasen derecesindedir. Kendisinde zayıflık bulunmaktadır.[2]

٩٤٤٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِسْكِينٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ صَالِحٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا أَبُو شُرَيْحٍ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ شُرَيْحٍ ، أَنَّهُ سَمِعَ عَمِيرَةَ بْنَ عَبْدِ اللّٰهِ الْمَعَافِرِيَّ ، يَقُولُ : حَدَّثَنِي أَبِي ، أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ الْحَمِقِ ، يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " تَكُونُ فِتْنَةٌ أَسْلَمُ النَّاسِ فِيهَا أَوْ قَالَ : خَيْرُ النَّاسِ فِيهَا الْجُنْدُ الْغَرْبِيُّ " ، قَالَ ابْنُ الْحَمِقِ : فَلِذَلِكَ قَدِمْتُ عَلَيْكُمْ مِصْرَ.

رواه البزار والطبراني, من طريق عميرة بن عبد الله المعافري, وقال الذهبي : لا يدري من هو .

9446. İbnu'l-Hamik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İleride bir fitne olacak. O zamanda insanların en selamette olanı* -ya da şöyle buyurdu: *İnsanların en hayırlısı- garbda (batıda) savaşan askerdir."*

İbnu'l-Hamik ekledi: "(İşte) bu yüzden yanınıza, Mısır'a geldim."

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1583), Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/334) ve *Müsned-i Bezzâr* (2203)

[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (3/424)

★Hadisi Bezzâr ve Taberânî, Umeyre b. Abdillah el-Meâfirî kanalıyla rivayet etmiştir. Zehebî: "Bu kişinin kim olduğu bilinmemektedir" der.[1]

(بَابُ الجِهَادِ فِي البَحْرِ)

Denizde Cihad

٩٤٤٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ ثَابِتٍ الْعَبْدِيُّ عَنْ جَبَلَةَ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِ بَعْضِ نِسَائِهِ إِذْ وَضَعَ رَأْسَهُ فَنَامَ فَضَحِكَ فِي مَنَامِهِ فَلَمَّا اسْتَيْقَظَ قَالَتْ لَهُ امْرَأَةٌ مِنْ نِسَائِهِ لَقَدْ ضَحِكْتَ فِي مَنَامِكَ فَمَا أَضْحَكَكَ قَالَ " أَعْجَبُ مِنْ نَاسٍ مِنْ أُمَّتِي يَرْكَبُونَ هَذَا الْبَحْرَ هَوْلَ الْعَدُوِّ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ". فَذَكَرَ لَهُمْ خَيْراً كَثِيراً.

رواه أحمد, وفيه: محمد بن ثابت العبدي, وثقه ابن معين في رواية وكذلك النسائي, وبقية رجاله ثقات .

9447. İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), hanımlarından birinin evindeyken başını koyup uyudu. Uykusundayken güldü. Uyanınca hanımlarından biri, kendisine: "Uykundayken güldün. Seni güldüren şey neydi?" diye sorunca: *"Ümmetimden bir grup insanın haline taaccüp ettim. Düşman korkusuyla şu denizde yolculuk ediyorlar, Allah yolunda cihad ediyorlar"* buyurdu. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), bu kimseler için bir çok faziletten bahsetti.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Sâbit el-Abdî'yi İbn Maîn bir rivayette güvenilir kabul etmiştir. Nesâî de aynı görüştedir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٩٤٤٨ – حَدَّثَنَا بَكْرٌ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الأَنْصَارِيِّ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " حِجَّةٌ لِمَنْ لَمْ يَحُجَّ خَيْرٌ مِنْ عَشْرِ غَزَوَاتٍ ، وَغَزْوَةٌ لِمَنْ حَجَّ خَيْرٌ مِنْ عَشْرِ حِجَجٍ ، وَغَزْوَةٌ فِي الْبَحْرِ خَيْرٌ مِنْ عَشْرِ غَزَوَاتٍ فِي الْبَرِّ ، وَمَنْ أَجَازَ الْبَحْرَ فَكَأَنَّمَا أَجَازَ الأَوْدِيَةَ كُلَّهَا ، وَالْمَائِدُ فِيهِ كَالْمُتَشَحِّطِ فِي دَمِهِ "

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1656)
[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (2722) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2461)

رواه الطبراني في الكبير والأوسط, وفيه: عبد الله بن صالح كاتب الليث, قال عبد الملك بن شعيب بن الليث : ثقة مأمون, وضعفه غيره .

9448. Abdullah b. Amr b. el-Âs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Haccetmeyen kişi için, haccı ifa etmek on gazveden daha hayırlıdır. Hacceden kişi için, bir gazve, on hactan daha hayırlıdır. Denizde yapılan bir gazve, karada yapılan on gazveden daha hayırlıdır. Denizi geçen kimse, bütün vadileri geçen kimse gibidir. Denizde deprenen kişi, kendi kanına yuvarlanarak ölen kişi gibidir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Leys'in kâtibi olan Abdullah b. Sâlih hakkında Abdülmelik b. Şuayb b. el-Leys: "Güvenilir biridir" demektedir. Diğer âlimler, bu zatı zayıf görmüşlerdir.

٩٤٤٩ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ الأَصَمِّ الْعَكَّاوِيُّ بِعَكَّا ، قَالَ : نا مُنَخَّلُ بْنُ مَنْصُورٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ حِمْيَرَ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ صُبْحٍ ، عَنْ يُونُسَ بْنِ عُبَيْدٍ ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ غَزَا فِي الْبَحْرِ غَزْوَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَنْ يَغْزُو فِي سَبِيلِهِ ، فَقَدْ أَدَّى إِلَى اللَّهِ طَاعَتَهُ كُلَّهَا وَطَلَبَ الْجَنَّةَ كُلَّ مَطْلَبٍ ، وَهَرَبَ مِنَ النَّارِ كُلَّ مَهْرَبٍ " رواه الطبراني في الثلاثة, وفيه:عمر بن صبح, وهو متروك .

9449. İmrân b. Husayn'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Denizde bir kere Allah yolunda gaza eden kişi -ki Allah, kendi yolunda samimi olarak gaza eden kişiyi en iyi bilendir- Allah'a olan itaatini tam olarak yerine getirmiş, tam olarak cenneti taleb etmiş ve tam olarak cehennemden kaçmış olur."*

★Hadisi Taberânî üç *Mu'cem*'inde rivayet etmiş olup, ravilerden Amr b. Subh metruk biridir.[1]

٩٤٥٠ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ زَكَرِيَّا ، نا عَمْرُو بْنُ الْحُصَيْنِ الْعُقَيْلِيُّ ، نا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُلاثَةَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ شِهَابٍ ، عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الأَسْقَعِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ لَمْ يُدْرِكِ الْغَزْوَ مَعِي فَلْيَغْزُ فِي الْبَحْرِ"

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه :عمرو بن الحصين, وهو ضعيف .

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/154), Taberânî, *M. es-Sağîr* (247) ve Taberânî, *M. el-Evsat* (*M. el-Bahrayn* 225)

9450. Vâsile b. el-Eska'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Benimle beraber gaza etmeye yetişmeyen kimse, denizde gaza etsin."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Amr b. el-Husayn zayıftır.

٩٤٥١ - و عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ - رَفَعَهُ - قَالَ : "كَلَّمَ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى هَذَا الْبَحْرَ الْغَرْبِيَّ وَكَلَّمَ الْبَحْرَ الشَّرْقِيَّ فَقَالَ لِلْبَحْرِ الْغَرْبِيِّ : إِنِّي حَامِلٌ فِيْكَ عِبَاداً مِنْ عِبَادِي فَكَيْفَ أَنْتَ صَانِعٌ بِهِمْ ؟ قَالَ : أُغْرِقُهُمْ قَالَ : بَأْسُكَ فِي نَوَاحِيْكَ فَحَرَمَهُ الْحِلْيَةَ وَالصَّيْدَ . وَكَلَّمَ هَذَا الْبَحْرَ الشَّرْقِيَّ فَقَالَ : إِنِّي حَامِلٌ فِيْكَ عِبَاداً مِنْ عِبَادِي فَمَا أَنْتَ صَانِعٌ بِهِمْ ؟ قَالَ : أَحْمِلُهُمْ عَلَى بَدَنِي أَكُونُ لَهُمْ كَالْوَالِدَةِ لِوَلَدِهَا فَأَثَابَهُ الْحِلْيَةَ وَالصَّيْدَ.

رواه البزار وجادة, وفيه: عبد الرحمن بن عبد الله بن عمر العمري ,وهو متروك .

9451. Ebû Hureyre'nin rivayet ettiği bir hadiste Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Yüce Allah, doğu ve batıdaki denizle konuşmuş, batıdaki denize şöyle buyurmuştur: «Ben, sende kullarımı taşıyorum. Sen onlara nasıl davranıyorsun?» Deniz: «Onları boğuyorum» diye cevap verdi. Allah ona: «Senin kuvvetin yanlarındadır» buyurarak onu av hayvanlarından ve zinetten mahrum bıraktı. Allah şu doğudaki denizle konuşarak ona şöyle buyurdu: «Ben, sende kullarımı taşıyorum. Sen onlara nasıl davranıyorsun?» Doğudaki deniz: «Ben onları bedenimle taşıyorum, benim onlara karşı durumum, annenin çocuğuna karşı olan durumu gibidir» diye cevap verince, Allah bu denizi zinetlerle ve av hayvanlarıyla ödüllendirdi."*

★Hadisi Bezzâr *vicade* yoluyla rivayet etmiştir. Ravilerden Abdurrahman b. Abdillah b. Ömer el-Ömerî metruk biridir.[1]

٩٤٥٢ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَرَفَةَ ، نا أَبُو حَفْصٍ الأَبَّارُ ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لا تَرْكَبِ الْبَحْرَ إِلا حَاجًّا أَوْ غَازِيًا"

رواه البزار, وفيه :ليث بن أبي سليم, وهو مدلس, وبقية رجاله ثقات .

9452. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Denizde sadece hacca gitmek ya da savaşmak için sefere çıkın."*

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1669), diğer bir kanalla İbn Amr'ın sözü olarak gelmiştir.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Leys b. Ebî Süleym tedlis yapan biridir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ غَزْوِ الْهِنْدِ)

Hindistan Savaşı

٩٤٥٣ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي زُرْعَةَ ، نا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، نا الْجَرَّاحُ بْنُ مَلِيحٍ الْبَهْرَانِيُّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ الزُّبَيْدِيِّ ، عَنْ لُقْمَانَ بْنِ عَامِرٍ الْوَصَّابِيِّ ، عَنْ عَبْدِ الأَعْلَى بْنِ عَدِيٍّ الْبَهْرَانِيِّ ، عَنْ ثَوْبَانَ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " عِصَابَتَانِ مِنْ أُمَّتِي أَحْرَزَهُمَا اللَّهُ مِنَ النَّارِ : عِصَابَةٌ تَغْزُو الْهِنْدَ ، وَعِصَابَةٌ تَكُونُ مَعَ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ "

رواه الطبراني في الأوسط, وسقط تابعيه والظاهر أنه راشد بن سعد ,وبقية رجاله ثقات .

9453. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) azatlısı Sevbân'dan rivayet edildiğine göre Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ümmetimden iki grup insan vardır ki, Allah onları cehennemden korumuştur: Birincisi Hindistan'da savaş yapan grup, ikincisi İsâ b. Meryem'le beraber olan grup."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat'ta* rivayet etmiş olup, senedinden tabiîn ravisi düşmüştür. Açık olan odur ki bu tabiîn Râşid b. Sa'd'dır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

(بَابٌ فِي الْمُجَاهِدِيْنَ وَنَفَقَتِهِمْ)

Mücahidler ve Onlara Yapılan Harcama

٩٤٥٤ – حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ سَهْلٍ الدِّمْيَاطِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ ، حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، عَنْ رَجُلٍ حَدَّثَهُ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ غَنْمٍ ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " طُوبَى لِمَنْ أَكْثَرَ فِي الْجِهَادِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ ، فَإِنَّ لَهُ بِكُلِّ كَلِمَةٍ سَبْعِينَ أَلْفَ حَسَنَةٍ ، كُلُّ حَسَنَةٍ مِنْهَا عَشَرَةُ أَضْعَافٍ ، مَعَ الَّذِي لَهُ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الْمَزِيدِ " ، قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَفَرَأَيْتَ النَّفَقَةَ ؟ فَقَالَ : " النَّفَقَةُ عَلَى قَدْرِ ذَلِكَ " قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ : فَقُلْتُ لِمُعَاذٍ : إِنَّمَا النَّفَقَةُ سَبْعُ مِائَةِ ضِعْفٍ ، فَقَالَ مُعَاذٌ : " قَلَّ فَهْمُكَ ، إِنَّمَا ذَلِكَ إِذَا أَنْفَقُوهَا

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1668)

[2] Zevâidden değildir: Nesâî, *Sünen* (2/64) ve *Müsned-i İmam Ahmed* (5/278)

وَهُمْ مُقِيمُونَ فِي أَهْلِيهِمْ غَيْرَ غَزَاةٍ ، فَإِذَا غَزَوا وَأَنْفَقُوا خَبَّأَ اللَّهُ لَهُمْ مِنْ خِزَانَةِ رَحْمَتِهِ مَا يَنْقَطِعُ عَنْهُ عِلْمُ الْعِبَادِ وَصِفَتُهُمْ ، فَأُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ ، وَحِزْبُ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ "

رواه الطبراني, وفيه: رجل لم يسم .

9454. Muâz b. Cebel'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah yolunda cihad ederken zikrullahı çokça yapan kişiye müjdeler olsun. Çünkü onlar için her bir kelimesine karşılık yetmiş bin hasene vardır. Her bir hasene, Allah katındaki ziyadeyle beraber on kattır (onla çarpılır)."* Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Nafaka hakkında ne buyurursun?" diye sorulunca: *"Nafaka da bu mikdar üzeredir"* buyurdu.

Abdurrahman dedi ki: Ben, Muâz'a: "Nafaka yedi yüz kattır" deyince, Muâz: "Anlayışın kıtmış. Bu, savaşmaksızın aileleriyle beraber oturduklarında geçerlidir. Savaştıklarında ve infak edip harcamada bulunduklarında Allah, onları rahmetinin hazinesiyle örter. Allah'ın bu hazinesini kulları bilemez ve takdir edemez. İşte onlar Allah'ın taraftarlarıdır. Allah'ın taraftarları ise galip olanların ta kendileridir" karşılığını verdi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde isimsiz bir ravi bulunmaktadır.[1]

٩٤٥٥ - وعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ , قَالَ : النَّفَقَةُ فِي سَبِيْلِ اللهِ تُضَاعَفُ بِسَبْعَمِائَةِ ضِعْفٍ.

رواه البزار, وفيه: محمد بن أبي إسماعيل, و لم أعرفه ,وبقية رجاله ثقات .

9455. Enes b. Mâlik diyor ki: "Allah yolunda harcama yapmak yedi yüz katla çarpılır."

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Ebî İsmâîl'i tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

(بَابٌ فِيْمَنْ خَرَجَ غَازِياً فَمَاتَ)

Savaşmak İçin Çıkıp da (Savaşmadan) Ölen Kişi

قد تقدمت أحاديث في فضل الجهاد في معنى هذا الباب .

Bu bölümdeki hadislerin manasında olan Cihadın Fazileti hakkındaki hadisler geride geçti.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/77)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1664)

٩٤٥٦ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ زِيَادٍ سَبَلانَ ، حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ ، عَنْ جَمِيلِ بْنِ أَبِي مَيْمُونَةَ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ خَرَجَ حَاجًّا فَمَاتَ ، كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَجْرَ الْحَاجِّ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، وَمَنْ خَرَجَ مُعْتَمِرًا فَمَاتَ ، كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَجْرَ الْمُعْتَمِرِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، وَمَنْ خَرَجَ غَازِيًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمَاتَ ، كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَجْرَ الْغَازِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ "

رواه أبو يعلى, وفيه :ابن إسحاق ,وهو مدلس, وبقية رجاله ثقات .

9456. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Haccetmek için çıkıp da ölen kişiye Allah, kıyamet gününe kadar hacceden kişinin sevabını yazar. Umre yapmak için çıkıp da ölen kişiye Allah, kıyamet gününe kadar umre yapan kişinin sevabını yazar. Allah yolunda savaşmak için çıkıp da ölen kişiye Allah, kıyamet gününe kadar (Allah yolunda) savaşan kişinin sevabını yazar."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden İbn İshâk tedlis yapan biridir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٤٥٧ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عِيسَى التُّسْتَرِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَكَمِ ، قَالَ : سَمِعْتُ عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنْ صُرِعَ عَنْ دَابَّتِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمَاتَ ، فَهُوَ شَهِيدٌ "

رواه أبو يعلى, وفيه :من لم أعرفه .

9457. Ukbe b. Âmir bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Allah yolunda bineğinden düşüp de ölen kişi şehittir."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım bir ravi bulunaktadır.[2]

[1] Daha önce geçti: 5274, Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6357)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1752) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/323)

(بَابٌ فِيْمَنْ جَهَّزَ غَازِياً أَوْ خَلَفَهُ فِي أَهْلِهِ)

(Allah Yolunda) Savaşan Kişiyi Techiz Eden ya da Geride Bıraktığı Ailesini Koruyan Kişi

٩٤٥٨ - حَدَّثَنَا أَبُو زَيْدٍ أَحْمَدُ بْنُ يَزِيدَ الْحَوْطِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُصْعَبٍ الْقَرْقَسَانِيُّ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ جَابِرٍ الطَّائِيِّ ، عَنْ رَجُلٍ ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ جَهَّزَ غَازِيًا أَوْ خَلَفَهُ فِي أَهْلِهِ بِخَيْرٍ ، فَإِنَّهُ مَعَنَا "

رواه الطبراني, وفيه: أبو بكر بن أبي مريم, وهو ضعيف, ورجل لم يسم .

9458. Muâz b. Cebel'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Savaşçıyı techiz eden ya da geride bıraktığı ailesine iyilikle bakan kişi bizimle beraberdir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Bekr b. Ebî Meryem zayıftır. Senedinde isimsiz bir ravi geçmektedir.[1]

٩٤٥٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ ، قَالَ : نا أَبِي ، وَعَمِّي ، قَالا : نا رَوَّادُ بْنُ الْجَرَّاحِ ، عَنِ الأَوْزَاعِيِّ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ جَهَّزَ غَازِيًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَدْ غَزَا ، وَمَنْ خَلَفَهُ فِي أَهْلِهِ بِخَيْرٍ فَقَدْ غَزَا "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: رواد بن الجراح, وثقه أحمد في غير حديث سفيان, وكذلك ابن معين وابن حبان وقال : يخطئ ويخالف وضعفه جماعة .

9459. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah yolunda savaşan birini techiz eden kişi, hiç şüphesiz savaşmış (gibi)dir. Allah yolunda savaşan birinin geride bıraktığı ailesini iyilikle koruyan kişi, hiç şüphesiz savaşa katılmış (gibi)dir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat'ta* rivayet etmiştir. Ravilerden Revvâd b. el-Cerrâh'ı İmam Ahmed, Süfyân'ın dışındaki kişilerden rivayet ettiği hadisler hususunda zayıf görmektedir. İbn Mâin ve İbn Hibbân da aynı şekilde düşünmektedir. İbn Hibbân bu zat hakkında: "Bazen yanılır ve güvenilir kişilerin rivayetine muhalif rivayetlerde bulunur" der. Bir grup ise zayıf addetmiştir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/168)

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (536)

٩٤٦٠ – حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ ، نا وَهْبٌ ، أَنَا خَالِدٌ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ إِسْحَاقَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ جَهَّزَ غَازِيًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ ، وَمَنْ خَلَفَ غَازِيًا فِي أَهْلِهِ بِخَيْرٍ ، وَأَنْفَقَ عَلَى أَهْلِهِ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ "

رواه الطبراني في الأوسط, ورجاله رجال الصحيح .

9460. Zeyd b. Sâbit'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah yolunda savaşan birini techiz eden kimseye, savaşan gibi sevap vardır. Allah yolunda savaşan birinin geride bırakıtığı ailesini iyilikle koruyan ve onlara harcamada bulunan kimseye savaşan gibi sevap vardır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

٩٤٦١ – حَدَّثَنَا بَكْرٌ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ ، وَشُعَيْبُ بْنُ يَحْيَى ، قَالا : نا ابْنُ لَهِيعَةَ ، قَالَ : نا يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ ، عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ عَامَ بَنِي لَحْيَانَ : " لِيَخْرُجْ مِنْ كُلِّ اثْنَيْنِ مِنْكُمْ رَجُلٌ ، وَلْيَخْلُفِ الْغَازِي فِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ ، وَلَهُ مِثْلُ نِصْفِ أَجْرِهِ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: ابن لهيعة, وحديثه حسن .

9461. Ebû Saîd el-Hudrî'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Benî Lehyân gazvesi senesinde şöyle buyurmuştur: *"Her iki kişinizden biri çıksın. Savaşanın geride bıraktığı ailesini ve malını korusun. Onun için, savaşanın aldığı sevabın yarısı vardır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Lehî'a'nın hadisi hasendir.

(بَابُ إِعَانَةِ الْمُجَاهِدِينَ)

Mücahidlere Yardım Etmek

٩٤٦٢ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَسْوَدُ حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنْ أَبِى إِسْحَاقَ عَنْ جَبَلَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا لَمْ يَغْزُ أَعْطَى سِلاَحَهُ عَلِيًّا أَوْ أُسَامَةَ.

رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط, ورجال أحمد ثقات .

9462. Cebele b. Hârise'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), savaşmadığı zaman silahını Hz. Ali'ye ya da Usâme'ye verirdi.

★Hadisi İmam Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٤٦٣ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ عَدِيٍّ قَالَ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَنْ أَعَانَ مُجَاهِدًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ غَارِماً فِي عُسْرَتِهِ أَوْ مُكَاتَباً فِي رَقَبَتِهِ أَظَلَّهُ اللَّهُ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلاَّ ظِلُّهُ"

رواه أحمد والطبراني، وفيه :عبد الله بن سهل بن حنيف، و لم أعرفه وعبد الله بن محمد بن عقيل حديثه حسن .

9463. Abdullah b. Sehl b. Huneyf'in, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah yolunda cihad eden birine yahut da zor durumda olduğu zamanda borçluya yahut da köleliğinden kurtulması için mükâteb köleye yardım eden kimseyi Allah, kendi gölgesinden başka hiçbir gölgenin olmadığı günde gölgelendirilecektir."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Sehl b. Huneyf'i tanımıyorum. Abdullah b. Muhammed b. Akîl'in hadisi hasen derecesindedir.[2]

٩٤٦٤ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنِ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ أَبِي الْوَرْدِ بْنِ ثُمَامَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مِرْدَاسٍ قَالَ أَتَيْتُ الشَّامَ أَتْيَةً فَإِذَا رَجُلٌ غَلِيظُ الشَّفَتَيْنِ أَوْ قَالَ ضَخْمُ الشَّفَتَيْنِ وَالأَنْفِ إِذَا بَيْنَ يَدَيْهِ سِلاَحٌ فَسَأَلُوهُ وَهُوَ يَقُولُ يَا أَيُّهَا النَّاسُ خُذُوا مِنْ هَذَا السِّلاَحِ وَاسْتَصْلِحُوهُ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم. قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا بِلاَلٌ .

رواه أحمد هكذا، وفي إسناده أبو الورد بن ثمامة، وهو مستور، وبقية رجاله ثقات .

9464. Amr b. Mirdâs anlatıyor: Bir keresinde Şam'a gelmiştim. Dudakları ve burnu büyük bir adamla karşılaştım. Önünde silah vardı. Ona sorduklarında şöyle diyordu: "Ey insanlar! Şu silahtan alın ve onlarla, yüce Allah'ın yolunda cihad edin. Bunu, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurmuştur." Ben: "Bu adam kimdir?" diye sorunca, insanlar: "Bilâl" olduğunu söylediler.

★Hadisi İmam Ahmed bu şekilde rivayet etmiştir. Hadisin senedinde geçen Ebu'l-Verd b. Sümâme mestur biridir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[3]

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (2194) ve Taberânî, *M. el-Evsat* (1990)

2 *Müsned-i İmam Ahmed* (3/241, 487) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (5590). Ravileri güvenilir.

3 *Müsned-i İmam Ahmed* (6/13)

٩٤٦٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى الأَشْيَبُ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ أَبِي الْوَلِيدِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُرَاقَةَ الْعَدَوِيِّ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَنْ أَظَلَّ رَأْسَ غَازٍ أَظَلَّهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ جَهَّزَ غَازِياً حَتَّى يَسْتَقِلَّ بِجَهَازِهِ كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ" قلت : روى ابن ماجة طرفا من آخره.

رواه أحمد وأبو يعلى والبزار, وصالح بن معاذ شيخ البزار لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات وإسناد أحمد منقطع وفيه :ابن لهيعة .

9465. Hz. Ömer b. el-Hattâb'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim, gaza eden birinin başını gölgelendirirse Allah da onu kıyamet gününde gölgelendirir. Kim, gaza eden birini, hiçbir ihtiyacı kalmayana kadar techiz ederse, techiz edene, gaza edene verilen sevap verilir."*

Ben derim ki: İbn Mâce bu hadisin sonundan bir bölüm rivayet etmiştir.

★Hadisi İmam Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Bezzâr'ın hocası olan Sâlih b. Muâz'ı tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. Ahmed'in isnâdında kopukluk vardır. Senedinde İbn Lehî'a geçmektedir.[1]

٩٤٦٦ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا سُفْيَانُ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ عَمْرِو بْنِ سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " لِأَنْ أُمَتَّعَ بِسَوْطٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَحُجَّ حَجَّةً بَعْدَ حَجَّةٍ " رواه الطبراني, ورجاله ثقات .

9466. Abdullah b. Mes'ûd diyor ki: "Allah yolunda (kullandığım) bir kamçıyla vakit geçirmem, bana, (farz) hacc(ını yaptık)tan sonra (nafile) hac yapmamdan daha sevimli geliyor."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

(بَابٌ فِيمَنْ لَمْ يَغْزُ وَلَمْ يُجَهِّزْ غَازِياً)

Gaza Etmeyen ve Gaza Edeni Savaş İçin Donatan

٩٤٦٧ – حَدَّثَنَا مُوسَى ابْنُ زَكَرِيَّا ، ثَنَا عَمْرُو بْنُ الْحُصَيْنِ الْعُقَيْلِيُّ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُلَاثَةَ ، ثَنَا سُوَيْدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، عَنْ مَكْحُولٍ ، عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الأَسْقَعِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ :

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (126, 376), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (253) ve *Müsned-i Bezzâr* (1665)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8575, 9157)

" مَا مِنْ أَهْلِ بَيْتٍ لا يَغْزُو مِنْهُمْ غَازٍ ، أَوْ يُجَهِّزُ غَازِيًا بِسِلْكٍ ، أَوْ بِإِبْرَةٍ ، أَوْ مَا يَعْدِلُهَا مِنَ الْوَرِقِ ، أَوْ يَخْلُفُهُ فِي أَهْلِهِ بِخَيْرٍ ، إِلا أَصَابَهُمُ اللَّهُ بِقَارِعَةٍ قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ "

رواه الطبراني في الأوسط,وفيه :سويد بن عبد العزيز, وهو ضعيف .

9467. Vâsile b. el-Eska'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İçlerinden hiç kimsenin gaza etmediği ya da gaza edeni iğne iplikle ya da buna denk olan bir yaprakla donatmadığı veya geride bıraktığı ailesini hayırla gözetmediği ev ahalisine Allah, kıyamet gününden önce mutlaka musibet verir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Süveyd b. Abdilazîz zayıftır.

٩٤٦٨ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا عُقْبَةُ بْنُ قَبِيصَةَ بْنِ عُقْبَةَ ، قَالَ : نا أَبِي ، قَالَ : نا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا تَرَكَ قَوْمٌ الْجِهَادَ إِلا عَمَّهُمُ اللَّهُ بِالْعَذَابِ "

رواه الطبراني في الأوسط, عن شيخه علي بن سعيد الرازي, قال الدارقطني : ليس بذاك وقال الذهبي : روى عنه الناس .

9468. Hz. Ebû Bekr es-Sıddîk'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir kavim cihadı terk ettiğinde, Allah mutlaka onlara, hepsini bağlayan bir azap gönderir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat'ta* hocası Ali b. Saîd er-Râzî'den rivayet etmiştir. Dârakutnî der ki: "Beş para etmez"; Zehebî der ki: "İnsanlar kendisinden hadis rivayet etmektedir."[1]

(بَابُ فَضْلِ الْغُدْوَةِ وَالرَّوْحَةِ فِي سَبِيلِ اللهِ)

Allah Yolunda Sabah ve Akşam Yürümenin Fazileti

٩٤٦٩ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا زَبَّانُ حَدَّثَنَا سَهْلٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ أَمَرَ أَصْحَابَهُ بِالْغَزْوِ وَإِنَّ رَجُلاً تَخَلَّفَ وَقَالَ لأَهْلِهِ تَخَلَّفُ حَتَّى أُصَلِّيَ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الظُّهْرَ ثُمَّ أُسَلِّمَ عَلَيْهِ وَأُوَدِّعَهُ فَيَدْعُوَ لِي بِدَعْوَةٍ تَكُونُ شَافِعَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَلَمَّا صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبَلَ الرَّجُلُ مُسَلِّماً عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُ

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (3/438) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/190-1)

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَتَدْرِى بِكَمْ سَبَقَكَ أَصْحَابُكَ. قَالَ نَعَمْ سَبَقُونِى بِغَدْوَتِهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِى نَفْسِى بِيَدِهِ لَقَدْ سَبَقُوكَ بِأَبْعَدَ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقَيْنِ وَالْمَغْرِبَيْنِ فِى الْفَضِيلَةِ " رواه أحمد, وفيه: زبان بن فائد, وثقه أبو حاتم, وضعفه جماعة, وبقية رجاله ثقات .

9469. Sehl, babasından (Muâz b. Enes'den) naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ashâbına gaza etmelerini emretti. Bir adam gazadan geri kaldı. Ailesine şöyle dedi: "Savaştan geri kalıp, Hz. Peygamber'le (sallallahu aleyhi vesellem) beraber öğle namazını kılar, sonra ona selam veririm. Onunla vedalaşırken bana dua eder, bu dua kıyamet gününde bana şefaat eder." Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem), namazını kılınca, adam ona yönelip selam verince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), adama: *"Arkadaşlarının seni ne kadar geçtiklerini biliyor musun?"* buyurdu. Adam: "Evet, arkadaşlarım sabah yürüyüşüyle beni geçtiler" deyince, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), adama: *"Canım elinde olan Allah'a yemin ederim ki arkadaşların, fazilet konusunda iki doğu ile iki batı arası kadar mesafeden daha uzak bir mesafeyle seni geçtiler"* buyurdu.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Zebbân b. Fâid'i Ebû Hâtim güvenilir kabul etmiş, bir grup âlim zayıf addetmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

٩٤٧٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِى حَبِيبٍ عَنْ سُوَيْدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ حُدَيْجٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " غَدْوَةٌ فِى سَبِيلِ اللهِ أَوْ رَوْحَةٌ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا"

رواه أحمد والطبراني, وفيه :ابن لهيعة, وهو حسن الحديث, وبقية رجاله ثقات .

9470. Muâviye b. Hudeyc'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah yolunda bir sabah yürüyüşü veya akşam yürüyüşü, dünyadan ve içindekilerden daha hayırlıdır."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Lehî'a'nın hadisi hasen derecesindedir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٤٧١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنِى أَبُو عُشَّانَةَ أَنَّ سُفْيَانَ بْنَ وَهْبٍ الْخَوْلَانِىَّ حَدَّثَهُ أَنَّهُ كَانَ تَحْتَ ظِلِّ رَاحِلَةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ أَوْ أَنَّ رَجُلًا حَدَّثَهُ ذَلِكَ وَرَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ عَلَى كُورٍ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (6/401) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/430)

الله عليه وسلم" هَلْ بَلَّغْتُ. فَظَنَنَّا أَنَّهُ يُرِيدُنَا فَقُلْنَا نَعَمْ. ثُمَّ أَعَادَهُ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ وَقَالَ فِيمَا يَقُولُ رَوْحَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا وَغَدْوَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا وَإِنَّ الْمُؤْمِنَ عَلَى الْمُؤْمِنِ حَرَامٌ عِرْضُهُ وَمَالُهُ وَنَفْسُهُ حُرْمَةٌ كَمَا حُرِّمَ هَذَا الْيَوْمُ"

رواه أحمد والطبراني, ورجال أحمد ثقات .

9471. Süfyân b. Vehb el-Havlânî'nin naklettiğine göre -ki kendisi, Vedâ Haccında Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bineğinin gölgesinin altındaydı. Ya da bir adam kendisine bunu haber verdiğine göre, o esnada Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), bineğinin palanı üzerinde insanlara hutbe irad ederken- şöyle diyordu: " *Tebliğ ettim mi?*" Biz bu sözüyle bizi kastettiğini zannederek: "Evet" dedik. Bu sözünü üç kere tekrarladı. Buyurduğu sözlerden biri şuydu: *"Allah yolundaki bir akşam yürüyüşü, dünyadan ve içindekilerden daha hayırlıdır. Allah yolundaki bir sabah yürüyüşü, dünyadan ve içindekilerden daha hayırlıdır. Müminin ırzı, malı ve canı bu günün haram gün olduğu gibi başka bir mümine haramdır."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٤٧٢ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ ، حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ صَفْوَانَ الْمُزَنِيُّ ، أَخْبَرَنَا عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " غُدْوَةٌ أَوْ رَوْحَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا "

رواه أبو يعلى والبزار, وفيه :عمرو بن صفوان المزني, و لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

9472. Urve b. ez-Zübeyr'in babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah yolundaki sabah veya akşam yürüyüşü, dünyadan ve içindekilerden daha hayırlıdır."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Amr b. Safvân el-Müzenî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٩٤٧٣ – حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ خَالِدٍ ، قَالَ : نَا أَبِي ، قَالَ : نَا سَلْمُ بْنُ بَشِيرِ بْنِ جَحْلٍ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " غُدْوَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ رَوْحَةٌ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا " رواه البزار, وفيه :يوسف بن خالد السمتي, وهو ضعيف.

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/166) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (6404)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (678) ve *Müsned-i Bezzâr* (1657)

9473. İmrân b. Husayn'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah yolundaki sabah veya akşam yürüyüşü, dünyadan ve içindekilerden daha hayırlıdır."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Yûsuf b. Hâlid es-Semtî zayıftır.[1]

(بَابُ فَضْلُ الغُبَارِ فِي سَبِيْلِ اللهِ)

Allah Yolundaki Tozun Üstünlüğü

٩٤٧٤ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْقُوبَ يَعْنِي إِسْحَاقَ بْنَ عُثْمَانَ الْكِلَابِيَّ قَالَ سَمِعْتُ خَالِدَ بْنَ دُرَيْكٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ يَرْفَعُ الْحَدِيثَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لاَ يَجْمَعُ اللهُ فِي جَوْفِ رَجُلٍ غُبَاراً فِي سَبِيلِ اللهِ وَدُخَانَ جَهَنَّمَ وَمَنِ اغْبَرَّتْ قَدَمَاهُ فِي سَبِيلِ اللهِ حَرَّمَ اللهُ سَائِرَ جَسَدِهِ عَلَى النَّارِ وَمَنْ صَامَ يَوْماً فِي سَبِيلِ اللهِ بَاعَدَ اللهُ عَنْهُ النَّارَ مَسِيرَةَ أَلْفِ سَنَةٍ لِلرَّاكِبِ الْمُسْتَعْجِلِ وَمَنْ جُرِحَ جِرَاحَةً فِي سَبِيلِ اللهِ خَتَمَ لَهُ بِخَاتَمِ الشُّهَدَاءِ لَهُ نُورٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَوْنُهَا مِثْلُ لَوْنِ الزَّعْفَرَانِ وَرِيحُهَا مِثْلُ رِيحِ الْمِسْكِ يَعْرِفُهُ بِهَا الأَوَّلُونَ وَالآخِرُونَ يَقُولُونَ فُلاَنٌ عَلَيْهِ طَابَعُ الشُّهَدَاءِ وَمَنْ قَاتَلَ فِي سَبِيلِ اللهِ فُوَاقَ نَاقَةٍ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ"

رواه أحمد، ورجاله ثقات إلا أن خالد بن دريك لم يسمع من أبي الدرداء و لم يدركه .

9474. Ebû'd-Derdâ'nın bildirdiği bir hadiste Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah, bir kimsenin karnında, Allah yolundaki bir toz ile cehennem dumanını bir araya getirmez. Allah, ayakları kendi yolunda tozlanan kimsenin bütün bedenini cehenneme haram kılar. Allah, kendi yolunda bir gün oruç tutan kimseyi, süratle giden binekli kimsenin gidişiyle bin senelik mesafe kadar cehennemden uzaklaştırır. Allah yolunda yaralanan kimseye, şehitlerin mührü vurulur. Kıyamet gününde, kendisinde bir nur bulunur. Rengi safran rengi ve kokusu misk kokusudur. Öncekiler ve sonrakiler onu tanıyıp şöyle derler: «Falan kişi üzerinde şehitlerin mührü var.» Devenin sütünü bir defa sağacak kadar Allah yolunda savaşan kimseye cennet vacib olur."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir. Ancak Hâlid b. Düreyk, Ebu'd-Derdâ'dan hadis işitmemiş ve ona yetişememiştir.[2]

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1658)

[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (6/444)

٩٤٧٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ جَابِرٍ أَنَّ أَبَا الْمُصَبِّحِ الأَوْزَاعِيَّ حَدَّثَهُمْ قَالَ بَيْنَا نَسِيرُ فِي دَرْبِ قَلَمْيَةَ إِذْ نَادَى الأَمِيرُ مَالِكُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْخَثْعَمِيُّ رَجُلاً يَقُودُ فَرَسَهُ فِي عِرَاضِ الْجَبَلِ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَلاَ تَرْكَبُ قَالَ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مَنِ اغْبَرَّتْ قَدَمَاهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ فَهُمَا حَرَامٌ عَلَى النَّارِ "

رواه أحمد من طريقين, وأبو يعلى إلا أنه قال في أحد الطريقين : " ساعة من نهار " .ورجال أحمد في أحد الطريقين رجال الصحيح خلا أبي المصبح ,وهو ثقة

9475. Ebu'l-Musabbih el-Evzâî anlatıyor: Kalmeye geçidinde yürüyorken vali Mâlik b. Abdillah el-Has'amî, bir adamın dağın yamacında atını çektiğini gördü. Ona: "Ey Abdullah! Atına binmiyor musun?" diye seslenince adam şu karşılığı verdi: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Ayakları, Allah yolunda gündüzden bir saat tozlanan kimsenin ayakları, cehenneme haramdır."*

★Hadisi iki tarikle İmam Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Ahmed'in iki tarikinden birinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Ebu'l-Musabbih, *Sahîh* ravisi olmamakla birlikte güvenilir biridir.[1]

٩٤٧٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الشُّعَيْثِيُّ عَنْ لَيْثِ بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْخَثْعَمِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَنِ اغْبَرَّتْ قَدَمَاهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ" رواه أحمد والطبراني, ورجال أحمد ثقات .

9476. Mâlik b. Abdillah el-Has'amî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ayakları, Allah yolunda tozlanan kimseyi Allah, cehenneme haram kılar."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٩٤٧٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، قَالَ : نا مُعَاذُ بْنُ هَانِي ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبَا مُعَاوِيَةَ يُحَدِّثُ ، عَنِ ابْنِ عَبْدِ الشَّارِقِ الْخَثْعَمِيِّ ، قَالَ : سَمِعْتُ عُثْمَانَ ، يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنِ اغْبَرَّتْ قَدَمَاهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مَا اغْبَرَّتْ قَدَمَا رَجُلٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ النَّارَ " ، فَمَا رَأَيْتُ مَاشِيًا أَكْثَرَ مِنْ يَوْمِئِذٍ .

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/225-6) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2075)

[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/226) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/297)

رواه أبو يعلى في الكبير والبزار، وفيه: محمد بن عبد الله بن عمير، وهو متروك .

9477. Osmân b. Affân'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ayakları, Allah yolunda tozlanan ya da Allah yolunda ayakları tozlanan bir adamı Allah, mutlaka cehenneme haram kılar."*

Ravi der ki: "Ben o günden daha fazla yürüyen insan görmedim."

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Ravilerden Muhammed b. Abdillah b. Umeyr metruk biridir.[1]

٩٤٧٨ - حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ مَعْرُوفٍ ، حَدَّثَنَا ضَمْرَةُ ، عَنْ رَجَاءِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مُوسَى ، قَالَ : مَرَّ مَالِكُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْخَثْعَمِيُّ وهُوَ عَلَى النَّاسِ بِالصَّائِفَةِ بِأَرْضِ الرُّومِ ، قَالَ : وَرَجُلٌ يَقُودُ دَابَّتَهُ ، فَقَالَ لَهُ : ارْكَبْ ، فَإِنِّي أَرَى دَابَّتَكَ ظَهِيرَةً ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَا اغْبَرَّتْ قَدَمَا عَبْدٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إلا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا النَّارَ " ، قَالَ : فَنَزَلَ مَالِكٌ وَنَزَلَ النَّاسُ يَمْشُونَ ، فَمَا رُئِيَ يَوْمٌ أَكْثَرُ مَاشِيًا مِنْهُ.

رواه أبو يعلى، ورجاله ثقات .

9478. Süleymân b. Mûsâ anlatıyor: Mâlik b. Abdillah el-Has'amî, Rûm diyarına yapılan savaşta insanların başında komutan olarak Rûm diyarına uğradı. Bir adam, atını çekiyordu. Mâlik ona: "Binsene, gördüğüm kadarıyla atının sırtı da kuvvetli" deyince, adam şu karşılığı verdi: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Bir kulun ayakları, Allah yolunda tozlandığında, Allah mutlaka onları cehenneme haram kılar."* Mâlik bunu duyunca atından aşağı indi. İnsanlar da inerek yürümeye başladılar. Hiç bir gün insanların o günden daha çok yürüdükleri görülmedi.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٩٤٧٩ - حَدَّثَنَا مُطَّلِبُ بْنُ شُعَيْبٍ الأَزْدِيُّ ، وَبَكْرُ بْنُ سَهْلٍ ، قَالا : ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ ، حَدَّثَنِي أَبُو شُرَيْحٍ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ شُرَيْحٍ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي زَيْنَبَ ، أَنَّ مَالِكَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ الْجُهَنِيَّ ، مَرَّ عَلَى حَبِيبِ بْنِ مَسْلَمَةَ ، أَوْ حَبِيبَ بْنَ مَسْلَمَةَ مَرَّ عَلَى مَالِكٍ ، وَهُوَ يَقُودُ فَرَسَهُ وَيَمْشِي ، فَقَالَ لَهُ : أَلا تَرْكَبُ إِذْ حَمَلَكَ اللَّهُ ؟ ، فَقَالَ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنِ اغْبَرَّتْ قَدَمَاهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ "

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1662)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (944), isnâdında gevşek bir ravi vardır.

رواه الطبراني , وعبد الله بن سليمان: لم أعرفه, وبقية رجاله وثقوا .

9479. Abdullah b. Süleymân b. Ebî Zeyneb'ten nakledildiğine göre Mâlik b. Abdillah el-Cühenî, Habîb b. Mesleme'ye ya da Habîb b. Mesleme, Mâlik'e uğradı. O, atını çekerek yürüyordu. Ona: "Atına binsene. Çünkü Allah, senin yükünü taşımıştır" deyince, şu karşılığı verdi: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ayakları, Allah yolunda tozlanan kimseyi Allah, cehenneme haram kılar."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Süleymân'ı tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kabul edilen kimselerdir.[1]

٩٤٨٠ – نا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ ، قَالَ : نا أَبُو نَصْرٍ التَّمَّارُ ، قَالَ : نا كَوْثَرُ بْنُ حَكِيمٍ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنِ اغْبَرَّتْ قَدَمَاهُ فِي سَبِيلِ اللهِ حَرَّمَهُمَا اللهُ عَلَى النَّارِ " رواه البزار, وفيه: كوثر بن حكيم, وهو متروك .

9480. Hz. Ebû Bekr'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ayakları, Allah yolunda tozlanan kimsenin ayaklarını Allah, cehenneme haram kılar."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Kevser b. Hakîm metruktur.[2]

٩٤٨١ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، قَالَ : نا الْهَيْثَمُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْفَقِيهُ ، قَالَ : نا صَدَقَةُ بْنُ مُوسَى الدَّقِيقِيُّ ، عَنْ حُمَيْدِ بْنِ قَيْسٍ الأَعْرَجِ الْمَكِّيِّ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ قَيْسٍ الْكِنْدِيِّ ، قَالَ : كُنَّا مَعَ أَبِي الدَّرْدَاءِ مُنْصَرِفِينَ مِنَ الصَّائِفَةِ ، فَقَالَ : يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، اجْتَمِعُوا ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنِ اغْبَرَّتْ قَدَمَاهُ فِي سَبِيلِ اللهِ حَرَّمَ اللهُ سَائِرَ جَسَدِهِ عَلَى النَّارِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: صدقة بن موسى الدقيقي, ضعفه الجمهور ووثقه مسلم بن إبراهيم .

9481. Amr b. Kays el-Kindî anlatıyor: Ebu'd-Derdâ ile beraber Bizans diyarına yaptığımız seferden dönüyorduk. Ebu'd-Derdâ şöyle dedi: Ey insanlar! Toplanın! Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Ayakları, Allah yolunda tozlanan kimsenin geri kalan bedenini Allah, cehenneme haram kılar."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Sadaka b. Mûsâ b. ed-Dakîkî'yi çoğunluk âlimler zayıf görmüş, Müslim b. İbrâhîm güvenilir kabul etmiştir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9/297)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1660-1)

٩٤٨٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ السَّلامِ الْبَيْرُوتِيُّ ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْشُونٍ الْحَرَّانِيُّ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي دَاوُدَ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ مَكْحُولٍ ، عَنِ ابْنِ مُحَيْرِيزٍ ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " لا يَجْتَمِعُ غُبَارٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَدُخَانُ جَهَنَّمَ فِي جَوْفِ امْرِئٍ مُسْلِمٍ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: سليمان بن أبي داود الحراني ,وهو ضعيف مذكور في ترجمة ابنه محمد .

9482. Ubâde b. es-Sâmit bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Allah yolundaki bir toz ile cehennem dumanı, Müslüman birinin karnında bir araya gelmez."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Süleymân b. Dâvud el-Harrânî zayıftır. Oğlu Muhammed'in biyografisinde zikredilmiştir.

٩٤٨٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ الطَّائِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَبْدِ رَبِّهِ الطَّائِيُّ ، ثنا مُوسَى بْنُ عُمَيْرٍ ، عَنْ مَكْحُولٍ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا يَجْتَمِعُ غُبَارٌ فِي مَنْخَرَيْ عَبْدٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَدُخَانُ جَهَنَّمَ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط, وفيه: موسى بن عمير القرشي الأعمى, وهو متروك .

9483. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah yolundaki bir toz ile cehennem dumanı bir kulun burun deliklerinde bir araya gelmez."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Mûsâ b. Umeyr el-Kuraşî el-A'mâ metruk biridir.[1]

٩٤٨٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ الْوُحَاظِيُّ ، ثنا جَمِيعُ بْنُ ثَوْبٍ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَا مِنْ رَجُلٍ يَغْبَرُّ وَجْهُهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، إِلا أَمَّنَهُ اللَّهُ دُخَانَ النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَمَا مِنْ رَجُلٍ يَغْبَرُّ قَدَمَاهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، إِلا أَمَّنَ اللَّهُ قَدَمَيْهِ النَّارَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "

رواه الطبراني ,وفيه :جميع بن ثوب - بالفتح وقال : بالضم - ,وهو متروك .

9484. Ebû Umâme'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Yüzü, Allah yolunda tozlanan hiçbir kimse*

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7162) ve Taberânî, *M. el-Evsat* (1630)

yoktur ki kıyamet gününde yüzünü Allah, cehennem dumanından emin kılmış olmasın. Ayakları Allah yolunda tozlanan hiçbir kimse yoktur ki, kıyamet gününde ayaklarını Allah ateşten emin kılmış olmasın."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Cemî' (veya Cumey') b. Sevb metruk biridir.[1]

٩٤٨٥ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو غَسَّانَ مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، ثنا زُهَيْرُ بْنُ مُعَاوِيَةَ ، ثنا دَاوُدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الأَوْدِيُّ ، أَنَّهُ سَمِعَ وَبَرَةَ أَبَا كُرْزٍ يُحَدِّثُ ، أَنَّهُ سَمِعَ رَبِيعَ بْنَ زِيَادٍ ، يَقُولُ : بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسِيرُ إِذْ بَصُرَ شَابًّا مِنْ قُرَيْشٍ يَسِيرُ مُعْتَزِلا ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَلَيْسَ ذَاكَ فُلانٌ ؟ " قَالُوا : نَعَمْ ، قَالَ : " فَادْعُوهُ " فَجَاءَ ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا لَكَ اعْتَزَلْتَ عَنِ الطَّرِيقِ ؟ " قَالَ : كَرِهْتُ الْغُبَارَ ، قَالَ : " فَلا تَعْتَزِلْهُ ، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهُ لَذَرِيرَةُ الْجَنَّةِ " رواه الطبراني, ورجاله ثقات .

9485. Rebî' b. Ziyâd anlatıyor: Bir ara Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yürürken, tek başına yürüyen Kureyş'li bir genç görünce: *"Bu falan değil midir?"* buyurunca insanlar: "Evet" karşılığını verdiler. *"Onu çağırın!"* buyurunca çağırdılar. Genç geldi. Ona: *"Niçin yoldan çıkmış tek başına yürüyorsun?"* diye sorunca genç: "Tozlardan hoşlanmıyorum" karşılığını verdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yoldan çıkma, canım elinde olan Allah'a yemin ederim ki o tozlar, (bir tür koku olan) cennet kokusudur"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

(بَابُ الْحَرَسِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ)

Allah Yolunda Bekçilik Yapmak

٩٤٨٦ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ شُرَيْحٍ قَالَ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ سُمَيْرٍ الرُّعَيْنِيَّ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا عَامِرٍ التُّجِيبِيَّ قَالَ أَبِي وَقَالَ غَيْرُهُ الْجَنْبِيَّ يَعْنِي غَيْرَ زَيْدٍ أَبُو عَلِيٍّ الْجَنْبِيُّ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا رَيْحَانَةَ يَقُولُ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةٍ فَأَتَيْنَا ذَاتَ لَيْلَةٍ إِلَى شَرَفٍ فَبِتْنَا عَلَيْهِ فَأَصَابَنَا بَرْدٌ شَدِيدٌ حَتَّى رَأَيْتُ مَنْ يَحْفِرُ فِي الأَرْضِ حُفْرَةً يَدْخُلُ فِيهَا وَيُلْقِي عَلَيْهِ الْحَجَفَةَ يَعْنِي التُّرْسَ فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4782)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4608)

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ النَّاسِ نَادَى " مَنْ يَحْرُسُنَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَأَدْعُو لَهُ بِدُعَاءٍ يَكُونُ فِيهِ فَضْلاً . فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ. فَقَالَ ادْنُهْ . فَدَنَا فَقَالَ مَنْ أَنْتَ فَتَسَمَّى لَهُ الأَنْصَارِيُّ فَفَتَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالدُّعَاءِ فَأَكْثَرَ مِنْهُ. قَالَ أَبُو رَيْحَانَةَ فَلَمَّا سَمِعْتُ مَا دَعَا بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ أَنَا رَجُلٌ آخَرُ. فَقَالَ ادْنُهْ . فَدَنَوْتُ فَقَالَ مَنْ أَنْتَ . قَالَ فَقُلْتُ أَنَا أَبُو رَيْحَانَةَ. فَدَعَا بِدُعَاءٍ هُوَ دُونَ مَا دَعَا لِلأَنْصَارِيِّ ثُمَّ قَالَ حُرِّمَتِ النَّارُ عَلَى عَيْنٍ دَمَعَتْ أَوْ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَحُرِّمَتِ النَّارُ عَلَى عَيْنٍ سَهِرَتْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ " أَوْ قَالَ حُرِّمَتِ النَّارُ عَلَى عَيْنٍ أُخْرَى ثَالِثَةٍ لَمْ يَسْمَعْهَا مُحَمَّدُ بْنُ سُمَيْرٍ.

قلت : روى النسائي طرفا منه .قلت : رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط, ورجال أحمد ثقات .

9486. Ebû Âmir et-Tücîbî bildiriyor: Babam ve Zeyd Ebû Ali el-Cenebî'nin şöyle dediğini işittim: Ebû Reyhâne'nin şöyle dediğini işittim: Bir gazvede Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraberdik. Bir gece yüksek bir yere çıkıp orada geceledik. Çok soğuk bir havayla karşılaştık. O kadar soğuktu ki yeri kazıp içine giren ve üzerine zırh örtenleri dahi gördüm. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), insanların böyle yaptıklarını görünce: *"Bu gece kim nöbetçilik yapar, onun için dua ederim, bu vesileyle kendisinde üstünlük olur"* diye seslendi. Ensar'dan bir adam: "Ben, ya Resûlallah!" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), adama: *"Yaklaş"* buyurdu. Adam yaklaşınca, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen kimsin?"* diye sordu. Ensarlı adam ismini söyledi. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), ona dua etmeye başladı. Ona bir çok konuda dua etti.

Ebû Reyhâne diyor ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yaptığı duaları duyunca hemen: "Ben de (nöbet tutacak) diğer adamım" dedim. *"Yaklaş"* buyurdu. Ona doğru yaklaşınca: *"Sen kimsin?"* diye sordu. Ben ismimin Ebû Reyhâne olduğunu söyledim. Bana, Ensarlı adama yaptığı duadan daha az dua yaptıktan sonra şöyle buyurdu: *"Allah korkusundan ağlayan göze cehennem haram kılınmıştır, Allah yolunda uykusuz bekleyen göze cehennem haram kılınmıştır."* Üçüncü bir göze de cehennem haram kılındı. (Fakat ravi) Muhammed b. Sümeyr bu gözün hangi göz olduğunu işitmemiştir.

Ben derim ki: Nesâî bu hadisten bir bölüm rivayet etmiştir.

★Ben derim ki: Hadisi İmam Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٤٨٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا زَبَّانُ. وَحَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا رِشْدِينُ عَنْ زَبَّانَ عَنْ سَهْلِ بْنِ مُعَاذٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ " مَنْ حَرَسَ مِنْ وَرَاءِ الْمُسْلِمِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مُتَطَوِّعاً لاَ يَأْخُذُهُ سُلْطَانٌ لَمْ يَرَ النَّارَ بِعَيْنَيْهِ إِلاَّ تَحِلَّةَ الْقَسَمِ فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَقُولُ ﴿وَإِنْ مِنْكُمْ إِلاَّ وَارِدُهَا﴾ "

رواه أحمد وأبو يعلى والطبراني, وفي أحد إسنادي أحمد: ابن لهيعة وهو أحسن حالا من رشدين .

9487. Sehl b. Muâz'ın, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim, Allah yolunda Müslümanların arkasından kendi isteğiyle ve siyasi liderin zorlaması olmaksızın muhafızlık yapar (nöbet tutar)sa gözleriyle cehennemi görmez. Sadece Allah'ın yaptığı yemini çözecek kadar görür. Çünkü yüce Allah şöyle buyurmuştur:* «(Ey insanlar!) Sizden cehenneme varmayacak hiç kimse yoktur.»"[2]

★Hadisi İmam Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed'in isnâdlarından birinde İbn Lehî'a geçmektedir. İbn Lehî'a'nın hali Rişdîn'den daha iyidir.[3]

٩٤٨٨ – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ الضَّحَّاكِ بْنِ مَخْلَدٍ ، حَدَّثَنَا أَبِي ، حَدَّثَنَا شَبِيبُ بْنُ بِشْرٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " عَيْنَانِ لا تَمَسُّهُمَا النَّارُ أَبَدًا : عَيْنٌ بَاتَتْ تَكْلأُ الْمُسْلِمِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَعَيْنٌ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ "

رواه أبو يعلى والطبراني في الأوسط بنحوه,إلا أنه قال : " لا يريان النار " , ورجال أبي يعلى ثقات .

9488. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İki göz vardır ki ateş onlara asla dokunmaz: Allah yolunda Müslümanları korumak için geceleyen gözler ile bir de Allah korkusundan ağlayan gözler."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî buna benzer bir metinle rivayet etmiş ancak Taberânî: *"....ki onlar ateşi görmezler"* ibaresini kullanmıştır. Ebû Ya'lâ'nın ravileri, güvenilir kimselerdir.[4]

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/134)

[2] Meryem Sur.19/71.

[3] *Müsned-i İmam Ahmed* (3/437), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1490) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/185)

[4] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1591)

٩٤٨٩ - وعَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "عَيْنَانِ لا تَمَسُّهُمَا النَّارُ: عَيْنٌ بَكَتْ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ مِنْ خَشْيَةِ اللهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَعَيْنٌ بَاتَتْ تَحْرُسُ فِي سَبِيْلِ اللهِ عَزَّ وَ جَلَّ". رواه الطبراني, وفيه: عثمان بن عطاء الخراساني, وهو متروك, ووثقه دحيم.

9489. Abbâs b. Abdilmuttalib'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İki göz vardır ki ateş onlara dokunmaz: Gecenin ortasında Allah korkusundan ağlayan göz, bir de yüce Allah'ın yolunda muhafızlık yaparak geceleyen göz."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Osmân b. Atâ el-Horâsânî metruktur. Duhaym bu zatı güvenilir kabul etmiştir.

٩٤٩٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ كَرِيمَةَ الْبَصْرِيُّ ، وَعَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، قَالا : ثنا عَبْدُ اللهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ وَاقِدٍ الْبَاهِلِيُّ ، الْوَحِيمَةُ ، ثنا أَبُو حَبِيبٍ الْقَنَوِيُّ ، ثنا بَهْزُ بْنُ حَكِيمٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " ثَلاثَةٌ لا تَرَى أَعْيُنُهُمُ النَّارَ : عَيْنٌ حَرَسَتْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَعَيْنٌ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ، وَعَيْنٌ غَضَّتْ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ "

رواه الطبراني, وفيه: أبو حبيب العنقزي, ويقال : القنوي و لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

9490. Behz b. Hakîm'in, babasından, onun da dedesinden bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Üç kişi vardır ki gözleri ateş görmez: Allah yolunda muhafızlık yapan göz, Allah yolunda ağlayan göz, Allah'ın haram kıldığı şeylere kapanan göz."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Habîb el-Ankazî'yi –el-Kanevî de denilir- tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٤٩١ - وعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : "مَنْ جَلَسَ عَلَى الْبَحْرِ احْتِسَاباً وَنِيَّةً احْتِيَاطاً لِلْمُسْلِمِينَ كَتَبَ اللهُ لَهُ بِكُلِّ قَطْرَةٍ فِي الْبَحْرِ حَسَنَةً.

رواه الطبراني ,وفيه: يوسف بن السفر ,وهو متروك, والإسناد منقطع .

9491. Ebu'd-Derdâ'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim, sevabını Allah'tan umarak ve niyet ederek; Müslümanları muhafaza etmek için deniz üzerinde nöbet tutarsa Allah, denizdeki her bir damlaya karşılık ona iyilik yazar."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Yûsuf b. es-Sefer metruk biridir. Hadisin isnâdı munkatıdır.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/416)

٩٤٩٢ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِرْقٍ الْحِمْصِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُصَفَّى ، ثنا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، ثنا بَحِيرُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ ، قَالَ : قَالَ أَبُو عَطِيَّةَ : " إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَلَسَ فَحَدَّثَ أَنَّ رَجُلا تُوُفِّيَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : هَلْ رَآهُ أَحَدٌ مِنْكُمْ عَلَى عَمَلٍ مِنْ أَعْمَالِ الْخَيْرِ ؟ فَقَالَ رَجُلٌ : نَعَمْ ، حَرَسْتُ مَعَهُ لَيْلَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَنْ مَعَهُ ، فَلَمَّا أُدْخِلَ الْقَبْرَ حَثَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ مِنَ التُّرَابِ ، ثُمَّ قَالَ : إِنَّ أَصْحَابَكَ يَظُنُّونَ أَنَّكَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَأَنَا أَشْهَدُ أَنَّكَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ : لا تَسَلْ عَنْ أَعْمَالِ النَّاسِ وَلَكِنْ سَلْ عَنِ الْفِطْرَةِ "

رواه الطبراني ,عن شيخه إبراهيم بن محمد بن عرق الحمصي ,ضعفه الذهبي .

9492. Ebû Atiyye anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) oturuyorken, bir adamın öldüğü haber verilince şöyle buyurdu: *"Onun hayırlı amellerden bir ameli yaptığını sizden biri gördü mü?"* Bir adam: "Evet, onunla beraber bir gece Allah yolunda muhafızlık yaptım" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ayağa kalktı, yanındakiler de kalktı. Adam kabre konulunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), üzerine kendi eliyle toprak saçtıktan sonra şöyle buyurdu: *"Arkadaşların senin cehennem ahalisinden olduğunu düşünüyorlar. Ben şahitlik ediyorum ki sen cennet ahalisindensin."* Daha sonra Hz. Ömer b. el-Hattâb'a: *"İnsanların amellerini sorma, lakin fitratından sor"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, hocası İbrâhîm b. Muhammed b. Irk el-Hımsî'den rivayet etmiştir. Zehebî bu zatı zayıf görmüştür.[1]

(بَابُ التَّكْبِيرِ عَلَى سَاحِلِ الْبَحْرِ)

Denizin Sahilinde Tekbir Getirmek

٩٤٩٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ دَاوُدَ الْمَكِّيُّ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ زَكَرِيَّا الْعَبْدَسِيُّ ، ثنا فُدَيْكُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، ثنا خَلِيفَةُ بْنُ حُمَيْدٍ ، عَنْ إِيَاسِ بْنِ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ كَبَّرَ تَكْبِيرَةً عِنْدَ غُرُوبِ الشَّمْسِ عَلَى سَاحِلِ الْبَحْرِ رَافِعًا صَوْتَهُ ، أَعْطَاهُ اللَّهُ مِنَ الأَجْرِ بِعَدَدِ كُلِّ قَطْرَةٍ فِي الْبَحْرِ عَشْرَ حَسَنَاتٍ ، وَمَحَا عَنْهُ عَشْرَ سَيِّئَاتٍ ، وَرَفَعَ لَهُ عَشْرَ دَرَجَاتٍ ، مَا بَيْنَ الدَّرَجَتَيْنِ مَسِيرَةُ مِائَةِ عَامٍ بِالْفَرَسِ الْمُسْرِعِ "

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/378)

رواه الطبراني, وفيه: خليفة بن حميد, قال الذهبي : فيه جهال, وهذا خبر ساقط.

9493. İyâs b. Muâviye b. Kurre, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Güneş batarken, denizin sahilinde yüksek sesle tekbir getiren kişiye Allah, denizdeki her damlaya karşılık on hasene verir. Ondan on tane günah siler, onu on derece yükseltir. İki derece arası, süratli bir atla yüz senelik mesafedir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Halîfe b. Humeyd hakkında Zehebî: "Durumu bilinmemektedir. Bu da onun sâkıt (münker) bir rivayetidir" demiştir.[1]

(بَابٌ فِي الرِّبَاطِ)

(Sınırlarda) Nöbet Tutmak

٩٤٩٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ سُوَيْدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " رِبَاطُ يَوْمٍ خَيْرٌ مِنْ صِيَامِ شَهْرٍ وَقِيَامِهِ" رواه أحمد, وفيه: ابن لهيعة وحديثه حسن, وفيه ضعف .

9494. Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir gün (sınır boylarında) nöbet tutmak, bir ay oruç tutmak ve (geceleri) namaz kılmaktan daha hayırlıdır."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Lehî'a'nın hadisi hasendir. Kendisinde zayıflık bulunmaktadır.[2]

٩٤٩٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا مِشْرَحٌ قَالَ سَمِعْتُ عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " كُلُّ مَيِّتٍ يُخْتَمُ عَلَى عَمَلِهِ إِلاَّ الْمُرَابِطَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنَّهُ يُجْرَى لَهُ أَجْرُ عَمَلِهِ حَتَّى يُبْعَثَ"

وفي رواية : " ويؤمن من فتان القبر " رواه أحمد والطبراني ,وفيه: ابن لهيعة, وحديثه حسن .

9495. Ukbe b. Âmir bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Her ölenin ameline mühür vurulur. Allah yolundaki nöbetçi bundan müstesnadır. Çünkü onun amelinin mükâfatı diriltileceği güne kadar devam eder."*

Diğer rivayetin sonu şöyledir: *"Kabrin fitnelerinden emin kılınır."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/29)

[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (6653)

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden İbn Lehî'a'nın hadisi hasen derecesindedir.[1]

٩٤٩٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عِيسَى قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَلْحَلَةَ الدُّؤَلِيِّ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ تَرْفَعُ الْحَدِيثَ قَالَتْ " مَنْ رَابَطَ فِي شَيْءٍ مِنْ سَوَاحِلِ الْمُسْلِمِينَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَجْزَأَتْ عَنْهُ رِبَاطَ سَنَةٍ"

رواه أحمد والطبراني, من رواية إسماعيل بن عياش عن المدنيين, وبقية رجاله ثقات .

9496. Ümmü'd-Derdâ'nın merfu olarak rivayet ettiği bir hadiste Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Müslümanların sahillerinden birinde üç gün nöbette bulunan kimsenin ameli, (diğer yerlerde) bir senelik ribatta bulunmaya eş değerdir."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî, İsmâîl b. Ayyâş kanalıyla Medine'li ravilerden rivayet etmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٩٤٩٧ - حَدَّثَنَا أَبُو هَمَّامٍ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ شُعَيْبِ بْنِ شَابُورَ ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ أَبِي طَوِيلٍ الْقُرَشِيُّ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يُحَدِّثُ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ قَالَ : " مَنْ حَرَسَ لَيْلَةً عَلَى سَاحِلِ الْبَحْرِ كَانَ أَفْضَلَ مِنْ عِبَادَةِ رَجُلٍ فِي أَهْلِهِ أَلْفَ سَنَةٍ ، السَّنَةُ ثَلَاثُ مِائَةٍ وَسِتُّونَ يَوْمًا ، كُلُّ يَوْمٍ أَلْفُ سَنَةٍ " قلت : رواه ابن ماجة خلا قوله : " على ساحل البحر"

رواه أبو يعلى ,وفيه: سعيد بن خالد بن أبي طويل القرشي, وهو ضعيف وإن كان ابن حبان وثقه، فقد قال في الضعفاء إنه يجوز الاحتجاج به .

9497. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir gece, denizin sahilinde nöbet tutan kimsenin bu ameli, bir adamın kendi ailesinde işlediği bin senelik ibadetten daha hayırlıdır. Bir sene, üç yüz atmış gündür. Her gün, bin senedir.*

Ben derim ki: İbn Mâce bu hadisi: *"denizin sahilinde"* ibaresi olmaksızın rivayet etmiştir.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Saîd b. Hâlid b. Ebî Tavîl el-Kuraşî zayıftır. Her ne kadar İbn Hibbân bu zatı güvenilir kabul etmiş olsa da, *Duafâ* isimli kitabında: "Hadisiyle ihticac edilir" demiştir.[3]

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/150; 157) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/307-8), isnâdı hasendir.

[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (6/362) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/254)

[3] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (4283)

٩٤٩٨ - وعَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ ، وَ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : "مَنْ مَاتَ مُرَابِطاً فِي سَبِيْلِ اللهِ أُجْرِيَ عَلَيْهِ عَمَلَ الصَّائِمِ وَأُجْرِي عَلَيْهِ رِزْقُهُ وَأَمِنَ مِنَ الفَتَّانِ وَيَبْعَثُهُ اللهُ يَوْمَ القِيَامَةِ آمِناً مِنَ الْفَزَعِ الأَكْبَرِ" قلت : حديث أبي هريرة رواه ابن ماجة.

رواه البزار, وفيه: عبد الله بن صالح, وثقه عبد الملك بن شعيب فقال : ثقة مأمون, وضعفه غيره, وبقية رجاله ثقات .

9498. Osmân b. Affân ve Ebû Hureyre'den nakledildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim, Allah yolunda nöbetçi olduğu halde ölürse, ona oruçlu kimsenin amelinin sevabı verilir, ona rızkı bol bol verilir, kabrin fitnelerinden emin olur. Allah, kıyamet gününde onu büyük korkudan emin olarak diriltir."*

Ben derim ki: Ebû Hureyre hadisini İbn Mâce rivayet etmiştir.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Sâlih'i Abdülmelik b. Şuayb güvenilir kabul etmiş ve: "Güvenilir ve emin biridir" demiştir. Başka âlimler kendisini zayıf görmüştür. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٤٩٩ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، نا مُحَمَّدُ بْنُ زُنْبُورٍ ، ثَنَا الْحَارِثُ بْنُ عُمَيْرٍ ، عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَجْرِ الرِّبَاطِ ، فَقَالَ : " مَنْ رَابَطَ لَيْلَةً حَارِسًا مِنْ وَرَاءِ الْمُسْلِمِينَ كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ خَلْفَهُ مِمَّنْ صَامَ وَصَلَّى"

رواه الطبراني في الأوسط, ورجاله ثقات .

9499. Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) ribatta bulunmanın sevabı sorulunca: *"Müslümanların ardından onları korumak için bir gece nöbet tutan kişiye, (cephe) arkasında oruç tutan ve namaz kılanların sevabı verilir"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٩٥٠٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَدِيٍّ أَبُو نُعَيْمٍ الْجُرْجَانِيُّ سَنَةَ ثَمَانٍ وَثَمَانِينَ وَمِائَتَيْنِ ، قَالَ : نَا عَمَّارُ بْنُ رَجَاءٍ الْجُرْجَانِيُّ ، قَالَ : نَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي طَيْبَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ ، عَنْ جَابِرٍ

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1655)

[2] Hâris b. Umeyr, hadis uydurmakla suçlanmıştır; İbnü'l-Cevzî, *İlel* (954)

، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنْ رَابَطَ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ جَعَلَ اللَّهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّارِ سَبْعَ خَنَادِقَ ، كُلُّ خَنْدَقٍ كَسَبْعِ سَمَوَاتٍ وَسَبْعِ أَرَضِينَ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه :عيسى بن سليمان أبو طيبة, وهو ضعيف .

9500. Câbir bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Kim, Allah yolunda bir gün nöbette bulunursa Allah, onunla cehennem arasına yedi hendek yapar. Her hendek(in mesafesi), yedi kat sema ve yedi kat arz gibidir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden İsâ b. Süleymân Ebû Taybe zayıftır.

٩٥٠١ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَتُّوَيْهِ الأَصْبَهَانِيُّ ، وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِرْقٍ الْحِمْصِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حَفْصٍ الأَوْصَابِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حِمْيَرٍ ، ثنا صَفْوَانُ بْنُ عَمْرٍو ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ مَاتَ مُرَابِطًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، أَمَّنَهُ اللَّهُ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط .

9501. Ebû Umâme'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim, Allah yolunda nöbette bulunurken ölürse, Allah onu kabrin fitnesinden emin kılar."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.[1]

٩٥٠٢ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رُزَيْقِ بْنِ جَامِعٍ ، ثَنَا أَبُو الطَّاهِرِ بْنُ السَّرْحِ ، ثَنَا رِشْدِينُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ زُهْرَةَ بْنِ مَعْبَدٍ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ صَامَ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بَاعَدَهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ سَبْعِينَ خَرِيفًا ، وَمَنْ تُوُفِّيَ مُرَابِطًا وُقِيَ فِتْنَةَ الْقَبْرِ ، وَجَرَى عَلَيْهِ رِزْقُهُ " قلت : روى النسائي وابن ماجة منه الصوم فقط.

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: رشدين بن سعد, وهو ضعيف وقد تقوى بالمتابعات .

9502. Ebû Saîd el-Hudrî'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah yolunda kim bir gün oruç tutarsa, Allah onu cehennemden yetmiş sene uzaklaştırır. Nöbette bulunurken ölen kişi, kabrin fitnesinden korunur ve ona rızkı bol bol verilir."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7480), Muh. b. Hafs zayıftır.

Ben derim ki: Nesâî ve İbn Mâce bu hadisin sadece oruçla ilgili olan kısmını rivayet etmiştir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat'ta* rivayet etmiş olup, ravilerden Rişdîn b. Sa'd zayıf biridir. Mütabaat hadislerle desteklenmiştir.

٩٥٠٣ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَكْرٍ السَّرَّاجِ الْعَسْكَرِيُّ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ إِبْرَاهِيمَ التَّرْجُمَانِيُّ ، ثنا أَيُّوبُ بْنُ مُدْرِكٍ ، عَنْ مَكْحُولٍ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " تَمَامُ الرِّبَاطِ أَرْبَعُونَ يَوْمًا ، وَمَنْ رَابَطَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا لَمْ يَبِعْ وَلَمْ يَشْتَرِ ، وَلَمْ يُحْدِثْ حَدَثًا خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ " رواه الطبراني, وفيه: أيوب بن مدرك, وهو متروك .

9503. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ribatın (nöbetin) tamamı kırk gündür. Kim kırk gün alışveriş yapmaksızın, dinde bidat bir iş de icat etmeden nöbette bulunursa, anasından doğduğu gün gibi günahlarından sıyrılıp çıkar."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Eyyûb b. Müdrik metruktur.[1]

٩٥٠٤ – وَ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: رِبَاطُ شَهْرٍ خَيْرٌ مِنْ صِيَامِ دَهْرٍ وَمَنْ مَاتَ مُرَابِطاً فِي سَبِيلِ اللهِ أَمِنَ مِنَ الفَزَعِ الأَكْبَرِ وَغُدِي عَلَيْهِ بِرِزْقِهِ وَرِيحٍ مِنَ الجَنَّةِ وَيَجْرِي عَلَيْهِ أَجْرُ المُجَاهِدِ حَتَّى يَبْعَثَهُ اللهُ عَزَّ وَ جَلَّ " رواه الطبراني, ورجاله ثقات .

9504. Ebu'd-Derdâ'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir ay (sınır) nöbeti(nde) bulunmak, ömür boyu oruç tutmaktan daha hayırlıdır. Her kim, Allah yolunda nöbetçi olarak ölürse, en büyük korkudan emin olur. Ona rızkı verilir ve cennet kokuları ihsan edilir. Ona, yüce Allah'ın kendisini dirilteceği güne kadar cihad edenin mükâfatı verilmeye devam eder."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.

٩٥٠٥ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَمْزَةَ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ الْحِمْصِيُّ ، ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، قَالا : ثنا مُعَاوِيَةُ بْنُ يَحْيَى ، عَنْ بَحِيرِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ ، عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ ، وَكَثِيرِ بْنِ مُرَّةَ ، وَعَمْرِو بْنِ الأَسْوَدِ ، عَنِ الْعِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " كُلُّ عَمَلٍ مُنْقَطِعٌ عَنْ صَاحِبِهِ إِذَا مَاتَ ، إِلا الْمُرَابِطَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، فَإِنَّهُ يُنْمَى لَهُ عَمَلُهُ ، وَيُجْرَى عَلَيْهِ رِزْقُهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ "

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7605)

رواه الطبراني بإسنادين, رجال أحدهما ثقات .

9505. İrbâd b. Sâriye'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah yolunda nöbetçi olan müstesna, her ölenin ameli öldüğünde kesilir. Çünkü onun ameli, onun için kıyamet gününe kadar artar, kıyamet gününe kadar rızkı peşinden gelir."*

★Hadisi Taberânî iki isnâdla rivayet etmiş olup, birinin ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٥٠٦ – حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ سَهْلٍ ، ثنا شُعَيْبُ بْنُ يَحْيَى ، عَنْ نَافِعِ بْنِ يَزِيدَ ، قَالَ : أَخْبَرَنِي مُعَاوِيَةُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ شُرَحْبِيلٍ ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الْوَلِيدِ مَوْلَى الْمُغِيرَةِ ، حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ أَبِي زَكَرِيَّا ، يُحَدِّثُ عَنْ شُرَحْبِيلِ بْنِ السِّمْطِ ، أَنَّهُ رَأَى سَلْمَانَ الْفَارِسِيَّ وَهُوَ مُرَابِطٌ بِسَاحِلِ حِمْصٍ ، فَقَالَ : مَا لَكَ عَلَى هَذَا ؟ قَالَ : مُرَابِطٌ ، قَالَ سَلْمَانُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " رِبَاطُ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، كَصِيَامِ شَهْرٍ وَقِيَامِهِ ، وَمَنْ مَاتَ مُرَابِطًا ، جَرَى عَلَيْهِ عَمَلُهُ الَّذِي كَانَ يَعْمَلُ ، وَأُومِنَ الْفَتَّانَ ، وَيُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَهِيدًا " رواه الطبراني, وفيه من لم أعرفهم .

9506. Şurahbîl b. es-Simt'den rivayet edildiğine göre kendisi, Selmân el-Fârisî'nin Humus sahilinde nöbet tuttuğunu görünce ona: "Ne yapıyorsun burada?" diye sormuş, Selmân: "Ribatta bulunuyorum." karşılığını verdikten sonra şöyle devam etmiştir: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Allah yolunda bir gün ribatta bulunmak, gecesi namaz kılarak geçirilen bir ay oruç tutmak gibidir. Murabıt olarak ölen kişinin yapmakta olduğu amel, onun için öldükten sonra da geçerli olur. Fitnelerden emin kılınır ve kıyamet günü şehit olarak diriltilir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım raviler bulunmaktadır.[2]

٩٥٠٧ – حدثنا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ بَحْرٍ ، ثنا سُوَيْدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو وَهْبٍ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُبَيْدٍ الْكَلاعِيُّ ، عَنْ مَكْحُولٍ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ ، عَنْ عُتْبَةَ بْنِ النُّدَّرِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا انْتَاطَ غَزْوُكُمْ وَاسْتُحِلَّتِ الْغَنَائِمُ وَكَثُرَتِ الْعَزَائِمُ ، فَخَيْرُ جِهَادِكُمُ الرِّبَاطُ " رواه الطبراني, وفيه :سويد بن عبد العزيز, وهو متروك .

9507. Utbe b. en-Nedr'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Gazanız uzaklaştığında (azaldığında),*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/256)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6179)

ganimetler helal sayılıp niyetler (saf olmayıp) çoğaldığında en hayırlı cihadınız, nöbet tutmaktır."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Süveyd b. Abdilazîz metruk biridir.[1]

(بَابُ الخِدْمَةِ فِي سَبِيْلِ اللهِ)

Allah Yolunda Hizmet Etmek

٩٥٠٨ – حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ عَبَّادٍ الْخَطَّابِيُّ ، قَالَ : نَا إِسْحَاقُ بْنُ بُهْلُولٍ الأَنْبَارِيُّ ، قَالَ : نَا يَحْيَى بْنُ الْمُتَوَكِّلِ ، قَالَ : نَا عَنْبَسَةُ بْنُ مِهْرَانَ الْحَدَّادُ ، قَالَ : نَا الزُّهْرِيُّ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَفْضَلُ الْغُزَاةِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَادِمُهُمْ ، ثُمَّ الَّذِي يَأْتِيهِمْ بِالأَخْبَارِ ، وَأَخَصُّهُمْ مَنْزِلَةً عِنْدَ اللَّهِ الصَّائِمُ ، وَمَنِ اسْتَقَى لأَصْحَابِهِ قِرْبَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ سَبَقَهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ سَبْعِينَ دَرَجَةً أَوْ سَبْعِينَ عَامًا "

رواه الطبراني في الأوسط، وفيه: عنبسة بن مهران، وهو ضعيف .

9508. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah yolundaki gaza edenlerin en faziletlisi, gaza edenlere hizmet edenlerdir. Daha sonra onlara haber getirenlerdir. Onların Allah katında derece bakımından en özeli, oruç tutandır. Arkadaşlarına kırba ile Allah yolunda su dağıtan, cennete onlardan yetmiş sene önce girer, ya da cennette onlardan yetmiş derece daha üstün olur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Anbese b. Mihrân zayıftır.[2]

(بَابُ أَيُّ الجِهَادِ أَفْضَلُ)

Hangi Cihad Daha Faziletlidir?

٩٥٠٩ – حَدَّثَنَا هَارُونُ ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، يُبَلِّغُ بِهِ ، قَالَ : " أَفْضَلُ الْجِهَادِ : مَنْ عُقِرَ جَوَادُهُ ، وَأُهْرِيقَ دَمُهُ " رواه أبو يعلى والطبراني في الأوسط .

9509. Câbir'in merfu olarak bildirdiği bir hadiste Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cihadın en faziletlisi, atı öldürülen, kendi kanı da akıtılan (böylece canıyla ve malıyla Allah yolunda savaşırken ölen) kimsenin (ölümüdür!)."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/135-6) ve *es-Silsiletu'd-Daîfe* (1921)

[2] Daha önce geçti: 5250

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[1]

٩٥١٠ – وله في المعجم الصغير حَدَّثَنَا أَبُو الْقَاسِمِ عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ يَعْقُوبَ الْقُرَشِيُّ الْقَيْصَرَانِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ الْفِرْيَابِيُّ ، حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ : " أَيُّ الإِسْلامِ أَفْضَلُ ؟ ، قَالَ : مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ ، قِيلَ : فَأَيُّ الْهِجْرَةِ أَفْضَلُ ؟ ، قَالَ : أَنْ تَهْجُرَ مَا كَرِهَ رَبُّكَ ، قِيلَ : فَأَيُّ الْجِهَادِ أَفْضَلُ ؟ ، قَالَ : مَنْ عُقِرَ جَوَادُهُ وَأُهْرِيقَ دَمُهُ "

وروى مسلم بعض هذا, ورجال أبي يعلى والصغير رجال الصحيح , ورواه أحمد بنحوه .

9510. Câbir anlatıyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Müslümanlığın hangisi daha faziletlidir?" diye sorulunca: *"Eliyle ve diliyle müslümanlara zarar vermeyen kimsedir"* buyurdu. Yine: "Hicretin hangisi daha faziletlidir?" diye sorulunca: *"Rabbinin hoşlanmadığı şeylerden hicret etmendir"* buyurdu. Yine: "Hangi cihad daha faziletlidir?" diye sorulunca: *"Atı öldürülüp kendi kanının akıtıldığı cihaddır"* buyurdu.

★Hadisin bir kısmını Müslim rivayet etmiştir. Ebû Ya'lâ ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ahmed, hadisi buna benzer şekilde rivayet etmiştir.[2]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الشَّهَادَةِ وَفَضْلِهَا)

Şehitlik ve Fazileti Hakkında

٩٥١١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ يَعْنِى الْفَزَارِىَّ عَنْ صَفْوَانَ يَعْنِى ابْنَ عَمْرٍو عَنْ أَبِى الْمُثَنَّى عَنْ عُتْبَةَ بْنِ عَبْدٍ السُّلَمِىِّ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " الْقَتْلُ ثَلاثَةٌ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ قَاتَلَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فِى سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى إِذَا لَقِىَ الْعَدُوَّ قَاتَلَهُمْ حَتَّى يُقْتَلَ فَذَلِكَ الشَّهِيدُ الْمُفْتَخِرُ فِى خَيْمَةِ اللَّهِ تَحْتَ عَرْشِهِ لاَ يَفْضُلُهُ النَّبِيُّونَ إِلاَّ بِدَرَجَةِ النُّبُوَّةِ وَرَجُلٌ مُؤْمِنٌ قَرَفَ عَلَى نَفْسِهِ مِنَ الذُّنُوبِ وَالْخَطَايَا جَاهَدَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فِى سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى إِذَا لَقِىَ الْعَدُوَّ قَاتَلَ حَتَّى يُقْتَلَ فَمَصْمَصَةٌ تَحْتَ ذُنُوبِهِ وَخَطَايَاهُ إِنَّ السَّيْفَ مَحَّاءُ الْخَطَايَا وَأُدْخِلَ مِنْ أَىِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ شَاءَ فَإِنَّ لَهَا ثَمَانِيَةَ أَبْوَابٍ

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2081), Taberânî, *M. el-Evsat* (1247), *Müsned-i Bezzâr* (1710) ve *Müsned-i İmam Ahmed* (3/300, 302, 346, 391)

[2] Taberânî, *M. es-Sağîr* (713)

وَلِجَهَنَّمَ سَبْعَةَ أَبْوَابٍ وَبَعْضُهَا أَفْضَلُ مِنْ بَعْضٍ وَرَجُلٌ مُنَافِقٌ جَاهَدَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ حَتَّى إِذَا لَقِيَ الْعَدُوَّ قَاتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى يُقْتَلَ فَإِنَّ ذَلِكَ فِي النَّارِ السَّيْفُ لاَ يَمْحُو النِّفَاقَ "

رواه أحمد والطبراني، ورجال أحمد رجال الصحيح خلا أبي المثنى الأملوكي وهو ثقة .

9511. -Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından olan- Utbe b. Abd es-Sülemî'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Öldürülenler üçtür: (Birincisi) canıyla ve malıyla Allah yolunda düşmanla karşılaşıp, onlarla savaşıp öldürülünceye kadar savaşan mümin kimse. İşte bu şehit, Allah'ın çadırında, Arş'ının altında övünüp duran şehittir. Peygamberler ondan sadece peygamberlik derecesiyle üstün olurlar. (İkincisi) günahlarından ve hatalarından dolayı kendi kendisine sitem eden mümin kimse. Bu kimse malıyla ve canıyla Allah yolunda savaşır; nihayet düşmanla karşılaştığında onlarla çatışmaya girer de öldürülür. Bir temizleyici onun bütün günahlarını ve hatalarını silip temizler. Günahları hiç şüphesiz kılıç temizler. İşte bu kişi, dilediği cennet kapısından sokulur. Çünkü cennetin sekiz kapısı, cehennemin yedi kapısı vardır. Bazı kapıları diğer kapılardan üstündür. (Üçüncüsü) malıyla ve canıyla cihad eden münafık kimse. Bu kimse düşmanla karşılaşıncaya kadar Allah yolunda savaşır ve en sonunda öldürülür. Hiç şüphesiz bu kişi, cehennemdedir. Kılıç, münafıklığı silmez."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir. Ebu'l-Müsennâ el-Emlûkî hariç Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Bu zat ise güvenilir biridir.[1]

٩٥١٢ - حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ شَبِيبٍ ، فِيمَا أَحْسِبُ ، نا مُحَمَّدُ بْنُ مُعَاوِيَةَ ، نا مُسْلِمُ بْنُ خَالِدٍ ، عَنْ شَرِيكِ بْنِ أَبِي نَمِرٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الشُّهَدَاءُ ثَلاثَةٌ : رَجُلٌ خَرَجَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ مُحْتَسِبًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، لا يُرِيدُ أَنْ يُقْتَلَ وَلا يَقْتُلَ وَلا يُقَاتِلَ ، يُكَثِّرُ سَوَادَ الْمُسْلِمِينَ ، فَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ غُفِرَتْ لَهُ ذُنُوبُهُ كُلُّهَا ، وَأُجِيرَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ ، وَيُؤَمَّنُ مِنَ الْفَزَعِ الأَكْبَرِ ، وَيُزَوَّجُ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ ، وَحُلَّتْ عَلَيْهِ حُلَّةُ الْكَرَامَةِ ، وَيُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ تَاجُ الْوَقَارِ وَالْخُلْدِ ، وَالثَّانِي رَجُلٌ خَرَجَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ مُحْتَسِبًا يُرِيدُ أَنْ يَقْتُلَ وَلا يُقْتَلَ ، فَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ كَانَتْ رُكْبَتُهُ مَعَ رُكْبَةِ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ الرَّحْمَنِ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُقْتَدِرٍ . وَالثَّالِثُ : رَجُلٌ خَرَجَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ مُحْتَسِبًا ، يُرِيدُ أَنْ يَقْتُلَ وَيُقْتَلَ ، فَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَاهِرًا سَيْفَهُ ، وَاضِعَهُ عَلَى عَاتِقِهِ ، وَالنَّاسُ جَاثُونَ عَلَى الرُّكَبِ يَقُولُونَ : أَلا أَفْسِحُوا لَنَا ، فَإِنَّا قَدْ بَذَلْنَا دِمَاءَنَا لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ، قَالَ رَسُولُ

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/185) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/125)

اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ قَالَ لإِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ الرَّحْمَنِ أَوْ لِنَبِيٍّ مِنَ الأَنْبِيَاءِ لَزَحَلَ لَهُمْ عَنِ الطَّرِيقِ لِمَا يَرَى مِنْ وَاجِبِ حَقِّهِمْ ، حَتَّى يَأْتُوا مَنَابِرَ مِنْ نُورٍ عَنْ يَمِينِ الْعَرْشِ ، فَيَجْلِسُونَ عَلَيْهَا يَنْظُرُونَ كَيْفَ يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ ، لا يَجِدُونَ غَمَّ الْمَوْتِ ، وَلا يُقِيمُونَ فِي الْبَرْزَخِ , وَلا تَفْزَعُهُمُ الصَّيْحَةُ ، وَلا يَهُمُّهُمُ الْحِسَابُ ، وَلا الْمِيزَانُ ، وَلا الصِّرَاطُ , يَنْظُرُونَ كَيْفَ يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ ، وَلا يَسْأَلُونَ شَيْئًا إِلا أُعْطُوا , وَلا يَشْفَعُونَ فِي شَيْءٍ إِلا شُفِّعُوا فِيهِ ، يُعْطَوْنَ مِنَ الْجَنَّةِ مَا أَحَبُّوا ، يَتَبَوَّءُونَ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ أَحَبُّوا "

رواه البزار وضعفه بشيخه محمد بن معاوية, فان كان هو النيسابوري فهو متروك, وفيه أيضا:مسلم بن خالد الزنجي, وهو ضعيف وقد وثق .

9512. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Şehitler üçtür: (Birincisi) sevabını Allah'tan umarak canıyla ve malıyla (evinden) çıkan kimse. Ne öldürülmeyi, ne de savaşmayı istemez. Amacı Müslümanların sayısını çoğaltmaktır. Eğer ölür ya da öldürülürse bütün günahları affedilir, kabir azabından korunur, en büyük korkudan emin kılınır, iri gözlü hurilerle (cennette) evlendirilir, kendisine keramet elbisesi giydirilir, başına ebedilik ve vakar tacı konulur.*

(İkincisi) sevabını Allah'tan umarak canıyla ve malıyla (evinden) çıkan kimse. Öldürülmeyi ister ama öldürmek istemez. Eğer ölür ya da öldürülürse dizleri, Halilu'r-Rahmân olan Hz. İbrâhîm'in dizleriyle beraber güçlü ve yüce Allah'ın huzurunda hak meclisindedir.

(Üçüncüsü) sevabını Allah'tan umarak canıyla ve malıyla (evinden) çıkan kimse. Öldürmek ve öldürülmek ister. Eğer ölür ya da öldürülürse kıyamet gününde kılıcını kınından çıkarmış, omuzuna koyarak (huzura) gelir. İnsanlar dizleri üstüne çökmüş bir halde: «Dikkat edin! Bize yer açın, çünkü biz kanlarımızı Allah için harcadık» derler."

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu sözünden sonra şöyle buyurdu: *"Canım elinde olan Allah'a yemin ederim ki bunu Halilu'r-Rahmân İbrâhîm'e ya da herhangi bir peygambere söyleseler hiç şüphesiz onlara yolu açarlar. Çünkü haklarının gereği görülmekte.... Nihayet Arş'ın sağında nurdan minberlere gelirler ve üzerine otururlar. İnsanlar arasında nasıl hüküm verileceğine bakarlar. Ölümün acısını hissetmezler, berzahta kalmazlar, kıyamet çığlığı onları korkutmaz, Hesap, Mizan ve Sırat onları üzmez. İnsanlar arasında nasıl hüküm verileceğini seyrederler. Her istedikleri kendilerine verilir. Her kim hakkında şefaat etseler aracılıkları kabul olunur, istedikleri cennet kendilerine verilir ve cennetten arzuladıkları yerlere yerleşirler."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş ve hocası Muhammed b. Muâviye sebebiyle zayıf görmüştür. Eğer bu kişi Nîsâbûrî ise metruk biridir. Ravilerden biri olan Müslim b. Hâlid ez-Zencî de zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır.[1]

٩٥١٣ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ بَحِيرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ كَثِيرِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ نُعَيْمِ بْنِ هَمَّارٍ أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الشُّهَدَاءِ أَفْضَلُ قَالَ" الَّذِينَ إِنْ يُلْقَوْا فِي الصَّفِّ يَلْفِتُونَ وُجُوهَهُمْ حَتَّى يُقْتَلُوا أُولَئِكَ يَنْطَلِقُونَ فِي الْغُرَفِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ وَيَضْحَكُ إِلَيْهِمْ رَبُّكَ وَإِذَا ضَحِكَ رَبُّكَ إِلَى عَبْدٍ فِي الدُّنْيَا فَلاَ حِسَابَ عَلَيْهِ"

رواه أحمد وأبو يعلى وقال : عن نعيم بن همار: أنه سمع النبي صلى الله عليه و سلم وجاءه رجل فقال : أي الشهداء أفضل ؟ قال : " الذين يلقون في الصف الأول " . والباقي بنحوه .

والطبراني في الكبير والأوسط بنحوه ,ورجاله أحمد وأبي يعلى ثقات .

9513. Nuaym b. Hemmâr'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Şehitlerin hangisi en üstündür?" diye sorulunca: *"(Savaş) safına atılırlarsa öldürülünceye dek yüzlerini geri çevirmeyen kimseler (en faziletlidir). İşte onlar cennetin en yüksek odalarına doğru giderler. Rableri onlar(ın yüzüne) güler. Rabbin dünyada bir kula güldüğünde o kimse için hesap yoktur"* buyurdu.

★Hadisi İmam Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.

Ayrıca bunu *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî yukarıdakine benzer olarak rivayet etmiştir. Ahmed ve Ebû Ya'lâ'nın ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٩٥١٤ – حَدَّثَنَا عَلِيٌّ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الأُمَوِيُّ ، قَالَ : نا عَمِّي عَنْبَسَةُ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ ، عَنِ الأَوْزَاعِيِّ ، عَنْ عُرْوَةَ بْنِ رُوَيْمٍ ، عَنْ قَزَعَةَ بْنِ يَحْيَى ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَفْضَلُ الْجِهَادِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الَّذِينَ يَلْتَقُونَ فِي الصَّفِّ فَلا يَلْفِتُونَ وُجُوهَهُمْ حَتَّى يُقْتَلُوا ، أُولَئِكَ يَتَلَبَّطُونَ فِي الْغُرَفِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ ، يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ رَبُّكَ ، إِنَّ رَبَّكَ إِذَا ضَحِكَ إِلَى قَوْمٍ فَلا حِسَابَ عَلَيْهِمْ "

رواه الطبراني في الأوسط ,من طريق عنبسة بن سعيد بن أبان , وثقه الدارقطني كما نقل الذهبي و لم يضعفه أحد ,وبقية رجاله رجال الصحيح .

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1715)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6855) ve *Müsned-i İmam Ahmed* (5/287)

9514. Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet gününde, Allah katında cihadın en faziletlisi, ilk safa atılanların cihadıdır. Ölünceye kadar yüzlerini geri çevirmezler. İşte onlar, cennetin en yüksek odalarına doğru yönelirler. Rableri onlara nazar eder. Rabbin bir topluluğa güldüğünde onlara hesap yoktur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat'ta* Anbese b. Saîd b. Ebân kanalıyla rivayet etmiştir. Dârakutnî, Zehebî'nin naklettiği gibi bu zatı güvenilir kabul etmiştir. Hiç kimse zayıf görmemiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

٩٥١٥ – حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ سِنَانٍ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا تَمِيمُ بْنُ الْمُنْتَصِرِ ، ثنا إِسْحَاقُ الأَزْرَقُ ، عَنْ شَرِيكٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّائِبِ ، عَنْ زَاذَانَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الْقَتْلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُكَفِّرُ الذُّنُوبَ كُلَّهَا أَوْ قَالَ : كُلُّ شَيْءٍ إِلا الأَمَانَةَ ، وَالأَمَانَةُ فِي الصَّلاةِ ، وَالأَمَانَةُ فِي الصَّوْمِ ، وَالأَمَانَةُ فِي الْحَدِيثِ ، فَأَشَدُّ ذَلِكَ الْوَدَائِعُ "

رواه الطبراني, ورجاله ثقات .

9515. Abdullah b. Mes'ûd'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah yolunda öldürülmek bütün günahları örter"* ya da: *"... her şeyi örter, emanet müstesna. Emanet namazdadır, emanet, oruçtadır, emanet sözdedir. Emanetin en şiddetlisi ise emanet bırakılan şeylerdir"* buyurmuştur.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٥١٦ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عِيسَى وَالْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ قَالاَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ بَحِيرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنِ الْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِيكَرِبَ الْكِنْدِىِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِنَّ لِلشَّهِيدِ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ الْحَكَمُ سِتَّ خِصَالٍ أَنْ يُغْفَرَ لَهُ فِى أَوَّلِ دَفْعَةٍ مِنْ دَمِهِ وَيَرَى قَالَ الْحَكَمُ وَيُرَى مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ وَيُحَلَّى حُلَّةَ الإِيمَانِ وَيُزَوَّجَ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ وَيُجَارَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَيَأْمَنَ مِنَ الْفَزَعِ الأَكْبَرِ قَالَ الْحَكَمُ يَوْمَ الْفَزَعِ الأَكْبَرِ وَيُوضَعَ عَلَى رَأْسِهِ تَاجُ الْوَقَارِ الْيَاقُوتَةُ مِنْهُ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَيُزَوَّجَ اثْنَتَيْنِ وَسَبْعِينَ زَوْجَةً مِنَ الْحُورِ الْعِينِ وَيُشَفَّعَ فِى سَبْعِينَ إِنْسَاناً مِنْ أَقَارِبِهِ"

رواه أحمد هكذا, قال : مثل ذلك, والبزار والطبراني إلا أنه قال : " سبع خصال " وهي كذلك ,ورجال أحمد والطبراني ثقات .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10537)

9516. Mikdâm b. Ma'dîkerib el-Kindî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Yüce Allah katında şehitin -altı özelliği vardır: Kanı ilk aktığında mağfiret edilmesi, cennetteki yerini görmesi, iman elbisesinin kendisine giydirilmesi, iri gözlü hurilerle evlendirilmesi, kabir azabından korunması, en büyük korkudan emin olması,* -Hakem'in rivayetinde «*en büyük korkunun olduğu günden*» geçmiştir- *başına yakuttan olan vakar tacının konulması, dünyadan ve içindekilerden daha hayırlıdır. Yetmiş iki tane iri gözlü hurilerle evlendirilir. Akrabalarından da yetmiş iki kişiye şefaat eder ve aracılığı kabul olunur."*

★Hadisi İmam Ahmed bu şekilde rivayet etmiş ve benzerini nakletmiştir. Bezzâr ve Taberânî de hadisi rivayet etmiş olup, Taberânî: *"yedi özellik"* ibaresini kullanmıştır. Gerçekten de öyledir. Ahmed'in ve Taberânî'nin ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٥١٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ يَحْيَى الدِّمَشْقِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ ثَوْبَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَكْحُولٍ عَنْ كَثِيرِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ قَيْسٍ الْجُذَامِيِّ رَجُلٌ كَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم "يُعْطَى الشَّهِيدُ سِتَّ خِصَالٍ عِنْدَ أَوَّلِ قَطْرَةٍ مِنْ دَمِهِ يُكَفَّرُ عَنْهُ كُلُّ خَطِيئَةٍ وَيُرَى مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ وَيُزَوَّجُ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ وَيُؤَمَّنُ مِنَ الْفَزَعِ الأَكْبَرِ وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَيُحَلَّى حُلَّةَ الإِيمَانِ" رواه أحمد, وفيه: عبد الرحمن بن ثابت بن ثوبان, وثقه أبو حاتم وجماعة, وضعفه جماعة .

9517. –Sahabeliği sabit olan- Cüzâmî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Şehitin kanının ilk damlasıyla beraber kendisine altı özellik verilir: Bütün günahları affedilir, cennetteki yeri kendisine gösterilir, iri gözlü hurilerle evlendirilir, en büyük korkudan ve kabir azabından emin kılınır ve iman elbisesi kendisine giydirilir."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Abdurrahman b. Sâbit b. Sevbân'ı Ebû Hâtim ve bir grup âlim güvenilir kabul ederken, bir grup âlim de zayıf addetmiştir.[2]

٩٥١٨ – وعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: للشَّهِيدُ سِتُّ خِصَالٍ: يُغْفَرُ لَهُ بأول دُفْعَةٍ مِنْ دَمِهِ وَيَأْمَنُ مِنَ الْفَزَعِ وَيَرَى مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ وَيُزَوَّجُ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ وَيُجَارُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ" رواه الطبراني, وفيه: عبد الرحمن بن زياد بن أنعم, وهو ضعيف .

9518. Abdullah b. Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Şehite altı özellik verilir: Kanının ilk damlasıyla beraber mağfiret edilir, (Hesap) korku(sun)dan emin olur,*

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/131) ve *Müsned-i Bezzâr* (1709)
[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/200)

cennetteki yerini görür, iri gözlü hurilerle evlendirilir ve kabir azabından korunur."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdurrahman b. Ziyâd b. En'um zayıftır.

٩٥١٩ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ صَالِحٍ الشِّيرَازِيُّ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ الزُّبَيْرِ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ أَوَّلَ قَطْرَةٍ تَقْطُرُ مِنْ دَمِ الشَّهِيدِ تُكَفِّرُ بِهَا ذُنُوبُهُ ، وَالثَّانِيَةُ يُكْسَى حُلَلَ الإِيمَانِ ، وَالثَّالِثَةُ يُزَوَّجُ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ "

رواه الطبراني, وفيه :جعفر بن الزبير, وهو كذاب .

9519. Ebû Umâme'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Şehitten damlayan kanın ilk damlası ile şehitin günahları bağışlanır, ikincisi ile kendisine iman elbiseleri giydirilir, üçüncüsü ile iri gözlü hurilerle evlendirilir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Câfer b. ez-Zübeyr hadis uyduran biridir.[1]

٩٥٢٠ – حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ سَهْلٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي جَعْفَرٍ الدِّمْيَاطِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ الْمَجِيدِ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ أَبِي رَوَّادٍ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الشَّهِيدُ يُغْفَرُ لَهُ فِي أَوَّلِ دَفْقَةٍ مِنْ دَمِهِ ، وَيُزَوَّجُ حَوْرَاوَيْنِ ، وَيُشَفَّعُ فِي سَبْعِينَ مِنْ أَهْلِهِ ، وَالْمُرَابِطُ إِذَا مَاتَ فِي رِبَاطِهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَجْرَ عَمَلِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَغُدِيَ وَرِيحَ عَلَيْهِ بِرِزْقِهِ ، وَزُوِّجَ سَبْعِينَ حَوْرَاءَ ، وَقِيلَ لَهُ : قِفْ ، فَاشْفَعْ إِلَى أَنْ يَفْرُغَ الْحِسَابُ "

قلت : روى ابن ماجة بعضه.

رواه الطبراني في الأوسط ,عن شيخه بكر بن سهل الدمياطي, قال الذهبي : مقارب الحديث وضعفه النسائي .

9520. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Şehit, kanı ilk fışkırdığında mağfiret edilir, iki huriyle evlendirilir, ailesinden yetmiş kişiye şefaati kabul edilir. Sınır nöbetçisi, nöbet esnasında ölse, Allah onun amelinin sevabını kıyamet gününe kadar yazar, rızıkları sabah akşam kendisine getirilir, yetmiş huriyle evlendirilir, ona: «Dur ve hesap bitinceye kadar (dilediğine) şefaat et» denilir."*

Ben derim ki: İbn Mâce hadisin bir kısmını rivayet etmiştir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7941)

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat'ta* hocası Bekr b. Sehl ed-Dimyâtî'den rivayet etmiştir. Zehebî bu zat hakkında: "Hadisi orta derecededir" der. Nesâî bu zatı zayıf kabul etmiştir.[1]

٩٥٢١ – عَنْ يَزِيدَ بْنِ شَجَرَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ إِنَّكُمْ قَدْ أَصْبَحْتُمْ بَيْنَ أَحْمَرَ وَأَصفرَ وَ أَخْضَرَ ، فَإِذَا لَقِيتُمْ عَدُوَّكُمْ فَقُدُمًا قُدُمًا فَإِنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ يَحْمِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلا ابْتَدَرَتْ إِلَيْهِ ثِنْتَانِ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ ، فَإِذَا اسْتُشْهِدَ فَإِنَّ أَوَّلَ قَطْرَةٍ تَقَعُ مِنْ دَمِهِ يُكَفِّرُ اللَّهُ عَنْهُ كُلَّ ذَنْبٍ ، وَيَمْسَحَانِ الْغُبَارَ عَنْ وَجْهِهِ ، وَيَقُولانِ قَدْ آنَ لَكَ ، وَيَقُولُ قَدْ آنَ لَكُمَا "

رواه البزار والطبراني, وفي إسناد البزار, إسماعيل بن إبراهيم التيمي, وفي إسناد الآخر, فهد بن عوف وكلاهما ضعيف جدا . وقد تقدم حديث جدار أتم من هذا في فضل الجهاد .

9521. Yezîd b. Şecere bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Siz kırmızı, yeşil ve sarı arasında oldunuz (ganimetler elde ettiniz). Öyleyse düşmanla karşılaştığınızda ileriye doğru ileriye doğru gidin. Çünkü Allah yolunda hamle yapan hiçbir kimse yoktur ki kendisine doğru iri gözlü hurilerden iki tanesi koşmuş olmasın. Şehit edildiği zaman onun kanından düşen ilk damla sebebiyle Allah, onun bütün günahlarını affeder. İki huri, tozu yüzünden siler. Ona: «Senin vaktin yaklaştı» derler; o da onlara «Sizin vaktiniz de yaklaştı» der."*

★Hadisi Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiş olup, Bezzâr'ın senedinde İsmâîl b. İbrâhîm et-Teymî, diğerinin senedinde Fehd b. Avf bulunmaktadır. Her ikisi de oldukça zayıftır. Cidâr'ın hadisi bundan daha tam olarak Cihadın Fazileti bölümünde geçti.[2]

٩٥٢٢ – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، ح وَحَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُوسَى ، ثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنِ حَسَّانَ الْمُؤَدِّبُ كِلاهُمَا ، عَنِ الثَّوْرِيِّ ، عَنْ مَنْصُورٍ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ شَجَرَةَ ، وَكَانَ يَزِيدُ بْنُ شَجَرَةَ مِمَّنْ يُصَدِّقُ قَوْلَهُ وَفِعْلَهُ ، قَالَ : خَطَبَنَا ، فَقَالَ : " أَيُّهَا النَّاسُ ، اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ، مَا أَحْسَنَ نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ نَرَى مِنْ بَيْنِ أَخْضَرَ وَأَصْفَرَ وَأَحْمَرَ وَفِي الرِّحَالِ مَا فِيهَا ، وَكَانَ يَقُولُ إِذَا صَفَّ النَّاسَ لِلصَّلاةِ وَصُفُّوا لِلْقِتَالِ : فُتِحَتْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ ، وَأَبْوَابُ الْجَنَّةِ ، وَأَبْوَابُ النَّارِ ، وَزُيِّنَ الْحُورُ الْعِينُ فَاطَّلَعْنَ ، فَإِذَا أَقْبَلَ الرَّجُلُ ، قُلْنَ : اللَّهُمَّ انْصُرْهُ ، وَإِذَا أَدْبَرَ احْتَجَبْنَ مِنْهُ ، وَقُلْنَ : اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ فَانْهَكُوا وُجُوهَ الْقَوْمِ فِدَاءً

[1] Daha önce geçti: 9416. *Müsned-i Bezzâr* (1712-3) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/247)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/246)

لَكُمْ أَبِي وَأُمِّي ، وَلا تُخْزُوا الْحُورَ الْعِينَ ، فَإِنَّ أَوَّلَ قَطْرَةٍ تَنْضَحُ مِنْ دَمِهِ تُكَفِّرُ عَنْهُ كُلَّ شَيْءٍ عَمِلَهُ ، وَتَنْزِلُ عَلَيْهِ زَوْجَتَانِ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ تَمْسَحَانِ مِنْ وَجْهِهِ التُّرَابَ ، وَتَقُولانِ : قَدْ أَنَى لَكَ ، وَيَقُولُ : قَدْ أَنَى لَكُمْ ، ثُمَّ يُكْسَى مِائَةَ حُلَّةٍ لَيْسَ مِنْ نَسِيجِ بَنِي آدَمَ ، وَلَكِنْ مِنْ نَبْتِ الْجَنَّةِ لَوْ وُضِعَتْ بَيْنَ أُصْبُعَيْهِ لَوَسِعَتْ ، وَكَانَ يَقُولُ : أُنْبِئْتُ أَنَّ السُّيُوفَ مَفَاتِيحُ الْجَنَّةِ "

رواه الطبراني من طريقين رجال أحدهما رجال الصحيح .

9522. Mücâhid'den naklediliyor: Yezîd b. Şecere, yaptığı ve dedikleri doğrulanan bir zattır. Bize konuşma yaptığı zamanda şöyle dedi: "Ey insanlar! Allah'ın size ihsan ettiği nimetlerini hatırlayın. Allah'ın size ihsan ettiği ne kadar da güzeldir. Biz onları yeşil, kırmızı ve sarı arasında görürüz. Develerinizde de neler var neler." Yezîd, insanları namaz ve cihad için saf yaptığında onlara şöyle derdi: "Gökyüzünün ve cennetin kapıları açıldı, cehennemin kapıları açıldı. İri gözlü huriler süslendi ve (hallerimize) vakıf oldular. Kişi ileri doğru yöneldiğinde ona şöyle diyorlar: «Allahım ona yardım et.» Geri döndüğünde ise ondan utanarak şöyle diyorlar: «Allahım, onu bağışla!» (Düşman) topluluğu(nu) yenin, anam babam size feda olsun! İri gözlü hurileri utandırmayın. Çünkü kişinin kanından akan ilk damla onun yapmış olduğu bütün günahları bağışlatır.» Onun üzerine iri gözlü hurilerden iki tanesi inerek yüzündeki toprağı siler. Ona derler ki: «Senin vaktin yaklaştı» karşılığını verdi. O da onlara: «Sizin vaktiniz de yaklaştı.» Daha sonra ona Âdem oğlunun dokuduğu elbiselerden olmayan yüz elbise giydirilir. Fakat bu elbiselerin dokuması cennettendir. Bu elbiseler iki parmağı arasına konulsa sığarlar." Yezîd b. Şecere ekledi: Bana şöyle bildirilmiştir: *"Kılıçlar, cennetin anahtarlarıdır."*

★Hadisi Taberânî iki tarikle rivayet etmiş olup, birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٥٢٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ ، قَالَ : نا عِيسَى بْنُ حَمَّادِ بْنِ زُغْبَةَ ، قَالَ : نا رِشْدِينُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ ثَوْبَانَ ، وَابْنِ لَهِيعَةَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَاحٍ ، عَنْ أَبِي قَتَادَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الشَّهِيدُ لا يَجِدُ أَلَمَ الْقَتْلِ ، إِلا كَمَا يَجِدُ أَحَدُكُمْ مَسَّ الْقَرْصَةِ "

رواه الطبراني, وفيه: رشدين بن سعد, وهو ضعيف .

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (282), müellifin hocası İbn Rişdîn; ayrıca İbn Lehî'a vardır.

9523. Ebû Katâde'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Şehit, ölüm acısını hissetmez. Sadece sizden birinizin hissettiği pire ısırığı kadar bir acı hisseder."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Rişdîn b. Sa'd zayıftır.[1]

٩٥٢٤ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ حَدَّثَنَا أَبِى عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِى الْحَارِثُ بْنُ فُضَيْلٍ الأَنْصَارِىُّ عَنْ مَحْمُودِ بْنِ لَبِيدٍ الأَنْصَارِىِّ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم "الشُّهَدَاءُ عَلَى بَارِقِ نَهَرٍ بِبَابِ الْجَنَّةِ فِى قُبَّةٍ خَضْرَاءَ يَخْرُجُ عَلَيْهِمْ رِزْقُهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ بُكْرَةً وَعَشِيًّا" رواه أحمد, ورجاله ثقات, ورواه الطبراني في الكبير والأوسط .

9524. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Şehitler cennetin kapısındaki bir nehrin kaynağında yeşil bir kubbe içerisindedirler. Rızıkları onlara sabah akşam cennetten çıkar (verilir)."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir. Taberânî bu hadisi *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.[2]

٩٥٢٥ – حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ الْمَدَنِيُّ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمِ بْنِ عَائِذٍ ، عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ ، أَنَّ رَجُلا جَاءَ إِلَى الصَّلاةِ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي ، فَقَالَ حِينَ انْتَهَى إِلَى الصَّفِّ : اللَّهُمَّ آتِنِي أَفْضَلَ مَا تُؤْتِي عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ ، قَالَ : فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّلاةَ ، قَالَ : " مَنِ الْمُتَكَلِّمُ آنِفًا ؟ " قَالَ الرَّجُلُ : أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : " إِذًا يُعْقَرُ جَوَادُكَ ، وَتُسْتَشْهَدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ "

رواه أبو يعلى والبزار بإسنادين, وأحد إسنادي البزار, رجاله رجال الصحيح خلا محمد بن مسلم بن عائذ وهو ثقة .

9525. Sa'd b. Ebî Vakkâs'tan rivayet edildiğine göre bir adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), namaz kılarken namaza geldi. Adam ilk safa ulaştığında: "Allahım! Bana salih kullarına verdiklerinin en üstününü ver" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), namazı bitirince: *"Az önce konuşan kimdir?"* diye sordu. Adam: "Benim, ya

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (2390), Taberânî, *M. el-Kebîr* (10825) ve Taberânî, *M. el-Evsat* (123)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (697)

Resûlallah!" diye karşılık verince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"O zaman atın öldürülür ve Allah yolunda şehit edilirsin"* buyurdu.

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve Bezzâr iki isnâdla beraber rivayet etmiş olup, Bezzâr'ın isnâdlarından birinin ravileri Muhammed b. Müslim b. Âiz hariç *Sahîh*'in ravileridir. Bu zat ise güvenilir biridir.[1]

٩٥٢٦ – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا دُحَيْمٌ ، ثنا يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ مُوسَى ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدٍ ، ثنا خُبَيْبُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ لَنَا : " مَنْ قُتِلَ مِنْكُمْ صَابِرًا مُقْبِلا يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فِي الْجَنَّةِ "

رواه الطبراني والبزار, وفي إسناد الطبراني مستور, وبقية رجاله ثقات, وإسناد البزار ضعيف .

9526. Semure b. Cündüb bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize şöyle buyururdu: *"Sizden kim, sabrederek ve karşılığını umarak çarpışır da Allah yolunda öldürülürse cennettedir."*

★Hadisi Taberânî ve Bezzâr rivayet etmiş olup, Taberânî'nin isnâdında mestur bir ravi bulunmaktadır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. Bezzâr'ın isnâdı ise zayıftır.[2]

٩٥٢٧ – حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ الرَّمْلِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الأَوْسِيُّ ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ نسطَاسَ ، وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ الْمَكِّيُّ ، ثنا بِشْرُ بْنُ عُبَيْسِ بْنِ مَرْحُومٍ الْعَطَّارُ ، ثنا جَدِّي مَرْحُومُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ نسطَاسَ ، عَنْ سَعْدِ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا لأَصْحَابِهِ : " فَمَا تَقُولُونَ فِي رَجُلٍ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ؟ ، قَالُوا : الْجَنَّةَ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : الْجَنَّةُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ ، قَالَ : فَمَا تَقُولُونَ فِي رَجُلٍ مَاتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ؟ ، قَالُوا : اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ ، قَالَ : الْجَنَّةُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ ، قَالَ : فَمَا تَقُولُونَ فِي رَجُلٍ مَاتَ ، فَقَامَ رَجُلانِ ذَوَا عَدْلٍ ، فَقَالا : لا نَعْلَمُ إِلا خَيْرًا ؟ ، قَالُوا : اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ ، قَالَ : الْجَنَّةُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ ، قَالَ : فَمَا تَقُولُونَ فِي رَجُلٍ مَاتَ ، فَقَامَ رَجُلانِ ذَوَا عَدْلٍ ، فَقَالا : لا نَعْلَمُ خَيْرًا ؟ ، فَقَالُوا : النَّارَ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مُذْنِبٌ ، وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ" رواه الطبراني, وفيه: إسحاق بن إبراهيم بن نسطاس, وهو ضعيف.

9527. Sa'd b. İshâk b. Ka'b b. Ucre, babasından, o da dedesinden naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir gün ashâbına: *"Allah yolunda öldürülen bir adam hakkında ne dersiniz?"* diye sordu. Oradakiler:

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (697) ve *Müsned-i Bezzâr* (1708)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1701) ve *Müsned-i Bezzâr* (1711)

"Cennettedir" diye karşılık verince: *"İnşaallah cennettedir"* buyurdu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) devamla: *"Allah yolunda ölen bir adam hakkında ne dersiniz?"*diye sordu. Bu defa: "Allah ve Resûlü daha iyi bilir" diye karşılık verince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yine: *"İnşaallah cennettedir"* cevabını verdi. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) yine: *"Ölen adam hakkında ne dersiniz?"* diye sordu. Sözüne güvenilir iki adam kalkarak: "Kendisi hakkında iyilikten başka bir şey bilmeyiz" cevabını verdiler. İnsanlar: "Allah ve Resûlü daha iyi bilir" deyince, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"İnşaallah cennettedir"* buyurdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) tekrar: *"Ölen adam hakkında ne dersiniz?"* diye sordu. Sözüne güvenilir iki adam kalkarak: "Onun hakkında hayırdan başka bir şey bilmeyiz" karşılığını verdiler. İnsanlar da: "Cehennemdedir" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Günahkârdır. Allah, Ğafûr (ziyade bağışlayıcı) ve Rahîm (ziyade acıyıcı)dır"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İshâk b. İbrâhîm b. Nistâs zayıftır.[1]

٩٥٢٨ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ ، قَالَ : نا عِيسَى بْنُ حَمَّادِ بْنِ زُغْبَةَ ، قَالَ : نا رِشْدِينُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ ثَوْبَانَ ، وَابْنِ لَهِيعَةَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَاحٍ ، عَنْ أَبِي قَتَادَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الشَّهِيدُ لا يَجِدُ أَلَمَ الْقَتْلِ ، إِلا كَمَا يَجِدُ أَحَدُكُمْ مَسَّ الْقَرْصَةِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: رشدين بن سعد, وهو ضعيف .

9528. Ebû Katâde'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Şehit ölüm acısını hissetmez. Sadece sizden birinizin hissettiği pire ısırığı kadar bir acı hisseder."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat'ta* rivayet etmiş olup, ravilerden Rişdîn b. Sa'd zayıftır. (Bu hadis 9523. hadisin tekrarıdır).[2]

٩٥٢٩ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ بِلالٍ الْغَنَوِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُكَيْرٍ الْغَنَوِيُّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوقَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ قُتِلَ يَلْتَمِسُ بِهِ وَجْهَ اللَّهِ لَمْ يُعَذِّبْهُ اللَّهُ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عبد الله بن بكير الغنوي, وهو ضعيف .

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/148)
[2] Daha önce geçti: 9523

9529. Câbir b. Abdillah bildirdiği bir hadiste Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın rızasını talep ederek öldürülen kişiye Allah azap etmez."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Bükeyr el-Ğanevî zayıftır.

٩٥٣٠ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو ، قَالَ : نا أَبُو سَلَمَةَ يَحْيَى بْنُ خَلَفٍ الْجُوبَارِيُّ ، قَالَ : نا الْفَضْلُ بْنُ يَسَارٍ ، عَنْ غَالِبٍ الْقَطَّانِ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ : " إِذَا وَقَفَ الْعِبَادُ لِلْحِسَابِ جَاءَ قَوْمٌ وَاضِعِي سُيُوفِهِمْ عَلَى رِقَابِهِمْ ، تَقْطُرُ دَمًا ، فَازْدَحَمُوا عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ ، فَقِيلَ : مَنْ هَؤُلاءِ ؟ قِيلَ : الشُّهَدَاءُ ، كَانُوا أَحْيَاءَ مَرْزُوقِينَ

رواه الطبراني في الأوسط في حديث طويل يأتي في البعث إن شاء الله, وفي إسناده الفضل بن يسار, وقال العقيلي : لا يتابع على حديثه, وبقية رجاله ثقات .

9530. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kullar hesap için durduğunda, kılıçları boyunlarında asılı, kendilerinden kan damlayan bir topluluk gelir. Cennetin kapısında izdiham yaşarlar. «Bunlar kimdir?» denildiğinde: «Bunlar şehitlerdir, (dünyada iken) diri olup rızıklanıyorlardı."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat'ta* uzun bir hadis içinde rivayet etmiş olup, Öldükten Sonra Dirilme Kitabında gelecektir inşaallah. İsnâdında geçen Fadl b. Yesâr hakkında Ukaylî: "Hadisine mutabaat yapılmaz" demiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٥٣١ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ مُكْرَمٍ ، قال : نا أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّوْرَقِيُّ ، قال : نا عَتَّابُ بْنُ زِيَادٍ ، قال : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ ، قَالَ : أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ ، عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي مُوسَى ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِي غَزَاةٍ ، فَبَارَزَ رَجُلٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ رَجُلا مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَقَتَلَهُ الْمُشْرِكُ ، ثُمَّ بَرَزَ لَهُ آخَرُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَقَتَلَهُ الْمُشْرِكُ ، ثُمَّ دَنَا فَوَقَفَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : عَلَى مَا تُقَاتِلُونَ ؟ فَقَالَ : " دِينُنَا : أَنْ نُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَشْهَدُوا أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ، وَإِنْ نَفِي لِلَّهِ بِحَقِّهِ " ، قَالَ : وَاللَّهِ إِنَّ هَذَا لَحَسَنٌ ، آمَنْتُ بِهَذَا ، ثُمَّ تَحَوَّلَ إِلَى الْمُسْلِمِينَ ، فَحَمَلَ عَلَى

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (1019)

الْمُشْرِكِينَ فَقَاتَلَ حَتَّى قُتِلَ فَحُمِلَ ، فَوُضِعَ مَعَ صَاحِبَيْهِ اللَّذَيْنِ قَتَلَهُمَا ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " هَؤُلاءِ أَشَدُّ أَهْلِ الْجَنَّةِ تَحَابًّا "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط, وسماع ابن المبارك من المسعودي, صحيح فصح الحديث إن شاء الله فإن رجاله ثقات .

9531. Ebû Bekr b. Ebî Mûsa'nın, babasından naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir gazvedeydi. Müşriklerden bir adam, Müslümanlardan biriyle çarpıştı. Müşrik, Müslümanı öldürdü. Daha sonra başka bir Müslüman müşrikle çarpıştı. Müşrik onu da öldürdü. Daha sonra Müşrik yaklaşarak Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanında durup: "Ne uğruna savaşıyorsunuz?" diye sorunca, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dinimiz uğruna insanlarla savaşıyoruz ta ki onlar Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna şehadet edinceye kadar, Allah hakkını vermese bile"* buyurdu.

Bunun üzerine adam: "Vallahi bu (dediklerin) güzeldir. Ben buna iman ettim" dedi. Daha sonra adam, Müslümanların safına geçti ve Müşriklerin üzerine atıldı ve öldürülünceye kadar savaştı. Savaştan sonra öldürdüğü iki Müslümanla beraber taşındı ve yan yana defnedildi. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bunlar, cennet ahalisi içerisinde birbirlerini en çok sevenlerdir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat'ta* rivayet etmiş olup, ravilerden İbnu'l-Mübârek'in, Mes'ûdî'den hadis işittiği doğrudur. İnşallah hadis sahîhtir. Ravileri güvenilir kimselerdir.

(بَابٌ فِي زَوْجَةِ الشَّهِيدِ)

Şehidin (Geride Bıraktığı) Hanımı

٩٥٣٢ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ حَدَّثَنَا أَبَانُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَجَلِيُّ عَنْ كَرِيمِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ جَدَّتِهِ سَلْمَى بِنْتِ جَابِرٍ أَنَّ زَوْجَهَا اسْتُشْهِدَ فَأَتَتْ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ فَقَالَتْ إِنِّي امْرَأَةٌ قَدِ اسْتُشْهِدَ زَوْجِي وَقَدْ خَطَبَنِي الرِّجَالُ فَأَبَيْتُ أَنْ أَتَزَوَّجَ حَتَّى أَلْقَاهُ فَتَرْجُو لِي إِنِ اجْتَمَعْتُ أَنَا وَهُوَ أَنْ أَكُونَ مِنْ أَزْوَاجِهِ قَالَ نَعَمْ. فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ مَا رَأَيْنَاكَ فَعَلْتَ هَذَا مُذْ قَاعَدْنَاكَ. قَالَ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " إِنَّ أَسْرَعَ أُمَّتِي بِي لُحُوقًا فِي الْجَنَّةِ امْرَأَةٌ مِنْ أَحْمَسَ" رواه أحمد وأبو يعلى, وسلمى لم أجد من وثقها, وبقية رجال أحمد ثقات.

9532. Selmâ binti Câbir'den rivayet edildiğine göre kendisinin kocası şehit edilince, Abdullah b. Mes'ûd'a gelerek: "Benim kocam şehit edildi.

Erkekler bana talib oldu. Kocama kavuşuncaya kadar evlenmeyi kabul etmedim. Ben ve o bir araya geldiğimizde benim onun eşlerinden biri olmamı ümid ediyor musun?" diye sorunca, İbn Mes'ûd: "Evet" karşılığını verdi. Bunun üzerine yanındaki bir adam ona: "Seninle oturduğumuz günden beri böyle bir şey dediğini görmedik" deyince, İbn Mes'ûd şu karşılığı verdi: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Ümmetimden cennette bana en çabuk kavuşacak olan kadın, Ahmes'den bir kadındır."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Selmâ'yı güvenilir kabul edeni görmedim. Ahmed'in Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابٌ فِيمَنْ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللهِ مُقْبِلاً وَغَيْرِ ذَلِكَ)

Allah Yolunda Düşmana Doğru Olduğu Halde Öldürülen Kimse

٩٥٣٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ حَمَّادٍ الْبَرْبَرِيُّ , ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ صَالِحِ الأَزْدِيُّ , ثنا أَبُو مَالِكٍ الْجَنْبِيُّ , عَنْ جُوَيْبِرٍ , عَنِ الضَّحَّاكِ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ : " يَسْبِقُ الْمَقْتُولُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مُقْبِلا غَيْرَ مُدْبِرٍ الْمَقْتُولَ الْمُدْبِرَ إِلَى الْجَنَّةِ بِسَبْعِينَ خَرِيفًا , وَمَرْضَى أُمَّتِي قَبْلَ أَصِحَّائِهِمْ بِسَبْعِينَ خَرِيفًا , وَالأَنْبِيَاءُ قَبْلَ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ بِأَرْبَعِينَ خَرِيفًا لِمَا كَانَ فِيهِ مِنَ الْمُلْكِ " رواه الطبراني من رواية جويبر عن الضحاك ,وكلاهما ضعيف .

9533. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Arkasını dönmeden düşmana doğru olduğu halde Allah yolunda öldürülen kişi, arkası dönük olduğu halde (yani kaçarken) ölen kişiden yetmiş sene önce cennete girecek. Ümmetimin hastaları, sıhhatlilerinden yetmiş sene önce cennete girecek. Peygamberler, Süleymân b. Dâvud'dan yetmiş sene önce cennete girecekler. Çünkü Hz. Süleymân'da mal-mülk vardı."*

★Hadisi Taberânî, Cüveybir kanalıyla Dahhâk'tan rivayet etmiş olup, ikiside zayıftır.[2]

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (3822) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (5328)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12651)

(بَابٌ فِي شُهَدَاءِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ)

Kara ve Deniz Şehitleri

٩٥٣٤ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَعْدٍ ، ثنا أَبِي ، ثنا عَمِّي الْحُسَيْنُ ، عَنْ يُونُسَ بْنِ نُفَيْعٍ ، عَنْ سَعْدِ بْنِ جُنَادَةَ : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ شُهَدَاءَ الْبَحْرِ أَفْضَلُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ شُهَدَاءِ الْبِرِّ " رواه الطبراني, وفيه من لم أعرفهم .

9534. Sa'd b. Cünâde'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Deniz şehitleri, Allah katında kara şehitlerinden daha üstündür."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım raviler bulunmaktadır.[1]

(بَابُ تَمَنِّي الشَّهَادَةِ)

Şehitliği Temenni Etmek

٩٥٣٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا حَيْوَةُ بْنُ شُرَيْحٍ قَالَ حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ قَالَ حَدَّثَنِى بَحِيرُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ عَنِ ابْنِ أَبِى عَمِيرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " مَا مِنَ النَّاسِ نَفْسٌ مُسْلِمٍ يَقْبِضُهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ تُحِبُّ أَنْ تَعُودَ إِلَيْكُمْ وَإِنَّ لَهَا الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا غَيْرُ الشَّهِيدِ وَقَالَ ابْنُ أَبِى عَمِيرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لأَنْ أُقْتَلَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ يَكُونَ لِيَ الْمَدَرُ وَالْوَبَرُ" رواه أحمد ورجاله ثقات .

9535. İbn Ebî Amîra'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İnsanlardan, yüce Allah'ın ruhunu kabzettiği hiçbir Müslüman can yoktur ki size geri dönmeyi arzulamış olmasın. Dünya ve içindeki nimetler kendisine verilmiştir. Şehit bundan müstesnadır (Zira şehit dünyaya yeniden dönüp tekrar öldürülmeyi ister).*

İbn Ebî Amîra diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Benim, Allah yolunda öldürülmem, köy ve şehirlerin bana ait olmasından daha sevimlidir."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (5486), zayıf bir ravisi vardır.

[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/216)

٩٥٣٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا بَهْزُ بْنُ أَسَدٍ وَحَدَّثَنَا مَهْدِيُّ بْنُ مَيْمُونٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَعْقُوبَ الضَّبِّيُّ عَنْ رَجَاءِ بْنِ حَيْوَةَ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ أَنْشَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَزْواً فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ لِي بِالشَّهَادَةِ. فَقَالَ "اللَّهُمَّ سَلِّمْهُمْ وَغَنِّمْهُمْ . قَالَ فَغَزَوْنَا فَسَلِمْنَا وَغَنِمْنَا قَالَ ثُمَّ أَنْشَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَزْواً ثَانِياً فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ لِي بِالشَّهَادَةِ. قَالَ اللَّهُمَّ سَلِّمْهُمْ وَغَنِّمْهُمْ . قَالَ فَغَزَوْنَا فَسَلِمْنَا وَغَنِمْنَا قَالَ ثُمَّ أَنْشَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَزْواً ثَالِثاً فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ أَتَيْتُكَ تَتْرَى مَرَّتَيْنِ أَسْأَلُكَ أَنْ تَدْعُوَ اللَّهَ لِي بِالشَّهَادَةِ فَقُلْتَ اللَّهُمَّ سَلِّمْهُمْ وَغَنِّمْهُمْ . يَا رَسُولَ اللَّهِ فَادْعُ اللَّهَ لِي بِالشَّهَادَةِ. فَقَالَ اللَّهُمَّ سَلِّمْهُمْ وَغَنِّمْهُمْ ". قَالَ فَغَزَوْنَا فَسَلِمْنَا وَغَنِمْنَا.

فذكر الحديث. وقد تقدم بتمامه في الصوم. رواه أحمد والطبراني, ورجال أحمد رجال الصحيح .

9536. Ebû Umâme anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir gazve başlattı. Ona giderek: "Ya Resûlallah! Şehit olmam için Allah'a dua et." deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Onları sağ salim döndür ve ganimet ihsan eyle"* buyurdu. Savaştık ve savaştan sağ salim döndük, ganimet te elde ettik. Daha sonra Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), ikinci bir gazve başlattı. Ona giderek: "Ya Resûlallah! Sehid olmam için Allah'a dua et" deyince, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) yine: *"Allahım! Onları sağ salim döndür ve onlara ganimet ihsan eyle"* buyurdu. Savaştık ve savaştan sağ salim döndük, ganimet te elde ettik. Daha sonra Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), üçüncü bir gazve başlattı. Ona gidip: "Ya Resûlallah! Ayrı ayrı olarak iki defa sana geldim. Senden, Allah'a şehit olmam için dua etmeni istedim, sen ise: «*Allahım! Onları sağ salim döndür ve onlara ganimet ihsan eyle*» diye dua ettin. Ya Resûlallah! Şehit olmam için Allah'a dua et" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Onları sağ salim döndür ve onlara ganimet ihsan eyle"* buyurdu. Savaştık, savaştan sağ salim döndük ve ganimet te elde ettik.

Ravi hadisin devamını zikretti. Hadisin tamamı Oruç kitabında geçti.

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/248, 249, 255, 258) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (7463-5)

(بَابٌ فِيْمَنْ جُرِحَ أَوْ نُكِبَ فِي سَبِيْلِ اللهِ أَوْ سَأَلَ اللهَ الشَّهَادَةَ)

Allah Yolunda Yaralanan ya da Sakatlanan ve Allah'tan Şehitliği İsteyen Kimse

٩٥٣٧ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ قِيرَاطٍ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ يُوسُفَ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ أَبِي سَلامٍ ، عَنِ ابْنِ مُعَانِقٍ الدِّمَشْقِيِّ ، عَنْ أَبِي مَالِكٍ الأَشْعَرِيِّ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الْقَتْلَ فِي سَبِيلِهِ صَادِقًا عَنْ نَفْسِهِ ، ثُمَّ مَاتَ أَوْ قُتِلَ فَلَهُ أَجْرُ شَهِيدٍ ، وَمَنْ جُرِحَ جُرْحًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ نُكِبَ نَكْبَةً فَإِنَّهَا تَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَغْزَرِ مَا كَانَتْ ، لَوْنُهَا كَالزَّعْفَرَانِ وَرِيحُهَا رِيحُ الْمِسْكِ ، وَمَنْ خَرَجَ بِهِ جِرَاحٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَانَ عَلَيْهِ طَابَعُ الشُّهَدَاءِ "

رواه الطبراني, وفيه: سعيد بن يوسف الرحبي, وثقه ابن حبان وضعفه جمهور الأئمة, وبقية رجاله ثقات .

9537. Ebû Mâlik el-Eş'arî'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim, Allah'tan, Allah yolunda öldürülmeyi samimi olarak ister de sonra ölür ya da öldürülürse, ona şehit sevabı verilir. Allah yolunda yaralanan ya da sakatlanan kimsenin yarası, kıyamet gününde (dünyada) olduğundan daha şiddetli olarak gelir. Fakat rengi safran rengi, kokusu ise misk kokusudur. Kıyamet gününde yara(sından kan) akan kişiye şehitlerin mührü vurulur."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Saîd b. Yûsuf er-Rahbî'yi İbn Hibbân güvenilir kabul ederken, imamların çoğunluğu zayıf addetmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٥٣٨ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ السِّجِسْتَانِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ يَزِيدَ الْحَنَفِيُّ ، ثنا سَعْدُ بْنُ الصَّلْتِ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ ، عَنْ أَنَسٍ، فَذَكَرَ حَدِيثًا بِهَذَا، ثُمَّ قَالَ : وَبِهِ عَنْ أَنَسٍ ، وَلَمْ أَجِدْ فِي كِتَابِي عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَحْسِبُهُ مَرْفُوعًا قَالَ : " مَنْ جُرِحَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَدَمُهُ أَغْزَرُ مَا كَانَ، لَوْنُهُ الزَّعْفَرَانُ، وَرِيحُهُ رِيحُ الْمِسْكِ ، وَعَلَيْهِ طَابَعُ الشُّهَدَاءِ "

رواه البزار, وفيه: علي بن يزيد الحنفي ,ولم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

9538. Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah yoluna (cihad için) çıkan kimse, kıyamet gününde kanları (dünyada) olduğundan daha çok akar vaziyette olarak gelecektir. Rengi*

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3465)

safran rengi, kokusu ise misk kokusudur. Üzerinde şehitlerin mührü vardır." - Bezzâr diyor ki: "Ben bu hadisin merfu olarak Resûlullah'tan rivayet edildiğini kitabımda görmedim."-

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Ali b. Yezîd el-Hanefî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. [1]

(بَابُ التَّعَرُّضِ لِلشَّهَادَةِ)

Şehitliği Gaye Edinmek

٩٥٣٩ - عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، أَنَّ عُمَرَ قَالَ يَوْمَ أُحُدٍ لِأَخِيهِ : خُذْ دِرْعِي يَا أَخِي قَالَ : أُرِيدُ مِنَ الشَّهَادَةِ مِثْلَ الَّذِي تُرِيدُ فَتَرَكَاهَا جَمِيعاً. رواه الطبراني, ورجاله رجال الصحيح .

9539. İbn Ömer'den nakledildiğine göre Hz. Ömer, Uhud savaşında kardeşine: "Ey kardeşim! Zırhımı al. Senin dilediğin gibi ben de şehitlik diliyorum." Bunun üzerine ikisi de zırhları çıkardılar.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابٌ فِي أَرْوَاحِ الشُّهَدَاءِ)

Şehitlerin Ruhları

٩٥٤٠ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: إِذَا قُتِلَ العَبْدُ فِي سَبِيلِ اللهِ فَأَوَّلُ قَطْرَةٍ تَقْطُرُ عَلَى الأَرْضِ مِنْ دَمِهِ يُكَفِّرُ اللهُ ذُنُوبَهُ كُلَّهَا ثُمَّ يُرْسِلُ لَهُ اللهُ بِرَيْطَةٍ مِنَ الجَنَّةِ فَتُقْبَضُ فِيهَا نَفْسُهُ وَبِجَسَدٍ مِنَ الجَنَّةِ حَتَّى تُرَكَّبَ فِيهِ رُوحُهُ ثُمَّ يَعْرُجُ مَعَ المَلائِكَةِ كَأَنَّهُ كَانَ مَعَهُمْ مُنْذُ خَلَقَهُ اللهُ حَتَّى يُؤْتَى بِهِ الرَّحْمنُ عَزَّ و جلَّ وَيَسْجُدَ قَبْلَ الْمَلائِكَةِ ثُمَّ تَسْجُدُ الْمَلاَئِكَةُ بَعْدَهُ ثُمَّ يُغْفَرُ لَهُ وَيطَهَّرُ ثُمَّ يُؤْمَرُ بِهِ إِلَى الشُّهَدَاءِ فَيَجِدُهُمْ فِي رِيَاضٍ خُضْرٍ وَثِيَابٍ مِنْ حَرِيرٍ عِنْدَهُمْ ثَوْرٌ وَحُوتٌ يُلْغِثَانِهِمْ كُلَّ يَوْمٍ بِشَيْءٍ لَمْ يُلْغَثَاهُ بِالأَمْسِ يَظَلُّ الحُوتُ فِي أَنْهَارِ الجَنَّةِ فَيَأْكُلُ مِنْ كُلِّ رَائِحَةٍ مِنْ أَنْهَارِ الجَنَّةِ فَإِذَا أَمْسَى وَكَزَهُ الثَّوْرُ بِقَرْنِهِ فَذَكَّاهُ فَأَكَلُوا مِنْ لَحْمِهِ فَوَجَدُوا فِي طَعْمِ لَحْمِهِ كُلَّ رَائِحَةٍ مِنْ أَنْهَارِ الجَنَّةِ وَيَلْبَثُ الثَّوْرُ نَافِشاً فِي الجَنَّةِ يَأْكُلُ مِنْ ثَمَرِ الجَنَّةِ فَإِذَا أَصْبَحَ غَدا عَلَيْهِ الحُوتُ فَذَكَّاهُ بِذَنَبِهِ فَأَكَلُوا مِنْ لَحْمِهِ فَوَجَدُوا فِي طَعْمِ لَحْمِهِ كُلَّ ثَمَرَةٍ فِي الجَنَّةِ يَنْظُرُونَ إِلَى مَنَازِلِهِمْ يَدْعُونَ اللهَ بِقِيَامِ السَّاعَةِ . فذكر الحديث وقد تقدم في الجنائز.

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1716)

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح خلا عبد الرحمن بن البيلماني وهو ثقة .

9540. Abdullah b. Amr anlatıyor: Kul, Allah yolunda öldürüldüğünde onun kanından yere düşen ilk damla sebebiyle Allah onun bütün günahlarını bağışlar. Sonra Allah ona cennetten bir kefen gönderir. O kefen içinde ve cennetten gönderilen cesedle ruhu kabzedilir. Nihayet ruhu onunla birleştirilir. Daha sonra meleklerle beraber yükselir. Sanki Allah'ın yarattığı günden beri meleklerle beraber gibidir. En sonunda Rahmân'ın huzuruna getirilir, meleklerden önce secde eder, sonrasında melekler secde eder, sonra günahları bağışlanıp temizlenir. Daha sonra Allah, ona şehitlerin yanına (gitmesini) emreder. Onları yeşil bahçeler ve ipekten elbiseler içinde bulur. Yanlarında öküz ve balık vardır. Bu ikisi her gün, bir gün öncesinde yemediği (yeni) şeyi yerler. Balık, cennetin nehirleri içerisinde gündüz durup, cennetin nehirlerinden her bir kokuyu (nimeti) yer. Akşam olunca öküz, ona boynuzlarıyla vurup onu keser. Derken onun etini yerler. Etinin tadında, cennet nehirlerinin bütün kokularını (nimetlerinin tadını) hissederler. Öküz cennette otlayarak beklemeye devam eder. Öküz, cennet meyvelerinden yer. Sabah olduğunda yanına balık gelir. Öküz kuyruğuyla onu keser. Yine onun etinden yerler. Etinin tadında cennetteki her meyvenin tadını bulurlar. Kıyamet saatinde (hesap gününde) Allah'a dua ederek cennetteki derecelerine bakıp dururlar.

Ravi hadisin devamını zikretti. Hadis, daha önce Cenaze kitabında geçmişti.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri Abdurrahman b. el-Beylemânî hariç *Sahîh*'in ravileridir. Bu zat ise güvenilir biridir.

٩٥٤١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ حَدَّثَنَا أَبِي عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي الْحَارِثُ بْنُ فُضَيْلٍ الأَنْصَارِيُّ عَنْ مَحْمُودِ بْنِ لَبِيدٍ الأَنْصَارِيِّ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم "الشُّهَدَاءُ عَلَى بَارِقِ نَهَرٍ بِبَابِ الْجَنَّةِ فِي قُبَّةٍ خَضْرَاءَ يَخْرُجُ عَلَيْهِمْ رِزْقُهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ بُكْرَةً وَعَشِيًّا" رواه أحمد والطبراني، ورجال أحمد ثقات .

9541. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Şehitler cennetin kapısındaki bir nehrin kaynağında, yeşil bir kubbe içerisindedirler. Onlara rızıkları cennetten sabah akşam çıkarılır."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٥٤٢ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ الْخَطَّابِ ، ثنا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنْ أَبِي قَيْسٍ ، عَنْ هُزَيْلِ بْنِ شُرَحْبِيلَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : " أَرْوَاحُ الشُّهَدَاءِ فِي أَجْوَافِ طَيْرٍ خُضْرٍ تَسْرَحُ فِي الْجَنَّةِ حَيْثُ شَاءَتْ ، ثُمَّ تَأْوِي إِلَى قَنَادِيلَ مُعَلَّقَةٍ فِي الْعَرْشِ "

رواه الطبراني, وفيه :ليث بن أبي سليم, وهو مدلس .

9542. Abdullah b. Mes'ûd diyor ki: "Şehitlerin ruhları, yeşil kuşların karınlarındadır. Cennette diledikleri yerlere giderler. Daha sonra Arş'ta asılı olan kandillerine geri dönerler."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Leys b. Ebî Süleym tedlis yapan biridir.[2]

٩٥٤٣ - حَدَّثَنَا الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا مَنْصُورُ بْنُ مُزَاحِمٍ ، ثنا أَبُو سَعِيدٍ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ ، عَنْ سَالِمٍ الأَفْطَسِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، قَالَ : " لَمَّا أُصِيبَ حَمْزَةُ وَأَصْحَابُهُ يَوْمَ أُحُدٍ ، قَالُوا : لَيْتَ أَنَّ مَنْ خَلْفَنَا عَلِمُوا مَا أَعْطَانَا اللَّهُ مِنَ الثَّوَابِ لِيَكُونَ أَجْرًا لَهُمْ ، فَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : أَنَا أُعْلِمُهُمْ ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : ﴿ وَلا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا ﴾

رواه الطبراني, منقطع الإسناد .

9543. Saîd b. Cübeyr anlatıyor: Uhud savaşında Hamza ve arkadaşları şehit edilince, insanlar: "Keşke bizim arkamızda Allah'ın bize verdiği sevabı bilen kişiler olsaydı da onlar için mükâfat bulunsaydı." dediklerinde, yüce Allah: *"Ben onlara bildiririm"* buyurarak: **"Allah yolunda öldürülenleri ölü zannetmeyin"** âyetini indirdi.[3]

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, hadisin isnâdı munkatıdır.

٩٥٤٤ - وعَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ" مَا مِنْ نَفْسٍ تَمُوتُ وَهِيَ مِنْ اللهِ عَلَى خَيْرٍ تُحِبُّ أَنْ تَرْجِعَ إِلَيْكُمْ وَلَهَا نَعِيمُ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا إِلاَّ الْقَتِلَ فِي سَبِيلِ اللهِ فَإِنَّهُ يُحِبُّ أَنْ يَرْجِعَ فَيُقْتَلَ مَرَّةً أُخْرَى لِمَا يَرَى مِنْ ثَوَابَ اللهِ لَهُ "

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (2390), Taberânî, *M. el-Kebîr* (10825) ve Taberânî, *M. el-Evsat* (123)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8905)

[3] Âl-i İmrân Sur. 3/169.

قلت : رواه النسائي خلا قوله : " لما يرى من ثواب الله له " .

رواه الطبراني, وفيه: محمد بن إبراهيم بن العلاء الشامي, وهو ضعيف .وقد تقدمت أحاديث في الجنائز في هذا المعنى وغيره .

9544. Ubâde b. es-Sâmit'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın katından hayırla mükâfatlandırılan insan, size (diriltilip tekrar) geri dönmeyi arzular. Dünyadaki nimetler orada kendisine verilmiştir. Ancak Allah yolunda öldürülenler müstesna. Çünkü onlar, Allah'ın kendilerine verdiği sevabı gördükleri için, tekrar dünyaya dönüp bir kere daha öldürülmeyi arzularlar."*

Ben derim ki: Nesâî bu hadisi: *"...Allah'ın kendilerine verdiği sevabı gördükleri için"* kısmı olmaksızın rivayet eder.

★ Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. İbrâhîm el-Alâ eş-Şâmî zayıftır.

Bu mânâdaki hadisler, Cenaze kitabında ve başka yerde geçmişti.

(بَابٌ فِيْمَا تَحْصُلُ بِهِ الشَّهَادَةُ)

Şehitliğin Elde Edildi.. Durumlar

٩٥٤٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ مُسْلِمِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي الأَشْعَثِ الصَّنْعَانِيِّ عَنْ رَاشِدِ بْنِ حُبَيْشٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ يَعُودُهُ فِي مَرَضِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَتَعْلَمُونَ مَنِ الشَّهِيدُ مِنْ أُمَّتِي. فَأَرَمَّ الْقَوْمُ فَقَالَ عُبَادَةُ سَانِدُونِي. فَأَسْنَدُوهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ الصَّابِرُ الْمُحْتَسِبُ. فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ شُهَدَاءَ أُمَّتِي إِذاً لَقَلِيلٌ الْقَتْلُ فِي سَبِيلِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ شَهَادَةٌ وَالطَّاعُونُ شَهَادَةٌ وَالْغَرَقُ شَهَادَةٌ وَالْبَطْنُ شَهَادَةٌ وَالنُّفَسَاءُ يَجُرُّهَا وَلَدُهَا بِسُرَرِهِ إِلَى الْجَنَّةِ" قَالَ زَادَ فِيهَا أَبُو الْعَوَّامِ سَادِنُ بَيْتِ الْمَقْدِسِ " وَالْحَرْقُ وَالسَّيْلُ"

رواه أحمد, ورجاله ثقات .

9545. Râşid b. Hubeyş'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), hastalandığı dönemlerde ziyarette bulunmak üzere Ubâde b. es-Sâmit'in yanına gitti. Ona: *"Ümmetimden şehitin kim olduğunu biliyor musunuz?"* diye sorunca, oradaki topluluk sustu. Ubâde: "Kalkmama yardım edin" deyince onu kaldırdılar. Ardından Ubâde: "Ya Resûlallah! Sabreden ve sevabını Allah'tan bekleyen" diye cevap verince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ümmetimin şehitleri o zaman az olur.*

Allah yolunda öldürülmek, vebadan ölmek, boğularak ölmek ve karın ağrısından ölmek şehitliktir. Lohusa halinde ölen kadını, bebeği, göbek bağıyla onu cennete doğru çeker" buyurdu. Beyt-i Makdis'in hizmetçisi olan Ebu'l-Avvâm şunu ilave etmiştir: *"Yanarak ve selde ölmek te (şehitliktir)."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٥٤٦ – وروى بإسناده إلى عبادة قال : حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ صَاحِبٍ لَهُ عَنْ رَاشِدِ بْنِ حُبَيْشٍ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَاهُ يَعُودُهُ فِي مَرَضِهِ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ. وفيه: رجل لم يسم .

9546. Ubâde b. es-Sâmit'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), hastalandığı dönemlerde onu ziyaret etmek üzere yanına geldi. Ravi hadisin devamını zikretti.

★Hadisin senedinde isimsiz bir ravi vardır.[2]

٩٥٤٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُرَيْجٌ حَدَّثَنَا الْمُعَافَى حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ نُسَيٍّ عَنِ الأَسْوَدِ بْنِ ثَعْلَبَةَ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ أَتَانِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا مَرِيضٌ فِي نَاسٍ مِنَ الأَنْصَارِ يَعُودُونِي فَقَالَ " هَلْ تَدْرُونَ مَا الشَّهِيدُ فَسَكَتُوا فَقَالَ هَلْ تَدْرُونَ مَا الشَّهِيدُ فَسَكَتُوا قَالَ هَلْ تَدْرُونَ مَا الشَّهِيدُ . فَقُلْتُ لامْرَأَتِي أَسْنِدِينِي فَأَسْنَدَتْنِي فَقُلْتُ مَنْ أَسْلَمَ ثُمَّ هَاجَرَ ثُمَّ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللهِ فَهُوَ شَهِيدٌ. فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ شُهَدَاءَ أُمَّتِي إِذًا لَقَلِيلٌ الْقَتْلُ فِي سَبِيلِ اللهِ شَهَادَةٌ وَالْبَطْنُ شَهَادَةٌ وَالْغَرَقُ شَهَادَةٌ وَالنُّفَسَاءُ شَهَادَةٌ"

رواه أحمد والبزار والطبراني في الأوسط إلا أنه قال : إِنْ لَمْ يَكُنْ شُهَدَاءُ أُمَّتِي إلا هَؤُلاءِ إِنَّهُمْ إِذًا لَقَلِيلٌ، الْقَتِيلُ فِي سَبِيلِ اللهِ شَهِيدٌ، وَالْغَرِيقُ شَهِيدٌ، وَالْمَبْطُونُ شَهِيدٌ، وَالطَّاعُونُ شَهَادَةٌ، وَالنُّفَسَاءُ يَجُرُّهَا وَلَدُهَا بِسَرَرِهِ إِلَى الْجَنَّةِ ".وفيه: المغيرة بن زياد, وقد وثقه جماعة ,وضعفه آخرون, وبقية رجاله ثقات .

9547. Ubâde b. es-Sâmit anlatıyor: Hasta olduğum zaman Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ensar'dan bir grup insanla beraber beni ziyaret etti. Hz. Peygamber: *"Şehit kimdir biliyor musunuz?"* diye sorunca, insanlar sustular. Yine: *"Şehit kimdir biliyor musunuz?"* diye sorunca, tekrar sustular. Yine: *"Şehit kimdir biliyor musunuz?"* buyurunca, ben eşime beni doğrultmasını söyledim. Beni doğrultunca: "Müslüman olduktan sonra hicret eden, sonra da Allah yolunda öldürülen kimse şehittir" karşılığını verdim. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu:

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (3/489)
[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (3/489)

"O zaman ümmetimin şehitleri az olur. Allah yolunda öldürülmek, karın ağrısı(ndan ölmek), boğularak ölmek ve lohusalık (sebebiyle ölmek) şehitliktir."

★Hadisi İmam Ahmed, Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup, ancak Taberânî: *"Ümmetimin şehitleri, sadece bunlar olursa o zaman az olurlar. Allah yolunda öldürülen, suda boğularak ölen, karın ağrısından ölen, vebadan ölen şehittir. Lohusa halinde ölen kadını, bebeği, göbek bağıyla cennete doğru çeker"* ibaresini kullanmıştır. Ravilerden Muğîre b. Ziyâd'ı bir grup âlim zayıf görürken, diğer bir grup âlim güvenilir kabul etmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٥٤٨ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِى أَبُو بَكْرِ بْنُ حَفْصٍ عَنِ ابْنِ الْمُصَبِّحِ أَوْ أَبِى الْمُصَبِّحِ عَنِ ابْنِ السِّمْطِ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ عَادَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ رَوَاحَةَ فَما تَحَوَّزَ لَهُ عَنْ فِرَاشِهِ فَقَالَ " مَنْ شُهَدَاءُ أُمَّتِى . قَالُوا قَتْلُ الْمُسْلِمِ شَهَادَةٌ. قَالَ إِنَّ شُهَدَاءَ أُمَّتِى إِذاً لَقَلِيلٌ قَتْلُ الْمُسْلِمِ شَهَادَةٌ وَالطَّاعُونُ شَهَادَةٌ وَالْبَطْنُ وَالْغَرَقُ وَالْمَرْأَةُ يَقْتُلُهَا وَلَدُهَا جَمْعَاءَ " رواه الطبراني واحمد بنحوه, ورجالهما ثقات .

9548. Ubâde b. es-Sâmit anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Abdullah b. Revâha'yı hastalandığı zaman ziyaret etti. Abdullah yataktan kalkamadı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ümmetimin şehitleri kimlerdir?"* diye sorunca, insanlar: "Müslümanın öldürülmesi şehitliktir" karşılığını verdiler. Bunun üzerine Hz. Peygamber: *"Ümmetimin şehitleri o zaman az olur. Müslümanın öldürülmesi, veba hastalığından ölmek, karın ağrısından ölmek, suda boğularak ölmek ve karnında bebeği ile beraber ölen (hamile) kadın(ın ölümü) şehitliktir"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî ve İmam Ahmed buna benzer şekilde rivayet etmiştir. Ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٩٥٤٩ – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامِ بْنِ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ , وَمُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالا : ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، قَالا ثنا جَرِيرٌ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ ، عَنْ رَبِيعٍ الأَنْصَارِيِّ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَادَ ابْنَ أَخِي جبر الأَنْصَارِيَّ ، فَجَعَلَ أَهْلُهُ يَبْكُونَ عَلَيْهِ ، فَقَالَ لَهُمْ جَبْرٌ : لا تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " دَعْهُنَّ فَلْيَبْكِينَ مَا دَامَ حَيًّا ، فَإِذَا وَجَبَ فَلْيَسْكُتْنَ " ، فَقَالَ بَعْضُهُمْ : مَا كُنَّا نَرَى أَنْ يَكُونَ مَوْتُكَ عَلَى فِرَاشِكَ ، حَتَّى تُقْتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَوَمَا الشَّهَادَةُ إِلَّا فِي الْقَتْلِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ؟ إِنَّ

---

1 *Müsned-i İmam Ahmed* (5/317) ve *Müsned-i Bezzâr* (1717-8)

2 *Müsned-i İmam Ahmed* (4/201; 5/314)

شُهَدَاءَ أُمَّتِي إِذَنْ لَقَلِيلٌ ، إِنَّ الطَّعْنَ وَالطَّاعُونَ شَهَادَةٌ ، وَالْبَطْنَ شَهَادَةٌ ، وَالنُّفَسَاءَ بِجمع شَهَادَةٌ ، وَالْحَرَقُ شَهَادَةٌ ، وَالْغَرَقُ شَهَادَةٌ ، وَالْهَدْمُ شَهَادَةٌ ، وَذَاتَ الجنب شَهَادَةٌ "

رواه الطبراني, ورجاله رجال الصحيح .

9549. Rebî' el-Ensârî'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kardeşimin oğlu olan Cebr el-Ensârî'yi hastalandığında ziyaret etti. Ailesi ona ağlamaya başlayıp ta, Cebr onlara: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) eziyet vermeyin1" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onları rahat bırak, hayatta olduğun sürece sana ağlasınlar. Gerektiğinde de sussunlar"* buyurdu. Bazıları: "Biz, senin Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber savaşıp Allah yolunda öldürülmedikçe yatağında öleceğini hiç düşünmezdik" deyince, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah yolunda öldürülmekten başka şehitlik yok mu? O zaman ümmetimin şehitleri az olur. Veba hastalığından ölmek, karın ağrısından ölmek, karnında bebek olduğu halde kadının ölmesi, yangından dolayı ölmek, suda boğulmadan dolayı ölmek, göçük altında kalarak ölmek, (göğüs zarı iltihabı olan) zatülcenb hastalığından ölmek, şehitliktir"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٥٥٠ - وعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ : خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ : "مَا تَعُدُّونَ الشَّهِيدَ فِيكُمْ ؟ " . فَقُلْنَا : مَنْ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللهِ . فَقَالَ : " مَنْ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللهِ فَهُوَ شَهِيدٌ وَمَنْ غَرِقَ فِي سَبِيلِ اللهِ فَهُوَ شَهِيدٌ وَمَنْ قَتَلَهُ الْبَطْنُ فَهُوَ شَهِيدٌ وَالْمَرْأَةُ يَقْتُلُهَا نُفَاسُهَا فَهِيَ شَهِيدَةٌ " رواه الطبراني, وفيه: عبد الرحمن بن زياد بن أنعم,وهو ضعيف.

9550. Abdullah b. Amr anlatıyor: Bir gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza gelerek: *"Kendinize göre kimi şehit olarak kabul ediyorsunuz?"* diye sorduğunda, biz: "Allah yolunda öldürüleni." karşılığını verince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah yolunda öldürülen şehittir, Allah yolunda boğulan şehittir, karın ağrısından ölen şehittir ve lohusalıktan dolayı can veren kadın, şehittir"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdurrahman b. Ziyâd b. En'um zayıftır.

٩٥٥١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ الْمُؤَدِّبُ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ بَشِيرٍ الْكِنْدِيُّ ، ثنا عَمْرُو بْنُ عَطِيَّةَ بْنِ الْحَارِثِ الْوَادِعِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَوْمًا لأَصْحَابِهِ : "

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4607)

مَا تَعُدُّونَ الشُّهَدَاءَ فِيكُمْ ؟ " قَالُوا : مَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ صَابِرًا مُحْتَسِبًا مُقْبِلا غَيْرَ مُدْبِرٍ شَهِيدٌ ، قَالَ : " إِنَّ شُهَدَاءَ أُمَّتِي إِذَنْ لَقَلِيلٌ : الْمَقْتُولُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ شَهِيدٌ ، وَالْمَرْءُ يَمُوتُ عَلَى فِرَاشِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ شَهِيدٌ ، وَالْمَبْطُونُ شَهِيدٌ ، وَاللديغ شَهِيدٌ ، وَالْغَرِيقُ شَهِيدٌ ، وَالشريقُ شَهِيدٌ ، وَالَّذِي يَفْتَرِسُهُ السَّبُعُ شَهِيدٌ ، وَالْخَارُّ عَنْ دَابَّتِهِ شَهِيدٌ ، وَصَاحِبُ الْهَدْمِ شَهِيدٌ ، وَصَاحِبُ ذَاتِ الْجَنْبِ شَهِيدٌ ، وَالنُّفَسَاءُ يَقْتُلُهَا وَلَدُهَا يَجُرُّهَا بِسَرَرِهِ إِلَى الْجَنَّةِ "

رواه الطبراني, وفيه: عمرو بن عطية بن الحارث الوادعي, وهو ضعيف .

9551. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir gün ashâbına: *"Kendinize göre şehit olarak kimleri sayıyorsunuz?"* diye sorunca, biz: "Sabrederek, sevabını Allah'tan umarak, yüzü düşmana doğru, arkasını dönmeden (kaçmadan) savaşarak Allah yolunda öldürülen kimse şehittir." karşılığını verince, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"O zaman ümmetimin şehitleri az olur. Allah yolunda öldürülen şehittir. Kişi, yatağında Allah yolunda ölürse şehittir, karın ağrısından ölürse şehittir, yılan ya da akrep sokmasından ölen kişi şehittir, boğularak ölen şehittir, boğazına birşey takılıp ölen şehittir, yırtıcı hayvanın saldırdığı şehittir, atından düşerek ölen şehittir, göçük altında kalan şehittir, (göğüs zarı iltihabı olan) zatül-cenb hastalığından ölen kişi şehittir, bebeğini doğururken ölen kadın (şehittir ki) bebeği, çekerek onu cennete götürecektir"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Amr b. Atiyye b. el-Hâris el-Vâdiî zayıftır.[1]

٩٥٥٢ – حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى ، قَالَ : نَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى ، قَالَ : نَا بَدْرُ بْنُ عُثْمَانَ ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ حَفْصٍ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " تَسْتَشْهِدُونَ بِالْقَتْلِ ، وَالطَّاعُونِ ، وَالْغَرِقِ ، وَالْبَطْنِ ، وَمَوْتِ الْمَرْأَةِ جَمْعًا مَوْتُهَا فِي نِفَاسِهَا "

رواه البزار, ورجاله رجال الصحيح .

9552. Amr b. Sa'd'ın babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Öldürülmekle, vebayla, boğulmakla, karın ağrısıyla ölürseniz şehit olursunuz. Hamile kadın, karnında bebeği ile ölürse şehit olur."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11686)

٩٥٥٣ - وعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُسْرٍ ، قَالَ: عَادَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ فَقَالَ : " مَا تَعُدُّونَ الشُّهَدَاءَ مِنْ أُمَّتِي ؟ " قَالَ ذَلِكَ ثَلاثاً قَالُوا : اللهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ . قَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ : إِنْ شَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَذِنَ لِي فَأَخْبَرْتُهُ مَنْ الشُّهَدَاءُ مِنْ أُمَّتِهِ . قَالَ : " فَأَخْبَرَنِي مَنْ الشُّهَدَاءُ مِنْ أُمَّتِي ؟ " . قَالَ : اسْنُدُونِي فَأَسْنَدُوهُ قَالَ : مَنْ آمَنَ بِاللهِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيْلِ اللهِ وَقَاتَلَ حَتَّى يُقْتَلَ فَهُوَ شَهِيْدٌ . قَالَ : إِنَّ شُهَدَاءَ أُمَّتِي إِذاً لَقَلِيلٌ القَتِلُ فِي سَبِيْلِ اللهِ شَهِيْدٌ وَالمَبْطُونُ شَهِيْدٌ وَالمطْعُونُ شَهِيْدٌ وَالغَرِيْقُ شَهِيْدٌ وَالنُّفَسَاءُ شَهِيْدَةٌ "

رواه الطبراني, ورجاله رجال الصحيح غير أبي صالح الفراء وهو ثقة .

9553. Abdullah b. Busr anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Sa'd b. Ubâde'yi hastalandığı sırada ziyaret ettiğinde: *"Ümmetimden şehit olarak kimleri sayıyorsunuz?"* diye üç defa sorunca, insanlar: "Allah ve Resûlü daha iyi bilir" karşılığını verdiler. Sa'd b. Ubâde: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) izin verirse ona ümmetinden şehitlerin kimler olduğunu haber veririm" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Öyleyse bana haber ver bakalım ümmetimin şehitleri kimlerdir?"* buyurunca, Sa'd b. Ubâde: "Beni doğrultun" dedi. Onu doğrulttuklarında: "Allah'a iman edip, Allah yolunda cihad eden, öldürülünceye kadar çarpışan kişi şehittir" cevabını vermesi üzerine Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ümmetimin şehitleri o takdirde az olur. Allah yolunda öldürülen şehittir, karın ağrısından ölen şehittir, vebadan ölen şehittir, suda boğularak ölen şehittir ve doğum sırasında ölen kadın şehittir"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri Ebû Sâlih el-Ferrâ hariç *Sahîh*'in ravileridir. Bu zat ise güvenilir biridir.

٩٥٥٤ - حَدَّثَنَا خَلَفُ بْنُ عَمْرٍو الْعُكْبَرِيُّ ، وَأَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ ، قَالا : ثنا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا الْمُشْمَعِلُّ بْنُ مِلْحَانَ ، أنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ هَارُونَ بْنِ عَنْتَرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ : " مَا تَعُدُّونَ الشَّهِيدَ فِيكُمْ ؟ " , قُلْنَا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَنْ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ : " إِنَّ شُهَدَاءَ أُمَّتِي إِذًا لَقَلِيلٌ ، مَنْ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ شَهِيدٌ ، وَالْبَطْنُ شَهِيدٌ ، وَالْمُتَرَدِّي شَهِيدٌ ، وَالنُّفَسَاءُ شَهِيدٌ ، وَالْغَرِيقُ شَهِيدٌ " , زَادَ الْحُلْوَانِيُّ فِي حَدِيثِهِ : " وَالسُّلُّ شَهِيدٌ ، وَالْحَرِيقُ شَهِيدٌ ، وَالْغَرِيبُ شَهِيدٌ "

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1719)

رواه الطبراني . وعبد الملك متروك.

9554. Abdülmelik b. Hârûn b. Antere, babasından, o da dedesinden naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir gün bize: *"Kendinize göre şehit olarak kimleri sayıyorsunuz?"* diye sorunca, biz: "Ya Resûlallah! Allah yolunda öldürülendir" karşılığını verdik. Bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Ümmetimin şehitleri o zaman az olur. Allah yolunda öldürülen şehittir, karın ağrısından ölen şehittir, düşerek ölen şehittir, lohusa halinde ölen şehittir ve suda boğularak ölen şehittir."*

Hulvânî'nin rivayetinde: *"Veremden ölen şehittir, yanarak ölen şehittir ve gurbette ölen şehittir"* ilavesi yer almıştır.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Ravi Abdülmelik metruk biridir.[1]

٩٥٥٥ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُؤَمَّلِ ، قَالَ : نا بَكْرُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زَبَّانَ ، قَالَ : نا مِنْدَلُ بْنُ عَلِيٍّ ، عَنْ عَاصِمٍ الأَحْوَلِ ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ ، عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ ، قَالَ : أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالزَّكَاةِ ثَلاثَ مِرَارٍ , وَقَالَ : " مَا تَعُدُّونَ الشَّهِيدَ فِيكُمْ ؟ " قَالُوا : الَّذِي يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، قَالَ : " إِنَّ شُهَدَاءَ أُمَّتِي إِذًا لَقَلِيلٌ ، الْقَتْلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ شَهَادَةٌ ، وَالطَّاعُونُ شَهَادَةٌ ، وَالنُّفَسَاءُ شَهَادَةٌ ، وَالْحَرْقُ شَهَادَةٌ ، وَالْغَرَقُ شَهَادَةٌ ، وَالسُّلُّ شَهَادَةٌ ، وَالْبَطْنُ شَهَادَةٌ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: مندل بن علي, وهو ضعيف وقد وثق ورواه البزار .

9555. Selmân el-Fârisi anlatıyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) üç kere zekât vermek için geldim. Bana: *"Kendinize göre şehit olarak kimleri sayıyorsun?"* diye sorunca, ben: *"Allah yolunda öldürüleni"* diye karşılık verdim. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"O zaman ümmetimin şehitleri az olur. Allah yolunda öldürülme şehitliktir, vebadan ölmek şehitliktir, lohusa iken ölmek şehitliktir, yanma şehitliktir, suda boğulma şehitliktir, veremden ölme şehitliktir ve karın ağrısından ölmek şehitliktir"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Mindel b. Ali zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır. Hadisi Bezzâr da rivayet etmiştir.[2]

٩٥٥٦ – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الأَعْلَى الصَّنْعَانِيُّ ، نا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الطُّفَاوِيُّ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنْ مُحَمَّدٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، رَفَعَهُ ، قَالَ : " الْبَطْنُ وَالْغَرَقُ شَهَادَةٌ "

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/78)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1265) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (6115)

رواه الطبراني في الأوسط، ورجاله رجال الصحيح .

9556. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Karın ağrısından ve boğulmadan dolayı ölmek, şehitliktir"* buyurmuştur.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

٩٥٥٧ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الإِصْطَخْرِيُّ ، ثَنَا الْحَسَنُ بْنُ كَثِيرٍ ، حَدَّثَتْنِي نَضْرَةُ بِنْتُ جَهْضَمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي الطُّفَيْلِ الْقَيْسِيَّةُ ، عَنْ أَبِيهَا ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لَيْسَ الشَّهِيدُ إِلا مَنْ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، فَقَالَ : " يَا عَائِشَةُ ، إِنَّ شُهَدَاءَ أُمَّتِي إِذًا لَقَلِيلٌ ، مَنْ قَالَ فِي يَوْمٍ خَمْسَةً وَعِشْرِينَ مَرَّةً : اللَّهُمَّ بَارِكْ فِي الْمَوْتِ ، وَفِيمَا بَعْدَ الْمَوْتِ ، ثُمَّ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ ، أَعْطَاهُ اللَّهُ أَجْرَ شَهِيدٍ "

رواه الطبراني في الأوسط، وفيه: من لم أعرفهم.

وقد تقدمت أحاديث في فضل الجهاد في من خرج من بيته في سبيل الله فمات بأي حتف كان فهو شهيد.

9557. Hz. Âişe anlatıyor: Ben: "Ya Resûlallah! Şehit, sadece Allah yolunda öldürülendir" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Âişe! O zaman ümmetimin şehitleri az olur. Kim ayın yirmi beşinci gününde bir kere «Allahım! Ölümümü ve ölümümden sonrasını mübarek kıl» diye dua etse, sonra yatağında ölse Allah ona şehit ecri verir"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım raviler bulunmaktadır.

Cihadın Fazileti hakkındaki hadisler, Allah Yolunda Evinden Çıkıp da Herhangi bir Şekilde Ölen Kişi bölümünde geçti.

٩٥٥٨ – حدثنا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ بْنِ صَالِحٍ ، ثنا أَصْبَغُ بْنُ الْفَرَجِ . ح وَحَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مِقْلاصٍ الْمِصْرِيُّ ، ثنا أَبِي ، ثنا ابْنُ وَهْبٍ ، أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ صُرِعَ عَنْ دَابَّتِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ " رواه الطبراني ورجاله ثقات .

9558. Ukbe b. Âmir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Atından düşerek ölen, şehittir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٥٥٩ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنِ الثَّوْرِيِّ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُهَاجِرٍ ، عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : " إِنَّ مَنْ يَتَرَدَّى مِنْ رُءُوسِ الْجِبَالِ ، وَيَأْكُلُهُ السِّبَاعُ ، وَيَغْرَقُ فِي الْبِحَارِ لَشُهَدَاءُ عِنْدَ اللَّهِ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح , وقد تقدمت أحاديث الطاعون في الجنائز .

9559. İbn Mes'ûd diyor ki: "Dağ başından düşüp de ölen, yırtıcı hayvanın kendisini parçaladığı kişi ile denizde boğulan, Allah katında şehittirler."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

Veba hakkındaki hadisler, Cenaze kitabında geçti.[2]

٩٥٦٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ الأَلْهَانِيِّ قَالَ ذُكِرَ عِنْدَ أَبِي عِنَبَةَ الْخَوْلاَنِيِّ الشُّهَدَاءُ فَذَكَرُوا الْمَبْطُونَ وَالْمَطْعُونَ وَالنُّفَسَاءَ فَغَضِبَ أَبُو عِنَبَةَ وَقَالَ حَدَّثَنَا أَصْحَابُ نَبِيِّنَا عَنْ نَبِيِّنَا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ " إِنَّ شُهَدَاءَ اللَّهِ فِي الأَرْضِ أُمَنَاءُ اللَّهِ فِي الأَرْضِ عَلَى خَلْقِهِ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا" رواه أحمد, ورجاله ثقات.

9560. Muhammed b. Ziyâd el-Elhânî anlatıyor: Ebû Inebe el-Havlânî'nin yanında şehitlerden bahsedildi. Bu meyanda karın ağrısından ölen, vebadan ölen ve lohusa halinde ölen kadını saydılar. Ebû Inebe buna sinirlenip şöyle dedi: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sahabileri bize Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildirdiler: *"Yeryüzünde Allah'ın şehitleri, yeryüzünde mahlukatı içerisinde Allah'ın güvenilir (emin) kimselerdir, ister öldürülsünler, ister ölsünler."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[3]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/323), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1752) ve *es-Silsiletu's-Sahîha* (1667)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9718)
[3] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/200)

(بَابُ رُبَّ قَتِيلٍ بَيْنَ الصَّفَّيْنِ اللهُ أَعْلَمُ بِنِيَّتِهِ)

(Savaşan) İki Saf Arasında Nice Ölenler Vardır ki Niyetlerini En İyi Bilen Allah'tır

٩٥٦١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ رِفَاعَةَ أَنَّ أَبَا مُحَمَّدٍ أَخْبَرَهُ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ ابْنِ مَسْعُودٍ حَدَّثَهُ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ ذُكِرَ عِنْدَهُ الشُّهَدَاءُ فَقَالَ " إِنَّ أَكْثَرَ شُهَدَاءِ أُمَّتِي أَصْحَابُ الْفُرُشِ وَرُبَّ قَتِيلٍ بَيْنَ الصَّفَّيْنِ اللهُ أَعْلَمُ بِنِيَّتِهِ"

رواه أحمد هكذا و لم أره ذكر ابن مسعود, وفيه: ابن لهيعة, وحديثه حسن, وفيه ضعف والظاهر أنه مرسل ورجاله ثقات .

9561. İbn Mes'ûd anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) huzurunda şehitlerden bahsedilmesi üzerine: *"Ümmetimin şehitlerinin çoğu, yataktaki şehitlerdir. (Savaşan) iki saf içinde nice öldürülenler vardır ki niyetlerini en iyi bilen Allah'tır"* buyurdu.

★Hadisi İmam Ahmed bu şekilde rivayet etmiştir. Ancak onun İbn Mes'ûd'dan bahsettiğini görmedim. Ravilerden İbn Lehî'a'nın hadisi hasen derecesindedir. Kendisinde zayıflık bulunmaktadır. Hadisin mürsel olduğu açıktır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ فِيمَنْ يُؤَيِّدُ بِهِمُ الإِسْلَامُ مِنَ الأَشْرَارِ)

İslam'ın Kendileri Sayesinde Güçlenmiş Olduğu Kötü İnsanlar

٩٥٦٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ سَمِعْتُ حَمَّادَ بْنَ سَلَمَةَ يُحَدِّثُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ وَحُمَيْدٍ فِي آخَرِينَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ " إِنَّ اللهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى سَيُؤَيِّدُ هَذَا الدِّينَ بِأَقْوَامٍ لاَ خَلَاقَ لَهُمْ" رواه أحمد والطبراني, ورجالهما ثقات .

9562. Ebû Bekre'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hiç şüphesiz yüce Allah, bu dini, kendileri için (dinden) hiç bir pay olmayan topluluklar ile güçlendirecektir."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (3772)
[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/45)

٩٥٦٣ - وعَنْ مَيْمُونِ بْنِ سِنْبَاد قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " قَوَامُ أُمَّتِي شِرَارُهَا " رواه عبد الله بن أحمد والبزار والطبراني في الكبير والأوسط, وفيه :هارون بن دينار, وهو ضعيف.

9563. Meymûn b. Sinbâd'ın bildirdiğine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ümmetimin dirlik ve düzeni, en şerlileri sayesinde olacaktır."*

★Hadisi Abdullah b. Ahmed, Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde yer alan Hârûn b. Dinâr zayıftır.[1]

٩٥٦٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ ، نَا حِبَّانُ بْنُ هِلالٍ ، حَدَّثَنَا أَبُو خُزَيْمَةَ ، نَا مَالِكُ بْنُ دِينَارٍ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يُؤَيِّدُ هَذَا الدِّينَ بِرِجَالٍ لا خَلاقَ لَهُمْ " رواه البزار والطبراني في الأوسط ,وأحد أسانيد البزار ثقات الرجال .

9564. Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hiç şüphesiz yüce Allah, bu dini hiçbir ondan nasibi olmayan topluluklar ile güçlendirir."*

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup, Bezzâr'ın isnâdlarından birinin ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٩٥٦٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ أَبِي بُكَيْرٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ الْقُرَشِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَاهُ يَوْمَ الْمَرْجِ يَزْعُمُ أَنَّهُ سَمِعَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ ، يَقُولُ : لَوْلا أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى سَيَمْنَعُ هَذَا الدِّينَ بِنَصَارَى مِنْ رَبِيعَةَ عَلَى شَاطِئِ الْفُرَاتِ ، مَا تَرَكْتُ أَعْرَابِيًّا إِلا قَتَلْتُهُ أَوْ يُسْلِمُ " رواه البزار, ورجاله رجال الصحيح خلا عبد الله بن عمر القرشي وهو ثقة .

9565. Hz. Ömer b. el-Hattâb diyor ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): «*Hiç şüphesiz yüce Allah bu dini, Fırat nehrinin kıyısında bulunan Rebîa kavminden olan Hristiyanlarla koruyacak*» hadisini işitmeseydim bir tane bedevi bırakmadan ya hepsini öldürürdüm, ya da onlar Müslüman olurlardı."

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri Abdullah b. Amr el-Kuraşî müstesna *Sahîh*'in ravileridir. Bu zat ise güvenilir biridir.[1]

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/227, oğlu Abdullah'ın zevaidinden), *Müsned-i Bezzâr* (1724), Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/353), Taberânî, *M. el-Evsat* (759) ve Taberânî, *M. es-Sağîr* (86)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1720-2) ve Taberânî, *M. el-Evsat* (1969)

٩٥٦٦ - وعَنْ أَبِي مُوسَى الأَشْعَرِيِّ قَالَ : نَزَلَتْ سُورَةٌ نَحْواً مِنْ بَرَاءَةَ فَرُفِعَتْ فَحفِظْتُ مِنْهَا : إِنَّ اللهَ لَيُؤَيِّدُ هَذَا الدِّينَ بِأَقْوَامٍ لاَ خَلاَقَ لَهُمْ . فذكر الحديث

رواه الطبراني, ورجاله رجال الصحيح غير علي بن زيد, وفيه ضعف ويحسن حديثه لهذه الشواهد.

9566. Ebû Mûsâ el-Eş'arî anlatıyor: Berâat sûresi kadar uzunlukta bir sûre indi. Sonradan o sûre neshedildi. Ben bu sûreden şu âyeti ezberledim: *"Hiç şüphesiz Allah, bu dini ondan hiçbir nasipleri olmayan kavimlerle güçlendirilir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri Ali b. Zeyd hariç *Sahîh*'in ravileridir. Bu zatta zayıflık bulunmaktadır. Bu şahidlerden dolayı hadisi hasendir.

٩٥٦٧ - وعَنِ عَبْدِ اللّهِ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيُؤَيِّدُ هَذَا الدِّيْنَ بِرِجَالٍ مَا هُمْ مِنْ أَهْلِهِ "

رواه الطبراني, وفيه: عبد الرحمن بن زياد بن أنعم, وهو ضعيف لغير كذب فيه .

9567. Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hiç şüphesiz yüce Allah, bu dini, ona layık olmayan kişilerle güçlendirir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdurrahman b. Ziyâd b. En'um zayıftır. Zayıflığının kaynağı yalancı olması değildir.

٩٥٦٨ - حدثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا ابْنُ الأَصْبَهَانِيِّ ، ثنا جَرِيرٌ ، عَنْ مَنْصُورٍ ، عَنْ أَبِي خَالِدٍ الْوَالِبِيِّ ، عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ عَمْرِو بْنِ مُقْرِنٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيُؤَيِّدُ الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ "

رواه الطبراني في ترجمة عمرو بن النعمان بن مقرن وضبب عليه, ولا يستحق التضبيب لأنه صواب وقد ذكر المزي في ترجمة أبي خالد الوالبي أنه روى عن عمرو بن النعمان بن مقرن, والنعمان بن مقرن قلت : ورجاله ثقات

9568. Nu'mân b. Amr b. Mukrin'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hiç şüphesiz yüce Allah, dini, günahkâr adamla kuvvetlendirir."*

★Hadisi Taberânî, Amr b. en-Nu'mân b. Mukrin'in biyografisinde zikretmiş ve aleyhinde konuşmuştur. Halbuki hadis aleyhine konuşulmayı haketmemiştir. Çünkü anlamı doğrudur. Mizzî, Ebû Hâlid el-Vâlibî'nin biyografisinde hadisi, Amr b. en-

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1723) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (236)

Nu'mân b. Mukrin ile Nu'mân b. Mukrin'den rivayet etmiştir. Ben derim ki: Hadisin ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٥٦٩ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا سُفْيَانُ ، عَنْ عَاصِمٍ ، عَنْ زِرٍّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيُؤَيِّدُ الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ "

رواه الطبراني, وفيه :عاصم بن أبي النجود, وهو ثقة وفيه كلام .

9569. Abdullah b. Mes'ûd diyor ki: "Hiç şüphesiz yüce Allah, dini, günahkâr adamla kuvvetlendirilir."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Âsım b. Ebi'n-Necûd güvenilir biridir. Kendisi hakkında bir takım tenkitler de mevcuttur.[2]

(بَابُ الاسْتِعَانَةِ بِالْمُشْرِكِينَ)

Müşriklerden Yardım İstemek

٩٥٧٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ قَالَ أَخْبَرَنَا الْمُسْتَلِمُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا خُبَيْبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُرِيدُ غَزْواً أَنَا وَرَجُلٌ مِنْ قَوْمِي وَلَمْ نُسْلِمْ فَقُلْنَا إِنَّا نَسْتَحْيِي أَنْ يَشْهَدَ قَوْمُنَا مَشْهَداً لاَ نَشْهَدُهُ مَعَهُمْ. قَالَ " أَوَأَسْلَمْتُمَا". قُلْنَا لاَ. قَالَ " فَلاَ نَسْتَعِينُ بِالْمُشْرِكِينَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ ". قَالَ فَأَسْلَمْنَا وَشَهِدْنَا مَعَهُ فَقَتَلْتُ رَجُلاً وَضَرَبَنِي ضَرْبَةً وَتَزَوَّجْتُ بِابْنَتِهِ بَعْدَ ذَلِكَ فَكَانَتْ تَقُولُ لاَ عَدِمْتَ رَجُلاً وَشَّحَكَ هَذَا الْوِشَاحَ. فَأَقُولُ لاَ عَدِمْتِ رَجُلاً عَجَّلَ أَبَاكِ النَّارَ.

ررواه أحمد والطبراني, ورجالهما ثقات .

9570. Hubeyb b. Abdirrahman, babasından oda dedesinden naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), gazaya çıkmak üzereyken onun yanına vardım. Ben ve kavmimden bir adam henüz müslüman olmamıştık. Biz: "Kavmimizin, kendileriyle beraber bulunmadığımız bir yerde şehit olmalarından utanıyoruz" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Siz hâlâ Müslüman olmadınız mı?"* diye sordu. Biz: "Hayır." karşılığını verince, Hz. Peygamber: *"Müşriklerden, (başka) müşriklere karşı yardım istemeyiz"* buyurdu. Biz bunun üzerine Müslüman olduk ve Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber bulunduk. Ben bir adamı öldürdüm. O bana bir kere vurdu. Bundan sonra öldürdüğüm adamın

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/39) ve Kudâî, *Şihab* (1096)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8913) ve *es-Silsiletu's-Sahîha* (1649)

kızıyla evlendim. Bana (eşim): "Bu gerdanlığın takıldığı (boynundaki darbe izini) yok edememişsin" deyince, ben de ona: "Ama babanı cehennemi gitmeyi çabuklaştıran bir adamı (beni) yitirmedin" karşılığını verdim

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٥٧١ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ شُعَيْبٍ ، قَالَ : نَا خَالِدُ بْنُ خِدَاشٍ ، قَالَ : نَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ سَعْدِ بْنِ الْمُنْذِرِ ، عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمَ أُحُدٍ حَتَّى إِذَا جَاوَزَ ثَنِيَّةَ الْوَدَاعِ إِذَا هُوَ بِكَتِيبَةٍ جَيْشَيْنِ ، فَقَالَ : " مَنْ هَؤُلاءِ ؟ " ، قَالُوا : هَذَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ فِي سِتِّمِائَةٍ مِنْ مَوَالِيهِ مِنَ الْيَهُودِ مِنْ بَنِي قَيْنُقَاعٍ ، قَالَ : " وَقَدْ أَسْلَمُوا ؟ " ، قَالُوا : لا ، يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : " مُرُوهُمْ فَلْيَرْجِعُوا ، فَإِنَّا لا نَسْتَعِينُ بِالْمُشْرِكِينَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ,وفيه :سعد بن المنذر بن أبي حميد, ذكره ابن حبان في الثقات فقال : سعد بن أبي حميد فنسبه إلى جده ,وبقية رجاله ثقات .

9571. Ebû Humeyd es-Sâidî'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Uhud savaşının yapılacağı gün Medine'den çıktı. Vedâ tepesini geçtiğinde iki askeri birlik görünce: *"Bunlar kim?"* diye sordu. İnsanlar: "Şu Abdullah b. Ubey, Benû Kaynukâ' Yahudilerinden altıyüz tane köle arasında" karşılığını verdiler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Henüz Müslüman olmadılar mı?"* diye sorunca: "Hayır, ya Resulallah!" cevabını verdiler. Bunun üzerine: *"Onlara emredin geri dönsünler. Çünkü biz müşriklere karşı, (diğer) müşriklerden yardım istemeyiz"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Sa'd b. el Münzîr b. Ebî Humeyd'i İbn Hibbân *es-Sikât*'ta zikretmiş ve: "Sa'd b. Ebî Humeyd'in nisbeti dedesine aittir" demiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (3/454) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (4194)

(بَابُ النَّهْيِ عَنْ قِتَالِ التُّرْكِ وَالحَبَشَةِ مَا لَمْ يَعْتَدُوا)

Saldırmadıkları Sürece Türkler ve Habeşlilerle Savaşmanın Yasak Olması

٩٥٧٢ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ يَعْنِي ابْنَ مُحَمَّدٍ عَنْ مُوسَى بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ قَالَ سَمِعْتُ رَجُلاً مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " اتْرُكُوا الْحَبَشَةَ مَا تَرَكُوكُمْ فَإِنَّهُ لاَ يَسْتَخْرِجُ كَنْزَ الْكَعْبَةِ إِلاَّ ذُو السُّوَيْقَتَيْنِ مِنَ الْحَبَشَةِ"

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير موسى بن جبير, وهو ثقة .

9572. Ebû Umâme b. Sehl b. Huneyf bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından birinden işittiğime göre şöyle diyordu: Resûlullah'ın şöyle buyurduğunu işittim: *"Size ilişmedikleri müddetçe Habeşlileri rahat bırakın. Çünkü Kâbe'nin hazinesini meydana çıkaracak olan, ince bacakları olan Habeşli adamdır."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, senedinde yer alan Mûsâ b. Cübeyr hariç *Sahîh*'in ravileridir. Bu zat ise güvenilir biridir.[1]

٩٥٧٣ – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ الْعَلاَّفُ ، ثنا أَبُو صَالِحٍ الْحَرَّانِيُّ ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ كَعْبِ بْنِ عَلْقَمَةَ التَّنُوخِيِّ ، حَدَّثَنِي حَسَّانُ بْنُ كُرَيْبٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ ابْنَ ذِي الْكَلاَعِ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " اتْرُكُوا التُّرْكَ مَا تَرَكُوكُمْ "

رواه الطبراني, وفيه :ابن لهيعة, وحديثه حسن ,وفيه ضعف ,وبقية رجاله ثقات .

9573. Muaviye b. Ebî Süfyân bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Türkler sizi terk ettiği (dokunmadığı) sürece, siz de onları terk edin (dokunmayın)."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Lehî'a'nın hadisi hasen derecesindedir. Kendisinde zayıflık bulunmaktadır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٩٥٧٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْبَصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْغَمْرِ مَوْلَى سُمُوكٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ جَدِّي ، قَالَ : سَمِعْتُ

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/371)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/375)

مُعَاوِيَةَ بْنَ حُدَيْجٍ ، يَقُولُ : كُنْتُ عِنْدَ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ حِينَ جَاءَهُ كِتَابُ عَامِلِهِ يُخْبِرُهُ أَنَّهُ وَقَعَ بِالتُّرْكِ وَهَزَمَهُمْ ، وَكَثْرَةَ مَنْ قُتِلَ مِنْهُمْ ، وَكَثْرَةَ مَنْ غُنِمَ ، فَغَضِبَ مُعَاوِيَةُ مِنْ ذَلِكَ ، ثُمَّ أَمَرَ أَنْ يَكْتُبَ إِلَيْهِ قَدْ فَهِمْتُ مَا ذَكَرْتَ مِمَّا قَتَلْتَ وَغَنِمْتَ ، فَلا أَعْلَمَنَّ مَا عُدْتَ لِشَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ ، وَلا قَاتَلْتَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَكَ أَمْرِي ، قُلْتُ لَهُ : لِمَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ؟ فَقَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " لَتَظْهَرَنَّ التُّرْكُ عَلَى الْعَرَبِ حَتَّى تُلْحِقَهَا بِمَنَابِتِ الشِّيحِ وَالْقَيْصُومِ " ، فَأَكْرَهُ قِتَالَهُمْ لِذَلِكَ. رواه أبو يعلى, وفيه :جماعة لم أعرفهم .

9574. Muaviye b. Hudeyc anlatıyor: Savaşa gönderdiği komutandan, Muâviye b. Ebî Süfyân'a mektup geldiğinde onun yanındaydım. Komutan, mektupta Türklerle savaşıp onları hezimete uğrattığını, onlardan öldürülenlerin çok olduğunu bir çok ganimet elde edildiğini anlatıyordu. Muâviye bunları okuyunca sinirlendi. Hemen ona şöyle mektup yazılmasını emretti: "Mektubunda anlattığın şeyleri, onlardan çok kişi öldürdüğünüzü ve ganimet elde ettiğinizi anladım. Bir daha bu anlattıklarından bir şey daha bilmeyeyim. Emrim gelinceye kadar onlarla savaştığını duymayayım." Ben de ona: "Ey müminlerin emiri! Niçin peki?" diye sorunca, şu karşılığı verdi: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Hiç şüphesiz Türkler, Araplara galip gelecek. Hatta onları pelin otu ve kara gelin bitkilerinin bittiği yere kadar sürecekler."* O yüzden onlarla savaşmaktan hoşlanmıyorum.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım bir grup ravi bulunmaktadır.[1]

٩٥٧٥ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : نا عُثْمَانُ بْنُ يَحْيَى الْقَرْقَسَانِيُّ ، قال : نا عَبْدُ الْمَجِيدِ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ أَبِي رَوَّادٍ ، عَنْ مَرْوَانَ بْنِ سَالِمٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ ، وَشَقِيقِ بْنِ سَلَمَةَ ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اتْرُكُوا التُّرْكَ مَا تَرَكُوكُمْ ، فَإِنَّ مَنْ يَسْلُبُ أُمَّتِي مَا خَوَّلَهُمُ اللَّهُ بَنُو قَنْطُورَاءَ" رواه الطبراني في الأوسط, وفيه :مروان بن سالم, وهو متروك.

9575. İbn Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Türkler size dokunmadıkları sürece sizde onlara ilişmeyin. Çünkü Allah'ın ümmetime bahşettiği şeyi (saltanatı) onlardan alacak olanlar, Kantûrâ oğullarıdır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Mervân b. Sâlim metruk biridir.[1]

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (7376)

٩٥٧٦ - دثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ السَّقَطِيُّ ، قَالَ : نَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَبُو مُوسَى الْهَرَوِيُّ ، قَالَ : نَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْقُدُّوسِ ، قَالَ : نَا لَيْثُ بْنُ أَبِي سُلَيْمٍ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَمْلأُ اللَّهُ أَيْدِيَكُمْ مِنَ الأَعَاجِمِ فَيَصِيرُونَ أُسْدًا ، لا يَفِرُّونَ يَضْرِبُونَ أَعْنَاقَكُمْ ، وَيَأْخُذُونَ فَيْئَكُمْ "

رواه الطبراني في الأوسط والبزار, وفيه :ليث بن أبي سليم, وهو مدلس .

قلت : وتأتي أحاديث من نحو هذا في كتاب الفتن إن شاء الله .

9576. Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah, ellerinize Acemler ile dolduracak. Onlar da aslan gibi olacaklar ve kaçmayacaklar. Sizin boyunlarınızı vuracak ve ganimetlerinizi alacaklar."*

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Leys b. Ebî Süleym tedlis yapan biridir.

Ben derim ki: Bu türden hadisler, inşaallah Fitneler kitabında gelecektir.[2]

(بَابُ كَرَاهِيَةِ تَمَنِّي لِقَاءِ الْعَدُوِّ)

Düşmanla Karşılaşmayı Temenni Etmenin Mekruh Olması

٩٥٧٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الرَّازِىُّ خَتَنُ سَلَمَةَ الأَبْرَشِ قَالَ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ الْفَضْلِ قَالَ حَدَّثَنِى مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ عَمِّهِ مُوسَى بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم" لاَ تَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ فَإِنَّكُمْ لاَ تَدْرُونَ مَا يَكُونُ فِى ذَلِكَ"

قلت : هو في الصحيح خلا قوله : فإنكم لا تدرون ما يكون من ذلك .

رواه أحمد والطبراني في الأوسط, وفيه: محمد بن إسحاق وهو مدلس .

9577. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyin. Çünkü, siz o esnada ne olacağını bilemezsiniz."*

Ben derim ki: Hadis: *"Çünkü siz o esnada ne olacağını bilemezsiniz"* kısmı hariç *Sahîh*'te geçmektedir.

★Hadisi İmam Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. İshâk tedlis yapan biridir.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10389), İbnü'l-Cevzî, uydurma hadisler arasında yer vermiştir.
[2] *Müsned-i Bezzâr* (3363), iki ayrı zayıf isnâdla.

(بَابُ عَرْضِ الإِسْلَامِ وَالدُّعَاءِ إِلَيْهِ قَبْلَ القِتَالِ)

İslâm'ın (Düşmana) Arzedilmesi ve Savaşmadan Önce İslâm'a Davet

٩٥٧٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ أَرْطَاةَ عَنِ ابْنِ أَبِى نَجِيحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ مَا قَاتَلَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَوْماً حَتَّى يَدْعُوَهُمْ.

رواه أحمد وأبو يعلى والطبراني بأسانيد ورجال أحدها رجال الصحيح .

9578. İbn Abbâs diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), İslâm'a davet etmedikçe bir toplulukla savaşmazdı."

★Hadisi İmam Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Taberânî farklı isnâdlarla rivayet etmiştir. Senedlerden birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٩٥٧٩ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ جُمْهُورٍ ، ثَنَا عُثْمَانُ بْنُ يَحْيَى الْقُرْقُسَانِيُّ ، ثَنَا سُفْيَانُ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ ذَرٍّ ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : بَعَثَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ إِلَى قَوْمٍ يُقَاتِلُهُمْ ، ثُمَّ بَعَثَ إِلَيْهِ رَجُلا ، فَقَالَ : " لا تَدْعُهُ مِنْ خَلْفِهِ ، وَقُلْ لَهُ : لا تُقَاتِلْهُمْ حَتَّى تَدْعُوَهُمْ "

رواه الطبراني في الأوسط, ورجاله رجال الصحيح غير عثمان بن يحيى القرقساني, وهو ثقة .

9579. Enes b. Mâlik anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hz. Ali b. Ebî Tâlib'i savaşması için bir kavme gönderdi. Daha sonra arkasından birini göndererek ona şöyle buyurdu: *"Onu takip edip peşini bırakma. Ona de ki: Onları İslâm'a davet etmedikçe onlarla savaşma!"*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri Osmân b. Yahyâ el-Kurkusânî hariç *Sahîh*'in ravileridir. Bu zat ise güvenilir biridir.

٩٥٨٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يُونُسُ وَحُسَيْنٌ قَالَا حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ وَحَدَّثَ مَرْثَدُ بْنُ ظَبْيَانَ قَالَ جَاءَنَا كِتَابٌ مِنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا وَجَدْنَا لَهُ كَاتِباً يَقْرَؤُهُ عَلَيْنَا حَتَّى قَرَأَهُ رَجُلٌ مِنْ بَنِى ضُبَيْعَةَ " مِنْ رَسُولِ اللّٰهِ إِلَى بَكْرِ بْنِ وَائِلٍ أَسْلِمُوا تَسْلَمُوا"

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح .

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (2/400)

[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (2053, 2105), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2494, 2591) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (11159) Sahîh bir hadistir.

9580. Mersed b. Zabyân anlatıyor: Bize, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) mektup geldi. Biz, Benî Dubey'a'dan bir adamdan başka mektubu bize okuyacak olan başka bir kâtip bulamadık: *"Allah'ın Resûlü'nden (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr b. Vâil'e. Müslüman olun ki selamet bulasınız."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٥٨١ – حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ ، أَنَا نُوحُ بْنُ قَيْسٍ ، نَا خَالِدُ بْنُ قَيْسٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : كَتَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى بَكْرِ بْنِ وَائِلٍ : " مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى بَكْرِ بْنِ وَائِلٍ أَنْ أَسْلِمُوا تَسْلَمُوا " فَمَا وَجَدُوا مَنْ يَقْرَأُهُ إِلَّا رَجُلٌ مِنْ بَنِي ضُبَيْعَةَ فَهُمْ يُسَمَّوْنَ بَنِي الْكَاتِبِ. رواه البزار وأبو يعلى والطبراني في الصغير, ورجال الأولين رجال الصحيح .

9581. Enes anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Bekr b. Vâil'e mektup yazdı. Mektubunda şöyle diyordu: *"Allah'ın Resûlü Muhammed'den (sallallahu aleyhi vesellem), Bekr b. Vâil'e; Müslüman olun ki selamet bulasınız."*

Mektubu, Benî Dubey'a'lı bir adamdan başka okutacak birini bulamadılar. Onlara Kâtiboğulları diyorlardı.

★Hadisi Bezzâr, Ebû Ya'lâ ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de Taberânî rivayet etmiş olup, Bezzâr ve Ebû Ya'lâ'nın ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٩٥٨٢ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا أَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " الْعَبْدُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ ". وَكَتَبَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ إِلَى كِسْرَى وَقَيْصَرَ وَإِلَى كُلِّ جَبَّارٍ.

رواه أحمد والطبراني في الأوسط, وفيه: ابن لهيعة وحديثه حسن, وبقية رجال أحمد رجال الصحيح .

9582. Câbir diyor ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Kişi, sevdiğiyle beraberdir."*

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), vefat etmeden evvel Kisrâ'ya, Kayser'e ve her zorba (krala) mektup yazmıştır.

★Hadisi İmam Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Lehî'a'nın hadisi hasen derecesindedir. Ahmed'in diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/68)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1670), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2947) ve Taberânî, *M. es-Sağîr* (307)

٩٥٨٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِرَجُلٍ " أَسْلِمْ. قَالَ إِنِّي أَجِدُنِي كَارِهاً. قَالَ وَإِنْ كُنْتَ كَارِهاً"

رواه أحمد وأبو يعلى, ورجالهما رجال الصحيح .

9583. Enes'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir adama: *"Müslüman ol!"* deyince, adam: "Kendimi (müslüman olmaya) zorlanmış hissediyorum" karşılığını verdi. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"İstemeyerek te olsa (yine de müslüman ol.)"*

★**Hadisi İmam Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.**[2]

٩٥٨٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى رَجُلٍ مِنْ بَنِي النَّجَّارِ يَعُودُهُ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " يَا خَالُ قُلْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ . فَقَالَ أَوَخَالٌ أَنَا أَوْ عَمٌّ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاَ بَلْ خَالٌ . فَقَالَ لَهُ قُلْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ . قَالَ هُوَ خَيْرٌ لِي قَالَ نَعَمْ " رواه أحمد, ورجاله رجال الصحيح .

9584. Enes'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Benî Neccâr kabilesinden olan bir adamı, hastalığında ziyaret etmek için yanına gitti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Dayı! «Lâ ilahe illallah de!»"* buyurdu. Adam: "Ben dayı mıyım, yoksa amca mı?" diye sorunca, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır, sen dayısın. «Lâ ilahe illallah» de"* buyurdu. Adam: "Bu, benim için daha hayırlı mı?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet"* buyurdu.

★**Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.**[3]

٩٥٨٥ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ نُمَيْرٍ ، ثنا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ ، قَالَتْ : لَمَّا كَانَ يَوْمُ الْفَتْحِ ، قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لأَبِي قُحَافَةَ : " أَسْلِمْ تَسْلَمْ " رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

9585. Esmâ binti Ebî Bekr bildiriyor: Mekke'nin fethedildiği gün, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Kuhâfe'ye şöyle buyurdu: *"Müslüman ol ki, selamet bulasın."*

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (3/336, 394)

[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (3/109, 181) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (3765)

[3] *Müsned-i İmam Ahmed* (3/152, 268), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (3512) ve *Müsned-i Bezzâr* (787)

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٥٨٦ - حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ مَرْثَدٍ الطَّبَرَانِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَيَّاشٍ ، عَنْ أَبِيهِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَيَّاشٍ ، حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ ، قَالَ : خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَصْحَابِهِ ، فَقَالَ : " إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بَعَثَنِي رَحْمَةً لِلنَّاسِ كَافَّةً ، فَأَدُّوا عَنِّي يَرْحَمْكُمُ اللَّهُ ، وَلَا تَخْتَلِفُوا كَمَا اخْتَلَفَ الْحَوَارِيُّونَ عَلَى عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَإِنَّهُ دَعَاهُمْ إِلَى مِثْلِ مَا أَدْعُوكُمْ إِلَيْهِ ، فَأَمَّا مَنْ قَرُبَ مَكَانُهُ ، فَإِنَّهُ أَجَابَ وَأَسْلَمَ ، وَأَمَّا مَنْ بَعُدَ مَكَانُهُ فَكَرِهَهُ ، فَشَكَا عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ ذَلِكَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، فَأَصْبَحُوا وَكُلُّ رَجُلٍ مِنْهُمْ يَتَكَلَّمُ بِلِسَانِ الْقَوْمِ الَّذِينَ وُجِّهَ إِلَيْهِمْ ، فَقَالَ لَهُمْ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : هَذَا أَمْرٌ قَدْ عَزَمَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِ ، فَامْضُوا فَافْعَلُوا " ، فَقَالَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : نَحْنُ يَا رَسُولَ اللَّهِ نُؤَدِّي عَنْكَ ، فَابْعَثْنَا حَيْثُ شِئْتَ ، فَبَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ حُذَافَةَ إِلَى كِسْرَى ، وَبَعَثَ سَلِيطَ بْنَ عَمْرٍو إِلَى هَوْذَةَ بْنِ عَلِيٍّ صَاحِبِ الْيَمَامَةِ ، وَبَعَثَ الْعَلَاءَ بْنَ الْحَضْرَمِيِّ إِلَى الْمُنْذِرِ بْنِ سَاوَى صَاحِبِ هَجَرَ ، وَبَعَثَ عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ إِلَى جَيْفَرَ ، وَعَبَّادٍ ابْنَيِ جَلَنْدَا مَلِكَيْ عُمَانَ ، وَبَعَثَ دِحْيَةَ الْكَلْبِيَّ إِلَى قَيْصَرَ ، وَبَعَثَ شُجَاعَ بْنَ وَهْبٍ الأَسَدِيَّ إِلَى الْمُنْذِرِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ أَبِي شِمْرٍ الْغَسَّانِيِّ ، وَبَعَثَ عَمْرَو بْنَ أُمَيَّةَ الضَّمْرِيَّ إِلَى النَّجَاشِيِّ ، فَرَجَعُوا جَمِيعًا قَبْلَ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرَ الْعَلَاءِ بْنِ الْحَضْرَمِيِّ ، فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُوُفِّيَ وَهُوَ بِالْبَحْرَيْنِ.

رواه الطبراني, وفيه :محمد بن إسماعيل بن عياش ,وهو ضعيف.

9586. Misver b. Mahrame anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ashâbına gelerek şöyle buyurdu: *"Hiç şüphesiz yüce Allah, beni bütün insanlara rahmet olarak gönderdi. Öyleyse bana verdiğiniz sözü yerine getirin ki, Allah da size rahmet etsin. Havârilerin, İsâ'ya karşı ihtilaf ettikleri gibi ihtilafa düşmeyin. Çünkü o, onları benim sizi çağırdığım şeylere çağırmıştı. Mekânı yakın olanlar, icabet edip Müslüman oldular. Mekânları uzak olanlar ise Müslüman olmak istemediler. Bunun üzerine İsâ b. Meryem, bu durumu yüce Allah'a şikayet etti. Sabahleyin her bir adam, kendilerine yönlendirilen (gelen) kavmin lisanıyla konuşmaya başladı. İsâ b. Meryem, onlara: «Bu, Allah'ın sizin için kesin karar verdiği şeydir, öyleyse bunu yapın» dedi."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/90)

Bunun üzerine Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbı: "Biz, ya Resûlallah! Sana verdiğimiz sözü yerine getireceğiz. Bizi dilediğin yere gönder" dediler. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem), Abdullah b. Huzâfe'yi Kisrâ'ya, Süleyt b. Amr'ı Yemâme'nin lideri Hevze b. Ali'ye, Alâ b. el-Hadramî'yi Hecer'in lideri Münzir b. Sâvâ'ya, Amr b. el-Âs'ı Ceyfer'e, Abbâd b. Celendâ'yı Ummân'ın iki kralına, Dihye el-Kelbî'yi Kayser'e, Şucâ' b. Vehb el-Esedî'yi Münzir b. el-Hâris b. Ebî Şimr el-Ğassânî'ye, Amr b. Ümeyye ed-Damrî'yi Necâşî'ye gönderdi. Hepsi Peygamber Efendimiz'in (sallallahu aleyhi vesellem) vefatından önce geri döndüler. Alâ b. el-Hadramî bundan müstesnadır. Bu zat Bahreyn'deyken Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) vefat etmişti.

★**Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. İsmâîl b. Ayyâş zayıftır.**[1]

٩٥٨٧ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، وَالْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، قَالا : ثنا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ شَدَّادٍ ، عَنْ دِحْيَةَ الْكَلْبِيِّ ، قَالَ : بَعَثَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى قَيْصَرَ صَاحِبِ الرُّومِ بِكِتَابٍ ، فَقُلْتُ : اسْتَأْذِنُوا لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأُتِيَ قَيْصَرُ ، فَقِيلَ لَهُ : إِنَّ عَلَى الْبَابِ رَجُلا يَزْعُمُ أَنَّهُ رَسُولُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَفَزِعُوا لِذَلِكَ ، فَقَالَ : أَدْخِلْهُ ، فَأَدْخَلَنِي عَلَيْهِ وَعِنْدَهُ بَطَارِقَتُهُ ، فَأَعْطَيْتُهُ الْكِتَابَ فَقُرِئَ عَلَيْهِ ، فَإِذَا فِيهِ : " بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ، مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللهِ إِلَى قَيْصَرَ صَاحِبِ الرُّومِ " فَنَخَرَ ابْنُ أَخٍ لَهُ أَحْمَرُ أَزْرَقُ سَبِطٌ ، فَقَالَ : لا تَقْرَأِ الْكِتَابَ الْيَوْمَ بَدَأَ بِنَفْسِهِ ، وَكَتَبَ صَاحِبِ الرُّومِ ، لَمْ يَكْتُبْ مَلِكَ الرُّومِ ، قَالَ : فَقُرِئَ الْكِتَابُ حَتَّى فَرَغَ مِنْهُمْ ، ثُمَّ أَمَرَهُمْ فَخَرَجُوا مِنْ عِنْدِهِ ، ثُمَّ بَعَثَ إِلَيَّ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ ، فَسَأَلَنِي فَأَخْبَرْتُهُ ، فَبَعَثَ إِلَى الأُسْقُفِّ فَدَخَلَ عَلَيْهِ وَكَانَ صَاحِبَ أَمْرِهِمْ يَصْدُرُونَ عَنْ رَأْيِهِ وَعَنْ قَوْلِهِ ، فَلَمَّا قَرَأَ الْكِتَابَ ، قَالَ الأُسْقُفُّ : هُوَ وَاللهِ الَّذِي بَشَّرَنَا بِهِ مُوسَى ، وَعِيسَى الَّذِي كُنَّا نَنْتَظِرُ ، قَالَ قَيْصَرُ : فَمَا تَأْمُرُنِي ؟ قَالَ : أَمَّا أَنَا فَإِنِّي مُصَدِّقُهُ وَمُتَّبِعُهُ ، فَقَالَ قَيْصَرُ : أَعْرِفُ أَنَّهُ كَذَلِكَ ، وَلَكِنْ لا أَسْتَطِيعُ أَنْ أَفْعَلَ ، إِنْ فَعَلْتُ ذَهَبَ مُلْكِي وَقَتَلَنِي الرُّومُ. رواه الطبراني, وفيه: يحيى بن عبد الحميد الحماني, وهو ضعيف .

9587. Dihyetü'l-Kelbî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), beni bir mektupla beraber Bizans kralı Kayser'e gönderdi. Ben: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) adına Kayser'den izin isteyin" dedim.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/8) ve Taberânî, *el-Ehâdîsu't-tivâl* (23)

Kayser'in yanına gidip ona: "Kapıda bir adam var, Allah'ın Resûlü'nün elçisi olduğunu iddia ediyor" denilince, korktular. Kayser: "Onu getirin!" deyince, beni yanına soktular. Yanında komutanları bulunuyordu. Ona mektubu verdim. Mektup ona okundu. Mektupta: *"Bismillahirrahmanirrahim. Allah'ın Resûlü Muhammed'den* (sallallahu aleyhi vesellem)*, Bizansın lideri Kayser'e..."* yazılıydı. Kırmızılı ve mavili düz saçlı olan amcasının oğlu ona kızarak şöyle konuştu: "O mektubu bugün okuma! Çünkü o, mektuba kendi ismiyle başlamış, Bizansın yöneticisi diye yazmış senin için, Bizansın kralı diye yazmamış." Mektup bitinceye kadar okundu. Daha sonra onlara çıkmalarını emredince, odadan çıktılar. Daha sonra beni yanına çağırttı. İçeri odasına girdim. Bana bir takım sorular sordu. Ben de cevap verdim. Piskoposu yanına çağırttı. Bir süre sonra piskopos, içeri girdi. Bu piskopos onların işleri ile ilgili hüküm verirdi. Onun görüşünü ve sözünü almadan hiçbir işe girişmezlerdi. Mektup okununca piskopos: "Vallahi bu kişi, Mûsâ'nın ve İsâ'nın bizi müjdelediği ve beklemekte olduğumuz peygamberdir" dedi. Kayser: "Bana ne emredersiniz?" diye sorunca, piskopos: "Bana soracak olursan, ben tasdik ediyor ve tabi oluyorum" karşılığını verdi. Kayser bunun üzerine: "Ben de onun peygamber olduğunu biliyorum ama bunu yapmaya gücüm yok. Bunu yaparsam saltanatım gider ve Bizanslılar beni öldürür" dedi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Yahyâ b. Abdilhamîd el-Hımmânî zayıftır.[1]

٩٥٨٨ – حَدَّثَنَا أَبُو شُعَيْبٍ الْحَرَّانِيُّ , ثنا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَابْلُتِّيُّ , ثنا أَيُّوبُ بْنُ نَهِيكٍ , قَالَ : سَمِعْتُ عَطَاءَ بْنَ أَبِي رَبَاحٍ , يَقُولُ : سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ , يَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , يَقُولُ : " مَنْ يَذْهَبُ بِكِتَابِي هَذَا إِلَى طَاغِيَةِ الرُّومِ ؟ " فَعَرَضَ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ ثَلاثَ مَرَّاتٍ , فَقَالَ عِنْدَ ذَلِكَ : " مَنْ يَذْهَبُ وَلَهُ الْجَنَّةُ ؟ " فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ يُدْعَى عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ الْخَالِقِ : أَنَا أَذْهَبُ بِهِ وَلِيَ الْجَنَّةُ إِنْ هَلَكْتُ دُونَ ذَلِكَ ؟ قَالَ : " نَعَمْ , لَكَ الْجَنَّةُ إِنْ بَلَغْتَ , وَإِنْ قُتِلْتَ , وَإِنْ هَلَكْتَ فَقَدْ أَوْجَبَ اللَّهُ لَكَ الْجَنَّةَ " , فَانْطَلَقَ بِكِتَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى بَلَغَ الطَّاغِيَ , فَقَالَ : أَنَا رَسُولُ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ , فَأَذِنَ لَهُ , فَدَخَلَ عَلَيْهِ فَعَرَفَ طَاغِيَةُ الرُّومِ أَنَّهُ قَدْ جَاءَ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِ نَبِيٍّ مُرْسَلٍ , ثُمَّ عَرَضَ عَلَيْهِ كِتَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , فَجَمَعَ الرُّومَ عِنْدَهُ , ثُمَّ عَرَضَهُ عَلَيْهِمْ , فَكَرِهُوا مَا جَاءَ بِهِ وَآمَنَ بِهِ رَجُلٌ مِنْهُمْ , فَقُتِلَ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4198)

عِنْدَ إِيمَانِهِ , ثُمَّ إِنَّ الرَّجُلَ رَجَعَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ بِالَّذِي كَانَ مِنْهُ وَمَا كَانَ مِنْ قَتْلِ الرَّجُلِ , فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ ذَلِكَ : " يَبْعَثُهُ اللَّهُ أُمَّةً وَحْدَهُ " لِذَلِكَ الرَّجُلِ الْمَقْتُولِ. رواه الطبراني ,وفيه :يحيى بن عبد الله البابلتي, وهو ضعيف .

9588. Atâ b. Ebî Rabâh diyor ki: İbn Ömer'in şöyle dediğini işittim: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Kim benim şu mektubumu, Bizansın azgın (kral)ına götürecek?"* Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), bu sözü üç defa tekrarladı. Bu esnada şöyle buyurdu: *"Kim götürürse ona cennet verilecek."* Ensâr'dan Ubeydullah b. Abdilhâlik isminde bir adam: "Ben götürürüm, eğer bu yolda ölürsem benim için cennet varmı?" diye sorduğunda, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet ulaştığında öldürülsen bile senin için cennet var, ölürsen Allah sana cenneti vacip kılar"* buyurdu. Bunun üzerine adam, Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi vesellem) mektubuyla beraber azgın (krala) ulaştığında: "Ben, Alemlerin Rabbinin Resûlü'nün elçisiyim" dedi. İçeri girmesine izin verildi. İçeri girdiğinde Bizans azgını, onun gönderilmiş bir Peygamberin yanından hak olarak geldiğini anladı. Ona, Peygamber Efendimiz'in (sallallahu aleyhi vesellem) mektubunu sundu. Kral, Bizanslıları yanında toplayarak mektubu onlara arz etti. Kayser'in getirdiği şeyleri hoş karşılamadılar. Onlardan sadece biri iman edilir edilmez öldürüldü. Daha sonra adam, Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) dönerek başına gelenleri, iman eden adamın öldürülmesini ve Kayser'in yaptığı şeyleri anlattı. Resûlullah (llahu aleyhi vesellem) bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Allah, onu tek başına bir ümmet olarak diriltecek."* Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), bu sözü öldürülen adam için buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Yahyâ b. Abdillah el-Bâbluttî zayıftır.[1]

٩٥٨٩ – حَدَّثَنَا مَسْعَدَةُ بْنُ سَعْدٍ الْعَطَّارُ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ ، ثنا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ حُصَيْنٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادٍ ، قَالَ : قَالَ أَبُو سُفْيَانَ بْنُ حَرْبٍ : إِنَّ أَوَّلَ يَوْمٍ رَغِبْتُ فِيهِ فِي مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، لَيَوْمُ قَالَ قَيْصَرُ فِي مُلْكِهِ وَسُلْطَانِهِ وَحَضْرَتِهِ مَا قَالَ ، يَعْنِي قَوْلَهُ : لَوْ عَلِمْتُ أَنَّهُ هُوَ لَمَشَيْتُ إِلَيْهِ حَتَّى أُقَبِّلَ رَأْسَهُ وَأَغْسِلَ قَدَمَيْهِ ، قَالَ أَبُو سُفْيَانَ : وَحَضْرَتُهُ يَتَحَادَرُ جَبِينُهُ عَرَقًا مِنْ كَرْبِ الصَّحِيفَةِ الَّتِي كَتَبَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ أَبُو سُفْيَانَ : فَمَا زِلْتُ مَرْغُوبًا مِنْ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَسْلَمْتُ وَفِي رِسَالَتِهِ : " ﴿ يَأَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (13608)

كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلا اللَّهَ وَلا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴾ ﴿ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴾ ﴿ قَاتِلُوا الَّذِينَ لا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلا بِالْيَوْمِ الآخِرِ وَلا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴾

قلت : لأبي سفيان حديث في الصحيح غير هذا .رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح .

9589. Abdullah b. Şeddâd anlatıyor: Ebû Süfyân b. Harb diyor ki: "Benim, Muhammed'e gönlümün ilk kaydığı gün, Kayser'in saltanatta olduğu zamanlarda dediklerini dediği gün; yani «Bu kişinin o (son peygamber) olduğunu bilseydim mutlaka [illegible] yürüyerek gider, başını öper ve ayaklarını yıkardım" sözünü söylediği gündür. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) gönderdiği mektuptan dolayı, Kayser'in alnından terler akarken onun yanındaydım. Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) olan rağbetim, Müslüman olmama kadar devam etti. Mektubunda yer alan âyetlerden bir kısmı şunlardı: **(Resûlüm) de ki: "Ey Ehl-i Kitap! Sizinle bizim aramızda müşterek olan söze geliniz. Allah'tan başkasına tapmayalım. O'na hiçbir şeyi eş tutmayalım ve Allah'ı bırakıp da kimimiz kimimizi ilahlaştırmasın. Eğer onlar yine yüz çevirirlerse, işte o zaman; «Şahit olun ki biz Müslümanlarız!» deyiniz."**[1] **"Bütün dinlerden üstün kılmak üzere, Peygamberini hidayet ve hak din ile gönderen O'dur. Müşrikler hoşlanmasa da."**[2] **"Kendilerine Kitap verilenlerden Allah'a ve âhiret gününe inanmayan, Allah ve Resûlü'nün haram kıldığını haram saymayan ve hak dini kendilerine din edinmeyen kimselerle, küçülerek elleriyle cizye verinceye kadar savaşın."**[3]

Ben derim ki: Ebû Süfyân'ın *Sahîh* kitabında bundan başka bir hadisi bulunmaktadır.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[4]

٩٥٩٠ – حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، ثنا خَالِدُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبِي يَذْكُرُ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ سَعِيدٍ ، قَالَ : بَعَثَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى

[1] Âl-i İmrân Sur. 3/64.
[2] Tevbe Sur. 9/33.
[3] Tevbe Sur. 9/29
[4] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7274)

الْيَمَنِ ، فَقَالَ : " مَنْ مَرَرْتَ بِهِ مِنَ الْعَرَبِ فَسَمِعْتَ فِيهِمُ الأَذَانَ فَلا تَعْرِضْ لَهُ ، وَمَنْ لَمْ تَسْمَعْ فِيهِمُ الأَذَانَ فَادْعُهُمْ إِلَى الإِسْلامِ فَإِنْ لَمْ يُجِيبُوا فَجَاهِدْهُمْ "

رواه الطبراني, وفيه :يحيى بن عبد الحميد الحماني, وهو ضعيف .

9590. Hâlid b. Saîd anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), beni Yemen'e gönderdiğinde şöyle buyurdu: *"Yanlarından geçtiğinde içlerinde ezan okuduğunu duyduğun Araplara dokunma. İçlerinde ezan okuduğunu duymadığın Arapları İslâm'a davet et, kabul etmezlerse onlarla cihad et."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Yahyâ b. Abdilhamîd el-Hımmânî zayıftır.[1]

٩٥٩١ - و عَنْ دِحْيَةَ الْكَلْبِيِّ أنه قال : بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى قَيْصَرَ فَقَدِمْتُ عَلَيْهِ فَأَعْطَيْتُهُ الكِتَابَ وَعِنْدَهُ ابْنُ أَخٍ لَهُ أَحْمَرَ أَزْرَقَ سَبْطَ الرَّأْسِ فَلَمَّا قَرَأَ الكِتَابَ كَانَ فِيْهِ : مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ إِلَى هِرَقْلَ صَاحِبِ الرُّومِ قَالَ : فَنَخَرَ ابْنُ أَخِيْهِ نَخْرَةً وَقَالَ : لاَ تَقْرَأْ هَذَا اليَوْمَ . فَقَالَ لَهُ قَيْصَرُ : لِمَ ؟ قَالَ : إِنَّهُ بَدَأَ بِنَفْسِهِ وَكَتَبَ صَاحِبِ الرُّومِ وَلَمْ يَكْتُبْ مَلِكَ الرُّومِ . فَقَالَ لَهُ قَيْصَرُ : لَتَقْرَأَنَّهُ فَلَمَّا قَرَأَ الكِتَابَ وَخَرَجُوا مِنْ عِنْدِهِ أَدْخَلَنِي عَلَيْهِ وَأَرْسَلَ إِلَى الأَسْقُفِّ - وَهُوَ صَاحِبُ أَمْرِهِمْ - فَأَخْبَرَهُ وَأَقْرَأَهُ الكِتَابَ فَقَالَ الأَسْقُفُّ : هَذَا الَّذِي كُنَّا نَنْتَظِرُ وَبَشَّرَنَا بِهِ عِيسَى . فَقَالَ لَهُ قَيْصَرُ : فَكَيْفَ تَأْمُرُنِي ؟ قَالَ لَهُ الأَسْقُفُّ : أَمَّا أَنَا فَمُصَدِّقُهُ وَمُتَّبِعُهُ فَقَالَ لَهُ قَيْصَرُ : أَمَّا أَنَا إِنْ فَعَلْتُ ذَهَبَ مُلْكِي ثُمَّ خَرَجْنَا مِنْ عِنْدِهِ . فَأَرْسَلَ قَيْصَرُ إِلَى أَبِي سُفْيَانَ وَهُوَ يَوْمَئِذٍ عِنْدَهُ فَقَالَ : حَدِّثْنِي عَنْ هَذَا الَّذِي خَرَجَ بِأَرْضِكُمْ مَا هُوَ ؟ قَالَ : شَابٌّ . قَالَ : كَيْفَ حَسَبُهُ فِيكُمْ ؟ قَالَ : هُوَ فِي حَسَبٍ مِنَّا لاَ يَفْضُلُ عَلَيْهِ أَحَدٌ . قَالَ : هَذِهِ آيَةُ النُّبُوةِ . قَالَ : كَيْفَ صِدْقُهُ ؟ قَالَ : مَا كَذَبَ قَطُّ . قَالَ : هَذِهِ آيَةُ النُّبُوةِ . قَالَ : أَرَأَيْتَ مَنْ خَرَجَ مِنْ أَصْحَابِهِ إِلَيْهِ هَلْ يَرْجِعُ إِلَيْكُمْ ؟ قَالَ : لاَ . قَالَ : هَذِهِ آيَةُ النُّبُوةِ . قَالَ : أَرَأَيْتَ مَنْ خَرَجَ مِنْ أَصْحَابِهِ إِلَيْكُمْ يَرْجِعُونَ إِلَيْهِ ؟ قَالَ : نَعَمْ . قَالَ : هَذِهِ آيَةُ النُّبُوةِ . قَالَ : هَلْ يَنْكُثُ أَحْيَاناً إِذَا قَاتَلَ هُوَ وَأَصْحَابُهُ ؟ قَالَ : قَدْ قَاتَلَهُ قَوْمٌ فَهَزَمَهُمْ وَهَزَمُوهُ . قَالَ : هَذِهِ آيَةُ النُّبُوةِ . قَالَ : ثُمَّ دَعَانِي فَقَالَ : أَبْلِغْ صَاحِبَكَ أَنِّي أَعْلَمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ وَلَكِنَ لاَ أَتْرُكُ مُلْكِي قَالَ : وَأَمَّا الأَسْقُفُّ فَإِنَّهُمْ كَانُوا يَجْتَمِعُونَ إِلَيْهِ فِي كُلِّ أَحَدٍ فَيَخْرُجُ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4116)

إِلَيْهِمْ فَيُحَدِّثُهُمْ وَيُذَكِّرُهُمْ فَلَمَّا كَانَ يَوْمَ الأَحَدِ لَمْ يَخْرُجْ إِلَيْهِمِ وَقَعَدَ إِلَى يَوْمِ الأَحَدِ الآخَرِ فَكُنْتُ أَدْخُلُ إِلَيْهِ فَيُكَلِّمُنِي وَيُسَائِلُنِي فَلَمَّا جَاءَ الأَحَدُ الآخَرَ انْتَظَرُوهُ لِيَخْرُجَ إِلَيْهِمْ فَلَمْ يَخْرُجْ إِلَيْهِمْ وَاعْتَلَّ عَلَيْهِمْ بِالْمَرَضِ فَفَعَلَ ذَلِكَ مِرَاراً وَبَعَثُوا إِلَيْهِ لَتَخْرُجَنَّ إِلَيْنَا أَوْ لَنَدْخُلَنَّ عَلَيْكَ فَنَقْتُلَكَ فَإِنَّا قَدْ أَنْكَرْنَاكَ مُنْذُ قَدِمَ هَذَا الْعَرَبِيُّ فَقَالَ الأُسْقُفُّ : خُذْ هَذَا الْكِتَابَ وَاذْهَبْ إِلَى صَاحِبِكَ فَاقْرَأْ عَلَيْهِ السَّلاَمَ وَأَخْبِرْهُ أَنِّي أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ، وَأَنِّي قَدْ آمَنْتُ بِهِ وَصَدَّقْتُهُ وَاتَّبَعْتُهُ وَأَنَّهُمْ قَدْ أَنْكَرُوا عَلَيَّ ذَلِكَ فَبَلِّغْهُ مَا تَرَى ثُمَّ خَرَجَ إِلَيْهِمِ فَقَتَلُوهُ ثُمَّ خَرَجَ دِحْيَةُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ رُسُلُ عُمَّالِ كِسْرَى عَلَى صَنْعَاءَ بَعَثَهُمْ إِلَيْهِ وَكَتَبَ إِلَى صَاحِبِ صَنْعَاءَ يَتَوَعَّدُهُ يَقُولُ : لَتَكْفِيَنِّي رَجُلاً خَرَجَ مِنْ أَرْضِكَ يَدْعُونِي إِلَى دِينِهِ أَوْ أُؤَدِّي الْجِزْيَةَ أَوْ لأَقْتُلَنَّكَ أَوْ لأَفْعَلَنَّ بِكَ فَبَعَثَ صَاحِبُ صَنْعَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمْسَةَ وَعِشْرِينَ رَجُلاً فَوَجَدَهُمْ دِحْيَةُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا قَرَأَ [كِتَابَ] صَاحِبِهِم تَرَكَهُمْ خَمْسَ عَشْرَةَ لَيْلَةً فَلَمَّا مَضَتْ خَمْسَ عَشَرَ لَيْلَةً تَعَرَّضُوا لَهُ فَلَمَّا رَآهُمْ دَعَاهُم فَقَالَ : " اذْهَبُوا إِلَى صَاحِبِكُمْ فَقُولُوا لَهُ : إِنَّ رَبِّي قَتَلَ رَبَّهُ اللَّيْلَةَ " . فَانْطَلَقُوا فَأَخْبَرُوهُ بِالَّذِي صَنَعَ فَقَالَ : أَحْصُوا هَذِهِ اللَّيْلَةَ قَالَ : أَخْبِرُونِي كَيْفَ رَأَيْتُمُوهُ ؟ قَالُوا : مَا رَأَيْنَا مَلِكاً أَهْيَأَ مِنْهُ يَمْشِي فِيهِمْ لاَ يَخَافُ شَيْئاً مُبْتَذِلاً لاَ يُحْرَسُ وَلاَ يَرْفَعُونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَهُ قَالَ دِحْيَةُ : ثُمَّ جَاءَ الْخَبَرُ أَنَّ كِسْرَى قُتِلَ تِلْكَ اللَّيْلَةَ.

رواه البزار, عن إبراهيم بن إسماعيل بن يحيى بن سلمة ,عن أبيه, وكلاهما ضعيف .

9591. Dihyetü'l-Kelbî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), beni Bizans Kayserine göndermişti. Kralın yanına varıp ona mektubu verdiğimde, yanında saçı düzgün kırmızılı ve mavili giyinmiş amcasının oğlu vardı. Mektubu okudu. Şunlar yazılıydı: *"Allah'ın Resûlü Muhammed'den (sallallahu aleyhi vesellem), Bizansın yöneticisi Hirakl'a."*

Ravi der ki: Amcasının oğlu bu ifadeleri duyunca kızarak: "Mektubu bugün okuma!" deyip te Kayser ona: "Niçin?" diye sorunca: "Baksana, mektuba kendi ismiyle başlamış, senin için de Bizansın yöneticisi diyor, Bizansın kralı diye yazmamış" karşılığını verdi. Bunun üzerine Kayser ona: "Vallahi, bu mektubu okuyacaksın" dedi. Mektubu okuyup yanından çıktıklarında, beni yanına aldı ve piskoposu çağırttı. Bu piskopos onların işleri hakkında hüküm verirdi. Mektubu ona haber verip okuttu. Bunun üzerine piskopos: "Bu kişi bizim beklediğimiz ve İsâ'nın bizi müjdelediği peygamberdir" dedi. Kayser ona: "Bana ne

emredersin?" diye sorunca, piskopos ona: "Seni bilmem, ama ben onun peygamberliğini tasdik ediyor ve ona tabi oluyorum" karşılığını verdi. Kayser ise ona: "Ben bunu yaparsam saltanatım gider" dedikten sonra yanından ayrıldık. Kayser, Ebû Süfyân'ı yanına çağırttı. O zamanlar Ebû Süfyân, Kayser'in yanındaydı. Ona: "Sizin yurdunuzda çıkan şu Peygamberi bana anlatır mısın? Neyin nesidir?" diye sorduğunda, Ebû Süfyân: "Genç biridir" diye cevap verdi. Kayser: "Sizin aranızda asaleti ve şerefi nedir?" diye sorunca, "O kadar asaletli ve şerefli biri ki kimse ondan üstün değil" karşılığını verdi. Kayser: "İşte bu, peygamberliğin bir alametidir. Doğruluğu nasıldır peki?" diye sorunca, Ebû Süfyân: "Asla yalan söylememiştir" cevabını verdi. Kayser: "İşte bu da, peygamberliğin alametidir. Arkadaşlarınızdan onun yanına gidip de geri dönen var mı peki?" diye sorunca, Ebû Süfyân: "Hayır" cevabını verdi. Kayser: "İşte bu, peygamberliğin alametidir. Arkadaşlarınızdan yanınıza gelenler, onun yanına tekrar dönüyorlar mı?" deyince, Ebû Süfyân yine: "Evet" dedi. Kayser: "İşte bu peygamberliğin alametidir. Peki o ve arkadaşları, savaştığında bazen zor duruma düştükleri oluyor mu?" diye sorunca, Ebû Süfyân: "Onunla bir kavim savaşır, bazen onlar yener, bazen diğerleri yener." dediğinde, Kayser yine: "İşte bu Peygamberliğin alametidir" dedi.

Daha sonra beni yanına çağırarak şöyle dedi: "Arkadaşına şunu bildir: Ben onun peygamber olduğunu biliyorum ama saltanatımı terkedemem."

Oradaki insanlar her gün piskoposun etrafında toplanıyorlardı. İnsanlar onun yanına gider, o da onlarla konuşur ve hatırlatmalarda bulunurdu. Pazar günü olunca onların yanına çıkmadı. Diğer pazara kadar evinde oturdu. O günlerde onun yanına giderdim. Benimle konuşur ve bana sorular sorardı. Diğer Pazar günü geldiğinde piskoposun yanlarına gelmesini beklediler. Ama yine onların yanına çıkmadı. Onlara hasta olduğunu söyleyerek mazeret sundu. Bunu defalarca yaptı. En sonunda piskoposun yanına birini gönderip: "Ya sen bizim yanımıza çıkacaksın, ya da biz senin yanına geleceğiz ve seni öldüreceğiz. Çünkü şu bedevinin geldiği günden beri seni tanıyamıyoruz" dediler. Bunun üzerine piskopos bana: "Şu mektubu al ve arkadaşının yanına git. Ona benden selam yolla ve ona şöyle de: «Ben, Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına ve Muhammed'in O'nun Peygamberi olduğuna şehadet ediyorum. Ben ona iman ettim, onu tasdik ettim ve ona tabi oldum. Onlar ise bunu inkâr ettiler.» Gördüğün şeyleri ona ulaştır." Piskopos halkın karşısına çıktıktan sonra, insanlar onu öldürdüler.

Bu olayın akabinde Dihye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına döndü. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanında Kisrâ'nın San'â'ya gönderdiği valilerinin elçileri bulunuyordu. Kisrâ, onları Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) göndermişti. Kisrâ, San'â'nın liderine tehditler sunan bir mektup yazmıştı. Ona şöyle diyordu: "Senin bölgende çıkan, beni, kendi dinine çağıran, dinine uymadığım takdirde, kendisine cizye vermemi söyleyen birine karşı beni ya korursun, ya da seni öldürür, sana yapmadığımı bırakmam." Bu mektuptan sonra San'â lideri Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi vesellem) yirmi beş adam gönderdi. Dihye, o adamları Peygamber Efendimiz'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanında buldu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), liderlerinin mektubunu okuyunca, onları on beş gün serbest bıraktı. On beş gece geçince Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanına çıkmak için talepte bulundular. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), onları görünce, çağırarak şöyle buyurdu: *"Liderinize gidin ve ona deyin ki: Benim Rabbim onun Rabbini (Kisrâ'yı kastediyor) bu gece öldürdü."*

Bunun üzerine adamlar geri dönüp kendilerine yapılan şeyleri anlattılar. Liderleri: "Bu geceyi hesap edin (hangi gün olduğunu aklınızda tutun). Söyleyin bakalım, onu Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) nasıl gördünüz?" diye sorduğunda: "Biz ondan daha heybetli bir kral görmedik. İnsanların arasında yürüyor, hiçbir şeyden korkmuyor. İhtişam ve süsten uzak, sade bir hayat yaşayan, koruması olmayan bir adam. Arkadaşları, seslerini yanındayken yükseltmiyorlar" karşılığını verdiler.

Dihye dedi ki: "Sonra haber geldi ki Kisrâ o gece öldürülmüş."

★Hadisi Bezzâr, İbrâhîm b. İsmâîl b. Yahyâ b. Seleme kanalıyla babasından rivayet etmiştir. İkisi de zayıftır.[1]

٩٥٩٢ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ دَاوُدَ التُّوزِيُّ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ حَمَّادٍ الْبَجَلِيُّ سَجَّادَةٌ ، ثنا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الأُمَوِيُّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، عَنْ حُمَيْدِ بْنِ مَازِنٍ ، عَنْ نَعْجَةَ بْنِ زَيْدٍ الْجُذَامِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : وَفَدَ رِفَاعَةُ بْنُ زَيْدٍ الْجُذَامِيُّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَكَتَبَ لَهُ كِتَابًا فِيهِ : " بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ، هَذَا كِتَابٌ مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ لِرَفَاعَةَ بْنِ زَيْدٍ ، إِنِّي بَعَثْتُهُ إِلَى قَوْمِهِ عَامَّةً وَمَنْ دَخَلَ فِيهِمْ يَدْعُوهُمْ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ ، فَمَنْ آمَنَ فَفِي حِزْبِ اللَّهِ وَفِي حِزْبِ رَسُولِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَمَنْ أَدْبَرَ فَلَهُ أَمَانٌ شَهْرَيْنِ " ، فَلَمَّا قَدِمَ عَلَى قَوْمِهِ أَجَابُوهُ ، ثُمَّ سَارَ

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (2374)

حَتَّى نَزَلَ الْحَرَّةَ ، حَرَّةَ الرَّجْلاءِ ، ثُمَّ لَمْ يَلْبَثْ أَنْ أَقْبَلَ دِحْيَةُ الْكَلْبِيُّ مِنْ عِنْدِ قُرَيْظَةَ حِينَ بَعَثَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، حَتَّى إِذَا كَانَ بِوَادٍ مِنْ أَوْدِيَتِهِمْ ، يُقَالُ لَهُ : شِنَانٌ وَمَعَهُ تِجَارَةٌ لَهُ أَغَارَ عَلَيْهِ الْهُنَيْدُ بْنُ عُوَيْصٍ ، وَأَبُوهُ الْعُوَيْصُ الضُّبَعِيُّ بَطْنٌ مِنْ جُذَامٍ وَأَصَابُوا كُلَّ شَيْءٍ مَعَهُ ، ثُمَّ إِنَّ نَفَرًا مِنْ قَوْمِ رِفَاعَةَ نَفَرُوا إِلَيْهِ ، فَأَقْبَلَ إِلَيْهِ فِيمَنْ أَقْبَلَ النُّعْمَانُ بْنُ أَبِي جِعَالٍ حَتَّى لَقَوْهُمْ فَاقْتَتَلُوا ، وَرَمَى قُرَّةُ بْنُ أَشْقَرَ الضَّلَعِيُّ النُّعْمَانَ بْنَ أَبِي جِعَالٍ بِحَجَرٍ فَأَصَابَ كَعْبَهُ وَدَمَّاهُ ، وَقَالَ : أَنَا ابْنُ أُثَالَةَ ، ثُمَّ رَمَاهُ النُّعْمَانُ بْنُ أَبِي جِعَالٍ بِسَهْمٍ فَأَصَابَ رُكْبَتَهُ وَقَالَ : أَنَا ابْنُ إِقَالَةَ ، وَقَدْ كَانَ حَسَّانُ بْنُ مِلَّةَ الضَّبِّيُّ صَحِبَ مَعَهُ دِحْيَةَ الْكَلْبِيَّ قَبْلَ ذَلِكَ فَعَلَّمَهُ أُمَّ الْكِتَابِ ، وَاسْتَنْقَذُوا مَا فِي أَيْدِيهِمْ فَرَدُّوهُ عَلَى دِحْيَةَ ، ثُمَّ إِنَّ دِحْيَةَ قَدِمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ خَبَرَهُمْ ، وَاسْتَسْقَاهُ دَمَ الْهُنَيْدِ وَأَبِيهِ عُوَيْصٍ وَذَلِكَ الَّذِي هَاجَ زَيْدٌ وَجُذَامُ ، فَبَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَيْدَ بْنَ حَارِثَةَ وَبَعَثَ مَعَهُ جَيْشًا ، وَقَدْ تَوَجَّهَتْ غَطَفَانُ وَجُذَامُ وَوَائِلٌ ، وَمَنْ كَانَ مِنْ سَلْمَانَ ، وَسَعْدِ بْنِ هُذَيْلٍ حِينَ جَاءَهُمْ رِفَاعَةُ بِكِتَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَنَزَلَ الْحَرَّةَ حَرَّةَ الرَّجْلاءِ وَرِفَاعَةُ بِكُرَاعِ الْغَمِيمِ وَمَعَهُ فَارِسٌ مِنْ بَنِي الضُّبَيْبِ ، وَسَائِرُ بَنِي الضُّبَيْبِ بِوَادِي مَدَارِقَ مِنْ نَاحِيَةِ الْحَرَّةِ.

رواه الطبراني متصلا هكذا, ومنقطعا مختصرا عن ابن إسحاق لم يجاوزهم, وفي المتصل جماعة لم أعرفهم, وإسنادهما إلى ابن إسحاق جيد .

9592. Na'ce b. Zeyd el-Cüzâmî, babasından naklediyor: Rifâ'a b. Zeyd el-Cüzâmî elçi olarak Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), ona bir mektup yazdı: Mektubunda şöyle buyurdu: *"Bismillahirrahmanirrahim. Bu, Allah'ın Resûlü Muhammed'den, Rifâ'a b. Zeyd'e (gönderilmiş) mektuptur! Ben, onu bütün kavmine elçi olarak gönderdim. Onların arasına katılanı, onları Allah'a ve Resûlü'ne davet eder. İman eden Allah'ın taraftarı ve Resûlü'nün (sallallahu aleyhi vesellem) taraftarı içerisindedir. Kaçana iki ay güvence vardır."*

Rifâ'a, kavmine dönünce ona icabet ettiler. Daha sonra Harra er-Riclâ'ya kadar ilerleyip orada konakladı. Dihyet'ül-Kelbî'nin Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) gönderdiği yerden Kurayza'nın yanından geri dönmesi uzun zaman almadı. En sonunda Kurayza'nın Şinân denilen bir vadisine geldi. Orada ticaret yapılıyordu. Onlara karşı Hüneyd b. Uveys baskın yaptı. -Babası, Uveys ed-Dubaî de Cüzâm'ın bir kabilesindendi.- Beraberindeki her şeyi aldılar. Daha sonra Rifâ'a'nın kabilesinden bir grup Hüneyd'e doğru koştular. Nu'mân b. Ebî Ciâl'in

yöneldiği tarafa doğru yöneldiler. En sonunda bir yerde karşılaşıp savaştılar. Kurre b. Eşkar ed-Dalaî, Nu'mân b. Ebî Ciâl'e bir taş attı. Taş, aşık kemiğine isabet edip kanattı. "Ben, Üsâle'nin oğluyum" dedi. Sonra Numân b. Ebî Ciâl ona bir ok attı. Ok dizine isabet etti. O da: "Ben de İkâle'nin oğluyum" dedi. Bundan önce Hassân b. Mille ed-Dabbî'nin Dihyetü'l-Kelbî ile beraberliği olmuştu. Dihye ona, Kur'ân öğretmişti. Hemen ellerindekileri atıp Dihye'ye verdiler. Daha sonra Dihye, Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek ona kavminin olayını anlattı. Hüneyd'in ve babası Uveys'in kanının alınmasını istedi. Öne atılan kişi Zeyd ile Cüzâm oldu. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), Zeyd b. Hârise'yi beraberinde bir orduyla gönderdi. Rifâ'a, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) mektubunu getirdiği zaman Ğatafân, Cüzâm ile Vâil, Selmân ve Sa'd b. Hüzeyl'e doğru yönelmişlerdi. Harra er-Riclâ'da konakladı. Rifâ'a, Kürâ' el-Ğamîm'de bulunuyordu. Yanında Benî Dubeyb'in Fârisî'leri vardı. Benî Dubeyb'in geri kalanları, Harra er-Riclâ'nın bir nahiyesinde, Medârik vadisinde idiler.

★Hadisi Taberânî, muttasıl olarak bu şekilde rivayet etmiştir. Ayrıca İbn İshâk'tan da kısa metinle ve munkatı olarak rivayet etmiştir. Muttasıl olanda tanımadığım bir grup ravi vardır. İkisininde de İbn İshâk'a kadar olan senedleri *ceyyid*dir.[1]

٩٥٩٣ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ , ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الدِّمَشْقِيُّ , ثنا عُمَرُ بْنُ صَالِحٍ الأَزْدِيُّ , ثنا أَبُو حَمْزَةَ نَصْرُ بْنُ عِمْرَانَ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ : " كَتَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , إِلَى حَيٍّ مِنَ الْعَرَبِ يَدْعُوهُمْ إِلَى الإِسْلامِ , فَلَمْ يَقْبَلُوا الْكِتَابَ وَرَجَعُوا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَخْبَرُوهُ , فَقَالَ : أَمَا إِنِّي لَوْ بَعَثْتُ بِهِ إِلَى قَوْمٍ بِشَطِّ عُمَانَ مِنْ أَزْدِ شَنُوءَةَ وَأَسْلَمَ لَقَبِلُوهُ . ثُمَّ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْجُلَنْدَى يَدْعُوهُ إِلَى الإِسْلامِ , فَقَبِلَهُ وَأَسْلَمَ , وَبَعَثَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَدِيَّةٍ , فَقَدِمَتْ وَقَدْ قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , فَجَعَلَ أَبُو بَكْرٍ الْهَدِيَّةَ مَوْرِثًا فَقَسَمَهَا بَيْنَ فَاطِمَةَ , وَبَيْنَ النَّاسِ "

رواه الطبراني, وفيه: عمرو بن صالح الأزدي ,وهو متروك .

9593. İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Araplardan bir kabileye onları İslâm'a davet etmek için mektub yazdı. Onlar mektubu kabul etmediler. (Elçiler), Peygamber Efendimize (sallallahu aleyhi vesellem) döndüklerinde bu durumu ona haber verdiler. Bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Vallahi ben bu mektubu Ummân sahilindeki Ezdî Şenûe'li*

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/340)

bir topluluğa gönderseydim hiç şüphesiz kabul ederler ve Müslüman olurlardı." Daha sonra Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Cülendâ'yı İslâm'a davet etmek üzere onlara bir mektup gönderdi. Onlar İslâm'ı kabul edip Müslüman oldular ve Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) hediye gönderdiler. Hediye, (Medine'ye) ulaştığında, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) vefat etmişti. Hz. Ebû Bekr hediyeyi, Hz. Fâtıma ve insanlar arasında miras olarak paylaştırdı.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Amr b. Sâlih el-Ezdî metruk biridir.[1]

٩٥٩٤ – حدثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ جَابِرِ بْنِ رَبِيعَةَ ، عَنْ مُجَمِّعِ بْنِ عَتَّابِ بْنِ شُمَيْرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قُلْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ لِي شَيْخًا كَبِيرًا وَإِخْوَةً ، فأذهب إليهم لعلهم أَنْ يُسْلِمُوا فَآتِيَكَ بِهِمْ ، قَالَ : " إِنْ هُمْ أَسْلَمُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُمْ ، وَإِنْ هُمْ أَقَامُوا ، فَالإِسْلامُ وَاسِعٌ عَرِيضٌ " رواه الطبراني, وفيه :عبد الصمد بن جابر, وهو ضعيف .

9594. Mücemmi' b. Attâb b. Şumeyr, babasından naklediyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Benim yaşlı bir babam ve kardeşlerim var, onların yanına gidip onları senin yanına getireyim, belki Müslüman olurlar" deyince, şöyle buyurdu: *"Onlar, Müslüman olurlarsa bu, onlar için daha hayırlıdır. Eğer (gelmeyip de) kalırlarsa, İslâm geniş ve kapsamlıdır (gün gelir onların bulunduğu yere de ulaşır)."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdussamed b. Câbîr zayıftır.[2]

٩٥٩٥ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ بِشْرٍ الطَّيَالِسِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ ، قَالا : ثنا شَرِيكٌ ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ أَبِي النَّجُودِ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ ، قَالَ : كَتَبَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ إِلَى أَهْلِ فَارِسَ يَدْعُوهُمْ إِلَى الإِسْلامِ : " بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنْ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ إِلَى رُسْتُمَ ، وَمِهْرَانَ ، وَمَلإِ فَارِسَ سَلامٌ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى ، أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّا نَدْعُوكُمْ إِلَى الإِسْلامِ ، فَإِنْ أَبَيْتُمْ فَأَعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَأَنْتُمْ صَاغِرُونَ ، فَإِنَّ مَعِي قَوْمًا يُحِبُّونَ الْقَتْلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَا يُحِبُّ فَارِسُ الْخَمْرَ ، وَالسَّلامُ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى "

رواه الطبراني ,وإسناده حسن أو صحيح .

9595. Ebû Vâil anlatıyor: Hâlîd b. el-Velîd, Fârisi'lere bir mektup yazdı. Onları İslâm'a davet etmek üzere şöyle diyordu: "Bismillahirrahmanirrahim. Hâlid b. el-Velîd'den Rüstem, Mihrân ve

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12947)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/162-3)

Fâris halkına; Selam hidayete tabi olanların üzerine olsun. Bundan sonra: Hiç şüphesiz biz, sizi İslâm'a çağırıyoruz. Eğer kabul etmezseniz alçak bir şekilde cizye verin. Çünkü benim yanımda, Farîsîlerin şarabı sevdiği gibi, Allah yolunda öldürmeyi seven bir topluluk var. Selam hidayete tabi olanların üzerine olsun."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, isnâdı hasen ya da sahîhtir.[1]

(بَابُ مِنْهُ فِي الدُّعَاءِ إِلَى الإِسْلامِ وَفَرَائِضَهُ وَسُنَنَهُ)

İslâm'a Davet ve Bunun Farzları ile Sünnetleri

٩٥٩٦ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الأَزْدِيُّ ، ثنا دَاوُدُ بْنُ الْمُحَبَّرِ بْنِ قَحْذَمِ بْنِ سُلَيْمَانَ ، مَوْلَى أَبِي بَكْرَةَ ، قَالَ : ثنا أَبِي الْمُحَبَّرُ بْنُ قَحْذَمٍ ، عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْبَاهِلِيِّ ، عَنْ بَعْضِ وَلَدِ الْجَارُودِ ، عَنِ الْجَارُودِ ، أَنَّهُ أَخَذَ هَذِهِ النُّسْخَةَ مِنْ نُسْخَةِ عَهْدِ الْعَلاءِ الَّذِي كَتَبَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ بَعَثَهُ إِلَى الْبَحْرَيْنِ : " بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ، هَذَا كِتَابٌ مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ النَّبِيِّ الأُمِّيِّ الْقُرَشِيِّ الْهَاشِمِيِّ ، رَسُولِ اللَّهِ وَنَبِيِّهِ إِلَى خَلْقِهِ كَافَّةً ، لِلْعَلاءِ بْنِ الْحَضْرَمِيِّ وَمَنْ مَعَهُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ، عَهْدًا أَعْهَدُهُ إِلَيْهِمْ : اتَّقُوا اللَّهَ أَيُّهَا الْمُسْلِمُونَ مَا اسْتَطَعْتُمْ ، فَإِنِّي قَدْ بَعَثْتُ عَلَيْكُمُ الْعَلاءَ بْنَ الْحَضْرَمِيِّ وَأَمَرْتُهُ أَنْ يَتَّقِيَ اللَّهَ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ ، وَأَنْ يَلِينَ فِيكُمُ الْجَنَاحَ ، وَيُحْسِنَ فِيكُمُ السِّيرَةَ ، وَيَحْكُمَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ مَنْ لَقِيَهُ مِنَ النَّاسِ بِمَا أَمَرَ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ مِنَ الْعَدْلِ ، وَأَمَرْتُكُمْ بِطَاعَتِهِ إِذَا فَعَلَ ذَلِكَ ، فَإِنْ حَكَمَ فَعَدَلَ وَقَسَمَ فَأَقْسَطَ ، وَاسْتُرْحِمَ فَرَحِمَ ، فَاسْمَعُوا لَهُ وَأَطِيعُوا وَأَحْسِنُوا مُؤَازَرَتَهُ وَمُعَاوَنَتَهُ ، فَإِنَّ عَلَيْكُمْ مِنَ الْحَقِّ طَاعَتَهُ ، وَحَقًّا عَظِيمًا لا تَقْدُرُونَ كُلَّ قَدْرِهِ وَلا يَبْلُغُ الْقَوْلُ كُلُّهُ عَظَمَةَ حَقِّ اللَّهِ وَحَقِّ رَسُولِهِ ، وَكَمَا أَنَّ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ عَلَى النَّاسِ عَامَّةً وَعَلَيْكُمْ خَاصَّةً حَقًّا وَاجِبًا فِي طَاعَتِهِ وَالْوَفَاءِ بِعَهْدِهِ ، وَرَضِيَ اللَّهُ عَمَّنِ اعْتَصَمَ بِالطَّاعَةِ ، حَقٌّ كَذَلِكَ لِلْمُسْلِمِينَ عَلَى وُلاتِهِمْ حَقٌّ وَاجِبٌ وَطَاعَةٌ ، فَإِنَّ فِي الطَّاعَةِ دَرَكًا لِكُلِّ خَيْرٍ وَنَجَاةً مِنْ كُلِّ شَرٍّ يُتَّقَى ، وَأَنَا أُشْهِدُ عَلَى مَنْ وَلَّيْتُهُ شَيْئًا مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ قَلِيلا أَوْ كَثِيرًا ، فَلْيَسْتَخِيرُوا اللَّهَ عِنْدَ ذَلِكَ ثُمَّ لِيَسْتَعْمِلُوا عَلَيْهِمْ أَفْضَلَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ ، إِلا وَأَصَابَتِ الْعَلاءَ بْنَ الْحَضْرَمِيِّ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ فَخَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ سَيْفُ اللَّهِ يَخْلُفُ فِيكُمُ الْعَلاءَ بْنَ الْحَضْرَمِيِّ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَطِيعُوا ، وَأَحْسِنُوا مُؤَازَرَتَهُ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3806)

وَطَاعَتَهُ ، فَسِيرُوا عَلَى بَرَكَةِ اللَّهِ وَعَوْنِهِ ، وَنَصْرِهِ ، وَعَاقِبَةِ رُشْدِهِ ، وَتَوْفِيقِهِ ، مَنْ لَقِيتُمْ مِنَ النَّاسِ فَادْعُوهُمْ إِلَى كِتَابِ اللَّهِ الْمُنَزَّلِ وَسُنَّةِ رَسُولِهِ وَإِحْلالِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَهُمْ فِي كِتَابِهِ ، وَتَحْرِيمِ مَا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ فِي كِتَابِهِ ، وَأَنْ يَخْلَعُوا الأَنْدَادَ وَيَبْرَأُوا مِنَ الشِّرْكِ وَالْكُفْرِ وَالنِّفَاقِ ، وَأَنْ يَكْفُرُوا بِعِبَادَةِ الطَّوَاغِيتِ وَاللاتِ وَالْعُزَّى ، وَأَنْ يَتْرُكُوا عِبَادَةَ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَعُزَيْرِ بْنِ مَرْوَةَ وَالْمَلائِكَةِ وَالشَّمْسِ وَالْقَمَرِ وَالنِّيرَانِ وَكُلِّ شَيْءٍ مُتَّخَذٍ نُصُبًا مِنْ دُونِ اللَّهِ ، وَأَنْ يَتَبَرَّأُوا مِمَّا بَرِئَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ فَأَقَرُّوا بِهِ فَقَدْ دَخَلُوا فِي الْوَلايَةِ سَمُّوهُمْ عِنْدَ ذَلِكَ بِمَا فِي كِتَابِ اللَّهِ الَّذِي تَدْعُونَهُمْ إِلَيْهِ كِتَابُ اللَّهِ الْمُنَزَّلُ مَعَ الرُّوحِ الأَمِينِ عَلَى صَفِيِّهِ مِنَ الْعَالَمِينَ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَسُولِ اللَّهِ وَنَبِيِّهِ أَرْسَلَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ عَامَّةً ، الأَبْيَضِ مِنْهُمْ وَالأَسْوَدِ ، وَالإِنْسِ وَالْجِنِّ ، كِتَابٌ فِيهِ بَيَانٌ لِكُلِّ شَيْءٍ كَانَ قَبْلَكُمْ ، وَمَا هُوَ كَائِنٌ بَعْدَكُمْ لِيَكُونَ حَاجِزًا بَيْنَ النَّاسِ حَجَزَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَهُمْ عَنْ بَعْضٍ وَهُوَ كِتَابُ اللَّهِ مُهَيْمِنًا عَلَى الْكُتُبِ مُصَدِّقًا لِمَا فِيهَا مِنَ التَّوْرَاةِ وَالإِنْجِيلِ وَالزَّبُورِ ، يُخْبِرُكُمُ اللَّهُ فِيهِ بِمَا قَدْ كَانَ قَبْلَكُمْ مِمَّا قَدْ فَاتَكُمْ دَرْكُهُ فِي آبَائِكُمُ الأَوَّلِينَ الَّذِينَ أَتَتْهُمْ رُسُلُ اللَّهِ وَأَنْبِيَاؤُهُ ، وَكَيْفَ كَانَ جَوَابُهُمْ لِرُسُلِهِ ، وَكَيْفَ كَانَ تَصْدِيقُهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ ، وَكَيْفَ كَانَ تَكْذِيبُهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ ، فَأَخْبَرَكُمُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ شَأْنَهُمْ وَأَعْمَالَهُمْ وَأَعْمَالَ مَنْ هَلَكَ مِنْهُمْ بِذَنْبِهِ لِيَجْتَنِبُوا مِثْلَ ذَلِكَ ، أَنْ يَعْمَلُوا مِثْلَهُ كَيْ لا تَحِلَّ عَلَيْكُمْ مِنْ سَخَطِهِ وَنَقِمَتِهِ مِثْلُ الَّذِي حَلَّ عَلَيْهِمْ مِنْ سُوءِ أَعْمَالِهِمْ وَتَهَاوُنِهِمْ بِأَمْرِ اللَّهِ ، وَأَخْبَرَكُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي كِتَابِهِ هَذَا بِإِنْجَاءِ مَنْ نَجَا مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ لِكَيْ تَعْمَلُوا مِثْلَ أَعْمَالِهِمْ فَكَتَبَ لَكُمْ فِي كِتَابِهِ هَذَا تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ ، ذَلِكَ كُلُّهُ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ لَكُمْ وَشَفَقَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَيْكُمْ ، وَهُوَ هُدًى مِنَ اللَّهِ مِنَ الضَّلالَةِ وَتِبْيَانٌ مِنَ الْعَمَى ، وَإِقَالَةٌ مِنَ الْعَثْرَةِ ، وَنَجَاةٌ مِنَ الْفِتْنَةِ ، وَنُورٌ مِنَ الظُّلْمَةِ ، وَشِفَاءٌ مِنَ الأَحْدَاثِ ، وَعِصْمَةٌ مِنَ الْهَلَكَةِ ، وَرُشْدٌ مِنَ الْغِوَايَةِ ، وَتِبْيَانُ مَا بَيْنَ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ ، وَفِيهِ كَمَالُ دِينِكُمْ ، فَإِذَا عَرَضْتُمْ عَلَيْهِمْ هَذَا فَأَقَرُّوا لَكُمْ فَقَدِ اسْتَكْمَلُوا الْوَلايَةَ فَاعْرِضُوا عَلَيْهِمْ عِنْدَ ذَلِكَ الإِسْلامَ ، وَالإِسْلامُ : الصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ ، وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ ، وَحَجُّ الْبَيْتِ ، وَصِيَامُ شَهْرِ رَمَضَانَ ، وَالْغُسْلُ مِنَ الْجَنَابَةِ ، وَالطُّهُورُ قَبْلَ الصَّلاةِ ، وَبِرُّ الْوَالِدَيْنِ ، وَصِلَةُ الرَّحِمِ الْمُسْلِمَةِ ، وَحُسْنُ صُحْبَةِ الْوَالِدَيْنِ الْمُشْرِكَيْنِ ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ فَقَدْ أَسْلَمُوا فَادْعُوهُمْ عِنْدَ ذَلِكَ إِلَى الإِيمَانِ ، وَابْعَثُوا لَهُمْ شَرَائِعَكُمْ . وَمَعَالِمُ الإِيمَانِ : شَهَادَةُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ ، وَأَنَّ

مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ، وَإِنَّ مَا جَاءَ بِهِ مُحَمَّدٌ الْحَقَّ وَإِنَّ مَا سِوَاهُ الْبَاطِلُ ، وَالإِيمَانُ بِاللَّهِ ، وَمَلائِكَتِهِ ، وَكُتُبِهِ ، وَرُسُلِهِ ، وَأَنْبِيَائِهِ ، وَالْيَوْمِ الآخِرِ ، وَالإِيمَانُ بِهَذَا الْكِتَابِ مَا بَيْنَ يَدَيْهِ ، وَمَا خَلْفِهِ بِالتَّوْرَاةِ وَالإِنْجِيلِ وَالزَّبُورِ ، وَالإِيمَانُ بِالْبَيِّنَاتِ ، وَالْمَوْتِ ، وَالْحَيَاةِ ، وَالْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ ، وَالْحِسَابِ ، وَالْجَنَّةِ ، وَالنَّارِ ، وَالنُّصْحُ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ كَافَّةً ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ وَأَقَرُّوا بِهِ فَهُمْ مُسْلِمُونَ مُؤْمِنُونَ ، ثُمَّ تَدْعُوهُمْ بَعْدَ ذَلِكَ إِلَى الإِحْسَانِ أَنْ يُحْسِنُوا فِيمَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ اللَّهِ فِي أَدَاءِ الأَمَانَةِ وَعَهْدِهِمِ الَّذِي عَهِدَهُ إِلَى رَسُولِهِ وَعَهْدِ رَسُولِهِ إِلَى خَلْقِهِ وَأَئِمَّةِ الْمُؤْمِنِينَ ، وَالتَّسْلِيمِ لأَئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ مِنْ كُلِّ غَائِلَةٍ لِسَانٍ وَيَدٍ ، وَأَنْ يَبْتَغُوا لِبَقِيَّةِ الْمُسْلِمِينَ خَيْرًا كَمَا يَبْتَغِي أَحَدُهُمْ لِنَفْسِهِ ، وَالتَّصْدِيقِ بِمَوَاعِيدِ الرَّبِّ عَزَّ وَجَلَّ وَلِقَائِهِ وَمُعَاتَبَتِهِ ، وَالْوَدَاعِ مِنَ الدُّنْيَا فِي كُلِّ سَاعَةٍ ، وَالْمُحَاسَبَةِ لِلنَّفْسِ عِنْدَ اسْتِئْنَافِ كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ ، وَالتَّعَاهُدِ لَمَّا فَرَضَ اللَّهُ يُؤَدِّيهِ إِلَيْهِ فِي السِّرِّ وَالْعَلانِيَةِ ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ فَهُمْ مُسْلِمُونَ مُحْسِنُونَ مُؤْمِنُونَ ، ثُمَّ انْعَتُوا لَهُمُ الْكَبَائِرَ وَدُلُّوهُمْ عَلَيْهَا وَخَوِّفُوهُمْ مِنَ الْهَلَكَةِ فِي الْكَبَائِرِ ، إِنَّ الْكَبَائِرَ مِنَ الْمُوبِقَاتِ أَوَّلُهُنَّ الشِّرْكُ بِاللَّهِ لا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ ، وَالسِّحْرُ وَمَا لِلسَّاحِرِ مِنْ خَلاقٍ ، وَقَطِيعَةُ الرَّحِمِ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ ، وَالْفِرَارُ مِنَ الزَّحْفِ يَبُوءُوا بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ ، وَالْغُلُولُ فَيَأْتُوا بِمَا غَلُّوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ لا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُمْ ، وَقَتْلُ النَّفْسِ الْمُؤْمِنَةِ جَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ ، وَقَذْفُ الْمُحْصَنَةِ لُعِنُوا فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ ، وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ، وَأَكْلُ الرِّبَا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ، فَإِذَا انْتَهَوْا مِنَ الْكَبَائِرِ فَهُمْ مُسْلِمُونَ مُؤْمِنُونَ مُحْسِنُونَ مُتَّقُونَ لَقَدِ اسْتَكْمَلُوا التَّقْوَى ، فَادْعُوهُمْ بَعْدَ ذَلِكَ إِلَى الْعِبَادَةِ ، وَالْعِبَادَةُ : الصِّيَامُ وَالْقِيَامُ وَالْخُشُوعُ وَالرُّكُوعُ وَالسُّجُودُ وَالإِنَابَةُ وَالإِحْسَانُ وَالتَّحْمِيدُ وَالتَّهْلِيلُ وَالتَّسْبِيحُ وَالتَّكْبِيرُ وَالصَّدَقَةُ بَعْدَ الزَّكَاةِ وَالتَّوَاضُعُ وَالسَّكِينَةُ وَالسُّكُونُ وَالْمُوَاسَاةُ وَالدُّعَاءُ وَالتَّضَرُّعُ وَالإِقْرَارُ بِالْمِلْكَةِ وَالْعُبُودِيَّةِ وَاسْتِقْلالِهِ لِمَا كَثُرَ مِنَ الْعَمَلِ الصَّالِحِ ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ فَهُمْ مُسْلِمُونَ مُؤْمِنُونَ مُحْسِنُونَ مُتَّقُونَ عَابِدُونَ وَقَدِ اسْتَكْمَلُوا الْعِبَادَةَ ، فَادْعُوهُمْ عِنْدَ ذَلِكَ إِلَى الْجِهَادِ وَبَيِّنُوا لَهُمْ وَرَغِّبُوهُمْ فِيمَا رَغَّبَهُمُ اللَّهُ فِيهِ مِنْ فَضْلِ الْجِهَادِ ، وَفَضْلِ ثَوَابِهِ عِنْدَ اللَّهِ ، فَإِنِ انْتَدَبُوا لَهُمْ فَبَايِعُوهُمْ وَادْعُوهُمْ حَتَّى تُبَايِعُوهُمْ إِلَى سُنَّةِ اللَّهِ وَسُنَّةِ رَسُولِهِ ، عَلَيْكُمْ عَهْدُ اللَّهِ وَذِمَّتُهُ وَسَبْعُ كَفَالاتٍ مِنْهُ لا تَنْكُثُوا أَيْدِيَكُمْ مِنْ بَيْعَتِهِ وَلا تُنْقِضُونَ أَمْرَ وُلاتِي مِنْ وُلاةِ الْمُسْلِمِينَ ، فَإِذَا أَقَرُّوا بِذَلِكَ فَبَايِعُوهُمْ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ لَهُمْ فَإِذَا خَرَجْتُمْ تُقَاتِلُونَ فِي

سَبِيلِ اللَّهِ غَضَبًا لِلَّهِ وَنَصْرًا لِدِينِهِ فَمَنْ لَقُوا مِنَ النَّاسِ فَلْيَدْعُوهُمْ إِلَى مِثْلِ الَّذِي دُعُوا إِلَيْهِ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَإِسْلَامِهِ وَإِيمَانِهِ وَإِحْسَانِهِ وَتَقْوَاهُ وَعِبَادَتِهِ وَهِجْرَتِهِ ، فَمَنْ تَبِعَهُمْ فَهُوَ الْمُسْتَجِيبُ الْمُؤْمِنُ الْمُحْسِنُ التَّقِيُّ الْعَابِدُ الْمُهَاجِرُ ، لَهُ مَا لَكُمْ وَعَلَيْهِ مَا عَلَيْكُمْ ، وَمَنْ أَبَى هَذَا عَلَيْكُمْ فَقَاتِلُوهُ حَتَّى يَفِيءَ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ وَيَفِيءَ إِلَى فِتْنَتِهِ ، وَمَنْ عَاهَدْتُمْ وَأَعْطَيْتُمْ ذِمَّةَ اللَّهِ فَفُوا لَهُ بِهَا ، وَمَنْ أَسْلَمَ وَأَعْطَاكُمُ الرِّضَا فَهُوَ مِنْكُمْ وَأَنْتُمْ مِنْهُ ، وَمَنْ قَاتَلَكُمْ عَلَى هَذَا مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنْتُمُوهُ لَهُ فَقَاتِلُوهُ ، وَمَنْ حَارَبَكُمْ فَحَارِبُوهُ أَوْ كَايَدَكُمْ فَكِيدُوا لَهُ أَوْ جَمَعَ لَكُمْ فَأَجْمِعُوا لَهُ أَوْ غَالَكُمْ فَغُولُوهُ أَوْ خَادَعَكُمْ فَاخْدَعُوهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ تَعْتَدُوا أَوْ مَاكَرَكُمْ فَامْكُرُوا بِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ تَعْتَدُوا سِرًّا وَعَلَانِيَةً ، فَإِنَّهُ مَنْ يَنْتَصِرُ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ فَأُولَئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَكُمْ يَرَاكُمْ وَيَرَى أَعْمَالَكُمْ ، وَيَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ كُلَّهُ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا عَلَى حَذَرٍ فِي إِنَّمَا هَذِهِ أَمَانَةٌ ائْتَمَنَنِي عَلَيْهَا رَبِّي أُبَلِّغُهَا عِبَادَهُ عُذْرًا مِنْهُ إِلَيْهِمْ ، وَحُجَّةٌ مِنْهُ احْتَجَّ بِهَا عَلَى مَنْ بَلَغَهُ مِنَ الْخَلْقِ جَمِيعًا ، فَمَنْ عَمِلَ بِمَا فِيهِ نَجَا ، وَمَنِ اتَّبَعَ مَا فِيهِ اهْتَدَى ، وَمَنْ خَاصَمَ بِهِ فَلَحَ ، وَمَنْ قَاتَلَ بِهِ نُصِرَ ، وَمَنْ تَرَكَهُ ضَلَّ حَتَّى يُرَاجِعَهُ ، تَعَلَّمُوا مَا فِيهِ وَأَسْمِعُوهُ آذَانَكُمْ ، وَعُوهُ أَجْوَافَكُمْ ، واسْتَحْفِظُوهُ قُلُوبَكُمْ ، فَإِنَّهُ نُورُ الْأَبْصَارِ وَرَبِيعُ الْقُلُوبِ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَكَفَى بِهِ أَمْرًا وَمُعْتَبَرًا وَزَاجِرًا وَعِظَةً وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ، هَذَا هُوَ الْخَيْرُ الَّذِي لَا شَرَّ فِيهِ ، كِتَابُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْعَلَاءِ بْنِ الْحَضْرَمِيِّ حِينَ بَعَثَهُ إِلَى الْبَحْرَيْنِ يَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَرَسُولِهِ أَمَرَهُ أَنْ يَدْعُوَ إِلَى مَا فِيهِ مِنْ حَلَالٍ وَيَنْهَاهُ عَمَّا فِيهِ مِنْ حَرَامٍ وَيَدُلُّ عَلَى مَا فِيهِ مِنْ رُشْدٍ ، وَيَنْهَى عَمَّا فِيهِ مِنْ غَيٍّ"

رواه الطبراني من رواية داود بن المحبر عن أبيه وكلاهما ضعيف قلت : وتأتي بقية دعاء النبي صلى الله عليه و سلم إلى الإسلام وصبره على الأذى في المغازي إن شاء الله .

9596. Cârûd'dan rivayet edildiğine göre kendisi, bu nüshayı Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kendisini Bahreyn'e gönderdiği zaman yazdırdığı Ahdü'l-Alâ'nın nüshasından aldı. Mektup şöyledir: *"Bismillahirrahmanirrahim. Bu, Hâşimî, Kureyşî ve ümmî olan bütün insanlara gönderilmiş olan Allah'ın Peygamberi ve Resûlü Muhammed'den (sallallahu aleyhi vesellem) Alâ b. el-Hadramî ve ona tabi olan bütün Müslümanlara gönderilmiş bir mektuptur. Onun, insanlara yapacağı vasiyet şudur: Ey Müslümanlar! Gücünüz nisbetinde Allah'tan korkun. Ben, hiç şüphesiz Alâ b. el-Hadramî'yi size gönderdim. Eşi, benzeri olmayan ve tek olan Allah'tan korkmasını, size kanatlarını yumuşakça açmasını, size sîreti (davranışı) güzel*

yapmasını, sizinle ve karşılaştığı insanlar arasında Allah'ın Kitab'ında emrettiği adaletle güzelce hükmetmesini emrettim. Eğer bu dediklerimi yaparsa, size, ona itaat etmenizi emrediyorum. Hükmettiğinde adaletli, taksimde adaletli, merhametli olması istendiğinde merhametli olursa, onun sözünü dinleyin, ona itaat edin. Ona güzelce yardımda bulunup yardımlaşın. Çünkü sizin üzerinize olan hak, ona itaat etmenizdir. Hem de tam anlamıyla güç getiremediğiniz büyük bir hak. Hiçbir söz, Allah'ın hakkının büyüklüğüne ve Resûlü'nün hakkının büyüklüğüne ulaşamaz. Nasıl ki Allah'ın ve Resûlü'nün genel olarak hepiniz üzerinde, özel olarak da sizin üzerinizde ona itaat etme ve ahdine vefa gösterme hususunda vacib olan hakkı varsa, aynı şekilde Müslümanların da idarecileri üzerinde vacib olan hakları, yani itaat vardır. Çünkü itaatte her hayra kavuşma ve sakınılan her şerden kurtuluş vardır. Ben, az olsun çok olsun Müslümanların bir işine tevdi ettiğim kişiye şehadet ederim. Bu esnada Allah'tan hayır taleb etsinler, Sonra başlarına en faziletli olan kişiyi emir tayin etsinler. Eğer Alâ b. el-Hadramî'ye ölüm musibeti isabet ederse sizin başınıza Allah'ın kılıcı Hâlid b. el-Velîd, Alâ'nın yerine geçer. Onu dinleyin ve ona itaat edin. Ona güzelce yardımda bulunup itaat edin. Allah'ın bereketi, yardımı, doğruluğun akibeti ve muvaffak kılması üzerine yürüyün. Karşılaştığınız insanları; Allah'ın indirdiği Kitab'ına, Peygamberinin sünnetine, Allah'ın Kitab'ında kendilerine helal kıldığı şeyleri helal kabul etmeye, Kitab'ında kendilerine haram kıldığı şeyleri haram kabul etmeye, (Allah'a ortak koşulan) şeyleri söküp atmaya, şirkten, küfürden ve nifaktan uzak durmaya, tağutlara, Lât'a ve Uzzâ'ya tapmakla küfre düşmekten uzak durmaya, İsâ b. Meryem'e, Üzeyr b. Merve'ye, meleklere, güneşe, aya, ateşlere ve Allah'tan başka (ilah olarak) dikilen şeylere tapmayı terketmeye, Allah'ın ve Resûlü'nün beri olduklarından beri olmaya davet edin. Bunları yapıp ikrar ettiklerinde velayet altına girmiş olurlar. Bu durumda onları, kendisine davet ettiğiniz Allah'ın Kitabındaki isimle isimlendirin. O, Allah'ın Kitab'ı Rûhu'l-Emîn (Cebrâil) ile beraber alemlerin seçkini olan Muhammed b. Abdillah'a, Allah'ın Resûlü ve nebisi, rahmet olarak bütün alemlere gönderdiği, insanların beyazına siyahına; İnsanlara ve cinlere gönderdiği peygamberine indirilmiştir. O Kitapta, onda sizden önce olan, sizden sonra olacak olan her şeyin açıklaması vardır. Zira bu Kitap, Allah'ın, insanların arasını ayıracağı perde olacaktır. Bu Kitap, kendisinden önceki kitapları, Tevrât, İncil ve Zebûr'u kontrol eden ve onlardaki bilgileri doğrulayan Kitaptır. Allah bu kitapta size, evvelki atalarınızın ulaşamadığınız bilgilerini bildiriyor. Onlar ki Allah'ın Resûlleri ve nebileri kendilerine gelmişti (de yalanlamışlardı). Allah, onların peygamberlerine nasıl cevap verdiklerini, Allah'ın âyetlerini nasıl tasdik ettiklerini ve yalanladıklarını bildiriyor. Allah, size onların durumunu, amellerini ve günahları sebebiyle önceki kavimlerden helak olanların amellerini size bildiriyor. Böylelikle onların işlemiş olduğu amelleri işlemeyesiniz. Böylece onların işlemiş olduğu kötülüklerden ve Allah'ın emrini küçümsediklerinden dolayı onlara helal olan Allah'ın gazabı ve intikamı size helal olmaz (sizin başınıza gelmez). Allah size,

bu Kitab'ında sizden öncekilerden kurtulanların kurtarılmalarını anlatmıştır. Böylelikle onların işlemiş olduğu amelleri işlersiniz. Bu Kitab'ında Allah, size her şeyin açıklamasını yazmıştır. Bunların hepsi, Rabbiniz tarafından size bir rahmet ve şefkattir. Bu, Allah tarafından delaletten hidayet, kötülükten aydınlığa kavuşma, ayak kaymasından dolayı affedilme, fitneden kurtuluş, karanlıktan çıkıp nura kavuşma, bela ve müsibetlerden şifa, helak olmaktan korunma, azgınlıktan doğruluğa çıkmadır. Dünya ve âhiret arasındaki her şeyin açıklaması ondadır. Dininizin kemali ondadır. Onlara bu dediklerimi arz edip onlar da size bunu ikrar ettiklerinde, velayeti tamamiyle yerine getirmiş olurlar. İşte o anda onlara İslâm'ı arz edin.

İslâm: Beş vakit namaz kılmak, zekâtı vermek, Beytullah'ı hacetmek, Ramazan ayında oruç tutmak, cünubluktan dolayı gusletmek, namazdan önce abdest almak, anne-babaya iyilik etmek, Müslüman olan akrabalarla bağı koparmamak, müşrik olan anne-babayla güzelce beraber olmaktır. Onlar bunu yaptıklarında Müslüman oldular demektir.

Bu durumda onları imana davet edin. Allah'ın koyduğu kanunları onlara gönderin. İmanın alametleri şunlardır: Tek olan ve ortağı olmayan Allah'tan başka hiçbir ilahın olmadığına, Muhammed'in O'nun kulu ve Peygamberi olduğuna şehadet etmek, Muhammed'in (sallallahu aleyhi vesellem) getirdiği şeylerin hak olduğuna, bunun dışındaki şeylerin batıl olduğuna şehadet etmek, Allah'a meleklerine, kitaplarına, resûl ve nebilerine, âhiret gününe iman etmek, şu Kitab'ın (Kur'ân'ın) öncesine ve sonrasına, Tevrât'a, İncîl'e ve Zebûr'a iman etmek, beyyinelere, ölüme ve hayata, öldükten sonra dirilmeye, hesaba, cennete ve cehenneme iman etmek, Allah, Resûlü ve bütün müminlere karşı sadakat üzere olmak. Bunları yapıp ikrar ettiklerinde, onlar Müslüman ve mümindir.

Bundan sonra onları ihsana davet edersiniz: Bu, kendileriyle Allah arasındaki şeylerde emaneti eda etme hususunda, Resûlü'ne tevdi ettiği vasiyeti yerine getirmeleri ve Resûlü'nün bütün insanlara ve müminlerin imamlarına tevdi ettiği vasiyeti yerine getirmeleri hususunda; Müslümanların imanlarına eldeki ve dildeki bütün kine rağmen teslim olmaları hususunda; kendileri için hayır istedikleri gibi, diğer Müslümanlar içinde hayır istemeleri hususunda, yüce Rab'bin vaadlerini, O'na kavuşmayı ve O'nun azarlamasını, her an dünyadan ayrılacağını tasdik etmeleri hususunda, her gün ve gecenin başlangıcında nefis muhasebesi yapmaları, Allah'ın farzlarını gizlide ve aşikârda yerine getireceklerine taahhüd etmeleri hususunda, ihsanda bulunmalarıdır. Bu dediklerimi yaptıklarında onlar, Müslüman, mümin ve muhsindir.

Daha sonra onlara büyük günahları açıklayın, bunları onlara gösterin. Onları, büyük günahlar içerisinde iken helak olacaklarını (söyleyerek) korkutun.

Çünkü büyük günahlar, kişiyi helak eden şeylerdir. Birincisi: Allah'a şirk koşmaktır. **"Allah, kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz."**[1] *(İkincisi) sihir yapmaktır. Sihirbaz için hiçbir nasip yoktur. (Üçüncüsü) akrabalarla ilişkiyi kesmektir. Allah onlara lanet eder. (Dördüncüsü) ordudan (cepheden) kaçmaktır. Bunlar, Allah'ın gazabını kazanarak geri dönerler. (Beşincisi) ganimette hırsızlık yapmaktır. Bunlar kıyamet gününde hainlik ettiği mallarla gelirler de Allah onların hiçbir amelini kabul etmez. (Altıncısı) mümin bir canı katletmek. Bunun cezası cehennemdir. (Yedincisi) iffetli kadınlara iftira etmek. Bunlar dünyada ve âhirette lanetlenmişlerdir. (Sekizincisi) yetimin malını yemektir. Bunlar karınlarında ateş (olacak yiyecekleri) yiyorlar. Bunlar cehenneme gireceklerdir. (Dokuzuncusu) faiz yemektir. (Bunları yapanlara), Allah ve Resûlü tarafından savaş açıldığından haberiniz olsun." Büyük günahlardan vazgeçtiklerinde artık onlar, mümin, müslüman, muhsin ve muttaki ve takvayı tam anlamıyla yerine getirmişler demektir.*

Bundan sonra onları ibadet etmeye davet edin. İbadet; oruç, namaz, huşu, rüku, secde, Allah'a yönelmek, ihsan, hamdetmek, Lâ ilahe illallah demek, tekbir getirmek, Sübhanallah demek, zekâttan sonra sadaka vermek, tevazu, sekinet (vakar), sakin olma, müasat (rızık ve geçimde paylaşıp yardımlaşma), dua etmek, Allah'a boyun eğmek, Allah'ın her şeyin maliki olduğunu ikrar etmek, kulluk, çok yapılan salih ameli az görmektir. Onlar, bunları yaptıklarında Müslüman, mümin, muhsin, müttaki, âbid ve ibadeti tam olarak yerine getirmişler demektir.

Artık onları cihada davet edin. Cihadı onlara açıklayın. Allah'ın rağbet ettirdiği cihadın faziletine, Allah katındaki sevabının üstünlüğüne teşvik edin. Onlar bu çağrıyı kabul ederlerse onlarla biatlaşın, Allah'ın sünnetine ve Resûlü'nün sünnetine tabi olmak suretiyle, biatlaşıncaya kadar onları davet edin. Allah'ın ahdi ve güvencesi sizin üzerinizdedir.

İşte bu sayılanlar, Allah tarafından yedi kefalettir. Onunla yapmış olduğunuz anlaşmayı bozmayın. Müslümanların idarecilerinin işlerini bozmayın. Onlar bunu ikrar ettiklerinde onlarla biatlaşın. Onlar için Allah'tan mağfiret dileyin. Allah yolunda savaşmak üzere, Allah için gazaplanarak ve dinine yardım etmek için yola çıktığınızda, her kim düşmanla karşılaşırsa onları çağırdıkları şeyin misline çağırsınlar. Çağırdıkları bu şey, Allah'ın Kitabı, İslâmiyet, ona iman, ona ihsan, ondan sakınma, ona ibadet etme ve ona hicret etmedir. Kendilerine tabi olanlar müstecib (davete icabet eden), mümin, muhsin, müttakî, âbid ve muhacirdir. Sizin yararınıza olan şeyler, onların yararına, sizin zararınıza (aleyhinize) olan şeyler de onların zararınadır. Kim bundan sebep size karşı çıkarsa, Allah'ın emrine ve Allah'ın kavmine dönünceye kadar onunla savaşın. Kim, sizinle anlaşır da, Allah'ın emanını

[1] Nisâ Sur. 4/48.116

sizden isterse ona verdiğiniz ahdi yerine getirin (onları Allah'ın koruması altına alıp onlara dokunmayın). Kim, Müslüman olup hoşnutluğunu size ifade ederse o sizdendir, siz de ondansınız. Kendisine apaçık beyan etmenizden sonra kim, sizinle bu hususta savaşırsa onunla savaşın. Sizinle savaşanlarla siz de savaşın. Sizi aldatmaya çalışanları siz de aldatın. Sizin için toplananlara karşı siz de toplayın. Sizi helak etmeye çalışanları siz de helak edin. Size karşı hile yapanlara, haddi aşamadan siz de onlara karşı hile yapın. Gizli olsun aşikâr olsun, sizi hile ile aldatanlara, haddi aşmadan siz de hile ile aldatmak suretiyle karşılık verin. Kim zulme uğradıktan sonra hakkını alırsa, artık onlara yapılacak bir şey yoktur. Bilin ki Allah sizinle beraberdir. Sizi ve yaptığınız işleri görür. Yapmakta olduğunuz şeylerin hepsini bilir. O halde Allah'tan sakının ve uyanık olun. Bu, Rabbimin bana emanet ettiği kullarına tebliğ edeceğim bir emanettir. O'ndan kullarına bir özür olsun diye, O'nun tarafından bütün mahlukatına tebliğ ettiği kişiler üzerine huccet getirdiği bir huccet olsun diye. Bundaki şeylerle amel eden kurtulur, bundaki şeylere ittiba eden hidayete erer. Buna düşman olan aldanır, buna karşı savaşan mağlup olur, bunu terkeden geri dönünceye kadar sapıtır. İçindekileri öğrenin, kulaklarınıza dinletin, karınlarınıza doldurun, kalplerinize ezberlettirin. Çünkü bu, gözlerin nuru, kalplerin baharı, göğüste olana şifadır. Bu, emir olarak, ibret olarak, (kötülükleri) engelleyici olarak, vaaz olarak, Allah'a ve Resûlü'ne bir davetçi olarak yeterlidir. Bu asla kendisinde şer bulunmayan bir hayrın ta kendisidir.

Bu, Allah'ın Resûlü Muhammed'in Alâ b. el-Hadramî'ye insanları yüce Allah'a ve Resûlü'ne davet etsin diye Bahreyn'e gönderdiği zaman yazdığı mektuptur. Ona, insanları bu mektuptaki helallere çağırmasını emretmiş, bu mektuptaki haramları insanlara yasaklamasını emretmiştir. İnsanlara, kendisinde doğruluk bulunan şeyleri göstermesini, azgınlık bulunan şeyleri yasaklamasını emretmiştir."

★Hadisi Taberânî, Dâvud b. el-Muhabber kanalıyla babasından rivayet etmiştir. Her ikisi de zayıftır.

Ben derim ki: Resûlullah'ın İslâm'a daveti ve eziyetlere sabretmesine dair geri kalan rivayetler inşallah Meğazî Kitabında gelecektir.[1]

(بَابُ النَّهْيِ عَنْ قَتْلِ الرُّسُلِ)

Elçileri Öldürmenin Yasaklanışı

٩٥٩٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَنْبَأَنَا الْمَسْعُودِيُّ حَدَّثَنِي عَاصِمٌ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللهِ حَيْثُ قَتَلَ ابْنَ النَّوَّاحَةِ إِنَّ هَذَا وَابْنَ أُثَالٍ كَانَا أَتَيَا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَسُولَيْنِ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/89-93)

لِمُسَيْلِمَةَ الْكَذَّابِ فَقَالَ لَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "أَتَشْهَدَانِ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ قَالاَ نَشْهَدُ أَنَّ مُسَيْلِمَةَ رَسُولُ اللَّهِ. فَقَالَ لَوْ كُنْتُ قَاتِلاً رَسُولاً لَضَرَبْتُ أَعْنَاقَكُمَا . قَالَ فَجَرَتْ سُنَّةٌ أَنْ لاَ يُقْتَلَ الرَّسُولُ فَأَمَّا ابْنُ أُثَالٍ فَكَفَانَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَأَمَّا هَذَا فَلَمْ يَزَلْ ذَلِكَ فِيهِ حَتَّى أَمْكَنَ اللَّهُ مِنْهُ الآنَ" قلت : رواه أبو داود باختصار. رواه أحمد والبزار وأبو يعلى مطولا ,وإسنادهم حسن .

9597. Ebû Vâil anlatıyor: Abdullah b. Mes'ûd, İbnu'n-Nevvâha'yı öldürdüğü zaman şöyle anlattı: Şu ve İbn Üsâl, Müseylimetü'l-Kezzâb'ın iki elçisi olarak Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelmişlerdi. Onlara şöyle buyurdu: *"Benim, Allah'ın Resûlü olduğuma şahitlik ediyor musunuz?"* Onlar: "Biz, Müseylime'nin Allah'ın Resûlü olduğuna şahitlik ediyoruz" diye karşılık verince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şayet elçiyi öldüren biri olsaydım, hiç şüphesiz boyunlarınızı vururdum"* buyurdu.

Ravi der ki: Böylelikle elçinin öldürülmemesi sünnet (dini gelenek) olarak devam edegeldi. İbn Üsâl'e gelince yüce Allah bizi ondan korudu. Şuna gelince; Allah'ın kendisine imkân verdiği şu zamana kadar oradaki bu durum devam edegeldi.

Ben derim ki: Ebû Dâvud bu hadisi kısa metinle rivayet etmiştir.

★Hadisi İmam Ahmed, Bezzâr ve Ebû Ya'lâ uzun bir hadis olarak rivayet etmişlerdir. Hepsinin isnâdı hasendir.[1]

٩٥٩٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الْهَاشِمِيُّ أَنْبَأَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنِ ابْنِ مُعَيْزٍ السَّعْدِيِّ قَالَ خَرَجْتُ أَسْقِي فَرَساً لِي فِي السَّحَرِ فَمَرَرْتُ بِمَسْجِدِ بَنِي حَنِيفَةَ وَهُمْ يَقُولُونَ إِنَّ مُسَيْلِمَةَ رَسُولُ اللَّهِ فَأَتَيْتُ عَبْدَ اللَّهِ فَأَخْبَرْتُهُ فَبَعَثَ الشُّرْطَةَ فَجَاءُوا بِهِمْ فَاسْتَتَابَهُمْ فَتَابُوا فَخَلَّى سَبِيلَهُمْ وَضَرَبَ عُنُقَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ النَّوَّاحَةِ فَقَالُوا آخَذْتَ قَوْماً فِي أَمْرٍ وَاحِدٍ فَقَتَلْتَ بَعْضَهُمْ وَتَرَكْتَ بَعْضَهُمْ. قَالَ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدِمَ عَلَيْهِ هَذَا وَابْنُ أُثَالِ بْنِ حَجَرٍ فَقَالَ " أَتَشْهَدَانِ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ . فَقَالاَ أَتَشْهَدُ أَنْتَ أَنَّ مُسَيْلِمَةَ رَسُولُ اللَّهِ نَشْهَدُ أَنَّ مُسَيْلِمَةَ رَسُولُ اللَّهِ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَوْ كُنْتُ قَاتِلاً وَفْداً لَقَتَلْتُكُمَا " . قَالَ فَلِذَلِكَ قَتَلْتُهُ.

قلت : رواه أبو داود باختصار.

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (3708, 3642, 3761, 3855), *Müsned-i Bezzâr* (1681), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (5097) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (8957)

رواه أحمد وابن معيز لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .وله طريق أتم من هذه في الحدود .

9598. İbn Muayz es-Sa'dî anlatıyor: Seher vakti, atımı suya götürmek için çıkmıştım. Benî Hanîfe mescidinin yanından geçerken, insanlar: "Müseylime Allah'ın Resûlü'dür" diyorlardı. Abdullah'ın yanına gidip bunu ona bildirdim. Hemen onlara bir askeri birlik gönderdi. Onların yanlarına vardıklarında onları tövbeye davet ettiler. Tövbe edince serbest bırakıldılar. İbn Mes'ûd, Abdullah b. en-Nevvâha'nın boynunu vurunca, insanlar: "Bir iş sebebiyle bir topluluğu yakaladın. Kimisini öldürüp kimisini bıraktın" dediler. Bunun üzerine Abdullah b. Mes'ûd onlara şu karşılığı verdi: Şu adam ve İbn Üsâl b. Hacer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldiklerinde, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Benim Allah'ın Resûlü olduğuma şahadet ediyor musunuz?"* İkisi: "Sen, Müseylime'nin Allah'ın Resûlü olduğuna şahadet edersen biz de Müseylime'nin Allah'ın Resûlü olduğuna şahadet ederiz" karşılığını verdiklerinde, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben, Allah'a ve peygamberlerine iman ettim. Şayet elçileri öldüren biri olsaydım, hiç şüphesiz sizi öldürürdüm"* buyurdu. İşte ben, bu yüzden bunu öldürdüm.

Ben derim ki: Hadisi Ebû Dâvud kısa metinle rivayet etmiştir.

★Hadisi İmam Ahmed riveyet etmiş olup, ravilerden İbn Muayz'ı tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

Hadisin Hadler Kitabında bundan daha tam bir versiyonu mevcuttur.[1]

٩٥٩٩ - عَنْ نُعَيْمِ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ رَسُولِي مُسَيْلِمَةَ قَدِمَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَوْلاَ أَنَّ الرُّسُلَ لاَ تُقْتَلُ لَضَرَبْتُ أَعْنَاقَكُمَا وَكَتَبَ مَعَهُمَا : مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ إِلَى مُسَيْلِمَةَ الْكَذَّابَ أما بعد : فَإِنَّ الأَرْضَ للهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِيْنَ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَخْرُجَ ثَلاثُونَ كَذَّابًا كُلُّهُمْ يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ" قلت : رواه أبو داود باختصار.

رواه الطبراني ,من طريق ابن إسحاق قال : حدثني شيخ من أشجع و لم يسمه وسماه أبو داود : سعد بن طارق ,وبقية رجاله ثقات

9599. Nuaym b. Mes'ûd anlatıyor. Müseylime'nin iki elçisi Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), onlara şöyle buyurdu: *"Elçiler öldürülmemesi gereken kişiler olmasaydı mutlaka buyunlarınızı vururdum."* Onlarla beraber şu mektubu

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (3837)

yazdı: *"Allah'ın Resûlü Muhammed'den yalancı Müseylime'ye: Bundan sonra: Yeryüzü Allah'ındır, onu kullarından dilediğine miras olarak bırakır. Âkıbet, müttakilerindir."*

İbn Mes'ûd, Resûlullah'ın şöyle buyurduğunu bildirdi: *"Kendilerini Peygamber olduğunu iddia eden otuz tane yalancı peygamber çıkmadan kıyamet kopmaz."*

Ben derim ki: Ebû Dâvud hadisi kısa metinle rivayet etmiştir.

★Hadisi Taberânî, İbn İshâk kanalıyla rivayet etmiş ve: "Eşca'dan bir zat bana şöyle bildirmiştir" ibaresini kullanmıştır. Taberânî bu zatın ismini belirtmemiştir. Ebû Dâvud bu zatın Sa'd b.Târık olduğunu söyler. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

٩٦٠٠ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ صَدَقَةَ ، وَأَبُو عُبَيْدِ اللَّهِ أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَهْدِيٍّ الرَّامَهُرْمُزِيُّ قَالا : ثنا الْقَاضِي ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ الأَسْفَاطِيُّ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنِ شَيْبَةَ الْحِزَامِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي فُدَيْكٍ ، حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ يَعْقُوبَ الزَّمْعِيُّ ، حَدَّثَنِي حَاجِبُ بْنُ قُدَامَةَ الْحَنَفِيُّ ، حَدَّثَنِي عِيسَى بْنُ خُثَيْمٍ ، حَدَّثَنِي وَبْرُ بْنُ مُشْهِرٍ الْحَنَفِيُّ ، قَالَ : بَعَثَنِي مُسَيْلِمَةُ ، وَابْنُ شَغَافٍ ، وَابْنُ النَّوَّاحَةِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَدِمْنَا عَلَيْهِ فَتَقَدَّمَانِي فِي الْكَلامِ ، وَكَانَا أَسَنَّ مِنِّي فَتَشَهَّدَا ، ثُمَّ قَالا : " نَشْهَدُ أَنَّكَ نَبِيٌّ وَأَنَّ مُسَيْلِمَةَ مِنْ بَعْدِكَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَا تَقُولُ يَا غُلامُ ؟ قُلْتُ : أَشْهَدُ بِمَا شَهِدْتَ بِهِ وَأُكَذِّبُ بِمَا كَذَّبْتَ بِهِ ، قَالَ : فَإِنِّي أَشْهَدُ عَدَدَ تُرَابِ الدُّنْيَا أَنَّ مُسَيْلِمَةَ كَذَّابٌ ، ثُمَّ قَالَ : خُذُوهُمَا ، فَأُخِذُوا وَأَمَرَ بِهِمَا إِلَى بَيْتِ كَيْسَانَ فَشَفَعَ فِيهِمَا رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَخَلَّى عَنْهُمَا " رواه الطبراني وفيه جماعة لم أعرفهم

9600. Vebr b. Müşhir el-Hanefî anlatıyor: Müseylime, İbn Şeğaf, İbnu'n-Nevvâha ve beni, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) elçi olarak gönderdi. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldiğimizde konuşmaya benden önce başladılar. Onlar yaşça benden büyüklerdi. Önce şehadet getirdiler, sonra: "Biz senin Peygamber olduğuna, senden sonra da Müseylime'nin Peygamber olacağına şahadet ederiz" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), bunun üzerine: *"Ey çocuk! Sen ne diyorsun?"* diye bana sorunca, ben: "Senin şehadet ettiğin şeye şahadet eder, senin yalanladığını da yalanlarım" karşılığını verdim. Bunun üzerine Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben dünyadaki tozlar adedince şehadet ederim ki Müseylime yalancıdır. İkisini yakalayın"* buyurdu. Adamlar yakalanıp Keysân'ın evine götürüldüler. Ashâbından biri onlara aracı olunca, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), onları serbest bıraktı.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım raviler

bulunmaktadır.[1]

(بَابُ مَا نُهِيَ عَنْ قَتْلِهِ مِنْ النِّسَاءِ وَغَيْرَ ذَلِكَ)

Kadınlar ve Diğerlerinden Öldürülmeleri Yasaklananlar

٩٦٠١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ ابْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ عَمِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ بَعَثَهُ إِلَى ابْنِ أَبِي الْحُقَيْقِ بِخَيْبَرَ نَهَى عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ. رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح , ويأتي حديث الطبراني أيضا .

9601. İbn Ka'b b. Mâlik'in, amcasından naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kendisini Hayber'e İbn Ebi'l-Hukayk'a gönderince kadınların ve çocukların öldürülmesini yasakladı

★Hadisi İmam Ahmed riveyet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Taberânî'nin hadisi ileride gelecektir.[2]

٩٦٠٢ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ قَالَ سَمِعْتُ رَجُلاً مِنَّا يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرِيَّةً كُنْتُ فِيهَا فَنَهَانَا أَنْ نَقْتُلَ الْعُسَفَاءَ وَالْوُصَفَاءَ. رواه أحمد, وفيه :رجل لم يسم .

9602. Eyyûb bildiriyor: Bizden bir adamın babasından naklederek şöyle anlattığını işittim: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), benimde aralarında bulunduğum bir birliği savaşa gönderdi. Çok yaşlıları ve köleleri öldürmemizi bize yasakladı.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, senedinde isimi zikredilmeyen bir ravi bulunmaktadır.

٩٦٠٣ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ الْكَوْسَجُ قَالَ أَنْبَأَنَا ابْنُ شُمَيْلٍ يَعْنِي النَّضْرَ قَالَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ ابْنُ عَمْرٍو عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ الصَّعْبِ بْنِ جَثَّامَةَ اللَّيْثِيِّ قَالَ وَسَأَلْتُهُ عَنْ أَوْلَادِ الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ " اقْتُلْهُمْ مَعَهُمْ ". قَالَ قَدْ نَهَى عَنْهُمْ يَوْمَ خَيْبَرَ.

رواه عبد الله بن أحمد والطبراني إلا أنه قال : إنه سأله عن السرية تصيب الذرية في غشم الغارة ورجال المسند رجال الصحيح .

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/153)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/75)

9603. Sa'b b. Cessâme el-Leysî diyor ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem), müşriklerin evlatlarının durumunu sorduğumda, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Müşriklerle beraber onları da öldürün"* buyurdu.

Ravi der ki: Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), daha sonra bunu Hayber savaşı sırasında yasakladı.

★Hadisi Abdullah b. Ahmed ve "Kendisi, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) birliğin, gece baskınında karşılaştığı insanların durumunu sordu" ibaresi ile Taberânî rivayet etmiştir. *Müsned*'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٦٠٤ - حدثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، قالا : ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، ثنا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، " نَهَى الَّذِينَ قَتَلُوا ابْنَ أَبِي الْحُقَيْقِ حِينَ خَرَجُوا إِلَيْهِ عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ.

رواه الطبراني بأسانيد ورجال أحدها رجال الصحيح .

9604. Kâ'b b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), İbn Ebi'l-Hukayk'ı öldürmek için yanına gidip onu öldüreceklere, kadınlar ile çocukları öldürmelerini yasaklamıştır.

★Hadisi Taberânî birkaç isnâdla rivayet etmiş olup, birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٩٦٠٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ مُحَمَّدٍ. وَسَمِعْتُهُ أَنَا مِنْهُ حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ الأَحْمَرُ عَنْ حَجَّاجٍ عَنِ الْحَكَمِ عَنْ مِقْسَمٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَجُلاً أَخَذَ امْرَأَةً أَوْ سَبَاهَا فَنَازَعَتْهُ قَائِمَ سَيْفِهِ فَقَتَلَهَا فَمَرَّ عَلَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأُخْبِرَ بِأَمْرِهَا فَنَهَى عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ"

رواه أحمد والطبراني, إلا أنه قال : أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِامْرَأَةٍ يَوْمَ الْخَنْدَقِ مَقْتُولَةً ، فَقَالَ : " مَنْ قَتَلَ هَذِهِ؟ " فَقَالَ رَجُلٌ : أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ : " وَلِمَ؟ " قَالَ : نَازَعَتْنِي سَيْفِي، فَسَكَتَ " وفي إسنادهما الحجاج بن أرطاة وهو مدلس .

9605. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre bir adam, kadının birini yakaladı ya da esir aldı. Birden kadın kılıcın kabzasından tutarak çekiştirmeye başladı. Bunun üzerine adam kadını öldürdü. Oradan Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) geçtiğinde, kadının durumu ona bildirilince, kadınların öldürülmesini yasakladı.

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/73, oğlu Abdullah'ın zevaidinden), Taberânî, *M. el-Kebîr* (7451) ve İbn Hibban (137)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/74-75)

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir. Ancak Taberânî: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hendek savaşında öldürülen bir kadının yanından geçti. *"Bunu kim öldürdü?"* diye sorunca, bir adam: "Ben, ya Resûlallah!" karşılığını verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neden?"* diye sorunca, adam: "Kılıcımı çekmeye kalktı" cevabını verdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sükut etti" ibaresini kullanmıştır. İkisinin isnâdında geçen Haccâc b. Ertât tedlis yapan biridir.[1]

٩٦٠٦ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنْصُورٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نِمْرَانَ الذِّمَارِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبُو عَمْرٍو الْعَنْسِيُّ ، عَنْ مَكْحُولٍ ، عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ ، عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا تَقْتُلُوا النِّسَاءَ "

رواه البزار, وفيه: محمد بن عبد الله بن نمران, وهو ضعيف .

9606. Avf b. Malik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"(Savaşta) kadınları öldürmeyin."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Abdillah b. Nimrân zayıftır.[2]

٩٦٠٧ – وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَتِيكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ بَعَثَهُ هُوَ وَأَصْحَابَهُ لِقَتْلِ ابْنِ أَبِي الْحُقَيْقِ وَهُوَ بِخَيْبَرَ: نَهَى عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ.

رواه الطبراني, ورجاله رجال الصحيح خلا محمد بن مصفى وهو ثقة, وفيه كلام لا يضر .

9607. Abdullah b. Atîk'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onu ve arkadaşlarını, İbn Ebi'l-Hukayk'ın öldürülmesi için gönderdi. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) Hayber'de iken kadınların ve çocukların öldürmesini yasakladı.

★Hadisi Taberânî etmiş olup, ravileri Muhammed b. Musaffâ hariç, *Sahîh*'in ravileridir. Bu zat ise güvenilir biridir. Kendisine bazı tenkitler yapılsa da bu, zarar verecek düzeyde değildir.

٩٦٠٨ – حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ سَهْلٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي السَّرِيِّ الْعَسْقَلانِيُّ ، ثنا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ أَبِي إِسْمَاعِيلَ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنْ طَاوُسٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا ، قَالَ : سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قُلْتُ : خَيْلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَقَعَتْ عَلَى قَوْمٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَقَاتَلُوهُمْ ، وَقَتَلُوا أَبْنَاءَهُمْ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " هُمْ مَعَ آبَائِهِمْ "

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (2316) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (12083)
[2] *Müsned-i Bezzâr* (1678)

رواه الطبراني, وفيه: إبراهيم بن إسماعيل بن أبي حبيبة, وثقه أحمد وضعفه الجمهور, وبقية رجاله رجال الصحيح .

9608. İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Müslümanlardan bir grup, müşrik bir kavmin arasında kaldı. Müslümanlar da onlarla savaştılar ve oğullarını öldürdüler" diye (öldürülen çocukların durumunu) sorunca, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlar (çocuklar), babalarıyla beraberdir"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İbrâhîm b. İsmâîl b. Ebî Habîbe'yi İmam Ahmed b. Hanbel güvenilir kabul etmiş, çoğunluk âlimler ise zayıf addetmiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravilerdir.[1]

٩٦٠٩ – وعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ.

رواه البزار, ورجاله رجال الصحيح .

9609. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), (savaşta) kadınların ve çocukların öldürülmesini yasaklamıştır.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٩٦١٠ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الْحَسَنِ عَنِ الأَسْوَدِ بْنِ سَرِيعٍ قَالَ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَزَوْتُ مَعَهُ فَأَصَبْتُ ظَفَراً فَقَتَلَ النَّاسُ يَوْمَئِذٍ حَتَّى قَتَلُوا الْوِلْدَانَ وَقَالَ مَرَّةً الذُّرِّيَّةَ فَبَلَغَ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ " مَا بَالُ أَقْوَامٍ جَاوَزَهُمُ الْقَتْلُ الْيَوْمَ حَتَّى قَتَلُوا الذُّرِّيَّةَ . فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّمَا هُمْ أَوْلاَدُ الْمُشْرِكِينَ. فَقَالَ أَلاَ إِنَّ خِيَارَكُمْ أَبْنَاءُ الْمُشْرِكِينَ . ثُمَّ قَالَ أَلاَ لاَ تَقْتُلُوا ذُرِّيَّةً أَلاَ لاَ تَقْتُلُوا ذُرِّيَّةً قَالَ كُلُّ نَسَمَةٍ تُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ حَتَّى يُعْرِبَ عَنْهَا لِسَانُهَا فَأَبَوَاهَا يُهَوِّدَانِهَا وَيُنَصِّرَانِهَا "

رواه أحمد بأسانيد والطبراني في الكبير والأوسط كذلك إلا أنه قال : فبلغ ذلك النبي صلى الله عليه و سلم فقال : ما بال أقوام جاوز بهم القتل حتى قتلوا الذرية ؟ فقال رجل والباقي بنحوه .وبعض أسانيد أحمد ورجاله رجال الصحيح .

9610. Esved b. Serî' anlatıyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip onunla beraber savaştım. Onunla beraber zafer kazandık. O günde insanlar bir çok kişi öldürdü, hatta çocukları dahi öldürdüler. Bu durum Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) ulaşınca şöyle buyurdu: *"Bazı*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10893)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1979)

topluluklara ne oluyor ki bugün öldürme işinde haddi aştılar. Hatta küçükleri bile öldürdüler?" Bir adam: "Ya Resûlallah! Ama onlar müşriklerin çocuklarıdır!?" deyince, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"İyi bilin ki! Sizin en hayırlılarınız, müşriklerin çocuklarıdır. Dikkat edin! Küçükleri öldürmeyin. Dikkat edin! Küçükleri öldürmeyin. Her doğan insan (İslâm) fıtratı üzere doğar ki bu, diliyle meramını anlatabilecek çağa gelinceye kadar böyledir. Sonrasında anne-babası ya onu Yahudi yapar, ya da Hıristiyan yapar"* buyurdu.

★Hadisi İmam Ahmed, birkaç isnâdla ve *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî aynı şekilde rivayet etmiştir. Ancak Taberânî'nin ifadesi: Bu durum Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) ulaşınca şöyle buyurdu: *"Bazı topluluklara ne oluyor ki öldürme işi kendilerini o kadar aşmış ki küçükleri dahi öldürmüşler?"* Bir adam şöyle dedi:..." Hadisin geri kalanı, yukarıdakinin benzeridir. Ahmed'in isnâdlarının birisi ve ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٦١١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبو الْقَاسِمِ بْنُ أَبِى الزِّنَادِ قَالَ أَخْبَرَنِى ابْنُ أَبِى حَبِيبَةَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ الْحُصَيْنِ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا بَعَثَ جُيُوشَهُ قَالَ " اخْرُجُوا بِسْمِ اللَّهِ تُقَاتِلُونَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ لاَ تَغْدِرُوا وَلاَ تَغُلُّوا وَلاَ تُمَثِّلُوا وَلاَ تَقْتُلُوا الْوِلْدَانَ وَلاَ أَصْحَابَ الصَّوَامِعِ"

رواه أحمد وأبو يعلى والبزار والطبراني في الكبير والأوسط إلا أنه قال فيه : ولا تقتلوا وليدا ولا امرأة ولا شيخا. وفي رجال البزار إبراهيم بن إسماعيل بن أبي حبيبة وثقه أحمد وضعفه الجمهور, وبقية رجال البزار رجال الصحيح.

9611. İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ordularını gazaya gönderdiğinde onlara şöyle buyurdu: *"Allah'ın ismiyle (savaşa) çıkın. Allah yolunda, Allah'ı inkâr edenlerle savaşacaksınız. Ahdi bozmayın, (ganimet malında) hainlik etmeyin, insanların uzuvlarını kesmeyin, çocukları ve rahipleri öldürmeyin."*

★Hadisi İmam Ahmed, Ebû Ya'lâ, Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Ancak Taberânî:*"Çocuk, kadın ve yaşlıları öldürmeyin"* ibaresini kullanmıştır. Bezzâr'ın ravilerinden İbrâhîm b. İsmâîl b. Ebî Habîbe'yi İmam Ahmed güvenilir görürken, çoğunluk âlimler zayıf addetmiştir. Bezzâr'ın diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (3/435; 4/24), Taberânî, *M. el-Kebîr* (829) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (942)

[2] Daha önce geçti: 9312. *Müsned-i İmam Ahmed* (2728) ve *Müsned-i Bezzâr* (1677)

Bu bölümün **zevâidinden**: İbn Ömer anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Mekke'nin fethi günü öldürülmüş bir kadının yanına uğradı. "Ne oldu da bu kadın öldürüldü!" buyurdu. Sonra çocukların ve kadınların öldürülmesini yasakladı. Eğer

٩٦١٢ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ إِسْحَاقَ مِنْ كِتَابِهِ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا شَيْخٌ عَنْ ثَوْبَانَ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " يَقُولُ مَنْ قَتَلَ صَغِيراً أَوْ كَبِيراً أَوْ أَحْرَقَ نَخْلاً أَوْ قَطَعَ شَجَرَةً مُثْمِرَةً أَوْ ذَبَحَ شَاةً لِإِهَابِهَا لَمْ يَرْجِعْ كَفَافاً"

رواه أحمد, وفيه :راو لم يسم وابن لهيعة, فيه ضعف .

9612. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) azatlısı Sevbân, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işitmiştir: *"Kim, çocuk ya da yaşlı öldürürse, hurma ağacını yakarsa ya da meyve veren ağacı keserse ya da derisinden dolayı koyunu keserlerse yaptığının misliyle geri dönemez (yaptığı işin vebalinden kurtaracak bir sevap kazanarak geri dönemez).*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, senedinde isimsiz bir ravi ve İbn Lehî'a geçmektedir. İbn Lehî'a ise zayıftır.[1]

٩٦١٣ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عِيسَى التُّسْتَرِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ عَبْدِ رَبِّهِ بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ ، عَنْ شَقِيقِ بْنِ سَلَمَةَ ، عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْبَجَلِيِّ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا بَعَثَ سَرِيَّةً ، قَالَ : " بِسْمِ اللَّهِ ، وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ ، لا تَغُلُّوا ، وَلا تَغْدِرُوا ، وَلا تُمَثِّلُوا ، وَلا تَقْتُلُوا الْوِلْدَانَ "

رواه أبو يعلى والطبراني في الثلاثة, وفيه: ابن لهيعة, وحديثه حسن وفيه ضعف. وبقية رجاله ثقات وله طريق في الكبير ضعيفة .

9613. Cerîr b. Abdillah el-Becelî anlatıyor: Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), askeri bir birliği gazveye gönderdiğinde şöyle buyurdu: *"Allah'ın ismiyle, Allah yolunda ve Resûlullah'ın dini üzerine (savaşa çıkın). (Ganimette) hainlik yapmayın, ahdi bozmayın, insanların uzuvlarını kesmeyin ve çocuklarını öldürmeyin."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve Taberânî üç *Mu'cem*'inde rivayet etmiştir. Senedinde İbn Lehî'a geçmektedir. Hadisi hasen olup, zayıftır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. Taberânî'nin *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de zayıf bir varyantı daha vardır.[2]

Muhammed b. Zeyd, İbnu'l-Muhâcir b. Kunfuz ise Ahmed, 5959 numaralı hadiste sahîh bir isnâdla rivayet etmiştir. İbn Hacer, *M. el-Evsat*'ta Taberânî'ye nisbet ederek *Fethu'l-Bârî*'de buna işaret etmiştir (6/103).

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/276)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (7505), Taberânî, *M. el-Kebîr* (2304), Taberânî, *M. el-Evsat* (749) ve Taberânî, *M. es-Sağîr* (115)

٩٦١٤ – أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ حَكِيمٍ الأَوْدِيُّ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا عُثْمَانُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ مُرَّةَ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ ، عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا بَعَثَ سَرِيَّةً ، قَالَ : " اغْزُوا بِسْمِ اللَّهِ ، وَقَاتِلُوا مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ ، وَلا تَغُلُّوا ، وَلا تُمَثِّلُوا ، وَلا تَقْتُلُوا وَلِيدًا "

رواه البزار والطبراني في الصغير والكبير, ورجال البزار رجال الصحيح غير عثمان بن سعيد مرة وهو ثقة .

9614. Ebû Mûsâ'nın naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), küçük bir orduyu savaşa gönderdiği zaman şöyle buyururdu: *"Allah'ın ismiyle gaza edin. Allah'ı inkâr edenlerle savaşın. (Ganimette) hainlik yapmayın, insanların uzuvlarını kesmeyin ve çocuklarını öldürmeyin."* [1]

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu's-sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Bezzâr'ın ravileri, güvenilir olmakla beraber Osmân b. Saîd b. Mürre müstesna *Sahîh*'in ravileridir.

٩٦١٥ – حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ ، نا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ الدِّمَشْقِيُّ ، حَدَّثَنِي الْهَيْثَمُ بْنُ حُمَيْدٍ ، حَدَّثَنِي حَفْصُ بْنُ غَيْلانَ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ , قَالَ : كُنَّا مَعَ ابْنِ عُمَرَ بِمِنًى فَجَاءَهُ فَتًى مِنْ أَهْلِ الْبَصْرَةِ يَسْأَلُهُ عَنْ شَيْءٍ ، فَقَالَ : سَأُخْبِرُكَ عَنْ ذَلِكَ , كُنْتُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَاشِرَ عَشْرَةٍ فِي مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَبُو بَكْرٍ , وَعُمَرُ , وَعُثْمَانُ , وَعَلِيٌّ , وَابْنُ مَسْعُودٍ , وَمُعَاذٌ , وَحُذَيْفَةُ , وَأَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ , وَرَجُلٌ آخَرُ سَمَّاهُ , وَأَنَا ، فَجَاءَهُ فَتًى مِنَ الأَنْصَارِ فَسَلَّمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , ثُمَّ جَلَسَ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ , أَيُّ الْمُؤْمِنِينَ أَفْضَلُ ؟ قَالَ : " أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا " قَالَ : فَأَيُّ الْمُؤْمِنِينَ أَكْيَسُ ؟ قَالَ : " أَكْثَرُهُمْ لِلْمَوْتِ ذِكْرًا ، وَأَحْسَنُ لَهُ اسْتِعْدَادًا قَبْلَ أَنْ يَنْزِلَ بِهِمْ " أَوْ قَالَ : " بِهِ , أُولَئِكَ الأَكْيَاسُ " . ثُمَّ سَكَتَ الْفَتَى وَأَقْبَلَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " لَمْ تَظْهَرِ الْفَاحِشَةُ فِي قَوْمٍ قَطُّ إِلا ظَهَرَ فِيهِمُ الطَّاعُونُ وَالأَوْجَاعُ الَّتِي لَمْ تَكُنْ مَضَتْ فِي أَسْلافِهِمْ ، وَلا نَقَصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ إِلا أُخِذُوا بِالسِّنِينَ ، وَشِدَّةِ الْمَئُونَةِ ، وَجَوْرِ السُّلْطَانِ عَلَيْهِمْ ، وَلَمْ يَمْنَعُوا زَكَاةَ أَمْوَالِهِمْ إِلا مُنِعُوا الْقَطْرَ مِنَ السَّمَاءِ ، وَلَوْلا الْبَهَائِمُ لَمْ يُمْطَرُوا , وَلَمْ يَنْقُضُوا عَهْدَ اللَّهِ وَعَهْدَ رَسُولِهِ إِلا سُلِّطَ عَلَيْهِمْ عَدُوُّهُمْ ، وَأَخَذُوا بَعْضَ مَا قَدْ كَانَ فِي أَيْدِيهِمْ ، وَإِذَا لَمْ يَحْكُمْ أَئِمَّتُهُمْ بِكِتَابِ اللَّهِ جَعَلَ اللَّهُ بَأْسَهُمْ بَيْنَهُمْ " قَالَ : ثُمَّ أَمَرَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ أَنْ

---

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1674) ve Taberânî, *M. es-Sağîr* (514)

يَتَجَهَّزَ لِسَرِيَّةٍ أَمَرَهُ عَلَيْهَا فَأَصْبَحَ قَدِ اعْتَمَّ بِعِمَامَةِ كَرَابِيسَ سَوْدَاءَ ، فَدَعَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَقَضَهَا فَعَمَّمَهُ , وَأَرْسَلَ مِنْ خَلْفِهِ أَرْبَعَ أَصَابِعَ , ثُمَّ قَالَ : " هَكَذَا يَابْنَ عَوْفٍ ، فَاعْتَمَّ , فَإِنَّهُ أَعْرَفُ وَأَحْسَنُ " ثُمَّ أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِلالا أَنْ يَرْفَعَ إِلَيْهِ اللِّوَاءَ فَحَمِدَ اللَّهَ , ثُمَّ قَالَ : " اغْزُوا جَمِيعًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَاتِلُوا مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ ، لا تَغُلُّوا وَلا تَغْدِرُوا وَلا تَمْثُلُوا وَلا تَقْتُلُوا وَلِيدًا ، فَهَذَا عَهْدُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسُنَّتُهُ فِيكُمْ "

قلت : روى ابن ماجة بعضه .رواه البزار, ورجاله ثقات .

9615. Atâ b. Ebî Rabâh anlatıyor: Minâ'da İbn Ömer'le beraberdik. Yanına Basra halkından bir genç geldi. Ona bir konuda soru sordu. İbn Ömer de şu karşılığı verdi: Sana bunu anlatacağım. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Mescid'inde bulunan on kişiden biri olarak Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanındaydım: Ebû Bekr, Ömer, Osmân, Ali, İbn Mes'ûd, Muâz, Huzeyfe, Ebû Saîd el-Hudrî, ismi verilen başka bir adam ve ben. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanına Ensar'dan bir genç gelerek selam verdi. Oturduktan sonra: "Ya Resûlallah! Müminlerin hangisi daha üstündür?" diye sorunca, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ahlâkı en güzel olan"* buyurdu. Adam: "Müminlerden hangisi daha zekidir?" diye sorunca: *"Ölümü en çok hatırlayan ve vakti gelmeden önce ona en güzel bir şekilde hazırlık yapan."* Yahut devamla: *"İşte zeki olanlar bunlardır"* buyurdu. Genç daha sonra sustu. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), bize dönerek şöyle buyurdu:

"Bir toplumda çirkin fiiller aşikâr olduğunda mutlaka o kavimde veba ve atalarının başına gelmeyen kıtlık zuhur eder. Bir toplum tartıda ve ölçüde eksiklik yaptığında mutlaka kuraklığa, rızkın güç elde edilmesine ve sultanın zulmüne maruz kalır. Mallarının zekatlarını vermediklerinde mutlaka gökten yağan yağmurdan mahrum edilirler. Hayvanlar olmasa üzerlerine yağmur yağmaz. Allah'a ve Resûlü'ne verdikleri sözü bozduklarında mutlaka düşmanları onlara musallat kılınır, ellerinde bulunan şeyleri alırlar. Devlet başkanları Allah'ın Kitabıyla hükmetmediğinde, Allah onların aralarına korku koyar." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), daha sonra Abdurrhman b. Avf'a bir müfrezeyi techiz etmesini, başına kumandan olmasını emretti. Hemen siyah bezlerden sarığı başına sarmış bir halde geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), onu yanına çağırdı. Sarığını bozup bizzat kendi eliyle sardı, başının arkasından dört parmak saldı. Daha sonra şöyle buyurdu: *"İşte sarığı böyle sar, ey İbn Avf! Çünkü bu daha güzel ve bilinen şeklidir."* Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem), daha sonra Bilâl'e sancağı yükseltmesini emretti. Allah'a hamdettikten sonra şöyle

buyurdu: *"Hepiniz toptan Allah yolunda gaza edin. Allah'ı inkâr edenlerle savaşın. Ganimette hainlik yapmayın. Ahdinizi bozmayın, insanların uzuvlarını kesmeyin, çocuk öldürmeyin: İşte bu, Resûlullah'ın* (sallallahu aleyhi vesellem) *size yaptığı vasiyeti ve size bıraktığı sünnettir."*

Ben derim ki: İbn Mâce bu hadisin bir bölümünü rivayet etmiştir.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٦١٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نَصْرٍ الْهَمْدَانِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللهِ بْنُ ذَكْوَانَ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا سَلْمُ الْخَوَّاصُ ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلانِيِّ ، عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيِّ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: سلم بن ميمون الخواص, وهو ضعيف .

9616. Ebû Sa'lebe el-Huşenî diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kadınların ve çocukların öldürülmesini yasakladı."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Selm b. Meymûn el-Havvâs zayıftır.

٩٦١٧ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ ، قَالَ : نا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ ، قَالَ : نا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ ، عَنْ عُمَيْرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ ، عَنْ عَطِيَّةَ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ، قَالَ : نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ ، وَقَالَ : " هُمَا لِمَنْ غَلَبَ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عطية العوفي, وهو ضعيف.

9617. Ebû Saîd bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kadınların ve çocukların öldürülmesini yasaklayarak şöyle buyurdu: *"Onlar, galip gelene aittir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Atıyye el-Avfî zayıftır.

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1676)

(بَابُ تَفَاوتِ الرِّجَالِ فِي الرَّأْيِ وَالشَّجَاعَةِ)

Erkeklerin Görüş ve Cesaret Konusundaki Farklılıkları

٩٦١٨ – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ الْمَقْدِسِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ الْفِرْيَابِيُّ ، ثنا سُفْيَانُ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي ظَبْيَانَ ، عَنْ سَلْمَانَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَيْسَ شَيْءٌ خَيْرٌ مِنْ أَلْفٍ مِثْلِهِ إِلا الإِنْسَانُ "

رواه الطبراني, ورجاله رجال الصحيح غير إبراهيم بن محمد بن يوسف, وهو ثقة .

9618. Selmân'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hiç bir şey, değerinin bin katı etmez, insan hariç."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri İbrâhîm b. Muhammed b. Yûsuf hariç *Sahîh*'in ravileridir. Bu zat ise güvenilir biridir.[1]

٩٦١٩ – وَحَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يُوسُفَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي يُوسُفُ بْنُ خَالِدٍ ، قَالَ : نا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي خُبَيْبُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ أَبِيهِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، كَانَ يَقُولُ : " إِنِّي لأَجِدُ مِنَ الدَّوَابِّ الدَّابَّةَ خَيْرٌ مِنْ مِائَةٍ ، وَمِنَ الرِّجَالِ الرَّجُلُ خَيْرٌ مِنْ مِائَةِ رَجُلٍ " رواه البزار, وفيه :يوسف بن خالد السمتي, وهو ضعيف .

9619. Semure b. Cündüb'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hiç şüphesiz ben, yüz binekten daha iyi bineklerle ve yüz adamdan daha hayırlı adamlarla karşılaşmışımdır."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Yûsuf b. Hâlid es-Semtî zayıftır.[2]

٩٦٢٠ – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثنا مَرْوَانُ بْنُ جَعْفَرٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ خُبَيْبِ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ خُبَيْبِ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ ، يَقُولُ : " إِنِّي لا أَجِدُ صِنْفًا مِنَ الدَّوَابِّ ، الدَّابَّةُ الْوَاحِدَةُ مِنْهَا خَيْرٌ مِنْ مِائَةٍ مِنْ صَوَاحِبِهِ غَيْرَ الرَّجُلِ ، يَجِدُ الرَّجُلَ هُوَ خَيْرٌ مِنْ مِائَةِ رَجُلٍ "

رواه الطبراني ,وفيه :من لم أعرفهم , وقد تقدمت في كتاب الإيمان أحاديث من هذا .

9620. Semure b. Cündüb'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hiç şüphesiz ben, binekler içinde bir*

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6095)
[2] *Müsned-i Bezzâr* (1699)

bineğin yüz binekten daha hayırlı olduğu cinslerle ve bir adamın yüz adamdan daha hayırlı olduğu kişilerle karşılaştım."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım raviler bulunmaktadır. İman Kitabında bu türden hadisler geçti.[1]

(بَابُ عَرْضِ الْمُقَاتِلَةِ لِيَعْلَمَ مَنْ بَلَغَ مِنْهُمْ فَيُجَازَ)

Bülûğa Erenlerin Bilinmesi ve Kendilerine (Cihad için) İzin Verilmesi İçin Denenmesi

٩٦٢١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدُوسِ بْنِ كَامِلٍ السَّرَّاجُ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْهَرَوِيُّ ، ثنا هُشَيْمٌ ، أنا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جَعْفَرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ أُمَّ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ مَاتَ عَنْهَا زَوْجُهَا ، وَتَرَكَ ابْنَهُ سَمُرَةَ وَكَانَتِ امْرَأَةً جَمِيلَةً ، فَقَدِمَتِ الْمَدِينَةَ ، فَخُطِبَتْ فَجَعَلَتْ ، تَقُولُ : " لا أَتَزَوَّجُ رَجُلا إِلا رَجُلا يَكْفُلُ لَهَا بِنَفَقَةِ ابْنِهَا سَمُرَةَ ، حَتَّى يَبْلُغَ ، فَتَزَوَّجَهَا رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ عَلَى ذَلِكَ ، وَكَانَتْ مَعَهُ فِي الأَنْصَارِ " وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْرِضُ غِلْمَانَ الأَنْصَارِ فِي كُلِّ عَامٍ ، فَمَنْ بَلَغَ مِنْهُمْ بَعَثَهُ ، فَعَرَضَهُمْ ذَاتَ عَامٍ ، فَمَرَّ بِهِ غُلامٌ ، فَبَعَثَهُ فِي الْبَعْثِ ، وَعُرِضَ عَلَيْهِ سَمُرَةُ مِنْ بَعْدِهِ فَرَدَّهُ ، فَقَالَ سَمُرَةُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَجَزْتَ غُلامًا ، وَرَدَدْتَنِي ، وَلَوْ صَارَعَنِي لَصَرَعْتُهُ ؟ قَالَ : " فَدُونَكَ ، فَصَارِعْهُ " ، قَالَ : فَصَرَعْتُهُ ، فَأَجَازَنِي فِي الْبَعْثِ

رواه الطبراني مرسلا, ورجاله ثقات .

9621. Abdülhamîd b. Câfer, babasından naklediyor: Semure b. Cündüb'ün annesinin kocası (yani Cündüb) ölmüş, geriye oğlu Semure'yi bırakmıştı. Semure'nin annesi güzel bir kadındı. Medine'ye geldiğinde kendisine evlenme teklifi yapıldığında: "Oğlum Semure, büluğa erinceye kadar onun nafakasını üstlenen kişiyle ancak evlenebilirim" diyordu. Bu şartı kabul eden Ensar'dan bir adam onunla evlendi. Kadın, oğluyla beraber Ensar arasındaydı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) her sene Ensar'ın çocuklarını gözden geçirip durumlarına bakar, büluğa erenleri cihada gönderirdi. Bir sene yine onları gözden geçirmek üzere dışarı çıkmıştı. Yanından bir çocuk geçti. Onu orduya gönderdi. Yanına, o çocuktan sonra Semure getirildi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onu kabul etmedi. Semure: "Ya Resûlallah! Çocuğa izin verdiniz, beni ise reddettiniz. O çocuk benimle güreşirse mutlaka onu yenerim" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Öyleyse git*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7089)

onunla güreş" buyurdu. Semure der ki: "Güreşte onu yenince, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), benim müfreze ile gitmeme izin verdi."

★Hadisi Taberânî mürsel olarak rivayet etmiştir. Ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٦٢٢ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ شَيْبَانَ ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّهْرِيُّ ، ثنا رِفَاعَةُ بْنُ هُرَيْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ ، حَدَّثَنِي جَدِّي ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : جِئْتُ أَنَا وَالْخَطْمِيُّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُرِيدُ بَدْرًا ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللهِ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَخْرُجَ مَعَكَ ، فَجَعَلَ يَقْبِضُ يَدَهُ ، وَيَقُولُ : " إِنِّي أَسْتَصْغِرُكَ ، وَلا أَدْرِي مَا تَصْنَعُ إِذَا لَقِيتَ الْقَوْمَ ؟ " , فَقُلْتُ : أَتَعْلَمُ أَنْ أَرْمِيَ مَنْ رَمَى ؟ فَرَدَّنِي فَلَمْ أَشْهَدْ بَدْرًا.

رواه الطبراني, وفيه :رفاعة بن هرير ,وهو ضعيف , وفي غزوة أحد في المغازي أحاديث نحو هذا .

9622. Abdurrahman b. Râfi' b. Hadîc, dedesinden, o da babasından naklediyor: Ben ve Hatmî, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gittik. O, Bedr'e çıkmak üzereydi. Ben: "Ya Resûlallah! Ben sizinle beraber (savaşa) çıkmak istiyorum" deyince, elini tutarak şöyle buyurdu: *"Senin küçük olduğunu görüyorum. Düşmanla karşılaştığın zaman ne yapacağını bilmiyorum."* Ben: "Sen ok atan kişiye ok attığımı biliyor musun?" deyince, yine de beni kabul etmedi ve Bedr savaşında bulunamadım.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Rifâ'a b. Hüreyr zayıftır. Bu tür hadisler, Meğâzî Kitabında, Uhud Savaşı bölümünde gelecek.[2]

(بَابُ الْمُشَاوَرَةِ فِي الْحَرْبِ)

Savaşta Müşavere Yapmak

٩٦٢٣ – حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ سَعِيدٍ الْمُسَاحِقِيُّ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدٍ الشَّجَرِيُّ ، ثنا هِشَامُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلالٍ ، عَنْ أَبِي قَبِيلٍ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : كَتَبَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ إِلَى عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " شَاوَرَ فِي أَمْرِ الْحَرْبِ " فَعَلَيْكَ بِهِ. رواه الطبراني, ورجاله قد وثقوا .

9623. Abdullah b. Amr anlatıyor: Hz. Ebû Bekr, Amr b. el-Âs'a yazdığı mektupta şöyle dedi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), savaş konuları hususunda müşavere yapardı. Sen de öyle yap."

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6749)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4417)

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kabul edilen kimselerdir.[1]

٩٦٢٤ - حدثنا أبو خليفة ، قال : قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ سَلامٍ : " عَمْرُو بْنُ مَعْدِي كَرِبَ لَهُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَقَائِعُ وَقَدْ أَدْرَكَ الإِسْلامَ ، قَدِمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَوَجَّهَهُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ إِلَى سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا إِلَى الْقَادِسِيَّةِ ، وَكَانَ لَهُ هُنَاكَ بَلاءٌ حَسَنٌ كَتَبَ عُمَرُ إِلَى سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ بِأَلْفَيْ رَجُلٍ : عَمْرُو بْنُ مَعْدِي كَرِبَ ، وَطَلْحَةُ بْنُ خُوَيْلِدٍ وَهُوَ طَلْحَةُ الأَسَدِيُّ ، فَشَاوِرْهُمَا فِي الْحَرْبِ وَلا تُوَلِّهِمَا شَيْئًا " رواه الطبراني, كذا منقطع الإسناد .

9624. Muhammed b. Selâm anlatıyor: Amr b. Ma'dî Kerib'in başına Cahiliye döneminde bir takım olaylar geldi. İslâm'a yetişince Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldi. Hz. Ömer b. el-Hattâb onu, Sa'd b. Ebî Vakkâs'a, Kâdisiyye'ye yönlendirdi. Orada Amr için güzel bir imtihan vardı. Hz. Ömer, Sa'd b. Ebî Vakkâs'a şöyle yazdı: "Sana iki bin adam gönderdim. Bunlar Amr b. Ma'dî Kerib ve Talha b. Huveylid el-Esedî'dir. Bunlarla savaş konusunda istişare et. Hiçbir konuda onlara sırt çevirme."

★Hadisi Taberânî bu şekilde rivayet etmiştir. Hadisin senedi munkatıdır.

(بَابُ الرَّأْيِ وَالْخَدِيعَةِ فِي الْحَرْبِ)

Savaşta Görüş Bildirmek ve Hile Yapmak

٩٦٢٥ - عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا بَعَثَهُ إِلَى غَزْوَةِ ذَاتِ السَّلاسِلِ مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُوقِدُوا نَاراً ثَلاثاً قَالَ : فَكَلَّمَ النَّاسُ أَبَا بَكْرٍ قَالُوا : كَلِّمْهُ لَنَا فَأَتَاهُ قَالَ : قَدْ أَرْسَلُوكَ إِلَيَّ لاَ يُوقِدُ أَحَدٌ نَاراً إِلاَّ أَلْقَيْتُهُ فِيهَا ثُمَّ لَقُوا الْعَدُوَّ فَهَزَمُوهُمْ فَلَمْ يَدَعْهُمْ يَطْلُبُوا الْعَدُوَّ فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرُوهُ الْخَبَرَ وَشَكَوْا إِلَيْهِ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللهِ كَانُوا قَلِيلاً فَكَرِهْتُ أَنْ يَطْلُبُوا الْعَدُوَّ وَخِفْتُ أَنْ يَكُونَ لَهُمْ مَادَّةٌ فَيَعْطِفُونَ عَلَيْهِمْ فَحَمِدَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْرَهُ "

9625. Amr b. el-Âs'tan rivayet edilidiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onu Zâtü's-selâsil gazvesine gönderdiğinde üç gün insanların ateş yakmalarını engelledi. İnsanlar, Hz. Ebû Bekr'le konuştular. Ona: "Bizim için, Amr'la konuş" dediler. Bunun üzerine Amr'ın yanına gitti. Amr, Ebû Bekr'e şöyle dedi: Seni bana: "Hiç kimse ateş yakmasın, yoksa

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (46)

ateş yakan kişiyi ateşe atarım" dediğim için gönderdiler (değil mi?)" Daha sonra düşmanla karşılaştılar. Düşmanı yendiler. Amr, (müslümanların) düşmanın peşinden gitmelerine izin vermedi. Peygamber Efendimizin (sallallahu aleyhi vesellem) yanına döndüklerinde olanları ona haber verdiler ve Amr'ı şikayet ettiler. Bunun üzerine Amr şöyle dedi: "Ya Resûlallah! Bizimkiler sayıca azdı. Bizimkilerin düşmanın peşinden gitmelerini hoş karşılamadım. Bir de onların yanlarında yardımcı bir kuvvet olup ta (bizimkilerin) üzerlerine saldırmalarından korktum." Bunun üzerine Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem), onun bu hareketini övdü.

٩٦٢٦ - وفي رواية : فقَالَ عَمْرُو : نَهَيْتُهُمْ أَنْ يُوقِدُوا نَاراً خَشْيَةَ أَنْ يَرى العَدُو قِلَّتَهُمْ.

رواه الطبراني بإسنادين ورجال الأول رجال الصحيح .

9626. Diğer rivayet şöyledir: Amr şöyle dedi: "Onların, ateş yakmalarını yasakladım. Çünkü düşmanın, bizimkilerin az olduklarını görmelerinden korktum."

★Hadisi Taberânî iki isnâdla rivayet etmiştir. Birincisinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابُ الحَرْبُ خِدْعَةٌ)

Savaş Hiledir

٩٦٢٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ بْنِ جَابِرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ "الْحَرْبُ خَدْعَةٌ"

رواه أحمد بإسنادين في أحدهما:عمرو بن جابر,وثقه أبو حاتم,ونسبه بعضهم إلى الكذب .

9627. Enes b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Savaş, hiledir."*

★Hadisi İmam Ahmed iki isnâdla rivayet etmiştir. Birinin senedinde geçen Amr b. Câbir'i Ebû Hâtîm güvenilir kabul etmiş, bazıları ise yalancılığa nisbet etmişlerdir.[1]

٩٦٢٨ - حَدَّثَنَا أَبُو يَاسِرٍ عَمَّارٌ ، حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَبُو الْمِقْدَامِ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ يُوسُفَ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ سَلامٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " الْحَرْبُ خَدْعَةٌ "

رواه أبو يعلى,وفيه:هشام بن زياد,وهو متروك .

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (3/224)

9628. Yûsuf b. Abdillah b. Selâm'ın, babasından naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Savaş, hiledir."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Hişâm b. Ziyâd metruktur.[1]

٩٦٢٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَرْزُوقٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي حُسَيْنٌ الأَشْقَرُ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُكَيْرٍ ، عَنْ حَكِيمِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنْ سَوَّارٍ أَبِي إِدْرِيسَ ، عَنِ الْمُسَيَّبِ بْنِ نَجَبَةَ ، قَالَ : دَخَلْتُ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ ، فَقَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الْحَرْبُ خُدْعَةٌ "

رواه أبو يعلى,وفيه:حكيم بن جبير,هو متروك ضعفه الجمهور,وقال أبو حاتم : محله الصدق إن شاء الله .

9626. Müseyyeb b. Necebe anlatıyor: Hz. Hasan b. Ali'nin yanına girdiğimde: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdular ki: « *Savaş, hiledir.*»" diyordu.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Hakîm b. Cübeyr, çoğunluk âlimlerin zayıf gördüğü metruk biridir. Ebû Hâtim, onun hakkında: "İnşallah (hadis rivayetinde) dürüst birisidir" der.

٩٦٣٠ - حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ الْمُغَلِّسِ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُكَيْرٍ ، عَنْ حَكِيمِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ ، عَنِ الْمُسَيَّبِ بْنِ نَجَبَةَ ، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الْحَرْبُ خَدْعَةٌ " رواه البزار,وفيه:حكيم بن جبير,وهو متروك .

9630. Hz. Hüseyn b. Ali'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Savaş, hiledir."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Hakîm b. Cübeyr metruktur.[2]

٩٦٣١ - نا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ : نا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَارِثِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " الْحَرْبُ خُدْعَةٌ "

رواه البزار,وفيه:محمد بن عبد الرحمن بن البيلماني,وهو ضعيف .

9631. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Harp hiledir."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Abdirrahman b. el-Beylemânî zayıftır.[3]

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (7495), Ammâr b. Hârun zayıftır.

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1725)

[3] *Müsned-i Bezzâr* (1726)

٩٦٣٢ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ نُبَيْطِ بْنِ شَرِيطٍ الأَشْجَعِيُّ ، صَاحِبُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِصْرَ فِي جِيزَتِهَا ، حَدَّثَنَا أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِيهِ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ أَبِيهِ نُبَيْطِ بْنِ شَرِيطٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الْحَرْبُ خُدْعَةٌ " رواه الطبراني في الأوسط,وفيه من لم أعرفه .

9632. Nubayt b. Şerît'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Savaş, hiledir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım bir ravi bulunmaktadır.[1]

٩٦٣٣ – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ بْنِ صَالِحٍ ، وَأَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ الْمِصْرِيُّ ، قَالا : ثنا فَضَالَةُ بْنُ الْمُفَضَّلِ بْنِ فَضَالَةَ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلانَ ، عَنْ أَبِي الزِّنَادِ ، عَنْ خَارِجَةَ بْنِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الْحَرْبُ خَدْعَةٌ " رواه الطبراني,وفيه:فضالة بن المفضل,وهو ضعيف.

9633. Hârice b. Zeyd b. Sâbit'in babasından naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Savaş, hiledir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Fadâle b. el-Mufaddal zayıftır.[2]

٩٦٣٤ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا عُبَيْدُ بْنُ يَعِيشَ ، ثنا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ ، أَنَا مَطَرُ بْنُ مَيْمُونَ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلا مِنْ أَصْحَابِهِ إِلَى رَجُلٍ مِنَ الْيَهُودِ لِيَقْتُلَهُ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، ائْذَنْ لِي فَأَقُولَ ، فَقَالَ : " قُلْ مَا بَدَا لَكَ فَإِنَّمَا الْحَرْبُ خَدْعَةٌ " رواه الطبراني,وفيه:مطر بن ميمون,وهو ضعيف .

9634. İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ashâbından bir adamı, öldürmesi için bir Yahudiye gönderdi. Sahâbî: "Ya Resûlallah! İzin ver, (Yahudiye senin aleyhinde bazı şeyler) söyleyeyim" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kalbine doğan düşünceleri söyle. Çünkü harp, ancak hiledir"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Matar b. Meymûn zayıftır.[3]

---

1 Taberânî, *M. es-Sağîr* (69)
2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (4866)
3 Taberânî, *M. el-Kebîr* (11798) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2504), Matar metruktur.

٩٦٣٥ - حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ يَعْقُوبُ بْنُ إِسْحَاقَ النَّيْسَابُورِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ الْمِصْرِيُّ الْمَكِّيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو الْوَاقِعِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، عَنْ مَكْحُولٍ ، عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ ، عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الْحَرْبُ خُدْعَةٌ "

رواه الطبراني,وفيه:عبد الله بن عمرو الواقعي هو ضعيف .

9635. Avf b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Savaş, hiledir."*

★ **Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Amr el-Vâkıî zayıftır.**[1]

٩٦٣٦ - وعَنِ النَّوَّاسِ بْنِ سَمْعَانَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الْحَرْبُ خُدْعَةٌ "

رواه الطبراني,وفيه:سليمان بن داود الشاذكوني,وهو ضعيف .

9636. Nevvâs b. Sem'ân'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Savaş, hiledir."*

★ **Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Süleymân b. Dâvud eş-Şâzekûnî zayıftır.**

(بَابُ بَعْثِ الْعُيُونِ)

Savaşta Casuslar Göndermek

٩٦٣٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ وَسَمِعْتُهُ أَنَا مِنِ ابْنِ أَبِي شَيْبَةَ بِالْكُوفَةِ وَقَالَ لَنَا فِيهِ ابْنُ أَبِي شَيْبَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ وَأَمَّا أَبِي فَحَدَّثَنَاهُ عَنْهُ وَلَمْ يَذْكُرِ الزُّهْرِيَّ وَحَدَّثَنَاهُ بِالْكُوفَةِ جَعَلَهُ لَنَا عَنِ الزُّهْرِيِّ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى حَدِيثِ أَبِي حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ عَوْنٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْمَاعِيلَ أَخْبَرَنِي جَعْفَرُ بْنُ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَهُ وَحْدَهُ عَيْنًا إِلَى قُرَيْشٍ قَالَ فَجِئْتُ إِلَى خَشَبَةِ خُبَيْبٍ وَأَنَا أَتَخَوَّفُ الْعُيُونَ فَرَقِيتُ فِيهَا فَحَلَلْتُ خُبَيْبًا فَوَقَعَ إِلَى الأَرْضِ فَانْتَبَذْتُ غَيْرَ بَعِيدٍ ثُمَّ الْتَفَتُّ فَلَمْ أَرَ خُبَيْبًا وَلاَ كَأَنَّمَا ابْتَلَعَتْهُ الأَرْضُ فَلَمْ يُرَ لِخُبَيْبٍ أَثَرٌ حَتَّى السَّاعَةِ.

رواه أحمد والطبراني,وفيه:إبراهيم بن إسماعيل بن مجمع وهو ضعيف .

9637. Câfer b. Amr b. Ümeyye, babasından naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kendisini, tek başına Kureyş'e casus olarak gönderdi. Amr devamla şöyle anlattı. Hubeyb'in odunluğuna gittim. İnsanların beni görmelerinden korktum. Orada yukarı çıktım ve

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/53)

Hubeyb'i çözünce yere düştü. Çok uzaklaşmıştım ki geri dönüp baktığımda Hubeyb'i göremedim. Sanki yer onu yutmuştu. Şu ana kadar Hubeyb'in izine de rastlanmadı.

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İbrâhîm b. İsmâîl b. Mücemmi' zayıftır.[1]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الرَّايَاتِ وَالأَلْوِيَةِ)

Bayrak ve Sancaklar Hakkında

٩٦٣٨ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَجَّاجِ ، حَدَّثَنَا حَيَّانُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ حَيَّانَ أَبُو زُهَيْرٍ الْعَدَوِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو مِجْلَزٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ : " أَنَّ رَايَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَتْ سَوْدَاءَ وَلِوَاؤُهُ أَبْيَضَ "

رواه أبو يعلى والطبراني,وفيه:حيان بن عبيد الله,قال الذهبي : بيض له ابن أبي حاتم فهو مجهول,وبقية رجال أبي يعلى ثقات .

9638. Abdullah b. Büreyde'nin, babasından naklettiğine göre Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bayrağı siyah, sancağı ise beyazdı.

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Hayyân b. Ubeydillah hakkında Zehebî: "İbn Ebî Hâtim kendisini aklamıştır. Ancak meçhul biridir!" demiştir. Ebû Ya'lâ'nın Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٩٦٣٩ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ ، قَالَ : نا عَبْدُ الْغَفَّارِ بْنُ دَاوُدَ أَبُو صَالِحٍ الْحَرَّانِيُّ ، قَالَ : نا حَيَّانُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ ، قَالَ : نا أَبُو مِجْلَزٍ لاحِقُ بْنُ حُمَيْدٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : " كَانَتْ رَايَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَوْدَاءَ وَلِوَاؤُهُ أَبْيَضُ ، مَكْتُوبٌ عَلَيْهِ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ "

قلت : رواه الترمذي وابن ماجة خلا الكتابة عليه .

رواه الطبراني في الأوسط,وفيه:حيان,وتقدم الكلام عليه تراه قبل,وبقية رجاله رجال الصحيح .

9639. İbn Abbâs diyor ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bayrağı siyah, sancağı ise beyazdı. Üzerinde: «Lâ ilahe illallah, Muhammedun Resûlullah» yazılıydı."

Ben derim ki. Hadisi Tirmizî ve İbn Mâce, üzerindeki yazılı kısmı hariç rivayet etmiştir.

---

1 *Müsned-i İmam Ahmed* (4/139; 5/287) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (856, 4189)

2 Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2370) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (1161)

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Hayyân hakkındaki tenkitler gördüğün gibi az önce geçti. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٦٤٠ – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عِمْرَانَ ، ثنا شَرِيكٌ ، عَنْ عَمَّارٍ الدُّهْنِيِّ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، عَنْ جَابِرٍ " أَنَّ رَايَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَتْ سَوْدَاءَ "

قلت : لجابر في السنن أنها كنت بيضاء .

رواه الطبراني في الثلاثة,وفي إسناد الكبير:شريك النخعي,وثقه النسائي وغيره,وفيه ضعف,وبقية رجاله ثقات .

9640. Câbir'den rivayet edildiğine göre Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bayrağı siyahtı.

Ben derim ki: Câbir'in rivayeti, Sünen Kitaplarında bayrağın beyaz olduğu şeklindedir.

★Hadisi Taberânî, üç *Mu'cem*'inde rivayet etmiştir. *el-Mu'cemu'l-kebîr*'in senedinde geçen Şerîkk en-Nehaî'yi Nesâî ve başkaları güvenilir kabul etmiştir. Kendisinde zayıflık bulunmaktadır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٩٦٤١ – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ اللَّيْثِ الْهَدَادِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ رَاشِدٍ ، ثنا أَبُو بَكْرٍ طَالِبُ بْنُ حُجَيْرٍ ، ثنا هُودٌ الْعَصَرِيُّ ، قَالَ : سَمِعْتُ جَدِّي مَزِيدَةَ الْعَبْدِيَّ ، يَقُولُ : إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، " عَقَدَ رَايَاتِ الْأَنْصَارِ فَجَعَلَهُنَّ صُفْرًا "

رواه الطبراني,وفيه:محمد ابن الليث الهدادي,و لم أعرفه,وبقية رجاله ثقات .

9641. Mezîde el-Abdî diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ensar'ın bayraklarını bağladı. Onları sarı renkli olarak yaptı."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. el-Leys el-Hedâdî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[3]

٩٦٤٢ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْبَزَّارُ ، ثنا عَمْرُو بْنُ بِشْرٍ ، ثنا يَحْيَى بْنُ رَاشِدٍ ، ثنا الرَّحَّالُ بْنُ الْمُنْذِرِ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ كَرِيزِ بْنِ سَامَةَ ، " أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَقَدَ رَايَةً لِبَنِي سُلَيْمٍ حَمْرَاءَ " رواه الطبراني,وفيه من لم أعرفهم .

9642. Kerîz b. Sâme'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Benî Süleym için kırmızı bir bayrak bağladı.

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (221)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1758) ve Taberânî, *M. es-Sağîr* (1077)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/347)

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım raviler bulunmaktadır.

٩٦٤٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ عُثْمَانَ الْجَزَرِىِّ عَنْ مِقْسَمٍ قَالَ لاَ أَعْلَمُهُ إِلاَّ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَايَةَ النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ عَلِىِّ بْنِ أَبِى طَالِبٍ وَرَايَةَ الأَنْصَارِ مَعَ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ وَكَانَ إِذَا اسْتَحَرَّ الْقَتْلُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّا يَكُونُ تَحْتَ رَايَةِ الأَنْصَارِ. رواه أحمد,ورجاله رجال الصحيح غير عثمان بن زفر الشامي,وهو ثقة .

9643. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bayrağı, Ali b. Ebî Tâlib'le beraber, Ensar'ın bayrağı ise Sa'd b. Ubâde ile beraberdi. Savaş kızıştığı zaman Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Ensar'ın bayrağının altındakilerle beraber olurdu.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri Osmân b. Züfer eş-Şâmî hariç *Sahîh*'in ravileridir. Bu zat ise güvenilir biridir.[1]

٩٦٤٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدُوسَ بْنِ كَامِلٍ ، قَالَ : نَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ ، قَالَ : نَا أَبُو شَيْبَةَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ عُثْمَانَ ، عَنِ الْحَكَمِ ، عَنْ مِقْسَمٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، " أَنَّ عَلِيًّا ، كَانَ صَاحِبَ رَايَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ بَدْرٍ ، وَقَيْسَ بْنَ سَعْدٍ صَاحِبُ رَايَةِ عَلِيٍّ ، وَصَاحِبُ رَايَةِ الْمُهَاجِرِينَ عَلَى الْمَوَاطِنِ كُلِّهَا " رواه الطبراني في الأوسط والكبير,وفيه:أبو شيبة إبراهيم,وهو ضعيف .

9644. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Hz. Ali, Bedr savaşında Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bayrağının taşıyıcısı olmuştu. Kays b. Sa'd ise Hz. Ali'nin bayrağının taşıyıcısıydı. Muhacirlerin bayrağının taşıyıcısı ise bütün mevzilerdeydi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Şeybe İbrâhîm zayıftır.[2]

٩٦٤٥ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَائِلَةَ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا شَبَابٌ الْعُصْفُرِيُّ ، ثنا عَوْنُ بْنُ كَهْمَسٍ ، ثنا مَسْلَمَةُ بْنُ مُحَارِبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : كَتَبَ مُعَاوِيَةُ إِلَى زِيَادٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ الْعَدُوَّ لا يَظْهَرُ عَلَى قَوْمٍ إِذَا هُمْ " ، أَوْ قَالَ : " رَأَيْتُهُمْ مَعَ رَجُلٍ مِنْ بَنِي بَكْرِ بْنِ وَائِلٍ "

رواه الطبراني,ورجاله ثقات .

9645. Mesleme b. Muhârib, babasından naklediyor: Muâviye, Ziyâd'a yazdığı mektupta şöyle demiştir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (3486)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12101)

buyurmuştur: *"Düşman, bayrağın Bekr b. Vâil oğullarından birinde bulunduğu bir kavmi asla yenemez."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ اسْتِئْذَانِ الأَبَوَيْنِ فِي الْجِهَادِ)

Cihad İçin Anne-Babadan İzin İstemek

٩٦٤٦ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي سُرَيْجُ بْنُ يُونُسَ ، ثنا أَبُو إِسْمَاعِيلَ الْمُؤَدِّبُ ، عَنْ رِشْدِينَ بْنِ كُرَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى السِّقَايَةِ ، فَجَاءَتِ امْرَأَةٌ بِابْنٍ لَهَا ، فَقَالَتْ : إِنَّ ابْنِي يُرِيدُ الْغَزْوَ وَأَنَا أَمْنَعُهُ ، فَقَالَ : " لَا تَبْرَحْ مِنْ أُمِّكَ حَتَّى تَأْذَنَ لَكَ أَوْ يَتَوَفَّاهَا الْمَوْتُ لِأَنَّهُ أَعْظَمُ لِأَجْرِكَ "

رواه الطبراني,وفيه:رشدين بن كريب,هو ضعيف .

9646. İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sarnıç üzerinde iken bir kadın oğluyla beraber geldi. "Benim oğlum savaşa gitmek istiyor, ben ise onu engelliyorum" deyince Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sana izin verinceye kadar ya da o ölünceye kadar anneni terketme. Çünkü böyle yapman, senin için daha sevaptır"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Rişdîn b. Küreyb zayıftır.[2]

٩٦٤٧ – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ الْعَلَاءِ ، عَنْ رِشْدِينَ بْنِ كُرَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُرِيدُ الْجِهَادَ وَأُمُّهُ تَمْنَعُهُ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " عِنْدَ أُمِّكَ قَرَّ فَإِنَّ لَكَ مِنَ الأَجْرِ عِنْدَهَا مِثْلَ مَا لَكَ فِي الْجِهَادِ " رواه الطبراني,وفيه:رشدين بن كريب,وهو ضعيف ,قلت وفي البر والصلة أحاديث من هذا النحو.

9647. İbn Abbâs anlatıyor: Cihada gitmek isteyen fakat annesinin buna engel olduğu bir adam, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldi. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) adama şöyle buyurdu: *"Annenin yanında kal. Çünkü, senin cihadda olduğunda kazanacağın sevabın benzeri, annenin yanındadır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Rişdîn b. Küreyb zayıftır.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/356)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12167)

Ben derim ki: Anne-Babaya İyilik ve Akraba Bağlarını Gözetme Kitabında bu türden hadisler mevcuttur.[1]

٩٦٤٨ – حَدَّثَنَا أَبُو رَافِعٍ أُسَامَةُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ سَعِيدِ بْنِ بَشِيرٍ الرَّازِيُّ ، بِمِصْرَ ، حَدَّثَنَا أَبُو عُبَيْدِ اللهِ أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ وَهْبٍ ، حَدَّثَنَا عَمِّي عَبْدُ اللهِ بْنُ وَهْبٍ ، حَدَّثَنَا مَخْرَمَةُ بْنُ بُكَيْرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنْ كَانَ الْعَدُوُّ عِنْدَ بَابِ الْبَيْتِ فَلا تَذْهَبْ إِلَيْهِ إِلا بِإِذْنِ أَبَوَيْكَ "

رواه الطبراني في الصغير,ورجاله رجال الصحيح غير شيخ الطبراني أسامة بن علي بن سعيد بن بشير وهو ثقة ثبت كما هو في تاريخ مصر .

9648. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Düşman, evinin kapısında bile olsa sadece anne-babanın izniyle savaşmaya git."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup, ravileri Taberânî'nin hocası olan Usâme b. Ali b. Saîd b. Beşîr hariç *Sahîh*'in ravileridir. Bu zat ise *Târîh Mısr* kitabında geçtiği gibi güvenilir biridir.[2]

٩٦٤٩ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدٌ ، قَالَ : نا رَبَاحُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ مَعْمَرٍ ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُجَاهِدَ ، فَقَالَ : " أَحَيٌّ أَبَوَاكَ ؟ " قَالَ : نَعَمْ ، قَالَ : " فَفِيهِمَا فَجَاهِدْ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط,عن شيخه محمد بن أحمد الجيلي عن أحمد بن عبد الرحيم الحارثي وكلاهما لم أعرفه,وبقية رجاله ثقات .

9649. İbn Ömer anlatıyor: Bir adam, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Ben cihad etmek istiyorum" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Anne-baban hayatta mıdır?"* diye sordu. Adam: *"Evet"* karşılığını verince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Öyleyse onlar(a hizmet etmek suretiyle) de cihad et"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta hocası Muhammed b. Ahmed el-Cîlî kanalıyla Ahmed b. Abdurrahîm el-Hârisî'den rivayet etmiştir. Her ikisini de tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12163)

[2] Taberânî, *M. es-Sağîr* (291)

٩٦٥٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْحَذَّاءُ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ أَبِي كَرِيمَةَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحِيمِ ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الْمَلِكِ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " تَجَهَّزُوا إِلَى هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا يَعْنِي خَيْبَرَ ، فَإِنَّ اللَّهَ فَاتِحُهَا عَلَيْكُمْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ ، وَلا يَخْرُجَنَّ مَعِي ضَعِيفٌ وَلا مُضْعَفٌ " ، فَانْطَلَقَ أَبُو هُرَيْرَةَ إِلَى أُمِّهِ ، فَقَالَ : جَهِّزِينِي ، فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَمَرَنَا بِالْجَهَازِ لِلْغَزْوِ ، فَقَالَتْ : تَنْطَلِقُ وَتَتْرُكُنِي ، وَقَدْ عَلِمْتُ أَنِّي مَا أَدْخُلُ الْمِرْفَقَ ، إِلا وَأَنْتَ مَعِي ، فَقَالَ : مَا كُنْتُ لأَتَخَلَّفُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَخْرَجَتْ ثَدْيَهَا فَنَاشَدَتْهُ بِمَا رَضِعَ مِنْ لَبَنِهَا ، فَأَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِرًّا فَأَخْبَرَتْهُ ، فَقَالَ : " انْطَلِقِي فَقَدْ كُفِيتِ " ، فَأَتَاهُ أَبُو هُرَيْرَةَ ، فَأَعْرَضَ عَنْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَدْ أَرَى إِعْرَاضَكَ عَنِّي لا أَرَى ذَلِكَ إِلا لِشَيْءٍ بَلَغَكَ ، قَالَ : " أَنْتَ الَّذِي تُنَاشِدُكَ أُمُّكَ ، وَأَخْرَجَتْ ثَدْيَهَا تُنَاشِدُكَ بِمَا رَضَعْتَ مِنْ لَبَنِهَا ، فَلَمْ تَفْعَلْ ، أَيَحْسَبُ أَحَدُكُمْ إِذَا كَانَ عِنْدَ أَبَوَيْهِ أَوْ أَحَدِهِمَا أَنْ لَيْسَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ؟ بَلَى ، هُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِذَا بَرَّهُمَا وَأَدَّى حَقَّهُمَا ". قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ : لَقَدْ مَكَثْتُ بَعْدَ ذَلِكَ سَنَتَيْنِ مَا أَغْزُو حَتَّى مَاتَتْ. فذكر الحديث ويأتي بتمامه في غزوة خيبر.

واه الطبراني,وفيه:علي ابن يزيد الألهاني,وهو ضعيف

9650. Ebû Umâme anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hayber'i kastederek şöyle buyurdu: *"Ahalisi zalim olan şu beldeye cihad etmek için hazırlık yapın. Çünkü Allah, oranın fethini size müyesser kılacaktır inşallah. Benimle beraber kendisi ve bineği zayıf olan kimseler (savaşa) çıkmasın."*

Bunun üzerine Ebû Hureyre, annesinin yanına giderek: "Beni savaşa hazırla. Çünkü Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), bize savaşmak için techiz olunmamızı emretti" dedi. Annesi: "Gidip beni bırakacak mısın? Üstelik biliyorsun ki ben, sen olmadan kendi ihtiyaçlarımı görmeye gidemiyorum" deyince, Ebû Hureyre: "Hz. Peygamber'den (sallallahu aleyhi vesellem) geri kalacak değilim" karşılığını verdi. Bunun üzerine annesi memesini çıkararak ondan emdiği sütün hakkı için ondan kalmasını istedi. Ardından Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi vesellem) gizlice gelerek durumunu bildirdikten sonra, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Tamam gidebilirsin, hiç şüphesiz ihtiyacın giderildi (isteğin yerine getirilecek)"* buyurdu.

Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), ondan yüz çevirdi. Ebû Hureyre: "Ya

Resûlallah! Benden yüz çevirdiğini görüyorum. Bu olsa olsa sana ulaşan bir haber yüzündendir" deyince, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Senin annen, Allah adına senden istekte bulundu. Memesini çıkartarak, senin emdiğin sütünün hakkı için senden (kalmanı) istedi. Böyle yapma. Sizden biriniz anne-babası ya da sadece birisi yanında olduğu halde, kendisinin Allah yolunda olmadığını mı zannediyor? Evet, bilakis o kişi anne-babasına iyilik ettiği ve onların hakkını ödediği müddetçe Allah yolundadır"* buyurdu. Ebû Hureyre dedi ki: "Bu olaydan sonra, savaşmadan iki sene bekledim. Ta ki annem ölene kadar."

Ravi hadisin devamını zikretmiş olup, tamamı Hayber Gazvesinde gelecektir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ali b. Yezîd el-Elhânî zayıftır.[1]

(بَابُ الجِهَادِ بِالأَجْرِ)

Ücret Karşılığı Cihad Etmek

٩٦٥١ – حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَمْرٍو الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ رَبِّهِ الْجُرْجُسِيُّ ، ثنا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، ثنا بَشِيرُ بْنُ طَلْحَةَ ، حَدَّثَنِي خَالِدُ بْنُ دُرَيْكٍ ، حَدَّثَنِي يَعْلَى بْنُ مُنَبِّهٍ ، قَالَ : بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَرِيَّةٍ ، فَقَالَ رَجُلٌ : أَخْرُجُ مَعَكَ عَلَى أَنْ تَجْعَلَ لِي سَهْمًا فِي الْمَغْنَمِ ، ثُمَّ قَالَ : وَاللَّهِ لا أَدْرِي أَتَغْنَمُونَ أَمْ لا تَغْنَمُونَ ، وَلَكِنِ اجْعَلْ لِي شَيْئًا مَعْلُومًا ، فَجَعَلْتُ لَهُ ثَلاثَةَ دَنَانِيرَ فَغَزَوْنَا فَأَصَبْنَا مَغْنَمًا ، فَسَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا أَجِدُ لَهُ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ إِلا دَنَانِيرَهُ هَذِهِ الثَّلاثَةَ الَّذِي أَخَذَ "

رواه الطبراني,وفيه:بقية وقد صرح بالسماع .

9651. Ya'lâ b. Münebbih anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), beni bir müfrezede gazveye gönderdi. Bir adam: "Bana ganimetten bir pay vermen şartıyla, seninle beraber cihada gelirim. Vallahi ganimet elde edip etmeyeceğinizi bilmiyorum, ama bana belli bir pay ver" dedi. Ben de ona üç dinar tayin ettim. Savaştık ve ganimet elde ettik. Bu durumu Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) sorduğumda: *"Onun için ne dünyada, ne de âhirette şu aldığı üç dinarından başkasının bulunacağını zannetmiyorum"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravi Bakiyye, hadisi hocasından işittiğini açıkça beyan etmiştir.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7897)

(بَابٌ فِيمَنْ يَغْزُو بِمَالِ غَيْرِهِ)

Başkasının Malıyla Gazaya Çıkan Kişi

٩٦٥٢ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ النَّضْرِ الْعَسْكَرِيُّ ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ زُرَيْقٍ الرَّاسِبِيُّ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ يَزِيدَ ، عَنْ آمِنَةَ بِنْتِ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، عَنْ مَيْمُونَةَ بِنْتِ سَعْدٍ ، أَنَّهَا قَالَتْ : أَفْتِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَنْ لَمْ يَغْزُ وَأَعْطَى مَالَهُ يُغْزَى عَلَيْهِ ، فَلَهُ أَجْرٌ أَمْ لِلْمُنْطَلِقِ ؟ ، قَالَ : " لَهُ أَجْرُ مَالِهِ وَلِلْمُنْطَلِقِ أَجْرُ مَا احْتُسِبَ مِنْ ذَلِكَ " رواه الطبراني,وفيه:من لم أعرفهم .

9652. Meymûne binti Sa'd'ın naklettiğine göre kendisi: "Ya Resûlallah! Bize fetva ver. Gazaya çıkmayıp da malını, gazaya çıkanların kullanması için veren kişiye ecir var mıdır, yoksa ecir bizzat savaşa çıkan kimseye mi verilir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onun için malının ecri, gazaya çıkan kişinin de bundan (Allah'tan alacağını) umduğu ecir vardır"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım raviler bulunmaktadır.[2]

(بَابُ خُرُوجِ النِّسَاءِ فِي الْغَزْوِ)

Kadınların Savaşa Çıkması

٩٦٥٣ – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالا : حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الرُّؤَاسِيُّ ، عَنْ حَسَنِ بْنِ صَالِحٍ ، عَنِ الأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ ، حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ عَمْرٍو الْقُرَشِيُّ ، أَنَّ أُمَّ كَبْشَةَ امْرَأَةً مِنْ عُذْرَةَ قُضَاعَةَ ، قَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ , ائْذَنْ لِي أَنْ أَخْرُجَ فِي جَيْشِ كَذَا وَكَذَا ، قَالَ : لا . قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّهُ لَيْسَ أُرِيدُ أَنْ أُقَاتِلَ ، إِنَّمَا أُرِيدُ أَنْ أُدَاوِيَ الْجَرْحَى ، وَالْمَرْضَى ، أَوْ أَسْقِيَ الْمَرْضَى . قَالَ : " لَوْلا أَنْ تَكُونَ سُنَّةً ، وَأَنْ يُقَالَ : فُلانَةُ خَرَجَتْ لأَذِنْتُ لَكِ ، وَلَكِنِ اجْلِسِي "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط,ورجالهما رجال الصحيح.

9653. Saîd b. Amr el-Kuraşî'den rivayet edildiğine göre Kudâa'nın hiç evlenmemiş kadınlarından biri olan Ümmü Kebşe: "Ya Resûlallah! Şu orduya katılmam için bana izin ver" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/79)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (25/38)

vesellem): *"Olmaz"* buyurdu. Ben: "Ya Resûlallah! Ben savaşmak istemiyorum. Sadece yaralıları ve hastaları tedavi etmek, hastalara su dağıtmak istiyorum" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sünnet (âdet haline) getirilmeyeceğini bilsem ve falanca kadın savaşmaya çıkmış denilmeseydi sana izin verirdim. Ama sen otur"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٦٥٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ ، عَنْ هَاشِمِ بْنِ الْبَرِيدِ ، عَنْ مُسْلِمٍ أَبِي هَاشِمٍ ، عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ الثَّعْلَبِيِّ ، عَنْ لَيْلَى الْغِفَارِيَّةِ ، قَالَتْ : " كُنْتُ امْرَأَةً أَخْرُجُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُدَاوِي الْجَرْحَى "

رواه الطبراني,وفيه:القاسم ابن محمد بن أبي شيبة,وهو ضعيف .

9654. Leylâ el-Ğıfâriyye diyor ki: "Savaşta yaralananları tedavi etmek için Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber cihada çıkan bir kadındım."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Kâsım b. Muhammed b. Ebî Şeybe zayıftır.[2]

٩٦٥٥ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا الصَّلْتُ بْنُ مَسْعُودٍ الْجَحْدَرِيُّ ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، عَنْ أُمِّ سُلَيْمٍ ، قَالَتْ : كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغْزُو بِنَا مَعَهُ لِنِسْوَةٍ مِنَ الأَنْصَارِ ، فَنَسْقِي الْمَرْضَى وَنُدَاوِي الْجَرْحَى" رواه الطبراني,ورجاله رجال الصحيح .

9655. Ümmü Süleym diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bizimle beraber savaşıyordu. Beraberinde Ensar'ın kadınları bulunuyordu. Biz (kadınlar olarak), hastalara su dağıtıyor ve yaralıları tedavi ediyorduk."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

٩٦٥٦ – حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ حَاجِبٍ الأَنْطَاكِيُّ الْمُؤَدِّبُ ، ثنا أَبُو صَالِحٍ الْفَرَّاءُ ، ثنا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ إِسْحَاقَ ، عَنِ الْحَسَنِ الْبَصْرِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ : يَا رَسُولَ اللهِ ، أَخْرُجُ مَعَكَ إِلَى الْغَزْوِ ؟ ، قَالَ : " يَا أُمَّ سَلَمَةَ ، إِنَّهُ لَمْ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (25/176)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (25/28)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (25/123-4)

يُكْتَبْ عَلَى النِّسَاءِ الْجِهَادُ " ، قَالَتْ : أُدَاوِي الْجَرْحَى ، وَأُعَالِجُ الْعَيْنَ ، وَأَسْقِي الْمَاءَ ، قَالَ : " فَنَعَمْ إِذًا " قلت : لأنس حديث في الصحيح وغيره بغير سياقه.

رواه الطبراني,عن شيخه جعفر بن سليمان بن حاجب و لم أعرفه,وبقية رجاله ثقات .

9656. Enes b. Mâlik anlatıyor: Ümmü Seleme: "Ya Resûlallah! Seninle beraber savaşa çıkayım mı?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ümmü Seleme! Cihad kadınlara farz kılınmadı"* buyurdu. Ümmü Seleme: "Yaralıları tedavi eder, göze ilaç yapar ve su dağıtırım" deyince, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Tamam öyleyse (savaşa çık)"* buyurdu.

Ben derim ki: Enes'in *Sahîh*'te ve diğer kitaplarda metni buradaki hadisten farklı olan başka bir hadisi vardır.

★Hadisi Taberânî, hocası Câfer b. Süleymân b. Hâcib'den rivayet etmiş olup, bu zatı tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ اغْزُوا تَغْنَمُوا وَسَافِرُوا تَصِحُّوا)

Savaşın, Ganimet Elde Edersiniz; Yolculuk Yapın Sıhhat Bulursunuz

٩٦٥٧ – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ زَكَرِيَّا ، نا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ فُضَيْلٍ الْجَزَرِيُّ ، نا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي دَاوُدَ ، نا زُهَيْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اغْزُوا تَغْنَمُوا ، وَصُومُوا تَصِحُّوا ، وَسَافِرُوا تَسْتَغْنُوا "

رواه الطبراني في الأوسط,عن شيخه موسى بن زكريا فان كان الراوي عن شباب فقد تكلم فيه الدارقطني وإن كان غيره فلم أعرفه,وبقية رجاله ثقات .

9657. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Savaşın ganimet elde edersiniz, oruç tutun sıhhat bulursunuz, yolculuk yapın zengin olursunuz."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta hocası Mûsâ b. Zekeriyyâ'dan rivayet etmiştir. Eğer ravi Şebâb'tan rivayette bulunduysa onun hakkında Dârakutnî tenkitte bulunmuştur. Eğer başka biriyse, tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (740) ve Taberânî, *M. es-Sağîr* (324)

٩٦٥٨ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هَارُونَ أَبُو عَلْقَمَةَ الْفَرْوِيُّ ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدٍ الْجَارِيُّ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ رَدَّادٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ: قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " سَافِرُوا ، تَصِحُّوا وَتَسْلَمُوا "

رواه الطبراني في الأوسط,وفيه:محمد بن عبد الرحمن بن رواد,وهو ضعيف .

9658. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Yolculuk yapın, sıhhat ve selamet bulursunuz."*

(بَابُ لاَ يُقْبَلُ مِنْ عَبَدَةِ الأَوْثَانِ إِلاَّ الإِسْلاَمَ أَوْ يُقْتَلُوا)

Putperestlerin, Müslüman Olmak ya da Öldürmekten Başka Seçenekleri Yoktur

٩٦٥٩ – حدثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي . ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ السَّقَطِيُّ ، ثنا حَامِدُ بْنُ يَحْيَى ، قَالا : ثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ نَوْفَلِ بْنِ مُسَاحِقٍ ، سَمِعَ ابْنَ عِصَامٍ الْمُزَنِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ ، وَكَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا بَعَثَ جَيْشًا أَوْ سَرِيَّةً ، يَقُولُ لَهُمْ : " إِذَا رَأَيْتُمْ مَسْجِدًا أَوْ سَمِعْتُمْ مُؤَذِّنًا ، فَلا تَقْتُلُوا أَحَدًا " ، فَبَعَثَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَرِيَّةٍ وَأَمَرَنَا بِذَلِكَ ، فَخَرَجْنَا نَسِيرُ بِأَرْضِ تِهَامَةَ ، فَأَدْرَكْنَا رَجُلاً يَسُوقُ ظَعَائِنَ فَعَرَضْنَا عَلَيْهِ الإِسْلامَ ، فَقُلْنَا : أَمُسْلِمٌ أَنْتَ ؟ قَالَ : وَمَا الإِسْلامُ ؟ فَأَخْبَرْنَاهُ ، فَإِذَا هُوَ لا يَعْرِفُهُ ، قَالَ : فَإِنْ لَمْ أَفْعَلْ فَمَا أَنْتُمْ صَانِعُونَ ، فَقُلْنَا : نَقْتُلُكَ ، قَالَ : فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَظِرِيَّ حَتَّى أُدْرِكَ الظَّعَائِنَ ؟ فَقُلْنَا : نَعَمْ ، وَنَحْنُ مُدْرِكُوهُ ، فَخَرَجَ ، فَإِذَا امْرَأَةٌ فِي هَوْدَجِهَا ، فَقَالَ : أَسْلِمِي حَيْشُ قَبْلَ انْقِطَاعِ الْعَيْشِ ، فَقَالَتْ : أُسْلِمُ عَشْرًا أَوْ تِسْعًا تَتْرًا ، ثُمَّ قَالَ : أَتَذْكُرُ إِذْ مَا طَلَبْتُكُمْ فَوَجَدْتُكُمْ بِحَيْلَةَ أَوْ أَدْرَكْتُكُمْ بِالْخَرَانِقِ

فَلَمْ يَكُ حَقًّا أَنْ يُنَوَّلَ عَاشِقٌ تَكَلَّفَ إِدْلاجِ السُّرَى وَالْوَدَائِقِ

فَلا ذَنْبَ لِي قَدْ قُلْتُ إِذْ أَهْلُنَا مَعًا أَثِيبِي بِوُدٍّ قَبْلَ إِحْدَى الْمَضَائِقِ

أَثِيبِي بِوُدٍّ قَبْلَ أَنْ يَشْحَطَ النَّوَى وَيَنْأَى الأَمِيرُ بِالْحَبِيبِ الْمُفَارِقِ

ثُمَّ أَتَانَا ، فَقَالَ : شَأْنُكُمْ ، فَقَرَّبْنَاهُ فَضَرَبْنَا عُنُقَهُ ، وَنَزَلَتِ الأُخْرَى مِنْ هَوْدَجِهَا ، فَجَثَتْ عَلَيْهِ حَتَّى مَاتَتْ.

قلت : روى أبو داود منه : " إذا رأيتم مسجدا أو سمعتم مؤذنا فلا تقتلوا أحدا " . فقط .

رواه الطبراني والبزار,وقد حسن الترمذي هذا الحديث وإسنادهما أفضل من إسناده .ويأتي حديث ابن عباس في السرايا إن شاء الله .

9659. Sahâbiliği sabit olan İsâm el-Müzenî, babasından naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), (savaşa) bir ordu ya da müfreze gönderdiği zaman onlara şöyle derdi: *"Bir yerde mescid gördüğünüzde ya da müezzin(in okuduğu ezanı) işittiğinizde oradan hiç kimseyi öldürmeyin."* Bizi bir müfreze ile beraber gönderdi ve bu emri verdi. Tihâme yurdunda ilerliyorduk. Develeri güden bir adam bize yetişti. Ona İslâm'ı arzettik. Ona: "Sen Müslüman mısın?" diye sorduk. O da: "İslâm nedir ki?" diye sorduğunda ona, İslâm'ı anlattık. Baktık ki adam gerçekten İslâm'ı bilmiyor. Adam: "Peki Müslüman olmazsam bana ne yapacaksınız?" diye sorunca, biz: "Seni öldürürüz" karşılığını verdik. Bunun üzerine bize şöyle dedi: "Beni biraz bekler misiniz, develere yetişeyim?" Biz de: "Olur, biz develere yetişiriz" dedik. Bunun üzerine adam çıkıp gitti. Develere yetiştiğimizde baktık ki hevdecinde bir kadın oturuyor. Adam ona: "Ömür kesilip bitmeden önce Müslüman ol!" deyince, Kadın: "On ya da dokuz kere peşpeşe müslüman oluyorum" dedi. Daha sonra adam şu şiiri okudu:

Hatırlar mısın sizden istemiştim de sizi Hayle'de

Bulmuştum, ya da size Hurânik'de ulaşmıştım

Âşıka bahşedilmesi hak olmadı

Gece yürüyüşü ve sıcak günlerdeki yürüyüşün meşakkatı

Benim bir suçum yok, ailemizle beraberken dedim ki

Geçitlerden önce sevgi ile bana geldi o

Uzaklık, uzaklaşmadan önce sevgi ile bana geldi o

Ve emir, ayrılan sevgiyle beraber uzaklaşmadan önce bana geldi o.

Adam daha sonra bize gelerek: "Nasıl isterseniz (istediğinizi yapın)" dedi. Onu yanımıza çekerek boynunu vurduk. Kadın hevdecinden indi ve adamın yanında diz çökerek ölünceye kadar ağladı.

Ben derim ki: Ebû Dâvud, kıssa olmaksızın bu hadisin: *"Bir yerde mescid gördüğünüzde ya da müezzin(in okuduğu ezanı) işittiğinizde oradan hiç kimseyi öldürmeyin"* kısmını rivayet etmiştir.

★Hadisi Taberânî ve Bezzâr rivayet etmiştir. Tirmizî hadisi hasen kabul etmiştir. Tirmizî'nin isnâdı ikisinin isnâdından daha üstündür. İbn Abbâs'ın hadisi inşallah Mürezeler bölümünde gelecektir.[1]

(بَابٌ فِي جَزِيرَةِ الْعَرَبِ وَإِخْرَاجِ الْكَفَرَةِ)

Arap Yarımadası ve Kâfirlerin Oradan Çıkartılması

٩٦٦٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَيْمُونٍ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ قَالَ آخِرُ مَا تَكَلَّمَ بِهِ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم "أَخْرِجُوا يَهُودَ أَهْلِ الْحِجَازِ وَأَهْلِ نَجْرَانَ مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ وَاعْلَمُوا أَنَّ شِرَارَ النَّاسِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ" رواه أحمد بإسنادين ورجال طريقين منها ثقات متصل إسنادهما، ورواه أبو يعلى .

9660. Ebû Ubeyde bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) en son konuştuğu söz şudur: *"Necrân halkından ve Hicâz ahalisinden olan Yahudileri Arap yarımadasından çıkarın. İyi bilin ki, insanların en kötüleri peygamberlerinin kabirlerini mescid edinenlerdir."*

★Hadisi İmam Ahmed iki isnâdla rivayet etmiş olup, iki tarikten birinin ravileri güvenilir kimselerdir. İki İsnâd da muttasıldır. Hadisi Ebû Ya'lâ da rivayet etmiştir.[2]

٩٦٦١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ قَالَ فَحَدَّثَنِي صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ آخِرُ مَا عَهِدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ قَالَ "لَا يُتْرَكُ بِجَزِيرَةِ الْعَرَبِ دِينَانِ"

رواه أحمد والطبراني في الأوسط، ورجال أحمد رجال الصحيح غير ابن إسحاق وقد صرح بالسماع . وقد تقدم حديث علي في الخلافة رواه أحمد .

9661. Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) en son vasiyet ettiği şey şöyle demesi oldu: *"Arap yarımadasında, iki din bir arada bırakılmaz."*

★Hadisi İmam Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed'in ravileri, İbn İshâk hariç *Sahîh*'in ravileridir. İbn İshâk hadisi işitme yoluyla aldığını açıkça bildirmiştir. Ahmed'in rivayet ettiği Hz. Ali'nin hadisi, Hilâfet kitabında geçmişti.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/177-8), *Müsned-i Bezzâr* (1731) ve *Müsned-i İmam Ahmed* (3/448-9)

[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (1691, 1694, 1699) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (872)

[3] *Müsned-i İmam Ahmed* (6/275) ve Taberânî, *M. el-Evsat* (1070)

٩٦٦٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا مَنِيعُ بْنُ الصَّبَّاحِ الْهَمْدَانِيُّ ، ثنا شَرِيكٌ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ، عَنْ أَبِي رَافِعٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَمَرَ أَنْ لا يُدَعَ فِي الْمَدِينَةِ دِينٌ غَيْرَ دَيْنِ الإِسْلامِ إِلا أُخْرِجَ "

رواه الطبراني,وفيه:شريك وعبد الله بن محمد بن عقيل,وفيهما ضعف حديثهما حسن,وبقية رجاله ثقات .

9662. Ebû Râfi'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Medine'de İslâm'dan başka ne kadar din varsa hepsinin bırakılmayıp çıkarılmasını emretti.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Şerîk ve Abdullah b. Muhammed b. Akîl'de zayıflık bulunmaktadır. Hadisleri hasen derecesindedir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٦٦٣ - حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى السَّاجِيُّ ، ثنا بُنْدَارٌ ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحٍ النَّرْسِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، قَالا : ثنا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ ، ثنا أَبِي ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَيُّوبَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَخْرِجُوا الْيَهُودَ مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ "

رواه الطبراني من طريقين,رجال أحدهما رجال الصحيح .

9663. Ümmü Seleme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Yahudileri, Arap yarımadasından çıkarın."*

★Hadisi Taberânî, iki yolla rivayet etmiştir. Birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٩٦٦٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ الْمِصْرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سُفْيَانَ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، ثنا حَسَّانُ بْنُ كُرَيْبٍ ، أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ ذِي كَلاعٍ ، يَقُولُ : كُنْتُ عِنْدَ مُعَاوِيَةَ ، فَقَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " سَتَفْتَحُونَ مَنَابِتَ الشِّيحِ "

رواه الطبراني,وفيه:ابن لهيعة,وفيه ضعف وحديثه حسن .

9664. İbn Zî Kelâ' bildiriyor: Ben, Muâviye'nin yanındayken şöyle dedi: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Pelin otunun bittiği yerleri (çok uzak beldeleri) fethedeceksiniz."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Lehî'a'da zayıflık bulunmaktadır. Hadisi hasen derecesindedir.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (925)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (23/265)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/375), zayıf bir isnâdla.

(بَابُ وَقْتُ القِتَالِ)

Savaşın Zamanı

٩٦٦٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ مُوسَى قَالَ عَبْدُ اللهِ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَسَمِعْتُهُ أَنَا مِنَ الْحَكَمِ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ عَيَّاشٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي النَّضْرِ عَنْ عُبَيْدِ اللهِ بْنِ مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ أَنْ يَنْهَضَ إِلَى عَدُوِّهِ عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ.

رواه أحمد والطبراني,من طريق إسماعيل بن عياش عن موسى بن عقبة,وهي ضعيفة .

9665. Abdullah b. Ebî Evfâ diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), güneşin batıya doğru meyletmesi anında (öğleden hemen önce) düşmana hücum etmeyi severdi."

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî, İsmâîl b. Ayyâş kanalıyla Mûsâ b. Ukbe'den rivayet etmiştir. Bu kanal zayıftır.[1]

٩٦٦٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ دَاوُدَ الْمَكِّيُّ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ بَكْرِ بْنِ الرَّبِيعِ بْنِ مُسْلِمٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حُمْرَانَ ، حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ سَعْدٍ الْمَكِّيُّ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا لَمْ يَلْقَ الْعَدُوَّ مِنْ أَوَّلِ النَّهَارِ أَخَّرَهُ حَتَّى يَهُبَّ الرِّيحُ ، وَيَكُونَ عِنْدَ مَوَاقِيتِ الصَّلَوَاتِ ، وَكَانَ يَقُولُ : " اللَّهُمَّ بِكَ أَصُولُ ، وَبِكَ أَجُولُ ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ"

رواه الطبراني في الكبير والأوسط,وفيه:عثمان بن سعد المكي,وثقه أبو نعيم وأبو حاتم وضعفه النسائي وغيره,وبقية رجاله ثقات .

9666. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), gündüzün başlangıcında düşmanla karşılaşmazsa hücumu, rüzgarların estiği ve namazların kılınacağı zamana kadar geciktirirdi. Şöyle buyururdu: *"Allahım! Senin adınla hücuma kalkıyoruz, senin adınla saldırıyoruz. Ve la havle ve la kuvvete illa billahi'l-aliyyi'l-azim."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Osmân b. Sa'd el-Mekkî'yi Ebû Nuaym ve Ebû Hâtim güvenilir kabul ederken, Nesâî ve başkaları zayıf addetmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/356)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11980) ve Taberânî, *M. el-Evsat* (1007)

٩٦٦٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَبُو عُبَيْدَةَ الْعَسْكَرِيُّ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ جَامِعٍ الْعَطَّارُ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ الْقُرَشِيُّ ، قَالَ : نَا أَبُو نَعَامَةَ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ عُمَيْرٍ ، عَنْ عُتْبَةَ بْنِ غَزْوَانَ السُّلَمِيِّ ، قَالَ : " كُنَّا نَشْهَدُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقِتَالَ ، فَإِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ ، قَالَ لَنَا : احْمِلُوا " ، فَحَمَلْنَا. رواه الطبراني في الثلاثة,وفيه:محمد بن لهيعة العطار,وهو ضعيف .

9667. Utbe b. Gazvân es-Sülemî diyor ki: "Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber savaşlara katıldık. Güneş batıya meylettiğinde bize: «*Hücum edin!*» derdi. Biz de bu emrin akabinde hücuma geçerdik."

★Hadisi Taberânî, üç *Mu'cem*'inde rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Lehî'a el-Attâr zayıftır.[1]

(بَابُ قِتَالِ الرَّجُلِ تَحْتَ رَايَةِ قَوْمِهِ)

Kişinin Kendi Kavminin Sancağı Altında Savaşması

٩٦٦٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي غَنِيَّةَ قَالَ حَدَّثَنَا عُقْبَةُ بْنُ الْمُغِيرَةِ عَنْ جَدِّهِ أَبِيهِ الْمُخَارِقِ قَالَ لَقِيتُ عَمَّاراً يَوْمَ الْجَمَلِ وَهُوَ يَبُولُ فِي قَرْنٍ فَقُلْتُ أُقَاتِلُ مَعَكَ وَأَكُونُ مَعَكَ. قَالَ قَاتِلْ تَحْتَ رَايَةِ قَوْمِكَ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَسْتَحِبُّ لِلرَّجُلِ أَنْ يُقَاتِلَ تَحْتَ رَايَةِ قَوْمِهِ.

رواه أحمد وإسناده منقطع,وأبو يعلى والبزار والطبراني,وفيه:إسحاق بن أبي إسحاق الشيباني,روى عنه جماعة و لم يضعفه أحد,وبقية رجال أحد أسانيد الطبراني ثقات .

9668. Muhârik anlatıyor: Cemel savaşının yapıldığı günde Ammâr'la karşılaştım. O, vadinin bir tarafında idrarını yapıyordu. Ben: "Seninle beraber savaşacağım ve seninle beraber olacağım" deyince, o: "Kendi kavminin sancağı altında savaş. Çünkü Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kişinin, kendi kavminin sancağı altında savaşmasını severdi" karşılığını verdi.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, hadisin isnâdı munkatıdır. Hadisi Ebû Ya'lâ, Bezzâr ve Taberânî de rivayet etmiş olup, senedinde adı geçen İshâk b. Ebî İshâk eş-Şeybânî'den, bir grup muhaddis hadis rivayet etmiş ve hiç kimse kendisini zayıf görmemiştir. Taberânî'nin isnâdlarından birinin Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/116-7) ve Taberânî, *M. es-Sağîr* (709)

[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/264), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6641) ve *Müsned-i Bezzâr* (1700)

(بَابُ الصَّفِّ لِلقِتَالِ)

Çarpışma İçin Saf Yapmak

٩٦٦٩ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ أَنَّ أَسْلَمَ أَبَا عِمْرَانَ حَدَّثَهُمْ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا أَيُّوبَ يَقُولُ صَفَفْنَا يَوْمَ بَدْرٍ فَبَدَرَتْ مِنَّا بَادِرَةٌ أَمَامَ الصَّفِّ فَنَظَرَ إِلَيْهِمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ "مَعِي مَعِي" رواه أحمد,وفيه:ابن لهيعة,وفيه ضعف والصحيح أن أبا أيوب لم يشهد بدرا والله أعلم .

9669. Eslem Ebû İmrân'dan rivayet edildiğine göre kendisi, Ebû Eyyûb'un şöyle dediğini işitmiştir. Bedir savaşında saf yaptık. Bizden bir grup, ansızın safın önüne geçti. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onlara bakıp şöyle buyurdu: *"Benimle beraber (olun)! Benimle beraber (olun)!"*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Lehî'a'da zayıflık bulunmaktadır. Doğrusu Ebû Eyyûb, Bedir savaşına katılmamıştır. En doğrusunu Allah bilir.[1]

٩٦٧٠ – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، قَالَ : نَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، قَالَ : نَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ بُرْدِ بْنِ سِنَانٍ ، عَنْ أَبِي هَارُونَ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : كُنَّا إِذَا حَضَرْنَا الْعَدُوَّ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، لَأَحَدُنَا أَشَدُّ تَفَقُّدًا لِرُكْبَةِ أَخِيهِ حِينَ يَتَقَدَّمُ فِي الصَّفِّ لِلْقِتَالِ مِنْهُ لِلسَّهْمِ حِينَ يُرْمَى ، يَقُولُ : أَخِّرْ رُكْبَتَكَ ، فَإِنِّي أَلْتَمِسُ كَمَا تَلْتَمِسُ ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : ﴿ كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ ﴾

رواه الطبراني في الأوسط,وفيه:أبو هارون العبدي,وهو متروك .وقد تقدم حديث أبي أمامة في فضل مقام الرجل في الصف في سبيل الله في آخر باب فضل الجهاد .

9670. Ebû Saîd el-Hudrî anlatıyor: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber, düşmanla karşılaştığımızda bizden biri, çarpışmak için öne doğru çıktığı zamanda ok atılmaya başlandığında kardeşinin dizini iyice kontrol ederdi. Ona: "Dizini geri çek. Çünkü senin istediğin gibi ben de istiyorum, Allah şöyle buyurmuştur. **"Hiç şüphe yok ki Allah, kendi yolunda, duvarları birbirine kenetlenmiş bir bina gibi saf bağlayarak çarpışanları sever."**[2]

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/420)

[2] Sâf Sur. 61/4.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Hârûn el-Abdî metruk biridir. Ebû Umâme'nin Kişinin Allah Yolunda Safta Durmasının Fazileti hakkında olan hadisi, Cihadın Fazileti bölümünün sonunda geçmişti.

٩٦٧١ – حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ سَهْلٍ الدِّمْيَاطِيُّ ، وَمُطَّلِبُ بْنُ شُعَيْبٍ الأَزْدِيُّ قَالا : ثنا أَبُو صَالِحٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ ، حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَقَامُ الرَّجُلِ فِي الصَّفِّ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَفْضَلُ مِنْ عِبَادَةِ سِتِّينَ سَنَةً "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط والبزار بنحوه, وقال : " لمقام أحدكم في الصف ساعة " وفيه :عبد الله بن صالح كاتب الليث, وثقه ابن معين وعبد الملك بن الأشعث بن الليثي, وضعفه أحمد وغيره, وبقية رجاله ثقات .

9671. İmrân b. Husayn'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kişinin Allah yolunda safta durması, atmış senelik ibadetten daha üstündür."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta, Bezzâr da buna benzer olarak rivayet etmiş ve: *"Hiç şüphesiz sizden birinin bir saat bile safta durması..."* ibaresini kullanmıştır. Ravilerden Leys'in katibi olan Abdullah b. Sâlih'i, İbn Maîn ve Abdülmelik b. el-Eş'as b. el-Leysî güvenilir kabul etmiş, İmam Ahmed ve başkaları zayıf addetmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ الشِّعَارِ فِي الْحَرْبِ)

Savaşta Parola Kullanmak

٩٦٧٢ – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ ، حَدَّثَنَا مَنْصُورُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الثَّقَفِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ، قَالَ : " كَانَ شِعَارُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا كُلَّ خَيْرٍ ! "

رواه أبو يعلى ,عن القواريري ,عن منصور بن عبد الله الثقفي القواريري, روى عن سفيان ,وذكر ابن حبان في الثقات منصور بن عبد الله يروي عن الزهري, وكان يطلب الحديث مع ابن عيينة والظاهر أنه هو, وبقية رجاله ثقات .

9672. Hz. Ali b. Ebî Tâlib bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) parolası: *"Ey her hayır!"* olmuştur.

★Hadisi Ebû Ya'lâ, Kavârîrî kanalıyla Mansûr b. Abdillah es-Sekafî el-Kavârîrî'den, o da Süfyân'dan rivayet etmiştir. İbn Hibbân bu zatı *es-Sikât*'ta: "Mansûr b. Abdillah,

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18-168, 173, 180) ve *Müsned-i Bezzâr* (1666, 1667)

Zührî'den hadis rivayet eder" şeklinde zikretmiştir. İbn Uyeyne ile beraber hadis taleb ederdi. Zahir olan şudur ki, o kişi budur. Diğer ravileri, güvenilir kimseledir.[1]

٩٦٧٣ – حدثنا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ ، ثنا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ ، ثَنَا شُعْبَةُ ، عَنْ عَطَاءَ بْنِ السَّائِبِ ، عَنْ عَرْفَجَةَ ، بِإِسْنَادِهِ نَحْوَهُ . زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى السَّاجِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، ثنا عَلِيُّ بْنُ قُتَيْبَةَ ، ثَنَا شُعْبَةُ ، عَنْ عُقَيْلِ بْنِ طَلْحَةَ ، عَنْ عُتْبَةَ بْنِ فَرْقَدٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى فِي أَصْحَابِهِ تَأَخُّرًا ، فَنَادَى فِيهِمْ : " يَا أَصْحَابَ سُورَةِ الْبَقَرَةِ " رواه الطبراني, وفيه: علي بن قتيبة, وهو ضعيف .

9673. Utbe b. Ferkad'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ashâbı arasında bir gecikme görünce onlara şöyle seslendi: *"Ey Bakara suresinin adamları!"*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilarden Ali b. Kuteybe zayıftır.[2]

(بَابُ كَيْفِيَةِ الْقِتَالِ)

Çarpışmanın Keyfiyeti

٩٦٧٤ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَابَهْرَامَ الأَيْذَجِيُّ ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ زِيَادٍ الْقَطَّانُ ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، ثنا عَاصِمُ بْنُ سُوَيْدٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَجَّاجِ بْنِ حُسَيْنِ بْنِ السَّائِبِ بْنِ أَبِي لُبَابَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ بَدْرٍ : " كَيْفَ تُقَاتِلُونَ الْقَوْمَ إِذَا لَقِيتُمُوهُمْ ؟ " ، فَقَامَ عَاصِمُ بْنُ ثَابِتٍ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللهِ ، إِذَا كَانَ الْقَوْمُ مِنَّا حَيْثُ يَنَالُهُمُ النَّبْلُ ، كَانَتِ الْمُرَامَاةُ بِالنَّبْلِ ، فَإِذَا اقْتَرَبُوا حَتَّى يَنَالَنَا وَإِيَّاهُمُ الْحِجَارَةُ ، كَانَتِ الْمُرَاضَخَةُ بِالْحِجَارَةِ ، فَأَخَذَ ثَلاثَةَ أَحْجَارٍ فِي يَدِهِ حَجَرٌ وَحَجَرَيْنِ فِي حِزْمَتِهِ ، فَإِذَا اقْتَرَبُوا حَتَّى يَنَالَنَا وَإِيَّاهُمُ الرِّمَاحُ ، كَانَتِ الْمُدَاعَسَةُ بِالرِّمَاحِ ، فَإِذَا انْقَضَتِ الرِّمَاحُ ، كَانَتِ الْجِلادُ بِالسُّيُوفِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " بِهَذَا أُنْزِلَتِ الْحَرْبُ ، مَنْ قَاتَلَ فَلْيُقَاتِلْ قِتَالَ عَاصِمٍ " رواه الطبراني , ومحمد بن الحجاج: قال أبو حاتم : مجهول .

9674. Muhammed b. el-Haccâc b. Hüseyn b. es-Sâib b. Ebî Lübâbe, babasından, o da kendi babasından naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Bedir savaşında: *"Düşmanla karşılaştığınızda onlarla nasıl çarpışacaksınız?"* diye sorunca, Âsım b. Sâbit ayağa kalkarak: "Şayet düşman bize, bir ok atımlık mesafedeyse çarpışma ok atışma ile olur. Bize ve onlara taşın ulaşabileceği bir mesafeye yaklaştıklarında çarpışma

---

1 Ebû Ya'lâ, *Müsned* (505)

2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/133)

taş atışma ile olur." Sonra eline üç taş aldı. Bir tanesini eline, iki tanesini de kuşağına koyarak şöyle devam etti: "Bize ve onlara mızrakların ulaşabileceği bir mesafeye yaklaştıklarında çarpışma, mızrakların atışması ile olur. Mızraklar bittiğinde çarpışma ise kılıçların vuruşması ile başlar" karşılığını verdi. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"İşte savaş ta bu şekilde nazil oldu. Kim çarpışacaksa, Âsım'ın çarpıştığı gibi çarpışsın"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. el-Haccâc hakkında Ebû Hâtim: "Meçhuldür" demektedir.[1]

(بَابُ الصَّبْرِ عِنْدَ الْقِتَالِ)

Çarpışma Esnasında Sabretmek

٩٦٧٥ – حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ يُوسُفَ ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، وَحُجَيْنُ بْنُ الْمُثَنَّى ، قَالَ يُونُسُ : حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ عَلِيٍّ ، عَنْ عَقِيلٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " خَيْرُ الأَصْحَابِ أَرْبَعَةٌ ، وَخَيْرُ السَّرَايَا أَرْبَعُ مِائَةٍ ، وَخَيْرُ الْجُيُوشِ أَرْبَعَةُ آلافٍ ، وَمَا هُزِمَ قَوْمٌ بَلَغُوا اثْنَيْ عَشَرَ أَلْفًا مِنْ قِلَّةٍ إِذَا صَدَقُوا وَصَبَرُوا "

رواه أبو داود خلا قوله : " إذا صدقوا وصبروا ". رواه أبو يعلى, وفيه: حبان بن علي ,وهو ضعيف, وقد وثق.

9675. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Arkadaşların en hayırlısı dört kişi, müfrezelerin en hayırlısı dört yüz kişi, orduların en hayırlısı dört bin kişidir. Sayısı on iki bin kişiye ulaşan topluluk, samimi olduklarında ve sabrettiklerinde azlıklarından dolayı mağlub olmazlar."*

★Hadisi Ebû Dâvûd: *"Samimi olduklarında ve sabrettiklerinde"* kısmı hariç hadisin geri kalanını rivayet etmiştir. Ebû Ya'lâ da rivayet etmiş olup, ravilerden Hibbân b. Ali zayıftır. Güvenilir kabul edenler de mevcuttur.[2]

٩٦٧٦ – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ جُمْهُورٍ ، نا مُحَمَّدُ بْنُ مُصَفًّى ، نا أَبِي ، ثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ يَحْيَى ، عَنْ نَصْرِ بْنِ عَلْقَمَةَ ، عَنْ أَخِيهِ مَحْفُوظِ بْنِ عَلْقَمَةَ ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الأَنْصَارِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ لَقِيَ الْعَدُوَّ فَصَبَرَ حَتَّى يُقْتَلَ أَوْ يَقْتُلَهُمْ لَمْ يُفْتَنْ فِي قَبْرِهِ "

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4513)

[2] Daha önce geçti: 9319.

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: مصفى بن بهلول والد محمد, و لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

9676. Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Düşmanla karşılaşıp da öldürülünceye, ya da düşmanı öldürünceye kadar sabreden kişi, kabir azabına maruz kalmaz."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed'in babası olan Musaffâ b. Behlûl'ü tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابٌ فِيمَنْ فَرَّ مِنَ اثْنَيْنِ)

İki Kişiden Kaçan Kişi

٩٦٧٧ – حَدَّثَنَا أَبُو حَنِيفَةَ مُحَمَّدُ بْنُ حَنِيفَةَ الْوَاسِطِيُّ ، وَعَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، قالا : ثنا مَعْمَرُ بْنُ سَهْلٍ ، ثنا عَامِرُ بْنُ مُدْرِكٍ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ صَالِحٍ ، عَنِ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ فَرَّ مِنَ اثْنَيْنِ فَقَدْ فَرَّ ، وَمَنْ فَرَّ مِنْ ثَلاثَةٍ فَلَمْ يَفِرَّ "

رواه الطبراني, ورجاله ثقات .

9677. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"(Savaşta) iki kişiden kaçan, firar etmiş sayılır. Üç kişiden kaçan, firar etmiş sayılmaz."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

(بَابُ الْمُبَارَزَةِ)

Mübâreze (Düelloya Çağırıp Teke Tek Çarpışmak)

٩٦٧٨ – حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ سَهْلٍ الدِّمْيَاطِيُّ ، ثنا نُعَيْمُ بْنُ حَمَّادٍ ، ثنا رِشْدِينُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زِيَادٍ ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ نُسَيٍّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ غَنْمٍ ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " كَانَ يَحُثُّ أَصْحَابَهُ عَلَى الْمُبَارَزَةِ " رواه الطبراني, وفيه: رشدين بن سعد, وهو ضعيف .

9678. Muâz b. Cebel'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ashâbını mübareze etmeye teşvik ederdi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Rişdîn b. Sa'd zayıftır.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4094)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11151)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (2969), iki zayıf ravisi vardır.

(بَابٌ فِيمَنْ يَحْمِلُ عَلَى العَدُوِّ وَحْدَهُ)

Düşman Üzerine Tek Başına Atılan Hakkında

٩٦٧٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الْهَاشِمِيُّ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنْ أَبِى إِسْحَاقَ قَالَ قُلْتُ لِلْبَرَاءِ الرَّجُلُ يَحْمِلُ عَلَى الْمُشْرِكِينَ أَهُوَ مِمَّنْ أَلْقَى بِيَدِهِ إِلَى التَّهْلُكَةِ قَالَ لاَ لأَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بَعَثَ رَسُولَهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ﴿فَقَاتِلْ فِى سَبِيلِ اللَّهِ لاَ تُكَلَّفُ إِلاَّ نَفْسَكَ﴾ إِنَّمَا ذَاكَ فِى النَّفَقَةِ. رواه أحمد, ورجاله رجال الصحيح غير سليمان بن داود الهاشمي, وهو ثقة.

9679. Ebû İshâk anlatıyor: Berâ'ya: "Müşriklerin üzerine atılan kişi kendini tehlikeye atmış olur mu?" diye sorunca, şu karşılığı verdi: Hayır, çünkü yüce Allah, Resûlü'nü (sallallahu aleyhi vesellem) gönderdiğinde şöyle buyurdu: **"Artık Allah yolunda savaş. Sen, kendinden başkası sebebiyle sorumlu tutulmazsın."**[1] Kendini tehlikeye atma hakkındaki âyet, nafaka (kazanmak) hakkındadır.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri Süleymân b. Dâvud el-Hâşimî hariç *Sahîh*'in ravileridir. Bu zat ise güvenilir biridir.[2]

(بَابُ مَا يَقُولُ عِنْدَ القِتَالِ)

Savaş Esnasında, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Söylediği Sözler

٩٦٨٠ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ ، نا عَبْدُ السَّلامِ بْنُ هَاشِمٍ ، ثَنَا حَنْبَلُ بْنُ عَبْدِ اللهِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ أَبِي طَلْحَةَ ، قَالَ : كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزَاةٍ ، فَلَقِيَ الْعَدُوَّ ، فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ : " يَا مَالِكَ يَوْمِ الدِّينِ ، إِيَّاكَ أَعْبُدُ ، وَإِيَّاكَ أَسْتَعِينُ " ، قَالَ : فَلَقَدْ رَأَيْتُ الرِّجَالَ تُصْرَعُ ، تَضْرِبُهَا الْمَلائِكَةُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهَا ، وَمِنْ خَلْفِهَا.

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه :عبد السلام بن هاشم ,وهو ضعيف .

9680. Ebû Talha anlatıyor: Bir gazvede Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraberdik. Düşmanla karşılaştığında şöyle buyurduğunu işittik: *"Ey din gününün sahibi! Sadece sana ibadet eder, sadece senden yardım isterim."* (Bu duadan sonra) bir de baktık ki adamlar yere yıkılıyor. Melekler, onlara önlerinden ve arkalarından vuruyor.

---

[1] Nisâ Sur. 4/84.

[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/281)

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Abdüsselâm b. Hâşim zayıftır.

٩٦٨١ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ جَابِرٍ الثَّقَفِيُّ بِبَغْدَادَ ، حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنِ الْخَلِيلِ بْنِ مُرَّةَ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : لَمَّا كَانَ يَوْمُ خَيْبَرَ نَفَّذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا فَجَبُنَ ، فَجَاءَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ ، وَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، " لَمْ أَرَ كَالْيَوْمِ قَطُّ ، فَبَكَى مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : لَا تَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ ، وَسَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ ، فَإِنَّكُمْ لَا تَدْرُونَ مَا تُبْتَلُونَ بِهِ مِنْهُمْ ، فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ ، فَقُولُوا : اللَّهُمَّ ، أَنْتَ رَبُّنَا وَرَبُّهُمْ ، وَنَوَاصِينَا بِيَدِكَ ، وَإِنَّمَا تَقْتُلُهُمْ أَنْتَ ، ثُمَّ الْزَمُوا الْأَرْضَ جُلُوسًا ، فَإِذَا غَشُوكُمْ فَانْهَضُوا وَكَبِّرُوا ، فذكر الحديث ,وهو بطوله في غزوة خيبر .

رواه الطبراني في الصغير, وفيه :فضيل بن عبد الوهاب, قال أبو زرعة : شيخ صالح, وضعفه البخاري وغيره, وبقية رجاله ثقات .

9681. Câbir b. Abdîllah anlatıyor: Hayber savaşının yapıldığı gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir adamı gönderdi. Adam korkunca, Muhammed b. Mesleme gelip: "Ya Resûlallah! Ben bugün gibi hiçbir gün görmedim" dedikten sonra Muhammed ağladı. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyin. Allah'tan afiyet isteyin. Çünkü siz bu sebeple düşman tarafından neye maruz kalacağınızı bilemezsiniz. Ancak düşmanla karşılaştığınızda şöyle deyin: «Allahım! Sen bizim ve onların Rabbisin. Alın perçemlerimiz senin elindedir. Onları sadece sen öldürürsün.» Sonra, yere oturarak oradan ayrılmayın. Düşman, sizin yanınıza çıkıp geldiğinde düşmana hücum edip tekbir getirin."*

Müellif hadisin tamamını Hayber Gazvesi bölümünde zikretmiştir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden Fudayl b. Abdilvehhâb hakkında Ebû Zür'a: "Salih bir zattır" der. Bu zatı Buhârî ve başkaları zayıf görmüşlerdir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

(بَابُ الاسْتِنْصَارِ بِالدُّعَاءِ)

(Düşmana Karşı) Dua İle Yardım İstemek

٩٦٨٢ – حَدَّثَنَا عَلِيٌّ ، قَالَ : نا عَبْدُ الْمُؤْمِنِ ، قَالَ : نا عَبْدُ السَّلَامِ ، عَنْ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّمَا يَنْصُرُ اللَّهُ الْمُسْلِمِينَ بِدُعَاءِ الْمُسْتَضْعَفِينَ "

قلت : لسعد في الصحيح : " إنما ترزقون وتنصرون بضعفائكم "

رواه الطبراني في الأوسط, عن شيخه علي بن سعيد الرازي, قال الدارقطني : ليس بذاك وقال يونس : كان يحفظ ويفهم , وبقية رجاله ثقات .

9682. Mus'âb b. Sa'd'ın, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah, müsümanlara sadece zayıfların duasıyla yardım eder."*

Ben derim ki: Sa'd'ın *Sahîh*'te şu hadisi mevcuttur: *"Siz sadece zayıflarınız sebebiyle yardım olunur ve rızıklandırılırsınız."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta hocası Ali b. Saîd er-Râzî'den rivayet etmiştir. Onun hakkında Dârakutnî: "Beş para etmez" demektedir. Yûnus ise: "Ezberi ve anlayışı güçlü biridir" der. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

(بَابُ التَّحرِيْقِ فِي بِلاَدِ العَدُوِّ)

Düşman Şehirlerini Yakmak

٩٦٨٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ ، قَالَ : نا أَبِي ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ ، عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ ، قال : " حَرَّقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْضَ أَمْوَالِ بَنِي النَّضِيرِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: محمد بن الحسن بن زبالة, وهو ضعيف .

9683. Sa'd b. Ebî Vakkâs diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Benî Nadîr'in mallarının bir kısmını yaktırmıştır."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. el-Hasan b. Zibâle zayıftır.

(بَابُ الجِوَارِ)

Sığınma Hakkı Tanımak

٩٦٨٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنِ الْحَجَّاجِ بْنِ أَرْطَاةَ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ أَبِى مَالِكٍ عَنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِى أُمَامَةَ قَالَ أَجَارَ رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ رَجُلاً وَعَلَى الْجَيْشِ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ فَقَالَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ وَعَمْرُو بْنُ الْعَاصِ لاَ تُجِيرُوهُ. وَقَالَ أَبُو عُبَيْدَةَ نُجِيرُهُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " يُجِيرُ عَلَى الْمُسْلِمِينَ أَحَدُهُمْ "

رواه أحمد وأبو يعلى والبزار, وفيه: الحجاج بن أرطاة, وهو مدلس .

9684. Ebû Umâme anlatıyor: Müslümanlardan bir adam, birine sığınma hakkı verdi. Ordunun başında Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh bulunuyordu. Hâlid b. el-Velîd ve Amr b. el-Âs: "Onun verdiği civar hakkını kabul etmeyin" dedi. Ebû Ubeyde ise ona çıkıştı: Onun verdiği sığınma hakkını tanıyoruz. Çünkü Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Müslümanlardan biri, Müslümanlar adına (bir kâfire) sığınma hakkı verebilir."*

★Hadisi İmam Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Haccâc b. Ertât tedlis yapan biridir.[1]

٩٦٨٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنِ الْحَجَّاجِ بْنِ أَرْطَاةَ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ أَبِي مَالِكٍ عَنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " يُجِيرُ عَلَى الْمُسْلِمِينَ بَعْضُهُمْ " رواه أحمد والطبراني, وفيه: الحجاج بن أرطاة, وهو مدلس.

9685. Ebû Umâme bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Müslümanlar, birbirleri adına (bir kâfire) sığınma hakkı tanıyabilir."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Haccâc b. Ertât tedlis yapan biridir.[2]

٩٦٨٦ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ وَحَجَّاجٌ قَالَا حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ مِصْرَ يُحَدِّثُ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ أَنَّهُ قَالَ أُسِرَ مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ فَأَبَى قَالَ فَجَعَلَ عَمْرٌو يَسْأَلُهُ يُعْجِبُهُ أَنْ يَدَّعِيَ أَمَانًا قَالَ فَقَالَ عَمْرٌو قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " يُجِيرُ عَلَى الْمُسْلِمِينَ أَدْنَاهُمْ "

رواه أحمد وأبو يعلى والطبراني, وفيه: رجل لم يسم, وبقية رجال أحمد رجال الصحيح.

9686. Mısır ahalisinden birisi anlatıyor: (Mısır valisi iken iktidar değişikliği nedeniyle) Muhammed b. Ebî Bekr esir edilince Amr b. el-Âs, (kendisine eman verecek birinin olup olmadığını) sordu. Esirin eman taleb etmesi hoşuna gidiyordu. Bu talebi reddetmesi üzerine Amr dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Müslümanların en düşüğü bile, kendisi adına eman verebilir"* buyurdu. (Daha sonra M. b. Ebî Bekr'in boynu vuruldu)

★Hadisi İmam Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde isimsiz bir ravi geçmektedir. Ahmed'in diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (1/195), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (876-7) ve *Müsned-i Bezzâr* (1727)
[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/250) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (7907)

٩٦٨٧ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَهْمٍ ، حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ ، عَنْ أَبِي سَعْدٍ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ ، عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ الطَّائِيِّ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " ذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ ، فَإِنْ أَجَارَتْ عَلَيْهِمْ جَارِيَةٌ فَلا تَخْفِرُوهَا ، فَإِنَّ لِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءً يُعْرَفُ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "

رواه أبو يعلى, وفيه: محمد بن أسعد, وثقه ابن حبان, وضعفه أبو زرعة, وبقية رجاله رجال الصحيح .

9687. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Müslümanların güvencesi tektir. Onlar adına bir kız çocuğu, birine sığınma hakkı verirse, onun bu verdiği hakkı tanıyın. Onun bu güvencesini boşa çıkararak onu utandırıp da sığınma hakkı tanınan kişiyi aldatmayın. Çünkü her aldatanın bir sancağı bulunur. Kıyamet gününde onunla tanınır."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Es'ad'ı İbn Hibbân güvenilir kabul ederken, Ebû Zür'a zayıf addetmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٩٦٨٨ – حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، وأَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ الْمِصْرِيَّانِ قَالا : ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ السَّمْحِ ، عَنْ عَبَّادِ بْنِ كَثِيرٍ ، عَنْ عَقِيلِ بْنِ خَالِدٍ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ " أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجَارَتْ أَبَا الْعَاصِ فَأَجَازَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جِوَارَهَا ، وَإِنَّ أُمَّ هَانِئٍ بِنْتَ أَبِي طَالِبٍ أَجَارَتْ أَخَاهَا عَقِيلا فَأَجَازَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جِوَارَهَا " رواه الطبراني في الكبير والأوسط باختصار أم هانئ, وفيه :عباد بن كثير الثقفي, وهو متروك .

9688. Enes b. Mâlik anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kızı Zeyneb, Ebu'l-Âs'a güvence verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), onun verdiği güvenceye icazet verdi. Ebû Tâlib'in kızı, Ümmü Hâni' erkek kardeşi Akîl'e güvence verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), onun verdiği güvenceye de icazet verdi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta, Ümmü Hâni' kısmı olmaksızın rivayet etmiştir. Ravilerden Abbâd b. Kesîr es-Sakâfî metruk biridir.[3]

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/197) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (7344)
[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (4392)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/426)

٩٦٨٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ يَحْيَى بْنِ بُكَيْرٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، قَالَ : نَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، قَالَ : نَا مُوسَى بْنُ جُبَيْرٍ ، عَنْ عِرَاكِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ ، أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُهَاجِرًا اسْتَأْذَنَتْ أَبَا الْعَاصِ بْنَ رَبِيعٍ زَوْجَهَا أَنْ تَذْهَبَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَذِنَ لَهَا فَقَدِمَتْ عَلَيْهِ ، ثُمَّ إِنَّ أَبَا الْعَاصِ لَحِقَ بِالْمَدِينَةِ ، فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا : أَنْ خُذِي لِي أَمَانًا مِنْ أَبِيكِ ، فَخَرَجَتْ فَاطَّلَعَتْ بِرَأْسِهَا مِنْ بَابِ حُجْرَتِهَا ، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الصُّبْحِ يُصَلِّي بِالنَّاسِ ، فَقَالَتْ : يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، أَنَا زَيْنَبُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَإِنِّي قَدْ أُجَرْتُ أَبَا الْعَاصِ ، فَلَمَّا فَرَغَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الصَّلاةِ ، قَالَ : " يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنِّي لَمْ أَعْلَمْ بِهَذَا حَتَّى سَمِعْتُمُوهُ ، أَلا وَإِنَّهُ يُجِيرُ عَلَى الْمُسْلِمِينَ أَدْنَاهُمْ "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير باختصار, وفيه: ابن لهيعة, وحديثه, وفيه ضعف, وبقية رجاله ثقات .

9689. Ümmü Seleme'den rivayet edildiğine göre Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kızı Zeyneb, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), hicret etmek üzere Mekke'den çıkınca, kocası Ebu'l-Âs b. er-Rebî'den Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gitmek için izin istedi. Ebu'l-Âs, ona izin verince, Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldi. Ebu'l-Âs, Medine'ye geldikten sonra, Zeyneb'e haber göndererek kendisi için babasından güvence almasını istedi. Bunun üzerine Zeyneb çıka geldi. Peygamber Efendimizin (sallallahu aleyhi vesellem) odasından başını çıkardığını gördüm. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), insanlara sabah namazını kıldırdığı sırada, Zeyneb: "Ey insanlar! Ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kızı Zeyneb'im. Ben, Ebu'l-Âs'a güvence verdim" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), namazı bitirince şöyle buyurdu: *"Ey insanlar! Siz işitinceye kadar, ben bunu bilmiyordum. İyi bilin ki Müslümanlar adına, en düşüğü (bile), (bir kâfire) güvence verebilir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de kısa metinle rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Lehî'a'nın hadisi hasendir. Kendisinde zayıflık bulunmaktadır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/425)

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الْغَدْرِ)

Ahdi Bozmak Hakkında

٩٦٩٠ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثنا عَمْرُو بْنُ وَاقِدٍ ، ثنا يُونُسُ بْنُ مَيْسَرَةَ ، عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيِّ ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لِوَاءُ الْغَادِرِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ أَسْتِهِ " رواه الطبراني, وفيه :عمرو بن واقد, وهو متروك .

9690. Muâz b. Cebel'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ahdini bozan kişinin sancağı, kıyamet gününde kıçının yanındadır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Amr b. Vâkıd metruktur.[1]

٩٦٩١ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : نا ضِرَارُ بْنُ صُرَدٍ أَبُو نُعَيْمٍ ، قال : نا عَلِيُّ بْنُ هَاشِمِ بْنِ الْبَرِيدِ ، عَنْ أَبِي سَعْدٍ الْبَقَّالِ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ ، عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، ذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ يَسْعَى بِهَا أَدْنَاهُمْ ، مَنْ أَخْفَرَ مُسْلِمًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ، لا يُقْبَلُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفٌ ، وَلا عَدْلٌ "

رواه الطبراني في الأوسط وأبو يعلى باختصار, وقد تقدم حديث أبي يعلى في الباب قبله, ورجال أبي يعلى ثقات, وإسناد الطبراني ضعيف .

9691. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her ahdi bozan için, kıyamet gününde bir sancak vardır. Müslümanların güvencesi tektir. Onu, Müslümanların en düşüğü bile elde eder. Kim, bir müslümana karşı verdiği sözde durmazsa, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti o kişinin üzerine olur. Ondan kıyamet gününde ne bir farz, ne de bir nafile kabul edilmez."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta, Ebû Ya'lâ da kısa metinle rivayet etmiştir. Ebû Ya'lâ'nın hadisi buradan önceki bölümde geçmişti. Ebû Ya'lâ'nın ravileri, güvenilir kimselerdir. Taberânî'nin isnâdı ise zayıftır.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/86)

[2] Karşılaştır: 9687

٩٦٩٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : ثنا عَبْدُ اللهِ بْنُ يَحْيَى بْنِ الرَّبِيعِ بْنِ أَبِي رَاشِدٍ ، قال : ثنا عَمْرُو بْنُ عَطِيَّةَ الْعَوْفِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " الْغَادِرُ يُنْصَبُ لَهُ لِوَاءٌ ، فَيُقَالُ : هَذَا كَانَ عَلَى كَذَا وَكَذَا ، وَفَعَلَ فِيهِ كَذَا ، وَكَذَا "

رواه الطبراني في الأوسط .

9692. Ebû Hureyre'den rivayet edildiğine göre kendisi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işitmiştir: *"Ahdini bozan kimse için bir sancak dikilir. Onun hakkında şöyle denilir: Şu, şöyle şöyle şeyler üzere söz verdi; şöyle şöyle şeyler yap(arak sözünde durma)dı."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.

(بَابُ رَأْسُ الْقَتِيلُ يُحْمَلُ)

Öldürülen Kişinin (Kesik) Başı Taşınır

٩٦٩٣ - عَنْ فَيْرُوزَ الدَّيْلَمِيِّ قَالَ : أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَأْسِ الأَسْوَدِ الْعَنْسِيِّ.

رواه الطبراني في الأوسط, ورجاله ثقات .

9693. Feyrûz ed-Deylemî diyor ki: "Ben, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem), Esved el-Ansî'nin başını getirdim."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet emiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.

٩٦٩٤ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ سِنَانٍ الْوَاسِطِيُّ , ثنا أَزْهَرُ بْنُ جَمِيلٍ , ثنا إِسْحَاقُ بْنُ عِيسَى بْنِ بِنْتِ دَاوُدَ أَبِي هِنْدَ , ثنا زَمْعَةُ بْنُ صَالِحٍ , عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ سَالِمٍ , عَنْ أَبِيهِ , قَالَ : " مَا حُمِلَ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسٌ قَطُّ , وَلا يَوْمَ بَدْرٍ إِلَى الْمَدِينَةِ "

رواه الطبراني, وفيه :زمعة بن صالح, وهو ضعيف . وتأتي أحاديث نحو هذا في مواضعها إن شاء الله .

9694. Sâlim, babası (İbn Ömer)'den naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) için hiç kimsenin (kesik) başı asla taşınmadı. Bedir savaşında da hiç kimsenin başı Medine'ye taşınmadı.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Zem'a b. Sâlih zayıftır. Bu tür hadisler, inşallah yerinde gelecektir.[1]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (13143)

(بَابٌ فِي السَّلَبِ)

Seleb (Öldürülen Kişinin Kıyafet ve Silah Gibi Eşyaları)

٩٦٩٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَتَّابٌ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللهِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْحَكَمِ عَنْ مِقْسَمٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَى أَبِي قَتَادَةَ وَهُوَ عِنْدَ رَجُلٍ قَدْ قَتَلَهُ فَقَالَ " دَعُوهُ وَسَلَبَهُ"

رواه أحمد أبو يعلى والطبراني في الكبير والأوسط. بمعناه ورجال أحمد والكبير رجال الصحيح غير عتاب ابن زياد وهو ثقة .

9695. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Katâde'nin yanından geçti. Ebû Katâde, öldürdüğü adamın yanında duruyordu. Bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Onu ve selebini bırak."*

★Hadisi İmam Ahmed, Ebû Ya'lâ ve *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Taberânî'nin rivayeti buradaki ile aynı mânâdadır. Ahmed'in ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'in ravileri, Attâb b. Ziyâd hariç *Sahîh*'in ravileridir. Bu zat ise güvenilir biridir.[1]

٩٦٩٦ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الْمَعْرُوفُ بِابْنِ التَّلِّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ بِشْرٍ ، عَنِ ابْنِ شُبْرُمَةَ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، أَنَّ جَرِيرًا رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ، بَارَزَ مِهْرَانَ فَقَتَلَهُ فَقُوِّمَتْ مِنْطَقَتُهُ ثَلاثِينَ أَلْفًا ، وَكَانَ مَنْ بَارَزَ رَجُلا فَقَتَلَهُ فَلَهُ سَلَبُهُ ، فَكَتَبُوا إِلَى عُمَرَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ، فَقَالَ عُمَرُ : " لَيْسَ هَذَا مِنَ السَّلَبِ الَّذِي يُعْطَى ، لَيْسَ مِنَ السِّلاحِ ، وَلا مِنَ الْكُرَاعِ ، وَلَمْ يُنَفِّلْهُ وَجَعَلَهُ مَغْنَمًا " رواه الطبراني, و لم يقل عن جرير فهو منقطع .

9696. Şa'bî'den rivayet edildiğine göre Cerîr, Mihrân'la teke tek çarpışarak Mihrân'ı öldürdü. Kemerine otuz bin dirhem fiyat biçildi. Bir kimseyle teke tek çarpışıp ta öldürülen kişinin selebi, öldüren kişinin oluyordu. Hz. Ömer'e durumu anlatan bir mektup yazdılar. Ömer onlara cevaben şöyle dedi: "Bu, kişiye verilen selebten değildir. Bu, kişiye verilen silahtan ve parçadan da değildir." Hz. Ömer, kemeri sadece ona ganimet malı olarak vermeyip (bütün savaşa katılanlara) ganimet kıldı.

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (2620), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2682) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (13059)

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ancak: "Cerîr'den rivayet edilmiştir" dememiştir. Dolayısıyla hadis, *munkatı*dır.[1]

٩٦٩٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ ، وَالْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، وَجَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ ، قَالُوا : ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثنا عَمْرُو بْنُ وَاقِدٍ ، حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ يَسَارٍ ، عَنْ مَكْحُولٍ ، عَنْ جُنَادَةَ بْنِ أَبِي أُمَيَّةَ ، قَالَ : نَزَلْنَا دَابِقَ وَعَلَيْنَا أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ فَبَلَغَ حَبِيبَ بْنَ مَسْلَمَةَ أَنَّ . . . صَاحِبَ قُبْرُسَ خَرَجَ يُرِيدُ بِطَرِيقِ أَذْرِبِيجَانَ وَمَعَهُ زُمُرُّدٌ وَيَاقُوتٌ وَلُؤْلُؤٌ وَذَهَبٌ وَدِيبَاجٌ فِي خَيْلٍ , فَقَتَلَهُ وَجَاءَ بِمَا مَعَهُ ، فَأَرَادَ أَبُو عُبَيْدَةَ : أَنْ يُخَمِّسَهُ ، فَقَالَ حَبِيبٌ : لا تَحْرِمْنِي رِزْقًا رَزَقَنِيهِ اللَّهُ ، فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَعَلَ السَّلَبَ لِلْقَاتِلِ ، فَقَالَ مُعَاذٌ : يَا حَبِيبُ ، إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " إِنَّمَا لِلْمَرْءِ مَا طَابَتْ بِهِ نَفْسُ إِمَامِهِ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط, وفيه: عمرو بن واقد ,وهو متروك .

9697. Cünâde b. Ebî Ümeyye anlatıyor: Dâbık'ta konaklamıştık. Başımızda komutan olarak Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh vardı. Habîb b. Mesleme'ye şu haber ulaştı: "Kıbrıs kralı, Azerbeycân'a gitmek üzere yola koyulmuş. Beraberinde atlar dolusu zümrüt, yakut, inci, altın ve ipek var." Habîb, hemen giderek onu öldürdü ve beraberindeki bütün malı alıp getirdi. Ebû Ubeyde, ona beşte birini vermek isteyince, Habîb: "Allah'ın bana bahşettiği rızıktan, beni mahrum etme. Çünkü Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), selebi öldürene ait kıldı" dedi. Muâz da ona şu karşılığı verdi: Ey Habîb! Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Kişiye ait olan, liderinin gönül hoşluğuyla ona verdiğidir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Amr b. Vâkıd metruk biridir.[2]

٩٦٩٨ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنْ مَعْمَرٍ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنِ ابْنِ سِيرِينَ ، قَالَ : بَارَزَ الْبَرَاءُ بْنُ مَالِكٍ أَخُو أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ مَرْزُبَانَ الزَّارَةَ ، فَقَتَلَهُ ، ثُمَّ أَخَذَ سَلَبَهُ ، فَبَلَغَ سَلَبُهُ ثَلاثِينَ أَلْفًا ، فَبَلَغَ ذَلِكَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ ، فَقَالَ لأَبِي طَلْحَةَ : " إِنَّا كُنَّا لا نُخَمِّسُ السَّلَبَ ، وَإِنَّ سَلَبَ الْبَرَاءِ قَدْ بَلَغَ مَالا كَثِيرًا ، فَمَا أُرَانَا إِلا خَامِسِيهِ "

رواه الطبراني, ورجاله رجال الصحيح .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (2212)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3533)

9698. İbn Sîrîn anlatıyor: Enes b. Mâlik'in kardeşi olan Berâ b. Mâlik, Merzubân ez-Zâre ile teke tek savaştı. Sonra onu öldürüp selebini aldı. Selebi(n değeri) otuz bin dirheme ulaşıyordu. Bu haber, Hz. Ömer'e ulaşınca, Ebû Talha'ya: "Biz, selebin beşte birini vermiyorduk. Berâ'nın selebi, çok para getirdi. Biz, kendimizi sadece malın beşte birini alan kişiler olarak görüyoruz" dedi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٦٩٩ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ خُلَيْدٍ ، قَالَ : نا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زُرَارَةَ الرَّقِّيُّ ، قَالَ : نا شَرِيكٌ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُقَيْلٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : بَارَزَ عُقَيْلُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَجُلا يَوْمَ مُؤْتَةَ فَقَتَلَهُ ، " فَنَفَلَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاتَمَهُ وَسَلَبَهُ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عبد الله بن محمد بن عقيل, وهو حسن الحديث, وفيه ضعف, وبقية رجاله ثقات .

9699. Câbir b. Abdillah anlatıyor: Ukayl b. Ebî Tâlib, Mu'te savaşında bir adamla teke tek savaştı. Adamı öldürünce, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ölen adamın yüzüğünü ve selebini (üzerindeki tüm eşyaları) ganimet olarak Ukayl'a verdi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Muhammed b. Ukayl'ın hadisi, hasen derecesindedir. Kendisinde zayıflık bulunmaktadır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٩٧٠٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا طَاهِرُ بْنُ أَبِي أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ ، ثنا أَبِي ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنِ الْحَكَمِ ، عَنْ مِقْسَمٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : " انْتَهَى عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ إِلَى أَبِي جَهْلٍ يَوْمَ بَدْرٍ وَهُوَ وَقِيذٌ فَاسْتَلَّ سَيْفَهُ فَضَرَبَ عُنُقَهُ فَبَدَرَ رَأْسَهُ ، ثُمَّ أَخَذَ سَلَبَهُ وَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ أَنَّهُ قَتَلَ أَبَا جَهْلٍ ، فَأَحْلَفَهُ بِاللَّهِ ثَلاثَ مَرَّاتٍ فَحَلَفَ ، فَجَعَلَ لَهُ سَلَبَهُ "رواه الطبراني, وفيه :إسماعيل بن أبي إسحاق أبو إسرائيل الملائي, وهو ضعيف, وقال أحمد : يكتب حديثه.

9700. İbn Abbâs anlatıyor: Abdullah b. Mes'ûd, Bedir savaşında Ebû Cehl'in yanına gitti. Ebû Cehl, ağır yaralı bir vaziyette yatıyordu. İbn Mes'ûd kılıcını sıyırıp boynunu vurduktan sonra hızlı bir şekilde başını götürdü. Sonra Ebû Cehl'in selebini alıp, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek, Ebû Cehl'i öldürdüğünü ona bildirdi. Hz. Peygamber

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1180)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (422)

(sallallahu aleyhi vesellem), ondan üç defa yemin etmesini istedi. Yemin edince, Ebû Cehl'in selebini ona verdi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İsmâîl b. Ebî İshâk Ebû İsrâîl el-Melâî zayıftır. İmam Ahmed, onun hakkında: "Hadisi yazılır" der.[1]

٩٧٠١ – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا أَبو السُّكَيْنِ زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى ، ثنا عَمُّ أَبِي زَحْرُ بْنُ حِصْنٍ ، عَنْ جَدِّهِ حُمَيْدِ بْنِ مَنْهَبٍ ، قَالَ : قَالَ خُرَيْمُ بْنُ أَوْسٍ " لَمْ يَكُنْ أَحَدٌ أَعْدَى لِلْعَرَبِ مِنْ هُرْمُزَ ، فَلَمَّا فَرَغْنَا مِنْ مُسَيْلِمَةَ وَأَصْحَابِهِ ، أَقْبَلْنَا إِلَى نَاحِيَةِ الْبَصْرَةِ ، فَلَقِينَا هُرْمُزُ بِكَاظِمَةٍ فِي جَمْعٍ عَظِيمٍ ، فَبَرَزَ لَهُ خَالِدٌ وَدَعَا إِلَى الْبَرَازِ ، فَبَرَزَ لَهُ هُرْمُزُ ، فَقَتَلَهُ خَالِدٌ ، وَكَتَبَ بِذَلِكَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ، فَنَفَّلَهُ سَلَبَهُ ، فَلَنْسُوَةَ هُرْمُزَ مِائَةَ أَلْفِ دِرْهَمٍ ، وَكَانَتِ الْفُرْسُ إِذَا شَرُفَ فِيهَا رَجُلٌ جَعَلُوا قَلَنْسُوَةً بِمِئَةِ أَلْفِ دِرْهَمٍ " رواه الطبراني, وفيه من لم أعرفه.

9701. Hureym b. Evs anlatıyor: Araplara Hürmüz'den daha düşman hiç kimse yoktu. Müseylime'nin ve arkadaşlarının işini bitirince Basra tarafına yöneldik. Büyük bir toplulukla Hürmüz'le karşılaştık. Hâlid b. el-Velîd onu düelloya çağırdı. Hürmüz onunla teke tek savaştı ve Hâlid, onu öldürdü. Bu haber Hz. Ebû Bekr'e yazıldı. Hz. Ebû Bekr bunun üzerine Hürmüz'ün selebini Hâlid'e ganimet olarak verdi. Hürmüz'ün başlığı yüz bin dirhemdi. Fârisî'lerde bir adam soylu olunca, onun için yüz bin dirhem değerinde bir külah yapıyorlardı.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım bir ravi bulunmaktadır.[2]

٩٧٠٢ – حدثنا أَبو يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ ، ثنا هُشَيْمٌ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ ، قَالَ : " رَأَيْتُ عَمْرَو بْنَ مَعْدِي كَرِبَ يَوْمَ الْقَادِسِيَّةِ وَهُوَ يُحَرِّضُ النَّاسَ عَلَى الْقِتَالِ ، وَهُوَ يَقُولُ : أَيُّهَا النَّاسُ ، كُونُوا أُسْدًا أَشِدَّاءَ عِنَاشًا بِهِ ، إِنَّمَا الْفَارِسِيُّ تَيْسٌ إِذَا أَلْقَى نيزكه ، قَالَ : فَبَيْنَمَا هُوَ كَذَلِكَ إِذَا أَسْوَارٌ مِنْ أَسَاوِرَةِ فَارِسَ قَدْ يُرَى نشَابَهُ ، فَقِيلَ لَهُ يَا أَبَا ثَوْرٍ ، إِنَّ هَذِهِ الأَسْوَارَ قَدْ يُرَى لَكَ بِنشَابَهُ ، قَالَ : فَرَمَاهُ ، فَأَصَابَ سِيَةَ قَوْسِ عَمْرٍو فَكَسَرَهَا ، فَحَمَلَ عَلَيْهِ عَمْرٌو ، فَطَعَنَهُ فَدَقَّ صُلْبَهُ ، فَنَزَلَ إِلَيْهِ ، فَأَخَذَ سِوَارَيْنِ كَانَا عَلَيْهِ مِنْ ذَهَبٍ ويلمقا مِنْ دِيبَاجٍ ، قَالَ : فَسَلَّمَ ذَلِكَ لَهُ " رواه الطبراني, ورجاله رجال الصحيح.

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (12122)
2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (4168), Zahr durumu meçhul bir ravidir.

9702. Kays b. Ebî Hâzım anlatıyor: Kâdisiyye savaşında Amr b. Ma'dî Kerib'i gördüm. İnsanları savaşa teşvik ederek şöyle diyordu: "Ey insanlar! Aslanlar gibi olun! Sert olun sarılın. Basra Farisileri kısa bir mızrakla karşılaşınca salaklaşırlar." O, bu şekilde konuşurken Fârisî okçulardan biri onun için okunu yontmaya başladı. Amr'a: "Ey Ebû Sevr! Şu okçular senin için oklarını yontuyorlar" dediler. Atılan bir ok Amr'ın yayına isabet etti ve okunu kırdı. Amr ona saldırdı. Onu mızrağıyla yaraladı ve omurgasını yardı. Daha sonra yanına inerek üzerinde bulunan iki tane altın bileziği ve ipek kaftanı aldı. Ravi der ki: Bunu ona teslim etti.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

(بَابُ فِدَاءِ أَسْرَى الْمُسْلِمِيْنَ مِنْ أَيْدِي الْعَدُوِّ)

Düşman Elinden Müslüman Esirleri Fidye Vererek Kurtarmak

٩٧٠٣ – حَدَّثَنَا حُصَيْنُ بْنُ وَهْبِ الأَرْسُوفِيُّ ، بِمَدِينَةِ أُرْسُوفَ ، حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ أَبِي حُجْرٍ الأَيْلِيُّ ، حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ صَدَقَةَ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ فَدَا أَسِيرًا مِنْ أَيْدِي الْعَدُوِّ فَأَنَا ذَلِكَ الأَسِيرُ "

رواه الطبراني في الصغير, وفيه :أيوب بن أبي حجر, قال أبو حاتم : أحاديثه صحاح وضعفه الأزدي, وبقية رجاله ثقات .

9703. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim, fidye vererek düşman elinden bir esir kurtarırsa, işte ben, o esir (gibiy)im."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden Eyyûb b. Ebî Hacer hakkında Ebû Hâtim: "Hadisleri sahîhtir" açıklamasını yapmıştır. Ezdî ise zayıf addetmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٩٧٠٤ – حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْفَسَوِيُّ ، ثنا خَلَفُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ السَّرَخْسِيُّ ، ثنا أَبُو الصَّبَّاحِ عَبْدُ الْغَفُورِ بْنُ سَعِيدٍ الأَنْصَارِيُّ ، عَنْ أَبِي هَاشِمٍ الرُّمَّانِيِّ ، عَنْ زَاذَانَ ، عَنْ سَلْمَانَ قَالَ : أَمَرَنَا نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/45)

[2] Taberânî, *M. es-Sağîr* (423)

Bu bölümün **zevâid**indendir:

İbn Abbâs der ki: Allah'ın Resûlü (sallalahu aleyhi vesellem), Muhacir ve Ensar arasında, aralarındaki diyetleri göz ardı etmemelerini, esirlerinin fidyelerini güzel bir şekilde ödemelerini ve halkın arasını düzeltmeleri için bir ferman yazdırdı.

Müsned-i İmam Ahmed (1/271) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2484), Haccâc zayıf bir ravidir.

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَفْدِيَ سَبَايَا الْمُسْلِمِينَ ، وَنُعْطِيَ سَائِلَهُمْ " ثُمَّ قَالَ : " مَنْ تَرَكَ مَالا فَلِوَرَثَتِهِ ، وَمَنْ تَرَكَ دَيْنًا فَعَلَيَّ ، وَعَلَى الْوُلاةِ مِنْ بَعْدِي ، مِنْ بَيْتِ مَالِ الْمُسْلِمِينَ "

رواه الطبراني, وفيه: عبد الغفور أبو الصباح, وهو متروك .

9704. Selmân anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bize Müslüman esirleri kurtarmak için, onları esir edenlere fidyelerini vermemizi emrettikten sonra şöyle buyurdu: *"Mal bırakan kişinin malı varislerin, borç bırakan kişinin borcu benimdir. Benden sonra valilerindir ki bunları, Müslümanların beytül-malından öderler."*[1]

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde yer alan Abdulğafûr Ebu's-Sabbâh metruktur.

(بَابٌ فِي أَسْرَى الْعَرَبِ)

Arap Esirleri Hakkında

٩٧٠٥ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ ، ثنا ابْنُ وَهْبٍ ، أَخْبَرَنِي يَزِيدُ بْنُ عِيَاضٍ ، عَنْ مُوسَى بْنِ مُحَمَّدٍ التَّيْمِيِّ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، عَنِ الْبَلَوِيِّ ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لَوْ كَانَ ثَابِتًا عَلَى أَحَدٍ مِنَ الْعَرَبِ رِقٌّ كَانَ الْيَوْمَ ، إِنَّمَا هُوَ إِسَارٌ أَوْ فِدَاءٌ "

رواه الطبراني, وفيه: يزيد ابن عياض, وهو كذاب .

9705. Muâz b. Cebel'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Şayet Araplardan birine kölelik sözkonusu olsaydı, o bugün olurdu. Mamafih ya esir, ya da fidye olabilir (yani asla köle yapılamaz)."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde yer alan Yezîd b. İyâd hadis uydurucusudur.[2]

٩٧٠٦ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي رَافِعٍ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ كَانَ مُسْتَنِداً إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ وَعِنْدَهُ ابْنُ عُمَرَ وَسَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ فَقَالَ اعْلَمُوا أَنِّى لَمْ أَقُلْ فِي الْكَلاَلَةِ شَيْئاً وَلَمْ أَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِى أَحَداً وَأَنَّهُ مِنْ أَدْرَكَ وَفَاتِى مِنْ سَبْيِ الْعَرَبِ فَهُوَ حُرٌّ مِنْ مَالِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فذكر الحديث وقد تقدم في الوصايا .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6130)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/168), Mûsâ b. Muh. münker hadisleri ile maruf bir ravidir.

رواه أحمد, وفيه :علي بن زيد, وحديثه حسن, وفيه ضعف .

9706. Ebû Râfi'den rivayet edildiğine göre Hz. Ömer b. el-Hattâb, (suikaste uğradığında) İbn Abbâs'a yaslanmıştı. Yanında İbn Ömer ile Saîd b. Zeyd vardı. Şöyle dedi: "Biliniz ki, Ben *kelâle* hakkında fetva vermiyorum. Benden sonrada hiç kimseyi halife olarak bırakmıyorum. Arap esirlerinden kim benim vefatıma yetişirse, o yüce Allah'ın malından (beytülmalden bedeli ödenmek suretiyle) hürdür." Hadisin devamı Vasiyetler Kitabında geçti.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, senedinde yer alan Ali b. Zeyd'in hadisi hasen olup, kendisi zayıftır.

(بَابُ النَّهْيِ عَنْ قَتْلِ أَسِيْرَ غَيْرِهِ)

Başkasının Esirini Öldürmenin Yasaklanması

٩٧٠٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَنْبَأَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ ثَعْلَبَةَ عَنْ مَكْحُولٍ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم " لاَ يَتَعَاطَى أَحَدُكُمْ مِنْ أَسِيرِ أَخِيهِ فَيَقْتُلَهُ" رواه أحمد والطبراني, وفيه: إسحاق بن ثعلبة, وهو ضعيف .

9707. Semure b. Cündüb'ün bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sizden biriniz, kardeşinin esirini alıp onu öldürmesin."*

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde yer alan İshâk b. Sa'lebe zayıftır.[1]

(بَابُ الإِمَامُ يَقْتُلُ الأَسِيْرَ)

Esiri Öldüren İdareci

٩٧٠٨ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ ، وَوَرْدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ لَبِيدٍ ، قَالا : ثنا صَفْوَانُ بْنُ صَالِحٍ ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، حَدَّثَنِي مَنْ سَمِعَ عَلْقَمَةَ بْنَ هِلالٍ مِنْ بَنِي تَيْمِ اللَّهِ يُحَدِّثُ, عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، أَنَّهُ قَدِمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَجُلٍ مِنْ قَوْمِهِ وَهُوَ بِالْمَدِينَةِ بَعْدَ مُهَاجَرِهِ إِلَيْهَا ، فَوَافَيْنَاهُ يَضْرِبُ أَعْنَاقَ أُسَارَى عَلَى مَاءٍ قَلِيلٍ فَقُتِلَ عَلَيْهِ حَتَّى سَفَحَ الدَّمُ الْمَاءَ ، قَالَ صَفْوَانُ : سَفَحَ ، يَعْنِي غَطَّى الْمَاءَ. رواه الطبراني , وعلقمة مجهول وقبله, راو لم يسم .

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/18) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (7099), isnadı hasendir.

9708. Benî Teymullah oğullarından Alkame b. Hilâl'in, babasından, onun da dedesinden naklettiğine göre kendisi, kavminden bir adamla beraber Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), hicret ettikten sonra Medine'deydi. Birden, ansızın az bir suyun kenarında esirlerin boyunlarını vurmaya başladık. (Esirler) suyun kenarında öldürüldü hatta kan suya aktı. Safvân dedi ki: "Kan (o kadar aktı ki) suyu bile (tamamen) örttü (rengini değiştirdi)."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde yer alan Alkame meçhul olup, ondan önce ismi zikredilmeyen bir ravi vardır.[1]

(بَابٌ فِيمَنْ يُسْلِمِ مِنَ الأَسْرَى)

Esirlerden Müslüman Olanlar

٩٧٠٩ – حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ سَهْلٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا حَبَّانُ بْنُ هِلالٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا مُبَارَكُ بْنُ فَضَالَةَ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا كَثِيرٌ أَبُو مُحَمَّدٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبُو الطُّفَيْلِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : " ضَحِكَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ قَالَ : أَلا تَسْأَلُونِي مِمَّ ضَحِكْتُ ؟ ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللهِ ، مِمَّ ضَحِكْتَ ؟ ، قَالَ : رَأَيْتُ نَاسًا يُسَاقُونَ إِلَى الْجَنَّةِ فِي السَّلاسِلِ ، قُلْنَا : يَا رَسُولَ اللهِ ، مَنْ هُمْ ؟ ، قَالَ : قَوْمٌ مِنَ الْعَجَمِ يَسْبِيهُمُ الْمُهَاجِرُونَ فَيُدْخِلُونَهُمُ الإِسْلامَ "

رواه البزار والطبراني, إلا أنه قال : " قوم من العجم يسبيهم " وفيه: بشر بن سهل, كتب عنه أبو حاتم ثم ضرب على حديثه, وبقية رجاله وثقوا .

9709. Ebu't-Tufeyl anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bilinmeyen bir sebepten dolayı güldükten sonra şöyle buyurdu: *"Niçin güldüğümü bana sormayacak mısınız?"* Ashâb: "Ya Resûlallah! Niçin güldünüz?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Zincirlerle bağlı olduğu halde cennete götürülen bir topluluk gördüm"* buyurdu. Biz: "Ya Resûlallah! Onlar kimlerdir?" diye sorunca, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Muhacirlerin esir aldığı Acemlerden bir topluluk. Onları İslâm'a sokuyorlar"* buyurdu.

★Hadisi Bezzâr ve *"Esir aldıkları Acemlerden bir topluluk"* ibaresi ile Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde yer alan Bişr b. Sehl'den Ebû Hâtim ondan hadis alıp yazmıştır. Sonra da hadisinin üzerine çizgi çekmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kabul edilen kimselerdir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/380)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1730)

٩٧١٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ عَنْ حُسَيْنٍ الْخُرَاسَانِىِّ عَنْ أَبِى غَالِبٍ عَنْ أَبِى أُمَامَةَ قَالَ اسْتَضْحَكَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْماً فَقِيلَ لَهُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ مَا أَضْحَكَكَ قَالَ " قَوْمٌ يُسَاقُونَ إِلَى الْجَنَّةِ مُقَرَّنِينَ فِى السَّلاَسِلِ "

رواه أحمد والطبراني, وأحد إسنادي أحمد رجاله رجال الصحيح .

9710. Ebû Umâme anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir gün bilinmeyen bir sebeple güldü. Ona: "Ya Resûlullah! Sizi güldüren nedir?" diye sorulunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Zincirlerle bağlı olduğu halde cennete götürülen bir topluluğa"* buyurdu.

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed'in isnâdlarından biri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٧١١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ عَنِ الْفُضَيْلِ يَعْنِى ابْنَ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِى يَحْيَى عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِىِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِىِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْخَنْدَقِ فَأَخَذَ الْكِرْزِينَ فَحَفَرَ بِهِ فَصَادَفَ حَجَراً فَضَحِكَ قِيلَ مَا يُضْحِكُكَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ قَالَ " ضَحِكْتُ مِنْ نَاسٍ يُؤْتَى بِهِمْ مِنْ قِبَلِ الْمَشْرِقِ فِى النُّكُولِ يُسَاقُونَ إِلَى الْجَنَّةِ "

رواه أحمد والطبراني إلا أنه قال : " يؤتى بهم إلى الجنة في كبول الحديد " .

9711. Abbâs b. Sehl b. Sa'd es-Sâidî, babasından naklediyor: Hendek savaşında Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraberdim. Bir kazma alarak yeri kazmaya başladı. Çukurda bir taşa tesadüf edince güldü. Ona: "Seni güldüren şey nedir ya Resûlullah!?" diye sorulunca, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Doğu tarafından iplere bağlı olarak getirilen ve cennete götürülen kişileri gördüm"* buyurdu.

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, ancak Taberânî: *"... Demir bağlar içerisinde getirilip cennete götürülen..."* ibaresini kullanmıştır.[2]

٩٧١٢ - وفي رواية عنده : حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ بَزِيعٍ ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الأَسْلَمِيُّ ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ سَهْلٍ ، عَنْ أَبِيهِ سَهْلٍ ، قَالَ : كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْخَنْدَقِ ، فَأَخَذَ الْكِرْزِينَ ، فَحَفَرَ بِهِ ، فَصَادَفَ حَجَرًا فَضَحِكَ ، فَقِيلَ

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/249, 256) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (8087)
[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/338) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (5955)

مَا يُضْحِكُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : " ضَحِكْتُ مِنْ نَاسٍ يَأْتُونَكُمْ مِنْ قِبَلِ الْمَشْرِقِ ، وَيُسَاقُونَ إِلَى الْجَنَّةِ وَهُمْ كَارِهُونَ " ورجاله رجال الصحيح, غير محمد بن أبي يحيى الأسلمي, وهو ثقة.

9712. Abbâs b. Sehl, babası Sehl'den naklediyor: Hendek savaşında, Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraberdim. Bir kazma alarak onunla yeri kazmaya başladı. Bir taşla karşılaşınca güldü. Ona: "Seni güldüren şey nedir ya Resûlallah!?" denilince, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Doğru tarafından size gelerek istemedikleri halde, zorla cennete götürülen insanlara güldüm"* buyurdu.

★Hadisin ravileri Muhammed b. Ebî Yahyâ el-Eslemî hariç *Sahîh*'in ravileridir. Bu zat, güvenilir biridir.[1]

(بَابُ ادِّعَاءِ الأَسِيرِ الإِسْلامَ)

Esirin Müslüman Olduğunu İddia Etmesi

٩٧١٣ - عَنْ عَبَّادِ بْنِ عَبْدِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ سَرِيَّةً فَأَتَى بِنَاسٍ مِنَ الأَعْرَابِ فَادَّعَى الإِسْلامَ بَعْضُهُمْ فَقَالَ : " مَنْ شَهِدَ لَكَ ؟ " قَالَ : عَبَّادٍ . قَالَ : " يَا عَبَّادُ أَسَمِعْتَهُ ؟ " قَالَ : نَعَمْ سَمِعْتُهُ يَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ فَأَعْتَقَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. رواه البزار, وفيه :من لم يسم , وتأتي قصة العباد في غزوة بدر .

9713. Abbâd b. Abd Amr'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir müfrezeyi savaşa gönderdi. Bir süre sonra bedevilerden bir takım esirler getirildi. Onlardan biri müslüman olduğunu iddia etti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sana kim şahitlik eder?"* diye sorunca, adam: "Abbâd eder" karşılığını verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Abbâd'ı çağırarak: *"Ey Abbâd! Duyuyor musun?"* diye sorunca, Abbâd: "Evet, onu duydum. O, Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet ediyor" karşılığını verince, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem), onları azat etti.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, senedinde isimsiz bir ravi bulunmaktadır. Abbâd'ın kıssası Bedr Savaşı bölümünde gelecek.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (5733)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1729)

(بَابٌ فِيمَنْ يُسْلِمُ عَلَى يَدَيْهِ أَحَدٌ)

Esirlerden Biri (Elinde) Müslüman Olan Hakkında

٩٧١٤ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا حَيْوَةُ بْنُ شُرَيْحٍ حَدَّثَنِى بَقِيَّةُ حَدَّثَنِى ضُبَارَةُ بْنُ عَبْدِ اللهِ عَنْ ذُوَيْدِ بْنِ نَافِعٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ أَنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ " يَا مُعَاذُ أَنْ يَهْدِىَ اللّٰهُ عَلَى يَدَيْكَ رَجُلاً مِنْ أَهْلِ الشِّرْكِ خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَكَ حُمْرُ النَّعَمِ"

رواه أحمد ورجاله ثقات إلا أن ذويد بن نافع لم يدرك معاذا . وقد تقدم في الإيمان أحاديث نحو هذا .

9714. Muâz b. Cebel'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kendisine şöyle buyurmuştur: *"Ey Muâz! Senin elinde (esir) olan, şirk ahalisinden bir adama Allah'ın hidayet etmesi, hiç şüphesiz senin kırmızı develere sahip olmandan daha hayırlıdır."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir. Ancak Züveyd b. Nâfi', Muâz'a yetişmemiştir. İman Kitabında bu türden hadisler geçti.[1]

٩٧١٥ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو غَسَّانَ مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، ثنا عَبْدُ السَّلامِ بْنُ حَرْبٍ ، عَنْ أَبِي خَالِدٍ الدَّالانِيِّ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ زِيَادٍ ، عَنْ أَبِي رَافِعٍ ، قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لأَنْ يَهْدِيَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى يَدَيْكَ رَجُلا خَيْرٌ لَكَ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ وَغَرَبَتْ "

9715. Ebû Râfi'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Elindeki (esir) bir adama, yüce Allah'ın hidayet etmesi, hiç şüphesiz güneşin üzerinde doğduğu ve battığı şeylerden daha hayırlıdır."*[2]

٩٧١٦ – وفي رواية : حَدَّثَنَا أَبُو حُصَيْنٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْقَاضِي ، وَالْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، قَالا : ثنا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، ثنا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللهِ ، مَوْلَى عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، عَنْ أَبِي رَافِعٍ ، قَالَ : بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيًّا إِلَى الْيَمَنِ ، فَعَقَدَ لَهُ لِوَاءً ، فَلَمَّا مَضَى ، قَالَ : " يَا أَبَا رَافِعٍ ، الْحَقْهُ وَلا تَدْعُهُ مِنْ خَلْفِهِ ، وَلْيَقِفْ وَلا يَلْتَفِتْ حَتَّى أَجِيئَهُ ، وَأَتَاهُ فَأَوْصَاهُ بِأَشْيَاءَ ، فَقَالَ : " يَا عَلِيُّ ، لأَنْ يَهْدِيَ اللّٰهُ عَلَى يَدِكَ رَجُلا خَيْرٌ لَكَ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ "

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/238)

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (930)

رواه الطبراني ,عن يزيد بن أبي زياد ,مولى ابن عباس ذكره المزي في الرواة عن أبي رافع وذكره ابن حبان في الثقات, وبقية رجال الطريق الأولى ثقات .

9716. Ebû Râfi' anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hz. Ali'yi Yemen'e gönderdi. Ona bir sancak bağladı. Hz. Ali gittikten sonra, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Ebû Râfi! Git ona katıl, onun peşinden ayrılma. Ben onun yanına gelinceye kadar dursun ve bir yere ayrılmasın."* Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem), Hz. Ali'nin yanına vararak ona bazı tavsiyelerde bulunduktan sonra şöyle buyurdu: *"Ey Ali! Elindeki bir adama, Allah'ın hidayet etmesi, hiç şüphesiz güneşin üzerinde doğduğu ve battığı şeylerden daha hayırlıdır."*

★Hadisi Taberânî, İbn Abbâs'ın azatlısı olan Yezîd b. Ebî Ziyâd'dan rivayet etmiştir. Mizzî onu Ebû Râfi'den hadis rivayet edenler arasında anar. İbn Hibbân bu zatı *es-Sikat*'ta zikreder. Birinci tarikin ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٧١٧ - حَدَّثَنَا خَلَفُ بْنُ عَمْرٍو الْعُكْبَرِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ مُعَاوِيَةَ النَّيْسَابُورِيُّ ، قَالَ : نا لَيْثُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ ، عَنْ أَبِي الْخَيْرِ ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ أَسْلَمَ عَلَى يَدَيْهِ رَجُلٌ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ "

رواه الطبراني في الثلاثة, وفيه: محمد بن معاوية النيسابوري, وثقه أحمد وضعفه الجمهور, وبقية رجاله ثقات .

9717. Ukbe b. Âmir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kimin elinde biri müslüman olursa ona (hidayet vesile olana) cennet vacib olur."*

★Hadisi Taberânî, üç *Mu'cem*'inde rivayet etmiştir. Ravilerden Muhhammed b. Muâviye en-Nîsâbûrî'yi İmam Ahmed güvenilir kabul etmiş, çoğunluk âlimler ise zayıf addetmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٩٧١٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ السَّقَطِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، ح وَحَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ الْمُثَنَّى ، ثنا مُسَدَّدٌ ، قَالا : ثنا عِيسَى بْنُ يُونُسَ ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ يَحْيَى ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ أَسْلَمَ عَلَى يَدَيْ رَجُلٍ فَهُوَ مَوْلاهُ "

رواه الطبراني, وفيه :معاوية بن يحيى الصدفي, وهو ضعيف .

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (994)

[2] Daha önce geçti: 334.

9718. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kimin elinde, bir kimse müslüman olursa onun mevlası (sahibi) olur."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Muâviye b. Yahyâ es-Sadefî zayıftır.[1]

(بَابُ الْمَنِّ عَلَى الأَسِيْرِ)

Esirlere İyilik Yapmak

٩٧١٩ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ سِمَاكَ بْنَ حَرْبٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبَّادَ بْنَ حُبَيْشٍ يُحَدِّثُ عَنْ عَدِىِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ جَاءَتْ خَيْلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ قَالَ رُسُلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا بِعَقْرَبٍ فَأَخَذُوا عَمَّتِى وَنَاسًا. قَالَ فَلَمَّا أَتَوْا بِهِمْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَصَفُّوا لَهُ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ نَأَى الوَافِدُ وَانْقَطَعَ الْوَلَدُ وَأَنَا عَجُوزٌ كَبِيرَةٌ مَا بِى مِنْ خِدْمَةٍ فَمُنَّ عَلَىَّ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْكَ. قَالَ "مَنْ وَافِدُكِ . قَالَتْ عَدِىُّ بْنُ حَاتِمٍ. قَالَ الَّذِى فَرَّ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ. قَالَتْ فَمَنَّ عَلَىَّ. قَالَتْ فَلَمَّا رَجَعَ وَرَجُلٌ إِلَى جَنْبِهِ نَرَى أَنَّهُ عَلِىٌّ قَالَ سَلِيهِ حِمْلاَنًا. قَالَ فَسَأَلَتْهُ فَأَمَرَ لَهَا. فذكر الحديث ويأتي في السير إن شاء الله.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح, غير عباد بن حبيش وهو ثقة .

9719. Adiy b. Hâtim anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) (gönderdiği) atlılar ya da elçileri gelip halamı ve bazı insanları (esir) alıp götürdüler. Ben o esnada Akreb'deydim. Onları Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanına götürdüklerinde sıraya dizildiler. (Halam): "Ya Resûlallah! Elçi (Adî) kaçtı, çocuklar da benden ayrıldı. Ben ise yaşlı bir kadınım. Bana hizmet edecek hiç kimse de yok, bana iyilik et, Allah da sana iyilik etsin" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Senden kaçan kim?"* diye sordu. Kadın: "Adiy b. Hâtim" deyip te Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah ve Resûlü'nden kaçan adam mı?"* diye sorunca halam: "Allah Resûlü, bana iyilikte bulunsun" dedi. O ve yanında duran adam geri dönünce beraberindeki adamın kim olduğuna baktık. Bu kişi Ali'ydi. (Halama): "Ondan (Şam'a Adî'nin yanına gitmek için) bir binek devesi" dedi. Halam ona bu isteği bildirince onun talebinin yerine getirilmesini emretti.

Ravi hadisin devamını zikretti. Hadisin tamamı, inşallah Siyer Kitabında gelecek.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7781)

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri Abbâd b. Hubeyş hariç *Sahîh*'in ravileridir. Bu zat ise güvenilir biridir.[1]

٩٧٢٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ ابْنُ الإمَامِ ، ثَنَا أَبُو حَفْصٍ عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هِشَامٍ الدَّسْتُوَائِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ قتادة ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ ، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ حُذَيْفَةَ ، قَالَ : كُنْتُ أَسْأَلُ النَّاسَ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ وَهُوَ إِلَى جَنْبِي بِالْكُوفَةِ ، فَأَتَيْتُهُ ، فَقُلْتُ : مَا حَدِيثٌ بَلَغَنِي عَنْكَ ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ بُعِثَ ، فَكُنْتُ مِنْ أَشَدِّ النَّاسِ لَهُ كَرَاهَةً ، حَتَّى انْطَلَقْتُ هَارِبًا ، حَتَّى لَحِقْتُ بِأَرْضِ الشَّامِ ، فَبَيْنَا أَنَا كَذَلِكَ إِذْ بَلَغَنَا أَنَّ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ قَدْ وُجِّهَ إِلَيْنَا ، فَانْطَلَقْتُ هَارِبًا حَتَّى لَحِقْتُ بِأَرْضِ الرُّومِ ، فَبَيْنَا أَنَا كَذَلِكَ فِي ظِلِّ حَائِطٍ قَاعِدًا إِذَا أَنَا بِظَعِينَةٍ قَدْ أَقْبَلَتْ ، فَقُمْتُ إِلَيْهَا ، فَإِذَا هِيَ عَمَّتِي ، فَقَالَتْ : يَا عَدِيُّ بْنُ حَاتِمٍ ، هَرَبْتَ وَتَرَكْتَنِي ، مَا هُوَ إِلا أَنْ خَرَجْتَ مِنْ عِنْدِنَا ، فَصَبَّحَنَا خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ فَسَبَى الذُّرِّيَّةَ ، وَقَتَلَ الْمُقَاتِلَةَ ، فَانْطَلَقْنَا حَتَّى أَتَيْنَا الْمَدِينَةَ . فَبَيْنَا أَنَا ذَاتُ يَوْمٍ قَاعِدَةٌ إِذْ مَرَّ بِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَهُوَ يُرِيدُ الصَّلاةَ ، فَقُلْتُ : يَا مُحَمَّدُ ، هَلَكَ الْوَالِدُ ، وَهَرَبَ الْوَافِدُ ، أَعْتِقْنِي أَعْتَقَكَ اللَّهُ ، قَالَ : " وَمَنْ وَافِدُكِ ؟ " ، قُلْتُ : عَدِيُّ بْنُ حَاتِمٍ ، قَالَ : " الْهَارِبُ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ؟ " وَمَضَى ، فَلَمَّا كَانَ الْيَوْمُ الثَّانِي مَرَّ بِي ، وَهُوَ يُرِيدُ الصَّلاةَ ، فَقُلْتُ : يَا مُحَمَّدُ ، هَلَكَ الْوَالِدُ ، وَهَرَبَ الْوَافِدُ ، أَعْتِقْنِي أَعْتَقَكَ اللَّهُ ، قَالَ : " وَمَنْ وَافِدُكِ ؟ " قُلْتُ : عَدِيُّ بْنُ حَاتِمٍ ، قَالَ : " الْهَارِبُ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ " وَمَضَى ، وَلَمْ يَرُدَّ عَلَيَّ شَيْئًا ، فَلَمَّا كَانَ الْيَوْمُ الثَّالِثُ مَرَّ ، فَاحْتَشَمْتُ أَنْ أَقُولَ لَهُ شَيْئًا ، فَغَمَزَنِي عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ، فَقُلْتُ : يَا مُحَمَّدُ ، هَلَكَ الْوَالِدُ ، وَهَرَبَ الْوَافِدُ ، أَعْتِقْنِي ، أَعْتَقَكَ اللَّهُ ، قَالَ : " وَمَنْ وَافِدُكِ ؟ " قُلْتُ : عَدِيُّ بْنُ حَاتِمٍ ، قَالَ : " الْهَارِبُ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ " ، قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ : " فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ أَعْتَقَكِ ، فَأَقِيمِي ، وَلا تَبْرَحِي حَتَّى يَجِيئَنَا شَيْءٌ فَنُجَهِّزَكِ " ، فَأَقَمْتُ ثَلاثًا ، فَقَدِمَتْ رُفْقَةٌ مِنْ سَرْحٍ تَحْمِلُ الطَّعَامَ ، فَحَمَلَنِي عَلَى هَذَا الْقَعُودِ ، وَزَوَّدَنِي ، يَا عَدِيُّ بْنُ حَاتِمٍ ائْتِهِ ، ائْتِهِ ، فَخُذْ نَصِيبَكَ مِنْهُ قَبْلَ أَنْ يَسْبِقَكَ إِلَيْهِ مَنْ لَيْسَ مِثْلُكَ مِنْ قَوْمِكَ فذكر الحديث

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عبد الله بن هشام الدستوائي, وهو متروك .

9720. Ebû Ubeyde b. Huzeyfe anlatıyor: Kûfe'de yanımda bulunan Adiy b. Hâtim'den insanların durumunu soruyordum. Nihayet onun

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/378), Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/98-9) ve Tirmizî (4029)

yanına gidip: "Senin bana ulaşan hikâyen nedir?" diye sorunca, şöyle anlattı: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), peygamber olarak gönderildiğinde, onu hiç istemeyenlerden biriydim. O kadar ki kaçarak Şâm diyarına gittim. Ben bu haldeyken Hâlid b. el-Velîd'in üzerimize gönderildiği haberi bize ulaştı. Yine kaçarak bu defa Bizans diyarına gittim. Ben bir bahçedeki gölgelikte otururken mahfel içerisinde bir kadının bana doğru yaklaştığını gördüm. Kalkıp ona doğru gittiğimde bir de baktım ki o, halammış. Halam başladı anlatmaya:

Ey Adiy b. Hâtim! Kaçtın ve beni bir başıma bıraktın. Kaçman, bizim yanımızdan ayrılmaktan başka bir şey değil" dedi. Sabah olduğunda baktık ki Hâlid b. el-Velîd, çocukları esir etmiş, savaşan kadınları öldürmüş. Bunun üzerine hemen Medine'ye gittik. Bir gün otururken yanımıza Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) geldi. Namaz kılmak üzereyken ben, ona: "Ey Muhammed! Çocuklar helâk oldu, elçi de kaçtı. Beni azat et, Allah da seni azat etsin" deyince, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Senin elçin kim?"* diye sordu. Ben: "Adiy b. Hâtim" karşılığını verince, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah Resûlü'nden kaçan kişi mi?"* buyurdu. Daha sonra yoluna devam etti. İkinci gün olunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), yanıma geldi. Namaz kılmak üzereyken ben ona: "Ey Muhammed! Çocuklar helâk oldu, elçi de kaçtı. Beni azat et, Allah da seni azat etsin" deyince, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Senin elçin kim?"* diye sordu. Ben: "Adiy b. Hâtim" karşılığını verince, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah Resûlü'nden kaçan kişi mi?"* buyurdu. Daha sonra yoluna devam etti. Bana başka bir cevap da vermedi. Üçüncü gün olunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yine yanımıza geldi. Ona bir şey söylemeye utandım. Hz. Ali, bana gözüyle işaret edince: "Ey Muhammed! Çocuklar helâk oldu, elçi de kaçtı. Beni azat et, Allah da seni azat etsin." deyince, yine: *"Senin elçin kim?"* diye sordu. Ben: "Adiy b. Hâtim" karşılığını verip te Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah ve Resûlü'nden kaçan kişi mi ?"* diye sordu. Ben "Evet" cevabını verince, Hz. Peygamber: *"Hiç şüphesiz Allah seni azat etmiştir. Gelecek bazı şeylerle seni (yolculuk için) techiz edinceye kadar buradan ayrılma"* buyurdu. Bunun üzerine üç gün kaldım. Serh'ten yiyecek getiren bir kafile geldi. Beni şu dişi deve üzerine bindirip yol için bana azık verdi. "Ey Adiy b. Hâtim! Gel, gel. Kavimden senin gibi olmayan biri, buna senden önce gelip almadan önce gel de payını al" dedi. Ravi hadisin devamını anlatıyor.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Hişâm ed-Destuvaî metruk biridir.

(بَابُ مَنْ أَسْلَمَ عَلَى شَيْءٍ فَهُوَ لَهُ)

Bir Şey Kendi Mülkiyetinde İken Kişi Müslüman Olursa O Şey Öncelikle Onundur

٩٧٢١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَمِيلٍ الْمَرْوَزِيُّ ، عَنْ مَرْوَانَ بْنِ مُعَاوِيَةَ ، عَنْ يَاسِينَ بْنِ مُعَاذٍ الزَّيَّاتِ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ أَسْلَمَ عَلَى شَيْءٍ فَهُوَ لَهُ " رواه أبو يعلى ,وفيه ياسين بن معاذ الزيات وهو متروك .

وقد تقدمت أحاديث نحو هذا في الزكاة وغيرها .

9721. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: "*Bir şey mülkiyetinde iken kişi, müslüman olursa o şey ona aittir.*"

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Yâsîn b. Muâz ez-Zeyyât metruktur. Bu türden hadisler, Zekât Kitabında ve diğer kitaplarda geçmiştir.[1]

٩٧٢٢ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى الْمَوْصِلِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو وَائِلٍ خَالِدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا فَهْدُ بْنُ عَوْفٍ بِمَنْزِلِ بَنِي عَامِرٍ ، حَدَّثَنَا نَائِلُ بْنُ مُطَرِّفِ بْنِ رَزِينِ بْنِ أَنَسٍ السُّلَمِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ جَدِّي رَزِينِ بْنِ أَنَسٍ ، قَالَ : لَمَّا ظَهَرَ الإِسْلامُ كَانَتْ لَنَا بِئْرٌ ، فَخِفْتُ أَنْ يَغْلِبَنَا عَلَيْهَا مَنْ حَوْلَهَا ، فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ لَنَا بِئْرًا ، وَقَدْ خِفْتُ أَنْ يَغْلِبَنَا عَلَيْهَا مَنْ حَوْلَهَا ، فَكَتَبَ لِي كِتَابًا : " مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ ، أَمَّا بَعْدُ : فَإِنَّ لَهُمْ بِئْرَهُمْ ، إِنْ كَانَ صَادِقًا ، وَلَهُمْ دَارَهُمْ إِنْ كَانَ صَادِقًا " ، قَالَ : فَمَا قَاضَيْنَا بِهِ إِلَى أَحَدٍ مِنْ قُضَاةِ الْمَدِينَةِ إِلا قَضَوْا لَنَا بِهِ ، قَالَ : وَفِي كِتَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هِجَاءُ " كَانَ " : " كُونَ " رواه أبو يعلى ,وفيه من لم أعرفهم .

9722. Rezîn b. Enes anlatıyor: İslâm ortaya çıktığında bizim bir kuyumuz vardı. Etrafında bulunan kişilerin kuyuyu zorla almalarından korktum. Bunun üzerine Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Ya Resûlallah! Bizim bir kuyumuz var. Etrafındaki insanların kuyuyu zorla almalarından korkuyorum" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), bana bir mektup yazdı: *"Allah'ın Resûlü Muhammed'den. Bundan sonra: Onların kuyuları, eğer (İslâm'a) sadık kalırlarsa onlara aittir, evleri, (İslâm'a)*

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (5847), ravilerinden Yâsîn hadis uydurmakla suçlanmıştır.

sadık kalırlarsa onlara aittir." (Daha sonraları) Medine kâdılarının hangisine bunu tebliğ ettiysek bu sebeple bizim lehimize karar verdiler.

Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) mektubunda "كَانَ" kelimesi yerine "كَوْنَ" kelimesi mevcuttur.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım bir grup ravi bulunmaktadır.[1]

(بَابٌ فِيْمَا غَلَبَ عَلَيْهِ العَدُوُّ مِنْ أَمْوَالِ الْمُسْلِمِيْنَ)

Düşmanın Zorla Aldığı Müslümanların Malları

تقدم في الأحكام . ويأتي شيء في السرايا في أواخر المغازي .

Konuyla ilgili hadisler, Ahkâm kitabında geçti.

Bir kısmı da Meğazi Kitabının sonunda Müfrezeler bölümünde gelecektir.

(بَابٌ فِي الطَّعَامِ يُصَابُ فِي أَرْضِ العَدُوِّ)

Düşman Yurdunda Ele Geçirilen Yiyecekler

٩٧٢٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي زُرْعَةَ ، ثَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مُحَمَّدٍ الصَّنْعَانِيُّ ، ثَنَا أَبُو سَلَمَةَ الْعَامِلِيُّ ، ثَنَا الزُّهْرِيُّ ، عَنْ عُرْوَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ قَالَ يَوْمَ حُنَيْنٍ بِالْجِعِرَّانَةِ : " عَشْرٌ مباحةٌ لِلْمُسْلِمِينَ فِي مَغَازِيهِمْ : الْعَسَلُ ، وَالْمَاءُ ، وَالزَّيْتُ ، وَالْخَلُّ ، وَالْمِلْحُ ، وَالتُّرَابُ ، وَالْحَجَرُ ، وَالْعُودُ مَا لَمْ يُنْحَتْ ، وَالْجِلْدُ الطَّرِيُّ ، وَالطَّعَامُ يَخْرُجُ بِهِ "

رواه الطبراني في الأوسط ,وفيه: أبو سلمة العاملي, وهو متروك .

9723. Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Huneyn savaşında Ci'râne'de şöyle buyurmuştur: *"On şey müslümanlara, savaşlarında mübahtır. Bal, su, zeytinyağı, sirke, tuz, toprak, taş, yontulup şekil verilmemiş odun, ham deri ve düşman yurdunda yerden çıkan taze sebzeler."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Seleme el-Âmilî metruktur.

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (7178) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (4630), ravilerinden Fehd, metrûktur.

٩٧٢٤ - حدثنا أبو مُسْلِمٍ ، ثنا أَبُو النُّعْمَانِ عَارِمٌ ، ثنا جَرِيرٌ ، ثنا حُمَيْدُ بْنُ هِلالٍ ، حَدَّثَنِي خَالِدُ بْنُ عُمَيْرٍ ، قَالَ : " غَزَوْنَا مَعَ عُتْبَةَ بْنِ غَزْوَانَ ، فَفَتَحْنَا الأُبُلَّةَ ، فَإِذَا سَفِينَةٌ فيها جَوْزٌ ، فَقُلْنَا : مَا رَأَيْنَا حِجَارَةً أشد استواء من هذه فأخذ جوزة فكسرها فأكلها فقال: هذا دسم فجعلنا نَكْسِرُ فَنَأْكُلُ " رواه الطبراني, ورجاله رجال الصحيح .

9724. Hâlid b. Umeyr anlatıyor: Utbe b. Gazvân ile beraber savaştık. (Bir ada olan) Ubulle'yi fethettik. Orada bir gemi dolusu (Hindistan) ceviz(i) vardı. (İlk defa gördüğümüz bu cevizlerin sertliği hakkında): "Yüzeyi bu kadar düzgün daha sert bir taş göremedik" dedik. Birisi kalkıp bir ceviz alarak (bir şekilde) kırıp (içini) yedi ve: "Bu(nun içi yağ(lı) imiş" dedi. Bunun üzerine bizler de kırıp yemeğe başladık.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravilerdir.[1]

(بَابٌ فِيمَنْ بَاعَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئاً)

Düşman Yurdunda Elde Edilen Şeyleri Satan Hakkında

٩٧٢٥ - حَدَّثَنَا وَرْدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ لَبِيدٍ الْبَيْرُوتِيُّ ، ثنا صَفْوَانُ بْنُ صَالِحٍ ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنِ الأَوْزَاعِيِّ ، عَنْ أَسَدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَيْرِيزٍ ، أَنَّ فَضَالَةَ بْنَ عُبَيْدٍ ، قَالَ : " إِنَّ أَقْوَامًا مَا يُرِيدُونَ أَنْ يَسْتَنْزِلُونِي عَنْ دِينِي ، وَلا يَكُنْ ذَلِكَ حَتَّى أَلْقَى مُحَمَّدًا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابَهُ , مَنْ بَاعَ طَعَامًا أَوْ عَلَفًا مِمَّا أُصِيبَ بِأَرْضِ الرُّومِ بِذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ فَقَدْ وَجَبَ فِيهِ خُمُسُ اللَّهِ وَسِهَامُ الْمُسْلِمِينَ " رواه الطبراني, ورجاله ثقات .

9725. Fadâle b. Ubeyd anlatıyor: Bazı kabileler, beni dinimden vazgeçirmek istedi. Bu durum, Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) ve ashâbıyla karşılaşıncaya dek devam etti. Bizans topraklarından aldıkları yiyecekleri ve yemleri, altın ve gümüş karşılığında satan kişilerin mallarında, Allah'ın ve Müslümanların beşte bir payı vacib (farz) oldu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/113)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/298)

(بَابُ النَّهْيِ عَنِ النُّهْبَةِ)

Yağmanın Yasaklanması

٩٧٢٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الأَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ نَحَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَزُوراً فَانْتَهَبَهَا النَّاسُ فَنَادَى مُنَادِيهِ " إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَنْهَيَانِكُمْ عَنِ النُّهْبَةِ ". فَجَاءَ النَّاسُ بِمَا أَخَذُوا فَقَسَمَهُ بَيْنَهُمْ.

رواه أحمد, ورجاله رجال الصحيح .

9726. Ebû Hureyre anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir deve kesti. İnsanlar hemen etini yağma yapmaya başladı. Derken biri şöyle seslendi: *"Allah ve Resûlü, size yağma yapmayı yasakladı."* Bunun üzerine insanlar, aldıklarını getirdiler ve o da bunları aralarında paylaştırdı.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٧٢٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ قَالَ سَمِعْتُ رَجُلاً مِنْ بَنِي لَيْثٍ قَالَ أَسَرَنِي نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكُنْتُ مَعَهُمْ فَأَصَابُوا غَنَماً فَانْتَهَبُوهَا فَطَبَخُوهَا قَالَ فَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " إِنَّ النُّهْبَى أَوِ النُّهْبَةَ لاَ تَصْلُحُ فَأَكْفِئُوا الْقُدُورَ" رواه أحمد, ورجاله رجال الصحيح .

9727. Benî Leys kabilesinden bir adam anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından bir grup insan, beni esir etti. Ben de onlarla beraberdim. Bir koyun yakalayıp kapıştıktan sonra pişirdiler. Bunun üzerine Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Yağmacılık yapmak doğru bir şey değildir. Hemen tencereleri devirin."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٩٧٢٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ عَدِيٍّ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ شَهِدْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتْحَ خَيْبَرَ فَلَمَّا انْهَزَمُوا وَقَعْنَا فِي رِحَالِهِمْ فَأَخَذَ النَّاسُ مَا وَجَدُوا مِنْ خُرْثِيٍّ فَلَمْ يَكُنْ

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (2/325)
[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/367)

أَسْرَعَ مِنْ أَنْ فَارَتِ الْقُدُورُ. قَالَ فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْقُدُورِ فَأُكْفِئَتْ وَقَسَمَ بَيْنَنَا فَجَعَلَ لِكُلِّ عَشَرَةٍ شَاةً"

رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط، باختصار النهبة وإكفاء القدور، وكذلك أبو يعلى رجال أحمد رجال الصحيح .

9728. Abdurrahman b. Ebî Leylâ, babasından naklediyor: Hayber'in fethinde Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraberdim. Yahudiler yenilince onların evlerine daldık. İnsanlar, evlerde buldukları herşeyi (yiyecekleri) topladılar. Çok geçmeden tencereler fokurdamaya başladı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), emir buyurunca tencereler ters çevrildi ve (ganimet) yiyecekleri aramızda paylaştırdı. On kişiye bir koyun düştü.

★Hadisi İmam Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta yağmayı ve tencerelerin ters çevrilmesini kısa metinle Taberânî rivayet etmiştir. Ebû Ya'lâ'nın rivayeti de böyledir. Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٧٢٩ – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثنا مَرْوَانُ بْنُ جَعْفَرٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ خُبَيْبِ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَى عَنِ: النُّهْبَةِ ، حَتَّى إِنَّهُ لَيَأْمُرُ الرُّفْقَةَ بِلَحْمِ الشَّاةِ ، وَهُمْ يَطْبُخُونَ ، يَقُولُ : " لَا تَطْعَمُوهُ " رواه الطبراني والبزار باختصار، وإسناده ضعيف وإسناد الطبراني، فيه من لم أعرفهم .

9729. Semure b. Cündüb anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yağmayı yasaklardı. Hatta koyun etini pişiren kafileye: *"Onu yemeyin!"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî ve kısa metinle Bezzâr rivayet etmiş olup, isnâdı zayıftır. Taberânî'nin isnâdında tanımadığım raviler bulunmaktadır.[2]

٩٧٣٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، نَا يَحْيَى بْنُ أَبِي بَكْرٍ ، نَا أَبُو جَعْفَرٍ الرَّازِيُّ ، نَا الرَّبِيعُ بْنُ أَنَسٍ قَالَ : سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ ، نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ النُّهْبَةِ ، وَقَالَ : " مَنِ انْتَهَبَ فَلَيْسَ مِنَّا " قلت : روى الترمذي منه : " من انتهب فليس منا " فقط.

رواه البزار، ورجاله ثقات .

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/348), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (930) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (6426)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7050) ve *Müsned-i Bezzâr* (1712), Yûsuf b. Hâlid, metrûk bir ravidir.

9730. Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yağmayı yasaklayarak şöyle buyurmuştur: *"Yağma yapan, bizden değildir."*

Ben derim ki: Tirmizî bu hadisten sadece: *"Yağma yapan bizden değildir"* kısmını rivayet etmiştir.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٧٣١ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا عَمْرُو بْنُ حَمَّادِ بْنِ طَلْحَةَ الْقَنَّادُ ، ح وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْحُلْوَانِيُّ ، قَالا : ثنا عَمْرُو بْنُ حَمَّادٍ ، ثنا أَسْبَاطُ بْنُ نَصْرٍ ، عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ ، عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ الْحَكَمِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : انْتَهَبَ النَّاسُ غَنَمًا فَذَبَحُوهَا ، ثُمَّ جَعَلُوا يَطْبُخُونَ ، فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَمَرَ بِالْقُدُورِ فَأُكْفِئَتْ ، وَقَالَ : " لا تَحِلُّ النُّهْبَةُ "

رواه الطبراني, ورجاله ثقات .

9731. İbn Abbâs anlatıyor: İnsanlar bir koyunu yağmalayıp kestiler. Daha sonra pişirmeye başladılar. O sırada Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gelip tencerelerin ters çevrilip dökülmesini emrettikten sonra şöyle buyurdu: *"Yağma yapmak, helal değildir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٩٧٣٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ الْجَوْهَرِيُّ , ثنا عَفَّانُ بْنُ مُسْلِمٍ , ثنا أَبُو كُدَيْنَةَ , عَنْ قَابُوسَ بْنِ أَبِي ظَبْيَانَ , عَنْ أَبِيهِ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَيْسَ مِنَّا مَنِ انْتَهَبَ أَوْ سَلَبَ , أَوْ أَشَارَ بِالسَّلَبِ " رواه الطبراني وفيه قابوس بن أبي ظبيان وهو ثقة وفيه ضعف

9732. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Yağma yapan, bir şeyi talan ederek alan veya talan yerini gösteren bizden değildir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Kâbûs b. Ebî Zabyân güvenilir biridir. Kendisinde zayıflık bulunmamaktadır.[3]

٩٧٣٣ - وعَنْ أَبِي بَرْزَةَ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"لا تَحِلُّ النُّهْبَةُ"

رواه الطبراني ,وفيه: يزيد بن أبي الحواري العمي, وهو ضعيف .

9733. Ebû Berze'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Yağma yapmak helal değildir."*

---

1 *Müsned-i Bezzâr* (1733)
2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (10639)
3 Taberânî, *M. el-Kebîr* (12612)

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Yezîd b. Ebi'l-Havârî el-Ammî zayıftır.

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الْغُلُولِ)

Ganimet Malına Hıyanet Etmek (Ganimetten Çalmak)

٩٧٣٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ خَالِدٍ قَالَ حَدَّثَتْنِي أُمُّ حَبِيبَةَ بِنْتُ الْعِرْبَاضِ عَنْ أَبِيهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَأْخُذُ الْوَبَرَةَ مِنْ قُصَّةٍ مِنْ فَيْءِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَيَقُولُ " مَا لِي مِنْ هَذَا إِلاَّ مِثْلَ مَا لأَحَدِكُمْ إِلاَّ الْخُمُسَ وَهُوَ مَرْدُودٌ فِيكُمْ فَأَدُّوا الْخَيْطَ وَالْمَخِيطَ فَمَا فَوْقَهُمَا وَإِيَّاكُمْ وَالْغُلُولَ فَإِنَّهُ عَارٌ وَشَنَارٌ عَلَى صَاحِبِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "

رواه أحمد والبزار والطبراني, وفيه: أم حبيبة بنت العرباض,و لم أجد من وثقها ولا جرحها, وبقية رجاله ثقات.

8734. Ümmü Habîbe binti'l-İrbâd, babasından naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yüce Allah'ın ganimetinden olan bir deveden bir parça tüy alarak şöyle buyurdu: *"Bana şundan, sizden birinize caiz olandan başkası caiz değildir. Ancak humus (beşte bir) müstesna. O da zaten size veriliyor. (Ganimetten aldığınız) iplik ve dikili elbise(lerden ne varsa) ve daha fazlasını geri verin. Ganimete hainlik etmekten sakının. Çünkü bu, kıyamet gününde yapan kişi için son derece rezil bir durumdur."*

★Hadisi İmam Ahmed, Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ümmü Habîbe binti'l-İrbâd'ı ne güvenilir kabul edene, ne de zayıf görene rastladım. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٧٣٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ عَطِيَّةَ حَدَّثَنَا أَبُو الْمُخَيِّسِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتُشْهِدَ مَوْلاَكَ فُلاَنٌ. قَالَ " كَلاَّ إِنِّي رَأَيْتُ عَلَيْهِ عَبَاءَةً غَلَّهَا يَوْمَ كَذَا وَكَذَا " رواه أحمد وابو يعلى ,وفيه :أبو المخيس, وهو مجهول .

9735. Enes b. Mâlik anlatıyor: İnsanlar: "Ya Resûlallah! Falan kölen şehit edildi" dediklerinde, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır! Ben onun üzerinde şu ve şu günde ganimetten çaldığı bir aba gördüm"* buyurdu.

★Hadisi İmam Amed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Ebu'l-Muhays meçhuldür.[2]

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/127-8), *Müsned-i Bezzâr* (1734) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/259)

[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (3/151, 180) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (4328)

٩٧٣٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ بُدَيْلٍ الْعُقَيْلِىِّ قَالَ أَخْبَرَنِى عَبْدُ اللهِ بْنُ شَقِيقٍ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ مَنْ سَمِعَ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ بِوَادِى الْقُرَى وَهُوَ عَلَى فَرَسِهِ وَسَأَلَهُ قَالَ وَجَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ اسْتُشْهِدَ مَوْلَاكَ أَوْ قَالَ غُلَامُكَ فُلَانٌ. قَالَ " بَلْ هُوَ يُجَرُّ إِلَى النَّارِ فِى عَبَاءَةٍ غَلَّهَا " رواه أحمد, ورجاله رجال الصحيح .

9736. Abdullah b. Şekîk'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah'ı (sallalL .usellem) işiten biri, Kurâ vadisinde at üzerindeyken yanına biri gelip de: "Kölen -ya da- falan kölen şehit edildi" dediğinde, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu kendisine bildirmiştir: *"Bilakis, ganimetten çaldığı bir aba içerisinde cehenneme doğru sürükleniyor."*

★**Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.**[1]

٩٧٣٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ أَبُو زَكَرِيَّا النَّصْرِىُّ الْحَرْبِىُّ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ أَبِى بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ عَنْ أَبِى سَلَّامٍ عَنِ الْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِيكَرِبَ الْكِنْدِىِّ أَنَّهُ جَلَسَ مَعَ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ وَأَبِى الدَّرْدَاءِ وَالْحَارِثِ بْنِ مُعَاوِيَةَ الْكِنْدِىِّ فَتَذَاكَرُوا حَدِيثَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ لِعُبَادَةَ يَا عُبَادَةُ كَلِمَاتُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِى غَزْوَةِ كَذَا فِى شَأْنِ الْأَخْمَاسِ. فَقَالَ عُبَادَةُ قَالَ إِسْحَاقُ يَعْنِى ابْنَ عِيسَى فِى حَدِيثِهِ إِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى بِهِمْ فِى غَزْوَتِهِمْ إِلَى بَعِيرٍ مِنَ الْمُقَسَّمِ فَلَمَّا سَلَّمَ قَامَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَنَاوَلَ وَبَرَةً بَيْنَ أُنْمُلَتَيْهِ فَقَالَ " إِنَّ هَذِهِ مِنْ غَنَائِمِكُمْ وَإِنَّهُ لَيْسَ لِى فِيهَا إِلَّا نَصِيبِى مَعَكُمْ إِلَّا الْخُمُسُ وَالْخُمُسُ مَرْدُودٌ عَلَيْكُمْ فَأَدُّوا الْخَيْطَ وَالْمَخِيطَ وَأَكْبَرَ مِنْ ذَلِكَ وَأَصْغَرَ لَا تَغُلُّوا فَإِنَّ الْغُلُولَ نَارٌ وَعَارٌ عَلَى أَصْحَابِهِ فِى الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ "

رواه أحمد, وفيه :أبو بكر بن أبي مريم ,وهو ضعيف .

9737. Mikdâm b. Ma'dî Kerib el-Kindî'den rivayet edildiğine göre kendisi, Ubâde b. es-Sâmit, Ebu'd-Derdâ, Hâris b. Muâviye el-Kindî ile beraber oturuyordu. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hadislerini müzakere ediyorlardı. Ebu'd-Derdâ, Ubâde'ye: "Ey Ubâde! Şu savaşta Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) humuslar (beşte bir ganimet payı) hakkındaki sözleri nedir?" diye sorunca, Ubâde şu karşılığı verdi: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) o savaşta, ganimet malı olarak taksim

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/33, 77)

edilen bir deveye doğru durmuş, insanlara namaz kıldırıyorlardı. Selam verince kalktı ve iki parmağı arasına deve tüyü alarak şöyle buyurdu: *"Şu gördüğünüz tüy, sizin ganimetlerinizdendir. Bunda sizinle beraber olan payım hariç hiçbir şey benim için caiz değildir. Ancak humus (beşte bir) müstesna. Humus da zaten size harcanıyor. İp, dikilmiş elbise ve daha büyük ve küçük (ganimetten aldıklarınızın) hepsini geri verin. Ganimette hainlik yapmayın. Çünkü bu hainlik sahipleri için dünyada ve âhirette ateş ve ardır."*

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Bekr b. Ebî Meryem zayıftır.[1]

٩٧٣٨ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا ابْنُ مُبَارَكٍ عَنْ حَيْوَةَ. وَعَتَّابٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ أَنْبَأَنَا حَيْوَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَالِكٍ الْمَعَافِرِىِّ أَنَّ رَجُلاً مِنْ قَوْمِهِ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ حَضَرَ ذَلِكَ عَامَ الْمَضِيقِ أَنَّ عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ أَخْبَرَ مُعَاوِيَةَ حِينَ سَأَلَهُ عَنِ الرَّجُلِ الَّذِى سَأَلَ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِقَالاً قَبْلَ أَنْ يَقْسِمَ فَقَالَ النَّبِىُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " اتْرُكْهُ حَتَّى يُقْسَمَ وَقَالَ عَتَّابٌ حَتَّى نَقْسِمَ ثُمَّ إِنْ شِئْتَ أَعْطَيْنَاكَ عِقَالاً وَإِنْ شِئْتَ أَعْطَيْنَاكَ مِرَارًا " رواه أحمد, وفيه :راو لم يسم .

8738. Ubâde b. es-Sâmit'ten rivayet edildiğine göre Muâviye, kendisine ganimetler taksim edilmeden önce Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) zincir isteyen adam hakkında soru sorunca şöyle cevap verdi. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), o adama: *"Pay edilinceye kadar onu bırak."* -Attâb dedi ki: *"Biz pay edinceye kadar onu bırak."- Sonra, dilersen sana zincir, dilersen de iplik veririz"* buyurdu.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, senedinde isimsiz bir ravi bulunmaktadır.[2]

٩٧٣٩ – حَدَّثَنَا غَسَّانُ بْنُ عُبَيْدِ اللهِ الرَّاسِبِيُّ ، قَالَ : نَا يُوسُفُ بْنُ نَافِعِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ نَافِعِ بْنِ ثَابِتِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ الزُّبَيْرِ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي الْمَوَالِي ، عَنْ عُبَيْدِ اللهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ ، عَنْ أَبِي رَافِعٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : خَرَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَانْتَهَيْتُ إِلَى بَقِيعِ الْغَرْقَدِ ، فَالْتَفَتَ إِلَيَّ ، فَقَالَ : هَلْ تَسْمَعُ الَّذِي أَسْمَعُ ؟ فَقُلْتُ : بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي لا يَا رَسُولَ اللهِ ، قَالَ : " هَذَا فُلانُ بْنُ فُلانٍ يُعَذَّبُ فِي قَبْرِهِ فِي شَمْلَةٍ اغْتَلَّهَا يَوْمَ خَيْبَرَ"

رواه البزار, وفيه غسان بن عبيد, وهو ضعيف وقد وثقه ابن حبان, وبقية رجاله ثقات.

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/316, 326) ve *es-Silsiletu's-Sahîha* (1972)
[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/321)

9739. Ebû Râfi' anlatıyor: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber çıktık. Bakî' mezarlığına ulaştığımızda bana dönerek: *"İşittiğim şeyi sen de işitiyor musun?"* diye sorunca, ben: "Anam, babam sana feda olsun, ya Resûlallah! Hayır işitmiyorum" karşılığını verdikten sonra, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şu, falan oğlu falandır. Hayber savaşında ganimetten çaldığı ince kadife bir örtüden sebep kendisine kabirde azap ediliyor"* buyurdu.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Ğassân b. Ubeyd zayıftır. İbn Hibbân bu zatı güvenilir görmüştür. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٧٤٠ – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، نا إِسْحَاقُ بْنُ رَاهَوَيْهِ ، أَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْيَحْصِبِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ مَسْلَمَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبَا ذَرٍّ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " إِنْ لَمْ تَغُلَّ أُمَّتِي لَمْ يَقُمْ لَهُمْ عَدُوٌّ أَبَدًا " ، قَالَ أَبُو ذَرٍّ لِحَبِيبِ بْنِ مَسْلَمَةَ : " هَلْ يَثْبُتُ لَكُمُ الْعَدُوُّ حَلْبَ شَاةٍ ؟ " ، قَالَ : نَعَمْ وَثَلاثَ شِيَاهٍ غُزْرٍ ، قَالَ أَبُو ذَرٍّ : " غَلَلْتُمْ ، وَرَبِّ الْكَعْبَةِ "

رواه الطبراني في الأوسط، ورجاله ثقات، وقد صرح بقية بالتحديث.

9740. Habîb b. Mesleme bildiriyor: Ebû Zer'in şöyle dediğini işittim: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ümmetim, ganimet malına hıyanet etmezse hiçbir zaman düşman onların karşısına çıkmaz"* buyurduğunu işittim.

Ebû Zer, Habîb b. Mesleme'ye: "Düşmanın sizden koyun sütü aldığı doğru mudur?" diye sorunca, Habîb: "Evet, hem de bol süt veren üç koyunu aldılar" karşılığını verdi. Bunun üzerine Ebû Zer: "Kâbe'nin Rabbine andolsun ki, siz ganimet malından bir şeyler çalmışsınız" dedi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir. Bakiyye, hadisi sarih olarak *"haddese"* lafzıyla rivayet etmiştir.

٩٧٤١ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ ، نَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ مَخْلَدٍ ، قَالَ وَجَدْتُ فِي كِتَابِ أَبِي ، ثَنَا سَلامٌ أَبُو الْمُنْذِرِ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الأَنْصَارِيِّ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبَلَ حَتَّى إِذَا كَانَ بِالْجِعِرَّانَةِ اجْتَمَعَ النَّاسُ عَلَيْهِ وَتَعَلَّقَ رِدَاؤُهُ بِالشَّجَرَةِ ، فَقَالَ : " رُدُّوا عَلَيَّ رِدَائِي ، أَتَخَافُونَ أَلَّا أَقْسِمَ بَيْنَكُمْ ؟ لَوْ كَانَ مِثْلُ شَجَرِ تِهَامَةَ نَعَمًا

[1] *Müsned-i Bezzâr* (17351)

لَقَسَمْتُهُ بَيْنَكُمْ ، ثُمَّ لا تَجِدُونِي جَبَانًا ، وَلا بَخِيلا ، وَلا كَذُوبًا " ثُمَّ قَالَ : " رُدُّوا الْخِيَاطَ وَالْمَخِيطَ ، فَإِنَّ الْغُلُولَ عَارٌ وَنَارٌ وَشَنَارٌ عَلَى أَهْلِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ " وَقَالَ : " مَا لِيَ مِنْ هَذَا الْفَيْءِ مِثْلُ هَذِهِ الْوَبَرَةِ ، وَأَخَذَهَا مِنْ كَاهِلِ الْبَعِيرِ إِلا الْخُمُسَ ، وَالْخُمُسُ مَرْدُودٌ عَلَيْكُمْ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: محمد بن عثمان بن مخلد, وهو ثقة, وفيه ضعف.

9741. Amr b. Şuayb, babasından, o da dedesinden naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gelmişti. Ci'râne'de insanlar O'nun etrafında toplandı. Cübbesi ağaca asılıyken birden: *"Cübbemi, bana verin."* buyurduktan sonra şöyle devam etti: *"Sizin aranızda taksim yapmayacağımdan mı korkuyorsunuz? Tihâme'nin ağaçları kadar develer olsa bile hiç şüphesiz hepsini aranızda taksim ederim. Sonra beni ne korkak, ne cimri ne de yalancı bulmayasınız. İğneden ipliğe ne varsa hepsini getirin. Çünkü ganimet malına hainlik etmek, sahipleri için kıyamet gününde büyük bir ayıp, cehennem ve rezilane bir durumdur. Şu ganimetten bana şu tüy kadar bile caiz değildir."* Devenin iki kürek arasından tüy alarak şöyle devam etti: *"Ancak beşte bir müstesna. Beşte bir de (zaten) size verilmektedir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Osmân b. Mahled güvenilir biridir. Kendisinde zayıflık bulunmaktadır.

٩٧٤٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نُوحِ بْنِ حَرْبٍ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ الضَّبِّيُّ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ صَالِحِ بْنِ أَبِي الأَسْوَدِ ، ثنا عَمِّي مَنْصُورُ بْنُ أَبِي الأَسْوَدِ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ شِمْرِ بْنِ عَطِيَّةَ ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ الأَنْصَارِيِّ ، قَالَ : أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ بَدْرٍ بِنِطْعٍ مِنَ الْغَنِيمَةِ ، فَقِيلَ : اسْتَظِلَّ بِهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَقَالَ : " تُحِبُّونَ أَنْ يَسْتَظِلَّ نَبِيُّكُمْ بِظِلٍّ مِنْ نَارٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؟ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: الحسن بن صالح بن أبي الأسود, ضعفه الأزدي .

9742. Ebû Hâzım el-Ensârî anlatıyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) Bedir savaşının yapıldığı gün ganimetten olan deri bir yaygı getirildi. İnsanlar: "Ya Resûlallah! Bunun gölgesinden faydalanırsınız" dediklerinde, Hz. Peygamber: *"Peygamberinizin kıyamet gününde, ateşten bir gölge ile faydalanmasını mı istiyorsunuz?"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Hasan b. Ebi'l-Esved'i, Ezdî zayıf görmüştür.

٩٧٤٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ ، ثنا رَوْحُ بْنُ صَلاحٍ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ الْحُصَيْنِ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لا يَغُلُّ مُؤْمِنٌ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط، وفيه: روح بن صالح، وثقه ابن حبان والحاكم، وضعفه ابن عدي، وبقية رجاله ثقات .

9743. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Mümin (ganimet malında) hainlik etmez."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Ravh b. Sâlih'i İbn Hîbbân ve Hâkim güvenilir kabul etmiş, İbn Adiy ise zayıf addetmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٧٤٤ – حدثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ دُحَيْمٍ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا أَبِي ثنا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ ، عَنْ كَثِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لا سَلُولَ وَلا غُلُولَ ، وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "

رواه الطبراني، وفيه: كثير بن عبد الله المزني، وهو ضعيف وقد حسن الترمذي حديثه، وبقية رجاله ثقات .

9744. Kesîr b. Abdillah'ın, babasından, onun da dedesinden naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Gizli hırsızlık ve ganimete hainlik yoktur. Kim hainlik yaparsa, kıyamet günü hainlik yaptığı şeyle birlikte gelir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Kesîr b. Abdillah el-Müzenî zayıftır. Tirmizî, bu zatın hadisini hasen kabul etmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٩٧٤٥ – حدثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ الْفِرْيَابِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ بَهْرَامٍ ، عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ ، حَدَّثَنِي خَارِجَةُ بْنُ عَمْرٍو وَكَانَ حَلِيفًا لأَبِي سُفْيَانَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ قَالَ : " أَيُّهَا النَّاسُ ، لا يَحِلُّ لِي وَلا لأَحَدٍ مِنْ مَغَانِمِ الْمُسْلِمِينَ مَا يَزِنُ فِي هَذِهِ الْوَبَرَةِ ، وَأَخَذَ وَبَرَةً مِنْ غَارِبِ نَاقَتِهِ ، بَعْدَ الَّذِي فَرَضَ اللَّهُ لِي " رواه الطبراني، وفيه: شهر بن حوشب، وهو ضعيف .

9745. Cahiliye döneminde Ebû Süfyân'ın müttefiki olan Hârice b. Amr'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ey insanlar! Ne benim için, ne de başka biri için Müslümanların ganimetlerinden şu tüy kadarı bile helal değildir."* Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), bu esnada devesinin hörgücünden bir tüy alarak şöyle buyurdu: *"Allah'ın bana takdir ettiği (beşte bir) payın dışında."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Şehr b. Havşeb zayıftır.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11576, 17578) ve Taberânî, *M. el-Evsat* (277)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/17-8)

٩٧٤٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ ، ثنا أَبُو بَكْرٍ الدَّاهِرِيُّ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ ، عَنِ الْمُسْتَوْرِدِ الْفِهْرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " رُدُّوا الْمِخْيَطَ وَالْخَيَّاطَ ، مَنْ غَلَّ مِخْيَطًا أَوْ خَيَّاطًا كُلِّفَ أَنْ يَجِيءَ بِهِ وَلَيْسَ بِجَاءٍ "

رواه الطبراني, وفيه: أبو بكر عبد الله بن حكيم الداهري ,وهو ضعيف وقد قواه بعض الناس فلم يلتفت إليه .

9746. Müstevrid el-Fihrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İğneden ipliğe ne varsa geri verin. Kim iğneyle ya da dikili elbise ile hainlik yaparsa (onu, ganimeti taksimden önce gizlice alırsa) (kıyamet gününde) onu getirmeye mecbur bırakılır. Halbuki getirecek te değildir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Bekr Abdullah b. Hakîm ed-Dâhirî zayıftır. Bazı insanlar bu zatı kuvvetli biri olarak görseler de buna pek iltifat edilmemiştir.[2]

٩٧٤٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فَضَاءٍ الْجَوْهَرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ حِسَابٍ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي الْمُغِيرَةِ ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ نِيَارٍ : أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَتَى الْقَبَائِلَ يَدْعُو لَهُمْ وَتَرَكَ قَبِيلَةً لَمْ يَأْتِهِمْ فَأَنْكَرُوا ذَلِكَ ، فَفَتَّشُوا مَتَاعَ صَاحِبٍ لَهُمْ فَوَجَدُوا قِلادَةً فِي بَرْدَعَةِ رَجُلٍ مِنْهُمْ غَلَّهَا فَرَدُّوهَا فَأَتَاهُمْ فَصَلَّى عَلَيْهِمْ "

رواه الطبراني, ورجاله رجال الصحيح غير عبد الله بن المغيرة بن أبي بردة وهو ثقة .

9747. Ebû Bürde b. Niyâr'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kendilerine dua etmek maksadıyla kabilelere gelmişti. Ancak bir kabileyi bırakıp onların yanlarına gitmedi. Bu durumu hoş karşılamadılar. İçlerinden birinin eşyalarını araştırdıklarında, bir gerdanlığı adamın eğeri altında buldular. Adam onu ganimet malından çalmıştı. Gerdanlığı geri verdiler. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), onların yanlarına giderek onlara da dua etti.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, Abdullah b. el-Muğîre b. Ebî Bürde müstesna ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O, güvenilir biridir.[3]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/36)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/303), Dâhirî hadis uydurmakla suçlanmıştır.
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/195)

٩٧٤٨ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ أَبِي الطَّاهِرِ بْنِ أَبِي السَّرْحِ الْمِصْرِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ ، عَنْ رَجُلٍ ، حَدَّثَهُ عَنْ رَبِيعَةَ الْجُرَشِيِّ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ كَتَمَ غُلُولا ، فَهُوَ مِثْلُهُ " رواه الطبراني, وفيه :رجل لم يسم وابن لهيعة, وبقية رجاله ثقات .

9748. Rebîa el-Cüreşî'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kim, (şahit olduğu) ganimete hıyaneti gizlerse, o da hain gibidir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, raviler içerisinde isimsiz bir ravi ve İbn Lehî'a bulunmaktadır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ قِسْمِ الْغَنِيْمَةِ)

Ganimetin Paylaştırılması

٩٧٤٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبِى حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِى جَعْفَرٍ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ رَأَيْتُ الْمَغَانِمَ تُجَزَّأُ خَمْسَةَ أَجْزَاءٍ ثُمَّ يُسْهَمُ عَلَيْهَا فَمَا كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهُوَ لَهُ يَتَخَيَّرُ. رواه أحمد, وفيه :ابن لهيعة, وفيه ضعف وحديثه حسن, وبقية رجاله ثقات .

9749. İbn Ömer diyor ki: "Ganimetlerin beş parçaya ayrılıp sonra onların (ilgili yerlere) pay edildiğini gördüm. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) ait olan hisse, kendisine aitti. Tasarrufu hususunda serbestti."

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Lehî'a'da zayıflık bulunmaktadır. Hadisi hasen derecesindedir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٩٧٥٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ حَدَّثَنَا أَبُو الزُّبَيْرِ قَالَ سُئِلَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ كَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْنَعُ بِالْخُمُسِ قَالَ كَانَ يَحْمِلُ الرَّجُلَ مِنْهُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ الرَّجُلَ ثُمَّ الرَّجُلَ.

رواه أحمد, وفيه: الحجاج بن أرطاة ,وهو مدلس .

9750. Ebu'z-Zübeyr anlatıyor: Câbir b. Abdillah'a, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) humusu (beşte bir payını) ne yaptığı sorulunca: "Onunla birini donatıp, Allah yoluna (cihada) yollardı, sonra başka bir adamı, sonra başka bir adamı" karşılığını verdi.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Haccâc b. Ertât müdellistir.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4598)

[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (5397)

٩٧٥١ – حَدَّثَنَا أَبُو عُمَرَ الضَّرِيرُ مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ سَعِيدٍ الأُمَوِيُّ , ثنا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ , ثنا أَبُو شِهَابٍ , عَنْ وَرْقَاءَ , عَنْ نَهْشَلِ بْنِ سَعِيدٍ , عَنِ الضَّحَّاكِ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِذَا بَعَثَ سَرِيَّةً فَغَنِمُوا خَمَّسَ الْغَنِيمَةَ , فَضَرَبَ ذَلِكَ الْخُمُسَ فِي خَمْسَةٍ , ثُمَّ قَرَأَ : ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَأَنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿لِلَّهِ﴾ مِفْتَاحِ كَلامٍ ﴿لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ﴾ ، فَجَعَلَ سَهْمَ اللَّهِ وَسَهْمَ الرَّسُولِ وَاحِدًا , ﴿وَلِذِي الْقُرْبَى﴾ , فَجَعَلَ هَذَيْنِ السَّهْمَيْنِ قُوَّةً فِي الْخَيْلِ وَالسِّلاحِ , وَجَعَلَ سَهْمَ الْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ لا يُعْطِيهِ غَيْرَهُمْ , وَجَعَلَ الأَرْبَعَةَ الأَسْهُمَ الْبَاقِيَةَ لِلْفَرَسِ سَهْمَيْنِ , وَلِرَاكِبِهِ سَهْمٌ , وَلِلرَّاجِلِ سَهْمٌ " رواه الطبراني, وفيه: نهشل بن سعيد, وهو متروك .

9751. İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir müfrezeyi gönderdiğinde onlar ganimet elde ederlerse ganimeti onlara beş parça halinde dağıtırdı. O beşte biri de beş parça içerisine koyardı. Sonra: **"Bilin ki ele geçirdiğiniz ganimetin beşte biri (humusu) Allah'ın, Peygamber'in, yakınlarının, yetimlerin, düşkünlerin ve yolcularındır"** [2] âyetini, "Göklerde ve yerdekilerin hepsi, Allah'a aittir"[3] âyetine kadar okudu. Bu iki payı, atları güçlü kılacak (teçhizat) ve silah alımına ayırırdı. Yetimlerin, miskinlerin ve yolda kalmışların payını başkalarına vermezdi. Geri kalan dört payın iki payını atlara, bir payını süvarilere, bir payını da piyadelere ayırırdı.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Nehşel b. Saîd metruktur.[4]

٩٧٥٢ – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ السَّدُوسِيُّ ، ثنا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ ، ثنا شُعْبَةُ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ ، عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ : أَنَّ أَهْلَ الْبَصْرَةِ غَزَوْا نَهَاوَنْدَ ، فَأَمَدَّهُمْ أَهْلُ الْكُوفَةِ عَلَيْهِمْ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ، فَظَهَرُوا فَأَرَادَ أَهْلُ الْبَصْرَةِ أَنْ لا يَقْسِمُوا لأَهْلِ الْكُوفَةِ ، فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ ، أَوْ بَنِي عُطَارِدٍ : أَيُّهَا الْعَبْدُ الأَجْدَعُ تُرِيدُ أَنْ تُشَارِكَنَا فِي غَنَائِمِنَا ، وَكَانَتْ أُذُنُهُ جُدِعَتْ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : خَيْرَ أُذُنَيَّ سَبَبْتَ ، فَكَتَبَ إِلَى عُمَرَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ، وَكَتَبَ : " إِنَّ الْغَنِيمَةَ لِمَنْ شَهِدَ الْوَقْعَةَ " رواه الطبراني, ورجاله رجال الصحيح .

---

1 *Müsned-i İmam Ahmed* (3/365)
2 Enfâl Sur. 8/41.
3 Nisâ Sur. 4/131.
4 Taberânî, *M. el-Kebîr* (12660)

9752. Târık b. Şihâb'ın bildirdiğine göre Basra ahalisi, Nihavend ahalisiyle savaştı. Kûfe ahalisi onlara yardım etti. Başlarında Ammâr b. Yâsir vardı. Savaşta galip geldiler. Basralılar, Kûfelilere hiçbir pay vermek istemedi. Bunun üzerine Benî Temîm'den ya da Benî Utârid'den bir adam şöyle dedi: "Ey kulağı kesik köle! Ganimetlerimize ortak mı olmak istiyorsun?" Adamın kulağı, Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraberken kesilmişti. Kulağı kesik adam da: "En hayırlı iki kulağıma sövdün" karşılığını verdi. Bunun üzerine Hz. Ömer'e mektup yazdı. O da cevaben şöyle yazdı: "Ganimet, savaşa katılanlara aittir."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٧٥٣ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا الْمَسْعُودِيُّ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، قَالَ : قَالَ عَبْدُ اللَّهِ : وَالَّذِي لا إِلَهَ غَيْرُهُ لَقَدْ قَسَّمَ اللَّهُ هَذَا الْفَيْءَ عَلَى لِسَانِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ أَنْ تُفْتَحَ فَارِسُ ، وَالرُّومُ " رواه الطبراني, وإسناده منقطع .

9753. Kâsım bildiriyor: Abdullah (b. Mes'ûd) dedi ki: "Kendisinden başka ilah bulunmayan zata yemin olsun ki, Allah, bu ganimeti Muhammed'in (sallallahu aleyhi vesellem) lisanı üzerine, Fâris (İran) ve Bizans fethedilmeden önce pay etmiştir."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, isnâdı munkatıdır.[2]

٩٧٥٤ – حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ بْنُ دَاوُدَ الْمِصْرِيُّ ، ثنا أَبُو الأَسْوَدِ النَّضْرُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ عَيَّاشِ بْنِ عَبَّاسٍ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مِقْسَمٍ مَوْلَى هُذَيْلٍ ، عَنْ أَبِي مَالِكٍ الأَشْعَرِيِّ ، أَنَّهُ قَدِمَ هُوَ وَأَصْحَابُهُ فِي سَفِينَةٍ وَمَعَهُ فَرَسٌ أَبْلَقُ ، فَلَمَّا أُرْسِلُوا وَجَدُوا إِبِلا كَثِيرَةً مِنْ إِبِلِ الْمُشْرِكِينَ فَأَخَذُوهَا ،فَأَمَرَهُمْ أَبُو مَالِكٍ أَنْ يَنْحَرُوا مِنْهَا بَعِيرًا فَيَسْتَعِينُوا بِهَا ، ثُمَّ مَضَى عَلَى قَدَمَيْهِ حَتَّى قَدِمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَخْبَرَهُ بِسَفَرِهِ وَأَصْحَابِهِ وَالإِبِلِ الَّذِي أَصَابُوا ، ثُمَّ رَجَعَ إِلَى أَصْحَابِهِ ، فَقَالَ الَّذِينَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَعْطِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ مِنْ هَذِهِ الإِبِلِ ، فَقَالَ : " اذْهَبُوا إِلَى أَبِي مَالِكٍ " ، فَلَمَّا أَتَوْهُ قَسَّمَهَا أَخْمَاسًا : خُمْسًا بَعَثَ بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَأَخَذَ ثُلُثَ الْبَاقِي بَعْدَ الْخُمُسِ فَقَسَمَهُ بَيْنَ أَصْحَابِهِ ، وَالثُّلُثَيْنِ الْبَاقِيَيْنِ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ فَقَسَمَ بَيْنَهُمْ ، فَجَاءُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالُوا : مَا رَأَيْنَا مِثْلَ مَا

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8203)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8951)

صَنَعَ أَبُو مَالِكٍ بِهَذَا الْمَغْنَمِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَوْ كُنْتُ أَنَا مَا صَنَعْتُ إِلا كَمَا صَنَعَ " رواه الطبراني, عن شيخه المقدام بن داود, وهو ضعيف .

9754. Ebû Mâlik el-Eş'arî'den rivayet edildiğine göre kendisi, arkadaşlarıyla beraber bir gemi içerisinde geldi. Beraberinde alacalı bir at vardı. Gönderildikleri yerde müşriklerin birçok develerini gördüler. Hemen onları aldılar. Ebû Mâlik, onlara (yemek için) develerden birini kesmelerini emretti. Böylece karınlarını doyurarak güç kazandılar. Daha sonra yürüyerek Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldi. Yolculuğunu, arkadaşlarını ve elegeçirdikleri develeri anlattıktan sonra arkadaşlarının yanına döndü.

Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanındakiler: "Ya Resûlallah! Şu develerden bize de ver" dediklerinde, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ebû Mâlik'e gidin"* buyurdu. Onun yanına gittiklerinde, develeri beş parçaya ayırmıştı. Beşte birini, Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi vesellem) gönderdi. Beşte birden sonra kalanın üçte birini kendisi aldı ve arkadaşlarıyla arasında paylaştırdı. Geriye kalan üçte ikilik payı ise Müslümanlar arasında pay etti. Bunun üzerine oradakiler Peygamber Efendimiz'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanına döndüklerinde: "Ebû Mâlik'in yaptığı gibi şu ganimeti paylaştıran hiç kimse görmedik" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben olsaydım mutlaka onun yaptığı gibi yapardım"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, hocası Mikdâm b. Dâvud'dan rivayet etmiştir. Mikdâm zayıf biridir.[1]

٩٧٥٥ – قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ حَدَّثَنَا جُبَيْرُ بْنُ مُطْعِمٍ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَقْسِمْ لِبَنِي عَبْدِ شَمْسٍ وَلَا لِبَنِي نَوْفَلٍ مِنَ الْخُمُسِ شَيْئاً كَمَا كَانَ يَقْسِمُ لِبَنِي هَاشِمٍ وَبَنِي الْمُطَّلِبِ وَأَنَّ أَبَا بَكْرٍ كَانَ يَقْسِمُ الْخُمُسَ نَحْوَ قَسْمِ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرَ أَنَّهُ لَمْ يَكُنْ يُعْطِي قُرْبَى رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِيهِمْ وَكَانَ عُمَرُ يُعْطِيهِمْ وَعُثْمَانُ مِنْ بَعْدِهِ مِنْهُ. قلت : في الصحيح طرف منه. رواه أحمد, ورجاله رجال الصحيح .

9755. Cübeyr b. Mut'im'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hâşim oğulları ile Muttalib oğullarına pay verdiği gibi, ne Abdi Şems oğullarına, ne de Nevfel oğullarına humustan hiçbir

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3432)

pay vermedi. Hz. Ebû Bekr, humusu Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) paylaştırdığı gibi paylaştırdı. Ancak o, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yakınlarına, Allah Resûlü'nün onlara verdiği kadar vermedi. Hz. Ömer de onlara humustan verirdi. Sonra da Hz. Osman onlara humustan verdi.

Ben derim ki: *Sahîh*'te hadisten bir bölüm mevcuttur.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٧٥٦ – حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَمْرٍو الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ ، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ نَجْدَةَ ، وَأَبُو يَزِيدَ الْحَوْطِيُّ ، قَالا : ثنا أَبُو الْمُغِيرَةِ ، قَالا : ثنا صَفْوَانُ بْنُ عَمْرٍو ، حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا جَاءَهُ فَيْءٌ " قَسَمَهُ مِنْ يَوْمِهِ فَأَعْطَى الأَهْلَ حَظَّيْنِ ، وَأَعْطَى الأَعْزَبَ حَظًّا وَاحِدًا " ، فَدُعِينَا وَكُنْتُ أُدْعَى قَبْلَ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ فَأُعْطَى حَظًّا وَاحِدًا ، فَتَسَخَّطَ حَتَّى عَرَفَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَنْ حَضَرَهُ ، فَبَقِيَتْ فَضْلَةٌ مِنْ ذَهَبٍ ، فَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْفَعُهَا بِطَرَفِ عَصَاهُ فَتَسْقُطُ ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا فَتَسْقُطُ وَهُوَ ، يَقُولُ : " كَيْفَ أَنْتُمْ يَوْمَ يُكْثَرُ لَكُمْ مِنْ هَذَا ؟ " ، فَلَمْ يُجِبْهُ أَحَدٌ ، فَقَالَ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ : وَدِدْنَا وَاللَّهِ لَوْ أُكْثِرَ لَنَا فَصَبَرَ مَنْ صَبَرَ ، وَفُتِنَ مَنْ فُتِنَ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَعَلَّكَ تَكُونُ فِيهِ شَرٌّ مَفْتُونٌ "

قلت : روى أبو داود منه إلى قوله : وأعطى العزب حظا فقط.

رواه الطبراني, ورجاله رجال الصحيح ومتنه منكر, فإن النبي صلى الله عليه و سلم لا يقول ذلك لرجل من أهل بدر, والله أعلم .

9756. Avf b. Mâlik anlatıyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) ganimet geldiğinde onu, o gün içinde taksim ederdi. Evliye iki pay, bekâra tek pay verirdi. Bizi çağırınca hemen gittik. Ammâr b. Yâsir'den önce çağrılmıştım. Bana da bir pay verilince, Ammâr öfkelendi. O kadar ki Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ve orada bulunalar bunu fark etti. Bir miktar fazlalık altın kalmıştı. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem), onu da asasının ucuyla kaldırmaya başladı. Birden altın yere düştü. Sonra tekrar kaldırınca yine düştü. Ardından şöyle buyurdu: *"Bunlar sizin için biriktirildiği gün haliniz nice olur?"* Kimse cevap vermeyince Ammâr: "Vallahi onların bizim için biriktirilmiş olmasını arzulardım. Sabreden sabreder, fitneye düşen düşer" karşılığını verdi. Bunun üzerine

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/83)

Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Galiba onun şerri sana da bulaşacak"* buyurdu.

Ben derim ki: Ebû Dâvud bu hadisten sadece: *"Bekâra bir pay verdi"* kısmını rivayet etmiştir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Hadisin metni münkerdir. Çünkü Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bu sözü Bedir ahalisinden olan birine söylemez. En doğrusunu Allah bilir.[1]

٩٧٥٧ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَعْلَى ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ غَيْلَانَ بْنِ جَامِعٍ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي لَيْلَى ، أَنَّ أَبَاهُ أَخْبَرَهُ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " قَسَّمَ غَنَمًا ، فَجَعَلَ لِكُلِّ عَشْرَةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ شَاةً "

رواه أبو يعلى والطبراني في الأوسط, وأحمد أتم من هذا وأطول, وتقدم حديث أحمد في باب النهي عن النهبة ورجال أحمد رجال الصحيح .

9757. Ebû Leylâ diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), koyunları paylaştırdı. Ashâbından on kişiye bir koyun düştü."

★Hadisi Ebû Ya'lâ, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî, daha tam ve uzun bir metinle İmam Ahmed rivayet etmiştir. Ahmed'in hadisi Yağmanın Yasaklanması bölümünde geçti. Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٩٧٥٨ – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُهَاجِرِ الْمِصْرِيُّ ، أَنَا الْحَارِثُ بْنُ مِسْكِينٍ ، أَنَا ابْنُ وَهْبٍ ، أَخْبَرَنِي يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ كَثِيرٍ ، مَوْلَى بَنِي مَخْزُومٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " قَسَمَ لِثَمَانِينَ فَرَسًا يَوْمَ حُنَيْنٍ سَهْمَيْنِ سَهْمَيْنِ "

رواه الطبراني, وفيه: كثير مولى بني مخزوم, ولم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

9758. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Huneyn savaşının yapıldığı gün seksen atı ikişer ikişer paylaştırdı.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Benî Mahzûm'un azatlısı Kesîr'i tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1048)
[2] Daha önce geçti: 9728
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11464)

٩٧٥٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ , ثنا أَبُو بِلالٍ الأَشْعَرِيُّ , ثنا الْفَضْلُ بْنُ صَدَقَةَ , عَنْ وَائِلِ بْنِ دَاوُدَ , عَنِ الْبَهِيِّ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ : أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لَمْ يُعْطِ الْكَوْدَنَ شَيْئًا , وَأَعْطَاهُ دُونَ سَهْمِ الْعُرَّابِ فِي الْقُوَّةِ وَالْجَوْدَةِ " , وَالْكَوْدَنُ : الْبِرْذَوْنُ الْبَطِيءُ.

رواه الطبراني, وفيه: أبو بلال الأشعري ,وهو ضعيف .

9759. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ağır yürüyen yük beygirine hiçbir pay vermedi. Ancak kuvvetli ve süratli atlara, bekarların payından daha düşük pay verdi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Bilâl el-Eş'arî zayıftır.[1]

٩٧٦٠ - حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ ، حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي دَاوُدَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ عُتَيْبَةَ ، عَنْ مِقْسَمٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ : " أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَى يَوْمَ بَدْرٍ الْفَرَسَ سَهْمَيْنِ ، وَالرَّجُلَ سَهْمًا " رواه أبو يعلى, وفيه: محمد بن أبي ليلى, وهو سيئ الحفظ, ويتقوى بالمتابعات.

9760. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Bedir savaşından sonra ata iki pay, adama bir pay vermiştir.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Ebî Leylâ hıfzı kötü olan biridir. Hadis mütabaatlarla güçlenir.[2]

٩٧٦١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَتَّابٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُنْذِرِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَى الزُّبَيْرَ سَهْمًا وَأُمَّهُ سَهْمًا وَفَرَسَهُ سَهْمَيْنِ.

رواه أحمد , ورجاله ثقات .

9761. Münzir b. ez-Zübeyr, babasından bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Zübeyr'e bir pay, annesine bir pay, atına ise iki pay vermiştir."

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[3]

٩٧٦٢ - حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ رُشَيْدٍ ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ أَبِي فَرْوَةَ ، أَنَّ أَبَا حَازِمٍ مَوْلَى أَبِي رُهْمٍ الْغِفَارِيِّ أَخْبَرَهُ ، عَنْ أَبِي رُهْمٍ ، وَآخَرَ ، " أَنَّهُمَا كَانَا فَارِسَيْنِ يَوْمَ حُنَيْنٍ ، فَأُعْطِيَا سِتَّةَ أَسْهُمٍ أَرْبَعَةً لِفَرَسَيْهِمَا ، وَسَهْمَيْنِ لَهُمَا ، فَبَاعَا السَّهْمَيْنِ بِبَكْرَيْنِ "

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (12717)
2 Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2451)
3 *Müsned-i İmam Ahmed* (1425)

رواه أبو يعلى والطبراني, إلا أنه قال : عن أبي رهم قال : شهدت أنا وأخي خيبر والباقي بنحوه, وفيه: إسحاق بن أبي فروة , وهو متروك .

9762. Huneyn savaşının yapıldığı günde süvari olan Ebû Ruhm ve başka birinden kendilerine, dördü atlarına, ikisi de kendilerine olmak üzere altı pay verildiği; iki payı, genç iki deve karşılığında sattıkları rivayet edilmiştir.

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet etmiştir. Ancak Taberânî: "Ebû Ruhm anlatıyor: Ben ve kardeşim Hayber'dedik" ibaresini vermiştir. Geri kalan kısım yukarıdaki rivayetin benzeridir. Senedinde geçen İshâk b. Ebî Ferve metruk biridir.[1]

٩٧٦٣ – حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ عِمْرَانَ السَّدُوسِيُّ الْبَصْرِيُّ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الشَّاذَكُونِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْوَاقِدِيُّ ، ثنا مُوسَى بْنُ يَعْقُوبَ الزَّمْعِيُّ ، عَنْ عَمَّتِهِ قُرَيْبَةَ بِنْتِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ وَهْبٍ ، عَنْ أُمِّهَا كَرِيمَةَ بِنْتِ الْمِقْدَادِ ، عَنْ ضُبَاعَةَ بِنْتِ الزُّبَيْرِ بن عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ، عَنِ الْمِقْدَادِ بْنِ عَمْرٍو ، أَنَّهُ كَانَ يَوْمَ بَدْرٍ عَلَى فَرَسٍ يُقَالُ لَهَا : سُبْحَةٌ " فَأَسْهَمَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِفَرَسِهِ سَهْمًا ، وَلَهُ سَهْمًا "

رواه الطبراني, وفيه : الواقدي , وهو ضعيف .

9763. Mikdâd b. Amr'dan rivayet edildiğine göre kendisinin, Bedir savaşında Sübha isminde bir atı vardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Mikdâd'a bir pay, atına da bir pay verdi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Vâkıdî zayıftır.[2]

٩٧٦٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ كَيْسَانَ الْمِصِّيصِيُّ ، ثنا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ الْعَمِّيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حُمْرَانَ ، حَدَّثَنِي أَبُو سَعِيدٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُسْرٍ ، عَنْ أَبِي كَبْشَةَ الأَنْمَارِيِّ ، قَالَ : " لَمَّا فَتَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ كَانَ الزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَّامِ عَلَى الْمُجَنِّبَةِ الْيُسْرَى ، وَكَانَ الْمِقْدَادُ عَلَى الْمُجَنِّبَةِ الْيُمْنَى ، فَلَمَّا دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ وَهَدَأَ النَّاسُ جَاءَا بِفَرَسَيْهِمَا ، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَسَحَ الْغُبَارَ عَنْ وَجْهِهِمَا بِثَوْبِهِ ، وَقَالَ : إِنِّي جَعَلْتُ لِلْفَرَسِ سَهْمَيْنِ ، وَلِلْفَارِسِ سَهْمًا فَمَنْ نَقَصَهَا نَقَصَهُ اللَّهُ"

رواه الطبراني , وفيه :عبد الله بن بسر الحبراني , وثقه ابن حبان, وضعفه الجمهور .

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6876) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/186), İsmâîl b. Ayyâş zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/261), Şâzekûnî, metrûk bir ravidir.

9764. Ebû Kebşe el-Enmârî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Mekke'yi fethettiğinde Zübeyr b. el-Avvâm sol kanatta, Mikdâd sağ kanattaydı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Mekke'ye girip insanlar yerleşince ikisi atlarıyla beraber geldiler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), ayağa kalkarak yüzlerindeki tozu elbisesiyle sildikten sonra şöyle buyurdu: *"Ben ganimetten ata iki, atlıya bir pay verdim. Kim, bunu noksanlaştırırsa Allah da onu noksanlaştırsın."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Büsr el-Hibrânî'yi İbn Hibbân güvenilir kabul etmiş, çoğunluk âlimler ise zayıf addetmiştir.[1]

٩٧٦٥ – حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ بْنُ دَاوُدَ ، ثنا أَسَدُ بْنُ مُوسَى ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي فَرْوَةَ ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ ، مَوْلَى أَبِي رُهْمٍ ، عَنْ أَبِي رُهْمٍ ، وَعَنْ أَخِيهِ : " أَنَّهُمَا كَانَا فَارِسَيْنِ يَوْمَ خَيْبَرَ فَأُعْطِيَا سِتَّةَ أَسْهُمٍ ، أَرْبَعَةٌ لِفَرَسَيْهِمَا وَسَهْمَانِ لَهُمَا ، فَبَاعَا السَّهْمَيْنِ بِبَكْرَيْنِ "

رواه الطبراني, وفيه: إسحاق بن أبي فروة, وهو متروك .

9765. Ebû Ruhm ve kardeşinden rivayet edildiğine göre, ikisinin Hayber savaşının yapıldığı günde süvari oldukları; dördü atlarına, ikisi kendilerine olmak üzere kendilerine altı pay verildiği, iki payı, genç iki deve karşılığında sattıkları nakledilmiştir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İshâk b. Ebî Ferve metruk biridir.[2]

٩٧٦٦ – حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ سَعِيدٍ الْمَسَاحِقِيُّ ، ثنا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ ، عَنْ أَبِي الزِّنَادِ ، عَنْ خَارِجَةَ بْنِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " قَسَمَ لِلْفَرَسِ سَهْمَيْنِ وَلِلرَّجُلِ سَهْمًا " رواه الطبراني ,وفيه :عبد الجبار بن سعيد المساحقي, وهو ضعيف والله أعلم .

9766. Hârice b. Zeyd b. Sâbit'in, babasından naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ata iki pay, adama ise bir pay vermiştir.[3]

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdülcebbâr b. Saîd el-Mesâhıkî zayıftır. Allah daha iyi bilir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/342)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/186)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4867)

(بَابٌ فِيمَنْ غَلَبَ الْعَدُوُّ عَلَى مَالِهِ ثُمَّ وَجَدَهُ)

Düşmanı Yendikten Sonra Malını (Ganimet İçerisinde) Bulan Hakkında

٩٧٦٧ - حَدَّثَنَا مُوسَى، قَالَ: نا مُحَمَّدٌ، قَالَ: نا سُوَيْدٌ، عَنْ يَاسِينَ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَالِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " مَنْ أَدْرَكَ مَالَهُ فِي الْفَيْءِ قَبْلَ أَنْ يُقْسَمَ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ، وَإِنْ أَدْرَكَهُ بَعْدَ أَنْ يُقْسَمَ فَلَيْسَ لَهُ شَيْءٌ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: ياسين الزيات, وهو ضعيف, وقد تقدمت أحاديث نحو هذا في الأحكام.

9767. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Malını taksim edilmeden önce ganimet içersinde bulan kişi, onu almaya daha layıktır. Taksim edildikten sonra bulursa, ona bir şey verilmez."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Yâsîn ez-Zeyyât zayıftır. Bu türden hadisler, Ahkâm Kitabında geçti.

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الأَرْضِ)

Arazi (Taksimi) Hakkında

٩٧٦٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَتَّابٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُقْبَةَ وَهُوَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ لَهِيعَةَ بْنِ عُقْبَةَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ عَمَّنْ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الْمُغِيرَةِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ سُفْيَانَ بْنَ وَهْبٍ الْخَوْلَانِيَّ يَقُولُ لَمَّا افْتَتَحْنَا مِصْرَ بِغَيْرِ عَهْدٍ قَامَ الزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَّامِ فَقَالَ يَا عَمْرُو بْنَ الْعَاصِ اقْسِمْهَا. فَقَالَ عَمْرٌو لاَ أَقْسِمُهَا. فَقَالَ الزُّبَيْرُ وَاللَّهِ لَتَقْسِمَنَّهَا كَمَا قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ. قَالَ عَمْرٌو وَاللَّهِ لاَ أَقْسِمُهَا حَتَّى أَكْتُبَ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ. فَكَتَبَ إِلَى عُمَرَ فَكَتَبَ إِلَيْهِ عُمَرُ أَنْ أَقِرَّهَا حَتَّى يَغْزُوَ مِنْهَا حَبَلُ الْحَبَلَةِ.

رواه أحمد, وفيه: رجل لم يسم, وابن لهيعة.

9768. Süfyân b. Vehb el-Havlânî anlatıyor: Biz emansız (güvencesiz) olarak Mısır'ı fethedince, Zübeyr b. el-Avvâm kalkarak: "Ey Amr b. el-Âs! Burasını (Mısır'ı) paylaştır!" dedi. Amr: "Paylaştırmam" deyince, Zübeyr: "Vallahi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Hayber'i paylaştırdığı gibi Mısır'ı paylaştıracaksın" karşılığını verdi. Bunun üzerine Amr: "Vallahi, müminlerin emirine mektup yazmadan paylaştırmam" dedi. Hz. Ömer'e mektup yazdı. Ömer, mektubunda şu

cevabı verdi: "Orada hamilelerin karnındaki bebekler (doğup büyüdükten sonra yeni gelecek nesil) orada savaşıncaya kadar oraya yerleşin."

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden biri isimsiz, biri İbn Lehî'a'dır.[1]

٩٧٦٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرٍو قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ يَعْنِي ابْنَ سَعْدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ يَقُولُ لَئِنْ عِشْتُ إِلَى هَذَا الْعَامِ الْمُقْبِلِ لَا يُفْتَحُ لِلنَّاسِ قَرْيَةٌ إِلَّا قَسَمْتُهَا بَيْنَهُمْ كَمَا قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ

رواه أحمد، ورجال أحمد رجال الصحيح .

9769. Zeyd b. Eslem, babasından naklediyor: Hz. Ömer'in: "Gelecek seneye kadar yaşarsam, insanların fethettiği her kasabayı, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Hayber'i paylaştırdığı gibi insanlar arasında paylaştıracağım" dediğini işittim.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٩٧٧٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ ، قَالَ : نا صَالِحُ بْنُ مُوسَى الطَّلْحِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ ، عَنْ قَبِيصَةَ بْنِ جَابِرٍ الأَسَدِيِّ ، قَالَ : كَتَبَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ إِلَى سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ : أُرِيدُ قَسْمَ سَوَادِ الْكُوفَةِ بَيْنَ مَنْ ظَهَرَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ، فَكَتَبَ إِلَيْهِ سَعْدٌ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، إِنَّا قَدْ ظَهَرْنَا عَلَى أَلْيَنِ قَوْمٍ خَلَقَهُمُ اللَّهُ قُلُوبًا ، وَأَسْخَاهُمْ أَنْفُسًا ، وَأَعْظَمِهِمْ بَرَكَةً ، وَأَنْدَاهُمْ أَيْدٍ ، إِنَّمَا أَيْدِيهِمْ طَعَامٌ ، وَأَلْسِنَتُهُمْ سَلامٌ ، فَإِنْ رَأَيْتَ ، يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، أَنْ لا تُفَرِّقَهُمْ ، وَلا تُقَسِّمَهُمْ ، وَلا يَصُدَّنَا عَنْ وِجْهَتِنَا الَّذِي فَتَحَ بِهِ عَلَيْنَا فِيهِ مَا فَتَحَ ، فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، كَانَ يَقُولُ : " عِزُّ الْعَرَبِ فِي أَسِنَّةِ رِمَاحِهَا وَسَنَابِكِ خَيْلِهَا " رواه الطبراني في الأوسط ,وفيه: صالح بن موسى الطلحي، وهو متروك.

ويأتي إقطاع الأراضي بعد قليل

9770. Kabîsa b. Câbir el- Esedî anlatıyor: Hz. Ömer b. el- Hattâb, Sa'd b. Ebî Vakkâs'a mektup yazdı. Mektubunda şöyle diyordu: "Kûfe'nin büyük çoğunluğunu, galibiyette payı olan Müslümanlara paylaştırmak istiyorum." Sa'd, ona cevaben şöyle yazdı:

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (1424) ve İbn Abdilhakem, *Futûh Mısr* (263) isnâdı sahîhtir.

[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (213)

Ey müminlerin emiri! Biz Allah'ın yarattıkları içerisinde en yumuşak kalpli, en cömert olan, bereketi en çok olan, eli en açık olan bir topluluğa galip geldik. Onların elleri yiyecek, dilleri ise selamettir. Ey müminlerin emiri! Eğer Kûfe'yi dağıtmamayı, taksim etmemeyi, Allah'ın bize fethini müyesser kıldığı yerlerin bizden yüz çevirmemesini uygun görürsen (Kûfe'yi paylaştırma. Çünkü) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Arab'ın izzeti mızraklarının keskin uçlarında ve atlarının toyraklarındadır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Sâlih b. Mûsâ et-Talhî metruk biridir.

Arazilerin İkta' ile taksim edilmesi konusu az sonra gelecek.

(بَابُ تَدْوِينِ الْعَطَاءِ)

Ulufe Dağıtılacakların Kaydını Tutmak

٩٧٧١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ يَعْنِى ابْنَ مُبَارَكٍ قَالَ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ يَزِيدَ وَهُوَ أَبُو شُجَاعٍ قَالَ سَمِعْتُ الْحَارِثَ بْنَ يَزِيدَ الْحَضْرَمِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَاحٍ عَنْ نَاشِرَةَ بْنِ سُمَيٍّ الْيَزَنِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ يَقُولُ فِى يَوْمِ الْجَابِيَةِ وَهُوَ يَخْطُبُ النَّاسَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ جَعَلَنِى خَازِناً لِهَذَا الْمَالِ وَقَاسِمَهُ لَهُ. ثُمَّ قَالَ بَلِ اللَّهُ يَقْسِمُهُ وَأَنَا بَادِئٌ بِأَهْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ أَشْرَفِهِمْ فَفَرَضَ لأَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَةَ آلافٍ إِلاَّ جُوَيْرِيَةَ وَصَفِيَّةَ وَمَيْمُونَةَ. فَقَالَتْ عَائِشَةُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَعْدِلُ بَيْنَنَا فَعَدَلَ بَيْنَهُنَّ عُمَرُ. ثُمَّ قَالَ إِنِّى بَادِئٌ بِأَصْحَابِى الْمُهَاجِرِينَ الأَوَّلِينَ فَإِنَّا أُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا ظُلْماً وَعُدْوَاناً. ثُمَّ أَشْرَفِهِمْ فَفَرَضَ لأَصْحَابِ بَدْرٍ مِنْهُمْ خَمْسَةَ آلافٍ وَلِمَنْ كَانَ شَهِدَ بَدْراً مِنَ الأَنْصَارِ أَرْبَعَةَ آلافٍ وَلِمَنْ شَهِدَ أُحُداً ثَلاثَةَ آلافٍ. قَالَ وَمَنْ أَسْرَعَ فِى الْهِجْرَةِ أَسْرَعَ بِهِ الْعَطَاءُ وَمَنْ أَبْطَأَ فِى الْهِجْرَةِ أَبْطَأَ بِهِ الْعَطَاءُ فَلا يَلُومَنَّ رَجُلٌ إِلاَّ مُنَاخَ رَاحِلَتِهِ وَإِنِّى أَعْتَذِرُ إِلَيْكُمْ مِنْ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ إِنِّى أَمَرْتُهُ أَنْ يَحْبِسَ هَذَا الْمَالَ عَلَى ضَعَفَةِ الْمُهَاجِرِينَ فَأَعْطَاهُ ذَا الْبَأْسِ وَذَا الشَّرَفِ وَذَا اللَّسَانَةِ فَنَزَعْتُهُ وَأَمَّرْتُ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ. فَقَالَ أَبُو عَمْرِو بْنُ حَفْصِ بْنِ الْمُغِيرَةِ وَاللَّهِ مَا أَعْذَرْتَ يَا عُمَرُ بْنَ الْخَطَّابِ لَقَدْ نَزَعْتَ عَامِلاً اسْتَعْمَلَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَمَدْتَ سَيْفاً سَلَّهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَوَضَعْتَ لِوَاءً نَصَبَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَقَدْ قَطَعْتَ الرَّحِمَ وَحَسَدْتَ ابْنَ الْعَمِّ. فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ إِنَّكَ قَرِيبُ الْقَرَابَةِ حَدِيثُ السِّنِّ مُغْضَبٌ مِنِ ابْنِ عَمِّكَ. رواه أحمد , ورجاله ثقات .

9771. Nâşire b. Sümeyy el-Yezenî anlatıyor: Hz. Ömer b. el- Hattâb'ın Câbiye gününde insanlara şöyle bir konuşma yaptığını işittim: "Yüce Allah, beni şu malın bekçisi ve dağıtıcısı yaptı. Bilakis, Allah onu dağıtıyor. Ben, önce Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ailesinden başlayacağım, sonra insanların en şereflilerine dağıtacağım."

Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarına on bin dirhem takdir etti. Cüveyriye, Safiyye ve Meymûne bundan hariç tutuldu. Bunun üzerine Hz. Âişe: "Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem), bizlere adaletli davranıyordu" dedikten sonra, Hz. Ömer, aralarında eşitlik yaptı. Daha sonra Hz. Ömer: "Ben (dağıtmaya), ilk hicret eden sahabilerden başlıyorum. Çünkü biz, zulümle ve düşmanlıkla yurtlarımızdan çıkarıldık. Daha sonra onların en şereflilerine dağıtacağım" dedi.

Hz. Ömer, Bedir savaşına iştirak edenlere beş bin dirhem takdir etti. Bedr'e iştirak eden Ensar'a dört bin dirhem, Uhud'a iştirak edenlere üç bin dirhem takdir ettikten sonra: "Hicrette acele edene, ulufe de acele ulaşır. Hicrette ağır hareket edene, ulufe de ağır hareket eder. Hiç kimse bineğinin konakladığı yerden başka bir şeyi kınamasın. Ben, sizden Hâlid b. el-Velîd adına özür diliyorum. Çünkü ben, ona bu malı Muhacirlerin zayıflarına vakfetmesini emrettim. O ise bunu, durumu iyi olanlara, şerefli ve ağzı laf yapan insanlara verdi. Ben de onu azlettirip yerine Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh'ı emir tayin ettim."

Bunun üzerine Ebû Amr b. Hafs b. el-Muğîre: "Vallahi, ey Ömer b. el-Hattab! Mazeretin kabul edilmedi. Sen, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) tayin ettiği bir görevliyi azlettin. Peygamber Efendimiz'in (sallallahu aleyhi vesellem) çektiği kılıcı kınına soktun, Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi vesellem) diktiği sancağı yere indirdin. Akrabadan ilgi ve alakayı kestin. Amca oğlunu kıskandın" deyince, Hz. Ömer: "Sen akrabalığı yakın olansın. Yaşın henüz küçük ve amca oğlunun tarafını tutuyorsun" karşılığını verdi.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٩٧٧٢ – حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُمَيْرٍ ، قَالَ : نا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، قَالَ : نا أَبُو مَعْشَرٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ , وَعَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ مَوْلَى غُفْرَةَ ، قَالا : قَدِمَ عَلَى أَبِي بَكْرٍ مَالٌ مِنَ الْبَحْرَيْنِ ، فَقَالَ : مَنْ كَانَ لَهُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِدَةٌ فَلْيَأْتِ فَلْيَأْخُذْهُ ، قَالَ :

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (3/476)

فَجَاءَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، فَقَالَ : قَدْ وَعَدَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " إِذَا جَاءَنِي مِنَ الْبَحْرَيْنِ مَالٌ أَعْطَيْتُكَ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا ثَلاثَ مَرَّاتٍ مِلْءَ كَفَّيْهِ " . قَالَ : خُذْ بِيَدَيْكَ ، فَأَخَذَ بِيَدَيْهِ فَوَجَدَهُ خَمْسَمِائَةٍ ، قَالَ : عُدْ إِلَيْهَا ثُمَّ أَعْطَاهُ مِثْلَهَا ، ثُمَّ قَسَمَ بَيْنَ النَّاسِ مَا بَقِيَ فَأَصَابَ عَشَرَةَ الدَّرَاهِمِ يَعْنِي : لِكُلِّ وَاحِدٍ ، فَلَمَّا كَانَ الْعَامُ الْمُقْبِلُ جَاءَهُ مَالٌ أَكْثَرُ مِنْ ذَلِكَ فَقَسَمَ بَيْنَهُمْ فَأَصَابَ كُلُّ إِنْسَانٍ عِشْرِينَ دِرْهَمًا ، وَفَضَلَ مِنَ الْمَالِ فَضْلٌ ، فَقَالَ لِلنَّاسِ : أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ فَضَلَ مِنْ هَذَا الْمَالِ فَضْلٌ وَلَكُمْ خَدَمٌ يُعَالِجُونَ لَكُمْ ، وَيَعْمَلُونَ لَكُمْ إِنْ شِئْتُمْ رَضَخْنَا لَهُمْ فَرَضَخَ لَهُمْ خَمْسَةَ الدَّرَاهِمِ خَمْسَةَ الدَّرَاهِمِ ، فَقَالُوا : يَا خَلِيفَةَ رَسُولِ اللَّهِ ، لَوْ فَضَّلْتَ الْمُهَاجِرِينَ قَالَ : أَجْرُ أُولَئِكَ عَلَى اللَّهِ إِنَّمَا هَذِهِ مَعَايِشُ ، الأُسْوَةُ فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الإثرة ، فَلَمَّا مَاتَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ اسْتُخْلِفَ عُمَرُ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، فَفَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْفُتُوحَ ، فَجَاءَهُ أَكْثَرُ مِنْ ذَلِكَ الْمَالِ ، فَقَالَ : قَدْ كَانَ لأَبِي بَكْرٍ فِي هَذَا الْمَالِ رَأْيٌ وَلِي رَأْيٌ آخَرُ ، لا أَجْعَلُ مَنْ قَاتَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَنْ قَاتَلَ مَعَهُ ، فَفَضَّلَ الْمُهَاجِرِينَ وَالأَنْصَارَ ، فَفَرَضَ لِمَنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنْهُمْ خَمْسَةَ آلافٍ خَمْسَةَ آلافٍ ، وَمَنْ كَانَ إِسْلامُهُ قَبْلَ إِسْلامِ أَهْلِ بَدْرٍ فَرَضَ لَهُ أَرْبَعَةَ آلافٍ أَرْبَعَةَ آلافٍ ، وَفَرَضَ لأَزْوَاجِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اثْنَيْ عَشَرَ أَلْفًا ، لِكُلِّ امْرَأَةٍ إِلا صَفِيَّةَ وَجُوَيْرِيَةَ فَرَضَ لِكُلِّ وَاحِدَةٍ سِتَّةَ آلافٍ سِتَّةَ آلافٍ فَأَبَيْنَ أَنْ يَأْخُذْنَهَا ، فَقَالَ : إِنَّمَا فَرَضْتُ لَهُنَّ بِالْهِجْرَةِ ، قُلْنَ مَا فَرَضْتَ لَهُنَّ مِنْ أَجْلِ الْهِجْرَةِ إِنَّمَا فَرَضْتَ لَهُنَّ مِنْ مَكَانِهِنَّ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَنَا مِثْلُ مَكَانِهِنَّ ، فَأَبْصَرَ ذَلِكَ فَجَعَلَهُنَّ سَوَاءً مِثْلَهُنَّ ، وَفَرَضَ لِلْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ اثْنَيْ عَشَرَ أَلْفًا لِقَرَابَتِهِ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَفَرَضَ لأُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ أَرْبَعَةَ آلافٍ ، وَفَرَضَ لِلْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ خَمْسَةَ آلافٍ خَمْسَةَ آلافٍ ، فَأَلْحَقَهُمَا بِأَبِيهِمَا لِقَرَابَتِهِمَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَفَرَضَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ثَلاثَةَ آلافٍ ، فَقَالَ : يَا أَبَةِ فَرَضْتَ لأُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ أَرْبَعَةَ آلافٍ وَفَرَضْتَ لِي ثَلاثَةَ آلافٍ ؟ فَمَا كَانَ لأَبِيهِ مِنَ الْفَضْلِ مَا لَمْ يَكُنْ لَكَ ، وَمَا كَانَ لَهُ مِنَ الْفَضْلِ مَا لَمْ يَكُنْ لِي ، فَقَالَ : إِنَّ أَبَاهُ كَانَ أَحَبَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَبِيكَ وَهُوَ كَانَ أَحَبَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ مِنْكَ ، وَفَرَضَ لأَبْنَاءِ الْمُهَاجِرِينَ وَالأَنْصَارِ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا أَلْفَيْنِ أَلْفَيْنِ ، فَمَرَّ بِهِ عُمَرُ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ فَقَالَ : زِيدُوهُ أَلْفًا أَوْ قَالَ : زِدْهُ أَلْفًا يَا غُلامُ ، فَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَحْشٍ لأَيِّ شَيْءٍ تَزِيدُهُ عَلَيْنَا ؟ مَا كَانَ لأَبِيهِ مِنَ الْفَضْلِ مَا لَمْ يَكُنْ لآبَائِنَا ، قَالَ :

فَرَضْتُ لَهُ بِأَبِي سَلَمَةَ أَلْفَيْنِ وَزِدْتُهُ بِأُمِّ سَلَمَةَ أَلْفًا ، فَإِنْ كَانَتْ لَكَ أُمٌّ مِثْلُ أُمِّ سَلَمَةَ زِدْتُكَ أَلْفًا ، وَفَرَضَ لأَهْلِ مَكَّةَ ثَمَانِمِائَةٍ ، وَفَرَضَ لِعُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَانَ وَهُوَ ابْنُ أَخِي طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ يَعْنِي : عُثْمَانَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ ثَمَانِمِائَةٍ ، وَفَرَضَ لابْنِ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ أَلْفَيْ دِرْهَمَ ، فَقَالَ لَهُ طَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ : جَاءَكَ ابْنُ عُثْمَانَ مِثْلُهُ فَفَرَضْتَ لَهُ ثَمَانِمِائَةٍ ، وَجَاءَكَ غُلامٌ مِنَ الأَنْصَارِ فَفَرَضْتَ لَهُ فِي أَلْفَيْنِ ، فَقَالَ : إِنِّي لَقِيتُ أَبَا هَذَا يَوْمَ أُحُدٍ ، فَسَأَلَنِي عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقُلْتُ : مَا أُرَاهُ إِلا قَدْ قُتِلَ فَسَلَّ سَيْفَهُ وَكَسَّرَ زَنْدَهُ ، وَقَالَ : إِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ قُتِلَ فَإِنَّ اللَّهَ حَيٌّ لا يَمُوتُ ، فَقَاتَلَ حَتَّى قُتِلَ ، وَهَذَا يَرْعَى الْغَنَمَ فَتُرِيدُونَ أَجْعَلُهُمَا سَوَاءً ؟ فَعَمِلَ عُمَرُ عُمْرَهُ بِهَذَا حَتَّى إِذَا كَانَ مِنْ آخِرِ السَّنَةِ الَّتِي حَجَّ فِيهَا قَالَ نَاسٌ مِنَ النَّاسِ : لَوْ قَدْ مَاتَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ أَقَمْنَا فُلانًا ، يَعْنُونَ : طَلْحَةَ بْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ ، وَقَالُوا : كَانَتْ بَيْعَةُ أَبِي بَكْرٍ فَلْتَةً فَأَرَادَ أَنْ يَتَكَلَّمَ فِي أَوْسَطِ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ بِمِنًى ، فَقَالَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، إِنَّ هَذَا الْمَجْلِسَ يَغْلِبُ عَلَيْهِ غَوْغَاءُ النَّاسِ وَهُمْ لا يَحْتَمِلُونَ كَلامَكَ ، فَأَمْهِلْ أَوْ أَخِّرْ حَتَّى تَأْتِيَ أَرْضَ الْهِجْرَةِ حَيْثُ أَصْحَابُكَ وَدَارُ الإِيمَانِ وَالْمُهَاجِرُونَ وَالأَنْصَارُ فَتَكَلَّمْ بِكَلامِكَ أَوْ فَتَتَكَلَّمُ فَيُحْتَمَلَ كَلامُكَ ، قَالَ : فَأَسْرَعَ السَّيْرَ حَتَّى قَدِمَ الْمَدِينَةَ فَخَرَجَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ قَدْ بَلَغَنِي مَقَالَةُ قَائِلِكُمْ : لَوْ قَدْ مَاتَ عُمَرُ أَوْ لَوْ قَدْ مَاتَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ أَقَمْنَا فُلانًا فَبَايَعْنَاهُ ، وَكَانَتْ إِمَارَةُ أَبِي بَكْرٍ فَلْتَةً ، أَجَلْ وَاللَّهِ لَقَدْ كَانَتْ فَلْتَةً ، وَمِنْ أَيْنَ لَنَا مِثْلُ أَبِي بَكْرٍ نَمُدُّ أَعْنَاقَنَا إِلَيْهِ كَمَا نَمُدُّ أَعْنَاقَنَا إِلَى أَبِي بَكْرٍ ، وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَأَى رَأْيًا فَرَأَيْتُ أَنَا رَأْيًا وَرَأَى أَبُو بَكْرٍ أَنْ يَقْسِمَ بِالسَّوِيَّةِ ، وَرَأَيْتُ أَنَا أَنْ أُفَضِّلَ فَإِنْ أَعِشْ إِلَى هَذِهِ السَّنَةِ فَسَأَرْجِعُ إِلَى رَأْيِ أَبِي بَكْرٍ فَرَأْيُهُ خَيْرٌ مِنْ رَأْيِي ، إِنِّي قَدْ رَأَيْتُ رُؤْيَا وَمَا أَرَى ذَاكَ إِلا عِنْدَ اقْتِرَابِ أَجَلِي ، رَأَيْتُ كَأَنَّ دِيكًا أَحْمَرَ نَقَرَنِي ثَلاثَ نَقَرَاتٍ ، فَاسْتَعْبَرَتْ أَسْمَاءُ ، فَقَالَتْ : يَقْتُلُكَ عَبْدٌ أَعْجَمِيٌّ ، فَإِنْ أَهْلِكْ فَإِنَّ أَمْرَكُمْ إِلَى هَؤُلاءِ السِّتَّةِ الَّذِي تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَنْهُمْ رَاضٍ : عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ ، وَعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ، وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ، وَالزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ ، وَطَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ ، وَسَعْدِ بْنِ مَالِكٍ ، وَإِنْ عِشْتُ فَسَأَعْهَدُ عَهْدًا لا تَهْلِكُوا ، أَلا ثُمَّ إِنَّ الرَّجْمَ قَدْ رَجَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَرَجَمْنَا بَعْدَهُ وَلَوْلا أَنْ تَقُولُوا : كَتَبَ عُمَرُ مَا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ لَكَتَبْتُهُ قَدْ قَرَأْنَا فِي كِتَابِ اللَّهِ : الشَّيْخُ وَالشَّيْخَةُ إِذَا زَنَيَا فَارْجُمُوهُمَا الْبَتَّةَ نَكَالاً

مِنَ اللَّهِ وَاللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ثُمَّ نَظَرْتُ إِلَى الْعَمَّةِ وَابْنَةِ الأَخِ فَمَا جَعَلْتُهُمَا وَارِثَيْنِ وَلا يَرِثَا ، وَإِنْ أَعِشْ فَسَأَفْتَحُ لَكُمْ مِنْهُ طَرِيقًا تَعْرِفُونَهُ ، وَإِنْ أَهْلِكْ فَاللَّهُ خَلِيفَتِي وَتَخْتَارُونَ رَأْيَكُمْ ، إِنِّي قَدْ دَوَّنْتُ الدِّيوَانَ وَمَصَّرْتُ الأَمْصَارَ وَإِنَّمَا أَتَخَوَّفُ عَلَيْكُمْ أَحَدَ رَجُلَيْنِ رَجُلٌ تَأَوَّلَ الْقُرْآنَ عَلَى غَيْرِ تَأْوِيلِهِ فَيُقَاتِلُ عَلَيْهِ ، وَرَجُلٌ يَرَى أَنَّهُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْ صَاحِبِهِ فَيُقَاتِلُ عَلَيْهِ ، تَكَلَّمَ بِهَذَا الْكَلامِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَمَاتَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَوْمَ الأَرْبِعَاءِ "

قلت : في الصحيح طرف منه .رواه البزار, وفيه :أبو معشر نجيح, ضعيف يعتبر بحديثه .

9772. Ğufre'nin azatlısı olan Amr b. Abdillah ve Ebû Eslem anlatıyor: Hz. Ebû Bekr'in yanına Bahreyn'den mal gelince: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), kendisine söz verdiği kişiler gelip bunları alsınlar" dedi. Câbir b. Abdillah gelerek şöyle dedi: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), bana vaatte bulunmuş ve: «*Bahreyn'den bana mal geldiğinde sana şu kadar, şu kadar, şu kadar mal vereceğim*» buyurmuştu." Derken üç defa avuçlarını doldurdu. Hz. Ebû Bekr ona: "Ellerinle al öyleyse" dedi. Ellerini doldurarak aldığında aldıklarının beşyüz dirhem olduğunu gördü. Hz. Ebû Bekr: "Tekrar al!" dedi. Sonra bir o kadar daha verdi. Daha sonra kalanı insanlar arasında paylaştırdı. Her birine on dirhem düştü.

Bir sonraki yıl gelince öncekinden daha çok mal geldi. Onları da insanlar arasında paylaştırdı. Her insana yirmi dirhem düştü. Maldan geriye fazlalık kalınca insanlara: "Ey insanlar! Maldan geriye fazlalık kaldı. Sizin hizmetçileriniz vardır. Sizi tedavi ederler, sizin için çalışırlar. Dilerseniz biraz da onlara verelim" dedi. Hz. Ebû Bekr, kalan malı beşer dirhem olarak dağıttı. Bunun üzerine insanlar: "Ey Resûlullah'ın halifesi! Muhacirleri üstün tutsan" deyince, Hz. Ebû Bekr: "Onların ücreti Allah'a aittir. Bunlar sadece maaşlardır. Maaşta örnek almak bencil olmaktan daha hayırlıdır" karşılığını verdi.

Hz. Ebû Bekr ölünce, Hz. Ömer halife tayin edildi. Allah ona birçok fetihler kazandırdı. Ona, öncekinden daha çok mal geldi. Hz. Ömer: "Ebû Bekr'in bu mal hakkında bir görüşü vardı. Benimse başka bir görüşüm var. Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) karşı savaşmış olanları Onunla beraber (aynı safta) savaşanlar ile bir tutamam" dedi. Muhacirler ile Ensar'ı (diğerlerine) üstün tuttu. Bunlardan Bedir'e iştirak edenlere beş biner dirhem; Müslümanlığı Bedir ahalisinden önce olanlara dört biner dirhem; Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarından, Cüveyriye ve Safiyye hariç her birine on iki bin dirhem takdir etti. Cüveyriye ile Safiyye'nin her birine altı biner dirhem verdi.

Onlar bunu kabul etmediler. Hz. Ömer bunun üzerine: "Bu pay (on iki bin dirhem) onlara hicret sebebiyle verildi" deyince, Cüveyriye ve Safiyye: "Onlara hicretten dolayı hiçbir şeyin takdir edilmediğini, takdir edilen Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) olan yakınlıklarından dolayıdır. Bizim de onların yakınlıkları gibi bir yakınlığımız vardır" karşılığını verdiler.

Hz. Ömer, mala baktı ve sonra Ezvac-ı Mutahharat arasında eşit bir şekilde paylaştırıldı. Abbâs b. Abdilmuttalib'e Peygamber Efendimiz'le (sallallahu aleyhi vesellem) olan akrabalığından dolayı on iki bin dirhem takdir etti. Usâme b. Zeyd'e dört bin dirhem, Hz. Hasan ve Hüseyn'e beşer bin dirhem takdir etti. İkisini, Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) olan akrabalığından dolayı babalarına kattı. Abdullah b. Ömer'e üç bin dirhem takdir edince, İbn Ömer: "Ey babacığım! Usâme'ye dört bin dirhem takdir ettin, bana (yani oğluna) ise üç bin dirhem? Onun babasında bulunan üstünlük sende yok mu? Onda bulunan üstünlük bende yok mu?" diye sorunca, Hz. Ömer: "Onun babası, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) senin babandan daha sevimliydi. O da Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) senden daha sevimliydi" cevabını verdi.

Hz. Ömer, Bedir'e katılan Muhacir ve Ensar'ın oğullarına ikişer bin dirhem, takdir etti. Oradan Ömer b. Ebî Seleme geçince: "Buna bin daha arttırın" ya da "Buna bin daha arttır ey çocuk!" dedi. Bunun üzerine Muhammed b. Abdillah b. Cahş: "Niçin buna bizden fazla ziyade ediyorsun? Babasında bulunan fazilet bizim babalarımızda yok mu?" diye sorunca, Hz. Ömer: "Onun için, Ebû Seleme'ye iki bin dirhem takdir edip Ümmü Seleme'nin payını bin dirhem arttırdım. Senin anan da Ümmü Seleme gibi olsaydı senin payını da bin dirhem arttırırdım" karşılığını verdi.

Mekke halkına sekiz yüzer dirhem, Talha b. Ubeydillah'ın kardeşinin oğlu Osmân b. Abdillah b. Osmân'a sekiz yüz dirhem takdir etti. İbn Nadr b. Enes'e iki bin dirhem takdir etti. Talha b. Ubeydillah ona: "Sana onun gibi İbn Osmân geldi. Ona sekiz yüz bin dirhem takdir ettin. Sana Ensar'dan bir çocuk geliyor ona iki bin dirhem takdir ediyorsun." deyince, Hz. Ömer: "Ben, bunun babasıyla -Enes b. Nadr ile- Uhud savaşında karşılaştım. Bana, Hz. Peygamber'i (sallallahu aleyhi vesellem) sordu. Ben: «Onu görmüyorum, herhalde olsa olsa öldürülmüştür» deyince, kılıcını kınından çıkardı ve dövüşmek için hazırlanarak şöyle dedi: «Eğer Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) öldürüldüyse, Allah diridir asla ölmez.» Böylece şehit düşene kadar savaştı. Öbürü ise koyun güder. İkisini eşit mi tutmamı istiyorsunuz?" karşılığını verdi.

Hz. Ömer ömrü boyunca böyle uyguladı. Öleceği ve kendisinde hac yaptığı son senesinde insanların bir kısmı: "Emirü'l-müminin ölseydi falanı yerine geçirirdik" dediler. Bu sözle Talha b. Ubeydillah'ı kastediyorlardı. Hz. Ömer, insanların: "Ebû Bekr'in biatı oldubittiye getirildi" sözünü duyunca, Minâ'da teşrik günlerinin ortasında konuşmak istedi. Bunun üzerine Abdurrahman b. Avf ona şöyle dedi: "Ey Müminlerin emiri! Bu meclis insanların kargaşasının çok olduğu bir meclistir. Senin sözünü kaldıramazlar. Acele etme, ya da hicret yurduna gidinceye kadar ertele. Orası arkadaşlarının yeri, iman yurdu, Muhacir ve Ensar'ın yurdu. Orada konuşacağını konuşursun ya da söyleyeceğin sözlere tahammül edilebilir."

Hz. Ömer hızlı bir şekilde yürüyerek Medine'ye vardı. Cuma günü hutbe okumak üzere minbere çıktı. Allah'a hamdü senada bulunduktan sonra şöyle dedi: "Bana birinizin «Ömer ya da Müminlerin emiri ölseydi falanı yerine geçirip ona biat ederdik. Ebû Bekr'in halifeliği oldubittiye getirilirdi» dediği haberi ulaştı. Evet; vallahi oldubittiye getirilirdi. Bizim, Ebû Bekr gibi boyunlarımızı kendisine (itaatle) uzatacağımız (başka) bir Ebû Bekr'imiz daha var mı? Ebû Bekr'in bir görüşü olur, benim farklı bir görüşüm olur. Ebû Bekr ulufelerin eşit bir şekilde paylaştırılmasını uygun gördü. Ben üstünlük esasına göre paylaştırmayı uygun gördüm. Eğer bu seneye kadar yaşarsam Ebû Bekr'in görüşüne döneceğim. Onun görüşü, benim görüşümden daha hayırlıdır. Ben bir rüya gördüm. Bunu ancak ecelim yaklaştığında görürüm. Kırmızı bir horozun beni üç defa gagaladığını gördüm. Esmâ, bu rüyamı tabir etti. Dedi ki: «Acem bir köle seni öldürecek.» Eğer ölürsem işiniz (idareniz); Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiğinde kendilerinden razı olduğu şu altı kişiden birindedir: Osmân b. Affân, Ali b. Ebî Tâlib, Abdurrahman b. Avf, Zübeyr b. el-Avvâm, Talha b. Ubeydillah, Sa'd b. Mâlik. Eğer yaşarsam size bir veliaht tayin ederim, helak olmazsınız. Dikkat edin! Sonra recm meselesine gelince; hiç şüphesiz Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), recm cezasını uygulamıştır. Ondan sonra biz de recm cezasını uyguladık. Şayet: «Ömer, Allah'ın Kitab'ında olmayan bir şeyi Kur'ân'a yazmış» demeniz olmasaydı hiç şüphesiz onu Kur'ân'a yazardım. Kur'ân'da biz şu âyeti de okuduk: **"Yaşlı kadın ve erkek, zina ettiklerinde onları elbette recmedin. Bu, Allah tarafından bir cezadır. Hiç şüphesiz Allah, Azîz'dir, Hakîm'dir."**

Daha sonra halaya ve erkek kardeşin kızının durumuna baktım. Onları mirasçı kılmadım. Onlar varis olamazlar. Eğer yaşarsam size bildiğiniz bir yol açacağım. Eğer ölürsem, Allah benim halifemdir. Tercihinizi yaparsınız. Ben (ilk kez askerlerin ve devletten maaş alanların adları yazılan defteri) dîvânı tuttum ve şehirler kurdum. Sizin

başınaza şu iki adamdan birinin geçmesinden korkuyorum: Biri, Kur'ân'ı farklı bir yorumla kendi kafasına göre yorumlayan adam. Onunla bu tutumu nedeniyle savaşılır. Diğeri de, kendisini idareciliğe, buna ehil olandan daha layık gören kimse. Onunla da savaşılır."

Hz. Ömer bu sözleri cuma günü konuşmuş, Çarşamba günü de ölmüştür. Allah ondan razı olsun.

Ben derim ki: Hadisin bir kısmı *Sahîh*'te geçmektedir.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Ma'şer Nuceyh zayıftır. Hadisine itibar edilir.[1]

٩٧٧٣ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ ، قَالَ : نا عُبَيْدُ اللَّهِ ، عَنْ إِسْرَائِيلَ ، عَنْ حَكِيمِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَانَا نَصِيبَنَا مِنْ خَيْبَرَ ، وَأَعْطَانَاهُ أَبُو بَكْرٍ ، فَلَمَّا كَانَ عُمَرُ وَكَثُرَ عَلَيْهِ النَّاسُ أَرْسَلَ إِلَيْنَا ، ثُمَّ قَالَ : إِنَّ النَّاسَ قَدْ كَثُرُوا عَلَيَّ ، فَإِنْ شِئْتُمْ أَنْ أُعْطِيَكُمْ بِمَكَانِ نَصِيبِكُمْ مِنْ خَيْبَرَ مَالا ؟ فَنَظَرَ بَعْضُنَا إِلَى بَعْضٍ ، فَقُلْنَا : نَعَمْ ، فَطُعِنَ عُمَرُ وَلَمْ نَأْخُذْ شَيْئًا ، وَأَخَذَهَا عُثْمَانُ فَأَبَى أَنْ يُعْطِيَنَا ، وَقَالَ : قَدْ كَانَ عُمَرُ أَخَذَهَا مِنْكُمْ. رواه البزار, وفيه: حكيم بن جبير, وهو متروك .

9773. İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bize Hayber'den hisse (hurma bahçeleri) vermişti. Bu payları (hurma gelirlerini) Hz. Ebû Bekr de bize verdi. Hz. Ömer zamanında insanlar çoğalınca bizlere haber salıp: "İnsanlar çoğaldı. Dilerseniz Hayber'deki payınızın yerine, size mal versem olur mu?" diye sorunca, bizler birbirimize bakarak: "Olur" dedik. Hz. Ömer, bir süre sonra suikasde uğradı. Biz hiçbir şey alamadık. Hz. Osmân ise bu arazileri aldı ve bize vermeyi kabul etmeyerek: "Ömer, bunları sizden almıştı" dedi.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Hakîm b. Cübeyr metruk biridir.[2]

٩٧٧٤ – وعَنْ عَائِشَةَ أَنْ دُرْجاً أُتِيَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَنَظَرَ إِلَيْهِ أَصْحَابُهُ فَلَمْ يَعْرِفُوا قِيمَتَهُ فَقَالَ : أَتَأْذَنُونَ أَنْ أَبْعَثَ بِهِ إِلَى عَائِشَةَ لِحُبِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِيَّاهَا ؟ قَالُوا : نَعَمْ . فَأُتِيَ بِهِ عَائِشَةَ فَفَتَحَتْهُ فَقِيلَ : هَذَا أَرْسَلَ بِهِ إِلَيْكِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ. فَقَالَتْ : مَاذَا فُتِحَ عَلَي ابْنِ الخَطَّابِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ لاَ تُبْقِنِي لِعَطِيَّتِهِ قَابِلَ.

[1] *Müsned-i Bezzâr* (1736) ve Tirmizî (3815)

[2] *Müsned-i Bezzâr* (1737, 1738)

رواه أبو يعلى في الكبير, ورجاله رجال الصحيح .

9774. Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre Hz. Ömer b. el- Hattâb'a küçük bir çeyiz sandığı geldi. Arkadaşları baktılar ama kıymetinin ne olduğunu bilemediler. Bunun üzerine Hz. Ömer: "Bunu, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kendisini sevdiği için Âişe'ye göndermeme izin verir misiniz?" diye sorunca, arkadaşları: "Evet" cevabını verdiler. Sandığı Hz. Âişe'ye getirdiklerinde, sandığı açıp baktı. Hz. Âişe'ye :"Bunu Ömer b. el-Hattâb sana gönderdi" denilince, Hz. Âişe: "Allah Resûlü'nden (sallallahu aleyhi vesellem) sonra Ömer b. el- Hattâb'a nice fetihler nasib oldu. Allahım! Gelecek yıl beni onun ulufesine muhtaç etme" karşılığını verdi.

★Hadisi Ebû Ya'lâ, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

٩٧٧٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْخَلالِ الْمَكِّيُّ ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ حُمَيْدٍ ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ ، عَنْ مَخْلَدٍ الْغِفَارِيِّ " أَنَّ ثَلاثَةَ أَعْبُدٍ لِبَنِي غِفَارٍ شَهِدُوا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَدْرًا ، فَكَانَ عُمَرُ يُعْطِيهِمْ أَلْفًا لِكُلِّ رَجُلٍ "

رواه الطبراني, وفيه: يعقوب بن حميد, وقد ضعفه الجمهور, ووثقه ابن حبان وغيره .

9775. Mahled el-Ğıfârî'den rivayet edildiğine göre Benî Ğıfâr'ın üç kölesi Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber Bedir savaşında bulundu. Hz. Ömer onlardan her birine (hediye olarak) bin dirhem verdi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ya'kûb b. Humeyd'i çoğunluk âlimler zayıf görmüş, İbn Hibbân ve diğerleri ise güvenilir kabul etmiştir.[1]

٩٧٧٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا وَكِيعٌ ، عَنْ سُفْيَانَ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ ، أَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ " فَرَضَ فِي نِسَاءِ الْمُهَاجِرَاتِ فِي أَلْفٍ مِنْهُنَّ أُمُّ عَبْدٍ" رواه الطبراني, ورجاله رجال الصحيح إلا أن مصعب بن سعد لم يسمع من عمر فيما أظن.

9776. Mus'ab b. Sa'd'dan rivayet edildiğine göre Hz. Ömer, muhacir kadınlara bin dirhem takdir etti. Bunlardan biri de Ümmü Abd'dır.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Mus'ab b. Sa'd zannettiğim kadarıyla Ömer'den hadis işitmemiştir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/366)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (25/174)

٩٧٧٧ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ , عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ , عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ , عَنْ نَافِعٍ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ , قَالَ : " جَاءَ بِي أَبِي يَوْمَ أُحُدٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , وَأَنَا ابْنُ أَرْبَعَ عَشْرَةَ , فَلَمْ يُجِزْنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , ثُمَّ جَاءَ بِي يَوْمَ الْخَنْدَقِ وَأَنَا ابْنُ خَمْسَ عَشْرَةَ , فَفَرَضَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " . قَالَ نَافِعٌ : فَحَدَّثْتُ بِهِ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ , فَأَمَرَ بِأَنْ لا يُفْرَضَ إِلا لابْنِ خَمْسَ عَشْرَةَ . حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ , عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ , عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ , أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ , عَنْ نَافِعٍ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ , قَالَ : عُرِضْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا ابْنُ أَرْبَعَ عَشْرَةَ سَنَةً , ثُمَّ ذَكَرَ نَحْوَ حَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ إِلا أَنَّهُ قَالَ : وَكَانَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ لا يَفْرِضُ لأَحَدٍ حَتَّى يَبْلُغَ الْحُلُمَ إِلا مِائَةَ دِرْهَمٍ , وَكَانَ لا يَفْرِضُ لِمَوْلُودٍ حَتَّى يُفْطَمَ , فَبَيْنَا هُوَ يَطُوفُ ذَاتَ لَيْلَةٍ بِالْمُصَلَّى بَكَى صَبِيٌّ , فَقَالَ لأُمِّهِ : أَرْضِعِيهِ , فَقَالَتْ : إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لا يَفْرِضُ لِمَوْلُودٍ حَتَّى يُفْطَمَ وَإِنِّي قَدْ فَطَمْتُهُ , فَقَالَ عُمَرُ : إِنْ كِدْتُ لأَقْتُلُهُ , أَرْضِعِيهِ فَإِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ سَوْفَ يَفْرِضُ بَعْدَ ذَلِكَ لِلْمَوْلُودِ حِينَ يُولَدُ.

رواه الطبراني, ورجاله رجال الصحيح .

9777. İbn Ömer anlatıyor: Babam, beni Uhud savaşının yapıldığı günde Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) götürdü. Ben o zamanlar on dört yaşındaydım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), savaşmam için bana izin vermedi. Sonra (babam) beni Hendek savaşına götürdü. O savaşta on beş yaşındaydım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), bana (ganimetten) pay takdir etti.

(Ravi) Nâfi' ekledi: "Bunu Ömer b. Abdilazîz'e haber verdiler." Ömer b. Abdilazîz de, pay verilmesinin on beş yaşında olması gerektiği yönünde emir vermiştir.

İbn Ömer'den (gelen diğer bir rivayette) şöyle anlatmıştır: On dört yaşındayken (cihada katılmam için) Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi vesellem) arz edildim. Ravi devamla İbn Ömer'in yukarıdaki rivayetin benzerini aktarmıştır. Ancak ravi bu rivayette şöyle demiştir: Ömer b. Abdilazîz ergenlik çağına ulaşmadıkça -yüz dirhemin dışında- hiç kimseye pay vermezdi. Sütten kesilmedikçe hiçbir çocuğa hisse vermezdi. Bir gece namazgâhta dolaşırken bir çocuk ağladı. Annesine: "Onu emzir" dedi. Kadın: "Müminlerin emiri sütten kesilmedikçe çocuklara hisse (ulufe) vermiyor. Bende onu sütten kestim" deyince Ömer: "Neredeyse onu öldürecektin. Hemen onu emzir. Çünkü müminlerin emiri bundan sonra

doğduğu günden itibaren çocuk için hisse takdir edecek" karşılığını verdi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابُ الرَّضْخِ لِلنِّسَاءِ)

Kadınlara (Ulufeden) Az Pay Verilmesi

٩٧٧٨ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ الرَّبِيعِ الْكُوفِيُّ ، ثنا ابْنُ الْمُبَارَكِ ، عَنِ ابْنِ لَهِيعَةَ ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ يَزِيدَ الْحَضْرَمِيِّ ، عَنْ ثَابِتِ بْنِ الْحَارِثِ الأَنْصَارِيِّ ، قَالَ : " قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَوْمَ خَيْبَرَ لِسَهْلَةَ بِنْتِ عَاصِمِ بْنِ عَدِيٍّ وَلابْنَةٍ لَهَا وُلِدَتْ "

رواه الطبراني, وفيه: ابن لهيعة, وفيه ضعف, وحديثه حسن.

9778. Sâbit b. el-Haris el-Ensârî diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hayber günü Sehle binti Âsım b. Adiy ile doğan kızına (ganimetten) pay verdi."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Lehî'a'da zayıflık bulunmaktadır. Hadisi hasen derecesindedir.[1]

٩٧٧٩ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا وَكِيعُ بْنُ الْجَرَّاحِ ، عَنْ أَبِي الْعُمَيْسِ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ جَعْدَبَةَ ، عَنْ عُبَيْدِ بْنِ السَّبَّاقِ ، عَنْ زَيْنَبَ امْرَأَةِ عَبْدِ اللَّهِ الثَّقَفِيَّةِ ، " أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَاهَا بِخَيْبَرَ خَمْسِينَ وَسْقًا تَمْرًا ، وَعِشْرِينَ وَسْقًا شَعِيرًا بِالْمَدِينَةِ "

رواه الطبراني , ورجاله رجال الصحيح .

9779. Abdullah es-Sekafiyye'nin hanımı Zeyneb'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ona Hayber'de elli vesk[2] kuru hurma, Medine'de yirmi vesk arpa vermiştir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1369), Sahîh bir hadistir.

[2] Irak ekolüne göre 1 vesk = 60, sâ'- 6400 dirhemdir. Bu da yaklaşık 200 kg olur (bak. Ömer Nasuhi Bilmen, *İstilâhat-ı Fıkhıyye Kâmusu*, İstanbul 1969 IV, 125).

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/287)

(بَابُ النَّفْلِ)

Ganimet

٩٧٨٠ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى الأَشْعَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يُنَفِّلُ فِي مَغَازِيهِ. رواه أحمد والطبراني ,وفيه: عبد العزيز بن عبد الله الحمصي ,وهو ضعيف .

9780. Ebû Mûsâ'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), gazvelerinde iken ganimet dağıtırdı.

★Hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdülazîz b. Abdillah el-Hımsî zayıftır.[1]

٩٧٨١ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ التُّسْتَرِيُّ ، ثَنَا عُمَرُ بْنُ شَبَّةَ ، ثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِدْرِيسَ ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ الْمَكِّيُّ ، ثَنَا يُونُسُ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنِ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : " نَفَّلَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَفْلا سِوَى نَصِيبِنَا مِنَ الْخُمُسِ فَأَصَابَنِي شَارِفٌ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ,وفيه: إسحاق بن إدريس الأسواري, وهو متروك .

9781. Sâib b. Yezîd, babasından naklediyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bize beşte birin dışında ganimet verdi. Benim payıma yaşlı ve dişi bir deve düştü."

★Hadisi Teberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden İshâk b.İdrîs el-Usvârî metruk biridir.[2]

٩٧٨٢ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا عَارِمٌ أَبُو النُّعْمَانِ ، ثنا أَبُو عَوَانَةَ ، عَنْ أَبِي الْجُوَيْرِيَةِ ، عَنْ مَعْنِ بْنِ يَزِيدَ ، قَالَ : " بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَا ، وَجَدِّي ، وَخَاصَمْتُ إِلَيْهِ فَأَفْلَجَنِي ، وَخَطَبَ عَلَيَّ فَأَنْكَحَنِي " ، فَقَالَ مَعْنٌ : " لا تَحِلُّ غَنِيمَةٌ حَتَّى تُقْسَمَ ، وَلا تُقْبَلُ مِنْهَا حَتَّى تُقْسَمَ لِلنَّاسِ " رواه الطبراني, ورجاله رجال الصحيح .

9782. Ma'n b. Yezîd anlatıyor: Ben ve dedem Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) biat ettik. Davamızı çözmesi için ona başvurduk. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) beni ona hasmıma haklı çıkardı. Bana kız isteyip beni onunla evlendirdi.

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (4/402)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/242)

Ma'n dedi ki: "Paylaştırılmadan önce ganimet(ten almak) helal olmaz, insanlara taksim edilmeden de, ganimetten kabul edilmez."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

(بَابُ خَرَاجِ الأَرْضِ)

Haraç Arazisi

٩٧٨٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ جَابِرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ مُعَاذٍ قَالَ بَعَثَنِى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قُرًى عَرَبِيَّةٍ فَأَمَرَنِى أَنْ آخُذَ حَظَّ الأَرْضِ. قال سفيان : حظ الأرض : الثلث والربع. رواه أحمد, وفيه :جابر الجعفي, وهو ضعيف .

9783. Muâz diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), beni Bedevi köylerine gönderip bana arazilerin payını (haraç vergisini) almamı emretti."

Süfyân der ki: "Arazinin payı üçte bir ve dörtte birdir."

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiştir.[2]

(بَابُ مَا يَقْطَعُ مِنَ الأَرَاضِي وَالمِيَاهِ)

Arazilerin ve Suların İkta Edilmesi[3]

٩٧٨٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِى قِلاَبَةَ عَنْ أَبِى ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيِّ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اكْتُبْ لِى بِأَرْضِ كَذَا وَكَذَا لأَرْضٍ بِالشَّامِ لَمْ يَظْهَرْ عَلَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَئِذٍ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَلاَ تَسْمَعُونَ إِلَى مَا يَقُولُ هَذَا ". فَقَالَ أَبُو ثَعْلَبَةَ وَالَّذِى نَفْسِى بِيَدِهِ لَتَظْهَرُنَّ عَلَيْهَا. قَالَ فَكَتَبَ لَهُ بِهَا. فذكر الحديث. رواه أحمد, ورجاله رجال الصحيح .

9784. Ebû Sa'lebe el-Huşenî anlatıyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip: "Ya Resûlallah! Şam yurdunda şu ve şu yerleri bana yaz (ver)" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), o zaman oraları almamıştı. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): "*Şu adamın dediklerini duymuyor musunuz?*" diye sorunca, Ebû Sa'lebe:

---

[1] *Müsned-i İmam Ahmed* (3/470) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1551)

[2] *Müsned-i İmam Ahmed* (5/244) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/161)

[3] Ikta: Arazinin mülkiyeti veya yalnız menfaati ve tasarrufunun, hükümdar tarafından bağış yoluyla bir kimseye verilmesi.

"Canım elinde olan Allah'a yemin olsun ki sen orayı alacaksın" karşılığını verdi. Ravi der ki: "Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Sa'lebe el-Huşenî'ye o arazileri yazdı." Ravi hadisin devamını zikretti.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٩٧٨٥ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَا بَهْرَامَ الإِيذَجِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ الدِّرْهَمِيُّ ، ثنا الْفَضْلُ بْنُ الْعَلاءِ ، عَنِ الأَشْعَثِ بْنِ سَوَّارٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ ، عَنْ تَمِيمٍ الدَّارِيِّ ، قَالَ : اسْتَقْطَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَرْضًا بِالشَّامِ قَبْلَ أَنْ تُفْتَحَ ، فَأَعْطَانِيهَا فَفَتَحَهَا عُمَرُ فِي زَمَانِهِ فَأَتَيْتُهُ ، فَقُلْتُ : " إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَانِي أَرْضًا ، مِنْ كَذَا إِلَى كَذَا ، فَجَعَلَ عُمَرُ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ثُلُثَهَا لابْنِ السَّبِيلِ ، وَثُلُثًا لِعِمَارَتِهَا ، وَثُلُثًا لَنَا. رواه الطبراني, ورجاله ثقات .

9785. Temîm ed-Dârî anlatıyor: Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem), bana fethedilmeden önce Şâm'dan arazi ıkta etmesini istedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), orayı bana verdi. Hz. Ömer halifeliği zamanında Şâm'ı fethedince, ona gidip: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), bana şuradan şuraya kadar arazi verdi" deyince, Hz. Ömer, bana verilen yerin üçte birini yolda kalmışlara tahsis etti. Üçte birini oranın imareti için belirledi. Kalan üçte birini de bize verdi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٩٧٨٦ – أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ الصَّبَّاحِ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ يَعْنِي الْحُنَيْنِيَّ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا كَثِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْطَعَ بِلالَ بْنَ الْحَارِثِ الْمُزَنِيَّ الْمَعَادِنَ الْقَبَلِيَّةَ جَلْسِيَّهَا وَغَوْرِيَّهَا ، وَحَيْثُ يَصْلُحُ الزَّرْعُ مِنْ قُدْسٍ " رواه البزار, وفيه : كثير بن عبد الله, وهو ضعيف جدا, وقد حسن الترمذي حديثه .

9786. Amr b. Avf anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Bilâl b. el-Hâris el-Müzenî'ye, yükseğiyle, alçağıyla Kabeliyye'deki madenleri ve Kuds (dağının) ekine müsait olan yerlerini ikta etti (gelirini ona tahsis etti).

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Kesîr b. Abdillah oldukça zayıf biridir. Tirmizî hadisini hasen kabul etmiştir.[3]

---

1 *Müsned-i İmam Ahmed* (4/194)

2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (1279)

3 *Müsned-i Bezzâr* (739)

٩٧٨٧ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ ، ثنا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ ، حَدَّثَنِي حُمَيْدُ بْنُ صَالِحٍ ، عَنْ عُمَارَةَ ، وَبِلالٍ ، ابني يحيى بن بلال بن الحارث ، عَنْ أَبِيهِمَا ، عَنْ جَدِّهِمَا بِلالِ بْنِ الْحَارِثِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَقْطَعَهُ هَذِهِ الْقَطِيعَةَ وَكَتَبَ لَهُ : بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ , هَذَا مَا أَعْطَى مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِلالَ بْنَ الْحَارِثِ ، أَعْطَاهُ مَعَادِنَ الْقَبَلِيَّةِ غَوْرِيَّهَا وَجَلْسِيَّهَا غَشِيَةَ ، وَذَاتَ النُّصُبِ ، وَحَيْثُ صَلُحَ الزَّرْعُ مِنْ قُدْسٍ ، إِنْ كَانَ صَادِقًا " وَكَتَبَ مُعَاوِيَةُ. رواه الطبراني, وفيه :محمد بن الحسن بن زبالة, وهو متروك .

9787. Bilâl b. el-Hâris'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), şu bölgeyi ikta olarak kendisine vermiş ve ona şöyle yazmıştır: *"Bismillahirrahmanirrahim. Bu, Allah'ın Resûlü Muhammed'in (sallallahu aleyhi vesellem) Bilâl b.el Hâris'e vermiş olduğu yerdir. Yükseğiyle alçağıyla Kabeliyye'deki madenleri, Kuds (dağının) otlarıyla ve dikili şeyleriyle ekine uygun arazilerini ona vermiştir. Eğer (İslâm'a) sadık kalırsa."* Bu mektubu Muâviye yazmıştır.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. el-Hasan b. Zebâle metruk biridir.[1]

٩٧٨٨ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثنا أَبِي . ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ زَبَالَةَ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ رَبِيعَةَ ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ بِلالِ بْنِ الْحَارِثِ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَقْطَعَ لَهُ الْعَقِيقَ كُلَّهُ "

رواه الطبراني, وفيه: محمد بن الحسن بن زبالة, وهو متروك .

9788. Hâris b. Bilâl b. el-Haris'in, babasından naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Akîk'in tamamını ıkta olarak ona vermiştir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. el-Hasan b. Zebâle metruk biridir.[2]

٩٧٨٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ الْعَسْقَلانِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ زِيَادٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ زِيَادٍ ، عَنْ أَبِيهِ أَبِي هِنْدٍ الدَّارِيِّ ، " أَنَّهُمْ قَدِمُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُمْ سِتَّةُ نَفَرٍ تَمِيمُ بْنُ أَوْسِ بْنِ خَارِجَةَ بْنِ سَوْدَانَ بْنِ جَذِيمَةَ بْنِ دِرَاعِ بْنِ عَدِيِّ بْنِ الدَّارِ ، وَأَخُوهُ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1141; 22/320)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1140)

نُعَيْمُ بْنُ أَوْسٍ ، وَيَزِيدُ بْنُ قَيْسٍ ، وَأَبُو هِنْدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، وَأَخُوهُ الطَّيِّبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فَسَمَّاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ ، وفَاكِهُ بْنُ النُّعْمَانِ فَأَسْلَمُوا وَسَأَلُوا أَنْ يُعْطِيَهُمْ أَرْضًا مِنْ أَرْضِ الشَّامِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : سَلُوا حَيْثُ أَحْبَبْتُمْ ، فَنَهَضُوا مِنْ عِنْدِهِ يَتَشَاوَرُونَ فِي مَوْضِعٍ يَسْأَلُونَهُ إِيَّاهُ ، فَقَالَ تَمِيمٌ : أَرَى أَنْ نَسْأَلَهُ بَيْتَ الْمَقْدِسِ وَكُورَتَهَا ، قَالَ أَبُو هِنْدٍ : أَرَأَيْتَ مَلِكَ الْعَجَمِ الْيَوْمَ ؟ أَلَيْسَ هُوَ فِي بَيْتِ الْمَقْدِسِ ؟ قَالَ تَمِيمٌ : نَعَمْ "

رواه الطبراني ,وفيه: زياد بن سعيد , وهو متروك.

9789. Ebû Hind ed-Dârî'den rivayet edildiğine göre kendisi altı kişi olarak Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geldi. Bunlar, Temîm b. Evs b. Hârice b. Sevdân b. Cezîme b. Dirâ' b. Adiy b. ed-Dâr, kardeşi Nuaym b. Evs, Yezîd b. Kays, Ebû Hind b. Abdillah, kardeşi Tayyib b. Abdillah -ki Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), bu zatı Abdurrahman diye isimlendirmiştir- bir de Fâkih b. en-Nu'mân'dır. Bunlar Müslüman olup Şâm yurdundan, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) kendilerine arazi vermesini istediler. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem), onlara şöyle buyurdu: *"Arzuladığınız yeri isteyin."* Onun yanından ayrıldılar. İsteyecekleri yerleri istişare ederek yürümeye devam ettiler. Temîm: "Ben, Beyt-i Makdis'i ve bulunduğu vilayeti istemeyi düşünüyorum" dedi. Ebû Hind ise: "Acemin kralını bugün gördün mü? O Beyt-i Makdis'te değil mi ki?" diye sorunca, Temîm: " Evet" karşılığını verdi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ziyâd b. Saîd metruk biridir.[1]

٩٧٩٠ – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ الضَّبِّيُّ ، ح وَثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى السَّاجِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الْحَرَشِيُّ ، قَالا : ثنا مُحْرِزُ بْنُ وزرِ بْنِ عِمْرَانَ بْنِ شُعَيْثِ بْنِ عَاصِمِ بْنِ حُصَيْنِ بْنِ مُشَمِّتِ بْنِ شَدَّادِ بْنِ النَّمِرِ بْنِ مُرَّةَ بْنِ حِبَّانَ ، حَدَّثَنِي وزرٌ ، أَنَّ أَبَاهُ عِمْرَانَ حَدَّثَهُ ، أَنَّ أَبَاهُ شُعَيْثًا حَدَّثَهُ ، أَنَّ أَبَاهُ عَاصِمًا حَدَّثَهُ ، أَنَّ أَبَاهُ حُصَيْنًا حَدَّثَهُ ، أَنَّهُ وَفَدَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَبَايَعَهُ بَيْعَةَ الإِسْلامِ وَصَدَقَ إِلَيْهِ صَدَقَةَ مَالِهِ ، وَأَقْطَعَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِيَاهَ عِدَّةً بِالْمَرُّوتِ وَإِسْنَادَ حَرَادٍ مِنْهَا أُصَيْهِبٌ وَمِنْهَا الْمَاعِزَةُ وَمِنْهَا أَهْوَاءُ وَمِنْهَا الثِّمَادُ وَمِنْهَا السُّدَيْرَةُ , وَشَرَطَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى حُصَيْنِ بْنِ مُشَمِّتٍ مِمَّا قَطَعَ " أَنْ لا يُعْقَرَ مَرْعَاهُ وَلا يُبَاعُ مَاؤُهُ " ، وَشَرَطَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى حُصَيْنِ بْنِ مُشَمِّتٍ أَنْ " لا يَبِيعَ مَاءَهُ ، وَلا يَمْنَعَ فَضْلَهُ " ، فَقَالَ زُهَيْرُ بْنُ عَاصِمِ بْنِ حُصَيْنٍ شِعْرًا : إِنَّ بِلادِي لَمْ تَكُنْ أَمْلاسَا بِهِنَّ خَطُّ الْقَلَمِ الأَنْقَاسَا

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/320)

مِنَ النَّبِيِّ حَيْثُ أَعْطَى النَّاسَا فَلَمْ يَدَعْ لَبْسًا وَلَا الْتِبَاسَا. رواه الطبراني, وفيه من لم أعرفهم .

9790. Husayn b. Müşmit'ten rivayet edildiğine göre kendisi elçi olarak Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip ona İslâm biatıyla biat etti. Malının zekâtını ona verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), ona ikta olarak Merûs'ta birkaç su kaynağı verdi. Cerâd'ın rivayetinde keçiler, derin kuyu, taze ot ve çayırlar ile kaynak suların verildiği geçmektedir. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Husayn b. Müşmit'e ikta olarak verdiği yerlerde mer'aları kurutmamasını, suyunu satmamasını, fazlasını engellememesini şart koştu. Bunun üzerine Zübeyr b. Âsım b. Husayn şu şiiri okudu:

Benim beldelerim bitkisiz düz yerler değildir.

Oralarda kalemle mürekkepler yazdı.

Peygamber tarafından insanlara verildi.

Bir karışıklık ve belirsizlik bırakmadan.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım raviler bulunmaktadır.[1]

٩٧٩١ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ صَدَقَةَ ، وَأَحْمَدُ بْنُ بَهْرَامَ الأَيْذَجِيُّ ، قَالا : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْزُوقٍ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ الْغَفَّارِ بْنُ مُنْقِذِ بْنِ حُسَيْنِ بْنِ جَحْوَانَ بْنِ أَبِي أَوْفَى بْنِ مَوَلَةَ الْعَنَزِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ أَوْفَى بْنِ مَوَلَةَ ، قَالَ : أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " وَأَقْطَعَنِي الْغَمِيمَ وَشَرَطَ عَلَيَّ ، وَابْنِ السَّبِيلِ أَوَّلَ رَيَّانَ ، وَأَقْطَعَ سَاعِدَةَ رَجُلا مِنَّا بِئْرًا بِالْفَلاةِ يُقَالُ لَهَا : الْجَعْوَنِيَّةُ ، وَهِيَ بِئْرٌ يُخَبَّأُ فِيهَا الْمَاءُ ، وَلَيْسَ الْمَاءَ الْعَذْبَ ، وَأَقْطَعَ إِيَاسَ بْنَ قَتَادَةَ الْعَنَزِيَّ الْجَابِيَةَ وَهِيَ دُونَ الْيَمَامَةِ ، وَكُنَّا أَتَيْنَاهُ جَمِيعًا ، وَكَتَبَ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنَّا بِذَلِكَ فِي أَدِيمٍ " رواه الطبراني, وفيه من لم أعرفهم.

9791. Evfâ b. Mevele anlatıyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gittim. Bana Ğamîm'i ikta olarak verdi ve bana yolda kalanların suya ilk kananların olmasını şart koştu. Bizden biri olan Sâide'ye, Caûniyye denilen çöldeki bir kuyuyu ikta etti. Bu, üzeri su ile örtülü bir kuyuydu. Tatlı su değildi. İyâs b. Katâde el-Anezîyye'ye Yemâme'nin aşağısında bulunan Câbiye'yi ikta olarak verdi. Biz hepimiz onun yanına gittik. Bize ikta ettiği bu şeylerin hepsini her birimiz için deri üzerine yazdı.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım raviler bulunmaktadır.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3555)

٩٧٩٢ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو رَبِيعَةَ فَهْدُ بْنُ عَوْفٍ ، ثنا نَائِلُ بْنُ مُطَرِّفٍ السُّلَمِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ جَدِّي رَزِينِ بْنِ أَنَسٍ ، قَالَ : لَمَّا ظَهَرَ الإِسْلامُ وَلَنَا بِئْرٌ بِالدَّنِينَةِ ، خِفْنَا أَنْ يَغْلِبَنَا عَلَيْهَا مَنْ حَوْلَنَا ، قَالَ : فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ ، قَالَ : وَكَتَبَ لِي كِتَابًا : " مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ لَهُمْ بِئْرَهُمْ إِنْ كَانَ صَادِقًا " ، قَالَ : فَمَا قَاضَيْنَا فِيهِ إِلَى أَحَدٍ مِنْ قُضَاةِ الْمَدِينَةِ إِلا قَضَوْا لَنَا بِهِ ، قَالَ : وَفِي كِتَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ كَذَا ، وَزَعَمَ أَنَّهُ كَذَا كَانَ كِتَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

رواه الطبراني, وفيه: فهد بن عوف أبو ربيعة, وهو كذاب.

9792. Rezîn b. Enes anlatıyor: İslâm ortaya çıktığında Denîne'de bir kuyumuz vardı. Etrafındaki insanların kuyumuzu zorla almalarından korktuk. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) giderek bunu ona anlattık. Benim için bir mektup yazdırdı: *"Allah'ın Resûlü Muhammed'den. Bundan sonra: Eğer onlar (İslâm'a) sadık kalırlarsa kuyuları onlara aittir."*

Ravi der ki: Bu hususta Medine kâdılarından hangisine mahkeme için müracaat ettiysek hep bizim lehimize hüküm verdiler. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) mektubundaki كَانَ كَذَا kelimesi vardır. Ravi bunun Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi vesellem) mektubunda كَذَا كَانَ şeklinde olduğunu ileri sürmüştür.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Fehd b. Avf Ebû Rebîa hadis uydurucusudur.[2]

٩٧٩٣ - وعَنْ أَبِي السَّائِبِ عَنْ جَدَّتِهِ - وَكَانَتْ مِنَ الْمُهَاجِرَاتِ - : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْطَعَهَا بِئْرًا بِالْعَقِيقِ. رواه الطبراني, وفيه :أبو السائب , قال الذهبي : مجهول .

9793. Ebu's-Sâib'in, ninesinden naklettiğine göre -kendisi hicret eden kadınlardandır- Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ona Akîk'te bir kuyuyu ikta olarak vermiştir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ebu's-Sâib hakkında Zehebî "Meçhul biridir" demektedir.

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (861)

2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (4630) ve Ebû Ya'lâ, *Müsned* (7178)

٩٧٩٤ - حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ نَصْرٍ التِّرْمِذِيُّ ، ثنا بَكْرُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ ، ثنا زِيَادُ بْنُ نَصْرٍ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مَطِيرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عُتَيْرٍ الْعُذْرِيِّ ، أَنَّهُ اسْتَقْطَعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْضًا بِوَادِي الْقُرَى فَهِيَ تُسَمَّى الْيَوْمَ بُوَيْرَةَ عُتَيْرٍ ، قَالَ : وَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " حِينَ نَزَلَ تَبُوكَ فَصَلَّى بِوَادِي الْقُرَى " رواه الطبراني, وفيه: سليم بن مطير أبو حاتم , وضعفه ابن حبان .

9794. Uteyr el-Uzrî'den rivayet edildiğine göre kendisi, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) Kurâ vadisinden kendisine arazi ikta olarak vermesini istemiştir. Burasına bugün Buveyretu Uteyr denilmektedir.

Ravi der ki: Ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Tebûk savaşında Kurâ vadisinde konaklayıp namaz kıldığını gördüm.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Süleym b. Matîr Ebû Hâtim'i İbn Hibbân zayıf görmüştür.[1]

٩٧٩٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَكْرٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ بَكَّارٍ ، ثنا عَنْبَسَةُ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ ، عَنِ الدَّخِيلِ بْنِ إِيَاسٍ ، عَنْ عَمِّهِ هِلَالِ بْنِ سِرَاجٍ ، عَنْ مُجَّاعَةَ ، قَالَ : أَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُجَّاعَةَ بْنَ مُرَارَةَ مِنْ بَنِي سَلْمَى أَرْضًا بِالْيَمَامَةِ ، يُقَالُ لَهَا : الْعَوْزَةُ . قَالَ : وَكَتَبَ لَهُ بِذَلِكَ كِتَابًا : " مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمُجَّاعَةَ بْنِ مُرَارَةَ مِنْ بَنِي سَلْمَى ، إِنِّي أَعْطَيْتُكَ الْعَوْزَةَ ، فَمَنْ خَالَفَنِي فِيهَا فَالنَّارُ " وَكَتَبَ زَيْدٌ. رواه الطبراني في الأوسط , ورجاله ثقات.

9795. Müccâa anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Selmâ oğullarından Müccâa b. Mürâre'ye Yemâme'de bir arazi vermiştir. Oraya Avze denmektedir. Bu hususta ona bir mektup yazdırarak şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın Resûlü Muhammed'den, Selmâ oğullarından Müccâa b. Mürâre'ye. Ben, sana Avze'yi verdim. Orada bana muhalefet edene ateş layıktır."* Bu mektubu Zeyd yazmıştır.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.

٩٧٩٦ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ ، ثنا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ أَبُو عُمَرَ الضَّرِيرُ الْحَوْضِيُّ ، ح وَحَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ الْمُثَنَّى ، وَالْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ أَبُو خَلِيفَةَ ، قَالَا : ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَوَّارِ بْنِ قُدَامَةَ بْنِ عَنَزَةَ الْعَنْبَرِيُّ ، ح وَحَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِسْحَاقَ الْمُخَرِّمِيُّ ، ثنا عَفَّانُ بْنُ مُسْلِمٍ ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زَكَرِيَّا الْغَلَابِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ الْغُدَانِيُّ ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هِشَامِ بْنِ أَبِي الدُّمَيْكِ الْمُسْتَمْلِي ، ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَائِشَةَ التَّيْمِيُّ ، قَالُوا

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/87)

: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَسَّانٍ الْعَنْبَرِيُّ أَبُو الْجُنَيْدِ ، أَخُو بَنِي كَعْبٍ الْعَنْبَرِيُّ ، حَدَّثَتْنِي جَدَّتَايَ : صَفِيَّةُ ، وَدُحَيْبَةُ ابْنَتَا عُلَيْبَةَ ، وَكَانَتَا رَبِيبَتَيْ قَيْلَةَ ، أَنَّ قَيْلَةَ بِنْتَ مَخْرَمَةَ حَدَّثَتْهُمَا : " أَنَّهَا كَانَتْ تَحْتَ حَبِيبِ بْنِ أَزْهَرَ أَخِي بَنِي جَنَابٍ ، فَوَلَدَتْ لَهُ النِّسَاءَ ، ثُمَّ تُوُفِّيَ ، فَانْتَزَعَ بَنَاتِهَا مِنْهَا ثُوَبُ بْنُ أَزْهَرَ عَمُّهُنَّ ، فَخَرَجَتْ تَبْتَغِي الصَّحَابَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَوَّلِ الإِسْلامِ ، فَبَكَتْ جُوَيْرِيَةُ مِنْهُنَّ حُدَيْبَاءَ ، قَدْ كَانَتْ أَخَذَتْهَا الْفِرْصَةُ وَهِيَ أَصْغَرُهُنَّ عَلَيْهَا سُبَيِّجٌ لَهَا مِنْ صُوفٍ ، فَرَحِمْتُهَا ، فَاحْتَمَلْتُهَا مَعَهَا ، فَبَيْنَمَا هُمَا تَرْتَكَانِ الْجَمَلَ إِذِ انْتَفَجَتِ الأَرْنَبُ ، فَقَالَتِ الْحُدَيْبَاءُ الْقَصِيَّةُ : لا وَاللَّهِ لا يَزَالُ كَعْبُكِ أَعْلَى مِنْ كَعْبِ أَثْوَبَ فِي هَذَا الْحَدِيثِ أَبَدًا ، ثُمَّ لَمَّا شَنَّحَ الثَّعْلَبُ ، فَسَمَّتْهُ اسْمًا غَيْرَ الثَّعْلَبِ ، نَسِيَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَسَّانٍ ، ثُمَّ قَالَتْ فِيهِ مَا قَالَتْ فِي الأَرْنَبِ ، فَبَيْنَمَا هُمَا تَرْتَكَانِ ، إِذْ بَرَكَ الْجَمَلُ وَأَخَذَتْهُ رِعْدَةٌ ، فَقَالَتِ الْحُدَيْبَاءُ الْقَصِيَّةُ : أَدْرَكَتْكِ وَاللَّهِ أَخْذَةُ أَثْوَبَ . فَقُلْتُ : وَاضْطُرِرْتُ إِلَيْهَا ، وَيْحَكِ مَا أَصْنَعُ ؟ قَالَتْ : قَلِّبِي ثِيَابَكَ ظُهُورَهَا لِبُطُونِهَا ، وَتَدَحْرَجِي ظَهْرَكَ لِبَطْنِكِ ، وَقَلِّبِي أَحْلاسَ جَمَلِكِ ، ثُمَّ خَلَعَتْ سَبِيجَهَا ، فَقَلَّبَتْهُ ، وَتَدَحْرَجَتْ ظَهْرَهَا لِبَطْنِهَا ، فَلَمَّا فَعَلْتُ مَا أَمَرَتْنِي ، انْتَفَضَ الْجَمَلُ ، ثُمَّ قَامَ فَتَفَاجَّ ، وَبَالَ . فَقَالَتِ الْحُدَيْبَاءُ : أَعِيدِي عَلَيْكِ أَدَاتَكِ . فَفَعَلْتُ مَا أَمَرَتْنِي بِهِ فَأَعَدْتُهَا ، ثُمَّ خَرَجْنَا تَرْتَكُ ، فَإِذَا أَثْوَبُ عَلَى إِثْرِنَا بِالسَّيْفِ مُصْلَتًا ، فَوَأَلْنَا إِلَى حِوَاءٍ ضَخْمٍ ، فَدَارَهُ ، حَتَّى أُلْقِيَ الْجَمَلُ إِلَى رُوَاقِ الْبَيْتِ الأَوْسَطِ جَمَلٌ ذَلُولٌ ، فَاقْتَحَمْتُ دَاخِلَهُ بِالْجَارِيَةِ ، فَأَدْرَكَنِي بِالسَّيْفِ ، فَأَصَابَ ظُبَتُهُ طَائِفَةً مِنْ قُرُونِ رَأْسِي ، وَقَالَ : أَلْقِي إِلَيَّ بِنْتَ أَخِي يَا دَفَارُ ، فَرَمَيْتُ بِهَا إِلَيْهِ ، فَجَعَلَهَا عَلَى مَنْكِبِهِ ، فَذَهَبَ بِهَا ، وَكُنْتُ أَعْلَمُ بِهِ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ ، وَمَضَيْتُ إِلَى أُخْتٍ لِي نَاكِحٍ فِي بَنِي شَيْبَانَ أَبْتَغِي الصَّحَابَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَّلَ الإِسْلامِ ، فَبَيْنَمَا أَنَا عِنْدَهَا ذَاتَ لَيْلَةٍ مِنَ اللَّيَالِي تَحْسَبُ عَيْنِي نَائِمَةً جَاءَ زَوْجُهَا مِنَ السَّامِرِ ، فَقَالَ : وَأَبِيكَ لَقَدْ وَجَدْتُ لِقَيْلَةَ صَاحِبًا صَاحِبَ صِدْقٍ . فَقَالَتْ أُخْتِي : مَنْ هُوَ ؟ قَالَ : حُرَيْثُ بْنُ حَسَّانٍ الشَّيْبَانِيُّ غَادَ وَافِدَ بَكْرِ بْنِ وَائِلٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَا صَبَاحٍ . فَقَالَتْ أُخْتِي : الْوَيْلُ لِي ، لا تَسْمَعُ بِهَذَا أُخْتِي ، فَتَخْرُجَ مَعَ أَخِي بَكْرِ بْنِ وَائِلٍ بَيْنَ سَمْعِ الأَرْضِ وَبَصَرِهَا لَيْسَ مَعَهَا مِنْ قَوْمِهَا رَجُلٌ . فَقَالَ : لا تَذْكُرِيهِ لَهَا ، فَإِنِّي غَيْرُ ذَاكِرِهِ لَهَا . فَسَمِعْتُ مَا قَالا ، فَغَدَوْتُ فَشَدَدْتُ عَلَى جَمَلِي ، فَوَجَدْتُهُ غَيْرَ بَعِيدٍ ، فَسَأَلْتُهُ الصُّحْبَةَ ، فَقَالَ : نَعَمْ ، وَكَرَامَةً ، وَرِكَابُهُ مُنَاخَةٌ عِنْدِي ، فَخَرَجْتُ مَعَهُ صَاحِبَ صِدْقٍ ،

حَتَّى قَدِمْنَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُصَلِّي بِالنَّاسِ صَلاةَ الْغَدَاةِ ، وَقَدْ أُقِيمَتْ حِينَ شَقَّ الْفَجْرُ ، وَالنُّجُومُ شَابِكَةٌ فِي السَّمَاءِ ، وَالرِّجَالُ لا تَكَادُ تَعَارَفُ مِنْ ظُلْمَةِ اللَّيْلِ فَصَفَفْتُ مَعَ الرِّجَالِ امْرَأَةٌ حَدِيثَةُ عَهْدٍ بِجَاهِلِيَّةٍ ، فَقَالَ لِيَ الرَّجُلُ الَّذِي يَلِينِي مِنَ الصَّفِّ : امْرَأَةٌ أَنْتِ ، أَمْ رَجُلٌ ؟ فَقُلْتُ : لا بَلِ امْرَأَةٌ . فَقَالَ : إِنَّكِ قَدْ كِدْتِ تَفْتِنِينِي فَصَلِّي فِي النِّسَاءِ . وَإِذَا صَفٌّ مِنَ النِّسَاءِ قَدْ حَدَثَ عِنْدَ الْحُجُرَاتِ لَمْ أَكُنْ رَأَيْتُهُ حِينَ دَخَلْتُ ، فَكُنْتُ فِيهِنَّ حَتَّى إِذَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ دَنَوْتُ ، فَجَعَلْتُ إِذَا رَأَيْتُ رَجُلا ذَا رِدَاءٍ وَذَا قِشْرٍ طَمَحَ إِلَيْهِ بَصَرِي لأَرَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوْقَ النَّاسِ حَتَّى جَاءَ رَجُلٌ بَعْدَمَا ارْتَفَعَتِ الشَّمْسُ ، فَقَالَ : السَّلامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ . فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : وَعَلَيْكَ السَّلامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ . وَعَلَيْهِ أَسْمَالُ مُلَيَّتَيْنِ قَدْ كَانَتَا بِزَعْفَرَانٍ ، وَقَدْ نَفَضَتَا وَبِيَدِهِ عَسِيبُ نَخْلَةٍ مُقَشَّرٌ مَقْشُوٌّ قَفْرٌ غَيْرُ خُوصَتَيْنِ مِنْ أَعْلاهُ قَاعِدٌ الْقُرْفُصَاءَ ، فَلَمَّا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُتَخَشِّعَ فِي الْجِلْسَةِ أُرْعِدْتُ مِنَ الْفَرَقِ ، فَقَالَ لَهُ جَلِيسُهُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أُرْعِدَتِ الْمِسْكِينَةُ . فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : وَلَمْ يَنْظُرْ إِلَيَّ وَأَنَا عِنْدَ ظَهْرِهِ : " يَا مِسْكِينَةُ ، عَلَيْكِ السَّكِينَةُ " . فَلَمَّا قَالَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنِّي مَا كَانَ دَخَلَ فِي قَلْبِي مِنَ الرُّعْبِ ، وَتَقَدَّمَ صَاحِبِي أَوَّلَ رَجُلٍ حُرَيْثُ بْنُ حَسَّانٍ ، فَبَايَعَهُ عَلَى الإِسْلامِ وَعَلَى قَوْمِهِ ، ثُمَّ قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، اكْتُبْ بَيْنَنَا ، وَبَيْنَ بَنِي تَمِيمٍ بِالدَّهْنَاءِ لا يُجَاوِزُهَا إِلَيْنَا مِنْهُمْ إِلا مُسَافِرٌ أَوْ مُجَاوِزٌ . فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اكْتُبْ بِالدَّهْنَاءِ يَا غُلامُ " . فَلَمَّا أَمَرَ لَهُ بِهَا شُخِصَ بِي وَهِيَ وَطَنِي وَدَارِي ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لَمْ يَسْأَلْكَ السَّوِيَّةَ مِنَ الأَمْرِ إِذْ سَأَلَكَ ، إِنَّمَا هَذِهِ الدَّهْنَاءُ عِنْدَكَ مَقِيدُ الْجَمَلِ ، وَمَرْعَى الْغَنَمِ ، وَنِسَاءُ بَنِي تَمِيمٍ وَأَبْنَاؤُهَا وَرَاءَ ذَلِكَ . فَقَالَ : امْسِكْ يَا غُلامُ ، صَدَقَتِ الْمِسْكِينَةُ ، الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ يَسَعُهُمَا الْمَاءُ وَالشَّجَرُ وَيَتَعَاوَنَانِ عَلَى الْفِتَانِ . فَلَمَّا رَأَى دِينَ حُرَيْثٌ قَدْ حِيلَ دُونَ كِتَابِهِ ضَرَبَ بِإِحْدَى يَدَيْهِ عَلَى الأُخْرَى ، ثُمَّ قَالَ : كُنْتُ أَنَا وَأَنْتِ كَمَا قَالَ : وَحَتْفَهَا تَحْمِلُ ضَأْنٌ بِأَظْلافِهَا . فَقَالَتْ : وَاللَّهِ مَا أَعْلَمُ إِنْ كُنْتُ لَدَلِيلا فِي الظَّلْمَاءِ تَدُولا لَدَى الرَّجُلِ عَفِيفًا عَنِ الرَّفِيقَةِ حَتَّى قَدِمْنَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَلَكِنْ لا تَلُمْنِي عَلَى أَنْ أَسْأَلَ حَظِّي إِذْ سَأَلْتَ حَظَّكَ ، قَالَ : وَمَا حَظُّكِ فِي الدَّهْنَاءِ لا أَبَا لَكِ ؟ قُلْتُ : مَقِيدُ جَمَلِي تَسْأَلُهُ لِجَمَلِ امْرَأَتِكَ . قَالَ : لا جَرَمَ أَنِّي أُشْهِدُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِّي لَكِ أَخٌ وَصَاحِبٌ مَا حَيِيتُ

إذَا ثَنَيْتَ عَلَيَّ هَذَا عِنْدَهُ . فقلتُ : إِذْ بَدَأْتُهَا فَلَنْ أُضَيِّعَهَا . فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَيُلامُ ابْنُ هَذِهِ أَنْ يَفْصِلَ الْخُطَّةَ وَيَنْتَصِرَ مَنْ وَرَاءَ الْحُجْرَةِ . فَبَكَيْتُ ، ثُمَّ قُلْتُ : قَدْ وَاللَّهِ وَلَدْتُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ حَرَامًا ، فَقَاتَلَ مَعَكَ يَوْمَ الرَّبَذَةِ ، ثُمَّ ذَهَبَ يَمِيرُنِي مِنْ خَيْبَرَ ، فَأَصَابَتْهُ حُمَّاهَا ، فَمَاتَ ، فَتَرَكَ عَلَيَّ النِّسَاءَ . فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لَوْ لَمْ تَكُونِي مِسْكِينَةً لَجَرَرْنَاكِ عَلَى وَجْهِكِ أَوْ لَجُرِرْتِ عَلَى وَجْهِكِ . شَكَّ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَسَّانٍ أَيُّ الْحَرْفَيْنِ حَدَّثَتْهُ الْمَرْأَتَانِ ، أَتُغْلَبُ إِحْدَاكُنَّ أَنْ تُصَاحِبَ فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا ، فَإِذَا حَالَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ مَنْ هُوَ أَوْلَى بِهِ اسْتَرْجَعَ ، ثُمَّ قَالَ : رَبِّ آسِنِي مَا أَمْضَيْتُ ، فَأَعِنِّي عَلَى مَا أَبْقَيْتُ ، فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ إِحْدَاكُنَّ لَتَبْكِي ، فَتَسْتَعِينُ لَهَا صُوَيْحِبَةً ، فَيَا عِبَادَ اللَّهِ لا تُعَذِّبُوا مَوْتَاكُمْ . ثُمَّ كَتَبَ لَهَا فِي قَطِيعَةِ أَدِيمٍ أَحْمَرَ لِقَيْلَةَ وَالنِّسْوَةِ مِنْ بَنَاتِ قَيْلَةَ ، أَلا يُظْلَمْنَ حَقًّا وَلا يُكْرَهْنَ عَلَى مَنْكَحٍ وَكُلُّ مُؤْمِنٍ وَمُسْلِمٍ لَهُنَّ نَصِيرٌ ، أَحْسِنَّ وَلا تُسِئْنَ .

قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ هِشَامٍ : فَسَّرَهُ لَنَا ابْنُ عَائِشَةَ ، فَقَالَ : الفِرْصَةُ : ذَاتُ الْحَدَبِ ، وَالْفِرْصَةُ : الْقِطْعَةُ مِنَ الْمِسْكِ ، وَالْفِرْصَةُ : الدَّوْلَةُ ، يُقَالُ : انْتَهِزْ فِرْصَتَكَ أَيْ دَوْلَتَكَ .

السَّبِيجُ: شَمْلُ كِسَاءٍ. الرَّتْكَانُ: ضَرْبٌ مِنَ السَّيْرِ. الانْتِفَاجُ: السَّعْيُ ، السَّفَرُ. شَنَّحَ: أَيْ وَلاكَ مَيَامِنَهُ ، وَبَعْضُ الْعَرَبِ يَجْعَلُ مَيَاسِرَهُ وَهُمْ يَتَطَيَّرُونَ بِأَحَدِهِمَا وَيَتَفَاءَلُونَ بِالآخَرِ.

تَفَاخَ: تُفْتَحُ. فَوَأَلْنَا: لَجَأْنَا إِلَى حِوَاءٍ. يَا دَفَارُ: يَا مُنْتِنَةُ ، مِنْ ذَلِكَ قَوْلُ الْعَرَبِ فِي الدُّنْيَا : أُمُّ دَفْرٍ لِنَتَنِهَا. ثُمَّ نَشَدَتْ عَنْهُ: اسْتَخْبَرَتْ عَنْهُ. الْمَقْشُوُّ: الْمَقْشُورُ. الْفُتَّانُ: الشَّيَاطِينُ. وَاحِدَتُهَا فَاتِنٌ، «حَتْفَهَا تَحْمِلُ ضَأْنٌ بِأَظْلافِهَا»: مَثَلٌ مِنْ أَمْثَالِ الْعَرَبِ فِي شَاةٍ بَحَثَتْ بِأَظْلافِهَا فِي الأَرْضِ، فَأَظْهَرَتْ مُدْيَةً فَذُبِحَتْ بِهَا فَصَارَتْ مَثَلا. الْقَضِيَّةُ: انْقِضَاءُ الأُمُورِ.

وَشَخَصَ: أَيِ ارْتَفَعَ بَصَرِي. فَكَبِرًا: مِنْ إِكْبَارٍ ، مَا سَمِعْتُ .

آسِنِي: أَيِ اجْعَلْ لِي أُسْوَةً بِمَا تُعْطِي بِهِ ، قَالَ ابْنُ مُتَمِّمِ بْنِ نُوَيْرَةَ:

فَقُلْتُ لَهَا : طُولُ الأَسَى إِذْ سَأَلْتِنِي وَلَوْعَةُ حُزْنٍ تَتْرُكُ الْوَجْهَ أَسْفَعَا "

أَسْفَعُ : أَيْ أَسْوَدُ. رواه الطبراني ورجاله ثقات.

9796. Kayle binti Mahrame'den rivayet olunduğuna göre Kayle, Cenâb oğullarının kardeşi olan Habîb b. Ezher'in nikâhı altındaydı. Habîb'den birçok kız çocuğu doğurdu. Daha sonra Habîb vefat etti.

Bunun üzerine kızların amcası olan Suveb b. Ezher onları Kayle'den aldı. Kayle, İslâm'ın başlangıcında sahâbi olmak arzusuyla Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gitmek üzere evden çıkınca, kızlarından kambur olan Cüveyriye ağladı. Kamburluk hastalığına yakalanmıştı. O, en küçükleriydi. Üzerinde boydan boya yünden bir elbise vardı. Ona acıdı ve yanında onu da götürdü. Onlar deveyi hızlı adımlarla sürerken birden bire bir tavşan sıçrayınca, kambur olan kız: "Hüküm şudur ki: Vallahi, senin ökçen bu sözde ebediyen Esveb'in ökçesinden daha üstün olamaz" dedi.

Sonra tilki sağdan gelip tavşanı takip edince Kayle onu tilkiden başka bir isimle andı. (Ravi) Abdullah b. Hassân bu hayvanın ne olduğunu unutmuştur. Daha sonra Kayle tavşan hakkında dediklerini dedi.

Onlar develeri üzerinde hızlı adımlarla giderken deve birden bire durdu. Kayle'yi bir korku kapladı. Kambur kız yine: "Hüküm şudur ki: Vallahi Esveb'in vebali seni yakaladı" dedi. Ben de: "Buna mecbur kaldım. Yazık sana, ne yapıyorum ben?" deyince, kambur: "Elbiselerinin içini dışına çevir. Dışını içine, çevir. Devenin (semerinin altına konan) çullarını (keçelerini) ters çevir" karşılığını verdi.

Daha sonra üzerindeki abayı çıkarıp ters çevirdi. İçini dışına çevirdi. Dediklerini yapınca deveyi titreme aldı. Sonra kalkıp apışını ayırdı ve işedi. Kambur dedi ki: "Elbiselerini üzerine geri giy." Ben de dediklerini yaptım ve onları tekrar giydim.

Sonra hızlıca yürümeye başladık. Bir de baktık ki Esveb peşimizden keskin bir kılıçla geliyor. Hemen uygun bulduğum bir yere sığındık. Deve evin eşiğinin ortasına yerleşti. Uysal bir deve idi. Hiç düşünmeden kızı içeri soktum. Esveb kılıcıyla en sonunda bana yetişti. Kılıcının ucu başımdaki saç örgülerine isabet etti. "Ey pis kokulu kadın, kardeşimin kızını bana at!" dedi. Kızı ona attım. Çocuğu omuzu üzerine koyup götürdü. Ev ahalisi içerisinde onu en iyi tanıyan bendim. Kız kardeşimin yanına gittim. Şeybân oğullarından biriyle evlenmişti. Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) gidip İslâm'ın başlangıcında sahâbi olmayı istiyordum.

Bir gece kız kardeşimin yanında iken gözlerim uykuya daldığını zannettiği bir anda kocası gece sohbetinden geldi. Şöyle dedi: "Babana yemin olsun ki Kayle için doğru bir arkadaş buldum." Kız kardeşim: "Kim ki o?" diye sorunca: "Hureys b. Hassân eş-Şeybânî, bir sabah vakti Bekr b. Vâil'in Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) gönderdiği elçisi oldu" karşılığını verdi. Kız kardeşim: "Yazıklar olsun bana, kız kardeşim bunu işitmesin, yoksa yerin kulağıyla gözü arasında kardeşim

Bekr b. Vâil'le beraber çıkar, yanında kavminden hiçbir adam da bulunmaz" deyince, kocası "Bunu ona anlatma, çünkü ben bunu ona anlatmayacağım" dedi. İkisinin öyle konuştuklarını duydum. Sabahleyin çıkıp devemi sefer için hazırladım. Çok uzaklaşmadan Bekr'i buldum. Ondan benimle beraber olmasını istedim. "Evet, senin hatırın için olur" dedi. Devesi benim yanıma çökmüştü. Onunla, doğru bir arkadaşlıkla yola çıktım. Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittik. İnsanlara sabah namazını kıldırıyordu. Tan ağarınca sabah namazı kılınmıştı. Yıldızlar gökyüzünde girift bir haldeydi. Erkekler neredeyse gecenin karanlığından dolayı seçilemeyecek haldeydi. Cahiliye dönemine yakın bir zamanda kadın olarak erkeklerle beraber saf tuttum. Arkamdaki safta bulunan bir adam bana: "Sen erkek misin, kadın mısın?" diye sorunca, ben: "Hayır, bilakis kadınım" cevabını verdim. Adam: "Sen, beni neredeyse fitneye düşürecektin, git kadınların arasında namaz kıl!" dedi. Baktım ki kadınlardan bir saf odaların yanında belirmeye başladı. İçeri girdiğimde safı görememiştim. Güneş doğuncaya kadar kadınların içinde kaldım. Güneş doğunca yaklaşarak erkeklere bakmaya başladım. Cübbeli ve örtülü bir adam gördüğümde Peygamber Efendimiz'i (sallallahu aleyhi vesellem) insanların arasında görürüm ümidiyle gözümü ona dikiyordum. Nihayet güneş yükseldikten sonra bir adam gelip: "Es-selâmu aleykum ya Resûlallah!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Aleyke's selam ve rahmetullah"* diyerek selamını aldı. Üzerinde uzun süre kullanılmaktan yıpranmış olduğu görülen iki parça elbise vardı. Safranla boyanmıştı. Ama renkleri solmuştu. Elinde kabuklu, kısa, üst tarafı yapraksız bir hurma dalı vardı. (Kaba etlerini yere koyup, uyluklarını karnına kasıp, dizlerini dikerek ellerini kemer gibi inciklerinden geçirerek oturma şekli olan) *kurfesâ* oturuşuyla oturuyordu. Alçak gönüllü bir halde oturan Hz. Peygamber'i (sallallahu aleyhi vesellem) görünce korkudan titremeye başladım. Yanında oturan kişi ona: "Ya Resûlallah! Şu fakir kadın titriyor" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), yanında olduğum halde bana bakmadan: *"Ey fakir kadın! Sakin ol!"* buyurdu. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem), bu sözü bana buyurunca Allah, kalbimdeki korkuyu giderdi. Öne ilk çıkan adam arkadaşım Hureys b. Hassân oldu. Kavmi adına ve kendi adına onunla İslâm üzerine biat etti. Sonra: "Ya Resûlallah! Bizimle, Benî Temîm arasında Sahra'yı (sınırı) bize yaz (çiz). Onlardan bizim tarafa misafir ve gelip-geçen dışında kimse geçmesin" deyince, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sahra'yı (ona) yaz, ey çocuk!"* buyurdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Sahra'nın yazılmasını emredince şaşırıp kaldım. Çünkü orası vatanım ve yurdumdu. Ben: "Ya Resûlallah! O istediğinde senden adaletli ve insaflı bir şey istemedi. Çünkü bu sahra, yanında develerin bağlandığı, davarların otladığı ve Benî Temîm'in kadınlarının

ve çocuklarının ardında bulunduğu bir arazidir" dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dur ey çocuk! Fakir kadın doğru söylüyor. Müslüman Müslüman'ın kardeşidir. Su ve ağaç onlar için çalışır. Şeytanlara karşı birbirlerine yardımcı olurlar"* buyurdu.

Hureys bunun Sahra'nın kendilerine yazılmasının önüne geçtiğini görünce ellerini şaklatarak şöyle dedi: "Ben ve sen dedikleri şu söz gibi olduk. «Koyun tırnaklarıyla ölümü taşırmış.»"[1]

Kayle şöyle dedi: "Vallahi karanlıkta rehber, kafile nezdinde müdevver, refika olarak iffetli biri idim. En sonunda Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) geldik. Ancak sen payını istediğinde, payımı istediğim için beni kınama." Hureys: "Sahra'da senin ne payın var ki ey babasız kalasıca!" deyince, ben: "Devemin bağlandığı yer. Sen onu hanımının devesi için istiyorsun" karşılığını verdim. Hureys ise: "Hiç şüphe yok ki ben, Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi vesellem) senin kardeşin ve arkadaşın olduğum üzerine şahit tutuyorum, bununla kendince bana övgüde bulunduğunda, (iyi bil ki) yaşadığım sürece sen bana karşı bu konumdasın" dedi.

Bunun üzerine ben: "Buna başladım. O yüzden onu asla zayi etmem" deyince, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şu kadının oğlu, bahanesini açıkladığı ve oda arkasından yardım edildiği için kınanır mı?"* buyurdu. Bunun üzerine ağlamaya başlayarak: "Vallahi anası onu haram yolla doğurdu. Rebeze günü seninle beraber savaştı. Sonra bana rızık getirmek üzere Hayber'den çıktı. Heyber'in hummasına yakalanınca öldü. Kadınları gerisinde bana bıraktı" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Canım elinde olan Allah'a yemin olsun ki yoksul bir kadın olmasaydın seni yüz üstü sürerdik* -ya da: *-yüz üstü süründürülürdün"* buyurdu.

(Ravi) Abdullah b. Hassân iki kadının hangi sözü naklettiği hususunda şüpheye düşmüştür.

"Sizden biriniz dünyada iyilikle arkadaşlık yapma konusunda mağlup olur mu? Kendisiyle daha layık olan biri aralarına girince vazgeçmek ister de sonra şöyle der: «Rabbim verdiklerin sebebiyle beni örnek kıl. Bıraktıklarım üzerine bana yardımcı ol.» Muhammed'in canı elinde olan Allah'a yemin olsun ki, sizden biri ağlar, ondan (ağlaması hususunda) oda arkadaşı yardım ister. Ey Allah'ın kulları, ölülerinize azap etmeyin." Sonra Sahra'yı kırmızı bir deri

---

[1] Bu bir darb-ı meseldir. Ayaklarıyla yeri eşeleyip bıçak bulan, sonra da onunla kesilen koyun hakkında söylenmiştir.

parçası üzerine Kayle ve Kayle'nin kızlarından olan kadınlara yazdı (takdir etti).

Şöyle buyurdu: *"Kayle ve Kayle'nin kızlarından olan kadınlar hak hususunda zulme uğratılmayacaklar, evlilik konusunda zorlanmayacaklar. Her Müslüman ve mümin onların yardımcısıdır. (Ey kadınlar!) siz de iyilik edin, kötülük etmeyin."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الْجِزْيَةِ)

Cizye Hakkında[2]

٩٧٩٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ مُوسَى عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ قَالَ لَمَّا خَرَجَ الْمَجُوسِيُّ مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلْتُهُ فَأَخْبَرَنِي أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيَّرَهُ بَيْنَ الْجِزْيَةِ وَالْقَتْلِ فَاخْتَارَ الْجِزْيَةَ.

رواه أحمد وسليمان بن موسى، لم يدرك عبد الرحمن بن عوف .

9797. Abdurrahman b. Avf anlatıyor: Bir Mecûsî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanından çıkınca ona (hakkında ne hüküm verdiğini) sordum. Bana, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem), kendisini cizye verme ve öldürülme arasında muhayyer bıraktığını, kendisinin cizyeyi vermeyi tercih ettiğini söyledi.

★Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Süleymân b. Mûsâ, Abdurrahman b. Avf'a yetişmemiştir.[3]

٩٧٩٨ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللهِ ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ ، عَنْ أَبِي سَعْدٍ ، عَنْ نَصْرِ بْنِ عَاصِمٍ ، عَنْ عَلِيٍّ ، قَالَ : كَانَ الْمَجُوسُ لَهُمْ كِتَابٌ يَقْرَءُونَهُ ، وَعِلْمٌ يَدْرُسُونَهُ ، فَزَنَى إِمَامُهُمْ ، فَأَرَادُوا أَنْ يُقِيمُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ ، فَقَالَ لَهُمْ : أَلَيْسَ آدَمُ كَانَ زَوَّجَ بَنِيهِ مِنْ بَنَاتِهِ ؟ فَلَمْ يُقِيمُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ ، فَرُفِعَ الْكِتَابُ وَقَدْ أَخَذَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْمَجُوسِ الْجِزْيَةَ وَأَبُو بَكْرٍ ، وَأَنَا.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (25/7-11). İbn Âişe'nin yaptığı lugat açıklamaları çeviri içinde kullanılmıştır. Ayrıca tercüme edilmesine gerek görülmemiştir.

[2] İslam hukuku esaslarına göre düzenlenmiş ve şer'i vergilerden olan, gayr-ı müslimlerden askerlik yapmamaları karşılığı alınan bedeldir. Gayr-ı müslimlerden alınan vergi. Buna can vergisi de deniliyordu.

[3] *Müsned-i İmam Ahmed* (1672)

رواه أبو يعلى ,وفيه: أبو سعد البقال , وهو متروك .

9798. Hz. Ali anlatıyor: Mecûsîlerin okudukları bir kitap, dersini yaptıkları ilimleri vardı. Liderleri zina edince, ona had tatbik etmek istediklerinde, liderleri onlara: "Hz. Adem, oğullarını kızlarıyla evlendirmedi mi? Onlara had tatbik etmediler" dedi. Bunun üzerine kitap(ın okunması ve ders olarak verilmesi) kaldırıldı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr ve ben, onlardan cizye aldık.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Sa'd el-Bakkâl metruk biridir.[1]

٩٧٩٩ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحِ بْنِ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ سَلَمَةَ بْنِ أَبِي كَبْشَةَ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ ، عَنْ مَالِكٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنِ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَخَذَ الْجِزْيَةَ مِنْ مَجُوسِ هَجَرَ ، وَأَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ أَخَذَ مِنْ مَجُوسِ فَارِسَ ، وَأَخَذَهَا عُثْمَانُ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ مِنْ بَرْبَرَ"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير الحسين بن سلمة بن أبي كبشة , وهو ضعيف .

9799. Sâib b. Yezîd'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hecer Mecûsîlerinden, Hz. Ömer b. el-Hattâb, Fâris (İran) Mecûsîlerinden, Hz. Osmân da Berber Mecûsîlerinden cizye aldı.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri Hüseyn b. Seleme b. Ebî Kebşe hariç *Sahîh*'in ravileridir. Bu zat ise zayıf biridir.[2]

٩٨٠٠ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ مَابِهْرَامَ الإِيذَجِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مَرْزُوقٍ ، ثنا عُمَرُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الرَّقِّيُّ ، ثنا زَكَرِيَّا بْنُ طَلْحَةَ بْنِ مُسْلِمِ بْنِ الْعَلاءِ الْحَضْرَمِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ مُسْلِمٍ ، قَالَ : شَهِدْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا عَهِدَ إِلَى الْعَلاءِ حَيْثُ وَجَّهَهُ إِلَى الْبَحْرَيْنِ ، قَالَ : " وَلا يَحِلُّ لأَحَدٍ جَهْلُ الْفَرْضِ وَالسُّنَنِ ، وَيَحِلُّ لَهُ مَا سِوَى ذَلِكَ " وَكَتَبَ لِلعلاءِ " أَنْ سُنُّوا بِالْمَجُوسِ سُنَّةَ أَهْلِ الْكِتَابِ " رواه الطبراني, وفيه من لم أعرفهم .

9800. Müslim (b. el-Alâ) anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), (babam) Alâ el-Hadremî'yi Bahreyn'e gönderdiğinde onunla beraber bulundum. Ona şöyle buyurdu: *"Hiç kimse için, farz ve sünneti bilmemek helal değildir. Bunun dışındakileri bilmemek kişiye caizdir."* Allah Resûlü

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (301), Abdurrezzâk, *Musannef* (10029) ve Beyhakî, *Sünen* (9/188-9). İbn Hacer hasen hükmü vermiştir; bak: *Fethu'l-Bârî* (6/261)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6660)

(sallallahu aleyhi vesellem), Alâ'ya: *"Mecûsîlere, Ehl-i Kitab'a davrandığın gibi davran"* diye yazdı.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım raviler bulunmaktadır.[1]

٩٨٠١ – عَنِ ابْنِ عُمَرَ , عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ: "مَنْ أَسْلَمَ فَلا جِزْيَةَ عَلَيْهِ"

رواه الطبراني, وفيه من لم أعرفهم .

9801. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Müslüman olana cizye yoktur."*

(بَابُ الْقِتَالِ عَنْ أَهْلِ الذِّمَّةِ)

Ehl-i Zimmet (Zimmiler)[2] Adına Savaşma

٩٨٠٢ – عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لاَ يُقَاتِلُ عَنْ أَحَدٍ مِنْ أَهْلِ الشِّرْكِ إِلاَّ عَنْ أَهْلِ الذِّمَّةِ. رواه البزار, وفيه: رشدين بن سعد ,وهو ضعيف .

9802. Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ehl-i zimmet hariç, Ehl-i şirkten hiç kimse adına savaşmazdı.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Rişdîn b. Sa'd zayıftır.[3]

(بَابُ مَا يَنْقُضُ عَهْدَ أَهْلِ الذِّمَّةِ)

Zimmilerle Yapılan Anlaşmanın Bozulması

٩٨٠٣ – حَدَّثَنَا مُطَّلِبُ بْنُ شُعَيْبٍ الأَزْدِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللهِ بْنُ صَالِحٍ ، حَدَّثَنِي حَرْمَلَةُ بْنُ عِمْرَانَ ، حَدَّثَنِي كَعْبُ بْنُ عَلْقَمَةَ ، أَنَّ غَرْفَةَ بْنَ الْحَارِثِ وَكَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ وَقَاتَلَ مَعَ عِكْرِمَةَ بْنِ أَبِي جَهْلٍ بِالْيَمَنِ فِي الرِّدَّةِ ، أَنَّهُ مَرَّ نَصْرَانِيٌّ مِنْ أَهْلِ مِصْرَ ، يُقَالُ لَهُ : الْمَنْدَقُونُ ، فَدَعَاهُ إِلَى الإِسْلامِ ، فَذَكَرَ النَّصْرَانِيُّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَنَاوَلَهُ ، فَرَفَعَ ذَلِكَ إِلَى عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ ، فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ ، فَقَالَ : قَدْ أَعْطَيْنَاهُ الْعَهْدَ ، فَقَالَ غَرْفَةُ : " مُعَاذَ اللهِ أَنْ نَكُونَ أَعْطَيْنَاهُمُ الْعُهُودَ وَالْمَوَاثِيقَ عَلَى أَنْ يُؤْذُونَا فِي اللهِ وَرَسُولِهِ ، إِنَّمَا أَعْطَيْنَاهُمْ عَلَى أَنْ نُخَلِّيَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ كَنَائِسِهِمْ ، يَقُولُونَ فِيهَا مَا بَدَا لَهُمْ ، وَأَنْ لا نُحَمِّلَهُمْ مَا لا طَاقَةَ لَهُمْ بِهِ ، وَأَنْ نُقَاتِلَ مِنْ وَرَائِهِمْ ، وَأَنْ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/437)

[2] Zimmi : İslâm devletinin koruma ve yönetiminde bulunan gayr-ı müslim halk.

[3] *Müsned-i Bezzâr* (1684)

يُخَلِّي بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ أَحْكَامِهِمْ إِلا أَنْ يَأْتُوا فَنَحْكُمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ " ، فَقَالَ عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ : صَدَقْتَ.

رواه الطبراني, وفيه: عبد الله بن صالح كاتب الليث, قال عبد الملك بن سعيد بن الليث : ثقة مأمون وضعفه جماعة, وبقية رجاله ثقات .

9803. -Sahâbiliği sabit olan ve İkrime b. Ebî Cehl ile beraber dinden dönme ayaklanmasında Yemen'de savaşan- Ğarfe b. el-Hâris'ten rivayet edildiğine göre kendisi, Mısır halkından Mendekûn adlı bir Hıristiyanın yanından geçince onu İslâm'a davet etti. Hıristiyan, Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) kötü bir şekilde andı. Bu durum Amr b. el-Âs'a iletilince ona: "Biz onlara (güvence) vermiştik" diye haber gönderdi. Bunun üzerine Ğarfe: "Allah ve Resûlü hususunda bize eziyet vermemeleri üzerine onlara eman ve misak vermiş olmamızdan dolayı kiliseleri kullanmalarını serbest bırakma ve orada diledikleri gibi konuşmalarını helal kılmamız üzerine güvence verdik. Onlara güç yetiremeyecekleri şeyleri yüklemememiz, onların can güvenlikleri için savaşmamız ve hükümleriyle aralarını serbest bırakmamız üzerine eman verdik. Ancak bize gelmeleri ve aralarında Allah'ın indirdikleriyle hükmetmemiz müstesna" deyince, Amr bunun üzerine: "Doğru söyledin" karşılığını verdi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Leys'in katibi olan Abdullah b. Sâlih hakkında Abdülmelik b. Saîd b. el-Leys: "Güvenilir biridir" demektedir. Bir grup, kendisini zayıf görmüştür. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٩٨٠٤ – حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ ، أنا خَالِدٌ ، عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ ، عَنِ ابْنِ أَشْوَعَ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّهُ أَبْصَرَ نَصْرَانِيًّا يَسُوقُ بِامْرَأَةٍ ، فَنَخَسَ بِهَا فَصُرِعَتْ فَتَجَلَّلَهَا ، فَضَرَبْتُهُ بِخَشَبَةٍ مَعِي فَشَجَجْتُهُ ، فَانْطَلَقْتُ إِلَى مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ، فَقُلْتُ : أَجِرْنِي مِنْ عُمَرَ ، فَخَشِيتُ عَجَلَتَهُ ، فَأَتَى عُمَرَ فَأَخْبَرَهُ ، فَجَمَعَ بَيْنَنَا وَلَمْ يَزَلْ بِالنَّصْرَانِي حَتَّى اعْتَرَفَ ، فَأَمَرَ لَهُ بِخَشَبَةٍ فَنُحِتَتْ ، ثُمَّ قَالَ : " لِهَؤُلاءِ عَهْدٌ فَفُوا بِعَهْدِهِمْ مَا وَفَوْا لَكُمْ ، فَإِذَا بَدَّلُوا ، فَلا عَهْدَ لَهُمْ ، وَأَمَرَ بِهِ فَصُلِبَ " رواه الطبراني , ورجاله رجال الصحيح .

9804. Avf b. Mâlik'ten naklediliyor: Kendisi, bir kadını götüren Hıristiyan bir adam gördü. Kadına eziyet ediyordu. Kadın birden saraya tutuldu. (Avf anlatıyor:) Kadını bu halden kurtardım. Sonra gidip adamı

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/261)

yanındaki odun parçası ile döverek adamın başını yardım. Muâz b. Cebel'e gidip: "Beni, Ömer'den koru, onun acele hüküm vermesinden korkuyorum" dedim. Hz. Ömer geldikten sonra Muâz, olanları anlatınca bizi bir araya getirdi. Hıristiyan en sonunda itiraf edince, Ömer emretti ve odun parçası yontuldu. Sonra Ömer: "Bunlar için güvence vardır. Onlar sizinle yaptıkları anlaşmaya riayet ettikleri sürece, siz de onlarla yaptığınız anlaşmalara riayet edin. (Anlaşma hükümlerini) bozduklarında ise onlar için artık eman yoktur" dedi. Hz. Ömer'in emri üzerine adam asıldı.

★ **Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.**[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/37-8)